Justerat onsdag den 17 juni beträffande § 114, i övrigt måndag den 22 juni 2015

Annika Sandström Mikael Sundesten Inger Strömbom

§ 107
Inledning, närvaro och beslutsförhet

Ordföranden förklarade sammanträdet för öppnat.

Ordföranden konstaterade att 147 ledamöter var närvarande och 2 ledamöter var frånvarande.

Närvaroförteckning enligt bilaga A.

§ 108
Kungörelse och annonsering

Inleddes kl. 10.07 och avslutades kl. 10.08.

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde anslogs den 4 juni 2015 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt till länsstyrelsen.

Föredragningslistan infördes den 9 juni 2015 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg till föredragningslista anslogs den 12 juni 2015 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet kungjorts i laga ordning.

§ 109
Justering

Inleddes kl. 10.08 och avslutades kl. 10.08.

Att tillsammans med ordföranden justera sammanträdets protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet ska justeras senast måndag den 22 juni 2015.

§ 110
Anmälan av länsstyrelsens beslut att för tiden t.o.m. den 14 oktober 2018 till ny ersättare i valkrets Nord efter Sabina Ausfeldt (FP) utse Rebecca Dovega (FP) och till ny ledamot i valkrets 5 efter Jacob Hagnell (SD) utse Lotta Nordfeldt (SD) och till ersättare efter Nordfeldt i valkretsarna 1, 4 och 5 utse Christoffer Dulny (SD)
LS 2015-0598, 2015-0730

Inleddes kl. 10.08 och avslutades kl. 10.09.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag

att lägga anmälan till handlingarna.

§ 111
Fastställande av dagar för landstingsfullmäktiges sammanträden 2016 (förslag 43)
LS 2015-0560

Inleddes kl. 10.09 och avslutades kl. 10.10.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag

att landstingsfullmäktige under 2016 sammanträder följande dagar: 16 februari, 15 mars, 17 maj (årsredovisning), 14-15 juni (budgetsammanträde), 13 september, 15 november samt den 13 december.

§ 112
Årsredovisning 2014 för Kommunalförbundet Ägarsamverkan i Norrtälje Sjukvård och Omsorg (förslag 44)
LS 2015-0544

Inleddes kl. 10.10 och avslutades kl. 10.12.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna årsredovisning 2014 för Kommunalförbundet Ägarsamverkan i Norrtäljes Sjukvård och Omsorg

att under förutsättning av revisorernas tillstyrkande, bevilja ansvarsfrihet för förbundsdirektionen i Kommunalförbundet Ägarsamverkan i Norrtäljes Sjukvård och Omsorg för verksamheten år 2014.

UTTALANDE

MP- ledamöterna och V-ledamöterna lät till protokollet anteckna särskilda uttalanden likalydande med partiernas respektive uttalande i landstingsstyrelsen.

Det antecknades att landstingsrådet Torbjörn Rosdahl inte deltog i behandlingen och beslutet gällande ansvarsprövning.

§ 113
Mål och budget för år 2016 och plan för åren 2017-2018 samt investeringsbudget för år 2016 och inriktningsnivåer för planåren 2017-2020 för Stockholms läns landsting samt behandling av motion 2013:29 av Helene Öberg m.fl. (MP) om att förlänga tandvårdsstödet till och med 23 års ålder (förslag 45)
LS 2015-0039, 1312-1542 och 2015-0633

Inleddes kl. 10.12 och avslutades kl. 10.12.

Ordföranden informerade om villkoren för tjänstgöringen under behandlingen av budgetärendet, att byte av tjänstgörande endast fick ske mellan de olika debattblocken efter beslut av ordföranden samt att växeltjänstgöring endast fick förekomma vid eventuell jävsituation. Fullmäktige godkände även att överläggningarna skulle ske utifrån den frivilliga överenskommelse som slutits mellan partierna.

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag att ärendet skulle behandlas enligt följande.

Inledning med allmänpolitisk debatt om ärendet i dess helhet. Därefter med följande uppdelning.

(1) Allmänpolitisk debatt samt beslut om skattesats

(2) Trafiknämnden (inkl. AB Storstockholms Lokaltrafik, Waxholms Ångfartygs AB, färdtjänst)

(3) Tillväxt, region och miljö

(4) Kulturnämnden

(5) Hälso- och sjukvården (inkl. HSN, sjukvårds- och omsorgsnämnden i Norrtälje, Patientnämnden och tandvård)

(6) Forskning och innovation

(7) Personalfrågor

(8) Landstingsstyrelsen, övrigt (inkl. investeringsfrågor och fastighetsfrågor m.m.)

(9) Revisorskollegiet

(10) Avslutning budgetärendet

Allmänpolitisk debatt samt beslut om skattesats Anf. 1-177

Inleddes kl. 10.12 och avslutades kl. 13.48.

I debatten yttrade sig landstingsråden Torbjörn Rosdahl, Erika Ullberg, Susanne Nordling, Ninos Maraha, Håkan Jörnehed och Ella Bohlin, Dan Kareliusson, landstingsråden Gustav Hemming, Kristoffer Tamsons och Nanna Wikholm, Tomas Eriksson, landstingsråden Dag Larsson och Daniel Forslund, Karl Henriksson, landstingsrådet Marie Ljungberg Schött,

Malin Karlsson, landstingsrådet Paul Lindquist, Anders Lönnberg, landstingsrådet Jens Sjöström, Michel Silvestri, landstingsrådet Peter Carpelan, Anders Lönnberg, Vivianne Gunnarsson, Pia Ortiz Venegas, Gunilla Roxby Cromvall samt Stefan Bergström.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden beträffande skattesatsen togs upp till behandling.

1) bifall till landstingsstyrelsens, S-ledamöterna och SD-ledamöternas säryrkande på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till MP-ledamöternas säryrkande på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till V-ledamöternas säryrkande på sätt som framgår av bilaga 1

4) bifall respektive avslag till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av MP-ledamöterna och V-ledamöterna.

Trafiknämnden (inkl. AB Storstockholms Lokaltrafik, Waxholms Ångfartygs AB, färdtjänst)

Inleddes kl. 13.48 och avslutades kl. 19.51. Anf. 178-210

I ärendet yttrade sig landstingsråden Kristoffer Tamsons och Nanna Wikholm, Malin Karlsson, Sara Svanström, Gunilla Roxby Cromvall, Karl Henriksson, Rickard Wall, Lukas Forslund, Leif Gripestam, Elof Hansjons, Lars Tunberg, Conny Fogelström, landstingsrådet Paul Lindquist, Susanne Lund, Sabina Edelman, Harry Bouveng, Johan Wahlstedt, Vivianne Gunnarsson, Susanne Sjöblom, Stefan Johansson, Arin Karapet, Sven-Inge Nylund, Jessica Ericsson, Anna Sehlin, Bosse Andersson, Fredrik Wallén, Sahir Drammeh, Pia Ortiz Venegas, Gustav Nordin, Kjell Jansson, Staffan Holmberg, Christina Blom-Andersson, Mia Wallgren samt landstingsrådet Håkan Jörnehed.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden 1- 20 togs upp till behandling.

1) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till V-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

4) bifall till SD-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

5) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden samt beslut avseende taxa för månadskort/30-dagarkort framgår av bilaga 1.

I ordningsfråga yttrade sig landstingsråden Torbjörn Rosdahl och Gustav Hemming, Tomas Eriksson, landstingsråden Erika Ullberg och Håkan Jörnehed, Ninos Maraha, landstingsrådet Dag Larsson, Pia Ortiz Venegas samt landstingsrådet Kristoffer Tamsons.

Fullmäktige ajournerade sig mellan kl. 19.04 och kl. 19.20 för samtal mellan gruppledarna och presidiet.

YRKANDEN

I ordningsfrågor yttrade sig Gunilla Roxby Cromvall, Arnold Boström, landstingsrådet Nanna Wikholm samt Pia Ortiz Venegas.

Framställda säryrkanden 21-27, samt återstående taxor togs upp till behandling.

1) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till V-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

4) bifall till SD-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

5) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden samt taxor framgår av bilaga 1.

Ärende om landstingsbidrag för trafiknämnden bordlades.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av M, FP, KD- och C-ledamöterna samt av S-ledamöterna, MP-ledamöterna, V-ledamöterna och SD-ledamöterna.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Tillväxt, region och miljö Anf. 211-235

Inleddes kl. 19.51 och avslutades kl. 21.26.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Gustav Hemming, Tomas Eriksson, landstingsrådet Jens Sjöström, Anna Sehlin, Pehr Granfalk, Mattias Lönnqvist, Lennart Nilsson, Ulf Landström, Christina Eklund, Meeri Wasberg, Ninos Maraha, Nikolina Bucht, Carina Paulsson, Freddie Lundqvist samt Emma Lidell.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

Ärende om landstingsbidrag för tillväxt- och regionplaneringsnämnden bordlades.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna och V-ledamöterna.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Kulturnämnden Anf. 236-253

Inleddes kl. 21.26 och avslutades kl. 22.36.

I ärendet yttrade sig Paula Ternström, Rickard Wessman, Robert Johansson, Tomas Melin, Kerstin Burman, Lennart Nilsson, Lise-Lotte Nordfeldt, Bosse Andersson, Benjamin Dousa, Adnan Can, Aviva Barczewska, Antonia Jaksic samt Edvin Alam.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till V-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

4) bifall till SD- ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

5) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

Ärende om landstingsbidrag för kulturnämnden samt säryrkande ”*att* tillföra kulturnämnden 31 miljoner kronor i utökade landstingsbidrag” av MP-ledamöterna bordlades.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna, V-ledamöterna och SD-ledamöterna.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Sammanträdesdagen avslutades kl. 22.36.

Sammanträdet den 17 juni 2015 inleddes kl. 10.04 varvid ordföranden konstaterade att 141 ledamöter var närvarande och 8 ledamöter var frånvarande. Närvaroförteckning enligt bilaga B.

Ordföranden informerade sedan om villkoren för tjänstgöringen under behandlingen av budgetärendet, att byte av tjänstgörande endast fick ske mellan de olika debattblocken efter beslut av ordföranden samt att växeltjänstgöring endast fick förekomma vid eventuell jäv-

situation. Fullmäktige godkände även att överläggningarna skulle ske utifrån den frivilliga överenskommelse som slutits mellan partierna.

Hälso- och sjukvårdsnämnden (inkl. Sjukvårds- och omsorgsnämnden i Norrtälje, Patientnämnden samt tandvård)

Inleddes kl. 10.06 och avslutades kl. 16.56. Anf. 254-373

I ärendet yttrade sig landstingsråden Anna Starbrink, Dag Larsson, Marie Ljungberg Schött, Susanne Nordling, Håkan Jörnehed och Ella Bohlin, Per Carlberg, Karin Fälldin, landstingsrådet Paul Lindquist, Anders Lönnberg, Shadi Larsson, Hans Andersson, Isabell Flygare, Gunilla Helmerson, Michel Silvestri, Jonas Lindberg, Inger Akalla, Lars Harms-Ringdahl, Olle Reichenberg, Christina Enocson-Mårtensson, Amelie Tarschys Ingre, Kerstin Burman, Lotta Lindblad Söderman, Fredrik Olsson, Anders Nilsson, Nina Portocarerro Flores, Margaretha Åkerberg, Marie-Helena Fjällås, Cecilia Elving, Sofia Paulsson, Sandra Ivanovic, Pär Hommerberg, Ifrah Degmo-Mohammed, Maria Fälth, Tuva Lund, Catarina Carbell, Cecilia Löfgreen, Viktor Harju, Karin Michal, Jessica Ericsson, Birgitta Sevefjord, Alfonso Morales, Thomas Drost, Linda Älegård, Tara Twana, Ulf Landström, Pia Helleday, landstingsrådet Jens Sjöström, Eva Lannerö, Erik Langby, Jenny Hjalmarsson, Catharina Wahlgren samt Pia Ortiz Venegas.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till M-, FP-, KD- och C-ledamöternas säryrkande på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

4) bifall till V-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

5) bifall till SD- ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

6) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

Ärende om landstingsbidrag för hälso- och sjukvårdsnämnden, sjukvårds- och omsorgsnämnden i Norrtälje och patientnämnden samt säryrkande ” *att* avsätta 5 mkr i ökade anslag till HBT-hälsan/Sösam” av V-ledamöterna bordlades.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna, V-ledamöterna och SD-ledamöterna.

Ordföranden tog sedan upp Motion 2013:29 av Helene Öberg m.fl. (MP) om att förlänga tandvårdsstödet till och med 23 års ålder till behandling.

YRKANDEN

1) bifall med instämmande av S-ledamöterna till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till MP- och V-ledamöternas förslag om bifall till motionen

Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motion 2013:29 besvarad med vad som anförts i landstingsdirektörens tjänsteutlåtande LS 1312-1542

RESERVATIONER

Reservation anfördes av MP- och V-ledamöterna.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Forskning och innovation Anf. 374-389

Inleddes kl. 16.56 och avslutades kl. 18.17.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Peter Carpelan och Daniel Forslund, Anders Lönnberg, Michel Silvestri, Birgitta Sevefjord, Aram El Khoury, Monica Tedestam Berglöw, Stefan Bergström, Susanne Sjöblom, Viktor Harju, Mikael Igelström, Delmon Haffo samt Theo Bodin.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

2) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna och V-ledamöterna.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Personalfrågor Anf. 390-421

Inleddes kl. 18.17 och avslutades kl. 20.11.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Peter Carpelan, Michel Silvestri, landstingsråden Jens Sjöström och Susanne Nordling, Lise Lidbäck, landstingsrådet Håkan Jörnehed, Dan Kareliusson, Jonas Lindberg, Stefan Bergström, Sandra Ivanovic, Ninos Maraha, Pia Helleday, Robert Johansson samt Karin Fälldin,

I ordningsfråga yttrade sig landstingsrådet Kristoffer Tamsons.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till V-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

4) bifall till SD- ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

5) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

Säryrkandena ”*att* avsätta 290 miljoner kronor i en särskild lönesatsning på sjuksköterskor och biomedicinska analytiker” av MP-ledamöterna och ”*att* avsätta 500 miljoner kronor i en kompetensförsörjningspott till landstingsstyrelsen att förfoga över samt uppdra åt landstingsstyrelsen att i samverkan med arbetsmarknadens parter fördela mellan löneökningar, arbetsmiljösatsningar, kompetensutveckling/ försörjning, utbildning samt personalförstärkning” av V-ledamöterna bordlades.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna, V-ledamöterna och SD-ledamöterna.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Landstingsstyrelsen, övrigt Anf. 422-453

Inleddes kl. 20.11 och avslutades kl. 22.10.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Paul Lindquist och Erika Ullberg, Tomas Eriksson, Rolf Lindell, landstingsrådet Torbjörn Rosdahl, Ninos Maraha, Gunilla Roxby Cromvall, landstingsrådet Gustav Hemming, Aram El Khoury, landstingsrådet Nanna Wikholm. Thomas Bengtsson, Lars Tunberg, landstingsråden Anna Starbrink och Ella Bohlin, Pia Ortiz Venegas samt Rickard Wall.

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

YRKANDEN

1) bifall till M-, FP-, KD- och C-ledamöternas förslag

2) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

4) bifall till V-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

5) bifall till SD- ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

6) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna, V-ledamöterna och SD-ledamöterna.

Härefter behandlades bordlagda säryrkanden samt landstingsbidrag för landstingsstyrelsen och de bordlagda ärendena om landstingsbidrag för trafiknämnden, tillväxt- och regionplaneringsnämnden, kulturnämnden, hälso- och sjukvårdsnämnden, sjukvårds- och omsorgsnämnden i Norrtälje och patientnämnden.

YRKANDEN

1) bifall till M-, FP-, KD- och C-ledamöternas förslag

2) bifall till S-ledamöternas förslag på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till MP-ledamöternas förslag på sätt som framgår av bilaga 1

4) bifall till V-ledamöternas förslag på sätt som framgår av bilaga 1

5) bifall till SD- ledamöternas förslag på sätt som framgår av bilaga 1

6) bifall respektive avslag till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut beträffande bordlagda säryrkanden och landstingsbidrag framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna, V-ledamöterna och SD-ledamöterna.

Revisionen

Inleddes kl. 22.10 och avslutades kl. 22.11.

I ärendet yttrade sig fullmäktiges ordförande Annika Sandström.

YRKANDEN

1) bifall med instämmande av M-, FP-, KD-, C-, S-, MP-, V- och SD-ledamöterna till revisionens budgetberednings förslag på sätt som framgår av bilaga 1

Fullmäktige beslutade bifalla revisionens budgetberednings förslag.

Ordföranden konstaterade härefter att under överläggningarna framställda säryrkanden och yrkanden beträffande förslaget till mål och budget för år 2016 och plan för åren 2017-2018 samt investeringsbudget för år 2016 och inriktningsnivåer för planåren 2017-2019 för Stockholms läns landsting behandlats och beslutats. Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag med de ändringar som framförts av M-, FP-, KD- och C-ledamöterna samt de ändringar som beslutats avseende taxor och avgifter för trafik och hälso- och sjukvård samt förmånsbilar enligt S-, MP-, V- och SD-ledamöternas förslag. Fullmäktige beslutade även enligt revisionens budgetberednings förslag.

I ordningsfråga yttrade sig landstingsrådet Torbjörn Rosdahl.

PROTOKOLLSANTECKNING

M-, FP-, KD- och C-ledamöterna lät till protokollet anteckna ”Angående fullmäktiges arbetsformer. Under pågående votering har vi uppmärksammat att någon i vänsterpartiets landstingsgrupp förefaller ha röstat för en frånvarande ledamot och sig själv i minst en votering. Vi ser allvarligt på det inträffade. Vänsterpartiet bör genom sin gruppledare omgående redogöra för om de har haft kännedom om det inträffade samt i vilken omfattning detta har pågått”

I ordningsfråga yttrade sig landstingsrådet Håkan Jörnehed.

PROTOKOLLSANTECKNING

V-ledamöterna lät till protokollet anteckna ” Birgitta Sevefjord blev under kvällens förhandlingar hastigt tvungen att lämna fullmäktigesammanträdet på grund av en nödsituation som plötsligt drabbat en nära anhörig till henne. Med anledning av den plötsligt uppkomna situationen loggade hon inte ut när hon lämnade salen. Bänkkollegan, som är en ny ersättare, uppfattade att Sevefjord just kommit in i salen och ville vara behjälplig. Så ska det naturligtvis inte gå till och så fort bänkkollegan insåg misstaget uppmärksammade vi teknikerna och berättade för dem att Birgitta var frånvarande. Detta alltså under fortfarande pågående omröstning om att-satsen, och vi förutsatte då att de tog bort rösten. Inför nästa omröstning upplyste vårt landstingsråd även presidiet att Birgitta Sevefjord inte var närvarande under omröstningen och att omröstningen blivit fel. Det var alltså Vänsterpartiet som tog initiativ för att uppmärksamma situationen. Syftet var aldrig att rösta för en frånvarande ledamot. Det inträffade hade ingen avgörande betydelse för utgången av säryrkandets utfall, som dessutom togs om. Vi beklagar det inträffade misstaget men tar avstånd från alla anklagelser om fusk.”

I anledning av ovanstående yttrade ordförande Annika Sandström följande ”Jag utgår ifrån och jag kräver att det aldrig kommer att hända igen någon gång mer i denna fullmäktigesal. Det är självklart så att det kan hända saker precis som Håkan redogör för, det är ok att man inte hinner logga ut att man blir själv väldigt sjuk eller så, men det är helt oacceptabelt att då någon annan röstar för en.”

De återstående delarna av budgeten, som inte behandlats och beslutats under de olika blocken togs sedan upp till behandling.

Följande yrkanden förelåg

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag i övrigt med ändringar gjorda av M-, FP-, KD- och C-ledamöterna

2) bifall till S-ledamöternas förslag i övrigt

3) bifall till MP-ledamöternas förslag i övrigt

4) bifall till V-ledamöternas förslag i övrigt

5) bifall till SD-ledamöternas förslag i övrigt

Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag i övrigt med ändringar gjorda av M-, FP-, KD- och C-ledamöterna.

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, V-ledamöterna, MP-ledamöterna och SD-ledamöterna till förmån för respektive budgetförslag.

PROTOKOLLSANTECKNING

S-, MP- och V- ledamöterna lät till protokollet anteckna ”Alliansen har valt att försöka styra i minoritet och har inte genom dialog eller förhandling säkrat en majoritet för sina förslag. Det framgick vid landstingsstyrelsens sammanträde den 2 juni att det fanns en majoritet för oförändrade SL-taxor och ingen majoritet för den höjning som alliansen föreslog.

Efter timmar av debatt den 16 juni så hade ordföranden klubbat att fullmäktige skulle gå till beslut angående trafikområdet. Efter första taxeomröstningen som inte utföll till alliansens fördel så begärde landstingsstyrelsens ordförande en ordningsfråga och började ett anförande samtidigt som medarbetare delade ut ett uppkopierat och justerat budgetyrkande. Ett förslag som hade kunnat presenteras som ett andrahandsyrkande under själva debatten, men som nu oppositionen varken kände till eller hade chans att analysera.

Att framställa ett formellt yrkande i fullmäktige såsom en ordningsfråga för att sedan i stället framställa sakyrkande som nya förslag är inte lämpligt. Dels då det är formellt fel och dels då det riskerar, om än oavsiktligt, att framstå som ett åsidosättande av de lagar som styr den kommunala beslutsprocessen. En sådan oordning är förstås inte önskvärd. Agerandet bör också analyseras utifrån den rådande politiska situationen som borde kräva ansvarsfull dialog och samarbete.”

BESLUT

Fullmäktige hade sammanfattningsvis beslutat enligt landstingsstyrelsens förslag med de ändringar som framförts av M-, FP-, KD- och C-ledamöterna samt de ändringar som beslutats avseende taxor och avgifter för trafik och hälso- och sjukvård samt förmånsbilar enligt S-, MP-, V- och SD-ledamöternas förslag samt enligt revisionens budgetberednings förslag.

1 *att* fastställa mål och budget för Stockholms läns landsting för år 2016 samt flerårsberäkningar för åren 2017–2019

2 *att* fastställa resultatbudget, balansbudget och finansieringsbudget för år 2016 och planer för åren 2017–2019

3 *att* fastställa investeringsbudget för år 2016 med inriktningsnivåer för planåren 2017–2020

4 *att* fastställa skattesatsen för Stockholms läns landsting för år 2016 till 12,08 kronor per skattekrona

5 *att* fastställa landstingsbidrag och resultat- och avkastningskrav för respektive nämnd/styrelse och bolag

6 *att* fastställa ekonomiska ramar för akutsjukhusen

7 *att* fastställa förslag till taxor och avgifter enligt bilaga 1 till fullmäktiges protokoll

8 *att* uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att utreda möjligheten att införa en avgift för ambulanstransport i Stockholms län för genomförande från 2017 eller hösten 2016

9 –

10 *att* godkänna förslag till tidplan för budgetprocess 2017 samt tillhörande direktiv

11 *att* uppdra åt nämnder, styrelser och bolagsstyrelser att till landstingsstyrelsen avlämna månadsrapporter, prognoser, tertialrapport, delårsrapport, årsbokslut, medarbetarrapporter, miljörapporter, årsredovisning och övriga erforderliga underlag till landstingets koncernbokslut och övrig uppföljning i enlighet med de anvisningar som landstingsdirektören utfärdar på landstingsstyrelsens uppdrag

12 *att* bemyndiga landstingsstyrelsen att göra justeringar av teknisk art avseende denna budget

13 *att* åberopa synnerliga skäl för att upprätta en budget där intäkterna inte överstiger kostnaderna för år 2016 och planer för åren 2017-2019 med hänsyn till de omställningskostnader som planeras inom ramen för framtidens hälso- och sjukvård

14 *att* uppdra åt nämnder, styrelser och bolagsstyrelser att utforma sina respektive slutliga budgetar i enlighet med vad budget 2016 medger

15 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda möjligheten att uppföra en ny byggnad inom Sabbatsbergs sjukhusområde för den befintliga vården samt att utreda möjligheten att stycka av resterande del av fastigheten Sabbatsbergs sjukhus för försäljning

16 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att stärka kontrollen och uppföljningen av de ospecificerade investeringsobjekten på mindre än 100 miljoner kronor

17 *att* uppdra till landstingsstyrelsen att se över ambitionsnivåer avseende beslutade och planerade investeringar så att investeringsramen för perioden 2017-2020 ej överskrids

18 *att* uppdra åt nämnder, styrelser och bolagsstyrelser att senast den 30 oktober 2015 överlämna behandlad slutlig budget till landstingsstyrelsen i enlighet med de anvisningar som landstingsdirektören utfärdar på landstingsstyrelsens uppdrag

19 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att anmäla slutlig budget 2016 till landstingsfullmäktige vid fullmäktigesammanträdet den 15 december 2015

20 *att* fastställa nya indikatorer för det nedbrutna målet vård i tid

21 *att* godkänna ianspråktagande år 2016 av reservering för att täcka framtida kostnader för omstrukturering i samband med framtidens hälso- och sjukvård

22 *att* fastställa riktlinjer för god ekonomisk hushållning 2016 – 2025

23 *att* partistöd ska betalas ut enligt reglemente för partistöd för tiden den 15 okt 2015 till och med den 14 oktober 2016.

24 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att ansvara för samordning av anskaffning och uppföljning av medicinteknisk utrustning och utrustning för informations- och kommunikationsteknologi för landstingets samlade behov

25 *att* godkänna inriktningen av förändringar i vårdutbudet som redovisas i den övergripande genomförandeplanen

26 *att* godkänna inriktningen av slutenvård i enlighet med vårdutbudskartan

27 *att* fastställa inriktningen på vårdutbudet vid de mindre landstingsägda sjukhusen enligt genomförandeplan mindre sjukhus

28 *att* fastställa inriktningen på lokalisering av den slutna psykiatriska vården

29 *att* fastställa principer för omställningsavtal för akutsjukhusen

30 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden att ingå omställningsavtal med akutsjukhusen

31 *att* anse motion 2013:29 av Helene Öberg (MP) om att förlänga tandvårdsstödet till och med 23 års ålder besvarad med vad som anförts i landstingsdirektörens tjänsteutlåtande i LS 1312-1542

32 *att* fortsätta bedriva den så kallade TioHundraverksamheten även efter 2015 samt uppdra åt landstingsstyrelsen att under året utreda och vid behov återkomma med förslag på beslut om eventuella förändringar i styrningen av verksamheten i enlighet med landstingsdirektörens kompletterande planeringsunderlag

33 *att* fatta utredningsbeslut för de investeringsobjekt som framgår av kapitel 18.4.1

34 *att* fatta inriktningsbeslut för de investeringsobjekt som framgår av kapitel 18.4.2

35 *att* fatta genomförandebeslut för de investeringsobjekt som framgår av kapitel 18.4.3

36 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda möjligheten att anpassa Södersjukhuset till mer ändamålsenlig storlek avseende vårdkapacitet och antal vårdplatser

37 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda möjligheten att bygga ett nytt akutsjukhus söder om Stockholm

38 *att* godkänna att AB Storstockholms Lokaltrafik vidtar nödvändiga åtgärder inklusive att fatta de beslut som krävs för att överlåta verksamheten i X2 Kollektivtrafik AB till bolaget Samtrafiken AB samt avveckla AB Storstockholms Lokaltrafiks innehav i X2 Kollektivtrafik AB i enlighet med landstingsdirektörens kompletterande planeringsunderlag

39 *att* eventuella kostnader till följd av avvecklingen och som är relaterade till AB Storstockholms Lokaltrafiks ägarandel av X2 Kollektivtrafik AB ska rymmas inom trafiknämndens budget i enlighet med landstingsdirektörens kompletterande planeringsunderlag

40 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att fortsätta satsningen på specialistutbildning för sjuksköterskor med studielön inom definierade bristområden

41 *att* godkänna att Stockholms läns sjukvårdsområde flyttar administrativ verksamhet och viss vårdverksamhet till förhyrda lokaler som inte kräver hyresgästanpassning vid Torsplan 2 i Stockholm i enlighet med landstingsdirektörens kompletterande planeringsunderlag

42 *att* merkostnaden för förhyrningen av lokalerna samt nödvändig anpassningar av de förhyrda lokalerna finansieras av Stockholms läns sjukvårdsområde i enlighet med landstingsdirektörens kompletterande planeringsunderlag

43 *att* uppdra åt Stockholms läns sjukvårdsområde att genomföra upphandling för resterande ytor som kräver hyresgästanpassningar enligt lag om offentlig upphandling vid Torsplan 2 om ca 4 700 kvm lokalarea för Stockholms läns sjukvårdsområdes vårdlokaler i enlighet med landstingsdirektörens kompletterande planeringsunderlag

44 *att* uppdra åt tillväxt- och regionplanenämnden att genomföra en uppföljning av regionens utveckling med utgångspunkt i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2010

45 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att genomföra en översyn av uppdelningen av beslutsfattandet inom Stockholmsregionen samt utreda konsekvenserna av en regionbildning för Stockholms läns landsting

46 *att* godkänna trafiknämndens återrapportering av landstingsfullmäktiges uppdrag att se över ambitionsnivåer avseende beslutade och planerade investeringar för perioden 2015-2019

47 *att* uppdra åt trafiknämnden att hemställa hos regeringen om att höja tilläggsavgifterna för den som fuskar i kollektivtrafiken

48 *att* godkänna att styrelsen för Folktandvården Stockholms län AB gör en prisjustering motsvarande en ökning av prislistan för 2015 med 2,5 % i enlighet med landstingsdirektörens kompletterande planeringsunderlag

49 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att utarbeta förslag till en koncerngemensam standard för godsspårning från producent till patient i enlighet med landstingsdirektörens kompletterande planeringsunderlag

50 *att* godkänna att befintligt signalsäkerhetssystem används för utbyggd tunnelbana Blå respektive Gul linje i enlighet med landstingsdirektörens kompletterande planeringsunderlag

51 *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att under hösten 2016 återkomma med ett förslag på en landstingsövergripande kompetensförsörjningsstrategi för hälso- och sjukvårdsprofessionerna

52 *att* hemställa, tillsammans med kommunerna i Stockholms län, till Finansdepartementet att de länsvisa skattesatserna i 2§ och 3§ förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning höjs 2 öre för kommunerna och sänks 2 öre för Stockholms läns landsting från och med 1 januari 2016.

att uppdra åt landstingsstyrelsen att med anledning av nu gällande negativa räntor genomföra en översyn avseende räntebindningstider i landstingets skuldportfölj och likviditetsplaneringen kopplad till investeringsprocessen i syfte att reducera de finansiella kostnaderna

att avskaffa förmånsbilar inom Stockholms läns landsting

att för år 2016 fastställa budgetramen under rubriken – landstingsrevisorerna, innefattande dels ett landstingsbidrag om 32,3 mkr samt en intäkt på totalt 3 mkr som landstingsrevisorerena äger rätt att debitera de landstingsägda bolagen,

att för planåren 2017-2019 fastställa budgetramen under rubriken – Landstingsrevisorerna, innefattande dels ett landstingsbidrag om 33,2 mkr respektive 34,2 mkr samt 35,3 mkr, dels för respektive planår en intäkt om totalt 3 mkr, vilket landstingsrevisorerna äger rätt att debitera de landstingsägda bolagen.

att för år 2016 samt för planåren 2017-2019 under rubriken – Landstingsrevisorerna anslå 200 tkr varje år som en ram för investeringar.

§ 114
Valärenden (förslag 46 och 47)
LS 1409-1008, 1410-1175, 1412-1524, 1412-1525, 2015-0291, 2015-0399, 2015-0401, 2015-0745, 2015-0770, 2015-0816

Inleddes kl. 22.11 och avslutades kl. 22.13.

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Anna Starbrink (FP) från uppdraget som suppleant i styrelsen för Landstingshuset i Stockholm AB, för Tina Teljstedt (KD) från uppdragen som ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets NV och ersättare i patientnämnden samt för Christoffer Dulny (SD) från uppdraget som ersättare i landstingsfullmäktige, valkretsarna 1, 4 och 5.

Val

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Landstingshuset i Stockholm AB för tiden 17 juni 2015 intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2016

Suppleant

(FP) Daniel Forslund (efter Anna Starbrink)

Patientnämnden för tiden 17 juni 2015 - 31 december 2015

Ersättare

(KD) Stefan Dozzi (efter Tina Teljstedt)

Förvaltningsrätten i Stockholm för tiden 17 juni 2015 - 31 december 2015

Nämndemän

(M) Mikael Igelström (efter Margaretha Åkerhielm)
(M) Bordläggs (efter Danuta Lisak)
(M) Bordläggs (efter Jon Värja)
(C) Lovisa Kronsporre (efter Erik Olandersson)
(C) Kersti Palmgren (efter Agneta Samfors)
(S) Helena Austrell (efter Sara Nilsson)
(S) Hanna Johansson (efter Lina Skärlund)
(S) Bordläggs (efter Anki Agneby)
(S) Bordläggs (efter Nina Rung)
(S) Bordläggs (efter Staffan Sohlman)
(S) Bordläggs (efter Erik Halonstén Wikström)
(S) Bordläggs (efter Sven Erik Larsson)
(S) Bordläggs (efter Mårten Löfberg)

(S)	Bordläggs	(efter Pia Friberg)
(S)	Bordläggs	(efter Pablo Leiva)
(S)	Bordläggs	(efter Bodil Bressler)
(S)	Bordläggs	(efter Gudrun Büstrich)
(S)	Bordläggs	(efter Karl John Mersha Kristiansson)
(S)	Bordläggs	(efter Karin Nilsson Eklöf)
(S)	Bordläggs	(efter Angelica Teiffel)
(S)	Bordläggs	(efter Tove Tillenius)
(S)	Bordläggs	(efter Johannes Hämler)
(V)	Bordläggs	
(SD)	23 nämndemannaplatser vakanta	

Svea hovrätt för tiden 17 juni 2015 - 31 december 2015

(S)	Bordläggs	(efter Gunilla Lindberg)
(S)	Bartoll (Parvane) Ahmadi	(efter Henrik Persson)
(S)	Bordläggs	(efter Göran Söderlund)
(S)	Bordläggs	(efter Christina Grebesjö-Sutton)
(S)	Bordläggs	(efter Homayon Akhtarzand)
(V)	Bordläggs	(efter Sonia Qureshi)
(SD)	Bordläggs	(efter Linnea Cortés Åkerberg)
(SD)	Bordläggs	(efter Carsten Heitmann)

Övervakningsnämnden Stockholms första för tiden 17 juni 2015 – 31 december 2018

Ersättare

(S) Bordläggs

Nomineringar

Fullmäktige nominerade enligt valberedningens förslag

Regionala etikprövningsnämnden i Stockholm

Ledamöter

(M) Bordläggs
(C) Bordläggs
(S) Bordläggs
(V) Birgitta Söderfeldt

Ägarutskottets nomineringar

Fulmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens ägarutskotts förslag

att välja ledamöter och suppleanter till styrelserna för Infrateknik AB, AB SL Finans, SL HR Service AB (vilande), SL Kundtjänst AB (vilande), Fastighets AB Viggestad (vilande), Tågia AB (vilande) och Älvsjö, Transitio AB, Samtrafiken i Sverige AB, Resekortet i Sverige AB samt för Trafik i Mälardalen AB, för tiden från ordinarie bolagsstämma 2015 till slutet av ordinarie bolagsstämma 2016.

SL Infrateknik AB (dotterbolag SL AB)
Ragna Forslund Ordförande
Björn Holmberg Ledamot
Håkan Nilsson Ledamot

SL Finans AB (dotterbolag SL AB)
Ragna Forslund Ordförande
Håkan Nilsson (vd) Ledamot
Gunnel Forsberg Ledamot
Frida Korneliusson Ledamot
Peter Fransson Suppleant

SL HR Service AB (vilande dotterbolag SL AB)
Björn Holmberg Ledamot
Lars Gereholt Suppleant

SL Kundtjänst AB (vilande dotterbolag SL AB)
Björn Holmberg Ledamot
Ragna Forslund Suppleant

Fastighets AB Viggestaberg (vilande dotterbolag SL AB)
Björn Holmberg Ledamot
Lars Gereholt Suppleant

Tågia AB (vilande dotterbolag SL AB)
Sara Catoni Ledamot
Björn Holmberg Suppleant

Älvsjö AB
Ragna Forslund Ledamot
Håkan Nilsson Suppleant

Transitio AB
Sara Catoni Ledamot

Samtrafiken i Sverige AB
Jens Plambeck Ledamot

Resekortet i Sverige AB
Henrik Normark Ledamot

Trafik i Mälardalen AB
Jens Plambeck Ledamot

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

§ 115
Anmälan av nya motioner
LS 2015-0889, LS 2015-0890

Inleddes kl. 22.13 och avslutades kl. 22.14.

Nr 2015:13 av Kerstin Burman m.fl. (V) om att styra vården till de som är i störst behov av den

Nr 2015:14 av Jonas Lindberg m.fl. (V) om att öka jämlikheten i vården i SLL

Motionerna remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

§ 116
Anmälan av nya interpellationer
LS 2015-0848

Inleddes kl. 22.14 och avslutades kl. 22.14.

Nr 2015:28 av Jens Sjöström (S) om rätt till heltid

Interpellationen ska besvaras vid nästa sammanträde.

Avslutning Anf. 454-461

Inleddes kl. 22.14 och avslutades kl. 22.33.

Under denna punkt yttrade sig landstingsråden Torbjörn Rosdahl, Erika Ullberg, Susanne Nordling, Anna Starbrink, Håkan Jörnehed och Ella Bohlin, Dan Kareliusson, landstingsrådet Gustav Hemming samt fullmäktiges ordförande Annika Sandström.

Ordföranden avslutade sammanträdet kl. 22.33.

Vid protokollet

Elisabeth Angard Levander

Karin Mikaelsson

Anföranden vid landstingsfullmäktiges budgetsammanträde den 16 och 17 juni 2015

§ 113 Mål och budget för år 2016 och plan för åren 2017-2018 samt investeringsbudget för år 2016 och inriktningsnivåer för planåren 2017-2020 för Stockholms läns landsting samt behandling av motion 2013:29 av Helene Öberg m.fl. (MP) om att förlänga tandvårdsstödet till och med 23 års ålder (förslag 45)

Allmänpolitisk debatt

Anförande nr 1
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande, ledamöter! Jag vill inleda med att rikta ett varmt tack till alla som har varit med och bidragit i arbetet med att ta fram det underlag som vi i dag har framför oss. Det har varit en lång process med ett mycket hårt arbete från tjänstemän på ekonomiavdelningar, politiska tjänstemän och tjänstemän hos landstingdirektören som har lyckats hålla ihop arbetet med planeringsunderlaget. Det arbetet har lett fram till det budgetförslag som landstingsstyrelsen i dag lägger fram. Jag vill tacka alla inblandade för det jobb som ni har lagt ned på att möjliggöra det. Tack så mycket!

Under de kommande dagarna kommer vi att stöta och blöta våra argument och idéer med varandra. Jag ser fram emot en intressant debatt och hoppas att vi även i det här känsliga parlamentariska läget kan lyckas hålla en god debattnivå både inför stockholmarna och gentemot varandra.

I år, 2015, fortsätter Stockholm att växa i snabbare takt än någonsin. Aldrig tidigare har fler flyttat hit, aldrig tidigare har så många företag verkat i regionen och aldrig tidigare har så många jobb funnits här.

Mellan åren 2010 och 2020 välkomnar vi 350 000 nya stockholmare till länet. För att sätta det i perspektiv motsvarar det ett helt Uppsala län eller hela Malmö stad. Människor söker sig hit både från andra län och från andra länder för att ta del av den dynamiska arbetsmarknaden, det rika kulturlivet, den breda mångfalden och den unika blandningen mellan storstad, småstad och skärgård som utgör Stockholmsregionen.

När Stockholm går snabbt framåt blir det ännu viktigare att de vägval som görs av oss politiker sätter regionen på en kurs som tar till vara tillväxten, värnar den ekonomiska grund som landstinget står på och gör oss redo att ta emot fler patienter och fler resenärer.

Under dessa dagar kommer vi att fatta beslut om ett vägval för Stockholms läns landsting. I budgetdokumentet rymmer vi våra visioner för Stockholmsregionen. Grunden för Alliansens ledarskap är ordning och reda i landstingets finanser. Det är bara med en stabil ekonomisk grund som vi kan möjliggöra våra visioner om en tillgänglig sjukvård av högsta kvalitet för patienterna och en kollektivtrafik i världsklass åt resenärerna. Det är också bara med stabila finanser som vi kan klara våra långsiktiga åtaganden och de stora investeringar som rustar regionen för framtiden. Därför är jag glad och stolt över att kunna lägga fram ett ansvarsfullt vägval för landstinget i Alliansens tionde balanserade budget i rad.

Oavsett vilken väg framåt som våra olika partier vill att vi ska ta måste vi i slutet av onsdagen ha en sammanhållen helhet med en ansvarsfull budget i balans.

Eftersom Alliansen leder i minoritet i ett skört parlamentariskt läge ställer det höga krav på oss. Men jag vill poängtera att det också ökar kraven på oppositionen att komma med genomtänkta och konstruktiva förslag som inte riskerar landstingets ekonomi.

Alliansens budget 2016 omsluter 90 miljarder kronor. I budgeten skjuter vi till 1,8 miljarder kronor till sjukvården och nära 300 miljoner till kollektivtrafiken. Utöver detta tillkommer 700 miljoner ytterligare till trafiken som en beräknad intäkt från en taxehöjning.

De ytterligare resurser som vi skjuter till går till att stärka kvaliteten i verksamheterna, till att vård ska ges i tid och att patienterna själva får möjlighet att påverka vården genom vårdval i olika former. De går också till att kollektivtrafiken ska ha tillräckliga resurser, till att se till att tåget, bussen eller spårvagnen kommer i tid och att resenärerna är nöjda.

Budgeten som Alliansen lägger fram tillför resurser för att möta de stora utmaningar och ta till vara de möjligheter som regionen står inför.

För det första är vår främsta utmaning att rusta sjukvården och kollektivtrafiken för att kunna ta emot fler patienter och resenärer. När regionen växer med ett Uppsala län på tio år krävs det stora investeringar, som Nya Karolinska sjukhuset, nya tunnelbanan och Framtidens hälso- och sjukvård, för att göra oss redo att erbjuda bättre vård och kollektivtrafik till fler.

Samtidigt jobbar vi i kapp en historisk skuld när det gäller investeringarna. Under många år – under olika politiska majoriteter – investerade landstinget alldeles för lite och sköt nödvändiga satsningar på framtiden. Nu tar vi igen detta genom att investera *73,7 miljarder* mellan 2016 och 2020. Det kommer att anstränga landstingets starka ekonomi. De kommande åren når vi toppen av det investeringsberg som vi ska bestiga. Under 2016 kommer vi att börja se resultatet av våra satsningar när NKS tar emot den första patienten. År 2017 öppnar Citybanan. Men håller vi inte kontroll över våra kostnader och säkerställer att vi har svarta siffror kommer vi inte att klara av att genomföra de investeringar som vi har lovat stockholmarna.

Mellan 2012 och 2014 sparade vi i ladorna och reserverade 5,3 miljarder för att möta kommande års omställningskostnader. Under 2015 började vi använda dessa medel och under 2016 föreslås 1,1 miljarder av dessa att tas i anspråk.

För det andra står landstinget inför utmaningen att minska kostnadsutvecklingstakten i verksamheterna. Kostnadsökningen är i dag högre än vad som är långsiktigt hållbart. Utöver fler patienter och fler resenärer har utvecklingen av ny teknik, medicinska framsteg, höjda miljöambitioner och en mängd andra faktorer bidragit till att kostnaderna för många verksamheter har ökat.

Att visa politiskt ledarskap i det läget handlar inte om att ta den enkla vägen ut och i första hand höja skatten för att skjuta till mer pengar. I stället behöver vi fatta långsiktigt hållbara beslut och komma till rätta med de ökade kostnaderna. Alliansen driver ett målmedvetet arbete för att minska kostnadsökningen. Vi har stärkt våra verktyg inom styrning för att i större utsträckning kunna uppnå och förverkliga våra mål. Vi kommer också att fortsätta att göra styrningen och uppföljningen samordnad, förenklad och mer enhetlig.

Redan nu kan vi se att kostnadsökningstakten genom våra åtgärder börjar avta. Men den ska ned till 3,3 procent år 2016. Det är en stor utmaning, men med en ansvarsfull budget är jag övertygad om att vi kommer att kunna nå dit.

För det tredje ställs landstinget i denna budget inför nya utmaningar. År 2016 är det första året då regeringens Stockholmsfientliga politik kommer att slå igenom med full kraft i Stockholmsregionen. För landstinget innebär det att kostnaden för utjämningsskatten kommer att öka från dagens 855 miljoner kronor till nästan 1 ½ miljard år 2016. Det är pengar som hade kunnat gå tillbaka till stockholmarna i form av högre turtäthet i trafiken eller fler sjuksköterskor på våra sjukhus. Regeringen höjer samtidigt skatten på arbete och försämrar RUT och ROT. Det är åtgärder som kommer att leda till färre jobb och som därför också påverkar landstingets skatteintäkter negativt.

Vi ser även ett hot mot stockholmarnas rätt till valfrihet och personalens rätt att välja mellan olika arbetsgivare. Ett vinstförbud i välfärden hotar de omkring 92 000 anställda som arbetar i den icke-offentliga välfärden i Stockholmsregionen. Hälso- och sjukvården i

Stockholm är den största uppdragsgivaren inom den icke-offentliga välfärden i regionen. Regeringens ideologiskt drivna vinstförbudsutredning hotar de här jobben.

Jag kommer att ta strid mot regeringen och för våra invånare och vår personals rätt till valfrihet och mångfald i välfärden.

När vi går på sommaruppehåll efter dessa debattdagar ska vi göra det med en ansvarsfull budget som garanterar att landstinget klarar sina åtaganden. Personalen i våra verksamheter ska kunna gå på semester och känna sig trygga med att deras politiker fattar ansvarsfulla beslut för deras arbetsplatser och för de resenärer och patienter som de arbetar med.

Jag hoppas på en intressant diskussion och på visioner från alla partier under dessa två dagar, och jag vill avsluta med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 2
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Fru ordförande, ärade ledamöter, kära åhörare! Alla invånare i Stockholmsregionen har rätt att få leva ett hälsosamt och utvecklande liv där man känner välbefinnande och framtidshopp. Vad gör vi som folkvalda landstingspolitiker och regionföreträdare för att bidra till detta? Vad gör att fler vill arbeta, starta företag och föda barn i vår region? Vilka budgetförslag leder till kortare väntetider och bättre vård för våra svårast sjuka? Vad ger barnfamiljerna en bättre närsjukvård? Vad gör att våra sköraste äldre slipper sitta så många timmar som de gör i dag på länets akutmottagningar?

Vad får fler att åka kollektivt och därmed öka biljettintäkterna? Vad gör att kulturen utvecklas och medarbetarna i vården känner större stolthet över sitt hårda arbete? Vad bygger egentligen Stockholmsregionen starkare för framtiden? Det är det vi ska debattera hela dagen i dag och hela dagen i morgon.

Utfallet av våra omröstningar är avgörande för människors vardag, för patienterna, för personalen och för resenärerna. Jag är helt övertygad om att det går att förbättra människors vardag genom att bygga ut en attraktiv kollektivtrafik som samplaneras med bostäder och tar resandeandelar från bilismen.

Jag tror att det går att investera nytt i moderna närsjukhus, närmare där människor bor. Det går att avskaffa de krångliga zongränserna och införa en kostnadseffektiv enhetstaxa. Det går att ställa krav på kollektivavtal, meddelarfrihet och sjysta villkor för de anställda. Det går att ge medarbetarna inflytande och arbetsro utan onödig detaljstyrning och ersättningssystem som försvårar för proffs att vara proffs.

Vi kan och borde dessa dagar ta nya smarta beslut som tar regionen i en mer jämlik, tillväxtvänlig och framtidsorienterad riktning, för vår region har sådana fantastiska tillgångar och goda förutsättningar. Vi har en attraktionskraft. Människor vill flytta hit, arbeta, forska och utveckla innovationer. Vi har en befolkning med erfarenhet, språkkompetens och kontakter från jordens alla hörn. Vi har en god tillväxt och vi har en god vilja att värna både vår och kommande generationers gemensamma miljö.

En förutsättning för fortsatt utveckling är att regionen håller ihop, att vi ser och förstår varandras tillgångar. Att alla människor föds fria och har lika värde är en viktig utgångspunkt för att alla också ska få samma möjligheter att utvecklas och bidra till samhällets och Stockholmsregionens utveckling.

Utmaningarna är enorma. Det är bra att du lyfter fram dem direkt, Torbjörn. Kostnaderna rusar. Det finns ingen kontroll på utgifterna i Stockholms läns landsting. Både för den skattefinansierade sjukvården och kollektivtrafiken ökar kostnaderna mycket snabbare än våra skatteintäkter, men de ökar också och det måste man vara rädd om. Bostadsbristen är omfattande och utgör tillsammans med bristande framkomlighet några av de absolut allvarligaste tillväxthindren i vår region. Det råder kris, återkommande kris, på akutmottagningarna och inom förlossningsvården.

Vi tror att ägarstyrningen måste utvecklas över hela verksamheten. Ersättningssystemen måste utvecklas och vi måste arbeta mer koncerngemensamt för att lösa de utmaningar som vi ansvarar för. Vi måste låta proffs vara proffs, tillvarata alla personalgrupper inom landstinget, och vi måste få fler att vilja arbeta inom hälso- och sjukvården. Det måste bli mer tid för patienten och betydligt mindre tid med de krångliga, icke-fungerande IT-systemen och de detaljstyrande blanketterna, som är en följd av de politiska beslut som vi här inne har fattat. Vi måste prioritera de reformer och investeringar som ger samhällsnytta, som bidrar till tillväxt och utveckling.

Vårt budgetförslag är väldigt inriktat på att minska den byråkrati som har ökat med flera hundra procent sedan ni började styra 2006. Vårt krav är att man måst orka skära i de konsultnotor som just nu skenar. De har ökat med 40 procent inom trafikområdet de senaste åren.

Vi tycker att det behövs ett nytt akutsjukhus i södra delen av länet som vi bör planera för redan nu. Vi behöver fyra närsjukhus över länet, närmare där människor bor, där det växer fram nya bostäder. Där har vi ett jättestort ansvar. Vi har investerat alldeles för mycket i gammalt, lappat och lagat i stället för att bygga nytt, kostnadseffektivt och modernt.

Vi vill tillsätta en effektivitetskommission med externa experter som har en öppenhet mot akademi och näringsliv; andra människor som kommer med nya idéer till Stockholms läns landsting som dess värre, som man kan läsa i vissa budgetförslag, verkar lida brist på idéer och framtidshopp. Vi vill att vårt landsting ombildas till ett starkt, tydligt regionparlament och får uppgifter från länsstyrelsen. OECD och andra pekar mycket tydligt på hur gynnsamt det vore för vår region, inte att vi tar uppgifter från kommunerna, det behövs definitivt inte, utan från staten och blir den moderna region som hela övriga Sverige håller på att formera eller har formerat sedan flera år tillbaka.

Jag skulle kunna prata om många saker, men en av de saker som vi ska ta beslut om i dag handlar om SL-taxan. Det här förslaget har ni lagt fram förut. Det är beprövad politik. Ni har redan höjt med en hundralapp. Då var det bara fråga om tre chipspåsar. I går i P1 sades det att priset inte har någon betydelse för hur många som väljer att resa kollektivt. Jag tycker att det är ganska häpnadsväckande. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att man vill skicka notan för sitt politiska misslyckande till SL-resenärerna och tror att man samtidigt med mer av samma politik ska kunna hantera de utmaningar som man inte har kunnat hantera hittills. Biljettintäkterna har under ert styre sjunkit. Jämfört med er egen budget sjönk de med 150 miljoner bara förra året, samtidigt som ni accepterade att det betalades 1,2 miljarder till konsulter. Jag tycker att det är mycket allvarligt.

Vi tycker också att det är fel att utreda en avgift för ambulanssjukvården. Ärlig talat: Har ni tänkt på hur det skulle fungera? Vem ska ta betalt och när? Ska undersköterskan stoppa ambulansen vid akutintaget på Södersjukhuset och säga: Varsågod och passera kassan innan du får gå in genom entrén. Vad kostar det i byråkrati och vad är det för signal vi skickar till medborgarna?

Jag tycker absolut att det är fel att lägga 20 miljoner på att fortsätta en utredning av konvertering av bussar i innerstaden till dyra spårvägar. Det skulle lamslå hela staden om vi gjorde det samtidigt som man renoverar Slussen. Ändå orkar ni inte ta bort de 20 miljonerna.

Vi tycker definitivt, som Torbjörn Rosdahl sade, att det är en förgävesutredning att utreda en privatisering av ett nytt akutsjukhus. Det är helt fel signal när våra akutsjukhus står inför den allvarliga ekonomiska utmaning som de har. Varför ska vi lägga en massa tid och pengar på det?

Vi vill investera i det som förbättrar vården och vardagen för våra invånare. Det här är två mycket tydliga ställningstaganden. Ni vill spara och skära. Vi vill investera och effektivisera. Jag tror att det är dags att investera för framtidens, för våra patienters, för personalens och för resenärernas skull. Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 3
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Fru ordförande, presidium, fullmäktigeledamöter och åhörare! År 2015 är året då millenniemålen ska vara uppfyllda och nya mål ska sättas upp för utrotning av fattigdom och för att vända den negativa klimattrenden genom nya globala mål. Och här står vi i fullmäktige och diskuterar Stockholms läns landstings budget för 2016.

Mina och Miljöpartiets intentioner är att vi ska klubba en budget som tar ansvar för framtiden, en långsiktig budget som innehåller kraftiga åtgärder mot klimatförändringar, mot fattigdom, för en rättvis och jämställd hälsa, för en hållbar vattenförsörjning, för en trygg och hållbar region samt för hållbar konsumtion och produktion, helt enkelt en budget från Sveriges andra största parlament som bidrar till att uppfylla Sveriges åtaganden i millenniemålen.

Tyvärr ser vi i dag att landstingets styrande minoritet har lagt fram en budget som inte tar ansats i en hållbar framtid. Ni skriver att er budget är i balans för tionde året i rad. Men er budget är i balans

- därför att ni i hög grad använder er av ett kortsiktigt budgettänk,
- därför att ni inte gör nödvändiga investeringar för klimatet,
- därför att personalen inom hälso- och sjukvården sliter för att leverera nödvändig vård under tuffa förutsättningar,
- därför att ni nöjer er med en folkhälsa som överlag är god trots att ni vet att folkhälsan är ojämlik beroende på var man bor i länet,
- därför att ni hindrar kommuner i länet från att bygga hållbart eftersom de måste vänta på utbyggnaden av kollektivtrafik och
- därför att ni minskar människors möjlighet att åka med kollektivtrafiken genom att höja avgiften på månadskortet samtidigt som vi vet att landstinget dräneras på pengar som rinner som sand mellan fingrarna.

Varje år ökar vårt län med 40 000 invånare. Det är en möjlighet. Om vi har en robust organisation, ett skickligt ledarskap, tar lärdom av goda exempel, gör rätt prioriteringar och satsningar har vi möjlighet att vända den kris som vårt landsting i dag befinner sig i. Vi vill att det ska bli ännu bättre att bo och leva i Stockholms län.

Miljöpartiets budget bygger på en grön och långsiktig ekonomi där vi tar vår utgångspunkt i en socialt och ekologiskt hållbar utveckling. Vi använder oss av ekonomin som ett verktyg.

Våra mål är att Stockholmsregionen ska vara klimatneutral 2030, att folkhälsan ska vara både jämlik och god, att kulturlivet ska vara rikt och mångfacetterat och att kollektivtrafiken ska vara det självklara sättet att resa i länet.

Vi vill att landstinget utvecklar miljöutmaningen till en hållbarhetsutmaning, där vi tydliggör klimatfrågan och tydliggör den sociala hållbarheten.

Vi satsar på att regionen ska få all sin energi och värme från hundra procent förnybara källor genom satsningar på vind, sol, bioenergi och vatten, både i och utanför länet. Vi satsar också på att minska matens klimatpåverkan.
Vi vill att en regionbildning av Stockholms läns landsting ska bli verklighet.

Vi vill att hälso- och sjukvården ska vara jämlik, jämställd och hälsofrämjande.

För en god folkhälsa satsar vi på en social investeringsfond på en halv miljard uppdelad på tio år. Det är pengar som rikts till barn och unga och som ska användas till förebyggande insatser i både landstinget och länets kommuner.

Vi satsar på ett vårdval som ger mervärde för patienterna, över hela länet.

Vi omorganiserar hälso- och sjukvården utifrån en personcentrerad struktur och vi storsatsar på personalen, för landstingets vård är ingenting utan personal.

Vi vill höja verksamhetsstödet till den regionala kulturverksamheten för att utveckla verksamheten och för att fler ska kunna ta del av den. Kulturen tillhör alla.

Detta är grundläggande för ett hållbart, välfungerande och värdebaserat samhälle.

Genom kraftiga investeringar i en utbyggd kollektivtrafik och genom ekonomiska styrmedel bidrar vi till de nationella målen om en fördubbling av kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna. Vi färdigställer Spårväg Syd och Spårväg City inom närtid, vi bygger ut spårvägens Kistagren och vi utvecklar ett regionalt lånecykelsystem som vi kopplar till kollektivtrafiken. Och, inte minst, vi väljer att inte höja avgiften för kollektivtrafiken.

För att klara nödvändiga investeringar i vår gemensamma välfärd – i kollektivtrafiken och hälso- och sjukvården – effektiviserar vi vår organisation och vi väljer att höja skatten med 20 öre. Det betyder 60 kronor per skattebetalare, vilket inbringar 1,1 miljarder kronor. Vår skattepolitik är solidarisk och ger möjlighet att omfördela pengar för en långsiktigt stabil och hållbar utveckling.

Låt de globala målen för en hållbar värld genomsyra landstingets politik och prioriteringar, och låt mig få avsluta med ett citat av FN:s generalsekreterare Ban Ki Moon. Vi är den ”första generationen med potential att utrota fattigdom och den sista generationen att undvika klimatförändringarnas värsta effekter”.

Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 4
N i n o s M a r a h a (FP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag representerar Folkpartiet i gruppledardebatten i dag då vår gruppledare Anna Starbrink är sjuk. Vi hoppas att hon tillfrisknar så snart som möjligt och kommer tillbaka redan i morgon.

Folkpartiet och Alliansen strävar efter en region i ständig utveckling, en plats dit många människor söker sig för att bygga en framtid, en plats präglad av öppenhet, där den viktiga frågan är vart vi är på väg, inte varifrån vi kommer. Det ska vara en urban miljö där olikheter möts och framsteg görs, men också en blomstrande landsbygd där det är möjligt att leva ett gott liv, en plats där människors innersta drömmar kan bli verklighet och framtidsoptimismen och moderniteten syresätter oss.

Vårt län växer och allt fler söker sin framtid här. Vi välkomnar alla som vill bygga sitt liv här. Vårt uppdrag är att möta befolkningens behov av en väl fungerande hälso- och sjukvård och hållbara, smidiga och pålitliga transporter i kollektivtrafiken. Vi behöver också ett attraktivt kulturliv som bidrar till kreativitet och attraktivitet i vår region. Folkpartiets vision är att Stockholm ska vara en av världens modernaste städer.

Moderna värderingar, som människors lika värde och respekt för varandra, ska vi se till att politiken präglas av när vi debatterar. Det handlar om människor med ovanliga sjukdomar. Det handlar om transpersoners rätt till likvärdig vård med alla andras. Det handlar om den äldre människans rätt att fatta beslut om det egna livet och när hen behöver geriatrisk vård.

Det handlar om unga människors möjlighet att uttrycka sig och utveckla sin egen bildning utifrån ett aktivt kulturliv. Det handlar om god hälsa och ett värdigt mottagande för människor som söker sig hit från krigets fasor. Det handlar om att resa kollektivt på ett miljövänligt sätt och det handlar också om att främja en god färdtjänst. Det handlar om barnmorskan som bestämmer sig för att starta ett eget företag och utveckla en idé som hon tror på och som även blivande mödrar efterfrågar. Det handlar om hennes rätt att också bli framgångsrik. Det handlar om dig, det handlar om mig och vår rätt att forma våra egna liv.

Hälsa är ett bärande tema i hälso- och sjukvården och i den förändring som vi håller på att genomföra i Stockholms läns landsting. Hälsa är för mig och för Folkpartiet en frihetsfråga. När man har hälsan är man stark och när man är stark kan man växa som människa och bidra till samhället.

Den epokgörande utveckling av hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken som håller på att ske bär hälsan som en röd tråd.

När vi bygger för framtiden måste den enskilda människans behov vägleda oss. Genom att främja hälsa och en fungerande vardag bidrar vi till att fler kan uppfylla sina drömmar och ambitioner. Människors drömmar ska tas på största allvar. Och människors kraft och vilja att forma sitt eget liv ska respekteras. Därför säger vi ja till valfrihet och vårdval för fler. Men vi säger också ja till att hushålla med resurser och ständigt bevaka så att vi får ut mesta möjliga vård för varje skattekrona. Därför ser vi över vårdvalen för att de ska ge bäst förutsättningar att ge vård till dem som har störst behov.

Det ska vara enkelt att leva i Stockholms län. Kollektivtrafiken ska vara väl utbyggd. Det är därför oerhört viktigt att de investeringar i tunnelbana och annan spårbunden trafik som planeras också kan genomföras. Det kostar givetvis pengar, och vi har tuffa prioriteringar framför oss. Den kraftigt utbyggda tunnelbanan, Roslagsbanan, planeringen för Spårväg Syd och att konvertera buss 4 till spårväg är framtidssatsningar som behövs för att skapa en smidig och robust kollektivtrafik med hög kapacitet. Citybanan är ett annat konkret exempel på hur vi kan öka spårkapaciteten, inte minst för alla de tusentals pendlare som reser från Södertälje till Stockholm varje dag. Ska vi klara detta måste intäkterna till trafiken säkras. En rimlig fördelning är att resenärerna står för hälften och att skatteintäkterna för den andra hälften.

Kultur som skildrar, bearbetar och utmanar är livsnödvändig i ett fritt och öppet samhälle. Liberal kulturpolitik handlar om att ge kulturen möjlighet att finnas. Det ska vi också värna om här i landstinget.

Stockholms län har alltid varit en plats där människor kan mötas. Handel, religioner, idéer, utbildning och kultur har gjort vårt län till en dynamisk plats präglad av öppenhet. Så vill jag att mitt och ditt Stockholm ska fortsätta att vara även i framtiden.

Jag ser också fram emot två dagar av debatt om länets utveckling och landstingets ansvar. Jag hoppas på många goda argument som tydliggör skillnaderna mellan partierna men också synliggör var vi kan bygga tillsammans. Demokrati när den är som bäst.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 5
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Vänsterpartiets budgetförslag heter *Håll ihop – hela länet ska leva*.

Vår budget är en satsning på patienter, resenärer och personal. Vi lyfter särskilt fram satsningar på barn och äldre. För att inte föregå trafikdebatten nämner jag bara två viktiga trafikförslag: SL-taxan kvarstår på dagens nivå, 790 kronor, och enhetstaxa införs i hela länet. Håll ihop länet!

Skatten höjs med 25 öre. Det är samma skattesats som vi gick till val på. Det ger inkomster till landstinget på ca 1,4 miljarder. Dessutom omfördelas resurser i vårt budgetförslag – drygt en halv miljard kronor – från dyra konsulter, förmånsbilar, administration, byråkrati och politikerarvoden för de högsta heltidsarvoderade politikerna till satsningar på hälso- och sjukvård och trafik. För alla som tjänar under 40 000 kronor och åker kollektivt blir Vänsterpartiets budget en mindre månadsutgift än Alliansens.

Vi har tydliga förslag på hur de här resurserna ska användas i sjukvården och trafiken. Kalla det tydlig ägarstyrning eller, hellre, tydlig och ansvarsfull politik. Summan blir ungefär 2 miljarder i satsningar.

Vi satsar en halv miljard på högre löner och bättre arbetsmiljö för personalen.

I dag menar vi att man lägger pengar i ett svart hål som heter bemanningsföretag, skyhög personalomsättning och stängda vårdplatser. Med vårt förslag får man bättre arbetsmiljö, mindre personalomsättning, möjlighet att behålla och ta vara på personalen och dess kunskaper, möjlighet att jobba klokare.

Vi menar att vi inte kan fortsätta på det här sättet, att utöka administrationen, låta byråkratin växa alltmer, ha allt fler konsulter, låta tjänstemän långt från patienter bli allt fler i en rasande takt, medan det påstås att vi inte kan betala sjuksköterskor, undersköterskor och annan vårdpersonal anständiga löner.

Vänsterpartiets budgetförslag handlar om långsiktighet, att inte föreslå brandkårsutryckningar som att sänka ersättningar för aborter, ta ut avgifter för att hyra rullstolar, avgifter för ambulanser och till och med avgifter för stödstrumpor.

Vänsterpartiets budgetförslag handlar om tydlighet. Hur används våra gemensamma skattepengar bäst? Vi säger nej till att privatisera ytterligare ett akutsjukhus. Varenda skattekrona ska gå till vård och kollektivtrafik. Inga skattepengar till skatteparadis, och vinster ska återinvesteras i verksamheterna.

För att förstärka dessa argument säger jag NKS. Man kan säga som Torbjörn Rosdahl gjorde förra gången vi träffades, när vi hade årsredovisning: Vem bryr sig om Svenska Dagbladets granskning. Man kanske till och med kan säga upp prenumerationen på Svenska Dagbladet. Men faktum kvarstår ju. S:et i NKS står numera för skandal.

Ordförande, fullmäktigeledamöter! Stockholms län har de största skillnaderna i hälsa mellan olika befolkningsgrupper. Vi vet att ekonomisk utsatthet ofta leder till sämre hälsa. Till och med Svenska kyrkan skriver i sin verksamhetsberättelse för Stockholms stift 2014: ”Det svenska samhället har dragits isär. Klyftorna har ökat, inte minst i Stockholm. Det skiljer 18 år i livslängd mellan innerstaden och södra ändhållplatsen på röda linjen. Bristen på utjämning mellan den med bäst förutsättningar och den med sämst är slående.”

Vänsterpartiets budgetförslag är ett verktyg för att minska dessa skillnader. Som svar på Alliansens Vårdval Stockholm föreslår vi Hälsoval Stockholm. Där är en av de grundläggande förändringarna ett nytt ersättningssystem som tar hänsyn till patienternas socioekonomi och vårdtyngd.

Några av våra förslag, bland annat för barn och ungdomar, är att även Stockholms läns landsting ska ha avgiftsfri sjukvård för barn på akutmottagningarna. Vi tycker att det är lite pinsamt att vara ett av de få landsting, om vi inte är det enda, som har avgift för barn i akutsjukvården. Vi är väl också rätt ensamma som landsting om att ha förmånsbilar för

höga tjänstemän och de högsta politikerna. Det kostar landstinget 13 miljoner. Avgiftsfri barnsjukvård även på akuten kostar 11 miljoner per år. Vad prioriteras i det här landstinget?

Vänsterpartiet säger nej till nya vårdval. Först måste alla de kostnadsdrivande vårdval som redan har införts utredas och konsekvensbeskrivas. Skillnaden mellan Alliansens budgetförslag och Vänsterpartiets är att ni vill utveckla vårdvalen, utveckla en upphandlingsform. Vi i Vänsterpartiet vill utveckla vården.

I dag ser vi i Stockholms sjukvård att det är mycket besparingar och neddragningar. Stressmottagningen på Danderyds sjukhus har lagts ned, Venusmottagningen för kvinnor med gyncancer har stängt, sjugymnastiken i Hallstavik har upphört, lättakuten på Danderyds sjukhus ska stänga och hälsosamtalen för 75-åringar och äldre ska bort. Cancervården ska spara, AT-tjänster förlängs inte inom cancervården och kontaktsjuksköterskor tas bort. Södra BB har fått minska sina förlossningsplatser med två. Sänkningen av ersättningen till medicinska aborter gör att gynvårdgivare lägger ned verksamheten på löpande band. Ersta gynmottagning stänger i september. Ersta sjukhus har redan varslat 15 tjänster, och i går förstod jag att MVC och BVC i Hovsjö lades ned.

Vi konstaterar att mycket av de besparingar som föreslås drabbar just kvinnliga patienter. Vad hände med jämställdheten som det talades om i valrörelsen? De partier som slog knut på sig själva och felaktigt hotade med att om Vänstern får makt läggs vård ned, som ni sade i valrörelsen, gör inget annat än sparar, gör neddragningar och stänger verksamheter. Hur många tjänster blir det allt som allt i de nedlagda verksamheter som jag har nämnt? Hur mycket har redan försvunnit? Ändå har mandatperioden knappt börjat.

Fullmäktigeledamöter och ordförande! Jag vet inte om ni har tänkt på det, men tror ni att jag har en framtida karriär som spådam? Det var nämligen så att jag redan på decembers budgetfullmäktigemöte förutspådde vad som under mandatperioden kommer att vara populärt från borgerligt håll att skylla på i stället för att ta eget ansvar. Jag citerar mig själv från budgetanförandet i december: ”Jag tror att från borgerligt håll kommer man som nummer ett att skylla på regeringen Löfven, som nummer två kommer det att vara Stockholms stads fel och som nummer tre kommer antagligen skatteutjämningssystemet att komma tillbaka som ett hett ämne.”

Så rätt jag hade! Det finns massor av detta i Alliansens förslag till budget, till exempel att regeringen bedriver en Stockholmsfientlig politik. Det menar jag kanske inte är ett helt smart argument när Löfvenregeringen regerar med en borgerlig budget. Och skatteutjämningssystemet är ju tillbaka i hetluften.

Jag tänker på tjuren Ferdinand på julafton. Ni vet när Ferdinand vill lukta på blommor i stället för att slåss och stångas. Då blir väldigt många arga. De moderata kommunalråden i länet beter sig i dag precis som banderilljärerna och picadorerna i Tjuren Ferdinand. De är så arga. Men allra argast över skatteutjämningssystemet är matadoren Torbjörn Rosdahl. Han river sitt hår och skyller ifrån sig i stället för att inse att i Stockholms läns landsting är det Alliansen som har styrt i åtta år. Resultatet är ett landsting som trott på konkurrens, privatiseringar till varje pris och vårdval, ett landsting som i dag står för en oerhörd kostnadsutveckling och dåliga finanser, med neddragningar och besparingar som följd i både vård och trafik, och jag säger igen: NKS.

Kanske kommer finanslandstingsrådet Torbjörn Rosdahl att bli ännu argare, för det verkar inte som om han får igenom sitt budgetförslag. Enligt tidningsuppgifter kommer alla partier som inte tillhör alliansminoriteten att rösta mot förslaget att höja SL-taxan. Det blir första gången sedan storlandstinget bildades 1971 som ett finanslandstingsråd inte får igenom sin budget.

Avslutningsvis vill jag säga att genom att vi justerar skatten får alla som tjänar under 40 000 kronor per månad och köper ett SL-kort till dagens pris en lägre månadsavgift med Vänsterpartiets förslag.

Men, hör ni, jag tycker inte att det handlar om att med det förslaget får du så där mycket i plånboken och med det förslaget får du så här mycket i plånboken. För oss handlar det om att hålla ihop det här länet för alla som bor och vistas här och låta hela länet leva. Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 6
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium och ledamöter! Hemma hos min svärmor hittade jag ett gulnande tidningsurklipp från 1946, efterkrigstiden – en liten bit Stockholmshistoria. Artikeln beskriver vårdens och trafikens utmaningar i Stockholms län. Jag slås av att de är påfallande lika dagens: inflyttningen, trångboddheten, växande vårdbehov och behov av nya trafiklösningar för en allt större befolkning.

Stockholms län har under lång tid varit en attraktiv region och den fortsätter att växa med ungefär 37 000 invånare varje år. Förra året föddes här 29 300 barn. Länet är verkligen en stark magnet för människor, företag och nya idéer. Attraktionskraften har många olika orsaker. Här blomstrar företagandet, här skapas nya arbetstillfällen, här finns utbildningsmöjligheter och här finns ett rikt kulturliv. Allt detta inramat av vatten.

Den som någon gång har rest med pendeltåget från Bålsta in till Stockholms central slås av hur vackert länet är. Böljande vackra naturlandskap, en lantgård och så tätnar husen i Sundbyberg in mot Karlberg och man får en glimt av kanalen. Pendeltågssträckningen mellan en solvarm klippa i Nynäshamn och Bålsta är ungefär tio mil.

Att för en låg kostnad ta sig från Ekerö till Bromma flygplats på ungefär 45 minuter och därifrån vidare till Europa är något helt unikt. Bussnätet som sträcker sig över hela Värmdölandet som ett rotsystem som når varenda liten brygga är också fantastiskt.

Stockholms tunnelbana är ungefär 109 kilometer lång och antalet resor nästan lika stort som för all annan spårbunden trafik i Sverige tillsammans. Tunnelbanan invigdes 1950. Inte sedan 1994 har nya utbyggnader skett. Den senaste sträckan var mellan Bagarmossen och Skarpnäck. Det är över 20 år sedan. Innan dess skedde nya invigningar på sträckan nästan löpande.

Kollektivtrafiken gör det möjligt för hela länet att blomstra. Utan kollektivtrafiken är jobben inte möjliga. Utan jobben blir det inga nya skatteintäkter, utan skatteintäkter inga investeringar i omsorgen, vården, kollektivtrafiken eller kulturen.

Men vi i Alliansen är inte nöjda här. Vi vill mer, och vi tar det fulla ansvaret inte bara för att planera utan också för att öka och realisera och inte minst för att finansiera nya utbyggnader, till skillnad från vissa andra partier här i salen. Arbetet med att bygga ut tunnelbanan fortsätter med oförminskad styrka. Vi har Nacka, Barkarby, Arenastaden via den nya Hagastaden och nio nya stationer med ungefär 78 000 bostäder kopplade till detta.

Fler trafikslag behövs ändå. Spårtrafiken, bussarna, pendelbåtarna, gång- och cykelstråken kompletterar varandra. Vi behöver ett gemensamt arbete mellan kommun, landsting och stat för att bidra till att fler kan ställa bilen. Fram till 2021 planeras ett stort antal trafikprojekt här i Stockholm. Vi har Kistagrenen, Citybanan, nya Slussen, en omfattande utbyggnad av kollektivtrafiken och ännu fler cykel- och gångvägar som ska trygga framkomligheten.

Det är mot bakgrund av det här som vi behöver en intäktsförstärkning. Det är för att finansiera driften av all den nya trafiken och se till att de goda investeringar som har gjorts också levererar ett utökat kollektivtrafikutbud som trafiknämnden har behov av ökade ramar. Därför lägger vi fram ett förslag om en höjning till 890 kronor för ett månadskort. Internationellt sett är det ändå ganska lågt. Resenärerna kommer att komma långt med ett månadskort även med en justerad prisnivå.

En växande befolkning medför också ett ökat vårdbehov. Det säger sig självt. Vår utgångspunkt är människan och att hennes behov ska stå i första rummet. Vi ska organisera vården utifrån människors behov inte för systemen i sig själva. Valfrihet, självbestämmande och förutsättningar för att ta ansvar för sin egen hälsa är våra ledord. Långt ifrån klåfingrighet eller pekpinnar. Jag tror att vården kräver lyhörda politiker. Vi ska ständigt bli bättre. Om det är något som inte fungerar kan vi se över det, göra om och göra rätt. Så utvecklar vi vården. Men vården behöver också långsiktiga visioner. I Alliansens budget tillför vi 1,8 miljarder kronor till sjukvården. De närmaste fem åren ska vi investera 29,4 miljarder inom vården.

Vårdplatser är alltid ett aktuellt ämne. Faktum är att många av våra akutsjukhus i dag har hela avdelningar utanför själva akutsjukhuset. Nyligen var jag på ett verksamhetsbesök på Södertälje sjukhus. Södertälje har ungefär 100 ASIH-platser av sina 250 platser. I vår budget gör vi en särskild översyn av uppdraget för att ännu fler ska kunna få vård i hemmet, också barn. Det handlar om patienter med svåra kroniska sjukdomar som normalt vårdas på sjukhus. Vården blir bättre och säkrare för patienten.

En annan viktig satsning som vi gör inom vården som jag särskilt vill nämna är vårdcoacherna för dem som gör många besök i vården. De ska övergå i det ordinarie vårdutbudet och också handlas upp. Vårdcoacherna betyder jättemycket för att minska besöken på akutmottagningarna.

Cancerplanen som vi har beslutat om sedan tidigare, som innehåller flera omorganisationer, ska fullföljas i sin helhet. Vårt landsting var väldigt snabbt med att ansöka hos regeringen om medel för standardiserade vårdförlopp. De har beviljats, och redan i år startar projekt för flera olika tumörsjukdomar, allt för att minska väntetider och skapa en trygg vårdkedja som håller hela vägen.

Jag är särskilt stolt över att Diabetescentrum får ett pilotprojekt i höst, ett kunskapscenter för människor med diabetes. En plan för utformning kommer att komma under 2016. För detta har Alliansen avsatt särskilda medel.

Vår gemensamma välfärd står inför stora framtidsutmaningar när befolkningens sammansättning förändras. Vi kristdemokrater blundar inte, för utmaningar kräver förändringar som kan ledas av modiga politiker.

Kommunallagen är tydlig. Den föreskriver att landstinget ska ha en ekonomi i balans samt att landstingsfullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Hela Alliansens budget präglas av ansvarstagande. Den är balanserad, och den uppfyller alla krav på ekonomisk stabilitet över tid. Landstinget har i dag ett gott kreditbetyg, och det ska vi värna och vårda. Annars blir det svårt för oss att ta upp lån på de finansiella marknaderna internationellt.

Vi ser hur vi omgärdas av en Stockholmsfientlig regering och en styrande mimosasallad till majoritet i Stadshuset som schabblar med infrastrukturlösningar och ger oklara besked om bostadsbyggande.

Vi menar att regeringen har förbrukat sitt förtroendekapital genom att driva igenom stora förändringar i skatteutjämningssystemet. Kostnaden för den kommunala utjämningen beräknas uppgå till hela 2,1 miljarder för 2018. Varför ska vi betala till välmående Göteborg eller en storstad som Malmö? Till detta kommer hot om inskränkningar i lagen om valfrihet, och sten på börda blir den vinstutredning som har tillsatts.

Den privata vård- och omsorgssektorn bestod 2013 av 12 000 företag med nästan 140 000 årsanställda. Många av dem finns i vårt län och gör fantastiska insatser varje dag året runt. Vinstmarginalen var ungefär 7 procent. Det är långt ifrån det uppskruvade tonläge som oppositionen har.

Samtidigt har kostnadsutvecklingstakten för landstinget varit för hög. Vi måste därför justera den. Den behöver anpassas till ungefär 3,3 procent, till skillnad från det dubbla 2014.

När jag läser Socialdemokraternas budget ser jag att de ska bygga två nya närsjukhus, Barkarby och Skärholmen, och att ett nytt akutsjukhus till södra Stockholm ska utredas. På detta kommer en lång önskelista för både trafiken och sjukvården. Men Socialdemokraterna ska varken höja skatten eller SL-kortet. Är det partiet med guldbyxorna?

Vidare ska fastigheter säljas för ungefär 20 miljarder. Men att ta reavinst till löpande verksamhet låter sig inte göras så enkelt juridiskt. Det håller inte. Min diagnos är att budgeten inte är färdigbehandlad och bör återinläggas för omplåstring.

Vi ska i dagarna diskutera olika förslag till budget. Människors frihet och rätt till egenbestämmande står högt i kurs för oss i Alliansen. Men det ger inte oppositionen mycket för. Vårt förslag till budget betonar den enskilda människan, patienten, resenären, medborgaren. Det är hon som är utgångspunkten för vårt arbete. Det övergripande målet är att se till att sjukvården och trafiken fungerar för dem som behöver den när man behöver den.

Alliansen i Stockholms läns landsting fortsätter arbetet för fler vårdgivare, inte färre. Patienter och personal ska få ökad valfrihet, inte minskad. Vi ska inte backa in i framtiden. Att beskära människors valfrihet, som oppositionen gör, är inte vägen framåt.

Stockholms län har i dag en av landets högsta skattesatser. Vi ser inte att vi ska belasta stockholmarna ytterligare. Därför håller vi skatten oförändrad. Det blir lite mer handlingsutrymme. I vårt landsting är fortfarande luften lite friare att andas.

Jag vill yrka bifall till Alliansens budgetförslag.

Anförande nr 7
D a n K a r e l i u s s o n (SD): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! För oss sverigedemokrater, som vid fjolårets budgetdebatt i december var helt nya i landstinget, har tiden fram till i dag varit mycket givande. Vi har lagt ett eget budgetförslag. Vår budget avviker i några mindre frågor från den av Alliansens partier framlagda.

Det är inga stora förändringar i 85-miljardersbudgeten som vi har gjort, men de är viktiga för dem som de berör. Alliansens partiers förslag om höjd SL-taxa har vållat en hel del debatt i medierna. I den stora budgeten är det en marginell kostnad. Men för dem som ska betala är det en viktig fråga.

I vår budget har vi gjort en omfördelning som väl täcker inkomstbortfallet. I landstingets 85-miljardersbudget är det en svaghet av Alliansens partier att inte ha kunnat omfördela 600 miljoner kronor till fördel för dem som är beroende av kollektivt resande, inte minst arbetsresor.

Stockholm är en dyr stad att leva i. Inte minst kostnaderna för bostad har nått nivåer som inger oro inför framtiden. De som drabbas hårdast är unga, som är i början av sin yrkeskarriär, och andra som kommer från andra delar av vårt land för att arbeta här i staden.

Många ska flytta hemifrån och bilda familj. De kan inte räkna med att via allmännyttans bostadsföretag kunna erhålla en hyresrätt. Bostäder tillhörande äldre produktion eller nyproduktion som allmännyttan har att hyra ut är i stor utsträckning reserverade för nyanlända utifrån.

Därför tvingas många unga från länet eller hitflyttade från övriga landet att köpa sin bostad till mycket högt pris. Det är också de som varje dag är beroende av att kunna åka till sitt arbete. Det är också de som betalar landstingsskatt. Att då ytterligare belasta deras ansträngda ekonomi med höjd avgift för arbetsresande finner vi inte vara ett bra sätt att hantera deras vardag på. Därför säger vi nej till en taxehöjning.

Vi finner det också märkligt att Alliansens partier i 85-miljardersbudgeten har funnit det nödvändigt att lägga en avgift på 1 000 kronor i årshyra för elektrisk rullstol. Den avgiften är beräknad att inbringa 6 miljoner. Vi anser att om man har drabbats av ödet på sådant sätt att man måste använda rullstol har man nog med kostnader och bekymmer ändå, utan att vi ska påföra ytterligare utgifter.

Vi säger nej till denna kostnad. Eftersom vi inte har med detta som en att-sats i vår budget kommer vi att stödja Vänsterpartiet i deras att-sats i denna fråga.

Vi finner det också orimligt att det samtidigt som man gör nedskärningar eller kostnadshöjningar som drabbar de lägsta inkomsttagarna och pensionärerna inte finns några gränser för eller krav när det gäller rätten till tolkservice.

I fjol kostade tolkservicen landstinget 110 miljoner kronor, och det finns inget tak för hur mycket kostnaderna kan öka framöver. Enligt budgetberäkningen för den kommande upphandlingen ökar grundkostnaderna med 15 procent. Men sedan är det en öppen fråga hur mycket som kommer att tolkas framöver. Ett kan vi vara säkra på: Någon minskning blir det inte. Som med allt annat när det gäller invandringen har även tolkservicen blivit en god inkomstkälla för olika företag.

Vi har också gjort besparingar på trafikområdet. Landstinget står inför väldiga kostnadsökningar framåt i tiden. Enbart tunnelbaneutbyggnaden är beräknad till 25 miljarder.

Slussenprojektet tycks alla känna till, men ingen vet riktigt hur det blir med bergterminalen. För landstingets del är nuvarande kostnadsberäkning över 350 miljoner kronor. Troligen kommer det att bli det dubbla, om detta blir av. Till det kommer terminalkostnader, som jämfört med i dag mångdubblas. Det finns inte heller någon större klarhet i Stockholms stad, i stadsfullmäktige, där jag sitter.

Tänkta investeringar i spårväg och tågtrafik kostar miljarder, om de genomförs. Kostnaderna accelererar, samtidigt som intäkterna minskar. Vi ser det nödvändigt att av kostnadsskäl stoppa vissa projekt tills vidare. Vi redogör för vårt ställningstagande senare under avsnittet som gäller trafiknämnden.

Vi tror också att landstinget kommer att få stora tillkommande kostnader när Nya Karolinska ska börja verka. Hur mycket Nya Karolinska kommer att belasta framtida utgifter är i dagsläget ovisst, men få tror att det inte blir en kostnadsökning. Det går att fundera över om inte Nya Karolinska är ett för stort projekt för Stockholms läns landsting. Men nu finns det ingen återvändo.

Vi anser i alla fall att vi måste vara beredda att möta eventuella kostnader och minskade intäkter inom landstinget med att bromsa andra områden tills vidare, som viss trafikutbyggnad.

Likt ett mantra nämns alltid inflyttningen av nyanlända till Stockholm som ett lyft för staden. Tyvärr är sanningen en annan. Den medför en ökning av den belastning som redan i dag är nära möjligheten att klara av. Allt är redan ansträngt till bristningsgränsen, och värre blir det, samtidigt som det inte kommer att medföra ökade skatteintäkter utan enbart ökade utgifter.

Ett exempel är tolkservicen. Bakom tolkservicen döljer sig en väldig belastning av sjukvården. Hur mycket det är kommer vi inte att få veta. Medborgarna ska inget veta.

Vi har träffat olika yrkesgrupper inom vården, och alla beskriver samma sak: Tillströmningen av nyanlända ökar hela tiden. De kräver all service och får vård men utan att någon ersättning kommer in, och arbetsbelastningen ökar.

Vi kommer framöver att kräva samma villkor inom sjukvården och tandvården för våra pensionärer med de lägsta inkomsterna som invandrare har: fri sjukvård, 50-kort till tandvården och kanske att våra låginkomstpensionärer också i högre utsträckning får råd att lösa ut den medicin som de behöver. Vi anser att alla ska behandlas lika i länet, inte minst de som har byggt upp landets välfärd.

Fru ordförande! Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 8
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Fru ordförande! Tack, landstingsledamöter, för att ni har kommit hit för att lyssna på mitt anförande!

Vilket är vårt viktigaste uppdrag som folkvalda i landstinget? Enligt min uppfattning är det att arbeta för att Stockholmsregionen ska vara den bästa platsen i världen att bo på, med sin gröna storstad och moderna, gröna landsbygd och skärgård.

Men då krävs det en god ekonomisk utveckling baserad på innovativa, framgångsrika, små och stora, nya och gamla företag som kan rekrytera personal i toppklass och erbjuda de mest spännande jobben och de mest spännande tjänsterna och innovationerna för dem som bor i regionen.

Då krävs en tydlig kurs mot en hållbar miljö och ett hållbart klimat, där Stockholmsregionen banar väg för en hållbar samhällsbyggnad och smarta miljölösningar både i det lilla perspektivet och i systemperspektivet och därigenom på samma gång stärker trivsel och hälsa och genom det goda föredömets makt påskyndar den globala omställningen och skapar glänsande affärsidéer för både miljöinnovatörer och miljökapitalister.

Då krävs det en politik för social sammanhållning, givetvis genom en bra vård men också tydligt genom att hälsa och trygghet växer fram ur riktiga jobb i riktiga företag och i välfärdsuppgifter och att ohälsan gror i utanförskapet.

Fru ordförande! Internationella jämförelser, undersökningar från handelskammaren i Stockholm och Uppsala och nationella myndigheter, för att inte tala om vittnesmål från människor i vår region, visar att vi har en stark ställning som region internationellt men att denna ställning aldrig är ohotad och alltid måste försvaras.

Vi har, vid sidan av alla våra fördelar, ett antal risker som vi måste lägga all kraft på att hantera för att säkra en god ekonomi, jobb för våra invånare, ett hållbart miljöföredöme och en social sammanhållning.

För det första: Bostadsmarknaden måste fungera, och det måste finnas tillräckligt många bostäder för vår växande befolkning och den personal som våra företag behöver anställa.

För det andra: Trängseln i trafiksystemen måste hållas under kontroll, om restiderna inte ska bli för långa, stressen för stor, den lokala miljön för dålig och varutransporterna för dyra.

För det tredje: Stockholm måste stärka sin ställning som kunskapsregion och motverka den tyvärr faktiskt fallande tendensen när det gäller forskningsinnehåll i vår ekonomi.

För det fjärde: Stockholm är en perifert belägen region i Europas utkant, belägen i ett glest och ytmässigt stort land. Därför måste vår internationella tillgänglighet, inte minst med flygförbindelser, stärkas – inte försvagas. Våra ansträngningar som land och region bör

inriktas på bättre tillgänglighet och förnybara bränslen i flygtankarna, inte på att göra det krångligare och svårare att flyga.

Fru ordförande! Det är bra att Stockholmsregionen växer. Till skillnad från vad föregående talare sade är det min bestämda uppfattning. Människor som söker sig till vår region, inte minst från andra delar av världen, gör vår region mer dynamisk, mer kreativ och mer spännande. Det gör oss också till en starkare tillväxtmotor för hela den svenska ekonomin och välfärden.

Sköter vi företagsklimatet, bostadsmarknaden, transporterna och utbildningen kan Stockholm fortsätta att vara en välkomnande region för alla som söker sig hit och samtidigt vara bättre för alla oss som redan bor här. Centerpartiet och Alliansen har förslagen på nationell, regional och kommunal nivå för att göra det möjligt.

Centerpartiet och Alliansen för en hållbarhetspolitik för Stockholms län med insikten att ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet är beroende av varandra. Det är därför som Alliansen prioriterar kollektivtrafiken högre än någon tidigare landstingsmajoritet. Det är därför vi tillsammans med kommunerna säkrar att nya bostäder byggs i anslutning till nya tunnelbanor och spårvägar på ett sätt som gör både bostäderna och transporterna mer ekonomiskt och ekologiskt hållbara.

Jag måste säga att jag är mycket imponerad av många av våra kommuners arbete. Det är viktigt att landstinget nu klarar av att svara upp mot de höga ambitionsnivåer som finns i kommunerna. Det är det vi i Alliansen vill göra med vår mycket ambitiösa trafikpolitik och våra historiskt stora satsningar på kollektivtrafiken.

Vår budget är också fullt ut finansierad och ser till att vi kan säkra en hållbar tillväxt för Stockholmsregionen. Vi har många förslag som går i den riktningen. Jag kommer inte att gå in på alla. Men jag måste ändå nämna att vi först och främst, även i ett ekonomiskt besvärligt läge, säkrar viktiga investeringar för framtiden, historiskt stora sådana.

Det handlar naturligtvis först och främst om tunnelbaneutbyggnaden, men det handlar också om tvärbanan till Kista, Roslagsbanan steg 2, Spårväg syd, som vi nu inleder en process kring tillsammans med de berörda kommunerna, pendeltågsutbyggnaden samt moderniseringen av röda linjen, som gör att den kan få mycket större kapacitet.

Cykelsatsningar ska inte förringas. Där tar vi initiativ till både tydligare regional samordning och konkreta åtgärder för att stärka sambandet mellan kollektivtrafik och cykel. Cykeln är kanske den mest samhällsekonomiskt bärkraftiga av alla transportmedel.

Vi har många fler satsningar. Det är Klimatfärdplan 2050, landsbygdsstrategi och skärgårdsstrategi samt satsningar för att vår mat inte ska understödja en ohållbar antibiotikahantering.

För att kunna bygga ut den kollektivtrafik som Stockholm så väl behöver är vi dessvärre tvungna att höja priset på månadskortet. Det är inget lätt beslut för Centerpartiet. Men i valet mellan en prishöjning och väl fungerande trafik menar vi att det enda rimliga är att höja priset på kortet. Det är trots allt ett pris som har legat still i fyra år, samtidigt som busschaufförers löner har höjts, stora investeringar har gjorts och bränslen har bytts ut mot mer miljövänliga men ibland dyrare alternativ. Det är något som vi vill, som gör att Stockholms läns landsting är ett miljöföredöme när det gäller förnybara bränslen.

Med Alliansens budget kan vi lägga grunden för en hållbar Stockholmsregion som kan växa och utvecklas och där landstinget – det är särskilt viktigt – är en trovärdig samarbetspartner till länets kommuner där vi kan leva upp till de avtal med kommunerna som vi har när det gäller att utveckla kollektivtrafiken så att kommunerna kan se till att bostäder byggs.

Det är därför som dagens oheliga attack på Alliansens kollektivtrafikpolitik faktiskt är en attack rakt i hjärtat på våra ambitioner för en hållbar utveckling i Stockholmsregionen, mot bostadsbyggande och mot en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar tillväxt.

Fru ordförande! Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har enats om att stoppa taxejusteringen, som utslaget per år är 3 procent.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet kan man faktiskt respektera på ett sätt, för de föreslår höjd skatt i stället, även om det egentligen skulle behövas två tre gånger så höga skattehöjningar för att svara upp mot alla deras förslag. Men det finns ändå ett slags intellektuell hederlighet där. Jag kan också på ett vis förstå Sverigedemokraterna, eftersom de inte hymlar med sina låga miljöambitioner och sitt tydliga fokus på biltrafik. Jag kan förstå det.

Men Socialdemokraternas ställningstagande kan jag inte förstå – inte från ett parti som gör anspråk på att kunna vara samhällsbärande. Jag kan inte förstå det som annat än ren oppositionell obstruktionspolitik. Ni gör gemensam sak med tre partier som alla har en helt annan inriktning på trafikpolitiken, och ni gör det med ett budgetförslag som ni har fått arbeta om flera gånger och till slut fått ihop siffrorna i endast genom en drastisk och orealistisk nedskrivning av ramen för hälso- och sjukvården.

Fru ordförande! Jag är väldigt stolt över att landstingsfullmäktige nu är överens om att inleda en regionbildningsprocess och därmed bidra till ett tydligare och kraftfullare arbete för att stärka den hållbara utvecklingen av Europas mest attraktiva storstadsregion. Men jag är allvarligt oroad över att den oheliga och oeniga oppositionsalliansen mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna samtidigt vill sabotera landstingets förtroende som samarbetspartner till kommunerna. Det går inte ihop med ambitionen att vilja bilda region. Ni riskerar faktiskt att skada tilltron till landstinget, som kärnan i en ny regionbildning.

Jag tycker att det är av ytterst stor betydelse för den hållbara utvecklingen i Stockholmsregionen och våra möjligheter att utöva ett regionalt ledarskap att det här budgetförslaget bifalls och att oppositionspartierna tar sitt förnuft till fånga.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 9
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Jag vill börja med att säga att vi förtroendevalda i Stockholms läns landsting är duktiga på att skilja på sak och person, så även om man i gruppledaromgången hörde ett högt tonläge vill jag säga att även när vi nu höjer temperaturen i våra repliker är det viktigt att ha omsorg om varandra.

Men det sagt, kära Torbjörn Rosdahl: Jag lyssnade med intresse på ditt inlägg och började tänka på landstingets fauna av fåglar. Jag såg då två fågelarter som jag kände kanske inte bör få så stort utrymme i landstinget som de har just nu.

Den första är göken. Som ni vet är göken en fågel som lägger sina ägg i andras bon, puttar ut den stackars fågelns egna ägg och låter den ovetande fågeln ruva på gökens ägg.

Jag talar förstås om Nya Karolinska, denna gökunge som riskerar att tränga ut annan vård. År 2017 ser ut att bli ett mycket svårt år ekonomiskt för landstinget. Hur ska du hantera kostnaderna för Nya Karolinska?

Vi har som bekant sagt nej till OPS-upplägget och sagt ”avbryt” när det fanns bara en anbudsgivare. Jag är mycket bekymrad över Nya Karolinska och tycker att det är beklagligt att ni inte ställer er i första ledet för att kräva en externrevision av denna affär.

Den andra fågel som jag kom att tänka på är strutsen. Strutsen tycker jag inte riktigt hör hemma här över huvud taget. Den stoppar ju ned huvudet i sanden och låtsas som om problemen bara kan springa förbi, eller också börjar den själv springa i vild galopp rakt fram utan att se på kringliggande omgivningar.

Det är helt orimligt att landstinget med samma beprövade politik skulle klara av att hantera utmaningen att minska kostnadsutvecklingen på över 6 procent till 3 procent utan att ta några strukturella grepp. Jag undrar: Var är realismen i ert budgetförslag?

Sedan har vi detta att det alltid är någon annans fel. Det kan vara regeringens fel. När det gäller skatteutjämningssystemet vill jag bara säga: Varför valde Fredrik Reinfeldt att inte göra några andra strukturella förändringar av skatteutjämningssystemet – om ni moderater är så otroligt bekymrade över det – annat än att ta 1 miljard kronor och skicka till moderatkommuner i landet som något slags bonus för till exempel Danderyds oförmåga att bygga nya bostäder? Varför gjorde ni ingenting åt det systemet? Det blir lite parodiskt, när vi har de utmaningar som vi har, att först tjata om att det är någon annans fel, när det handlar om ett system som ni själva har valt att inte göra några större förändringar av.

Sedan har jag två frågor till. Du pratar om biljettintäkterna och säger att skattemedel ska stå för 50 procent och resenärsintäkter för 50 procent. Med den politik som ni har fört, som har fått biljettintäkterna att rasa, väljer ni ständigt att höja biljettpriserna. Då undrar jag: Varför ska vi inte öka biljettintäkterna och på det sättet hålla fördelningen 50-50?

Du sade i går i radion att priset inte spelar någon roll. Då undrar jag förstås: Vad är taket för er förmåga och vilja att höja priset? Känner du kanske själv att det finns någon gräns där arbetspendlarna inte ska betala mer?

Så till den sista frågan. Beträffande våra konsultkostnader hörde jag dig på radion i går säga att vi har konsulter som sköter rulltrappor och Vårdguiden – det var konsulter, konsulter och konsulter.

Jag undrar ibland: Är du medveten om att vi upphandlar verksamhet och skriver avtal, inte har allt på konsulträkning? Varför ska vi inte ha mer inhousekompetens för att klara de utmaningar som vi har? Varför försvarar du den höga konsultanvändningen och att våra centrala förvaltningar har ökat? Till exempel har hälso- och sjukvårdsförvaltningen ökat från ungefär 300 personer till närmare 800 personer under de år som ni har styrt. Varför tycker ni att det är bra användning av skattemedel?

Anförande nr 10
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande! Jag vill börja med att säga: Tack, Gustav, att jag fick lyssna på dig!

Erika! Du pratar om fåglar. När jag hör dig tänker jag också på en fågel. Det är ”hafsörnen”, den där slarviga fågeln som far omkring.

När det gäller NKS säger du att ni var emot. Ja, ni var emot både det ena och det andra. Men efter många diskussioner kom man fram till ett beslut i full enighet där Vänsterpartiet hade ett särskilt uttalande. Så brukar det gå till. Man brukar ha bra diskussioner före beslut, men när man väl har fattat beslut ska man vårda det.

Det är det ni inte gör nu. Ni håller på att baktala er egen organisation. Det vi har läst i en morgontidning är nya rubriker på gammal information. Jag tycker nog att man har nått ett lågvattenmärke när man jämför NKS med Turning Torso – jag vet inte hur många högspecialiserade vårdplatser det finns där.

När det gäller utjämningsskatten lägger jag mig inte i de övriga kommunerna i länet, utan jag pratar om vår organisation. Det är det enda landsting och den enda region som betalar utjämningsskatt till övriga landet.

Vi ska inte återgå till den diskussion som fanns här för flera decennier sedan. Jag tycker att det är bra att hela Sverige ska leva, men en sak är lite trist. Det är vi som är tillväxtmotorn. Till och med i Göteborg säger man att det är bra att Stockholm fungerar, eftersom övriga Sverige fungerar då. Men om det börjar hacka i motorn här, då hackar det i hela övriga Sverige också.

Biljettintäkterna rasar – det är inte måttligt med orden. Det hänger bland annat ihop med att man bygger ut cykelbanor i kommunerna och enligt länsplanen, vilket vi tycker är bra. Det har också varit väldigt bra de senaste åren för oss som inte gillar snö. Det har gått att cykla året runt, och det har också fungerat bra att promenera. Det är en trend att man ska cykla, och det är klart att det kommer att visa sig på våra resandemönster. Gustav nämnde också att man ska satsa på cykeln, och det har vi också hört från andra partier. Det ger sin prägel.

När det gäller avgifter och fördelningen 50-50: Det är klart att vi tycker att det är bra. Ni har hört att vi vill fortsätta utveckla kollektivtrafiken. De senaste 15 åren har vi byggt ut och förbättrat 20 procent. Vi kunde ha behållit taxan, men då hade vi inte haft nattrafik i tunnelbanan, vi hade inte haft tiominuterstrafik på pendeltåget och så vidare. Vi kunde ha haft 1995 års kollektivtrafik, så hade alla varit nöjda – förutom vi i Alliansen.

Den enhetstaxa som nämns sänker intäkterna med 500 miljoner. Vi ser inte att det täcks upp någonstans.

Konsultkostnader talar man om svepande. Det är därför jag kallar er ”hafsörnar”. Det är så svepande, och det är svårt att säga emot. Men vi ska komma ihåg att vi precis har börjat den historiska utbyggnaden av tunnelbanan. Vi har inte – och ska inte ha – kompetens för hur man bygger tunnelbana. Men är det så att vi har en konsult som år efter år går och gör samma sak är det självklart att den personen ska anställas.

Det går inte bara att göra sig av med konsulter. Okej, ni köper inte att Vårdguiden drivs på konsultbasis. Då stänger vi den väl. Ni köper inte att vi ska se till att rulltrapporna fungerar. Då får det väl hacka och ha sig.

Det är svepande och oseriöst av er socialdemokrater att lägga en sådan här budget. Jag hade hoppats mycket mer av er.

Så till det sista: Varför har hälso- och sjukvårdsnämndens personal ökat så enormt? Ja, det kan man undra, när det framförs med lite halvsanningar. Man har ju flyttat olika enheter till hälso- och sjukvårdsnämnden. Man hade kunnat lägga hälso- och sjukvårdsnämnden i olika förvaltningar, olika ansvarsområden, så hade ökningen inte varit sådan att den kan misstolkas av den som medvetet vill misstolka. Det skulle kunna vara en lösning.

Men jag håller med om att vi aldrig ska vara för många och att vi alltid ska se över byråkratin, och vi ska inte ha fler konsulter än vi behöver. Men när du använder de här svepande orden gör det mig bekymrad, Erika.

Anförande nr 11
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Tack, Torbjörn! Jag hörde dock inget svar. Hur ska ni klara kostnaderna 2017, när Nya Karolinska tas i full drift? Varför accepterade ni ett upplägg med OPS som vi var emot och röstade nej till och reserverade oss mot? Varför avbröt ni inte när det var bara en anbudsgivare?

Sund ekonomi – vilka villkor får man när man har bara en anbudsgivare? Vi har varit i händerna på det upplägg som ni har skapat. Nu har ni ett ansvar för att ta hand om den situation som det kommer att ge, framför allt för patienterna, och det är det allvarliga.

Sedan vill jag bara säga: Jag hörde dig i går i radion. Jag hör dig här. Visst ska vi se till att vi inte har stor byråkrati, säger du. Man ska aldrig ha fler konsulter än nödvändigt.

Kan du då förklara varför det har behövts 40 procent fler konsulter de senaste två åren? Det är helt orimligt. Det låter bra när du säger: Visst är vi överens. Men varför ser jag inga initiativ för att få bukt med de räkningar som rusar? Det behövs verkligen.

Anförande nr 12
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Presidium, fru ordförande, åhörare, fullmäktigeledamöter! Jag börjar med orden: Oops, så dyrt det blev! Bygget av NKS anses kosta 9 miljarder mer än beräknat, något som har bekräftats av tjänstemännen men där ansvarig politik tiger stilla. Kanske faller huvudet mer ned i sanden när jag pratade om att pengarna rinner som sand mellan fingrarna.

Det är en enorm summa pengar, dessa 9 miljarder, som vi hade kunnat investera i helt andra saker. Vi hade kunnat bygga ett eller till och med två akutsjukhus i södra länet eller anställa 1 800 nya sjuksköterskor i tio år på god lönenivå.

Kära styrande minoritet, Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna! Er budget är business as usual, och vis av erfarenhet vet vi att det inte är en positiv utveckling varken för våra medborgare eller för vår planet. Som Johan Rockström brukar säga: Planeten har börjat skicka fakturor. Där befinner vi oss just nu. Landstinget har börjat skicka fakturor.

När det gäller miljöfrågorna handlar det verkligen om att vi behöver snäppa upp oss, behöver samla hållbarhetsredovisningen, behöver ha en integrerad del i årsredovisningen för att visa var vi befinner oss och hur vi kommer härifrån och framåt på ett strukturerat och gemensamt sätt.

Ni som har varit med länge i politiken vet att det är en sak att ta ett beslut och en annan sak att se till att det blir verkställighet av det vi beslutar. Man behöver jobba minst hälften av sin arbetstid bara för att se till att verkställighet sker.

När det gäller utjämningssystemet och förutsättningarna för våra landsting runt om i Sverige: Vi har haft problem med vissa landsting som har det svårt. Därför är utjämningssystemet oerhört viktigt. Vi behöver ha en solidaritet för att hela Sverige ska kunna ha förutsättningar för en jämlik vård och god verksamhet.

Här har ni från Alliansens sida haft stöd av er egen goda kollega Erik Langby i det arbetet och i en enig parlamentarisk grupp som har tittat över utjämningssystemet. Hade vi inte tyckt om det hade vi sett till att tala i den parlamentariska utredningen. När ni själva satt i majoritet hade ni åtta år på er att ändra, och den parlamentariska utredningen pågick under de år som ni hade regeringsmakten. Där fanns ett arbete att göra från er sida som ni nu inte kan klaga på.

När det gäller förutsättningarna för att få till en budget i balans hos den styrande minoriteten borde ni ha tänkt på det redan innan ni lade er budget. Ni borde ha tänkt på: Nu krävs en annan typ av ledarskap i Stockholms läns landsting – vi befinner oss i minoritet. Det betyder att man jobbar över blockgränsen. Det betyder att man tänker på det demokratiska underlag som man står på. Det betyder att man behöver visa att om man är stor behöver man också vara snäll när det gäller utjämningssystemet men också när man har valt att sätta sig i en koalition där man ändå är i minoritet.

Jag hade förväntat mig ett tydligare och bättre ledarskap när det gäller att komma fram till den budget som vi har framför oss i dag.

Anförande nr 13
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Tack, Susanne! Jag vet inte om det var en replik eller ett anförande. Det var svårt att riktigt greppa om allt det du sade.

Jag tror att jag måste visa protokollet en gång till. Först är det en massa diskussioner under lång tid, och sedan är man överens, där Miljöpartiet var med. Det är lite besvärligt. Man tar ett beslut 2010, det är val på hösten och kanske ungefär en tredjedel av ledamöterna byts ut. Sedan är det val 2014, och då kanske det byts ut en tredjedel av ledamöterna, och så känner ni inte ansvar för att stå upp för det beslutet som man har fattat, i det här fallet från Miljöpartiets sida.

Jag är stolt över att kunna erbjuda stockholmarna ett sjukhus, en sjukvård och en forskning i världsklass. Jag säger till alla: Räta på ryggen och var stolta – vi skriver historia! Men jag kan konstatera att hittills i replikskiftena anser Socialdemokraterna och Miljöpartiet att vi inte ska erbjuda den bästa sjukvården till stockholmarna. Det är ett besked som jag gärna förmedlar till de svårast sjuka i länet.

Anförande nr 14
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Torbjörn! Du sade i ditt inledningsanförande att kraven på oppositionen ökar. Vänsterpartiet gick till val på att höja skatten. Det lovade vi, och det förslaget lägger vi fram i vår budget.

Däremot har jag svårt att hitta att Moderaterna gick till val på att höja priset på SL-kortet. Då säger du att den enkla vägen är att höja skatten. Ja, men det är ju fördelningspolitiskt bättre och rättvist. Varför väljer du hellre en avgiftshöjning?

Sedan säger du, Torbjörn Rosdahl, att vinstutredningen på riksnivå skulle hota 92 000 anställda. Hur menar du då? Tänker du att riskkapitalbolag kommer med stora lyftkranar och flyttar S:t Görans sjukhus till Jersey rent fysiskt? Tänker du så? Behövs inte alla vårdanställda i vården när vi har 300 stängda vårdplatser?

Sedan måste jag kommentera byråkratin, som du har tagit upp i några replikskiften. Den ökar ju. Hälso- och sjukvårdsnämnden har nu för första gången på åtta år en biträdande hälso- och sjukvårdsdirektör som tillträder i augusti. Det har vi aldrig haft tidigare. Varför har vi det?

Jag har till och med hört att ni ska ha två biträdande landstingsdirektörer. Vilka signaler sänder det att antalet tjänstemän långt från verksamheterna ökar hela tiden? Är det inte lite märkligt? Det är det vi tycker att man skulle titta över och kunna dra ned på. Tycker inte du det, Torbjörn?

Anförande nr 15
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Tack, Håkan! Först beträffande de 92 000 personerna: Det är handelskammaren i Stockholm–Uppsala som har tagit fram att ungefär 90 procent är företag med färre än tio anställda och leds av kvinnor. Raljera inte med S:t Görans sjukhus, utan detta är allvar! De här 92 000 personerna är egentligen fler än de stora företagen tillsammans i Sverige. Jag är allvarligt oroad.

Men det var egentligen inte det jag tänkte säga till dig, Håkan. Jag skulle vilja säga: Jag har läst igenom alla budgetar, och vi kommer aldrig att komma överens ideologiskt – den saken är klar. Men jag måste ändå ge Vänsterpartiet en eloge, eftersom ni är det enda parti som har presenterat en budget i balans och har talat om hur kostnadsökningarna ska finansieras.

Ni har gjort det på ett sätt som jag verkligen inte instämmer i. Men ni har lagt ned ett seriöst arbete, och det tycker jag är roligt. Det är roligt att kunna debattera med ett sådant parti som vill jobba seriöst och föra fram sin ideologi utan att ha luftpengar i systemet. Tack, Håkan!

Anförande nr 16
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Torbjörn! Frågan om vinster i välfärden borde vi diskutera mycket mer seriöst, för du vet ju att det förslag som Vänsterpartiet står för inte gäller de små företagen. Vi vill ju göra ungefär som man gör i Norge och Danmark, där det blommar, och vi har också förslag på att den ideella sektorn ska växa – inte att man ska behöva sådana neddragningar som man gör nu exempelvis på Ersta. Det är vårt förslag.

Du pratar om Uppsala. Vi kan väl hålla oss till Stockholms läns landsting.

Sedan får jag väl tacka. Jag tycker att det är renhårigt att du säger att du tycker att vår budget håller, fast du och jag inte håller med varandra beträffande verktygen. Men det är ju det vi ska försöka övertyga varandra om, fast det går nog inte så bra.

Då vill jag tacka de i vår grupp och den personal som har slitit med vår budget. Vi fick till och med beröm från Torbjörn Rosdahl! Är det bra eller dåligt? Det får vi väl se.

Anförande nr 17
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande! Det blir mer och mer tydligt att Socialdemokraterna har intagit en ny roll i landstingsfullmäktige. Från att ha varit ett ansvarstagande parti som har gjort anspråk på att vara statsbärande också för den här regionen lägger man nu fram en direkt oseriös budget.

Erika Ullberg skär ned i nödvändiga verksamheter och finansierar sina satsningar med luftslott. Det handlar om konsulter för 600 miljoner kronor genom ett ospecificerat, svepande uttalande. Då vill jag påminna om att landstingsdirektören genom budgeten i november fick i uppdrag att effektivisera och spara 400 miljoner kronor i administration. I det uppdraget ligger att minska den samlade kostnaden för konsulter. Alliansen anser att konsulter ska användas där de behövs. Men behöver vi långsiktig kompetens är det klart att vi ska anställa dem i stället för att ha dem på konsultbasis.

Jag kan bara se att Socialdemokraternas 600 miljoner ligger utöver de 400 miljoner som landstingsdirektören redan har fått i uppdrag att spara. Ni ersätter inte heller några pengar, talar inte om mer än i svepande ordalag att vi ska sälja fastigheter för 20 miljarder och så vidare. Det håller inte.

Vi har redan gått igenom vad jag anser vara konsulter, så därför ställer jag frågan: Vilka konsulter anser ni att man ska ta bort? Det ska ju vara fixat till den 1 januari 2016. Det är då vi behöver pengarna.

Anförande nr 18

Landstingsrådet U l l b e r g (S): Det är roligt att vara oppositionsföreträdare. Men jag skulle tycka att det var ännu roligare att få vara landstingsstyrelsens ordförande, för då skulle man ju få lägga fram helheten i sitt förslag, där man redovisar vad man vill göra både för att minska kostnaderna och för att öka intäkterna.

Det vi förslag som vi har nu, som är fullt finansierat, skulle då också kunna bli fullmäktiges beslut. Då skulle det vara mycket rimligt att jag också redovisade i detalj hur jag ska klara den prognos som vi lägger.

Nu har du, Torbjörn Rosdahl, lagt ett förslag som är helt orealistiskt i fråga om att nå den minskade kostnadsutvecklingstakten. Jag kan ändå förklara varför jag tycker att det är orättmätigt att ta pengar från resenärerna och ge till rullande konsultnotor.

Varenda konsult som inte behövs ska förstås inte få pengar från skattebetalarna i Stockholms läns landsting. Varenda person som jobbar i en byråkratisk överbyggnad och som inte behövs för att få en effektiv och väl fungerande hälso- och sjukvård och kollektivtrafik ska förstås inte jobba där utan söka sig någon annanstans. Den översynen borde vi kunna bli överens om, när vi ser hur det har svällt.

Vi har ett annat problem, och det är kostnadsutvecklingen för vårdvalen. Även där vore det bra om ni funderade på hur ni tror att vi ska klara kostnadsutvecklingen om ni rullar ut exempelvis vårdval geriatrik.

Anförande nr 19
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Om jag fattar rätt tycker Erika att jag berättade lite dåligt vad vi skulle göra. Vi har en budget i balans. Vi berättar om en höjning på 100 kronor för att kunna utveckla kollektivtrafiken. Vi lägger 1,8 miljarder på sjukvården. Vi lägger 295 miljoner på trafiken. Vi har 3,3 procents kostnadsökning som vi jobbar stenhårt med för att det ska fungera, bland annat genom en tydligare ägarstyrning.

Det är det jag menar ska finnas i en budget, och det är det jag saknar i er budget. Ni har inte berättat mer än i svepande ordalag. Exempelvis ska det säljas fastigheter för 20 miljarder på tio år. Hur har ni tänkt? Hur ska det gå till att sälja så utan att ens ha förberett sig? Ska vi hyra tillbaka dem? Vi har ju vård i många av fastigheterna. Tänker ni – hemska tanke – använda reavinsterna i driften? Ska ni förskingra pengarna för nästa generation? Det är det jag kan se i ert budgetunderlag. Det är därför jag kallar er oseriösa.

Ella berättade också om 600 miljoner mindre i sjukvården. Det är jättemycket. Ni vill satsa på trafik och ta bort sjukvård. Det är den sammanfattning som man kan göra. Det visar att er budget inte hänger ihop. Ni har hål i er finansiering, och ni föreslår nedskärningar som är orealistiska

Stockholmarna förtjänar ett svar från er. Har Socialdemokraterna fortfarande ambitionen att ta ansvar för Stockholmsregionen och lägga fram seriösa förslag som värnar landstingets ekonomi i framtiden?

Anförande nr 20
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Ja, skattebetalarna förtjänar att vi håller ordning på intäkter och utgifter. Det är därför vi lägger ett helt annat förslag, för att få bukt med de utmaningar som landstinget står inför. Ni har till och med anställt en konsult som ska hålla ordning på konsulterna. Jag tror att det ganska väl sammanfattar att detta har gått något över styr.

Vi förordar ungefär samma administration och byråkratiska överbyggnad som fanns när ni tillträdde. Var det något fel på den? Jag tyckte att den fungerade väl. De tjänstemännen gjorde ett utmärkt jobb och behövde inte vara så många fler som de har tillåtits bli i dag.

När det gäller fastigheter: Det stämmer att vi vill sälja ostrategiska fastigheter som inte längre stöder den sjukvårdsstruktur som vi vill bygga upp i länet. Det inbringar 3 miljarder. Det är väldigt realistiska siffror.

Paul Lindquist trodde i går på Twitter att ni hade exakt samma belopp i er budget, och sedan sade han: Vi har ungefär samma uppdrag. Vi borde kunna vara överens om hur smart det vore att få in intäkter för att kunna ha råd att finansiera alla nybyggen som behövs, exempelvis i Handen, Barkarby, Tumba och Skärholmen. Vad hände med Handens nya närsjukhus i er budget? Och vad hände med löftet om ett nytt närsjukhus i Barkarby? Vill du svara på det?

Anförande nr 21
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Innan jag svarar på några frågor mer skulle jag vilja fråga: Hur sjutton ska ni få ihop pengar till den 1 januari 2016, när ni pratar svepande om att sälja fastigheter? Man ska säga upp konsulter. Det är uppsägningstid. Man kanske ska hyra tillbaka dem. Fastigheterna kanske vi har vård i. Det innebär att vi ska hyra tillbaka dem av en ny fastighetsägare.

Frågetecknen bara hopar sig. Det är det som gör mig lite upprörd över er socialdemokrater. Ni brukar kunna bättre, och jag tror att ni kan bättre nästa år.

Anförande nr 22
N i n o s M a r a h a (FP): Ordförande! Till Socialdemokraterna och Erika: Jag tycker att du höll ett bra tal, och jag kan skriva under på mycket av det du säger. Men på ett antal avgörande punkter säger du emot dig själv.

Engångsresorna ska fördubblas. Ni vill öka resurserna till de allra sköraste. Men ni vill ge mindre till sjukvården, en halv miljard mindre än Alliansen.

Jag tycker inte att det går ihop. Ni säger emot er själva. Hur vill ni ta ansvar för att trygga en utbyggnad av sjukvården när ni vill ge en halv miljard mindre?

Anförande nr 23
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Tack, Ninos! Vi har ett enkelt svar på det. Vi skär i konsulter och central byråkrati. Men vi ser också över kostnadsutvecklingen inom vårdvalen. Jag vet att vårdvalen ligger Folkpartiet varmt om hjärtat. Men det vore också bra om ni ville ta ansvar också för de kostnader som vårdvalen har fört med sig.

Om du tittar på kostnadsutvecklingen inom exempelvis vårdval hud och vårdval logopedi ser du att de har ökat oerhört kraftigt, omotiverat kraftigt. Men ni vill inte se över det systemet. Det gjorde exempelvis Socialdemokraterna nyligen vid ett rundabordssamtal med företrädare med näringsliv, akademi och profession, där samtliga sade: Snälla ni, rulla inte ut några fler vårdval nu, innan ni har kvalitetssäkrat och har kostnadskontroll på dem som har rullat ut. Vårdval kan vara bra, jättebra, om man vet vad man gör och vilka effekter det får. Men de upplevde inte det, och det var ändå 35 namnkunniga aktörer och företrädare för just profession, akademi och näringsliv som sade: Snälla, inte mer nu!

Då känner jag att jag tar fullt ansvar, för den här kostnadsutvecklingen inom vårdvalet har vi inte råd med. Vi måste ha bättre kontroll. Därför tycker jag att det är olyckligt att ni driver exempelvis vårdval geriatrik utan att ta ansvar för den kostnadsutveckling som har varit inom de befintliga 30 vårdvalen. Det är det som är svaret på din fråga. Då kostar det inte lika mycket som i er budget.

Anförande nr 24

N i n o s M a r a h a (FP): Det var inget svar på min fråga, Erika. Återigen var det fina ord om hur man ska minska kostnaderna. Vi får inte glömma att vårdvalssystemet är ett frihetssystem och att det kostar att införa ett sådant frihetssystem. Vi ger patienten ökad valfrihet att välja vård. Mer vård kostar pengar. Men ni vill skära en halv miljard i vården. Är det att ge de allra sköraste bättre vård, tycker du? Jag tycker inte att du har svarat på frågan.

Beträffande ökade konsultkostnader vet du att konsultkostnaderna går till 1177 Vårdguiden, som hjälper de allra sköraste. När man behöver råd om vård ringer man 1177 och får jättebra hjälp. Det vill du ta bort för Stockholms läns invånare och patienter. Svara på det!

Anförande nr 25
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Jag vill börja med en rättelse. Det har flera gånger i talarstolen pratats om elrullstolar och avgiften för dem. Det finns en rättelse på s. 47 i säryrkandebilagan. Där framgår att vi inte vill höja den avgiften. Om alla är med på det behöver det inte vara några missförstånd härifrån.

Erika! Det har pratats mycket om konsulter. Ordet ”konsulter” har en negativ klang, och det låter ganska bra när Socialdemokraterna säger: Vi skär ned på konsulterna. Det skulle jag faktiskt kunna ställa upp på.

Men vi måste granska lite vad man menar med konsulter. Erika vill inte riktigt svara på det, men jag har ett förslag. Kan det vara så att vi tycker att alla vårdcoacher ska bort? De har ändå bedrivits i en typ av projekt. Nu gör vi om det i vår budget och säger att det ska bli en del av det ordinarie vårdutbudet. Vi vet att de framgångsrikt har kunnat hålla människor borta från akutinläggningar, framför allt bland våra storkonsumenter av vård som i många fall är de geriatriska patienterna. De ska ha sin vård. Men är det möjligen där som Socialdemokraterna ska lägga in den här stöten i ett slag, att skära bort konsulter?

Vi tycker inte att det är rimligt, utan vi tycker att det är bättre att vi permanentar den verksamheten och upphandlar den, så att den i framtiden blir en del av det ordinarie vårdutbudet.

Det finns många andra exempel. Men att bara slänga sig med att det ska skäras i konsulterkostnaderna är faktiskt riskabelt, för många av dem är involverade i den ordinarie verksamhet som landstinget bedriver. Vissa saker har faktiskt en begränsad tid då man behöver göra det. Det handlar till exempel om ingenjörer eller it-tekniker som behöver räkna på vad den nya tunnelbanan kostar, hållfasthet i berg och så vidare. Vi kan inte permanentanställa alla dem, utan vissa saker behöver få drivas i projektform.

Samtidigt ska Socialdemokraterna tillsätta kriskommissioner här och där. Man ska ha ett stort gäng externa revisorer som ska granska vissa saker. Hur ska de anställas? Ska det vara ordinarie personal på förvaltningen, till exempel trafikförvaltningen? Det saknas fortfarande tydliga svar från Erika Ullberg.

Anförande nr 26
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Jag ska hushålla lite med tiden, för det är en lång debatt. Men jag tycker att man ska fundera lite. Om man har dubbelt så många konsulter som egna anställda, vad vittnar det om?

Jag tycker att det du säger, Ella, är väldigt klokt. Finns det nyckelkompetens som vi borde anställa, verksamhet som vi borde upphandla eller hitta andra former för är det ett smart sätt att minska just de externa konsulterna. Jag är särskilt olycklig över den 40-procentiga ökningen av konsulter på trafikområdet, för där har man 650 egna anställda. Man får se över lite hur många de behöver vara, vad de ska göra och hur många konsulter man verkligen behöver.
Vi vill återgå till det som var för bara några år sedan. Vi tyckte att det fungerade ganska väl. Man får inte heller det förvaltningsmässiga minnet om man hela tiden upphandlar extern

kompetens och inte säkrar den inhouse. Och är det något som landstinget behöver är det att lära av historien för att göra nytt för framtiden.

Anförande nr 27
D a n K a r e l i u s s o n (SD): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vet inte om jag riktigt med här inne. Jag var väl lite sen här när landstingsrådet Hemming talade, men jag kan möta honom.

Du tyckte att vi hade klart deklarerat att vi var för bilismen. Men så det ju inte!

Bilar måste finnas, de är en nödvändighet för samhället. Vad vi däremot är för är ett nytt bussystem, dubbelledade bussar, som vi tog del av nere i Skåne. Det tror vi kan vara ett alternativ till utbyggnad av vissa spårvägar eller järnväg.

Men när det sedan gäller frågan om själva taxan, så är det ju som Socialdemokraterna exempelvis sade, nämligen att intäkterna i fjol sjönk med 150 miljoner kronor.

Det är ungefär som om jag har en affär och säljer varor. Om affärerna går dåligt så höjer jag priset. Så kan man inte göra. Om man vill öka det kollektiva åkandet så måste man göra kollektivresandet mer attraktivt, och då är en höjning av biljettpriset inte något som man föredrar.

Anförande nr 28
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Om jag har tid kommer jag att återkomma till Sverigedemokraterna när det är replikrunda på Sverigedemokraterna.

Erika och Jens ni andra socialdemokrater, min besvikelse över er beror på höga förväntningar.

I det dagliga politikiska arbetet är ni ju kloka, idérika, sympatiska och inte särskilt vänsterinriktade. Även i kommunerna har ni många riktigt duktiga kommunalråd som verkligen driver utvecklingen i det här länet framåt. Jag brukar ibland kalla er för det femte alliansparti. Det är ju mellan er och de övriga partierna som gränsen går – inte någon annanstans, det är ju en konstruerad gräns.

Men när det så är dags för budgetfullmäktige då vill ni, ni som är decemberöverens-kommelsens arkitekter, då vill ni tillsammans med Sverigedemokraterna riva loss stora delar av vår budget, Sverigedemokraterna som har en helt annan trafikpolitik.

Det innebär att det finns en del mysterier kring det Socialdemokratiska budgetförslaget. Det lär ju ha varit så att när ert budgetförslag skulle presenteras för pressen så hade ni räknat in en massa pengar från Alliansens taxehöjning. Det säger ryktet, jag var inte där så jag kan inte säga säkert att det var så.

Jag vill ju gärna tro det bästa. Därför vill jag gärna ställa frågan: Är det i stället så att ni sedan var tvungna att dra ned vårdanslaget med 600 miljoner kronor därför att ni i själva verket försöker härma Nya moderaterna förvandlingsnummer. Det är i alla fall vad ryktet säger.

Ni vill ta ett tydligt steg åt höger, markera att ni inte är något vänsterparti. Därför skär ni ned budgeten för hälso- och sjukvården från en ökning om 3,3 procent till en ökning med 2,2 procent, vilket motsvarar 500-600 miljoner. Är det så man ska förstå det här, alltså att ni aktivt försöker positionera er? Genom att slakta vård tror ni att ni blir tydligare som Alliansparti och får vara med i Alliansen. Är det en positionsförflyttning från Socialdemokraterna som vi ser?

Anförande nr 29
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Förlåt, Gustav, men jag tycker att du är gullig!

Kan vi inte prata i sak i stället? Precis som du säger så har vi Socialdemokrater duktiga kommunpolitiker och många kommuner som gör vad de kan för att främja bostadsbyggandet till exempel. I det fallet har varit tydlig med att du tycker att det är olyckligt att Alliansparti er införlivar områden som Masmoplatån i naturreservat i stället för att bygga bostäder i kollektivtrafiknära lägen. Kan vi inte prata om det?

Centerpartiet har stått upp för enhetstaxa och för att minska krånglet inom kollektivtrafiken. Kan vi inte prata om det?

Jag trodde att du också stod upp för att få koll på kostnadsutvecklingen och pressa ned den. Jag trodde inte att du skulle försvara dyra konsulter, men jag kan ha fel.

Jag tror gott om dig. Du sade i ditt inledningsanförande att det var en attack i hjärtat. Jag tänkte återkomma till det. Ja, jag blir också varm i mitt hjärta när jag tänker på en del sakpolitiska förslag som ni lägger. Men ni behöver inte höja tonläget så mycket att taket spricker!

Anförande nr 30
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Jag gör mitt bästa för att sänka tonläget.

Det är faktiskt så att ni lägger en sjukvårdsbudget som har bara två tredjedelar av den höjning som Alliansen föreslår – och vi har ändå en väldigt tuff sjukvårdsbudget. Jag tycker att det verkar lite konstigt om ryktet skulle stämma, det som säger att ni helt enkelt var tvungna att justera ned era sjukvårdskostnader så mycket eftersom ni hade räknat fel på budgeten. Jag tänkte att det kanske fanns en annan förklaring. I övrigt tycker jag att det väl kan vara värt att fila på den här sjukvårdspolitiken och även fortsätta att stärka er ställning som det femte alliansparti et.

Anförande nr 31
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Först, Ninos, varma hälsningar till Anna! Jag hoppas att hon blir frisk snart.

Jag tycker att Folkpartiet har en klok politik när det gäller regionfrågan, er syn när det gäller i frågan om att vi måste ändra ersättningssystemen i primärvården – jag hoppas det finns mer av det –, mer IT i vården och en del strategiska förslag.

Nu har vi redan talat om vårdvalen, så därför tänkte ställa en fråga: Det här med spårvagnarna i innerstaden – vilka är förutsättningarna för att ni får igenom det förslaget egentligen? Är det rimligt att lägga 20 miljoner på konvertering av innerstadsbussar när nästan alla andra säger att vi inte ska hålla på med det längre eftersom exemplet från NK-expressen visar att det är förfärande dyrt.

Anförande nr 32
N i n o s M a r a h a (FP): Ordförande! Tack för den input som vi får från Socialdemokraterna! Givetvis behöver vi se över ersättningssystemen för att stärka det fria vårdvalet och vårdvalssystemet, för att ge Stockholms läns invånare ännu bättre och ännu mer vård.

Samtidigt har vi stora utmaningar, inte minst i dag då vi ska fatta beslut om en budget i balans och där ni Socialdemokrater lägger fram en ofinansierad budget för kollektivtrafiken. Jag är mer oroad över hur det ska påverka oss.

Jag är, som sagt, väldigt bekymrad över det budgetförslag som ni framlägger som innebär att ni helt enkelt inte kan visa hur ni ska finansiera kollektivtrafiken. Ni lägger hundra miljoner kronor mer än Alliansen på kollektivtrafiken och tar bort alla biljettintäkter. Däremot höjer ni priset på engångsresorna – ni fördubblar det priset.

Jag tycker att er politik inte går ihop.

Anförande nr 33
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag tycker att det var spännande att höra Ella Bohlin tala om att vi ska vara lyhörda. Ella Bohlin har ju gjort stort nummer av att vi ska införa vårdval geriatrik. Jag tycker att det är intressant.

Under mandatperioden 2006–-2010 var det Pia Lidvall från Kristdemokraterna som hade hand om äldreomsorgsfrågorna, och man utredde om man skulle införa vårdval geriatrik. Då kom man fram till att det var oetiskt. De som skulle göra valen kunde inte göra det. Jag kommer ihåg att sjukvårdslandstingsrådet Filippa Reinfeldt stod här och talade om att om man ska göra val så ska man kunna göra informerade val. Nu har det skrivits artiklar i Dagens Samhälle och PRO vill inte ha vårdval geriatrik.

Redan i dag kan man välja vilken geriatrisk avdelning som man vill komma till. Varför vill ni då som kristdemokratiska politiker, Ella Bohlin och Alliansen, köra över dem som inte vill ha det här vårdvalet? Det fungerar ju redan. Ni tyckte också att det var oetiskt 2006–2010, de ledande sjukvård politikerna ville absolut inte ha detta. Trots detta ska ni införa vårdval geriatrik. Jag undrar varför.

Anförande nr 34
Landstingsrådet B o h l i n (KD): När man lyssnar på oppositionen kan man få för sig att vårdval införs titt och tätt utan någon närmare granskning eller genomlysning. Så är det naturligtvis inte.

Inför varje fundering kring ett vårdval så görs naturligtvis utredningar inom förvaltningen. Vi diskuterar, vi stöter och blöter argument för och emot. Vi följer också upp alla vårdval. Det görs revision och genomlysning av alla vårdval. Jag kan till exempel nämna vårdval logopedi. Det gjordes en rejäl granskning av det vårdvalet. Då kom det fram att allt naturligtvis inte var perfekt. Vi försöker göra justeringar.

Det pågår också ett arbete med att få ordning på saker och ting som inte fungerar. Så är det när man utvecklar sjukvården, ibland behöver man backa bandet. Det tycker jag visar att vi är politiker som vågar ta ansvar och som verkligen tar ansvar.

Exakt vad som hände i den här salen och hur man uttryckte sig år 2006 kan jag inte referera till, eftersom det här är min första period i landstingsfullmäktige. Jag tvivlar faktiskt på att man uttryckte att det var oetiskt. Det är i alla fall inget som jag håller med om.

Jag tycker att vi ska gå vidare och utveckla vården, och jag tror inte att det finns en bortre gräns för när man upphör att vara självbestämmande. Jag tycker inte att vi ska dra den gränsen för våra äldre patienter. Jag tycker att vi ska lämna mer makt till de äldre patienterna att faktiskt få välja.

Som jag nämnde tidigare pågår det hela tiden arbete för att se över vilka områden som lämpar sig för vårdval. Och naturligtvis gör vi revisioner och följer upp de vårdval som vi har för att minska kostnader och för att se till att vi blir så effektiva som vi kan för att få ut så mycket vård som möjligt för pengarna.

Anförande nr 35
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Jag tycker att Ella Bohlin inte riktigt svarar på min fråga. Ella Bohlin, kommer du att se till att alla politiker i hälso- och sjukvårdsnämnden får ta del av den utredning som gjordes åren 2006-2010 och se varför man drog den slutsats som man gjorde?

Kommer vi också få ta del av det arbete som har gjorts på förvaltningen nu, som ni politiskt inte vill släppa fram och där man också föreslår att man inte ska ha vårdval geriatrik? Kommer vi att få del av dessa handlingar?

Anförande nr 36
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Håkan, du vet uppenbarligen vad som har sagts inom förvaltningen. Då kan ju du meddela alla andra det.

Jag tycker att det är ganska tramsigt att dra upp gamla saker från år 2006. Det viktiga är vad som kommer att hända nu och hur vi nu kommer att utforma politiken och vården i vårt landsting så att den kommer de äldre till del på allra bästa sätt.

Anförande nr 37
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Att kalla den utredning som gjordes åren 2006–2010 för trams får stå för Ella Bohlin. Jag vill gärna studera den.

Anförande nr 38
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Jag vill börja med att säga att jag inte tycker att det är förvånande att Sverigedemokraterna inte vill höja taxan.

När man läser er budget så stöter man inte på ordet miljö en enda gång, jag har i alla fall inte hittat det. Ni har inte heller något sådant avsnitt.

Nog andas ändå er kollektivtrafikpolitik en låg ambitionsnivå, det vill jag ändå hävda.

Jag vill i det här replikskiftet fästa uppmärksamheten på er besparing på tolkar. I det fallet vill jag verkligen höra en förklaring. Hur menar ni att ni kan göra vården mer effektiv och arbetsmiljön för vårdens personal bättre genom en nedskärning på tolkarna i hälso- och sjukvården? Hur ska i praktiken vårdbesöken fungera om det inte finns tolkar som kan underlätta kommunikationen mellan patienter och personal?

Anförande nr 39
D a n K a r e l i u s s o n (SD): Ja, det är klart att det är problem med kommunikationen, men vi sade ju att man ska föra över tolkservicen till videotolkning, och jag tror att det går att utveckla det där betydligt mer än nu.

Sedan kan man också ifrågasätta hur pass man ska ha tillgång till tolk, om man ska ha rätt att säga nej. Vi vet ju genom dem som arbetar inom vården att man kan tacka nej till tolk om man inte tycker att tolken talar rätt dialekt och så vidare. Jag tror att man måste se över hela tolksystemet. Och vi måste sänka kostnaderna. Det ska naturligtvis inte drabba sjukvården.

Anförande nr 40

Landstingsrådet H e m m i n g (C): Nu är det ju så, Dan Kareliusson, att ni i ert budgetförslag räknar med en kraftig besparing på det här området. Jag tror att det var 40 miljoner kronor som ni räknar med att spara på det här området. Det måste ju få genomslag omedelbart om man ska ha det i nästa års budget.

Jag undrar: Vill ni inte att personer som inte talar svenska väl ska få lika god vård som andra personer?

Anförande nr 41
D a n K a r e l i u s s o n (SD): Det är ju inte tal om själva vården. Det ska kunna gå lika bra. Det finns ju nu möjlighet att tolka via telefon. Det går också via videotolkning. Varför skulle vi då fastna vid att det alltid måste vara personlig tolkning. Det är där skillnaden ligger.

Jag ser inte att det skulle bli en försämring om man utvecklar videotolkningen eller telefontolkningen.

Anförande nr 42
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Att ha en tolk närvarande kan rimligen inte jämföras med att ha en tolkservice som innebär att det kan finnas en tolk kanske i en annan del av världen. Man kan lätt föreställa sig det krångel som kommer att bli följden för vårdpersonalen att ringa upp och vänta på tid. Och så ska man försöka få till stånd en fungerande kommunikation i en väldigt känslig situation. Jag har svårt att se att det här verkligen är en genomförbar förändring om man inte ska få en drastiskt försämrad vårdkvalitet för många patienter.

Man undrar lite grand om det är så att ni inte vill att människor ska söka sig till vården, om man har behov av vård, om man inte talar svenska väl.

Anförande nr 43
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Jag tycker att det är oerhört beklämmande att höra Sverigedemokraterna benämna människor som en belastning. På det sättet delar Sverigedemokraterna upp människor i vi och dem, och så bygger de upp konspirationsteorier och helt ogrundade argument.

Snälla, låt oss se människor som unika och lika mycket värda och inte kalla människor för belastning! Vi kristdemokrater vänder oss starkt emot det.

Anförande nr 44
D a n K a r e l i u s s o n (SD): Det är inte så att vi gör så stor skillnad på människor.

Det finns en annan sak som styr hela det här och det är resurserna, möjligheterna att hjälpa halva världens befolkning. Vi måste först se till våra egna, sedan kan det hända att det drabbar dem som inte är födda här i Sverige. Men det finns en begräsning av de resurser som vi har och det måste man se. Man kan inte hålla undan det.

Det finns väldigt många människor ute i samhället som tycker att ni ljuger, ni politik, ni talar inte om de problem som finns i ekonomiskt, personellt och andra hänseenden. Invandringen kostar enormt mycket och den tar resurser som har byggt upp det här landet. Det kan man inte förneka. Så är det.

Anförande nr 45

N i n o s M a r a h a (FP): Ni har många ideologiska fel, men de tänker jag inte gå in på. Det finns ett sakligt fel som jag tänkte upplysa dig om, Dan Kareliusson. Det gäller att rullstolsavgiftsförslaget numera är borta.

Anförande nr 46
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det talades om fåglar tidigare i debatten. För min del drog jag mig då till minnes orden från den italienske Nobelpristagaren Dario Fo som sade att Socialdemokraterna är som duvorna på Marcus-platsen. När de är nere på marken är de villiga att äta ur händerna på folk, men så snart de får luft under vingarna så… Låt fantasin flöda fritt på den punkten.

I går fattade Stockholms stads kommunfullmäktige beslut om att chockhöja sin VA-taxa med 9 procent för resten av år 2015 och med 5 procent per år fram till år 2020, en ökning med 40 procent över fem år. Det motsvarar runt en hundralapp för en vanlig villa ägare, husägare i Stockholms stad.

Den 1 januari 2015 höjdes också kommunalskatten i Stockholms stad med runt hundra kronor i månaden för en normalinkomsttagare. Detta skedde utan motivering eller öronmärkning och därtill utan tillstymmelse till att vilja effektivisera eller se över den kommunala verksamheten. Den röd-grön-rosa majoriteten öppnar därtill möjligheten för fler skattehöjningar under mandatperioden.

Den 1 juli 2015 höjer också röd-gröna minoritetsregeringen avgiften för att få inneha en TV med 7 procent eller 144 kronor. Detta görs med det enda argumentet att pengarna är slut på kontot, för att citera ansvarig minister.

Den 1 juli i år höjer också Svenska Bostäder – kontrollerat av politikerna i Stockholms stad – hyran för en vanlig trerummare med runt hundra kronor i månaden. Större delen av hyreshöjningen går till avskrivningar och avkastningskrav. Övriga politiskt styrda bostadsbolag ligger i samma spår.

Till detta kan läggas höjda statliga inkomstskatter, en ny särskild löneskatt för äldre, höjda bensinskatter, höjda arbetsgivaravgifter för unga och höjd utjämningsskatt med udden riktad mot Stockholmsregionen. Den 1 januari 2016 höjs också trängselskatterna i Stockholm från dagens 10, 15 respektive 20 kronor till 15, 25 respektive 35 kronor – som mest en sjuttiofemprocentig höjning där maximibeloppet höjs med 45 kronor, från 60 till 105 kronor per dag och fordon. Det innebär att en dagspendlande bilist kan åka på höjda månadskostnader med uppemot 900 kronor.

Det höjs skatter och avgifter som aldrig förr, detta under ledning av Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet! Varför är detta intressant? Jo, det åskådliggör att vänstertungan talar ett språk i den här församlingen där man av väljarna förpassats till opposition, men att man i ord och handling gör helt annorlunda där man tillskansat sig själva makten.

För var är orden om effektivisering när det gäller stat och regering? Var är kraven på att radio och TV ska se över sina kostnader i stället för att skicka notan till vanligt folk? Var är snacket om orimliga avkastningskrav och ineffektiva investeringar i bostadsbolagen, och var är viljan att leva upp till löften om att staten ska betala mer och stockholmarna mindre när det gäller infrastrukturen i länet? De finns inte! Orimligt, kan jag tycka, då det just är i Stockholms läns landsting som vi jobbar med genomlysning av alla kostnader för att få just bästa möjliga valuta för den verksamhet som vi är satta att sköta.

Orimligt, kan det också tyckas, mot bakgrund av den debatt som här har förevarit om SL-taxan, då man från vänsterpartierna alltid höjt både landstingsskatten och priset på SL-kortet då man själva styrt i Stockholms läns landsting. Alltid! Varje gång! Otvetydigt! Och trots att ni alltid lovat motsatsen när ni varit i oppositionsställning!

Nu ska detta politikens svar på Münchhausens äventyr återupprepas. Det ska trollas och tricksas fram miljarder till satsning kommande år till allt och alla i hela länet, undantaget de kommuner där väljarna i de tidigare valen tydligast förkastat de röd-gröna idéerna.

Ingenting av detta, kära ledamöter av landstingsfullmäktige, ska behöva finansieras med skarpa förslag, med genomförbar finansiering eller med riktiga pengar!

Det står givetvis landstingssossarna och övriga vänsterpartier fritt att lägga fram sådana här förslag. Det har ni gjort förut. En sak är dock annorlunda jämfört med tidigare, och det är att det skådespel som ni brukar spela upp här en gång varje år, nu i akt ska föras från att vara skuggspel till att innebära skarpa beslut. Om det har ni uppenbart talat er samman, och för detta söker ni aktivt stöd av Sverigedemokraterna i brott mot vad era partier har deklarerat i valrörelsen och i brott mot de principer och överenskommelser som ni säger er hedra i andra politiska församlingar, bland annat inte så långt härifrån i den riksdag som i dag ska rösta om sin vårproposition.

Jag tycker att det är ett underbetyg på er trovärdighet i landstingspolitiken att göra precis det som ni föreslår, nämligen att aktivt samla er till att rycka ut en viktig byggsten i landstingets finansiering av sin verksamhet. 700 miljoner ska bort – utan att ni presenterar ett samlat, trovärdigt och genomförbart alternativ till var pengarna i stället ska hämtas.

Viss heder åt Vänsterpartiet och Miljöpartiet som i alla fall försöker finansiera det hela med höjd landstingsskatt, även om en höjning av Sveriges högsta landstingsskatt för mig framstår som ett orimligt alternativ till en öronmärkt höjning av Sveriges lägsta pris på månadskortet i kollektivtrafiken.

Men tyvärr måste jag säga, för att instämma med många andra företrädare som i dag har varit uppe och talat i denna talarstol, tyvärr finns inte mycket positivt att säga om Socialdemokraternas förslag till budget. Det är ett ogenomförbart hafsverk som skulle passa bäst som hyllvärmare mellan Torsten Kassius Den gamla fabeln om Tälje tokar och Iris Murdochs Den svarte prinsen.

Det säger måhända mer om landstingssossarna nuvarande ledarskap. Ni kräver, men klarar själva inte av att bidra och leverera. Ni klarar inte ens av att samla oppositionen till en gemensam idé, en positiv idé och ett enat alternativ om sjukvården och kollektivtrafiken. Ni klarar bara av att samla till en linje som i en del, måhända en viktig del, handlar om att destruktivt förstöra, försöka slita sönder och sabotera.

Man ska sälja till sillen och köpa till kräftorna, säger talesättet. När ni nu till sillen säljer allt vad ansvarskännande heter är ni medvetna om att med detta kommer en förväntan på att ni också köper det som blir konsekvenserna av att rycka 700 miljoner från sjukvården och kollektivtrafiken – för när kräftorna ska intas så blir det vad som väntar. Då väntar följderna av att 700 miljoner ska fram, med konsekvenser som vi gemensamt har att bära och som kommer att kännas för patienter, resenärer, skattebetalare och invånare i Stockholms län.

Alliansen i Stockholms läns landsting lägger fram ett budgetförslag som tar fasta på det som en budget ska handla om, nämligen att stå upp för helheten, att stå upp för en helhetssyn när det gäller att bära ansvar för ekonomin och viktiga verksamheter som hälso- och sjukvård och kollektivtrafik. Vi gör det för tionde året i rad, väl medvetna om att ansvarsfull politik också ibland kräver tuffa beslut.

Till alla dem i den här församlingen som vill backa upp en ansvarsfull politik som håller över tid vill jag rikta en uppmaning: Orka stå för det ansvarstagande för ekonomin som bygger detta län starkt. Orka stå för det ansvar som det innebär att långsiktigt klara av att bygga ut, förstärka och förbättra både sjukvården och kollektivtrafiken och orka ta det ansvar det innebär att våga fatta beslut som måhända är kortsiktigt svåra och impopulära men som vi vet är långsiktigt rätt för det län som vi till syvende och sist borde bära närmare hjärtat än ideologisk och partitaktisk hänsyn. Bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 47
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Jag vill börja med att tacka trafiklandstingsrådet för att han delar med sig av sina visioner och tankar för hur vi ska utveckla kollektivtrafiken i Stockholms län, för att få fler resenärer och bygga en mer hållbar stad! Eller, nej, det hörde jag visst inte ett enda ord om. Vi får väl hoppas att det finns några sådana tankar i eftermiddag.

Jag hade tänkt ställa en fråga, men någonting måste jag väl ändå säga utifrån den målande beskrivning av ansvarstagande vi fått samtidigt som vi läser i tidningarna om hur kostnaderna för NKS skenar, hur konsultkostnaderna inom den verksamhet som SL och trafiknämnden är satta att sköta har ökat med 40 procent de senaste två åren och där det då finns möjlighet att hämta hem pengar som skulle kunna användas till att utveckla trafiken i stället för att straffa dem som väljer det miljövänliga alternativet. Om det ska jag prata sedan.

Nu till min fråga. Om vi nu ska bygga Stockholmsregionen hållbar, om vi ska se till att gynna arbetspendling och framför allt få till stånd nya bostäder så kan vi styra det med våra kollektivtrafikinvesteringar.

Du nämnde en kollektivtrafikinvestering där tydligen inte så många socialdemokratiska väljare bor. Ska jag tolka det som att det är ett av prioriteringskriterierna för dig? Det är det inte för mig. Jag väljer investeringar som jag vet leder till nya bostäder, som jag vet gynnar arbetsplatsutveckling och resande i regionen. Därför har vi prioriterat Kistagrenen. Varför väljer du att prioritera bort den? Beror det på att kommunstyrelsens ordförande är socialdemokrat?

Anförande nr 48
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Senast jag tittade efter så såg jag att Alliansen levererar byggandet av Kistagrenen till Helenelund och till den moderatledda kommunen Sollentuna bland annat, måhända via andra kommuner på vägen.

Nej, Nanna Wikholm, du har faktiskt fel. En av de största satsningar som ni gör i förhållande till Alliansen är ju en flerhundramiljonerssatsning på att bygga spårvagn i Stockholms innerstad, för mer utbyggd spårvagnstrafik, satsning på fler spårvagnar, mer räls för spårvagnar i Stockholms innerstad som inte ger en enda ny bostad. Det är ju det som är faktum i ert budgetförslag!

För något år sedan finns Stockholm ett nytt tunnelbaneparti i Moderaterna. I den här budgeten och i den här debatten får stockholmarna ett nytt spårvagnsparti i Socialdemokraterna.

Anförande nr 49
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Ja, visst är det konstigt, fullmäktige! Här har Moderaterna som en av de viktigaste prioriteringarna ett av de stora problem som gör att vi befinner oss i den här ekonomiskt svåra situationen, investeringar som inte ger nya resenärer. Moderaterna har lagt miljontals, hundratals miljoner och otroligt mycket prestige på att bygga spårväg i Stockholms innerstad, och en liten del fyller faktiskt en funktion. Det

innebär att människor faktiskt skulle kunna ta sig från Centralen till attraktionerna ute på Djurgården.

Nu väljer ni att ta bort den del som är det enda vettiga i hela det, den del som gör att alla pengar som ni har satsat tidigare går direkt i sjö. Jag tycker inte att det innebär att ni tar ansvar. Jag är beredd att ta ansvar även för era misslyckade investeringar.

Anförande nr 50
Landstingsrådet T a m s o n s (M): När vi levererar utbyggd tunnelbana, uppgraderad Roslagsbana och byggd tvärbana till Kista och Helenelund så är det som skiljer det från ert budgetförslag en flerhundramiljonerssatsning på spårvagn i Stockholms innerstad som vi väljer att skjuta på till förmån för infrastruktur som ger bostäder, tillväxt och som har tydlig koppling till vad kommunerna runt om i detta län önskat. Det skiljer Socialdemokraternas från Alliansens budgetförslag.

Anförande nr 51
T o m a s E r i k s s o n (MP): Herr ordförande! Man ska vara noga med orden, Kristoffer Tamsons! Vi har i vårt budgetförslag presenterat en taxa för månadskortet på SL som vi tycker är rimlig. Vi har pratat med våra vänner i Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, och de har sagt att det är samma nivå som de tycker är rimlig.

Vi har inte pratat med Sverigedemokraterna i den här frågan. Däremot har de via medierna deklarerat att de tänker rösta för samma taxa som vi har lagt förslag om. Om detta enligt din definition är att söka aktivt stöd från Sverigedemokraterna då måste det rimligen vara så att ni har haft aktivt stöd från Sverigedemokraterna i alla de voteringar som har genomförts här inne där de rödgröna har lagt ett gemensamt förslag och Sverigedemokraterna röstat med er.

Med den definitionen av aktivt stöd så måste det rimligen vara så att hela er majoritet lutar mot ett aktivt stöd av Sverigedemokraterna, någonting som jag aldrig har påstått från den här talarstolen tidigare.

Däremot är det spännande att höra, Kristoffer Tamsons, hur du i ena andetaget säger att vi kommer att chockhöja trängselavgifterna inom en nära framtid och i nästa andetag berömmer dig själv för den utbyggda tunnelbanesatsningen när det faktiskt är så att det är det ena om finansierar det andra och någonting som vi även från Miljöpartiets sida faktiskt tycker är en bra fördelning från biltrafik till utbyggd kollektivtrafik.

Anförande nr 52
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Jag vill bara fråga dig, Kristoffer Tamsons, en sak. Du säger att vi har landets högsta landstingsskatt – och jag har från Vänsterpartiet inga problem med det – men man måste ju titta vad man räknar in. Vi är ett av de landsting som har hemsjukvård, och du vet ju efter den utredningen att det skulle betyda en skatteväxling på 20–25 öre. Det måste man ju räkna bort när man räknar landstingsskatter eftersom vi är det enda landsting som har det.

Sedan vill jag för vår del förklara att Vänsterpartiet alltid har röstat för låga avgifter och enhetstaxa när det gäller SL-kortet. Jag kommer att göra allt, och jag tror att mina kamrater när vi kommer fram till trafikdebatten, kommer att göra allt för att försöka förmå andra partiers ledamöter att rösta på vårt förslag.

Det är ni som har satt er i minoritetsstyre och gjort Sverigedemokraterna till vågmästare. Det är ju ert ansvar, Kristoffer Tamsons.

Anförande nr 53

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande! Jag skulle vilja tacka för en hittills intressant debatt! Jag skulle vilja bidra med ett par andra perspektiv också. Det första perspektiv som jag tycker att det är värt att ta upp handlar om att vi har fått höra om hur mycket elände som beror på regeringen och andra krafter medan det avgörande ju ändå handlar om de förutsättningar som råder i vårt eget landsting.

När jag pratar med andra landstingspolitiker runt om i Sverige och förklarar för dem att vi har en skattetillväxt varje år på 4,5 procent så håller de på att trilla av stolen! När jag berättar för dem att vi har en befolkningstillväxt på 2 procent om året så tror de nästan inte att det är sant! Vi har de bästa förutsättningarna av alla landsting och regioner i hela landet för att göra ett riktigt bra jobb! Samtidigt klarar vi inte det. Det finns en enorm mängd problem och utmaningar, inte minst på sjukvårdens och sjukhusens område.

Jag oroar mig mycket för vad som sker inom sjukhusverksamheterna. Vi har i storleksordningen 300 stängda vårdplatser. Det hävdas att det beror på att vi saknar personal. Vi har överfulla akutmottagningar i vårt län. Södersjukhusets akutmottagning hamnar på jumboplats när det gäller att ge äldre en anständig väntetid – Södersjukhusets akutmottagning hamnade på sista plats i landet förra året!

Samtidigt kan vi konstatera att sjukhusens personalkostnader ökade med 8 procent förra året. Jag blir ju något förbryllad när jag ser att vi har 300 stängda vårdplatser samtidigt som vi kan konstatera att vi har fler läkare och fler sjuksköterskor anställda på våra sjukhus än vad vi någonsin tidigare har haft. Det är oerhört märkligt! Hur använder vi vår personal över huvud taget?

Vi har alltså fler läkare, fler sjuksköterskor och vi har stängda vårdplatser beroende på personalbrist. Jag begriper inte det.

Alliansledningen är nu inne på sitt nionde år. Ni har under mycket lång tid tillämpat filosofin att allt ansvar ligger på sjukhusledningarna. Vi här i Landstingshuset behöver inte arbeta med de här frågorna. Först sista tiden har det börjat dyka upp andra signaler.

Jag tror ju att man behöver arbeta med frågor som handlar om ledning på sjukhusen, att effektivisera arbetet inne på sjukhusen, att nyttja personalgrupperna bättre. Men jag tror också att vi måste se sjukvårdssystemet i dess helhet.

När vi har 2 procents befolkningstillväxt varje år i vår region samtidigt som antalet besökare på våra sjukhus ökar med 6 procent varje år så är det något som är fel. Jag tror att det bland annat kan bero på något som jag ska visa på en bild här, och nu ska jag visa en bild ur en utredning som kommer att presenteras ganska snart.

När man tittar på frågan om läkarna ute i primärvården tycker att de har den tid som de behöver för att kunna ta hand om sina patienter så ser man att vi hamnar näst sist av alla dessa europeiska länder. Schweiz är ett föredöme och Norge är ett annat. Men våra läkare säger allihop att de inte har tid att ta and om våra patienter.

Jag vågar påstå att det beror på det ersättningssystem som ni har byggt upp inom primärvården där man bara premierar korta läkarbesök. Jag tror också att det hänger ihop med den byråkrati och den byråkratiska överbyggnad som ni har byggt upp inom sjukvården. Det finns detaljkrav för att få ersättningar, det finns mängder med ersättningskolumner. Vi har dåliga IT-system, extremt dåliga rapporteringssystem och vi har också en mängd mycket märkliga uppföljningskrav som ställs av den växande och svällande sjukvårdsbyråkratin i vårt landsting.

En del är ju nya här i församlingen, visste ni om att vi kräver att alla vårdcentraler ska berätta hur många batterier som de har gjort av med varje år? Jag pratade med en vårdcentralchef som berättade att han avsätter en undersköterska två heldagar varje år för att hon ska räkna batterier. Det räcker inte med antalet batterier, man ska också berätta om hur mycket batterierna väger! Visste ni om att vi kräver att alla vårdcentraler ska berätta hur mycket bensin de gör av med varje år. Det ska rapporteras in till en central byråkratimyndighet här inne på Kungsholmen.

När jag frågar till samma byråkrati hur många läkare och hur många sjuksköterskor vi har anställda i Botkyrka respektive Östermalm, så kan de inte svara på den frågan. Det är ineffektivt, det är byråkratikrävande och man tar inte till vara personalens kompetens och resurser. Det är något som vi borde ändra på i vårt landsting.

Anförande nr 54
Landstingsrådet F o r s l u n d (FP): Herr ordförande! Tack, Dag, för att du tar upp den här frågan! Jag delar absolut din skepsis mot byråkrati. Det här är inte något som vi heller gillar inom vården.

Onödig administration ska avvecklas i landstinget. Det är därför vi också lägger uppdrag på hälso- och sjukvårdsförvaltning att se över allt från våra vårdvalsmodeller, våra ersättningssystem och våra sätt att upphandla till att bedriva vård, och våra omställningsavtal ska belöna de vårdgivare som vill jobba på nya sätt

Vi ger också förenklingsuppdrag till förvaltningen att ta bort så mycket som möjligt av de onödiga uppgifter som man har lagt på vårdcentralerna. Vi vet att vi behöver mäta, men vi ska inte detaljstyra som vi gör i dag. En stark styrning innebär inte detaljstyrning ner på nanonivå där vi bestämmer exakt hur varje vårdcentral ska arbeta. I det här fallet kommer vi nu att hitta sätt att styra med andra modeller genom att ta lärdom av de forskningsprojekt som vi nu genomför i både SLL och andra delar av landet.

I detta sammanhang ser jag framför mig att vi också kan samarbeta med SKL och se till att vi tar lärdom mellan olika landsting där jag vet att exempelvis Jönköping eller Halland har jobbat ganska offensivt med de här frågorna. Jag kan göra dig trygg med informationen att vi kommer att jobba mycket starkt med de här frågorna framöver.

Anförande nr 55
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Tack, Daniel! Jag vill säga att jag fatiskt tycker att det är som en frisk fläkt att få dig hit. Jag hoppas att vi verkligen ska kunna samverka i vårdfrågorna framöver. Du har många kloka synpunkter, vill jag säga.

Samtidigt vill jag säga att ett av de stora bekymren som vi har för närvarnade faktiskt är hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltnings tillväxt. Den har vuxit från 300 till 750 anställda sedan ni tog över makten. Jag såg gamla folkpartiaffischer från 1950-talet och hittade en där det stod Bekämpa den växande byråkratin. Det budskapet borde ni leva med nu också.

Jag tror också att den fixering vid att omedelbart sätta nya vårdval i sjön föder fram ny byråkrati. Man kan diskutera vårdvalens förträfflighet eller brist på förträfflighet, men om man konstruerar en mängd nya vårdval i en rasande takt, som ni gör, så blir det också mängder med nya byråkrater.

Anförande nr 56
Landstingsrådet F o r s l u n d (FP): Då ska vi vara tydliga med vad vi pratar om. Ni säger att hälso- och sjukvårdsförvaltningen har svällt. Ni säger att den har växt med ett antal hundra människor. Då ska man veta att nästan 200 av dem kommer från det tillfälle då hälso- och sjukvårdsförvaltningen tog över 160 personer från ett nationellt uppdrag för Vårdguiden. De är inte konsulter. Det handlar om anställda som vi tog över från Enea AB.

Det handlar också om medicinska konsulter som också arbetar för att bedöma exempelvis texter i Vårdguiden 1177. Det handlar också om personer som faktiskt behöver följa upp de vårdval som vi har. Jag tror inte att ni, som brukar tala om stark ägarstyrning, säger nej till att vi ska ha förstärkt kontroll över de vårdval som vi har eller över det utförande av vård som bedrivs. Vi måste naturligtvis ha kontroll över den verksamhet som vi bedriver, det är inte bara byråkrati.

Sedan finns det mycket som vi kan kämpa emot som är helt onödig. Externa konsulter, som inte är ett kärnuppdrag, kan vi absolut se över, och det är det vi gör. Vi har lagt ut sparbeting på över 400 miljoner över mandatperioden på hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Ni vill utsätta hälso- och sjukvårdsförvaltningen för ett stålbad genom ett sparbeting på 500 miljoner kronor bara nästa år. Det skulle få förödande konsekvenser för kärnverksamheten!

Anförande nr 57
Landstingsrådet L a r s s o n (S): När vi socialdemokrater lämnade över till er inom Alliansen, då fanns det 300 anställda inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Nu är de 756, om jag inte missminner mig. Ungefär hundra av dem som har tillkommit arbetar på uppdrag av Enea, SKL och sådana saker. Då kan vi väl säga att ungefär 400 är en rimlig storlek, men ni har mer än fördubblat byråkratin och förvaltningen för den här verksamheten.

När jag då försöker reda ut hur stora konsultkostnaderna inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen är, så kan man tänka sig att en så stor byråkratisk apparat som vi har skulle kunna svara på den frågan. De kan inte svara på frågan om hur många läkare vi har i Botkyrka respektive på Östermalm, vilket vore en intressant fråga. Men när vi frågar om hur stora hälso- och sjukvårdsnämndens konsultkostnader är – vi har frågat flera gånger – då får vi inget svar.

Visst har man byråkrati, och visst behövs det byråkrati, men här och var saknas det uppenbarligen förmåga att ge svar.

Anförande nr 58
T o m a s E r i k s s o n (MP): Herr ordförande! Jag ska erkänna en sak för er, kära ledamöter och åhörare: jag kan ingenting om fåglar.

Om budgetarna däremot skulle ha en filmtitel så skulle det ju ligga nära till hands att jämföra med Skilda världar. De problem och utmaningar som vi står inför och läser om i medierna verkar nämligen helt ha missats av Alliansen och Torbjörn Rosdahl och hans kollegor. De stora utmaningarna viftas bort eller skylls på regeringen. Så tyvärr hjälper nog inte titeln Skilda världar.

Den film som jag mest kommer att tänka på är faktiskt Titanic. Trots de varningar om faror som lurar föröver har Alliansen fortsatt i full fart rakt framåt. Precis som ett isberg kan se beskedligt ut på ytan så ser vi i dag egentligen inte den verkliga kostnaden för Nya Karolinska. Det enda vi vet är att kostnaderna är 9 miljarder högre än vad vi visste innan.

Vi har sparat i ladorna, säger Torbjörn Rosdahl, men det är svårt att bli lugnad av det beskedet när vi nu ser hur allt fler viktiga framtidsinvesteringar skjuts på framtiden för att pengarna saknas i sjukvården och framför allt i kollektivtrafiken.

Ett annat stort isberg som väntar framöver och som Torbjörn Rosdahl länge haft på sin radar, men undvikit att göra något åt, är kostnadsutvecklingstakten. För trots uttalande om ny kurs, bättre ägarstyrning och blocköverskridande samtal lyser fortfarande de konkreta åtgärderna med sin frånvaro. Att kostnadsutvecklingstakten sjunker något från en väldigt hög nivå till bara alltför hög nivå, tror jag faktiskt inte lugnar någon person.

Jag är stolt att från Miljöpartiets sida kunna yrka bifall till en grön framtidsbudget! En budget där vi utvecklar Stockholms län, en budget där vi behåller kollektivtrafiktaxan oförändrad och där viktiga framtidsinvesteringar genomförs. Inte minst viktigt är att vi skyndsamt genomför övergången från Stockholms läns landsting till Region Stockholm.

Vi gör det, och vi kan göra det, för att vi har modet att byta kurs. I stället för att höja taxor inom sjukvården och kollektivtrafiken anser vi att det är mer solidariskt att höja skatten. Vi gör det för att vi har modet att lyssna på dem som säger att allting inte står rätt till i det här landstinget och i vår region. Men precis som rederiet White Star Line var förblindat av sin egen prestige och av tanken att komma snabbast till Amerika och därför körde sitt stora fartyg rakt in i katastrofen utan att lyssna på varningar, så vägrar också Alliansen att föra någon form av konstruktiva samtal om hur de stora utmaningar som de står inför ska lösas. Och inte minst vägrar de föra konstruktiva samtal om hur de ska säkerställa och få igenom sitt eget budgetförslag.

I stället är den politiska prestigen och blockpolitiken viktigare än allting annat. Men Torbjörn Rosdahl , detta ledarskap tillhör det förgångna. En vän av ordning kan ju också fråga sig hur Sveriges statsminister - en person som enligt Kristoffer Tamsons uttalande i den här salen i förra budgetfullmäktigesammanträdet, inte bara hade lutat sig emot och fallit igenom ett duschdraperi, trillat ned på golvet och nu låg och sprattlade hjälplöst - kan ställa till så mycket problem för Alliansen i den här fullmäktigesalen.

Miljöpartiet har lagt en framtidsinriktad, grön och modern budget för Stockholms läns landsting. Vi står för ett modernt och lyssnande ledarskap. Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 59
Landstingsrådet F o r s l u n d (FP): Herr ordförande, ledamöter. I dag pratar vi mycket om ett växande läns olika utmaningar och möjligheter. För ett snabbt växande län innebär denna tillväxt både fantastiska och växande möjligheter men också växande behov som måste mötas, behov av en modern, tillgänglig och välfungerande hälso- och sjukvård och av en väl utbyggd kollektivtrafik.

När man växer snabbt är det lätt att falla för frestelsen att gå i gamla hjulspår, att bara expandera kostymen något och säga att vi erbjuder mer av det som redan finns – mer resurser, ökade anslag, ökade skattesatser, fler anställda som om det vore lösningen på allt. Det kan vara lösningen på något, men det är väldigt kortsiktigt, för till slut kommer man till en punkt där de gamla lösningarna inte räcker till, där mer av samma helt enkelt inte möter de behov som våra medborgare har.

Ett växande Stockholm blottlägger också brister i vår verksamhet, brister som bara kan mötas med helt nya verktyg, inte mer av samma. Det är därför som vi i Alliansen nu starkt sätter fokus på utveckling, förnyelse och innovation inom hela vår verksamhet.

Många av de utmaningar som vi talar om i den här salen och som vi faktiskt sliter vårt hår för att försöka lösa, beror på eller i alla fall förstärks av något som har en väldigt tydlig gemensam nämnare, och det är bristen på information - information att kunna bedriva hälso- och sjukvårdens verksamheter på ett klokt och effektivt sätt. Vi har inte i dag de moderna, de effektiva, de stödjande digitala verktyg som vi skulle behöva för att få ett fungerande informationsutbyte inom vården. Låt mig ge några exempel.

När vi talar om personalbristen så är det egentligen inte bristen på människor som är det stora problemet. Det är bristen på smarta verktyg som visar hur man kan använda tiden för vårdpersonalen som borde stå i fokus. Vi får inte glömma att tala om de aspekterna.

Det är samma sak när vi talar om kostnadstryck. Vi ska börja mäta hur mycket tid det kostar vården att inte ha smarta sätt att hantera informationen, där vi måste ta om prov helt i onödan och där vi skapar vårdköer helt i onödan för att vi inte har tillgång till information.

Detta är också en patientsäkerhetsfråga. Vi felbehandlar människor helt i onödan, vi felmedicinerar och övermedicinerar människor för att vi inte kan ge vårdpersonalen tillgång till relevant medicinsk historik.

Vi har också bristande möjligheter att göra uppföljning när vi som beslutsfattare får dagsfärska rapporter med två år gamla siffror från vården. Det är inte bra. Även i det här fallet saknas smarta digitala stöd som ger oss underlag för att driva utvecklingen av vården.

Inte minst gäller detta forskningsverksamheten och stöden för att driva fram de nya metoderna, de nya behandlingssätten och de nya metoderna att rädda liv. Forskningen behöver tillgång högkvalitativa medicinska data som vi i dag inte kan ge dem utan att det kräver dubbelregistrering med stora felkällor och många saker som hindrar utvecklingen i vården.

Listan är lång. Man kan tala om tillgänglighet, man kan tala om arbetsmiljön där vi vet att IT-frågorna skapar de enskilt största arbetsmiljöproblemen – inte minst jämlikheten inom vården, alltså att alla ska få tillgång till vård på lika villkor.

Som ni ser är IT och digitalisering ingenting som är en teknisk fråga, för den gemensamma nämnaren bland alla de här problemområdena är just bristen på förmåga att utbyta information på ett säkert, på ett effektivt och på ett modernt sätt som stöder vårdens moderna funktion.

Jag är därför oerhört stolt över att vi från Alliansen trots rådande budgetläge nu tar ansvar för att erbjuda de möjligheter i tekniskt hänseende som vården faktiskt behöver. Vi har nu finansierat en historisk investering i en genomgripande teknisk upprustning av vårdens journalsystem, av vår IT-miljö som helhet, för att möta dessa krav på bättre arbetsmiljö, säkrare vård, mer tillgänglighet och bättre uppföljning. 3 miljarder kronor avsätts de fyra kommande åren för att både avveckla det gamla som vi har, att utveckla och kravställa det nya system som vi ska ha och faktiskt att också införa och utbilda personalen i det nya systemet.

Detta är en absolut nödvändig investering som kommer att ge mycket tillbaka till oss alla stockholmare i form av kvalitet och kostnadskontroll.

För första gången samverkar nu också Sveriges tre största regioner i den här ambitionen. Att vi både nu konkret, strategiskt och operativt går samman visar på en helt ny vilja som i sig är en innovation, så att säga. Vi tar ansvar för att skapa framtidens vårdinformations-miljö. Det viktiga i detta sammanhang är att det inte är en teknisk satsning, att det inte är ännu ett IT-projekt som vi nu lanserar. Det här är ett verksamhetsutvecklingsarbete med fokus just på vårdpersonalens, på patientens och på forskningens behov av välfungerande informationsutbyte – någonting som löser många av vårdens vardagsutmaningar.

Det här kommer att ge stor effekt för hela Vårdsverige. Vi gör det här i öppet samarbete med alla landsting. Vi måste se till att det här arbetsverktyget som personalen dagligen lägger den mesta av sin arbetstid på i vården, vårt journalsystem, faktiskt blir så bra som de kan bli.

Trots de budgetutmaningar som vi talar om nu - eller kanske tack vare just dessa utmaningar - kan vi nu investera för att förnya vården i grunden och ge verksamheterna de smarta stöd som vården faktiskt förtjänar.

Därför vill jag avslutningsvis åter en gång bara säga att jag är bekymrad över dessa ganska svepande argument från särskilt socialdemokratin när det handlar om nedskärningar inom HSF. 500 miljoner kan inte tas av bara omärkta konsulter. Det kommer att drabba kärnverksamheten. Om man inte tror det så kan man titta på hur stor andel 1177 Vårdguiden är och som är en viktig del i detta är av HSF. Om man skulle spara 500 miljoner på deras budget så har vi ingen e-hälsotjänst kvar i länet eller landet i och med att vi driver detta för hela landet.

Man kan också fråga sig en annan sak. I den post som S vill spara på ligger också regionalt cancercentrum, där ligger satsningar på kunskapshöjande åtgärder som de lite svepande kallar konsulter - men det handlar till största delen om kärnverksamhet.

Vi måste vara seriösa och våga specificera vad vi vill skära ned på och inte som Socialdemokraterna gör, peka på stora besparingar som drabbar just den verksamhet som vi vill genomföra. Jag är glad att S talar väldigt starkt om innovationer och digitalisering, men det krävs också att detta finansieras och att det inte görs nedskärningar på just den budget som man vill öka.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag!

Anförande nr 60
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Ordförande, ledamöter! Jag har begränsad tid till mitt förfogande, så jag tänker fokusera på en enda fråga. Det är en fråga som är ganska brännande i dag och som många tidigare också har diskuterat, nämligen SL:s biljettpriser.

Vi i Alliansen föreslår en höjning av priset på trettiodagarskortet med 100 kronor, från 790 kronor, som det har kostat de senaste fyra åren, till 890 kronor, vilket motsvarar en prishöjning med ungefär 3 procent per år.

De oppositionspartier som över huvud taget diskuterar frågan om varför de säger nej till en höjning av priset på SL-kortet gör det med litet olika argument. Socialdemokraterna konstaterar bara att en höjning av priset inte kommer att komma till rätta med SL-trafikens höga kostnadsutveckling. Det är det ju inte heller någon som har påstått. Det är ett helt korrekt påstående, men det är ju inte det som är det problem som vi försöker lösa.

Sverigedemokraterna jämför månadskortets prisutveckling med inflationen, det vill säga konsumentprisindex. Det låter ju bra, men bygger faktiskt på ett tankefel. I KPI ingår en mängd olika varor och tjänster. Många av dem ökar inte alls i pris, eller sjunker rentav – TV-apparater och kläder blir inte dyrare från år till år. Det beror i stor utsträckning på globaliseringen. Produktionen flyttas till länder där det är billigare, till exempel till Kina, Bangladesh eller Etiopien eller var det nu är billigast för tillfället.

Så är det av förklarliga skäl inte inom kollektivtrafiken. Våra busschaufförer och spärrvakter får lön utifrån svenska kollektivavtal, och det tycker jag är bra. Men det innebär naturligtvis en helt annan kostnadsökningstakt än KPI.

I juni månad höjdes busschaufförernas löner med 2,5 procent. Det motsvarar ungefär 20 kronors höjning av SL-kortet, vilket motsvarar - om vi höjer det vart fjärde år som hittills – en höjning av priset med 80 kronor. Det betyder i klartext att om vi inte höjer taxan motsvarande dessa nivåer så kommer det att innebära att SL tvingas till besparingar. De kan handla om 700 miljoner som här, vilket motsvarar 1 500-1 600 busschaufförer.

Vi i Alliansen vill inte göra den här typen av drastiska nedskärningar i trafiken. Mitt mardrömsscenario är att vi ska få en situation liknande den i Barcelona där man har byggt ny tunnelbana som man inte har råd att köra.

Vi måste se till att vi får de resurser som vi behöver för att driva trafiken, att vi inte av feghet eller populism säger nej, och vi måste se till att vi har råd med busschaufförernas löner även i fortsättningen. Därför yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 61
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Ordförande, ledamöter och åhörare! Hälso- och sjukvården i Stockholms län står inför utmaningar och stora möjligheter kommande år. Grunden för att vi ska kunna trygga en god sjukvård till länets medborgare är att vi i landstinget fortlöpande arbetar för att sjukvårdens kostnadsökningar inte ska bli större än att skattebetalarna har råd med dem.

I morgon kommer vi att diskutera sjukvården, men jag vill redan nu säga att jag är djupt oroad över att Socialdemokraterna föreslår en utarmning av sjukvårdsbudgeten. Att föreslå en budget för sjukvården som är drygt en halv miljard mindre än vad övriga partier gör är inte ett seriöst förslag. Och, mina vänner, detta föreslår Socialdemokraterna när vi vet att sjukvården redan är i ett läge där man arbetar hårt för att bli av med de underskott man dragits med i flera år. Skulle den socialdemokratiska budgeten vinna så kommer det att få oerhörda konsekvenser för länets medborgare.

Men i Alliansens budget ligger Framtidsplanen fast. Den sjukvård som behöver utföras på de större akutsjukhusen ska utföras där, men den sjukvård som inte behöver akutsjukhusens resurser ska flyttas ut och komma närmare patienten.

Nya Karolinska universitetssjukhuset, NKS – vårt fantastiska sjukhus, specialbyggt för att klara dagens och morgondagens krav på att kunna utföra högspecialiserad vård och bedriva forskning – kommer att ta emot sin första patient under 2016. Med Nya Karolinska sjukhuset startar en ny era i Stockholms sjukvård. Vi får ett sjukhus som är designat för att ta emot de patienter vars sjukdomar kräver den mest högspecialiserade utrustningen och vården.

Utifrån Framtidsplanen vill vi under 2016 fortsätta att förbättra och utveckla den sjukvård som ges i ambulansen innan man kommer till sjukhuset. Här gäller det att vända på alla stenar och att våga anta en massa utmaningar för att den personal som finns i ambulansen ska finnas till hands för dem som är allra svårast sjuka och verkligen behöver ambulanssjukvården.

Men det finns också andra stenar vi måste vända på. Hälso- och sjukvårdsnämnden har föreslagit att vi ska titta på möjligheten att upphandla ytterligare ett sjukhus. Det är kanske inte möjligt i nuläget – men bara det faktum att vi vågar diskutera ytterligare konkurrens ger stora dynamiska effekter i sjukvården, och det tror jag behövs. Alliansen har alltid vågat utforska nya vägar för att nå målet, en god och tillgänglig sjukvård med patienten i fokus, och det vill jag att vi ska fortsätta att göra.

Anförande nr 62
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Godmiddag, fullmäktige, åhörare och presidium! Jag tänkte ägna en liten stund åt att prata om ansvar och framtid och hur vi tar det framtidsansvaret genom ett ökat resande i kollektivtrafiken. Vi i Stockholms läns landsting kan ju driva på för Stockholmsregionens utveckling och med de politiska beslut vi fattar kan det få väldigt olika effekt på just tillväxt och framtid. Vi kan med smarta kollektivtrafik- och infrastrukturinvesteringar möjliggöra för fler bostäder och också göra det genom riktiga investeringar som faktiskt gör en bättre ekonomi även för SL på sikt.

Vi har ju länge drivit på för en utbyggnad av tunnelbanan i Stockholm. En del av det arbetet har varit en seminarieserie som kallas Forum för tunnelbanan. På det senaste mötet vi hade i våras hade vi besök från Köpenhamn, som ju bygger mycket tunnelbana. De finansierar faktiskt en del av sina utbyggnader med framtida resenärsintäkter – de gör helt lönsamma investeringar!

Så skulle vi också kunna jobba, om vi prioriterade bättre och såg till att de investeringar vi gör faktiskt bygger regionen. Vi kan välja de investeringar som förstärker arbetsmarknaden eller ger mest bostäder.

Men de beslut som kommer att landa här i dag är att det sittande Alliansstyret i stället gör tvärtom och straffar de kommuner som tar störst ansvar för bostadsutvecklingen, när Kistagrenen skjuts på och delas upp i etapper.

Vi skulle också kunna ta ansvar för regionens konkurrenskraft genom att dra nytta av de fördelar vi har i klimatarbete och miljösmarthet. I går invigdes en helt ny elbuss i Göteborg – inte i Stockholm. Här vill trafikförvaltningen med SL-ledningens goda minne vänta och inte göra så mycket.

Och framför allt är det som ligger på fullmäktiges bord i dag att straffa dem som gör det klimatsmarta valet.

Det är klart att höjda taxor är ett hot mot Stockholmsregionens utveckling. Man brukar prata om hur höjda skatter slår, kyler ned ekonomin och påverkar konsumtionsutrymmet för människor. En höjd avgift gör detta mycket mer, för den träffar just de människor som kan konsumera mycket här i regionen.

Och det är inte heller så, som vi har hört här i dag, att det här skulle vara nödvändigt för att täcka kostnader eller ge bättre trafik. Det är inte vad det handlar om – det handlar om att täcka de hål som skenande konsultkostnader, felinvesteringar och vikande resande har gett. Det ansvarsfulla, när vi ska ta ansvar för framtiden, är att ta tag i de strukturella problemen som SL har, att ta tag i konsultkostnaderna, som har ökat med 40 procent och dessutom gett en sämre leverans av våra investeringar, och nya signalsystem som gör att människor inte kan välja de nya tvärbanor vi bygger.

Det är att ta ansvar att få fler människor att välja kollektivtrafiken, att ta tag i skenande konsultkostnader och felprioriteringar, att investera i mer kollektivtrafik som ger fler bostäder. Och det är ansvarslöst att skicka notan för sina egna misslyckanden till länets kollektivtrafikresenärer och dem som har gjort det klimatsmarta valet.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas budget.

Anförande nr 63
M a l i n K a r l s s o n (MP): Tack, ordförande, ledamöter och åhörare! Vi i Miljöpartiet vill skapa en smart och modern storstadsregion, och inom den regionen är kollektivtrafiken en stor och viktig del. Kollektivtrafiken är jämställd, den är klimatsmart och den är regionens största mötesplats.

Miljöpartiet är kollektivtrafikpartiet. Vi var det när vi bildades, vi är det nu och vi är det i morgon och i framtiden också. Vi har länge kämpat för kollektivtrafiken. Det vi ser är att bilismen länge har varit norm i samhällsplaneringen. Men det vi också ser nu är att medborgare, särskilt unga, är för en förändring både här i Stockholm men också ute i världen. Vi ser en glädjande trend att fler väljer kollektivtrafik. Fler väljer cykel och gång som bra alternativ i stället för bilen och vi ser att det ökar kraftigt i en positiv trend. Men det som också är viktigt här är att politiken måste förstärka denna positiva trend och öka kollektivtrafikens attraktivitet.

Vi här i dag behöver ta modiga beslut för att skapa den hållbara Stockholmsregion som vi behöver och som vi vill ha. Politikerna här inne i dag har ansvar att antingen utveckla eller begränsa den region som vi vill ha för barn, barnbarn och kommande generationers skull. Häromdagen nåddes vi av en nyhet: att biltrafiken i centrala Stockholm har nått sin historiskt lägsta nivå. Biltrafiken minskar. Trots det finns det beslut att bygga Sveriges dyraste motorväg någonsin: Förbifart Stockholm, en stadsmotorväg som är knappt två mil,

till en kostnad av minst 40 miljarder. Vad säger då barnen, barnbarnen och kommande generationer om det här beslutet som gjorde att vi inte kan satsa på kollektivtrafiken i dag?

Miljöpartiet är kollektivtrafikpartiet. Vi ser en annan utveckling. Vi säger nej till en allt mer bilberoende region. Vi säger nej till att tvinga boende i söderort att köra ner i ett avgashål under Lovön när de ska till jobbet varje dag. Vi säger att vi vill ha mer kollektivtrafik. Vi säger att vi vill ha ett konkurrenskraftigt pris för att stimulera och behålla efterfrågan på kollektivtrafiken. Vi säger nej till Alliansens förslag att höja biljettpriserna.

Därför yrkar jag bifall till Miljöpartiets budgetförslag.

Anförande nr 64
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Tack så mycket! Det är naturligtvis lovvärt att kämpa för kommande generationer – det är precis det som är orsaken till att Landstingsalliansen är det landstingsstyre som historiskt satsat mest på och prioriterat kollektivtrafiken högst.

Det finns många likheter i de miljöpolitiska förslagen mellan Miljöpartiet och Allianspartierna. Men det som är uppseendeväckande i den här debatten är att ni går ihop med två partier som har helt andra ambitionsnivåer, som båda är kraftfullt *för* Förbifarten – Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna. Ni går ihop om att sänka intäkterna som vi ska använda för att bygga ut kollektivtrafiken. Det är det som är uppseendeväckande.

Det som ni gör nu är sådant som kommer att göra det svårt att bygga ut pendeltågstrafiken – och det gör ni tillsammans med partier som är för det som ni vill finansiera den med, nämligen att lägga ned Förbifarten.

Anförande nr 65
M a l i n K a r l s s o n (MP): Här och nu representerar jag Miljöpartiet, och jag yrkar som sagt bifall till Miljöpartiets budgetförslag.

Jag ska tillägga att Miljöpartiet köper mer trafik än Alliansen – 750 miljoner kronor. Vi investerar också mer pengar än Alliansen. Vi finansierar det här med en skattehöjning på 20 öre.

Anförande nr 66
N i n o s M a r a h a (FP): Tack, ordförande, fullmäktige, åhörare, webbtittare! Vårt län växer så det knakar. Vi blir allt fler som vill leva, bo, konsumera, söka vård och resa i vår Stockholmsregion. Det är bra – även om det sätter press på oss politiker att skapa jobb, bygga bostäder och erbjuda bra kollektivtrafik och hälso- och sjukvård. Man kan säga att vi har angenäma problem och att det omvända vore allvarliga problem.

I det här läget kan man välja att vara optimist eller pessimist – jag väljer det förra. Jag gör det för att jag ser stora möjligheter för den enskilda patienten. Jag ser att vi kan skapa liberala lösningar på de utmaningar som vi står inför.

För att förstå magnituden av alla utmaningar som vi har framför oss och för att det ska bli en bra debatt i dag och i morgon, måste vi ändå påminna oss om Stockholms läns landstings storlek. Vi är en av Sveriges allra största arbetsgivare, som dessutom är kraftigt decentraliserad. Vi kommer att fortsätta ge de olika verksamheterna – akutsjukhusen, SL och de andra – frihet att utifrån sin kunskap och sin kompetens utveckla sina verksamheter. Den friheten är viktig.

Men det finns ett överhängande och övergripande mål, och det är att sänka kostnadsökningstakten till en långsiktigt hållbar nivå. Det är ändå glädjande att det finns konsensus – i alla fall från vissa delar av oppositionen – kring den frågan och att vi måste jobba effektivt för att nå detta.

Jag måste också påminna om den grundliga förändring av hälso- och sjukvårdssystemet som vi håller på att genomföra. Vi bygger ut eller bygger om alla våra akutsjukhus, och en hel drös närsjukhus runt om i länet, med nya vårdplatser i enkelrum, med toppmoderna behandlings- och operationssalar. Men det verkligt nya i detta är de nya arbetssätten som kommer att introduceras och själva innehållet i sjukhusbyggnaderna – det är det som är det viktiga. Vi vill därför främja nytänkande och innovationer, och det gör vi i den framtidsinriktade budget som vi lägger fram. Min kollega Daniel Forslund gick igenom en del av dessa satsningar. Syftet är att skapa en bättre samverkan mellan olika vårdaktörer kring patienten, där vården i allt högre grad ska utgå från den enskilda patientens behov. Den patientcentrerade vården är grundläggande i det nya hälso- och sjukvårdssystem som vi håller på att skapa. Det är ingen vision längre – numera är det vår mission. Vi måste se till att den här strategin förverkligas!

Vi har också tagit ett historiskt beslut om utbyggnad av tunnelbanan. Det är viktigt att påminna sig om det, och inte minst att vi har en miljövänlig kollektivtrafik i absolut världsklass – det ska vi vara stolta över.

Investeringsnivån är mycket hög de närmaste åren – det måste man också tänka på när vi debatterar budgeten. Det är lätt att fastna i olyckliga berättelser om bristen på sjuksköterskor, dålig kommunikation inom vården, sena tåg etcetera. Givetvis ska vi ta dessa ibland tragiska berättelser på allra största allvar och ibland verkliga systemfel, som måste förändras i grunden – trots den kraftiga decentralisering som råder i landstinget.

Jag vill passa på att ge en eloge till S:t Görans sjukhus, vårt enda sjukhus i privat regi, som levererar en minst lika bra vård som de andra sjukhusen till en lägre kostnad. Det tycker jag vi ska ta med oss i det fortsatta arbetet.

Jag vill också lyfta fram det enorma kvalitetslyft som görs vid Karolinska sjukhuset med standardiserat vårdförlopp och patientflödesansvariga läkare. Det kommer att förändra vårt sätt att arbeta i sjukhusen. Den schemaläggning av läkare som har initierats på Danderyds sjukhus är ett annat bra exempel som förtjänar att lyftas fram. Men vi måste få draghjälp av kommunerna. De måste bli bättre på att ta hem utskrivningsklara patienter.

Vi måste bli bättre på att dra nytta av koncernens samlade kunskaper och resurser och skapa en vinna–vinna-kultur.

Anförande nr 67
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Fru ordförande! Jag har varit politiskt aktiv i 30 år nu, men jag tror aldrig jag har sett en budget som så mycket liknar ett luftslott som Socialdemokraternas budget till landstinget i år. Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna är i alla fall ärliga. Håkan Jörnehed skulle man kunna likna vid sheriffen i Nottingham – han tycker ju om att höja folks skatter – och den linjen har även Miljöpartiet slagit in på, medan Sverigedemokraterna som Gustav Hemming påpekade förut hellre vill skära ned på nödvändig kollektivtrafik. Men Socialdemokraterna lovar allt till alla men har ingen lösning på hur det egentligen ska betalas.

Exempelvis lägger man 4 ½ miljard kronor mer i investeringar under planperioden än vad Alliansen gör, men man vill inte höja skatten, man vill inte höja taxorna. Vad innebär då det? Jo, det blir mindre driftkostnadsutrymme. Eller, för att tala ren svenska: Vi måste spara på sjuksköterskor, läkare och annan vårdpersonal, därför att någonstans finns det en ram som vi alla måste hålla oss inom, en verklighet som vi alla måste förhålla oss till. Men Socialdemokraterna har trots sitt ökade investeringsutrymme inte ens räknat med ökade avskrivningskostnader! Hur ska då ekonomin egentligen gå ihop?

Ett annat exempel på en något märklig prioritering är att Socialdemokraterna säger ja till Roslagsbanans förlängning till Arlanda, men man säger nej till dubbelspår och till de nya tågen, som är nödvändiga för att kunna genomföra den förlängningen. Det hänger inte ihop!

Man avsätter 2 miljarder kronor till att bygga fyra nya sjukhus – men ett nytt närsjukhus kostar åtminstone mellan 750 miljoner och 1 miljard, förmodligen ännu mer, det vill säga pengarna räcker inte till. I två av fallen finns det redan närsjukhus, nämligen i Järfälla och i Handen. Ändå vill man bygga nytt. Och när man ändå är på gång vill man också rusta upp det befintliga närsjukhuset i Jakobsberg samtidigt som man vill bygga ett nytt strax bredvid. Hur hänger det ihop? Det är inte att värna pengarna som skattebetalarna betalar in!

Allt detta säger Socialdemokraterna att man ska finansiera genom att sälja fastigheter för 20 miljarder. Problemet är bara att det finns inte 20 miljarder att hämta hem på det sättet. Jag har bett landstingsstyrelsens förvaltning att titta på vilka fastigheter som är möjliga att sälja inom de närmaste tio åren, som ni ser på bilden. En del är sådant som vi redan har tagit ställning till, till exempel att vi ska exploatera i Norra Hagastaden. Men de pengarna behöver vi ju för att finansiera de investeringar vi redan har tagit beslut om! Det finns andra fastigheter som man absolut kan sälja, men där vi sitter med hyreskontrakt och har lokalbehov. Antingen måste vi då hyra andra lokaler, eller så måste vi sitta kvar som hyresgäster där – det vill säga, de reavinster som genererar ett finansnetto behövs för att finansiera de hyreskostnader som vi i så fall får. Ett väldigt tydligt exempel på det är S:t Erik, där vi nu går ut och gör en förfrågan om att förhyra externa lokaler. Det kan absolut vara klokt att göra – men det skapar inga nya resurser och det skapar inga 20 miljarder för Socialdemokraterna att finansiera sina luftslott med.

Det är här det spricker. Logiken hänger inte ihop.

Det finns egentligen bara ett sätt för Socialdemokraterna att hitta de där 20 miljarderna om man ska göra det inom tio år, och det är att börja sälja akutsjukhusen. Men inte heller det löser problemet, eftersom vi då fortfarande måste hyra lokalerna för att bedriva vård.

Vi behöver ha en budget som håller ihop. Vi behöver ha partier som tar ansvar. Socialdemokraterna har tyvärr bevisat i dag att man inte har lagt en ansvarsfull budget. Man har lagt en populistbudget, i tro och hopp om att kunna vinna kortsiktiga poäng – men det är inte ett sätt att ta ansvar för landstingets ekonomi.

Anförande nr 68
A n d e r s L ö n n b e r g (S): Tack, ordförande! Den danske författaren Mikael Rode har sagt att den sämsta arbetshypotesen man kan ha i en demokrati är att alltsammans är de andras fel. Jag kan utgå ifrån att Paul Lindquist aldrig har läst en bok av Mikael Rode. Vad värre är: han är så ny i landstingspolitiken att han inte ens verkar ha läst Moderaternas egna program som, om ni minns, vid valet innehöll att man skulle bygga sjukhus i Handen och i Barkarby – men det minnet är nu helt borta. Ingen som bor i Haninge eller i Järfälla missade de tillfällen då vissa herrar och damer med spadar gick omkring i kommunerna och började gräva symboliskt. Den spaden räckte inte till budgeten!

Vi vet hur ni hanterar den – inte ger fram underlag för olika beräkningar utan här får en opposition simma runt i en dimma därför att underlagen från er när det gäller kostnader är så undermåliga och obefintliga – men där ni också hela tiden missar att det finns inkomstsidor från de projekt som man möjligtvis kan sälja, som går att använda. Man kan förädla. Och hela debatten i dag handlar om det som ni inte har med, nämligen effektiviseringen. Man kan omvandla dyra tomter till billigare, nyare, effektivare sjukhus. Den moderniseringen vill vi göra.

Anförande nr 69
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Fru ordförande, jag antar utmaningen att replikera på 24 sekunder! Jag behöver bara konstatera att vi aldrig har lovat att bygga ett nytt sjukhus i Handen eller Barkarby. Vi har sagt att vi ska utreda. Det är en himmelsvid skillnad!

Anförande nr 70

A n d e r s L ö n n b e r g (S): Jag kan bara konstatera att ditt minne är ungefär lika luftigt som dina beräkningar.

Anförande nr 71
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Maria Rankka, vd för Handelskammaren i Stockholms län, skrev följande i en debattartikel i februari i år: ”På Stockholms Handelskammare får vi nästan dagligen rapporter från svenska och utländska företag som vittnar om hur de inte kan lösa bostadssituationen åt medarbetare som kommer utifrån. För ett år sedan uppgav nästan en tredjedel av de snabbast växande små och medelstora företagen i Stockholm att de någon gång drabbats av svårigheter att rekrytera på grund av bostadsbristen.” Ja, så skriver hon, och hon menar precis som vi att bostadsbristen – förutom naturligtvis att vara ett gigantiskt problem för alla våra invånare, också hotar tillväxten och företagandet i vår region.

I dag saknas 135 000 bostäder i regionen, och prognosen visar på att ytterligare 300 000 behöver byggas fram till år 2030. Varannan ung under 27 år bor i dag hemma i brist på bostad. I rapporten *Challenges facing the Stockholm region – new solutions urgently needed* från KTH – beställd av just Handelskammaren – visas för första gången på bostadsnivå och områdesnivå hur boendeytan fördelas i vårt län. Slutsatsen är förödande. Trångboddheten har sedan 2007 ökat drastiskt i områden med flerfamiljshus, och tvärtom har rymligheten blivit mycket större i villa och radhus.

Enligt SCB:s preliminära siffror påbörjades byggandet av 13 200 bostäder i länet förra året och 1 700 tillkom via ombyggnationer. Året innan låg vi på 9 000 och året innan det på 7 000. Det duger inte! Uppemot 30 000 nya bostäder per år kan behöva produceras.

Många kommuner som skulle kunna bygga gör inte det – många av dem är också Alliansstyrda. En av dem är Huddinge, där den styrande Alliansmajoriteten lagt ett naturreservat över hela Masmoberget, som från början var tänkt för just bostadsbyggnation, dessutom med förberedda uppgångar till tunnelbanan. Jag tycker det är viktigt att vi har skyddad natur, men vi behöver också ha ett regionalt planeringsansvar för detta. Jag minns särskilt när ett visst vänsterparti i valrörelsen placerade ut skyltar på Masmoberget med ”Här kan det byggas bostäder!” De var snabbt nedtagna dagen därpå, förmodligen av Allianskolleger i fullmäktige i Huddinge som hade bestämt sig för att det här skulle bli ett naturreservat.

Regeringen kommer nu att stimulera byggande av fler mindre hyresrätter, främst för yngre. Men hur tänker egentligen den styrande landstingsminoriteten utverka att alla kommuner också tar sitt ansvar i Stockholms län?

Vi socialdemokrater föreslår att inrätta ett bostadsbyggnadskansli under tillväxt- och regionplaneförvaltningen i syfte att öka utbyggnadstakten, att samordna processen mellan kommuner, länsstyrelse och landsting för att öka takten, underlätta samplanering mellan markägare och en eller flera berörda kommuner för just exploatering vilket gör att man i första hand kan vinna samhällsekonomiska fördelar och kollektivtrafikförsörja på ett effektivt sätt, samverkan med byggsektorn för att skapa stordriftsfördelar i syfte att minska produktionskostnaderna och få upp volymproduktionen, men också att ta fram en grönstrukturanalys som är förutsägbar och som ser till hela regionen och framtida behov av bostadsbyggande.

Min fundering är naturligtvis: Hur mycket tycker exempelvis Centerpartiet och övriga Alliansen att det är rimligt att det byggs per år? Är ni nöjda med den nuvarande bostadsbyggnadstakten? Vilka krav kommer ni att ställa på era kommunala Allianskolleger att också ta sitt ansvar för att behovet av nya bostäder i vår region tillgodoses?

På detta sätt som vi nu föreslår kan vi understödja att volymerna ökar, att vi har ungdomar som kan flytta hemifrån, att fler kan flytta in till regionen och att företagen utvecklas, men

också att forskning och offentlig verksamhet kan få fler som vill flytta in och bidra till vår regions utveckling.

Ordförande! Jag vill därmed yrka bifall till Socialdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 72
M i c h e l S i l v e s t r i (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det har talats om både fåglar och film och givits en del litterära referenser här tidigare, men jag tänkte faktiskt bjuda på lite musik.

Det där var en fin sång som heter *Too much of nothing* med den legendariska gruppen Peter, Paul and Mary. Jag vill ta det som introduktion till att när man läser Alliansens som ju är tjock pappersmässigt så ser man att den inte har så mycket substans om man skrapar på ytan.

Peter, Paul and Mary ja – strax kommer ju personallandstingsrådet Peter Carpelan upp här, och vi kommer säkerligen att få höra hur bra situationen är personalmässigt. Men vi som har sett och hört i medierna och kanske pratat med folk ute på vårdgolv och annat vet ju att det pågår en personalflykt från vården och finns ett missnöje. Marie Ljungberg Schött har varit uppe tidigare, och hon har återigen beskrivit det fina med vårdval. Men där är det ju så att vi vet att vårdvalen är kostnadsdrivande, det är stora problem med dem och likväl fortsätter Alliansen att rulla ut dem med oförändrad takt. Och vi har redan hört Paul Lindquist prata om hur bra det är med vård och annat utifrån ett fastighetsperspektiv. Samma sak där – när man ser och hör Paul kan man ju inte låta bli att tänka på Nya Karolinska i Solna, världens dyraste sjukhus.

Peter, Paul och Marie – Peter, Paul and Mary – Too much of nothing.

Vi i Miljöpartiet tar ansvar för landstingsbudgeten. Vi föreslår en höjning av landstingsskatten med 20 öre, vilket motsvarar 1,1 miljarder kronor, och det finansierar bland annat att vi ska slippa höja SL-kortavgiften. Det rymmer också satsningar och investeringar som är 4 miljarder kronor högre än Alliansens under perioden 2016–2020.

Vi gör också tydliga satsningar på äldre såväl som unga. Vi har hört en del av dem tidigare och vi återkommer till dem senare under budgetdebatten de här dagarna. Framför allt vill jag lyfta fram en väldigt tydlig personalsatsning, där vi från Miljöpartiets sida satsar 350 miljoner kronor på både utbildningsinsatser och höjda löner för den personal som faktiskt är den viktigaste resursen vi har inom vården.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets förslag till landstingsbudget.

Anförande nr 73
A n d e r s L ö n n b e r g (S): Ordförande! Landstinget har fyra jättestora strukturuppgifter framför sig, och två gigantiska problem.

Den första strukturomvandlingen som vi måste göra är från byråkratimakt till patientmakt. Vi ska bygga om alla sjukhus, vi ska införa FHS, trafiksatsningar, tunnelbanespår och bussar.

För det andra står alla styrsystem som drivs i vårt landsting inför en reformering. Det handlar om ersättningar, om ägarstyrning, från detalj- till professionsstyrning.

Vi har för det tredje digitaliseringen, som Daniel var inne på. Den måste skötas också nationellt – det räcker inte bara med vårt landsting.

Vi har forskning och utveckling, som går allt snabbare, som det fjärde området. Nya behandlingsmetoder dyker upp, och de kommer allt snabbare.

Man borde sträva efter samsyn och samarbete i den här situationen. I stället väljer man konflikt från Alliansens sida. Vi ser en Lédel-ekonomi komma tillbaks, där man medvetet underbudgeterar sin verksamhet och skyller på regeringen och Socialdemokraterna.

Men det vet alla, att i motvind har den som för befälet på skeppet två och endast två valmöjligheter: att lära sig att kryssa eller att lämna över rodret.

Anförande nr 74
V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Ordförande, ledamöter! Jag skulle vilja återkoppla till Susanne Nordlings inledningstal, där hon tog upp hållbarhetsutmaningen och de nya millenniemålen, att göra rätt prioriteringar i ekonomin och att lägga pengarna på rätt saker.

Gender budgeting, genusbudget eller jämställdhetsbudgetering, är tillämpningen av principen om jämställdhetsintegrering i budgetförfarandet. Det innebär att budgetpolitikens genuseffekter utvärderas och att genusperspektivet integreras på alla nivåer i budgetförfarandet. Dessutom görs då en strukturering av inkomster och utgifter för att främja jämställdheten och hållbarheten. När man tillämpar metoden genusbudgetering uppfylls de jämställdhetspolitiska målen i ett samhällsekonomiskt perspektiv med fokus på resursfördelning i offentliga budgetar och på olika nivåer. Landstinget har tidigare gjort försök med detta, men inte fullt ut.

Varför är det då viktigt att analysera och bygga upp budgeten ur ett genusperspektiv? Jo, det är för att skattemedel ska kunna fördelas likvärdigt och rättvist mellan kvinnors och mäns livsmönster och för att vi ska kunna fatta rätt beslut om hur vi organiserar landstingets verksamheter och använder gemensamma medel. Det påverkar också styrningen av landstinget positivt.

Ett exempel är att läkare skriver ut fler läkemedel till kvinnor än till män, vilket leder till att fler kvinnor blir sjuka av själva medicineringen. Genom detta påverkas hela deras liv och deras omgivning negativt, vilket också leder till ökade kostnader i flera led, i andra delar av samhället – både för dem själva, för familjen, för landstinget, för kommunerna och kanske även för staten i slutänden.

Att använda genusbudget som ett verktyg för en inriktning mot bättre underbyggda beslut ligger i linje med tidigare steg som landstinget har tagit och också med Alliansens undertecknande av den så kallade CEMR-deklarationen, som är en överenskommelse mellan regioner och städer kring hur man ska kunna integrera jämställdhetspolitiken. Den går lite vidare men är också mindre precis. Om vi genomför genusbudgetering så skulle Stockholms läns landsting bli ett föredöme för en klok användning av skattemedel och en förbättrad styrning av landstinget. I och med undertecknandet tycker vi att steg har tagits och vi tycker att Alliansen också skulle kunna gå vidare med just genusbudgeteringen.

Jag yrkar bifall till detta och till Miljöpartiets budget i övrigt.

Anförande nr 75
Pia Ortiz Venegas (V): Jag tänkte ägna en stund åt att sammanfatta huvuddragen i vår fullt finansierade budget. Som ni ser på denna tjusiga graf, gör vi en hel del omprioriteringar. Vi höjer som bekant skatten med 25 öre. Det ger en extra intäkt på 1,4 miljarder. Utöver det gör vi omfördelningar. Det är minskade konsultkostnader, minskade administrativa kostnader och minskade kostnader för hyrpersonal. Totalt ger detta oss 2,8 miljarder att fördela inom landstinget. 2,2 miljarder av det går till egna satsningar och resterande belopp går till att stoppa höjningen av SL-kortet.

Vad gör vi då för satsningar? Vi lägger 400 miljoner på att återställa tidigare besparingar i kollektivtrafiken. Vi lägger 500 miljoner i en kompetensförsörjningspott för hälso- och sjukvården – men vi lägger den inte under HSN utan under landstingsstyrelsen, för vi vill att man ska låta arbetsmarknadens parter komma överens om hur de här pengarna på bästa sätt ska fördelas. De ska gå till utbildning, löneökningar, personalförstärkningar och liknande. 1 miljard i sänkta taxor och avgifter – utöver att vi stoppar höjningen av busskortet – både inom hälso- och sjukvården och inom trafiken. Vi bibehåller som sagt priset på SL-kortet. Vi dubblerar antalet lönebidragsanställda, vi inför fri tilldelning av resor inom färdtjänsten och vi lägger 150 miljoner på satsningar inom sjukvården och drygt 200 miljoner från år 2017. Utöver detta lägger vi 5 miljarder i ytterligare investeringsutrymme, fördelat på perioden 2017–2020, och vi inför två nya trådbusslinjer.

Vilka är då de största vinnarna på vår politik? Det är barnen, som får fri sjukvård och fri kollektivtrafik upp till tolv år. Det är pensionärer, som också får helt fri sjukvård och fri kollektivtrafik under lågtrafiktid. Det är de unga vuxna, som får fri tandvård upp till 23 år. Det är personer med funktionsvariationer, som i dag stängs ute från arbetsmarknad och delaktighet. Och dessutom alla de som behöver ett SL-kort och som tjänar under 40 000 kronor i månaden, eller de som åker reducerat och tjänar under 24 000 kronor i månaden. Alla de tjänar på vår politik.

Vilka är då förlorarna? Ja, det är de som tjänar över 40 000 kronor i månaden – särskilt om de kör egen bil – och landstingsråd med förmånsbil.

Anförande nr 76
Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Nu är det många som har ont om talartid kvar, men jag vill ändå ta upp några saker som jag har hört från talarstolen.

Kristoffer Tamsons, du hade ett långt inlägg om alla rödgrönrosa budgetar som finns i andra kommuner och även i riksdagen. Men Kristoffer, i dag debatterar vi Stockholms läns landstings budget. Det är vårt och ditt ansvar! Du är tillsammans med andra i Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet ansvariga för landstingets allvarliga ekonomiska problem – 8 procents kostnadsökningstakt för köpt trafik, och 7,8 procent ökade kostnader för vårdval – och du föreslår att de som reser kollektivt är de som ska få betala för det här!

Du och ditt parti har höjt SL-kortet de senaste fyra åren med nästan 30 procent. Sådana prisökningar har vi inte någon annanstans varit med om.

I dag har vi i landstinget tagit emot nästan 70 000 namnunderskrifter från förtvivlade SL-resenärer eftersom ni planerar för att höja SL-taxan. Att du nu säger att vi med stöd av Sverigedemokraterna kommer att få igenom att taxan inte kan höjas ter sig för mig väldigt magstarkt! Ni är samma parti som har dribblat med odemokratiska nämndstorlekar på 20 personer. Jag vill också påminna dig om att i alla beslut här tidigare har ni i minoriteten fått igenom era förslag för att Sverigedemokraterna antingen har lagt ned sina röster eller röstat med er.

Nej, vår utmaning är för ett hållbart och rättvist landsting, och då måste vi öka andelen som åker kollektivt gentemot andelen som åker bil. För oss är det då rättvist att låta

skattebetalarna solidariskt betala för de nya kollektivtrafikresenärer som vi vill också ska börja åka miljösmart. Vi kan ju inte låta dem som redan åker miljösmart betala för att nya ska komma till! Nej, det har vi skatten till.

Torbjörn Rosdahl pratade tidigare om en historisk skuld i investeringar i sjukvård och kollektivtrafik. Jag vill påminna dig, Torbjörn, om att ni har suttit vid makten i det här huset i nio år, så ni är faktiskt svaret skyldiga.

Jag vill också påminna om att strax före valet kom ni på det som vi i Vänsterpartiet och andra partier sedan länge har insett, att det är tunnelbana vi behöver bygga ut.

Nej, lägg ned det här med spårvägsutredning för 20 miljoner i innerstaden! Satsa i stället de pengarna på att Nynäsborna får behålla sin pendeltågstrafik – det är ungefär samma pengar.

Anförande nr 77
S t e f a n B e r g s t r ö m (C): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag ska vara kort och koncis.

Först vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag.

Sedan är jag glad att Tvärbanans Kistagren med senare förlängning till Helenelund nu kommer att bli verklighet. För landets snabbast växande kommun, Sundbyberg, är beslutet om en utbyggnad av Tvärbanan till både Kista och vår nya stadsdel Ursvik ett välkommet tillskott till kollektivtrafikförsörjningen.

Jag vill avsluta med att säga att jag tycker det har varit en väldigt bra debatt, och jag hoppas att det kommer att fortsätta så ända till i morgon kväll.

Återigen bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag!

Trafiknämnden

Anförande nr 78
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Hon hade tagit pendeltåget från Jakobsberg in till Stockholms Central, promenerat till Kungsholmen och Landstingshuset – en bestämd dam med vitt hår som svallade i kontrast med den röda regnkappan. Vi kan kalla henne Birgitta. Birgitta hade aldrig tidigare talat med en politiker men tyckte att det var dags nu. Hon ville göra sin röst hörd, hon som arbetat och gjort rätt för sig hela livet.

Hälsningen hon hade med sig var tydlig: Det är dags att göra något åt fusket och tjuvåkningen i kollektivtrafiken. Hon hade själv upplevt hur plankarna både trängde och knuffade sig förbi henne. Detta, sade hon, slår mot de värderingar som bygger vårt samhälle. Det är dags att ni gör något, att ni orkar stå emot, att ni lyssnar på dem av oss som vill ha ett samhälle där vi tydligt skiljer på vad som är rätt och vad som är fel.

Ordförande, landstingsfullmäktige! Alliansen i Stockholms läns landsting har lyssnat, vi tänker göra något och vi tänker stå emot. Därför lyfter vi särskilt fram en förstärkt kamp mot fusk och tjuvåkning som en viktig del för en bättre, punktligare och tryggare kollektivtrafik.

Vi gör det som en av flera punkter i vår budget för 2016 – en budget som vill tillföra kollektivtrafiken totalt 1,1 miljarder kronor nästa år och som vid sidan av detta vill satsa 6,2 miljarder kronor nästa år och totalt 27,3 miljarder kronor fram till 2020 på investeringar i en utbyggd, förstärkt och förbättrad kollektivtrafik i hela Stockholms län.

Med detta fortsätter vi det mödosamma arbete som lägger grunden för att vår region ska ligga i framkant när det gäller tillväxt, utveckling och människors möjligheter – ett arbete som redan nu resulterat i att Stockholms län har Sveriges i särklass bäst utbyggda

kollektivtrafik, och därtill en kollektivtrafik som placerat sig internationellt i topp när det gäller modernitet, utbyggd kvalitet och tillgänglighet.

Vår idé om kollektivtrafiken är egentligen ganska enkel. Den handlar om att hålla samman det här länet, den handlar om att skapa möjligheter för människor att få livet att fungera, att ta sig till jobbet, att få fritiden att fungera, att kunna mötas med den dynamik som uppstår genom mänskliga möten, men också att vara en bidragande katalysator när det gäller både förbättrad miljö, bostadsbyggande och tillväxt i hela länet.

Vi är samtidigt fullt medvetna om att ett budgetdokument inte är ett politiskt handlingsprogram, utan det måste på något sätt ha en väldigt tydlig utgångspunkt i den krassa ekonomiska verklighet som vi har att utgå ifrån. För det saknas inte utmaningar.

Stockholmsregionen fortsätter att växa i rekordtakt. Som sagt, det är i grunden positivt – men det skapar också en ökad upplevelse av trängsel och kapacitetsbrist på både vägar och spår. Decennier av eftersatt underhåll och investeringar, inte minst från statligt håll, gör sig nu tydligt påminda – något som inte minst pendeltågsresenärerna fått uppleva denna vår.

Till det ska läggas att vi har att hantera en dubbel ekonomisk utmaning kommande år: dels till följd av kostnader som kommer av att kollektivtrafiken under det senaste decenniet ömsat skinn i frågor som rör miljö, tillgänglighet, kvalitet och prestanda; resultatet av aktiva politiska beslut och någonting som tar sig uttryck i att vi har en kollektivtrafik som är helare, renare, tryggare, miljövänligare och mer tillgänglighetsanpassad och utbyggd än någonsin tidigare i detta län – men också så klart något som föder behov av att tackla de ekonomiska utmaningar som följer med den kostnadsökningstakt som därav följer.

Om det är den ena utmaningen, har vi också här och nu att skaffa oss de ekonomiska muskler som krävs för att vi kommande år ska kunna landa och bära flera för regionen viktiga framtidsinvesteringar. Detta i form av Citybanan för bättre pendeltågstrafik, med nya pendeltåg, nya och bättre tågdepåer, nya pendeltågsstationer och nödvändiga underhållsinsatser vilka tillsammans ska möjliggöra för oss att fördubbla pendeltågstrafiken. Detta också i form av utbyggd tunnelbana, tio nya stationer, nya tunnelbanevagnar och flera andra satsningar vilka tillsammans möjliggör för oss att utöka, förstärka och förbättra tunnelbanan kommande år.

Till det kan läggas en lång rad andra satsningar som fortsatt upprustning och utveckling av Roslagsbanan, byggstart för Tvärbanan till Kista och Helenelund, upprustning av Saltsjöbanan, en särskild satsning på nya hissar och rulltrappor och därtill Sveriges första elbussar i verklig trafik.

Allt detta för att bara nämna några av de saker vi har på gång.

Jag skulle till detta också kunna addera det utvecklingsarbete som pågår med att se över och formulera framtidens taxe- och biljettsystem och olika kvalitets- och trygghetsförstärkande åtgärder som varje år genomförs och som vi varje år i den här församlingen fattar beslut om ska genomföras för att vi fortsatt ska ligga i framkant och fortsatt kunna erbjuda stockholmarna Sveriges bästa kollektivtrafik.

Men, ordförande och landstingsfullmäktige, ska vi klara den här ambitiösa politiken krävs det samtidigt att vi kommande år mäktar med att se över både kostnader och intäkter i kollektivtrafiken. Delvis är det ett tufft arbete, men samtidigt nödvändigt. Risken är annars att vi drar på oss nya kostnader ovan en redan hög kostnadsökningstakt och att det i sin tur riskerar att rycka undan mattan för oss när det gäller möjligheter och muskler att bära fortsatt tillväxt och utveckling i Stockholmsregionen.

Därför har Alliansen också enats om ett åtgärdsprogram med sju punkter som vi vill fortsätta arbeta med också kommande år. Det handlar om kostnadsminskningar med avseende på administration och konsulter, det handlar om samtal med entreprenörerna i syfte att se över möjligheterna att trimma och effektivisera trafikutbudet, det handlar om en

förstärkt visering av biljetter och insatser mot fusk och tjuvåkning, det handlar om utveckling av våra intäkter från exempelvis lokaler och reklam, det handlar om genomlysning av våra investeringar i fråga om kostnader och innehåll, det handlar om upphandlingsformer och kraven i våra upphandlingar i syfte att förstärka kostnadskontrollen, och det handlar om minskade kostnader för externa engagemang och föreningar.

Det är skarpa punkter – punkter vi steg för steg jobbar för att genomföra, några av dem tuffa, några av dem sådant som är till debatt; likväl är de nödvändiga. För att inget göra är inget alternativ!

Det finns heller inga enkla lösningar, inget trollspö att svinga. Vi måste gemensamt orka fatta beslut, stå för beslut och ta ansvar – detta på både kort och lång sikt.

Ordförande, landstingsfullmäktige! Det gör Alliansen. Vi är också tydliga med att vi har ett behov av att justera taxan för att klara utmaningen. Därför presenterar vi ett sådant förslag i vår budget – ett förslag som innebär att Sveriges näst billigaste månadskort höjs med 100 kronor. Det är inget förslag vi lägger fram för att vi tycker det är roligt. Vi gör det för att det är en av flera nödvändiga byggstenar för att klara helheten. Det ligger väl i linje med vad som genomförs både internationellt i fråga om pris- och taxeförändringar i kollektivtrafiken men inte minst om vi tittar på vad som har genomförts runt om i Sverige under senare år, i län och regioner där socialdemokrater styr, där vänsterpartister styr, där miljöpartister styr och där Alliansspartier styr.

Frågan om taxor är för oss inte en fråga om ideologi – det är en fråga om att se realpolitiskt på verksamheten, ta in hur det ser ut i vår omvärld och utifrån detta formulera en bärkraftig politik, som håller över tid. Populism och opportunism har ingenting att göra i Alliansens förslag till budget.

Ordförande, landstingsfullmäktige! Alliansen lägger fram en stark budget för 2016, en budget som håller ordning och reda i ekonomin, utvecklar den trafik vi har och ger oss muskler att bygga ut och bygga nytt. Detta för att skapa ökade möjligheter för dagens och morgondagens invånare i detta län. Detta för fortsatt tillväxt och utveckling. Så vill vi ta fortsatt ansvar för hela Stockholms län.

Jag kan dock notera att denna vilja till ansvarstagande inte gäller alla. Här i denna församling finns ett parti som vill höja landstingsskatten och som ser trådbussar som svaret på framtiden. Här finns ett parti som vill höja skatten och ser förföljelse av bilister som svaret på framtiden. Här finns ett parti som ser nedskärningar i kollektivtrafiken med över en halv miljard kronor som svaret på framtiden. Här finns ett parti som, vad jag har förstått, nu tänker ge dem alla grönt ljus att tända just den skogsbranden.

Med den gemensamma viljan att underfinansiera kollektivtrafiken har en budgetdebatt som borde handla om olika helhetsalternativ förflyttats från rimliga kostnadsminskningar och effektiviseringar till drastiska förändringar och nedläggningar. I pengar mäter enbart Socialdemokraternas besparingar över en halv miljard kronor. Siffrorna blir greppbara på riktigt först när vi frågar oss hur mycket detta motsvarar i stockholmarnas kollektivtrafik, och enkelt räknat motsvarar det kostnaden för att lägga ned all sjötrafik under två års tid eller att säga nej till varannan färdtjänstresa.

Men även ett parti som vill spara pengar i kollektivtrafiken ser troligen just detta som orealistiskt så låt oss titta på några kanske mer realistiska alternativ som ligger i närtid. Alternativen som kvarstår är då att stänga ned trafiken på Saltsjöbanan, att släcka ned pendeltågsstationerna i Jakobsberg och Farstastrand, att sluta stanna tunnelbanan i Hökarängen, Hallunda och Hallonbergen. Det handlar om att vrida tillbaka klockan till den tid då Socialdemokraterna senast styrde landstinget och människor inte erbjöds möjlighet att ta tunnelbanan hem från nattskiftet, den tid då stockholmarna möttes av hänglås och gallergrindar i stället för tågvärdar och trygghetspersonal.

Ordförande, landstingsfullmäktige! Politik är på riktigt och underskott får konsekvenser. Det har vi alla att betänka när vi senare går till omröstning efter denna debatt. Jag kan därför bara rikta samma uppmaning till er som jag gjorde redan i förmiddags, uppmaningen att rösta för ansvar, ordning och reda och därmed nej till orimliga nedskärningar i kollektivtrafiken. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 79
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Vi socialdemokrater lägger fram en budget för ökat resande och investeringar. *Dags att investera för framtiden* är den titel och den rubrik som vi har satt. Jag tänkte ägna mig en stund åt just den fullständigt fundamentala uppgiften att få fler resenärer i vår kollektivtrafik, för det är så vi får pengar till att bygga ut den framöver. Det är så vi kan tackla ett mycket mer smart transportsystem ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Det är därför som det bör vara huvuduppgiften och också är den huvuduppgift som vi gemensamt har satt upp för oss, att vi ska öka kollektivtrafikens andel av resandet i Stockholmsregionen med 5 procentenheter. Där har vi så klart ett antal förslag, för det är det som är den grundläggande tråden i den politik vi vill genomföra. Det handlar om att investera i rätt projekt som verkligen ger fler nya resenärer. Där är arbetet för tunnelbana det som också har varit vår röda tråd under lång tid, för det är ju det som verkligen kan stimulera nya bostadsområden där kollektivtrafiken är norm för resandet. Där kan vi också få det som är kärnan i vårt kollektivtrafiksystem att fungera.

Jag pratade förut under allmänpolitiska debatten om det spännande föredrag vi kunde höra när vi hade gäster från Köpenhamns tunnelbana. Där talades om hur de lyckats bygga ut och finansiera kollektivtrafik och få det att hänga ihop med bostadsbyggande och finansiering med framtida biljettintäkter. Det sades också att ett hot mot kollektivtrafikens utveckling är att inte tänka framåt och se nästa steg.

När vi nu äntligen har tagit steget att få med oss en motsträvig borgerlighet på att börja bygga tunnelbana i Stockholm igen måste vi också se till att det vi bygger faktiskt är säkrat för framtiden. Därför lägger vi fram tydliga förslag om att vi vill bygga en ny gren i tunnelbanenätet. Vi har kallat den lila tidigare, men det handlar om att bygga ut kapaciteten överallt, få fler resande och bättre möjligheter till bostäder över hela systemet. Det handlar också om att kunna ta höjd för att göra den här utökningen och se till att det vi bygger i dag inte stänger dörrar. Därför tillför vi medel så att vi ska kunna välja lösningen Odenplan. Det är nämligen mest framtidssäkrat när vi nu äntligen bygger ny tunnelbana.

Det handlar också om att välja vilka investeringar vi gör så att vi verkligen får mest resenärer. Det handlar om att ha ett aktivt marknadsarbete för att öka företagsförsäljningen, att samarbeta med kommunerna för att få fram bussarna i nätet och få en bättre kollektivtrafik. Det handlar om att kollektivtrafiken som sådan blir mer attraktiv genom att vi tittar närmare på stationsmiljöerna, på bytespunkterna och på de tjänster som finns. Hur kan vi använda tiden i kollektivtrafiken till att arbeta eller liknande? Allt det ingår i vår vision för kollektivtrafiken.

Men det handlar också om vad vi har för taxor när det gäller att verkligen öka resandet. Vi vet att de krångliga zonsystemen under lång tid har skrämt bort människor. De har helt enkelt valt bort kollektivtrafiken. Och nu är förslaget att vi ska höja taxan. Risken är så klart att ännu fler väljer bort kollektivtrafiken och att vi då kommer in i en negativ spiral där vi måste göra andra omprioriteringar. Det är nästan surrealistiskt. I en av Europas snabbast växande regioner, när kollektivtrafiken behövs mer än någonsin och när man pratar om smarta städer på ett helt annat sätt, står vi och pratar om nedskärningar, bortprioriteringar och höjda taxor. Jag tycker att det känns surrealistiskt.
Vi har ett annat förslag, där taxehöjningen som skrämmer bort resenärer inte behöver komma till stånd, där man i stället tar tag i SL:s långsiktiga och strukturella problem med att vara konsultberoende och ledas till felinvesteringar. Vi kan väl säga att vi backar bandet, för konsultkostnaden var faktiskt 400 miljoner lägre bara för något år sedan. Jag tycker att det är för högt också, men till nästa års budget kan vi definitivt komma ned dit om vi börjar ett strategiskt arbete nu, med ett halvår på oss.

Det handlar om smartare biljettsystem, det handlar som sagt om företagsförsäljningen, det handlar om att faktiskt prioritera och vänta med vissa försök med pendelbåtar för att inte drabba våra arbetspendlare med höga taxor. Det handlar också om att kollektivtrafiken ska vara norm i landstinget. Ett av våra förslag handlar om att avskaffa förmånsbilarna och göra en skärpning av regelverket kring taxiresor. Så får vi en budget som håller ihop, som gör att vi kan investera för framtiden och som ger fler nya resenärer. Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas förslag.

Anförande nr 80
M a l i n K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Stockholm växer med två bussar om dagen, och vi anser att kollektivtrafiken ska vara det självklara sättet att resa förutom att ta sig fram till fots och med cykel. Som jag lyfte fram tidigare har bilismen varit en stor del av samhällsstrukturen och dess planering. Vi vill vända det synsättet. Vi vill lyfta fram alla kollektivtrafikens fördelar för klimatet, för luften, för mindre trängsel, färre köer, färre trafikolyckor och bättre hälsa. Man rör ju mer på sig när man åker kollektivt än när man sitter i en bil.

Åtta månader har gått sedan valet och resenärerna ser dagligen hur den styrande minoriteten slår mot kollektivtrafiken. Länet växer och Alliansen drar i nödbromsen för pendeltågen. Man skjuter satsningar långt på framtiden. Dessutom vill man nu höja priset på månadskortet.

Ni valde att lägga alla pengar från trängselskatten på Förbifart Stockholm. De flesta vet var Moderaterna står i denna fråga, men jag skulle vilja ställa några frågor till Lukas Forslund från Centerpartiet, Karl Henriksson från Kristdemokraterna och Sara Svanström från Folkpartiet. Jag vill veta hur ni ser på konsekvenserna för resenärerna och den negativa utvecklingen för Stockholmsregionen. Vi ser också hur det i framtiden slår mot vår miljö. Jag vill fråga er: Tycker ni att det beslutet var värt detta? Är det värt att nedprioritera kollektivtrafiken? Är det värt att lägga pengarna på Sveriges dyraste motorvägssnutt? Jag vill också veta hur ni väljer att bemöta väljarna och resenärerna nu när de har insett att ni inte kunde ge allt till alla.

Jag var i Nynäshamn för ett tag sedan och träffade personal på ett hotell. Nu tvingas de att ta bilen till jobbet varje dag för att över huvud taget kunna komma dit. Pendeltåg som är försenade, om de kommer alls, och däremellan ingen trafikinformation – neddragningarna i pendeltågstrafiken skapar en stor osäkerhet i hela kommunen. Vill ni skapa ytterligare bostäder och företag i kommunen och satsa på att resenärer och personal kan åka till Gotlandsfärjorna med det klimatsmarta tågalternativet? De frågorna kvarstår ju och de behöver besvaras.

Vi i Miljöpartiet säger nej till höjt pris på månadskortet. Vi vill finansiera satsningar som ni i Alliansen har parkerat till förmån för Förbifart Stockholm. Som vi sade inledningsvis finansierar vi vårt förslag med en skattehöjning på 20 öre. Vi säger att det är oansvarigt att bromsa länet när det växer som det gör. Vi vill skapa en attraktiv kollektivtrafik.

Vi vill inte heller fördröja Spårväg Syd utan vi lägger 5 miljarder på en flerårig investering så att den kan byggas i närtid. Vi vill stärka de hållbara aspekterna och koppla ihop de viktiga tvärförbindelserna med den befintliga kollektivtrafiken. Vi vill alltså att fler ska kunna resa kollektivt på ett bra sätt.

Anförande nr 81
S a r a S v a n s t r ö m (FP): Ordförande! Stockholmsregionen är ju fantastisk. Här ryms storstadens mångfald och landsbygdens lugn. Med en enda buss kan jag ta mig från den moderna storstadens puls vid Slussen till Björnöns naturreservats grönska.

Att Stockholmsregionen växer i den takt den gör är en möjlighet för tillväxt och utveckling. Men det är också en utmaning då det ställer krav på allt från bostäder och förskoleplatser till

en utbyggd kollektivtrafik och förbättrade cykelvägar. Att resa kollektivt är smart och innebär ett effektivt användande av utrymme och resurser. I en region som närmar sig 2,2 miljoner människor måste vi fortsätta bygga ut kollektivtrafiken. Det gör vi med den budget som vi nu lägger fram.

En väl utbyggd kollektivtrafik med kvalitet kostar. Sedan Alliansen tog över i landstinget har mycket hänt på kollektivtrafikområdet. Antalet utförda kilometer i kollektivtrafiken har ökat med över 7 procent och med buss hela 18 procent. Men utbyggnaden kostar. År 2006 drevs var fjärde buss med förnybara drivmedel. Förra året var den siffran att nio av tio bussar drevs med förnybara drivmedel. Men våra miljöambitioner kostar. År 2014 hade hundra procent av alla bussar ett lågt insteg och antalet färdtjänstresenärer i den ordinarie kollektivtrafiken ökade under året med 7 procent. En tillgänglig kollektivtrafik för alla måste få kosta.

Investeringarna i en kollektivtrafik har också intensifierats de senaste åren, och under den kommande perioden investerar vi hela 24 miljarder. Det är en ny tunnelbana. Det är upprustning av lokalbanor och ny spårväg, för att bara nämna några av de investeringar vi gör. Dessa investeringar måste finansieras. I dag är dessutom fler stockholmare nöjda med kollektivtrafiken jämfört med 2006. Alliansens fokus på kvalitet har gett effekt. Men kvalitet kostar.

Det finns ett talesätt som lyder Smakar det så kostar det. I detta fall är talesättet tillämpligt, för samtidigt som Alliansens satsningar har gett en mer miljövänlig, tillgänglig och utbyggd kollektivtrafik har kostnaderna ökat. För att vi ska kunna fortsätta leverera en kollektivtrafik man kan lita på och samtidigt fortsätta utbyggnaden måste vi bli bättre på att hushålla med våra resurser och hejda kostnadsutvecklingen. Här har trafiknämnden redan påbörjat ett arbete för att minska kostnaderna. Det inkluderar en översyn av vår administration men även av konsultkostnaderna. Redan 2014 sjönk faktiskt konsultkostnaderna med 11 procent. Det är på väg i det avseendet.

Vi måste självklart alltid göra en översyn av trafiken. Vi måste stävja fusket och vi måste hela tiden utveckla hur vi upphandlar för att se till att vi får bästa möjliga kvalitet till minsta möjliga kostnad. Dessutom måste vi självklart se över hur vi får våra intäkter. Men det räcker inte. Vi måste även tillföra resurser till kollektivtrafiken. Det är här frågan om taxorna i kollektivtrafiken kommer in. Mer kollektivtrafik kostar och vi resenärer måste vara med och bidra till det.

När vi diskuterar kollektivtrafik är det lätt att vi ställer olika trafikslag mot varandra. Alla trafikslag har sina för- och nackdelar, och i en storstadsregion finns det rum och läge för alla. Om man väljer spår, väg eller tunnel måste avgöras utifrån de aktuella premisserna. En ny busslinje kan snabbt vara på plats, medan en tunnelbanesträckning tar 7–15 år. Därför måste vi hela tiden tänka på lång sikt och på kort sikt. Alliansens budget innehåller fortsatt historiska investeringar som ger en ökad kapacitet. Flera av de här projekten har både jag och tidigare talare nämnt.

Även om investeringar i helt ny kollektivtrafik är viktiga måste de kombineras med investeringar i den befintliga kollektivtrafiken för att på så sätt öka kapaciteten och få fler att välja kollektivtrafiken. Den här typen av investeringar glöms lätt bort i diskussionen, för det är mycket roligare att bygga några fler kilometer spår. Det handlar om ökad tillförlitlighet i pendeltågstrafiken. Det handlar om uppgradering av fordon för ökad komfort men även kapacitet. Det handlar om att underlätta cyklande i anslutning till kollektivtrafiken, om förstärkning och upprustning av hissar och trappor och om att förbättra framkomligheten för kollektivtrafiken.

Det sistnämnda tror jag kommer att bli särskilt viktigt de kommande åren, därför att man med mindre investeringar kan minska trängseln och restiden, till exempel genom kollektivtrafikfält och signalprioritering.

För att fler ska välja kollektivtrafiken räcker det inte med enbart väldigt hög turtäthet och kvalitet. Man måste också känna sig trygg. En trygg kollektivtrafik är en attraktiv kollektivtrafik. Oavsett om du reser dagtid, kvällstid eller nattetid ska du kunna känna dig trygg i kollektivtrafiken. Ingen kvinna eller man ska behöva avstå från nattarbete, en konsert, ett biobesök eller ett sportevenemang för att de i anslutning till aktiviteten inte känner sig trygga i kollektivtrafiken. Här har vi gjort en hel del arbete de senaste åren, men mer kan göras. Därför är det faktiskt glädjande att vi i år kommer att fortsätta utreda frågan om flexibla nattstopp som möjliggör för personer som känner sig otrygga att kliva av mellan två busshållplatser. Det är en liten åtgärd, men den kan betyda väldigt mycket för dem som reser på obekväma tider.

Nu står vi inför ett vägskäl. Hittills har de flesta partierna varit överens om att kollektivtrafiken ska finansieras fifty-fifty, det vill säga 50 procent med biljettintäkter och 50 procent med skattemedel. Vi vet i dag att den andel som finansieras med hjälp av biljettintäkter har sjunkit under 50 procent. Samtidigt har Stockholm ett ganska unikt kort. Det är ett enhetskort till ett väldigt lågt pris. Det är nästan lägst i landet. Därtill har Stockholm kanske Sveriges mest överlägset bäst utbyggda kollektivtrafik. Oavsett vilket taxesystem vi väljer i framtiden måste vi nu säkra den trafik vi har och investeringarna de kommande åren. Då är en höjning av SL-kortet rimlig.

När Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet bröt sitt löfte och höjde SL-kortet med 20 procent 2004 motiverades det med behovet av investeringar i kollektivtrafiken och att finansieringen ska vara fifty-fifty. Oavsett om man vill höja avgiften eller inte låter det i dag annorlunda från de här tre partierna. De försvarar inte längre den här principen. Det är aldrig kul att höja priset för kollektivt resande. Men en kollektivtrafik med ambitioner kostar. Om valet står mellan minskade investeringar, försämrad kvalitet och tillgänglighet samt sänkta miljöambitioner eller att höja Sveriges mest förmånliga kollektivtrafikkort till 890 kronor blir faktiskt valet lättare. Jag är övertygad om att de flesta stockholmare hellre betalar 890 kronor för en trafik man kan lita på än 790 kronor för trafikminskningar, trängsel och en sämre miljö, vilket riskerar att bli konsekvenserna om ett beslut om att inte höja avgiften för 30-dagarskortet tas här i dag.

Med detta vill jag yrka bifall till Alliansens förslag till budget.

Anförande nr 82
Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter och ni som lyssnar! Jag är stolt över att i dag kunna presentera en budget som är i balans, en budget som håller ihop och som låter hela länet leva. För oss i Vänsterpartiet är det en självklarhet att vi har en budget som bygger på solidaritet och rättvisa. Vi har under mer än åtta år i opposition tvingats konstatera att privatiseringar och vårdval har varit oerhört kostnadsdrivande och ett rent slöseri med våra skattemedel. Jag ska bara ta ett exempel: Spårväg City. Nu grävs spåren upp igen. Aldrig tidigare har vi varit med om ett så dyrt spårbygge, varken internationellt eller här i Sverige, skulle jag vilja påstå.

Nu ska landstinget tvingas till drastiska kostnadsbesparingar och neddragen trafik som ett resultat av en kostnadsökningstakt på, som jag sade för en stund sedan, 8 procent med köpt trafik, den privatiserade trafiken. Resenärsökningar uteblev trots rekordökning i antalet nya länsbor. Fel satsningar och krångligt taxesystem är förklaringen. Vi har inte fått igenom våra förslag så nu tvingas vi konstatera att borgerlig privatiseringspolitik är dyr och kostnadsdrivande. Som vanligt med borgerlig politik ska nu alla som reser miljömedvetet och kollektivt få betala med en höjning av SL-kortet. Men de ska inte bara betala för trafikens privatiseringar utan de ska också betala för vårdvalen och för sjukvårdens allt högre kostnader.

För oss i Vänsterpartiet är det en självklarhet att hela länet hjälper till att bibehålla och utveckla kollektivtrafiken. Det gör vi för medborgarnas lilla skattehöjning på 25 öre. På så sätt tjänar nästan alla länsbor på Vänsterpartiets budgetförslag. Jag säger nästan alla, för det handlar om alla som tjänar under 40 000 kronor i månaden. De tjänar på vårt förslag

jämfört med borgarnas förslag om att höja SL-kortet med hundra kronor. En ekonomi som är så kostnadsdrivande och där kollektivtrafikresenärerna hela tiden ska få betala när de här underskotten ska hämtas in kan vi aldrig ställa upp på. Det har vi gjort förut. Som jag sade för en stund sedan handlar det om nästan 30 procent i kostnadsökning på fyra år.

För oss, för våra barns och våra barnbarns framtid i ett hållbart Stockholms län är det självklart att fler ska resa kollektivt. Då ska vi både bygga ut kollektivtrafiken och ha månadsavgifter och enhetstaxa som gör att de allra flesta har råd att åka kollektivt. Alla har inte råd, inte ens med ett reducerat månadskort på 490 kronor. De som inte har råd är till exempel pensionärer, ofta kvinnor, som har mycket låga pensioner genom en pensionsuppgörelse som vi för övrigt hela tiden har varit emot. Därför är det för oss självklart att hjälpa till genom att föreslå att de ska kunna resa avgiftsfritt under lågtrafik. Den tiden har vi ju kapacitet att ta emot fler resenärer.

Alla har inte råd att köpa ett månadskort ens på 790 kronor. Därför inför vi enhetstaxa i trafiken igen. Det är rättvist att alla länsbor som betalar landstingsskatt också har samma avgifter i kollektivtrafiken. Då blir det begripligt: En resa, en biljett – inga konstiga, tillkrånglade zoner att hålla reda på. Vänsterpartiet låter hela länet leva och håller ihop det. Därför inför vi också SL-taxa i sjötrafiken, precis som Västra Götaland gör. Självklart ska de som bor på öar som inte har vägförbindelser och betalar samma skatt också resa med samma biljettsystem.

Vi i Vänsterpartiet är bekymrade över att kollektivtrafikandelarna är så låga i vissa delar av kommunerna i vårt län. För att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle vill vi därför på försök införa avgiftsfria resor på linjer med lågt resandeunderlag. Sedan kan vi utvärdera om priset gjorde någon skillnad. Det får vi se, men det finns de som har vågat ta det här steget. Det är till exempel Tallin och flera kommuner i Sverige. Jag nämner Avesta, men det finns många andra. Vi har ju också glesbygd, så vi skulle kunna möjliggöra att de bussar som har ganska mycket plats skulle kunna ta emot fler resenärer.

För oss i Vänsterpartiet handlar det om rättvisa och hållbarhet. Vi tänker också på den sociala hållbarheten. Vi rättar därför till den diskriminerande, djupa orättvisa som färdtjänstresenärer drabbas av. Självklart ska de, precis som alla vi andra, få göra precis de resor som de anser sig behöva. Ingen ifrågasätter varför jag vissa dagar reser flera olika gånger med kollektivtrafiken beroende på vad jag ska göra. Men det drabbas färdtjänstresenärerna av.

Vi sparar in det på den administration som ska utreda om de har rätt att göra flera resor. Vi slopar så klart också tremilsgränsen, eftersom vi som reser på månadskort inte har någon gräns för hur långt vi reser i länet. Då ska inte heller den som reser med färdtjänst ha det.

Vi i Vänsterpartiet ger också med vår lilla skattehöjning avgiftsfria resor för barn under tolv år. Många barn reser i dag själva till och från skola och fritidsaktiviteter. I dag är det en klassfråga om barn ska ha råd att göra de här resorna. Barn har ju inga inkomster. Vi vill på det här sättet utjämna klasskillnader så att alla barn under tolv år kan göra avgiftsfria resor i kollektivtrafiken. För oss i Vänsterpartiet är ledstjärnan rättvisa. Samma avgifter ska gälla för alla oavsett var man bor eller om man reser med kollektivtrafik eller särskild kollektivtrafik. Med det kommer jag att yrka bifall till Vänsterpartiets budgetförslag, att SL-kortet oförändrat ska kosta 790 kronor och att enhetstaxan återigen ska införas.

Jag tänkte avsluta med att prata om investeringar. Jag ska inte rabbla upp alla adresser och allt som vi har på förslag, men det är ändå så att det är en starkt växande region med 30 000 nyfödda bebisar varje år och en befolkningsökning som länge har varit rekordstor. Då måste vi bygga ut kollektivtrafiken och göra det möjligt att bo i hela länet och inte göra ogenomtänkta, drastiska, icke konsekvensbeskrivna indragningar som till exempel Moderaterna vill göra med indragen pendel till Nynäshamn.

Vi ska vårda varje skattekrona och allt investeringsmaterial. Då måste vi noggrant väga kostnader mot hur vi kan få något betydligt bättre för de investeringar vi gör. Det handlar

om att vi måste höja andelen som reser med kollektivtrafik gentemot den andel som åker med bil. Vi ska ha en medveten kollektivtrafikutbyggnad där vi möjliggör för fler att i stället åka kollektivt och välja bort bilen. Vi måste göra systemet enkelt, smidiga övergångar från ett trafikslag till ett annat. Vi måste göra det smidigare att resa med barnvagn, matkassar och förflyttningshjälpmedel. Det gör vi bland annat genom att öppna alla spärrlinjer. Vi vill ha en tryggare och säkrare kollektivtrafik och därför har vi mer personal ute i systemet som ökar tryggheten och säkrar intäkter.

Nu kommer det igen, Kristoffer: Trådbussar. Varför kan vi inte titta på det? En femtondel av kostnaden för en spårvagn kostar en trådbuss. Om vi nu vill ha eldragna fordon på linjerna 1–4 skulle vi kunna få det bra mycket billigare med en trådbuss. Vi satsar naturligtvis på BRT-linjer och vi satsar på framkomlighet för bussar så att de som åker kollektivt kommer fram snabbt.

Med det vill jag till sist säga att vi för våra gemensamma skattemedel självklart ska se till att också personalen som jobbar i trafiken ska ha sjysta arbetsvillkor. Därför ska verksamhetsövergång alltid gälla. För oss är det självklart att vi vid varje upphandling ställer krav på att företag som lägger anbud antingen ska vara bundet till kollektivavtal eller kunna visa att de erbjuder de anställda villkor enligt kollektivavtal. Självklart ska sjysta arbetsvillkor gälla med meddelarfrihet och förbud mot ackordslöner. Vi ska inte medverka med våra skattemedel till slavdrivande åtgärder som vi har gjort i de nuvarande avtalen.

Anförande nr 83
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Ordförande, ledamöter! Trafiknämnden står precis som landstinget i sin helhet inför ett tufft år, även om man inte kunde ana det när man hörde föregående talare. Stockholm fortsätter att växa och kollektivtrafiken måste fortsätta att utvecklas för att jobben och människors livsmöjligheter också ska kunna fortsätta växa i vår region. Kostnadsökningstakten behöver dämpas, men samtidigt måste vi fortsätta göra ny- och reinvesteringar för en förbättrad kollektivtrafik.

Stockholmsregionen behöver en bra kollektivtrafik, en trafik som är tillförlitlig, kapacitetsstark och konkurrenskraftig mot bilen både vad gäller restider och priser, en trafik vars miljö och servicenivå inbjuder till resande. Ska vi nå dit måste vi öppna för en hel del nytänkande. Jag hoppas att vi kommer att kunna se det på olika sätt under det år som ligger framför oss, till exempel vad gäller reklam- och fastighetsintäkter.

Vi måste ha en i grunden positiv syn på förändring. Stockholm växer i rekordtakt och det gör förändringar i trafiken nödvändiga. Det gäller tunnelbanan, där vi inte bara håller på att bygga ut tunnelbanenätet med nio nya stationer utan också uppgraderar befintliga sträckor med nya signalsystem, som gör att vi kan öka kapaciteten, och nya upprustade vagnar där vi kan ta in fler passagerare. Gillar alla det? Nej, men förändringen behövs för att tunnelbanan ska kunna ta emot fler resenärer, vilket är nödvändigt med tanke på hur Stockholm växer.

Samma sak gäller pendeltågstrafiken, där vi just nu tittar på olika förslag till hur vi ska kunna öka kapaciteten när Citybanan invigs. Vi måste se till att göra insatserna på ett sådant sätt att vi får maximal nytta av systemet, att den ökade trafiken verkligen gör att fler väljer att ställa bilen och i stället åka kollektivt.

Ett område där vi har väldigt goda förutsättningar att öka kollektivtrafikens andel är i nordostsektorn. Där kan vi se att Roslagsbanan i dag är ett populärt transportmedel men också ett transportmedel där vi med relativt små insatser kan åstadkomma stora kvalitetsförbättringar som leder till ett kraftigt ökat kollektivtrafikresande. Det är en utbyggnad som möjliggör tiominuterstrafik och som äntligen ger Roslagsbanan moderna, tillgängliga vagnar av ungefär samma slag som resenärer med andra trafikslag har haft i decennier. Det har beslutats och är på gång, men den stora vinsten kommer om man förlänger Roslagsbanan till centrala Stockholm i stället för att alla ska byta till tunnelbanans röda linje vid Tekniska högskolan. Med bråkdelen av den investeringskostnad som en utbyggd tunnelbana till Täby skulle innebära skulle man faktiskt kunna få ännu bättre

restider till city än med tunnelbana. Det gäller inte bara Täbyborna utan även de som bor i Österåker, Vallentuna och Danderyd.

Det finns de som baktalar Roslagsbanan och vill dra in nästan alla satsningar på den, framför allt Socialdemokraterna. Men vi vill i den här församlingen hantera våra begränsade skattemedel på ett klokt sätt. Då är en satsning på en förlängning av Roslagsbanan till city förmodligen det absolut bästa förslag vi kan komma med för att öka kollektivtrafikens konkurrens och attraktionskraft. Vi kristdemokrater vill verkligen använda alla verktyg i verktygslådan, rätt verktyg på rätt plats, för att skapa en bra kollektivtrafik. Då är en rejäl satsning på Roslagsbanan en självklarhet.

Vi behöver också satsa på goda tvärförbindelser. Där är förstås Tvärbanan till Helenelund och Kista nästa logiska steg efter den utbyggnad till Sickla som pågår just nu.

Regeringen har mot vår vilja, som en eftergift åt det rödgrönrosa styret i Stockholms stad, tillsatt en utredning angående nedläggning av Bromma flygplats. Jag förvånas lite över att representanterna för Socialdemokraterna och Miljöpartiet inte respekterar den utredningen och vill avvakta den innan man talar om fortsatt utbyggnad. Jag tror att det är viktigt att vi inte rusar i väg utan faktiskt lyssnar på vad de har att säga i den utredningen samtidigt som jag och Kristdemokraterna naturligtvis vill att Bromma flygplats ska finnas kvar och att vi så snart som möjligt ska bygga ut en bra kollektivtrafik till den med Tvärbanan.

Goda tvärförbindelser är inte bara viktiga i norrort utan också på Södertörn, där Spårväg Syd som just spårväg kommer att möjliggöra mer än 10 000 nya bostäder i ett antal nya stadsdelar utmed sträckningen Flemingsberg, Skärholmen/Kungens Kurva och från Kungens Kurva till Älvsjö. Jag noterar att Vänsterpartiet som vanligt vill bygga den som trådbusslinje och att Socialdemokraterna numera har sänkt ambitionerna för Södertörn och vill låta sig nöja med BRT. Men vi kristdemokrater och Alliansen tror fortfarande att spårfaktorn är väldigt viktig för att öka vardagsresandet och övertyga bygg- och fastighetsbolag att de faktiskt vågar investera i nya bostäder och arbetsplatser utmed den här sträckningen. Därmed inte sagt att vi inte ska satsa på BRT på olika håll i landet. Där resandeunderlaget är tillräckligt stort och vägförutsättningarna är goda kan det vara ett väldigt bra alternativ för att relativt snabbt få ökad kapacitet och bättre reseförutsättningar.

Vi behöver också fortsätta att förbättra framkomligheten för stombussarna, allra mest i innerstaden, så att de verkligen kan utnyttjas till fullo. Vi behöver få bort parkerade bilar. Vi måste skapa kollektivtrafikkörfält. Vi måste införa signalprioritering. Det tror jag både kommer att öka resandet och sänka kostnaderna.

När det gäller linje 4, landets i särklass mest trafikerade busslinje, kommer det på sikt inte att räcka. Där tycker vi att det är viktigt att vi redan nu börjar planera för att på ett snabbt och kostnadseffektivt sätt i framtiden kunna rulla ut spårväg.

Vi måste också satsa på båttrafiken. Vi måste utveckla pendelbåtarna. Sjövägen är ett fantastiskt exempel på något som har blivit en enorm succé. Vi kan bara notera att vi behöver gå fram med nya pendelbåtsförslag på olika håll i länet.

Behoven är stora och resurserna begränsade, åtminstone om man ska lägga fram realistiska budgetar, och det har vi i Alliansen verkligen försökt göra. Att det innebär att vi måste höja priset på SL-kortet har jag redan diskuterat i den tidigare debatten. Men om man nu av någon anledning säger nej till det måste man tydligt redovisa hur man trots det ska kunna finansiera de satsningar som man skriver om i sina måltexter. Man måste kunna förklara hur stora budgethål ska kunna täckas och hur vidlyftiga satsningar och våldsamma intäktsminskningar ska kunna finansieras. Där är Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet fortfarande svaret skyldiga faktiskt.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 84
R i c k a r d W a l l (SD): Presidium, ledamöter! Jag delar upp mitt anförande för Sverigedemokraterna i två delar, först kommer en övergripande del, sedan kommer jag in på konkreta budgetförslag.

För ganska exakt sex månader sedan tog vi sverigedemokrater plats i den här församlingen. Vi sade då att vi var nya och att vi därför skulle hålla en låg profil. Det har vi gjort under ett år. Det blev ett budgetår så det är ett halvt kalenderår. Vi har lyssnat och lärt. Det har varit särskilt tydligt i trafiknämnden.

Då ska vi se vad vi har lärt oss. Det vi framför allt var intresserade av var att det nu är ekonomisk kris i landstingets ekonomi. Varför då? Det här är en tillväxtregion. Vi klarade oss ju lindrigt undan finanskrisen. Varför ska det vara problem med pengar? Det borde vara goda tider, men jag kan bara tala för trafiken. Vi är nya och därför har vi kikat lite grann på vad som har hänt tidigare. Då ska vi se vad trafikförvaltningen – SL var det på den tiden – kom fram till. Jag har här en bild som visar en studie som hamnade på trafiknämndens bord 2009. Den handlar om en BRT-beredning. *Tänk spår – kör buss*, heter den.

Då ska vi se vilka slutsatser man drog. BRT-systemet tillvaratar många av spårvägens fördelar i kombination med busstrafikens väsentligt lägre kostnader. Så sade alltså trafikförvaltningen till politikerna 2009. Samma år gör trafikförvaltningen och SL en samhällsekonomisk bedömning av Spårväg City. Man gör även utredningar av en rad andra spårvägslösningar. På bilden visas nettomervärdeskvoterna. De är negativa, det vill säga att de är samhällsekonomiskt olönsamma enligt kalkylen, utom för Roslagsbanan. Då vill jag gärna fästa uppmärksamheten på att den enda spårvägssatsning som Sverigedemokraterna gör är Roslagsbanan etapp 2, plus 1,5. Det talar alltså för sig självt.

I botten ser vi Spårväg Solna. På den tiden skulle den gå till universitetet, men det är bara Solnadelen som har byggts ut. Den ligger i botten med minus 1. Den vet vi genomfördes. Den ligger på plats nu enligt ett alliansbeslut. Men, och det är viktigt, så här sade Socialdemokraterna: Tvärbana Norr är ett av de mest angelägna projekten i närtid i Stockholmsregionen. Så här sade Miljöpartiet: Det är av största vikt att Tvärbana Norr byggs.

Vi går vidare till Spårväg Syd. Nu är det tre år senare, 2012. Då gör trafikförvaltningen en utredning och kommer till den här slutsatsen: Sammanvägt bedömer SL att det inte är motiverat med investeringen spårväg. SL föreslår en utveckling av busstrafiken i regiondelen, och så vidare.

Nu kommer vi till moderna tider, när Sverigedemokraterna har fått vara med i trafiknämnden. En lägesrapport om Spårväg Syd kom på bordet i våras. Då suckar trafikförvaltningen lite uppgivet. Politikerna i trafiknämnden gick dock emot tjänstemännens förslag till beslut då de såg andra nyttor med en investering.

Om vi sverigedemokrater ska sammanfatta den bild vi ser har vi uppfattat det som har varit ungefär så här: Man har beskattat länsinvånarna. Det har hamnat hos trafikförvaltningen att utreda och ta fram förslag på goda kollektivtrafiklösningar. Sedan har ärendet kommit till er allihop, Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Alliansen, och då har det blivit rena rama cirkusen. Man har tagit helt andra beslut och man har helt enkelt slarvat bort skattepengarna på kollektivtrafiklösningar som har varit dyra men inte genererat resenärsnytta, det vill säga spårvägssatsningarna, Spårväg Syd, Spårväg City och allt det här.

För en del år sedan tog man så ett grundläggande strategibeslut: Satsa på spårvagnar som ryggrad i kollektivtrafiksystemet. Det strategibeslutet är vi sverigedemokrater inte imponerade av. Vi ser resultatet i dag, en havererad ekonomi. Man hade helt enkelt inte råd med de här storstilade satsningarna. Ni hade inte råd. Ni såg saker, såg nyttor. Vi är inte imponerade av det ni såg. Vi anser att ni har förvaltat väljarnas förtroende dåligt. Det har ni gjort. Det gäller alla här, utom Sverigedemokraterna förstås.

Hur ser då framtiden ut? Nu visar det sig att ni har förstått att ni inte har råd att slänga bort skattepengar på miljardinvesteringar i spårvägslösningar, så nu nöjer ni er med satsningar i hundramiljonersklassen. Vi har tidigare pratat om pendelbåtar så det tänker jag inte upprepa.

En annan populär grej som det råder stor upphetsning kring är elbussar. Då vill jag gärna säga att den första elbuss som gick i verklig trafik inte var linje 73 utan den linje som går i Umeå, från Umeå flygplats till Umeå city. Den invigdes 2012, och Sverigedemokraterna brinner lite grann för eltrafik, både personbilar och buss. Självklart var jag på studiebesök och åkte med den här elbussen redan premiäråret. Den busslinjen går faktiskt på el från flygplatsen till city.

Linje 73 kom i våras och redan vid starten kunde man konstatera att man kunde gå på el kanske 70–80 procent av sträckan. Redan då drog jag och Sverigedemokraterna öronen åt oss. Och nu har jag uppfattat att det visar sig att framkomlighetsproblemen har varit större än man har trott. Nu är det tydligen bara lite drygt halva vägen som man går på el. Resten går man på andra drivmedel.

Vad säger då trafikförvaltningen om det här? Så här säger trafikförvaltningen i sammanfattning: ”Trafikförvaltningen föreslår att övergången till eldriven busstrafik genomförs med fokus på kostnadseffektivitet snarare än ett snabbt införande.” Tidigare har trafikförvaltningens vädjanden klingat ohörda. Vi får se hur det blir den här gången med trådbussar, elbussar och allt vad ni hittar på.

Vägen framåt kan man sammanfatta väldigt enkelt, ett råd som jag faktiskt fick en gång på den tiden Carl Bildt var statsminister, inte utrikesminister. Då fick jag av min handledare när jag skulle börja doktorandutbildningen höra att det är en väldigt smärtsam process, men så småningom förstår man att det är den enda lösningen. Hjärtat kan ni ha var ni vill, men när det kommer till det praktiska, vad man faktiskt ska göra: Kill your darlings!

Ändå behövs det nog visioner. Sverigedemokraternas vision, åtminstone på kort sikt – jag lägger upp den här bilden varje gång – är dubbelledsbussarna. Den enda reservationen är att dubbelledsbussen inte har prövats i hård snömiljö. Där vet vi inte riktigt hur det går. Vi ska inte ha några spårvagnar eller spårvägar. Vi kör den här bussen till en bråkdel av kostnaden med tillräcklig passagerarkapacitet.

Men vi behöver också riktmärken och ledstjärnor för den vardagsnära politiken, för de konkreta dagsaktuella frågorna. Sverigedemokraternas två viktiga ledstjärnor är de samhällsekonomiska kalkylerna och trafikförvaltningens rekommendationer.

Lukas Forslund (C): Ordförande, fullmäktige! För ett par veckor sedan hade jag förmånen att lyssna till Janette Sadik-Khan som var trafikansvarig åt Michael Bloomberg i New York. Hon berättade hur han sade: Trust in God, anyone else bring data! Det är väl någonstans där vi tar avstamp.

Som Centerpartiets gruppledare i trafiknämnden är jag stolt över att stå här i talarstolen och plädera för vår gemensamma alliansbudget. Det är klart att det hade varit ännu roligare att kunna presentera en budget där bibehållna kollektivtrafiksatsningar kunde göras utan att behöva röra månadskortets taxa. Men för att få en budget i balans är det tyvärr inte möjligt. Det här är den tionde budgeten i rad i balans från Alliansen. Det är en budgetbalans som går till historien, långt ifrån grekiska statsbudgetar eller andra önskelistbudgeteringar.

Att säkra en god ekonomi är grunden för en hållbar kollektivtrafik. Det är bara med en budget i balans som vi har råd att driva en kollektivtrafik i världsklass, med hög service och god kvalitet. Det är också med en budget i balans som vi har möjlighet att uthålligt över tid göra investeringar i befintlig infrastruktur, bygga nytt, förbättra kvaliteten och sätta miljöfrågorna i fokus. Utan den föreslagna höjningen av SL-kortet har vi ett hål i trafiknämndens budget på flera hundra miljoner. Och utan pengar kan vi inte genomföra nya investeringar eller för den delen driva befintlig trafik. Det är knappast så att vi höjer SL-kortet med glädje, men alternativet är en underfinansierad kollektivtrafik och det är mycket sämre för stockholmarna.

I en debatt som hittills har handlat mycket om hur och om höjningen av månadskortet behövs vill jag prata lite om varför höjningen behövs. Den behövs för att vi ska kunna ha en bra och tillförlitlig kollektivtrafik och samtidigt de närmaste åren kunna genomföra de historiska framtidsinvesteringar som vi gör nu i kollektivtrafiken. Förstärkningen och förbättringen av Roslagsbanan och Saltsjöbanan kommer att ge säkrare, tystare och bättre trafik till invånarna i nordost och sydost. De efterlängtade förlängningarna av Tvärbanan till Sickla och till Kista kommer att göra det lättare att ta sig runt i regionen. De här satsningarna kommer dessutom att möjliggöra tiotusentals nya bostäder och minska bilberoendet för alla dem som behöver pendla till arbete, skolhämtningar, dagishämtningar och nöjen. I takt med att vi förtätar både Stockholms innerstad och kranskommunerna är det en avgörande framtidsfråga för hela regionen.

Programstudien för Spårväg Syd fortsätter också. Det kommer att kunna bli ett lyft för hela södra Stockholm med nya kapacitetsstarka tvärförbindelser, nya bostadsområden och en möjlighet att lyfta och förbättra gamla områden.

Spårväg City ska genomföras tillsammans med sammankopplingen till den uppgraderade Lidingöbanan. Det kommer inte bara att innebära en mer sammanhållen kollektivtrafik i Stockholms innerstad och på Lidingö utan också en ordentlig kollektivtrafikförsörjning av Norra Djurgårdsstaden.

Ordförande, fullmäktige! Ni har förhoppningsvis sett de nya hybridbussarna som det talades om tidigare och som rullar på Stockholms gator. I takt med att ny teknik blir tillgänglig och kostnadseffektiv ställer vi om trafiken till miljövänliga alternativ. Ett försök med laddhybridbussar pågår. Linje 73 rullar just nu. Det kommer att följas av ett försök med induktionsladdade hybridbussar i Södertälje. På så sätt rustar vi för nästa steg i övergången till en utsläppsfri och klimatvänlig busstrafik. Stockholm har länge varit Sveriges miljövänligaste region och tänker fortsätta omställningen mot en klimatneutral region. Smarta investeringar och åtgärder i trafiken är nödvändiga för att klara av det.

Jag misstänker att ni precis som jag har hört det mesta om tunnelbaneutbyggnaden och är trötta på att höra om den, men vi i Centerpartiet kommer ändå inte att sluta tjata om det som är den första beslutade utbyggnaden av tunnelbanan sedan slutstation Bagarmossen byttes ut mot slutstation Skarpnäck. Många har pratat men det är den här majoriteten som har levererat.
De nya linjerna och stationerna kommer att ge enorma möjligheter till ett större och tätare Stockholm där fler människor kan leva miljövänligt och om de så vill bilfritt.

Under Sverigeförhandlingen, som den nu heter, kommer också möjligheten till fler tunnelbanelinjer efter dem vi har kommit överens om och spårsatsningar att undersökas och förhoppningsvis också landas. En förlängd linje väster om City och Slussen kommer att vara prioriterad från Centerpartiets sida för att avlasta befintliga linjer och skapa nya resvägar.

Vi är särskilt glada för att det finns en politisk enighet kring att tunnelbanan ska fortsätta byggas utöver det som redan är beslutat. När Stockholm växer snabbt och blir en allt större storstad kommer vi att behöva bygga ut staden och kollektivtrafiken kontinuerligt och smart. De häftiga ryck som har skett tidigare kan inte fortsätta.

Alliansen har tagit ansvar för kollektivtrafiken under de senaste två mandatperioderna. Under kommande år genomför vi historiska investeringar och utbyggnader för kollektivtrafik och kommer att ta regionen in i framtiden. Jag är både stolt över och nöjd med att få vara en del av den majoritet som genomför detta och yrkar därför bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 86
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Jag har flera frågor med anledning av ert budgetförslag men tänker ta upp två nu.

Vi har fått en hel del kritik för att vi inte tycker att trafikförvaltningen ska vara lika beroende av konsulter som nu och att det är ett problem att antalet har ökat så mycket. Då undrar jag vad ni tycker är en rimlig nivå på konsultanvändningen. Vi har som sagt föreslagit att den stora summan 800 miljoner, som gällde förut, är en rimlig nivå att gå in i nästa år med. Då undrar jag vad du tycker är en rimlig nivå och om du tycker att det är ett alldeles för lågt belopp. Det låg ju senast som sagt på 1,2 miljarder. Hur många personer det är fråga om kan också vara intressant. Det är 1 700 olika konsulter som fakturerar trafikförvaltningen. Vad tycker du är en rimlig nivå för att bygga SL starkt för framtiden?

Den andra frågan handlar om varför du tror att en taxehöjning ska lösa SL:s problem den här gången. När ni gjorde samma sak för fyra år sedan löste inte det några strukturella problem. Det är för att vi sitter här i dag med problemet att kostnaderna har fortsatt att ticka med 5 procent per år som Kristoffer Tamsons begär en taxehöjning för att komma i kapp den kostnadsutveckling som skenar iväg. Vad är det som gör att det skulle fungera den här gången när det inte fungerade för fyra år sedan?

Anförande nr 87
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Nanna Wikholm sätter egentligen fingret på de frågor jag delvis kommer att ställa till henne senare, men låt oss föregå detta.

Första frågan gällde konsultanvändningen. Jag tog i februari initiativ till en översyn av konsultkostnaderna. Det har inneburit att vi tar ett antal första steg för att sänka konsultkostnaderna på trafikförvaltningen, där det är som viktigast att göra det och där det får som störst effekt, det vill säga på driftsidan. Det finns en poäng med detta i Socialdemokraternas budget och det är därför som de aldrig kommer att ge oss några besked i den här frågan. Vet ni vad det är för någonting?

Särskiljer man investeringsbudgetens konsulter från driftbudgetens konsulter landar man på att trafikförvaltningen hade utgifter för konsultanvändning på 190 miljoner 2014. Av dessa har vi nu tvingat ned kostnaderna för konsulter med närmare 30 miljoner. Det återstår 160 miljoner. Ska man omvandla en stor andel av dem till fast personal, vilket det säkert finns skäl att göra, kanske du landar i en total besparing på runt 40–48 miljoner kronor. Socialdemokraterna är fortsatt svaret skyldiga när det gäller hur de på driftsidan ska få in närmare 700 miljoner i kollektivtrafiken. Det reptricket håller inte.

Jag står för att vi ska pressa konsultkostnaderna på både drifts- och investeringssidan. Men jag är också väl medveten om att investeringspengar enligt lagstiftning och regelverk inte får användas till löpande drift. Det är inte okej. Så får man inte göra. Så kan man inte budgetera. Då har man inte en laglig budget.

Om det är svaret på den ena frågan tog jag mig friheten att gå in i de historiska arkiven. Där hittade jag ett intressant dokument med frågor och svar om SL skrivet av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i november 2003 med rubriken ”Frågor och svar – SL”.

Där står det bland annat att läsa: ”Varför höjs priset på SL-kortet? … För att få en budget i balans är alla delar av landstingets verksamheter med och bidrar.”

Där står också att läsa: ”Är det bara kortpriset som kommer att höjas? Nej, alla SL:s biljettpriser kommer att höjas med genomsnitt maximalt 20 procent.”

Vidare frågar man hur detta påverkar resandet och svarar: ”Höjningen av SL:s biljettpriser kan åtminstone till en början minska resandet. Även efter höjningen kommer priserna att vara bland de lägsta i landet.”

Jag kan fortsätta att läsa ur detta dokument med frågor och svar, för det är ganska intressant. Ni har själva en gång i tiden författat svaren på de frågor som ni har till mig.

Det handlar om vikten av att ha ordning och reda i ekonomin, att ha en budget i balans och att, som en del i detta, med jämna mellanrum göra taxe- och prisjusteringar. Ni har själva redan formulerat svaret på de frågor som ni har.

Jag kan citera socialdemokratiska landstingsråd och regionråd, vänsterpartistiska landstingsråd och regionråd och miljöpartistiska landstingsråd och regionråd runt om i hela landet i taxefrågan. Jag har en hel drös med citat från dem, där de talar om vikten av att då och då justera priset på kollektivtrafiken för att klara av att höja kvaliteten på den, för att möta ökad kostnadsökningstakt och för att klara av och mäkta med den investeringstakt som man ser behövs för att möta miljökrav, tillgänglighetskrav och en lång rad andra saker.

Ni har redan svaret. Det är bara att gå till er själva eller gå till dem som har varit med i landstingspolitiken ett tag. Men kom inte till oss och kräv svar av oss om hur vi ska få ihop vår ekonomi eller vår budget, för den stämmer och håller ihop intill minsta krona. Den är ansvarsfull för hela landstingets verksamhet, både sjukvården och kollektivtrafiken. Det är däremot inte Socialdemokraternas budgetalternativ. Jag ska återkomma till det i en replik på Nanna Wikholm.

Anförande nr 88
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Tack, Kristoffer! Jag tolkar ditt svar som ett bejakande av att detta inte kommer att lösa SL:s strukturella problem, utan att ni tänker göra ytterligare taxehöjningar framöver, precis som ni har gjort under de senaste mandatperioderna: stora taxehöjningar åren efter val därför att ni inte tar tag i de strukturella problemen. Det var det vi tyvärr var tvungna att göra efter fyra år av borgerlighet som tyckte om att skylla allt på regeringen men lämnade efter sig mycket stora underskott.

Grattis, Stockholm! Med fortsatt moderatpolitik får ni inte bara en höjning nu, utan vi kan fortsätta att se sådana höjningar framför oss, och de kommer inte att ta tag i de strukturella problemen. Tack för det beskedet!

Anförande nr 89
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Mitt besked till stockholmarna är: Socialdemokraternas försöker hävda att 48 miljoner är att dra in alla

driftskonsulter i trafikförvaltningen. Det är inte på långa vägar tillräckligt för att få deras budget i balans ens inför 2016.

Mitt besked är att vi från Alliansens sida – för hela landstinget men inte minst för trafikförvaltningen – har presenterat ett skarpt åtgärdsprogram på sju punkter som vi redan arbetar med och fortsätter att arbeta med för att trimma och effektivisera verksamheten för att få bästa möjliga kollektivtrafik utifrån de pengar som resenärer och skattebetalare ställer till vårt förfogande.

Det är ett arbete som är påbörjat, som fortgår och som möjliggör för oss att bland annat bygga ut tunnelbanan, den största tunnelbaneutbyggnaden på 40 år, som möjliggör för oss att landa och driftsätta Citybanan, som möjliggör för oss att fördubbla pendeltågstrafiken i detta län och som möjliggör för oss att göra en lång rad andra satsningar på buss, spår och sjötrafik som bygger kollektivtrafiken i Stockholmsregionen starkare.

Anförande nr 90
M a l i n K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag skulle vilja ställa samma fråga till dig, Kristoffer Tamsons, som jag ställde till övriga ansvariga för trafiken. Jag vill gärna höra hur du svarar när du möter resenärer som har frågor kring nedskärningar och den negativa påverkan det har blivit i kollektivtrafiken. Vad säger du till dem? Hur bemöter du detta, när ni har sagt att ni kan ge allt till alla?

Anförande nr 91
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag tror att den frågan är ställd framför allt till Miljöpartiet. Men låt mig göra ett försök att svara utifrån mitt perspektiv.

Jag svarar som verkligheten ser ut, att vi från Alliansens sida satsar mer på driften av kollektivtrafiken än vad någon annan majoritet eller minoritet någonsin har gjort i detta landsting tidigare. Vi satsar mer på investeringar i en förbättrad, utbyggd och förstärkt kollektivtrafik än vad någon majoritet eller minoritet har gjort i detta landsting tidigare. Vi håller också hårt i skattebetalarnas och resenärernas pengar.

Jag har också när det gäller utmaningar för kollektivtrafiken och speciellt pendeltågstrafiken, som har brottats med problem under den här våren, ett tydligt besked att ge till resenärerna, efter att ha lyssnat in den tomhet på besked och tomhet på idéer som vår nu sittande regering har. Det finns en enkel och snabb lösning för mer resurser till infrastrukturen i Stockholmsregionen och för en regering som tar ansvar för vad den är satt att sköta i fråga om spår, signaler och underhåll, och det är att byta regering.

Anförande nr 92
M a l i n K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Som vi har sett har åtta månader gått, och resenärerna får dagligen se den politik som slår mot kollektivtrafiken. Det tycker jag ändå att vi kan konstatera, Kristoffer.

Länet växer, och ni drar i nödbromsen när det gäller pendeltåg, måste vi konstatera, och ni skjuter också satsningar på framtiden. Det är det som är verkligheten för resenärerna, och det är det som är verkligheten för era väljare, som ni nu inte kan ge svar till beträffande varför ni sade att ni kunde ge allt till alla.

Anförande nr 93
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Jag har tre frågor till dig, Kristoffer. Det gäller bland annat detta med fusk och tjuvåkning. Du hade en så målande beskrivning i början av ditt anförande, med den kvinna som kom hit och som var arg och upprörd. Det är många av oss

som har varit upprörda. Jag undrar hur du tycker att det har gått för er de senaste åtta och ett halvt åren.

Ni började med att höja avgifterna kraftigt för dem som betalar för sig. Sedan har ni satt in höga klämspärrar, och det har varit lite olika hur snabbt de slår igen. Sedan har vi en upphandlad biljettkontroll och revisorer som säger till oss: Ni kan inte ens skilja på fusk och svinn. Svinn, fullmäktige, åhörare, handlar om när folk inte har kunnat betala för sig eller kanske inte har förstått hur de ska betala för sig.

Nu ska jag bli en fågel. Jag ska säga ”pip” eller ”pip pip”. Det första pipet är helt pris, och det andra är reducerat pris. Numera är det väldigt många som åker på reducerat pris i kollektivtrafiken. Det kan bero på att vi har fått många fler pensionärer och många som är under 20 år.

Men jag kan också berätta för dig, Kristoffer, att ni har infört något som kallas ”verifierade betalande påstigande”, VBP, som vi i Vänsterpartiet tycker väldigt illa om. Det innebär att bussbolagen får betalt oavsett om det säger ”pip” eller ”pip pip” till 50 procent därför att folk stiger på bussen, medan vi i landstinget inte får mer betalt utan mindre betalt ju fler som åker på reducerat pris.

Det vill jag ha ditt svar på. Är du nöjd med ert fusk- och tjuvåkningsprojekt?

Det andra gäller Nynäshamnspendlarna. Du säger att ni nu håller på med utbyggd och bibehållen trafik. Har ni då backat från den aviserade neddragningen av antalet pendeltåg till Nynäshamn, med vartannat på helgerna och sex sju avgångar på vardagar eller tycker du att det är rimligt att just de som bor utmed den linjen ska betala med sin privatekonomi för att de tvingas ta bilen?

Sist men inte minst, Kristoffer: Du säger att du har ett behov av att justera taxan. Nästan 30 procent på fyra år, är det en justering? Förra gången det justerades blev det ingen skillnad på ekonomin. Gör ni inte samma misstag igen?

Anförande nr 94
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Vad gäller fusk- och tjuvåkning kommer jag alltid att vara en person som står upp för den hederliga, betalande resenären. Jag tycker att man ska göra rätt för sig i kollektivtrafiken. Jag är fortsatt villig att genomföra och genomdriva vad som krävs för att fler ska göra rätt för sig i kollektivtrafiken.

Jag kan konstatera att Gunilla Roxby Cromvall gör lite grann som en del oppositionspolitiker ofta gör: Man väljer en revisionsrapport ur mängden som passar den egna saken bäst, men man väljer väldigt sällan den senaste, för den senaste belägger inte det påstående som man har.

Är jag nöjd? Ja, jag är nöjd med att man uppskattar att fusket och tjuvåkningen har minskat med en tredjedel sedan vi i ganska brett politiskt samförstånd skärpte insatserna mot fusk och tjuvåkning. Men jag är inte helt och fullt nöjd, utan mer finns att göra. Och så länge vi uppskattningsvis har människor som fuskar och tjuvåker för en kvarts miljard, runt 250 miljoner kronor, finns det mer att göra. Och vi ska göra mer för att mota fusk och tjuvåkning i kollektivtrafikens dörr.

Vad gäller detta med upphandlingsmodeller och upphandlingsmetoder är jag alltid villig att ompröva och utvärdera och se hur vi kan förstärka och förbättra de olika parametrar vi tittar på när vi köper trafik, när vi får trafik utförd. Jag är däremot inte speciellt positivt inställd till att gå tillbaka till den modell som vi hade för ett antal år sedan, då det inte var kundnöjdhet eller antal resenärer som våra entreprenörer fick betalt utifrån utan antal körda vagnskilometer, vilket innebar att det lönade sig mer att köra tomma fordon än att köra fordon med människor i. Det tror jag inte är en tacksam eller bra väg. Men låt oss gärna diskutera hur vi kan utveckla upphandlingen som instrument framöver.

Den sista frågan handlade om taxan. Den frågan kan du ställa till dig själv, Gunilla, för du och ditt parti har varit med och skrivit ett väldigt bra dokument med frågor och svar om synen på taxan, som ett av många verktyg för att långsiktigt klara av att ha intäkter för en bra kollektivtrafik men också intäkter för att kunna förstärka, utveckla och bygga ut kollektivtrafiken.

Jag kan konstatera att med den taxehöjning som Alliansen nu föreslår kommer vi under en åttaårsperiod – förutsatt att vi får genomföra våra olika övriga insatser – att ha haft en årlig prisökning på vårt SL-kort på 1,6 procent. Det kan jämföras med väldigt mycket annat i samhället, där det har varit en betydligt högre prisökning.

Det bästa hade varit att inte behöva höja priset alls. Jag tror inte att det finns något parti här i församlingen som tycker att höjda priser i någon verksamhet eller på någon vara är av godo. Men ibland är det nödvändigt för att klara helheten. Och vi som allians tar ansvar för helheten.

Anförande nr 95
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Jag får tacka för svar delvis och några svar som uteblev helt och hållet.

Ni har lagt ned oerhört mycket pengar på att se till att folk betalar för sig. Du nämner inte riktigt vad ni har lagt ut och vad ni har fått tillbaka. Vi har också problemet med ”pip” eller ”pip pip”. Kommer du ihåg att jag talade om det? Det dränerar mycket av våra inkomster.

Men jag vill hellre prata om att du inte alls svarade på detta med Nynäshamnspendlarna. Jag hörde inte det svaret.

Sedan säger jag återigen: En kostnadsökningstakt på SL-kortet på nästan 30 procent på fyra år är djupt omoraliskt.

Anförande nr 96
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Som jag tidigare har nämnt är inte en budgetdebatt enkom en fråga om att presentera storslagna visioner eller att lägga fram handlingsprogram, utan det är också en dag då vi ska låta visionerna och handlingsprogrammen möta den krassa ekonomiska verkligheten, det vill säga på sista raden måste ekonomin gå ihop och man måste ha täckning för det man föreslår.

Jag har mot den bakgrunden tre frågor till Nanna Wikholm som jag hoppas att jag kan få raka svar på.

Den ena rör er budget som helhet. Vi kan konstatera att ni har underfinansierat budgeten i förhållande till Alliansen med 452 miljoner kronor när det gäller de direkta ramarna. När vi låter räkna på era taxeförslag får vi till svar från taxeexperterna att ert taxeförslag kommer att dränera kollektivtrafiken på intäkter på någonstans mellan 60 och 200 miljoner kronor. Det innebär att ni i er budget i förhållande till Alliansen saknar någonstans mellan en halv miljard och 650 miljoner. Varifrån ska de pengarna tas? Var ska de pengar sparas?

Den andra fråga som jag har handlar om er utlovade tunnelbanestationsutbyggnad i djupläge under Odenplan – måhända i strid med tunnelbaneöverenskommelse, men det behöver vi inte gå in på i dag. Jag undrar hur ni ska kunna bygga en tunnelbanestation i djupläge med anslagna 300 miljoner kronor när det enligt de expertutlåtanden som finns tillgängliga sägs att den kostar 800 miljoner kronor? Är det även där luft i er budget och saknas pengar i er investeringsbudget? Vad är det då som ska stå tillbaka? Det är uppenbarligen inte spårvagnsutbyggnaden i Stockholms innerstad, för den har vi tidigare hört är prioriterad.

Min tredje fråga rör detta med kostnadsökningstakten, som du och även Erika Ullberg gjorde ett stort nummer av när det gäller trafiken. Jag undrar hur ett löfte om wifi på alla bussar, fler och mer spårvagnstrafik i Stockholms innerstad, krav på kollektivavtal, att återta verksamhet i egen regi, moderna bussväderskydd i hela länet, att utveckla SL som energiproducent, att ha solceller på alla hållplatser och perronger och att utöka trafiken när det gäller pendeltåg, bussar och spårvagnar – jag har faktiskt inte sett något förslag om utökad tunnelbanetrafik – på något sätt skulle innebära att kostnadsökningstakten eller kostnadsmassan för kollektivtrafiken bringades ned. Och vad kostar dessa löften sammantaget att genomföra?

Jag har försökt räkna. Vi har försökt låta experter titta på vad detta kostar. Det är en så stor kostnadssumma, säger de, att den inte går att räkna fram på några få dagar. Men den ryms garanterat inte i vare sig er drifts- eller er investeringsbudget.

Det är de tre frågor som jag har till dig och som jag gärna skulle vilja ha svar på.

Anförande nr 97
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Till att börja med ryms det mer inom både vår drifts- och vår investeringsbudget eftersom vi har mer pengar till både drift och investeringar i vår fullt finansierade budget.

Det är trevligt att du lyfter en hel del av våra konstruktiva förslag för att göra kollektivtrafiken bättre, göra den mer modern. Det är bra att du har uppmärksammat detta.

Sedan ska jag ta det i något slags ordning.

Det verkar som att ni nu har förändrat beräkningarna beträffande enhetstaxa igen – inte att det har blivit ännu dyrare utan att det faktiskt har blivit billigare denna gång. Det är kul. I den gemensamma taxeutredningen ska vi titta på detta gemensamt. Vi är som sagt övertygade om att det kommer att landa på vad vi har sagt hela tiden, att det är en kostnadseffektiv reform, eftersom dagens system med zoner gör att människor väljer bort kollektivtrafiken och har gjort att SL har missat budgeten i fråga om biljettintäkter flera år i rad.

Det är därför det är hål i SL:s ekonomi – därför att vi tappar resenärer jämfört med befolkningsökningen. Det är där som vi behöver sätta in stora krafter för att se till att det händer något.

Det är också roligt att prata tunnelbana och tunnelbaneutveckling. Det är jättebra om det finns en färdig rapport som vi också kan få titta på om exakt vad ett djupstationsläge skulle kosta. De uppgifter som vi har fått säger att de 300 miljoner som vi har avsatt räcker för att ta höjd för att i lokaliseringsutredningen – som vi ska besluta om gemensamt och som det står i avtalet om, att det är då man ska bestämma hur stationen ska se ut – välja en framtidssäkrad lösning. Jag hoppas att vi tar det beslutet tillsammans, för ni vill ju också bygga ut kollektivtrafiken och tunnelbanan i Stockholm, säger ni nu. Då borde vi gemensamt kunna komma fram till vad som är den mest lämpliga framtidslösningen för tunnelbanan.

Har du underlagen så visa dem gärna för oss också, för de underlag som vi har fått tillgång till anger 300 miljoner kronor, så det har vi med i vår budget.

Anförande nr 98
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Vi fick alltså inget svar på hur Socialdemokraterna kan lova mer trafik när man har över en halv miljard mindre till driften i kollektivtrafiken än vad Alliansen har i sitt förslag. Det är beklagligt. Det kommer att få konsekvenser för länsinvånarna om den budgeten till någon del skulle riskera att passera en votering i denna församling.

Jag kan också notera att vi inte heller fick något svar på hur ni ska klara av att för 300 miljoner bygga en tunnelbanestation som enligt rapporter kostar 800 miljoner eller vad som annars ska stå tillbaka i den investeringsbudget som ni har presenterat.

Jag kan också precis som vanligt notera att jag inte heller får något svar på var bakgrundskalkylerna finns till alla vidlyftiga löften som finns i budgeten när det gäller vilken kostnadsökningstakt som de medför och vilken kostnadsmassa som de drar på en kollektivtrafik som redan har en ansträngd ekonomi.

Det säger väldigt mycket om Socialdemokraternas sätt att sätta ihop budgetalternativ i opposition. Det säger också, tycker jag, väldigt mycket om det behov som vi samfällt har i den här församlingen av att mota den typen av populistiskt parti med ogenomförbara förslag på dörren.

Anförande nr 99
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Vi har som sagt en räcka konstruktiva förslag, både för att få plus och minus i verksamheten att gå ihop och för att ta tag i de långsiktiga problem som vi har pratat om.

Att få ned konsultkostnaderna med 400 miljoner är att gå till en nivå som vi låg på för några år sedan. En hel del av konsulterna används i våra utvecklingsprojekt. En liten siffra som jag skulle vilja peka på är att 150 av de projektledare vi har i våra stora projekt är konsulter – inte sådana som vi har själva i verksamheten. När vi bygger ny tunnelbana försöker förvaltningen se till att projektledare och programledare alltid är egna anställda för att driva projekten. Det är sådant som vi behöver styra upp i trafikförvaltningen för att få det att fungera bättre.

Som det har konstaterats i våra egna revisorers rapporter är ett stort problem, när vi felinvesterar i trafiken och till exempel får icke-fungerande signalsystem, att vi inte har tillräcklig kompetens utan får förlita oss på konsulter som inte ser lika långsiktigt på sakerna.

Jag kan bara konstatera att vi har många bra förslag som är fullt finansierade och sätter ihop budgeten som en helhet. Ni har på senare år brukat följa med oss när det gäller tunnelbanan, följa med oss när det gäller enhetstaxan, följa med oss när vi börjar spara på konsulter. Ni är varmt välkomna att följa med på det andra också, när tonläget kanske har lagt sig.

Anförande nr 100
S a r a S v a n s t r ö m (FP): Ett par frågor har redan kommit upp, så jag nöjer mig med en fråga, Nanna.

Till att börja med ska jag säga att jag tycker att flera av de trafikambitioner som ni har i budgeten är bra, och jag tror också att det råder en hel del politisk enighet när det gäller att öka andelen, behovet av att korta restiderna och kanske hur vi använder våra fastigheter och vår mark för att öka intäkterna mer.

Det jag tänkte ta upp gäller konsulterna, som också har debatterats. I samma andetag som ni kritiserar oss för att använda konsulter, bland annat på trafikområdet, föreslår ni faktiskt en hel del utredningar och kommissioner som behöver inkludera och ska inkludera externa experter, det vill säga konsulter. Det i sig driver upp konsultkostnaderna. Bland annat vill ni ha en strategisk tunnelbaneutredning, som beräknas kosta 150 miljoner kronor. Utöver denna föreslår ni även en effektivitetskommission, extern revision av landstingets ekonomi och en pendlarkommission.

Min fråga är helt enkelt: Hur går allt detta ihop med att ni samtidigt vill minska konsultkostnaderna med så stora belopp som du nämner i talarstolen?

Anförande nr 101
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Jag tänker mig att en stor del av det viktiga och eftersatta arbetet med att genomföra en strategisk tunnelbaneutredning kan göras av trafikförvaltningens egen personal.

Anförande nr 102
S a r a S v a n s t r ö m (FP): Okej, men vad är det då som kostar 150 miljoner i den strategiska tunnelbaneutredningen som inte är ytterligare köpta konsulter?

Anförande nr 103
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Mina frågor handlar mycket om det som Kristoffer Tamsons redan har tagit upp, nämligen hur ni får ihop ekonomin i verkligheten. Det är uppenbart för alla som läser er budget att intäktsminskningarna inte passar ihop med de diskussioner som ni har om stora kostnadsökningar. Ni gör massor av satsningar, och ni ska köpa trafik i stora mängder.

Hur går det ihop i verkligheten, det som ni inte redovisar i de papper som vi har läst? Det är uppenbart att det finns en differens.

Anförande nr 104
Landstingsrådet W i k h o l m (S): I verkligheten var konsultkostnaderna inom SL och trafiken år 2012 eller 2011 i den storleksordning som vi tycker att de ska vara i verkligheten nästa år. Då får man det att gå ihop.

I verkligheten vill vi se till att få en bättre företagsförsäljning för att öka resandet och nyttja den outnyttjade möjligheten.

I verkligheten vill vi också se till att vi här, politiker och höga tjänstemän, drar vårt strå till stacken och avskaffar förmånsbilar och skärper taxereglerna.

Det är förändringar som jag vill se i verkligheten, för att också i verkligheten kunna se att fler människor väljer kollektivtrafiken, att vi genomför nödvändiga utbyggnader, till exempel av Kistagrenen och tunnelbanan, och får fler människor att välja det klimatsmarta alternativet. Det vill jag se i verkligheten.

Anförande nr 105
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Mycket av de här sakerna är sådant som vi är överens om. Vi vill också se en ökad företagsförsäljning, till exempel. Men det vi inte är överens om är att ni inför en massa intäktsminskningar. När ni har gjort det vid tidigare tillfällen, till exempel när åldersgränsen för ungdomsresor höjdes senast, visade det sig att ni hade räknat alldeles fel.

Det finns inget som tyder på att ni inte har räknat alldeles fel den här gången också. Det är likadant med ett antal av era intäktsminskningar, som har undervärderats, och era intäktsförstärkningar, som har kraftigt övervärderats. Er budget går inte ihop.
Anförande nr 106
L u k a s F o r s l u n d (C): Jag ska fortsätta att titta på finansieringen. Mycket av det du säger känns som att ni har bra intentioner, och jag tror också att det går att spara mycket pengar på konsulter, och det finns mycket effektiviseringar att göra. Men den storleksordning som ni uppskattar det till i er budget är långt ifrån verkligheten.

Man kan titta på vad det skulle gå att spara på att som genom ett trollslag ersätta samtliga driftskonsulter och låta dem gå över till egenregi inom SL. Det skulle vara uppskattningsvis 48 miljoner kronor per år.

I er budget har ni – trots att ni talar om hur viktigt det är att satsa på kollektivtrafiken när vi har Europas snabbast växande region och så vidare – en underfinansiering med 1 897 miljoner kronor fram till 2019. Du har 452 miljoner år 2016, 461 miljoner år 2017, 470 miljoner år 2018 och 514 miljoner år 2019.

Det är nästan 2 miljarder. Då räcker det inte att ropa ”konsult”. Därför undrar jag vad det är utöver detta som ni ska finansiera med.

Anförande nr 107
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Lejonparten gäller konsultanvändning. Sedan vidtar vi andra åtgärder också. Jag har talat om det flera gånger. Det handlar att om öka resandet i kollektivtrafiken, göra ett mer smidigt och smart biljettsystem och se till att vi inte väljer bort resenärer men också se till att de investeringar som vi gör faktiskt ger nya resenärer. Det är huvuddelen.

Varför tycker ni att det är så fruktansvärt svårt att nå den nivå i konsultanvändning som vi hade inom trafiken för bara några år sedan? Jag tycker att även det var ganska högt. Varför tycker ni att det är helt orimligt?

Anförande nr 108
L u k a s F o r s l u n d (C): Som jag sade: Jag tror att det går att göra mycket besparingar på konsulter. Men vi ska komma ihåg att SL genomgick en stor omorganisation för bara några år sedan som sedan bidrog till att det blev flera konsulter, att man hade den typen av arbetsform. Men jag tror att du har en poäng i att man ska ha inhousekunskap i större projekt och för att kunna vara en duktig beställare, fast det blir ändå inte pengar i närheten av det ni har.

Man kan titta på det ni har utöver detta. Det är någon typ av chockhöjning på enkelbiljetterna. Har jag läst budgeten rätt förstår jag det som att det ska kosta 50 kronor mer att köpa en enkelbiljett i en SL-kassa eller hos Pressbyrån än det kostar att åka med Reskassan. Är det en korrekt tolkning av vad ni föreslår i fråga om höjning av enkelbiljetter?

Anförande nr 109
Landstingsrådet W i k h o l m (S): En stor del i att göra kollektivtrafiken och våra biljettsystem bättre är att gynna moderna system. Vi gick ifrån kontanthantering på bussar för länge sedan. Vi kan se till att gå ifrån att människor står i lång kö i spärren och väntar och tar upp den platsen och gå över till mer digitala, smidigare system för framför allt resenärerna men också för SL.

Därför har vi samma förslag som ni har när det gäller att köpa biljett i spärr, det vill säga 50 kronor. Sedan har vi också förslag på enhetstaxa. Men medan ert förslag för att köpa biljett i spärr är 50, 75 respektive 100 kronor är vårt förslag 50 kronor.

Anförande nr 110
S a r a S v a n s t r ö m (FP): Jag ska börja med att försöka besvara den fråga som jag uppfattade att Malin tog upp i sitt inlägg gällande Förbifarten. Folkpartiet står bakom den uppgörelse som har gjorts och därmed att Förbifarten ska byggas.

Med anledning av det kan man å andra sidan diskutera vad det kostade att frysa projektet. Om jag minns rätt var det ca 170 miljoner. Det motsvarar driften av Lidingöbanan, Saltsjöbanan och även Spårväg City under ett års tid.

Jag har en liten fråga till dig, Malin. När jag läser budgeten och ert taxesystem undrar jag lite hur underbyggd er slutsats är att en bibehållen taxa som i dag, öppna spärrlinjer och samtidigt införande av enhetstaxa på enkelbiljetter skulle ge samma intäkter som Alliansens förslag, där vi gör en taxehöjning med 100 kronor. Jag skulle vilja vet hur ni har gjort de beräkningarna, för att komma fram till att det ger exakt lika stora intäkter.

Anförande nr 111
Malin Karlsson (MP): Ordförande, ledamöter! Tack, Sara! Vi kan väl konstatera att det är beklagligt att vi inte kunde få en förhandling kring kollektivtrafiken så som vi önskade från Miljöpartiets sida.

Den exakta enhetstaxan ska fastställas i den parlamentariska utredningen. De siffror som vi har här är det som vi har fått klarhet i till denna budgetdebatt. Vidare diskussion kommer att ske i den parlamentariska utredningen. Det är mitt svar nu.

Anförande nr 112
Sara Svanström (FP): Då diskuterar vi två olika saker. Just nu diskuterar vi biljettintäkterna nästa år och vad ni tror att ni kan få in som intäkt. Hur det framtida taxesystemet ska se ut vet vi inte än, för där ska vi ha en diskussion och förhoppningsvis hitta en bred politisk enighet.

Jag förstod inte riktigt hur ni får in exakt lika mycket pengar som vi får, som räknar med att vi får in 700 miljoner extra. Då tog jag mig friheten att titta lite på vilka biljettpriser ni har och vad det skulle innebära för att få in 700 miljoner.

För att få in 700 miljoner på det här 30-dagarskortet måste vi öka försäljningen med 900 000 30-dagarskort per år. För att få in de 700 miljonerna bara på enkelresor – jag har gjort det enkelt för mig, så jag har inte kombinerat – skulle vi behöva sälja 28 miljoner enkelbiljetter ytterligare. Det motsvarar en ökning med 77 000 enkelbiljetter per dag. Det är den storleksordning som krävs med era biljettpriser för att få in de 700 miljoner som ni har budgeterat, det vill säga som motsvarar våra 700 miljoner för ökning av busskortet.

Anförande nr 113
Malin Karlsson (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Vi har valt att säga nej till den höjning av SL-kortet, månadskortet, som ni vill göra. Vi har finansierat det genom en skattehöjning med 20 öre. Det är det förslag som vi har lagt, och det är det budgetförslag som jag yrkar bifall till.

Anförande nr 114
Lukas Forslund (C): Herr ordförande! Något som jag har lärt mig i politiken är att om man är i närheten av en miljöpartist i Stockholmsregionen ska man alltid vara beredd att berätta vad man tycker om Förbifarten.

Det är ganska känt vid det här laget att vi inte tycker att man enbart ska bygga Förbifarten. Men det finns en funktion i att inte ha Essingeleden som den enda passagen genom Stockholm. Den går centralt. Man skulle kunna leda trafik runt staden. I kombination med massiva kollektivtrafikinvesteringar, tunnelbana etcetera tror vi att det kan vara möjligt.

Jag är fullkomligt övertygad om att man inte bygger bort bilarna genom att bygga fler vägar. Men det kan finnas projekt som behövs, och Förbifarten är ett sådant projekt som vi är överens om sedan tidigare. Vi är också ett parti som håller vad vi har avtalat. Det tycker jag är ganska viktigt i sammanhanget, att man ska kunna lita på varandra i långsiktiga överenskommelser. Detta är en överenskommelse som kompletteras med kollektivtrafik, som vi diskuterar i den här debatten.

Anförande nr 115
Malin Karlsson (MP): Ordförande, ledamöter, Lukas! Du kan se på den negativa konsekvens som vi har i dag, som man kanske inte trodde på när man var väljare och röstade på de borgerliga partierna, sedan man hade fått höra: Ni kommer att få massor med kollektivtrafik, och ni kommer att få en motorväg. Men i dag visar sig konsekvensen vara något annat.

Jag skulle vilja höra ännu tydligare vad du säger till de här väljarna och till de här resenärerna, när du inte kan ge det svar som du gav under valrörelsen.

Anförande nr 116
Lukas Forslund (C): Jag säger det jag har sagt hela tiden: Vi gör massiva investeringar i kollektivtrafiken. Vi är den enda konstellation som har byggt ut tunnelbanan sedan vi förlängde tunnelbanan från Bagarmossen till Skarpnäck. Det kommer en väldig massa saker i vår budget, som är det vi egentligen är här för att diskutera – inte Förbifarten.

Anförande nr 117
Karl Henriksson (KD): Ordförande! Jag måste erkänna att jag blir lite förvirrad när jag läser Miljöpartiets budgetförslag. Jag har två papper här, dels det ursprungliga budgetförslaget som lades i landstingsstyrelsen den 2 juni, där Miljöpartiet har ungefär samma intäkter för trafiknämnden som vi i Alliansen, dels det aktuella budgetförslaget till landstingsfullmäktige den 16 juni, där resultaträkningen för trafiknämnden har väsentligt lägre intäkter, nämligen 718 miljoner kronor lägre.

Jag misstänker att det handlar om ni nu har insett att ni inte valde att höja taxan och att det är därför ni har minskat intäkterna. Men det märkliga är att ni inte på motsvarande sätt har minskat kostnaderna. Ni har inte heller ökat landstingsbidraget till trafiken, utan det är 718 miljoner som bara har försvunnit utan att det verkar ge några konsekvenser.

Malin! Varifrån tar ni de 718 miljonerna?

Anförande nr 118
Malin Karlsson (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Tack, Karl Henriksson! Vi har haft lite diskussioner om detta på Twitter. Jag ska göra det väldigt tydligt den här gången, så att du inte missförstår.

Vi hade fått ett underlag skickat till oss den 2 juni. Det var ett felaktigt förslag som skickades till flera oppositionspartier. Därmed blev det en annan siffra. Det som ligger i dag är det som är korrekt utifrån de siffror som vi har fått beräknade. Det är det som är vårt förslag.

Det är ganska dåligt och det är billiga poäng att lyfta upp och göra politik av ett förslag som har dragits tillbaka. Det är billiga poäng, skulle jag säga.

Vi har lägre kostnader för trafikförvaltningen än ni har på 87 miljoner kronor. Det handlar om att vi vill lägga mindre pengar på kostsamma externa och inhyrda konsulter. Det har vi diskuterat tidigare. Det handlar också om att revisorerna har kritiserat den onödigt stora kostnaden. Vi vill ha kompetensen inom organisationen – det är viktigt för oss.

Jag vill tillägga att vi köper mer trafik än Alliansen, för 750 miljoner kronor, eftersom vi tror på kollektivtrafiken och dess potential. Om vi får in fler resenärer kan vi få in mer intäkter, miljön blir gladare, människan blir gladare, ja, alla blir gladare – och vi får bättre hälsa.

Anförande nr 119

Karl Henriksson (KD): Den fråga som man måste ställa sig, Malin, är hur mycket gladare folk kommer att bli när ekonomin inte går ihop. 718 miljoner är trots allt 718 miljoner. Även om ni skulle lyckas spara 87 miljoner på konsulter går det inte ihop i slutändan.

Jag inser att du inte kan ge något bra svar på hur ni får ihop det här, men så ser verkligheten dessvärre ut.

Anförande nr 120
Malin Karlsson (MP): Ordförande, ledamöter! Då försöker vi en gång till. Det förslag som du nämner när det gäller 718 miljoner kronor är ett felaktigt budgetförslag. Det var förvaltningen fick det förslaget från. Det är borttaget eftersom det var felaktigt. Vi har nu ett riktigt förslag. Det är det ni har framför er, och det är de siffrorna i vår budget som gäller – punkt.

Anförande nr 121
Lukas Forslund (C): Ordförande, fullmäktige! Jag gillar det jag hör när du, Gunilla Roxby Cromvall, pratar om att båtar i Västra Götaland ingår i det reguljära kortet och att du vill ha det så även här. Vi har jobbat för det men inte nått en majoritet för det ännu. Det kommer in i den parlamentariska utredning som vi har pratat så mycket om. Där ska man titta på också detta.

Något som du inte nämner är kostnadsbilden i Västra Götaland och vad ett månadskort kostar där, 1 500 kronor. Här är du väldigt tydligt med att du inte vill höja med 100 kronor till 890 kronor. Hur får du ihop pengarna? Och var ligger analysen? Vi ska ändå titta på detta ganska djuplodande i den parlamentariska utredningen. Jag undrar hur din analys av kostnadsläget ser ut för att inkludera sjötrafiken i den vanliga biljetten.

Anförande nr 122
Gunilla Roxby Cromvall (V): Tack för frågan, Lukas, och tack för att vi har samma mål: Det är samma skattebetalare och samma skattesats, och naturligtvis ska taxan gälla i hela vårt system, oavsett om man bor på en ö som inte har vägtrafik eller om man bor på land, där man har vägtrafik.

Vi har en beräkning och föreslår en höjning av skatten med 25 öre. Kommer du ihåg det? Vi har frågat: Hur mycket pengar behöver vi tillföra sjötrafiken för att detta ska vara möjligt? Det ligger i vår budget, tack vare denna skattehöjning och lite andra justeringar som vi också gör. Till exempel plockar vi bort förmånsbilarna.

Anförande nr 123
Lukas Forslund (C): Det finns en skrivning också i alliansbudgeten om utfasning av förmånsbilarna, så där är vi också överens. Men kostnaderna för båttrafiken i länet känns det som att du har underskattat ganska rejält i din budget.
Anförande nr 124
Gunilla Roxby Cromvall (V): Lukas! 53 400 000, svarar förvaltningen oss att det skulle kosta. Det är vår gemensamma förvaltning, Lukas, som svarar oss så på den frågan, eftersom vi så gärna har velat införa detta i flera år. Och nu har vi gjort det budgettekniska inspelet att vi höjer skatten, och då har vi råd med detta.

Anförande nr 125
Gunilla Roxby Cromvall (V): Karl Henriksson! Jag hoppas att du nu kan hjälpa mig med det svar som Kristoffer Tamsons inte ville ge mig. Att jag vill ha det svaret från dig är därför att du också pratade om ökningen av kapaciteten på pendeltåg, som är helt fantastisk. Vi ser också verkligen fram emot att Citybanan ska vara på plats.

Men i dag är det väl fortfarande så att man ska dra in vartannat tåg till Nynäshamn på helgerna och sex sju tåg på vardagarna. Eller har ni i Alliansen omprövat det beslutet?

Det finns också konsekvenser av indragna stationsvärdar i biljettluckorna. Risken är väldigt stor att det blir vandalism. Det händer andra saker. Vilka är konsekvenserna? Jag ser fram emot att få höra ett svar från ett alliansparti om hur ni tänker.

Anförande nr 126
Karl Henriksson (KD): Tack, Gunilla! Först ska vi väl konstatera att vi i Alliansen eller trafiknämnden inte har fattat något beslut om de specifika besparingarna inom trafiken, utan det är så att vi har tagit ett budgetbeslut här och i trafiknämnden, och sedan har förvaltningen redogjort för hur de tänker lösa det.

När det gäller de obemannade spärrarna kan jag säga: De har varit obemannade på kvällar och helger i alla tider, så det är inte någon väsentlig skillnad att de här sekundärentréerna kommer att vara obemannade även på morgonen. Normalt sett är det ju inte i rusningstid på morgonen som den mesta vandaliseringen sker – det tror jag att vi alla är medvetna om.

Anförande nr 127
Gunilla Roxby Cromvall (V): Det är precis det som är problemet med beslutet om indragna pendeltåg till Nynäshamn: Det har aldrig tagits ett politiskt beslut förutom att ni i er förra budget sade till förvaltningen att vi ska spara 400 miljoner i år. Då gör förvaltningen det, och då tar man in det genom 23 miljoner för Nynäshamnsborna. Det är politisk feghet att lägga ifrån sig det, tycker jag.

Problemet, Karl, är att det inte var någon konsekvensanalys av vad som händer med detta. Jag tyckte att jag förut hörde Kristoffer Tamsons prata om fuskåkandet, men nu tar man liksom bort möjligheter att betala. Gärna för mig – jag vill ha öppna linjer överallt. Men nu gör man det plötsligt på ett visst ställe och utan konsekvensbeskrivning. Det är det som är allvarligt.

Anförande nr 128
Karl Henriksson (KD): Som en av dem som bor vid en av de sekundärentréer som berörs kan jag berätta att det inte rör sig om någon öppen spärrlinje. Vill man passera där ska man dra sitt kort. Det är jag väldigt glad över.

Anförande nr 129
Leif Gripestam (M): Herr ordförande, fullmäktige! Man har väl lärt sig en sak här i dag. Det är att Socialdemokraternas budgetförslag är tillbaka i gamla fina dynamiska effekter. Ingen vet hur det kommer att bli. Men de får inte chansen att genomföra sin budget, och tur är väl det. Jag tycker att det är bra att Alliansen inte bygger sitt budgetförslag på dynamiska effekter och stora underskott från början som sedan simsalabim ska lösa upp sig på något konstigt sätt.

Jag tänkte egentligen börja i en annan ända. Vi har en utmaning i bostadsbyggandet. Det står 500 000 personer i kö i bostadsföreningar i Stockholm i dag. För ett antal år sedan bestämde vi oss i sex kommuner i nordostsektorn, som är en viktig del av Stockholmsregionen, att vi skulle försöka hjälpa till med den biten och ta fram planer på hur vi ska bygga ett antal 10 000 bostäder.

Vi har lärt oss en sak av historien i Stockholmsregionen. Det är att vi har byggt väldigt mycket bostäder och sedan glömt bort kollektivtrafiken. Ett känt exempel är Solna. Där får man göra många hål i backen och lägga banor på bilvägarna.

Vi har försökt eftersträva att komplettera den utveckling som vi ser i regionen i fråga om bostadsbyggande och arbetsplatser med en utbyggd kollektivtrafik. Därför var vi i nordostsektorn väldigt glada när Alliansen för sju år sedan tog ett mycket begåvat beslut om att utveckla Roslagsbanan.

Nu har vi kommit en bit på väg. Vi har passerat halvvägs när det gäller själva utbyggnadsprocessen. Den innebär att det, när allt är klart, är näst intill fördubblad kapacitet, styvt tiominuterstrafik och en effektiv bana för hela nordostsektorn, inte minst för Vallentuna och Österåker. Halva Täby är helt beroende av Roslagsbanan.

Strategin är att man först tar Roslagsbanan och att det sedan, när det är dags, kommer en annan utveckling, kanske i form av tunnelbana eller att man förlänger Roslagsbanan till Centralen eller vad man vill göra. Det ingår i Stockholmsförhandlingen. Det är viktigt att vi parar utvecklingen i nordostsektorn med kollektivtrafik nu och i det korta perspektivet, och då är det Roslagsbanan som gäller.

Men det finns ett parti som vill riva upp besluten, stoppa halvvägs, nöja sig med det som är och att vi sedan – i en diffus framtid och ofinansierat – eventuellt ska få tunnelbana. Det är partiet som inte tycker om nordostsektorn: Socialdemokraterna. De satsar aldrig på nordostsektorn, och det tycker jag är beklagligt. Det är en mycket trevlig del av regionen.

Men i det här fallet ska vi vänta. Vi ska bygga bostäder, men vi ska vänta på kollektivtrafik, tycker Socialdemokraterna. De drar undan det som är kvar av utvecklingsstrategin, och framför allt vill de dessutom helt plötsligt inte köpa nya vagnar. De som finns är tämligen uttjänta. Vi måste se till att vi får dessa 22 nya tågsätt för att möta den utmaning som vi ser framför oss. Det är en del av den fördubblade kapaciteten.

Stopp för all utveckling i nordostsektorn under överskådlig tid är beskedet till väljarna i nordostsektorn från Socialdemokraterna. Det tål att tänka på. Beskedet är: Vi struntar i er. Det är den socialdemokratiska öppna handen till nordostsektorn.

Jag är väldigt tacksam för att Alliansen, trots att vi är nedtyngda av investeringar, har insett det viktiga i att utveckla Roslagsbanan och fullfölja planerna, även om det tar något längre tid. Bara under den här mandatperioden kommer tre av delsträckorna med dubbelspår att förverkligas.

Jag är väldigt förtjust i Roslagsbanan till Arlanda, och det är tydligen Socialdemokraterna också. Det är bara det att det inte går att genomföra Roslagsbanan till Arlanda om man inte gör resten av etapp 2 och köper in nya tåg. Socialdemokraternas positiva inställning i den frågan faller platt till marken eftersom man inte vill genomföra resten. Det hänger som vanligt inte ihop när det gäller Socialdemokraterna, skulle man kunna säga.

Rickard Wall var uppe här och pratade mycket om att det ska vara samhällsekonomiskt lönsamt. Då vill jag meddela Rickard – eftersom ni är emot Roslagsbanan till Arlanda – att den delen är samhällsekonomiskt lönsam, enligt de uträkningar som finns. Det kanske är något för Sverigedemokraterna att fundera på.

Till slut: Miljöpartiet är av någon anledning motståndare till förlängningen av Roslagsbanan till Arlanda. Man undrar varför. Jo, Miljöpartiet anser att man inte ska uppmuntra människor i nordostsektorn att flyga med flygplan, för det är onödigt. Ska man nödvändigtvis flyga, om man bor i nordostsektorn, ska man åka svart BMW.

Anförande nr 130
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Precis på samma sätt som landstingsdirektören och SL:s tjänstemän föreslog i höstas tycker vi att det finns skäl att vänta med det som kallas etapp 2 av Roslagsbanan. När vi har gjort en stor och viktig investering för att få jämn kvartstrafik kan vi se till att göra en ordentlig jämförelse med hur det skulle fungera med tunnelbana till Täby i närtid.

Genomför vi hela investeringen i etapp 2 blir det väldigt långt in i framtiden som det kommer något mer till nordostsektorn. Då skjuter vi på alla de viktiga satsningar som skulle kunna finnas – till exempel tunnelbana till Täby, som skulle kunna ge väldigt fint bostadsbyggande – på framtiden, för då blir alla de investeringarna genuint samhällsekonomiskt olönsamma, eftersom man redan har lagt så mycket pengar på tiominuterstrafik på Roslagsbanan.

Anförande nr 131
L e i f G r i p e s t a m (M): Det är egentligen så här. Vi har redan investerat ganska mycket pengar i Roslagsbanan. Det skulle faktiskt vara samhällsekonomiskt vansinne att inte fullfölja de planer som finns, i synnerhet eftersom jag vet att Socialdemokraterna inte direkt har legat på latsidan utan kritiserat till exempel oss i Täby för att vi inte satsar på kollektivtrafiken, att vi måste möta den enorma utbyggnad som vi ser framför oss i till exempel bostäder och förhoppningsvis ett stort antal arbetsplatser. Det hänger inte ihop.

Nu genomför vi det som ni tycker lokalt och har tjatat om hela tiden i hela nordostsektorn, att vi måste satsa på kollektivtrafiken i närtid, eftersom vi måste möta de behov som finns. Men nu säger ni något annat här i landstinget. Nu ska vi skjuta allt på framtiden – det är beskedet till nordostsektorn.

Anförande nr 132
E l o f H a n s j o n s (S): Ordförande, åhörare! Det var buss 784 som tog mig till biblioteket i Södertälje hemifrån Sörby-Valåkers väg på Hölös landsbygd. Kollektivtrafik är frihet. Tillgång till stadens och landets utbud är frihet. Ekonomiska marginaler för den som inte har det är frihet. För varje krona som SL-taxan höjs försvinner någon annans frihet.

Jag skulle vilja mynta ett nytt begrepp här i dag: SL-konjunkturen. Till skillnad från ekonomin i världen runt omkring är SL-konjunkturen perfekt förutsägbar och har varit det under lång tid. SL-konjunkturen går alltid som på räls. Den sägs vara bekymmersfri och stabil varje dag, utom just vart fjärde år.

Året efter ett val är krisen alltid plötsligt så stor att Moderatledningen stiger fram och med bistra miner hävdar att det bara finns en sak att göra, nämligen att chockhöja resenärernas taxa. Så var det år 2007, så var det år 2011 så är det år 2015. Så kommer det att vara år 2019 och år 2023 om Moderaterna vinner då.

Problemet är att SL-konjunkturen är en fasad. Det var aldrig några konjunkturtoppar. Vi socialdemokrater såg problemen medan Moderaterna fortfarande var bekymmersfria. Nu är vi äntligen överens om att problemen finns. Men vi står inför ett vägval i frågan om hur de ska hanteras. Ska vi göra det enkla: låtsas som om det är resenärernas fel att ekonomin kantrar, att det är deras fel att de väljer bort kollektivtrafiken så att Moderaternas budgetkalkyler spricker och att det är den ensamstående mamman som är för snål när hon står vid biljett kassan? Eller ska vi göra det svåra: erkänna att SL har kostnadsproblem snarare än intäktsproblem, att man har gjort prestigeinvesteringar som inte leder till fler resenärer, att konsultkostnaderna äter upp alltför stor del av intäkterna från SL-taxan?

Ikea blev inte världens mest framgångsrika möbelföretag genom att höja priser – de blev det genom att ha kontroll på kostnader.

Nu är det tid för landstingsfullmäktige att visa att vi tar ansvar, att vara tydliga mot trafiknämnden om att de underliggande ekonomiska problemen är något som de ska ta itu med, inte skyffla över till resenärernas plånböcker. Hela landstingsfullmäktige har nämligen ett ansvar.

Bakom varje vidlyftigt beslut som Christer G. Wennerholm fattade fanns en moderat landstingsgrupp som applåderade.

Om vi väljer rätt väg, och om vi tar ansvar så skapar vi frihet. Därför yrar jag bifall till Socialdemokraternas reservation!

Anförande nr 133
Lukas Forslund (C): Bara en kommentar när ni nu börjar tala om konjunkturer.

Det är ju så att allting blir dyrare. Busschaufförers löner blir dyrare, däcken blir dyrare, navkapsalarna blir dyrare, och om vi ska kunna ställa de tillgänglighetskrav och de miljökrav och ha de komfortkrav som vi har i Stockholm så kostar det pengar.

Om man då har ett fixt pris i en valuta som 790 kronor, så är det väl ganska naturligt att den justeras uppåt. Därmed inte sagt att jag tycker att det är särskilt kul. Det vore mycket roligare att behålla priset.

Men för att få plus och minus att gå ihop så är 790 kronor inte lika mycket som 790 kronor var år 2007, som du refererade till. Någonstans får man väl ha en ärlighet i debatten och erkänna att priser förändras.

Det är klart att man kan välja kontinuerliga höjningar varje år, eller så kan man genomföra dem vart fjärde år. Man kan också höja dem vart tionde år, men det är väl rätt så rimligt att se över priserna med jämna mellanrum för att få plus och minus att gå ihop och att ligga nära 50 procents täckningsgrad i förhållande till skattesatsen.

Anförande nr 134
Elof Hansjons (S): Landstingsfullmäktige! Jag är förstås på det klara med att priser höjs generellt sett i samhället. Just nu har vi en inflation som ligger långt under 2 procent.

Anförande nr 135
Malin Karlsson (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Det finns ett akut problem inom Stockholms spårtrafik och det är att det råder hög trängsel runt den centrala delen kring T-centralen. Vi ser inom trafiknämnden att det råder bred samsyn i frågan om hur vi vill utveckla och att den behöver utvecklas framför allt med tunnelbanespår väster om Centralen.

När det gäller den gula tunnelbanelinjen från Arenastaden till Odenplan så ser vi att det säkraste är att den förs söderut. Vi vill att den gula linjens station Odenplan placeras under Citybanan, och vi förutsätter att detta alternativ utreds på ett seriöst sätt för en långsiktigt hållbar lösning.

Allvarliga olyckor har tyvärr inträffat med synskadade som har fallit ned på spåren. Perrongen utgör också stor risk för andra fallskador och självmordsförsök.

Luftkvaliteten är dålig, mycket beroende på de höga partikelhalterna från fordonens hjul. En lösning på detta är plattformsväggar. Då spårtrafiken byggs ut ser vi att plattformsväggar är en viktig del och även att man bör se över befintliga stationer för att se om man kan sätta in plattformsdörrar där man ser att trängseln är som störst.

En annan viktig fråga är den regionala cykelpendlingen. Vi ser att den ökar, vilket är väldigt positivt. Vi vill att Stockholms läns landsting ska vara med och utveckla och samordna den regionala cykelplaneringen, i den mån vi kan vara med och påverka. Vi vill att det ska finnas kapacitetsstarka cykelpendlingsstråk med separering från biltrafiken för att göra trafiken säker.

Om vi tittar på resmönster så ser vi att det effektivaste verktyget för att förändra det utifrån en hållbar position och riktning är parkeringspolitiken. Vi vill att Stockholms läns landsting ska vara ett gott exempel och avskaffa all subventionerad personalparkering. Vi ser möjligheten att i stället utreda om intäkter från marknadsmässiga parkeringsavgifter ska subventionera SL-kort till anställda och till politiker och om det även finns möjlighet att ge cykelförmån till anställda och politiker. Vi ser en gärna att den politiska parkeringen här vid Landstingshuset blir föremål för en översyn.

Nu har vi ju sommaren framför oss och vi har levt i den härliga våren. Vi ser att det är väldigt bra och att det ska vara energieffektiv temperaturreglering på SL:s fordon för att resenärerna varken ska frysa eller svettas under sommaren. Det gäller tunnelbana och bussar, både sådana som vi har i dag och sådana som inköps framöver,

Vi vill att man ska undersöka och se över de gamla tunnelbanevagnarna för att se om de kan utrustas med bättre ventilation just för att säkerställa att man inte ska må dåligt när man åker tunnelbanan. Det ska vara en likvärdig komfort, helt enkelt.

Jag tänkte fråga er här inne som har åkt kollektivt den senaste tiden då det varit ganska varmt ute, de få dagarna: Har ni upplevt att det är svårt att andas eller att det är väldigt varmt, varmare än ute en het sommardag? Då är vi överens om att det här också behöver ses över.

Anförande nr 136
L a r s T u n b e r g (FP): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Ekonomi handlar ju om hushållning med knappa resurser. När budgeten nu har framlagts kan vi konstatera att det finns långt fler idéer och större behov än vad som går att realisera på kort tid. I den situationen måste vi prioritera klokt.

En viktig förutsättning för framtida intäkter och Stockholms stads tillväxt över huvud taget är en väl fungerande kollektivtrafik. Men här har vi lite av en hönan-och-ägget situation. Utan kollektivtrafik blir det inget byggande och inflyttning, men utan resandeunderlag är det svårt att bygga ut kollektivtrafiken.

Jag är glad att kunna konstatera att Alliansen nu tydligt visar vilja och förmåga att stå fast vid planerna på utbyggnad och upprustning av Roslagsbanan. Detta sagt även om vi anpassar utbyggnadstakten något på grund av pågående planprocesser och andra faktorer.

I det allmänna ekonomiserandet har kreativiteten ibland varit stor när det gäller hur man ska spara, men den föreslagna planen är bra och den ger fortsatt utveckling för nordost-

regionen med en robust och driftsäker roslagsbana. Även den viktiga förlängningen till Arlanda kommer kanske till stånd så småningom, och den blir en del i Sverigeförhandlingen.

Vi måste självklart samtidigt arbeta med tunnelbanan till Täby och Arninge. Både tunnelbanan och Roslagsbanan behövs, och de kompletterar varandra. Nordostsektorn har länge varit underförsörjd med kollektivtrafik, vilket leder till onödigt bilåkande.

Vi konstaterar att Socialdemokraternas budgetförslag är intressant. Det innebär ju så vitt jag förstår ett stopp för vidareutveckling av Roslagsbanan. Nedplöjda medel blir kanske inte särskilt väl utnyttjade på det sättet. Egentligen innebär det att nordostsektorn ställs helt utan fungerande kollektivtrafik. Vi har ingen tunnelbana och vi får inte heller en resursstark roslagsbana. S slår undan benen för befolkningen i nordost!

Jag kan inte låta bli att säga att om vi hade vetat hur mycket förmånsbilarna skulle ge hade vi kanske sett lite annorlunda på budgeten.

Anförande nr 137
Conny Fogelström (S): Herr ordförande! Det har ju varit ett antal inlägg nu om Socialdemokraternas fientlighet mot nordostsektorn. Jag trodde faktiskt inte att Lars Tunberg från Täby skulle komma med det här inlägget för Folkpartiets räkning, för folkpartisterna hemma i Täby låter när lite annorlunda.

Självklart vill vi inte slå undan benen för några utbyggnader. Det vi säger är att man ibland faktiskt måste våga sätta sig ned och fundera på olika frågor. Är just den här investeringen det optimala? Är just de här miljarderna som vi satsar det som är samhällsekonomiskt mest lönsamt?

Vi tror faktiskt inte att etapp 2 går att räkna hem på det sättet. Faktum är nämligen – Leif Gripestam har nämnt det – att man planerar 6 000 bostäder på galoppfältet, men de som äger merparten av marken är ett konsortium som består av John Mattsson och Skanska. De säger så här: Om vi inte får en tunnelbana så klarar vi inte att bygga mer än 200 lägenheter om året, men om vi från ett inriktningsbeslut om en tunnelbana så kan vi skruva upp byggtanten till minst det dubbla, kanske till 500 lägenheter om året, för då får vi konkurrera med andra byggen på Barkarbyfältet och var det nu må vara, Nacka till exempel, där man ska bygga mycket. De har faktiskt fått beslut.

Det där står i strid med varandra. Ingen kommer att kunna övertyga mig om att ens etapp 2 på Roslagsbanan kommer att kunna svälja 15 000 nya boende på galoppfältet som ska ta sig till jobbet, som ska ta sig till skolan och som ska ta sig till träningen i andra kommundelar dagligen. Ni håller på att binda ris till egen rygg, mina vänner.

Anförande nr 138
Lars Tunberg (FP): Du brukar vara den som säger att vi ska hålla oss till att tala om trafiken här och hålla oss till kommunala angelägenheter i Täby.

Jag tror nog att det är lite svårt att försvara att man först plöjer ned 3 miljarder och sedan stoppar det och då blir satsningen till ingen nytta. Vi behöver en utbyggnad av Roslagsbanan. Den finns nu. Eventuella tunnelbanesatsningar kommer längre fram i tiden, och det dröjer innan de ger någon som helst effekt.

Jag tycker att det är ett ganska klokt beslut att satsa hårt på Roslagsbanan. Det är klokt för nordost. Det är klart att jag är ledsen att vi inte redan har ett beslut om utbyggnad av tunnelbana till Täby. Det hade varit ännu bättre. Men vi får försöka göra vad vi kan, och vi kanske kan kroka arm och ordna med ett beslut om det ganska snart.
Anförande nr 139
Conny Fogelström (S): Det handlar då om att avsätta resurser också. Vi har nu hört ett antal gånger olika företrädare för alliansspartierna säga att de också vill ha en tunnelbana

till Täby. Men inte ett korvöre finns i någon landstingstingsbudget, vare sig i år eller förra året, för en tunnelbaneutbyggnad dit. Inte ett korvöre!

Anförande nr 140
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Herr ordförande! Inom Alliansen fortsätter vi nu våra rekordstora satsningar på utbyggd kollektivtrafik. Vi gör det med en ekonomi i balans. Totalt satsar vi 27,3 miljarder kronor under planperioden, varav 6,2 miljarder redan nästa år. Därtill kommer medfinansiering från stat och kommuner, inte minst för genomförandet av den största tunnelbanesatsningen på fyrtio år.

För att inte överskrida ramarna har flera objekt omprövats för att undersöka vilka som kan förskjutas i tid och vilka som kan kostnadseffektiviseras. Så gör en ansvarsfull landstingsledning. Vi lovar inte allt åt alla. Vi tar ansvar för såväl landstingets ekonomi som för att invånarna även framgent ska få förbättrad och utbyggd kollektivtrafik. Vi gör det genom att prioritera ny kollektivtrafik som ger fler resande och som kombineras med ett offensivt bostadsbyggande som kan möta behoven i en växande region.

Låt mig ge några exempel. Tunnelbanans röda linje uppgraderas med nya vagnar, tätare turer och högre kapacitet. 46 nya pendeltåg är beställda för leverans till år 2018. Tvärbanans Kistagren byggs ut i två etapper. Arbetet med att förlänga tvärbanan till Sickla fortsätter enligt plan. Citybanan färdigställs med beräknad trafikstart i mitten av år 2017, vilket ger förutsättningar för tiominuterstrafik på pendeltågen. Roslagsbanans kapacitetsförstärkning fullföljs men förskjuts något i tiden. I den frågan är Socialdemokraterna oss fortfarande svaret skyldiga. Varför säger man ja till förlängningen av Roslagsbanan till Arlanda men nej till denna investering som är en förutsättning?

Även Spårväg City förskjuts i tiden till bortom planperioden, då Stockholms stads utbyggnad av bostäder och arbetsplatser successivt har försenats.

Vi utreder också nya kollektivtrafiksatsningar såsom en förlängning av Roslagsbanan till Arlanda, som jag nyss nämnde, och vidare från Östra station liksom Spårväg syd. De kommande Sverigeförhandlingarna kommer förhoppningsvis att leda till ytterligare viktiga kollektivtrafiksatsningar i en av Europas snabbast växande regioner.

Alliansen fortsätter att satsa på en utbyggd och förbättrad kollektivtrafik. Det är den största satsning som någon landstingsledning har gjort. Men den görs med ansvarstagande för landstingets ekonomi.

Mot detta står Socialdemokraternas luftslott som ska finansieras genom försäljning av fastigheter som inte finns, och minskning av konsultkostnader som bara kan ge en bråkdel av den besparing som man drömmer om. Till detta ska läggas att Socialdemokraterna och de rödgröna aktivt har gått ihop med Sverigedemokraterna om att minska landstingets intäkter med 700 miljoner kronor. Men man försöker inte ens komma överens om en finansiering av det underskott som därmed uppstår.

Att enas om att inte höja taxan är enkelt, det är politiskt bekvämt och det är säkerligen populärt – men sedan lämnar oppositionen över notan till Alliansen att lösa finansieringen. Hur ansvarsfullt är detta?

Anförande nr 141
S u s a n n e L u n d (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Som vi har nämnt flera gånger i dag finns det många utmaningar för att ta kontroll över kostnadsutvecklingen och locka fler resenärer till kollektivtrafiken. Vi kan också konstatera att vi behöver bättre styrning av investeringar. Dessutom, som också har nämnts väldigt många gånger i dag, behöver vi med skyndsamhet få bukt med de höga konsultkostnaderna inom SL, som ju har ökat med 40 procent på två år. Det har vi också diskuterat tidigare i dag.

För en vanlig medborgare är det anmärkningsvärt att SL använder konsulter till en kostnad av 1,2 miljarder under ett år samtidigt som den enskilde resenären står inför hot om kraftigt försämrad kollektivtrafik med indragna linjer, sämre turtäthet, mer trängsel och höjda taxor.

Revisorerna har också uppmärksammat den skenande konsultanvändningen och skriver i en rapport att det saknas tydliga regler och principer för när konsulter engageras i verksamheten. Vi socialdemokrater är inte motståndare till att man använder konsulter, men det måste vara kontroll. Specifik kompetens kommer alltid att behöva upphandlas vid stora investeringar, men trafikförvaltningen behöver också säkerställa och vidareutveckla hög kompetens hos den egna personalen. Det skulle påverka konsultkostnaderna i positiv riktning, tror vi.

Som Brommabo har jag fått väldigt många frågor från resenärer om Tvärbanan. Här har vi ett projekt som på ett konkret sätt visar konsekvenserna av bristande politisk styrning trots användning av konsulter, som man får förmoda har expertkunskap i den fråga som de har konsulterats i.

I korta och väldigt förenklade ordalag kan man säga att Solnagrenens signalsystem inte kan kommunicera med signalsystemet på Sicklagrenen. Två olika system med två olika leverantörer har upphandlats, om jag har förstått det hela korrekt. Det drabbar naturligtvis resenären, och SL får ökade kostnader.

I en analys av varför större investeringsprojekt drabbades av oväntade förseningar just med fokus på upphandling av signalsystem, konstaterade landstingsrevisorerna att det inte är den tekniska komplexiteten som är huvudorsaken till problemen utan styrningen och oklareter i roller och ansvar.

Den stora investering som en tvärbana innebär får alltså inte den resenärsnytta som investeringen egentligen skulle kunna ge om man hade en säker, kontinuerlig och pålitlig trafik. Vi gör alltså dyra investeringar utan att attrahera nya resenärer. Och i fallet med Tvärbanan väntar nu ytterligare sommaravstängning.

Lidingöbanan är ett annat och välkänt exempel där trafikstarten efter renoveringen är uppskjuten med ett halvår för att signalsystem och vagnar inte fungerar tillsammans. Samtidigt betalar SL för ersättningstrafik.

Konsultdebatten har ju passerat här i dag, men jag vill ändå framhålla att ett alltför stort beroende av externa konsulter inte bara innebär höga kostnader. Man riskerar också bristande kontinuitet, helhetssyn, kontroll och överblick, och dessutom riskeras en kompetensförlust inom SL.

Här behövs en genomtänkt och hållbar strategi med omedelbara åtgärder så väl som långsiktiga insatser för att minska den eskalerande konsultanvändningen inom SL – gärna till förmån för att öka kompetensen *in house*, så att säga. Bifall till Socialdemokraternas förslag!

Anförande nr 142
S a b i n a E d e l m a n (MP): Ordförande, fullmäktige och medborgare! Jag vill börja med att späda på bilden av oss miljöpartister genom att prata lite mer om Förbifarten för att konsekvenserna är så enorma.

Jag beklagar att företrädare för Stockholms läns landsting inte tog vara på den möjlighet som gavs under hösten 2014 att uppta förhandlingar med regeringen och Stockholms stad om en omfördelning av trängselavgifter och statliga anslag så att ytterligare medel kunde frigöras till kollektivtrafiksatsningar i Stockholms län. Det här är alltså konsekvensen.

Den bild som landstingsmoderaterna gav regeringen och stockholmarna var att Stockholms län har tillräckliga resurser för att tillgodose de behov av utökad kollektivtrafik som finns.

Vi som bor och arbetar i Stockholm vet nu att denna bild är långt från sanningen oavsett de av Sara Svanström citerade siffrorna.

Inte minst efter det att Moderaterna och Alliansen nu tydligt deklarerat att investeringar kommer att skjutas upp, bussturer att glesas ut och biljettpriserna ska öka kraftigt. I den tomma retoriken låter allt bra, men nu visar Moderaterna och Alliansen sin riktiga politik.

Kollektivtrafiken står på undantag. Oviljan att omförhandla intäkterna från trängselskatten innebär en kollektivtrafik i kris. Stockholmarna och miljön är förlorarna.

Finanslandstingsrådet svarade aldrig på frågan vad underskottet i budgeten beror på i Sveriges radios Studio ett i måndags. Orsaken är av grundläggande betydelse då höjningen av SL-taxan som konsekvens innebär att ett fåtal ska betala för vad jag anser som ett bortfall som tillhör kollektivet.

Varför är femtio-femtio-principen, det vill säga att kostnaderna i kollektivtrafiken delas mellan användare och kollektiv, en tradition att hålla fast vid, som landstingsrådet menade. Det vill jag gärna veta mer om. Det kan väl inte handla om solidaritet som Alliansen menar i sin budget.

Med anledning av detta vill jag ställa samma fråga till finanslandstingsrådet som Studio ett gjorde. Vad beror det kommande underskottet på? Beror det på den uteblivna trängselskatten?

Anförande nr 143
H a r r y B o u v e n g (M): Herr ordförande!, fullmäktige! Jag tänkte börja med några små kommentarer till våra två pålitliga skattehöjarpartier. Jag har en bild.

Jag har visat den här bilden tidigare, och den riktar sig i första hand till Vänsterpartiet som ju återkommer till förslaget om en pendeltågsstation i Rågsved - som förutom inte helt obetydliga kostnader och ganska låg nytta också medför längre restider för oss som kommer från Nynäshamn och utkanten av länet. Våra redan långa restider till Centralen blir än längre när vi egentligen vill ha kortare resor och *skip stop*-trafik.

I ett Stockholm som fortsätter att växa med oförminskad fart ställs högre krav på en fungerande kollektivtrafik, en kollektivtrafik som över tid kommer att behöva förstärkas i alla trafikslag och där den förbifart som Miljöpartiet ju inte vill bygga har en ganska stor betydelse för en fungerande trafik, inte minst för de bussar som med stor sannolikhet kommer att gå på den och som har förmågan att knyta ihop länets norra och södra delar.

När Alliansen tog över landstinget efter valet år 2006 så tog vi över ett SL med en ekonomi som var helt körd i botten, och de pendeltåg som gick, åtminstone de som, gick hem till mig i Nynäshamn, hade ständiga förseningar. Kundnöjdheten låg på ungefär 20 procent, och det till följd av en socialdemokratisk grupp som ständigt applåderade alla Anna Kettners förslag till eller brist på förslag, en tid som inte jag vill vända tillbaka till.

Efter det har förseningarna successivt minskat. Nöjdheten har faktiskt ökat fyrfalt sedan dess, men det räcker givetvis inte. Vi har under det här året tappat ganska mycket i det hänseendet, inte minst för ett tag sedan. Problemen består dock till övervägande del av sådant som ligger under Trafikverkets och den handlingsförlamade rödgröna regeringens

ansvar. I det fallet har trafiklandstingsrådet visat handlingskraft och presenterat ett insatspaket med åtta slagkraftiga punkter, ett program som är känt för de flesta är i salen och som ger tydliga förslag till åtgärder för förbättrad pendeltågstrafik.

Vi behöver en trafik att lita på, fulla tåg som går i tid. Då behöver också ekonomin vara i balans. Alliansen tar det ansvaret, och även om det kortsiktigt kan kännas lite tungt för mig så är det faktiskt helt nödvändigt att spara in på några tåg med kapacitet för 1 300 passagerare där det åker högst 100, och därmed prioritera de tåg som folk åker med och därmed få ett fungerande samhälle.

Vi måste också tänka på framtiden och inte glömma bort Spårväg syd. Den är viktig för oss på Södertörn. Den är lika viktig som det fortsatta arbetet med Roslagsbanan och den framtida förlängningen till Arlanda. Detta behövs för att få till stånd ett län som faktiskt håller ihop på riktigt.

För att kunna gå vidare behövs förstärkning av resurserna och därmed också en korrigering av SL-taxan. Den föreslår vi inte för att det är roligt utan för att det faktiskt är nödvändigt för att Stockholm regionen ska kunna fortsätta att växa och utvecklas. I den här frågan står en enad allians mot en splittrad opposition. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 144
J o h a n W a h l s t e d t (S): För att möta ett Stockholm som utvecklas måste naturligtvis även SL investera och utvecklas, men inte hur som helst. Vi måste investera på ett smart sätt. Vi måste investera i det som ger nytta för resenärerna. Vi måste investera i det som lockar fler resenärer, det som får fler att välja SL. Men tyvärr finns det flera exempel på att det inte är riktigt det som prioriteras.

Till exempel Saltsjöbanan. Man renoverar för 1,3 miljarder, men man sparar in de sista 160 miljonerna som skulle göra extra trafiknytta, det som skulle kunna göra att man kan utöka från tjugominuterstrafik till tolvminuterstrafik. För futtiga 50 miljoner skulle man kunna få större delen av nyttan. I stället skjuter ni det på framtiden. Om det någonsin kommer att bli av så blir det till priset av ytterligare en sommaravstängning.

Så till frågan om Spårväg City. Det är naturligtvis förklarligt att man inte skjuter upp den bit där man inte bygger, Norra Djurgårdsstaden – men att inte bygga till T-Centralen är bara osmart. Att i stället välja att lägga ned sträckan mellan Kungsträdgården och T-Centralen gör att Tamsons är det första trafiklandstingsråd sedan 1970-talet som lägger ned spårtrafik.

Tidigare hörde vi tal om en ansvarsfull politik som står sig över tid. Kommer det att gälla även för tunnelbanan, eller kommer det arbetet helt plötsligt att avbrytas och inte bli färdigbyggt på samma sätt som det förra prestigeprojektet?

Den styrande minoriteten väljer att hacka upp Kistagrenen i två bitar. Detta inte bara fördyrar det hela utan kommer även att försena nyttan. Den stora nyttan är ju att människor kan nå arbetsplatserna i Kista. Man har en stor del av kostnaden men man får inte ut hela nyttan, och så vidare.

Varför blir det så? Jo, jag tror att det till största delen beror på att man har fel fokus. Man fokuserar inte på vad som ger resenärsnytta. Man borde inför varje beslut fundera över vilken nytta det kommer att ge resenärerna. Vilken nytta ger det här för trafiken? Hur får det här fler att vilja åka med SL? Alternativt, är det här någonting som kommer att sänka kostnaden? Även det är i förlängningen gott för resenärerna. Men så gör man inte.

Man väljer något bara utifrån några stora drag. Titta mer på resenärsnyttan!

Det finns fler exempel. Röd linje ska uppgraderas med nya vagnar, nya signalsystem. Under flera års tid kommer man att klippa av linjen vid Sätra. Alla kommer att få gå av, vänta en

stund och ta nästa tåg. Det är ingen som har funderat över nyttan med detta, men det kanske inte är några moderata kärnväljare som får minskad nytta under de här åren.

Vi Socialdemokrater vill investera, men vi vill investera smart. Det är det som ger nytta för resenärerna och det som får resenärerna att vilja resa med SL. Vi vill prioritera en utbyggd Kistagren med byggstart år 2016. Vi vill inte lägga ned den redan byggda delen av Spårväg City där allting redan finns i form av vagnar och trafik. Vi vill lägga till de sista 160 miljonerna på Saltsjöbanan så att man kan få ut den nytta man kan få när man samtidigt renoverar. På så sätt kan vi få fler resenärer och mer biljettintäkter i stället för höjd SL-taxa.

Anförande nr 145
V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Ordförande, ledamöter! Jag ska bara tala lite kort om en sak. Trots att ni i Alliansen nu vill höja taxan så har ni ingen utökad trafik i ert budgetförslag. Bland den köpta trafiken ser vi bara en blygsam höjning medan vi har lagt 750 miljoner kronor mer på utökad trafik i systemet. Därför kan man ställa sig olika frågor med anledning av de aktuella bussavtalen som vi nu håller på med och de förändringar som kommer att ske av innerstadsbussarnas sträckningar.

I den frågan kommer det att bli ett nollsummespel. Det läggs inga nya pengar i samband med själva förändringen. Linjerna kommer att förändras, men det kommer inte att bli någon utökning av trafiken. Därför har ju kommunikationen med allmänheten varit väldigt dålig, liksom den också har varit med oss partier i just den här frågan.

Det senaste är att vi i dag kan läsa att den sista bussen snart har gått. Vad handlar det om? Jo, det handlar om att äldre och funktionsnedsatta inte har fått sin röst hörd i den här frågan. Vad handlar det om? Jo, det handlar om att man drar in hållplatser, att man flyttar linjer så att det blir väldigt svårt för dem att ta sig dit.

På det sättet flyttar man också över kostnader till andra delar av samhället, man flyttar över kostnader till kommunen till exempel. Människor kanske vill ha mer färdtjänst. De kanske vill ha ett handikapptillstånd för att parkera sin bil i stället och så vidare. Det är inte någon bra politik.

Nu undrar jag om det här kommer att fortsätta. Eftersom ni inte har lagt någonting mer i ert budgetförslag om den köpta trafiken så innebär det att ni inte tänker utöka någonting egentligen.

Anförande nr 146
S u s a n n e S j ö b l o m (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Samtidigt som vi tar itu med kostnadsutvecklingen måste vi se till att intäkterna ökar. Det är med marginal en mer långsiktigt lösning med intäktsförstärkning till trafiken via biljett- och reklamintäkter jämfört med ökat landstingsbidrag.

Incitamentet att få fler att använda kollektivtrafiken blir då högre och miljöpåverkan mindre. Inkomstförstärkningar behövs om vi ska fortsätta att ha hög ambition vad det gäller kollektivtrafiken.

Jag är ingenjör och jag tycker om statistik och nyckeltal, eftersom man kan jämföra olika län på ett reellt och transparent sätt, även om demografin och geografin är olika. Med statistik från Trafikanalys som grund har jag tagit fram en tabell som jämför fyra län.

I fjärde kolumnen framgår att Stockholm har 1,4 gånger mer kilometer kollektivtrafik per person att tillgå än vad Västra Götaland har, 1,6 gånger mer än vad Skåne har och 1,5 gånger mer än vad Kalmar län har.
I sjätte kolumnen framgår kvoten av utbudskilometer och kostnaden för ett trettiodagarskort. Vi kan alltså åka fyra gånger så mycket som man kan göra i exempelvis

Skåne, 3,6 gånger mer än vad man kan åka i Västra Götaland och 5,5 gånger mer än vad man kan i Kalmar län.

Kontentan är att vi har stor volym kollektivtrafik och till låg kostnad. Att höja priset för trettiodagarskortet men endast 100 kronor vore rimligt i förhållande till SL:s utbud, till de förbättringar som kontinuerligt genomförs i den befintliga verksamheten och servicegraden som har höjts och de investeringar som vi står inför.

Alliansen har genom åren gjort en mängd investeringar och står nu inför den största expansionen av tunnelbanan som gjorts på fyrtio år. Och detta har vi faktiskt mäktat med trots att vi tog över ett miljardunderskott år 2006 från dagens opposition.

Alliansen tar nu fram sin tionde budget i balans i rad. Vi tar ansvar för ekonomi och förstår kollektivtrafikens nyckelroll i samhällsbyggandet. Jag hoppas att ni i oppositionen också tar ansvar i dag och går med på en höjning av trettiodagarskortet till 890 kronor.

Jag yrkar bifall landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 147
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Vi hörde den här siffran en gång tidigare. Vi ska vara ärliga i den här debatten och ska inte hoppa runt med saker och ting som inte är sanna.

Ni har två gånger sagt att ni tog över ett miljardunderskott från Socialdemokraterna. Det är inte sant. Det som gjordes var att Christer Wennerholm tricksade och fixade med budgeten för att flytta kostnader som han hade på sin mandatperiod till vår mandatperiod. Man kan se på den här bilden att det fanns en jämförelsestörande post som handlade om att man tricksade och fixade med bokslutet för att se ut som om vår budget inte gick ihop sista året.

Då är min fråga till de alliansföreträdare som varit uppe i debatten och talat om det påstådda miljardunderskottet men som bara handlar om att tricksa och fixa: Vilka andra delar av Christer Wennerholms politik vill ni föra med er? Är det stoppet av tunnelbanan eller är det prioritering av spårväg i innerstaden?

Anförande nr 148
S t e f a n J o h a n s s o n (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! SL befinner sig i en nedåtgående trend. Vi lyckas inte öka resandet i samma takt som befolkningsökningen i Stockholms län.

Som alla vet behöver SL få ökat utnyttjande för att möjliggöra framtida utveckling och för att möta kommande utmaningar. Det vi har sett i snart nio år är vaga men alltför dyra investeringar som har lett till ökat pris på kortet och minskad användning av vår gemensamma kollektivtrafik.

Vi socialdemokrater anser att SL, i stället för att höja priset på SL-kortet, ska göra effektiva satsningar som leder till minskad tid för resandet på tvären för att locka nya resenärer om i dag väljer bilen före bussen.

Att utveckla linjerna 172 och 173 med ökad framkomlighet och att arbeta med målet att dessa linjer ska bli enligt stomnätsplanen linjerna M och N och i samband med detta utreda en fullskalig BRT-lösning skulle göra resandet denna sträcka mycket attraktivare, och restiden skulle förkortas avsevärt.

Vi behöver även se över fler smarta lösningar för att utnyttja kollektivtrafiken ännu bättre. Stockholmsbågen är någon som vi socialdemokrater har drivit under en tid, och den skulle leda till just detta. Ett projekt skulle knyta ihop de regionala stadskärnorna där vi kan få till stånd ett större utnyttjande. I vår budget avsätter vi medel för att utreda detta projekt för ett attraktivt SL med ett ökat utnyttjande.

Effektiva satsningar från landstingsfullmäktige med målet att minska bilåkandet, få till stånd kortare restider och smartare lösningar är det som vi måste prioritera här i dag före ökade reskostnader för resenärerna.

Utbyggnad av framkomligheten för linjerna 172 och 173 med målet enligt stomnätsplanen M och N, att utreda möjligheterna för en fullständig BRT-lösning på dessa linjer samt att bygga Stockholmsbågen är lösningar som är tidseffektiva och attraktiva. Detta är inga nya förslag. Vi har redan diskuterat det tidigare beslutet att se över dessa. Problemet är att detta inte finns med i den borgerliga budgeten som framläggs här i dag.

Där finns i stället ökad kostnad för resenärerna och deras månadskort som ska finansiera de brister som SL har. Bifall till Socialdemokraternas förslag!

Anförande nr 149
Arin Karapet (M): Fru ordförande, ärade ledamöter och ärade åhörare! Vi nu haft en trafikdebatt. Alliansen står för en utbyggnad av tunnelbanan, en citybana som ska tas i drift, en upprustning av Roslagsbanan, en uppgradering av röda linjen. Vi kan göra listan väldigt lång.

Vad har vi emot oss? Jo, tre partier representerade här i salen styr även Stockholms stad tillsammans med FI. Tack och lov finns de inte i den här församlingen! De är emot en höjd SL-taxa, de har lagt tre olika budgetförslag som inte kan finansiera de budgethål som de lämnar efter sig. De använder sig av populism, de kallar det för chockhöjning.

Låt oss ett exempel med en nyutexaminerad sjuksköterska som har en lön på ungefär 24 000 kronor och bor i Stockholms stad. I Stockholms stad har ni höjt skatten med 35 öre. 25 öre äts upp av utjämningsskatten – de sitter i regeringen, alltså S och MP ihop. Det innebär en skattehöjning på 84 kronor.

I landstinget vill MP höja skatten med 20 öre, vilket för sjuksköterskan blir en skattehöjning på ungefär 48 kronor per månad. Om vi slår ihop de här två skattehöjningarna i länet och staden så blir det en chockhöjning om 132 kronor per månad – en större belastning för sjuksköterskan än en höjning av SL-taxan. Men om vi höjer SL-taxan med 100 kronor så kan vi erbjuda befintligt trafikutbud samtidigt med framtida investeringar.

Med era chockhöjningar i både Stockholms stad och i Stockholms läns landsting så vet inte medborgarna vad de får. Vilka områden slår det mot? Jo, de slår mot de socioekonomiskt utsatta områdena i både stad och län. Det är där busslinjerna dras in.

Om man tittar på Socialdemokraternas budgetförslag så ser man att de även vill sälja fastigheter för 20 miljarder kronor de kommande tio åren för att finansiera räls i innerstaden. Socialdemokraterna har ingen förankring hos sina väljare. Jag yrkar bifall till Alliansens budgetförslag i dess helhet!

Anförande nr 150
Gunilla Roxby Cromvall (V): Arin, jag kände att du kanske blandade ihop äpplen och päron lite. Om ni höjer SL-kortet med 100 kronor, i vilken kommun sänker ni då skatten?

Anförande nr 151
Arin Karapet (M): Gunilla Roxby Cromvall, du vill ha en högre skattehöjning än vad Miljöpartiet vill, du vill öka med 5 öre mer än Miljöpartiet.

Vi vet att i Stockholms stad äter utjämningsskatten upp den befintliga skattehöjningen, så ni måste höja skatten ytterligare.

Det vi vet med en höjd SL-taxa är att vi kommer att ha en förvaltning av SL med en budget i balans. Med er politik vet vi inte vad som blir följden. Och du är också för att satsa på räls i innerstaden. Du är inte för att vi ska ha en befintlig kollektivtrafik i hela länet. Du vill satsa på Spårväg City. Det är inte försvarbart!

Anförande nr 152
Gunilla Roxby Cromvall (V): Nu var det så mycket att jag inte riktigt hänger med. Spårväg City är något som jag definitivt aldrig någonsin har satsat på. Var har till och med kallat den för NK Express.

Du kan inte blanda ihop äpplen och päron och prata om vad man gör i Stockholms stad och blanda det med det vi gör här i Stockholms läns landsting.

För en person som tjänar 24 000 kronor i månaden och som får den skattehöjning som vi föreslår är det 60 kronor mer i skatt per månad. Det jämför vi med er höjning av SL-kortet med 100 kronor i månaden.

Anförande nr 153
Sven-Inge Nylund (S): Utveckling av kollektivtrafik och bostadsbyggande hör ju ihop, särskilt i en region som Stockholmsregionen. Jag tycker att det som händer i min grannkommun, i Järfälla, är ett väldigt gott exempel på detta. Där handlade planeringen av Barkarbystaden länge om att bygga en mysig trädgårdsstad, och man hoppades att i framtiden få spårväg. Men nu handlar det i stället om en betydligt kraftigare utbyggnad av bostäder kopplat till att området blir försörjt med tunnelbana. Dessutom håller man nu i Järfälla på att planera en rejäl förtätning och skapa stad, så att säga, av den regionala kärnan Jakobsberg.

Jag skulle också kunna nämna andra områden i länet som jag är bekymrad över. Man bostadsplanerar med för låg ambition. Man är inte tillräckligt kraftfull när det gäller frågan om att ta till vara kollektivtrafiknära lägen. Man planerar bostadsområden där kollektivtrafik hade kunnat bli normen om man hade planerat gemensamt i ett tidigt skede, men det ser inte ut att bli så.

I de här frågorna måste trafiknämnden och trafikförvaltningen ligga på.

Vi socialdemokrater har i vårt budgetförslag avsatt medel för att bygga ut en strategisk trafikplanering i trafikförvaltningen. Det måste avsättas större resurser för trafiknämndens uppgift att ta hand om landstingets trafikpolitik och den översiktliga trafikplaneringen. Resurserna för långsiktigt och strategiskt arbete har rustats ned genom åren, och i trafikförvaltningen riskerar de långsiktiga frågorna hela tiden att överskuggas av dagliga problem.

Man behöver arbeta proaktivt gentemot kommunerna och systematiskt höja ambitionen att bygga fler bostäder kopplat till bra kollektivtrafiklägen och nya trafiksatsningar. I de bästa trafiklägena behövs framför allt smålägenheter, gärna hyresrätter. Då kan man också hålla nere kraven på parkeringsytor. Därigenom får det plats fler bostäder, och det blir lättare att få ihop den ekonomiska kalkylen - men då måste man kunna visa dem som flyttar in att de här kommer att få en jättebra kollektivtrafik. Det här är ett område som passar den som inte är så bilberoende.

Man kan också komma överens om att bygga sekundäruppgångar, alltså ytterligare en entré i bortre änden av pendeltågs- eller tunnelbaneperrongen. På det sättet vidgar man det område som har ett attraktivt kollektivtrafikläge och man kan få till stånd tät bebyggelse. På det sättet kan man också finna nya möjligheter för nya infartsparkeringar med mera.

Landstinget måste ta ett mer kraftfullt ansvar än nu för den långsiktiga strategiska trafikplaneringen. Om inte tillfällena utnyttjas så byggs det för lite, för glest och för bilberoende i goda kollektivtrafiklägen. Och har man väl byggt är det ofta för sent att göra någonting bra.

Den här diskussionen kommer säkert tillbaka i diskussionen om regionplaneringen senare i eftermiddag, men trafiknämnden har i den nuvarande organisationen ansvar för landstingets trafikpolitik och den långsiktiga trafikplaneringen. Det ansvaret måste man ta mer aktivt än vad som sker nu.

Anförande nr 154
Jessica Ericsson (FP): För många, framför allt kvinnor, är en fungerande kollektivtrafik inte ett val utan en nödvändighet. För andra, framför allt män, är kollektivtrafiken något som man medvetet väljer bort till förmån för den egna bilen som känns både smidigare och mer pålitlig.

En fungerande kollektivtrafik är i högsta grad en jämlikhets- och jämställdhetsfråga. Det är framför allt kvinnors möjligheter att få vardagspusslet att gå ihop som påverkas av förseningar. Det är framför allt kvinnors möjligheter att få timmarna att räcka till som vi påverkar när vi förbättrar tidshållning och bygger ut kollektivtrafiken så att de tidskrävande bytena blir allt färre.

Männens reande är lite av en miljöbonus som vi kommer att uppnå när kollektivtrafiken fungerar bättre, för de lär inte komma över till kollektivtrafiken innan vi börjat närma oss en situation som är minst lika bekväm som den egna bilen.

Jag kan erkänna att jag känner mig lite lurad. Hittills har jag trott på oppositionens varma utfästelser om Spårväg syd. Senast under hösten pågick något som närmast kan liknas vid en tävling om vem som mest ville ha Spårväg syd på plats. Av de löftena och utfästelserna blev det knappt en tummetott kvar. Uppenbarligen flög en hel del tomma ord på vägen när ni pratade om sammanhållningen i regionen, om delaktighet, om satsningar på södra delen av länet. Tråkigt nog pratar ingen av er längre om en spårväg, i stället lägger ni fram ett eget förslag som handlar om vilken kreativ busslösning som skulle vara mest lämpad i stället.

Möjligen känner sig en del av de 17 000 studenter som läser i Flemingsberg lite snuvade liksom 6 000 vårdanställda, boende och en del av de cirka 20 miljoner personer som varje år besöker Kungens Kurva för att handla. Deras möjligheter att välja bort snigelbussen, bilen eller omvägen längs stan har liksom försvunnit nu. Sannolikt finns det en och annan man ofrivilligt boende i bostadsbristens Stockholm som tycker att det är tråkigt att de 21 000 bostäder som skulle kunna uppföras längs sträckningen lär blir långt färre. Som oppositionen så ofta påpekat: man kan ju inte bo i planer.

Från vår sida har vi inte en lika flexibel syn på våra löften. Vi håller fast vid att Spårväg syd behövs för södra delen av länet för att det ska bli mer attraktivt och smidigare att både bo och arbeta där, för dem som inte kan eller vill välja bilen.

Men, handen på hjärtat, är också våra resurser begränsade. Vi lär behöva ekonomisk draghjälp både från kommunerna och från staten. Tragiskt nog riskerar också de möjligheterna att skjutas på framtiden under mycket lång tid med det underskott som riskerar att uppstå här i landstinget, om vi inte reglerar kollektivtrafiktaxan uppåt med en hundralapp enligt landstingsstyrelsens förslag. Trots allt kräver också samfinansieringslösningar att vi har medel att skjuta till, för utan ekonomi så lär inte

Sverigeförhandlingarna, där Spårväg syd skulle ha varit en högt prioriterad fråga, komma att bli speciellt framgångsrika.

Hoppet lär vara det sista som överger människan, och för invånarna i södra delen av länet, för studerande, yrkesverksamma och för framtiden hoppas jag att en och annan av er tänker om när det gäller hur ni ska i frågan om SL-taxan. Med den vädjan yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 155
Landstingsrådet Wikholm (S): Det är väldigt bra att du tar upp frågan om behovet av investeringar i hela länet, och framför allt i södra länshalvan som har varit väldigt eftersatt! Väldigt många av de investeringar som finns och som har föreslagits har ju legat på innerstaden eller norra delen av länet. Det är därför vi i vår budgetförslag har en stor satsning som vi kallar Satsning Södertörn.

Du talar rätt så mycket om er satsning, och då blir jag lite konfunderad. Du är ju så negativ till vårt förslag som är identiskt med ert förslag. Vi har ingen annan politik rörande Spårväg syd än den som Alliansen har, men vi har en satsning i närtid, en större satsning på ett större BRT-nät, som kan komma i gång fort, som Stefan pratade så fint om förut, som kan skapa ännu större tvärförbindelser i närtid och som kan komma till stånd tidigare och med ett större nät. Men när det gäller själva Spårväg syd så får du nog ta och titta i din budget om du det är så att du tycker att min är problematisk.

Anförande nr 156
Jessica Ericsson (FP): Nanna, jag tycker faktiskt att du maskerar sanningen en smula. Jag ser att ni föreslår en BRT-lösning, och det är en väg som man skulle kunna välja, men det var inte den väg som ni presenterade att ni ville gå i samband med valet.

I valrörelsen stod ni och lovade en spårväg. Det är en spårväg som vi håller fast vid att vi ska ha.

Anförande nr 157
Landstingsrådet Wikholm (S): Det har faktiskt hänt att man ansluter sig till våra förslag, och det har hänt i trafiknämnden nu under våren. Vi har föreslagit att vi ska utveckla, precis som Stefan pratade om förut, stombusslinjerna i Stockholm, som är långa linjer, som går längs hela Stockholmsbågen och förbifarten och linjer som knyter ihop hela Söderort.

Ni gick ju med på att vi skulle använda regeringens satsning på stadsmiljöavtal för att kunna genomföra det. Det är bra att ni följer oss och gör sådana viktiga satsningar. I förslaget till beslut står också att det hela ska sammanlänkas och höra ihop med annan kapacitetsstark kollektivtrafik på Södertörn.

Vår politik är precis likadan som er. Skicka den till Sverigeförhandlingen och se vad det blir av det hela, det är väl bra, men framför allt behöver Södertörnsborna bättre tvärförbindelser nu för att kunna öka kollektivtrafikens andel av resandet och öka våra regionala kärnor där.

Anförande nr 158
Anna Sehlin (V): Det är ju jättebra att frågan om Spårväg syd tas upp i debatten. Det är ju ett objekt som har funnits med i planeringen jättelänge utan att det hänt i stort sett någonting, bara utredningar.

Jag har stått i många valrörelser och lovat Spårväg syd för att jag tycker att det är en så otroligt viktig satsning för att knyta ihop Söderort. Den behövs verkligen, både för bostadsbyggande och för att knyta ihop länets olika delar.

Problemet är ju att Alliansen nu har styrt i åtta år och att vi inte har kommit någon vart med Spårväg syd. Nu skickar man den vidare till Sverigeförhandlingen men avsätter inga medel. Vad är det? Jo, då kommer de kreativa lösningarna från Vänsterpartiet: vi tar trådbuss i stället, för vi vill ha detta på plats och det händer ju inte någonting. Det kallar jag kreativa lösningar som också kan leda till verklig byggstart.

Det är ni som ska upp till bevis. Åtta år men ingen Spårväg syd, inga direkta planer! Det finns bara idéer till lösningar som hela tiden skjuts på framtiden. Det är ni som faktiskt får svara för det här.

Anförande nr 159
Jessica Ericsson (FP): Visst är det väl ändå så att programstudien kommer att vara avslutad nästa år och att vi har kommit överens om en social konsekvensbeskrivning. Det är i alla fall den uppfattning som jag har fått.

Vår ambition är att vi ska driva Spårväg syd i form av bana under Sverigeförhandlingarna, och det ska vi göra med all kraft vi har.

Anförande nr 160
Anna Sehlin (V): Om det nu är så, så är väl det jättebra, men ni måste upp till bevis! En programstudie och att det hela drivs upp till Sverigeförhandlingen behöver inte betyda byggstart. Jag kommer inte vara motståndare den dag det verkligen blir byggstart. De kreativa lösningarna kommer sig av att det här projektet har skjutits upp så länge.

Jag stöder er absolut om ni försöker få till stånd Spårväg syd. Jag blir jätteglad, men jag vill se spårvägen också!

Anförande nr 161
Malin Karlsson (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag tänkte förtydliga vad som gäller enligt Miljöpartiets budgetförslag, så att vi inte har några missförstånd här i salen om den saken.

Vi vill inte fördröja Spårväg syd utan gör en satsning på 5 miljarder som en flerårig investering för att den ska genomföras i närtid. Vi anser att det är viktigt av flera skäl att stärka de sociala hållbara aspekterna men också att bygga vidare på tvärförbindelser för att koppla ihop de befintliga kollektivtrafikdelarna. Det är vår politik och det står i vårt budgetförslag!

Anförande nr 162
Bosse Andersson (C): Ordförande, ledamöter! Det har varit en intressant debatt om olika sätt att driva kollektivtrafik. Mycket av debatten har kretsat kring frågan om den höjning av SL-taxan som Alliansen föreslår.

Det jag blir lite bekyttad över är det sätt på vilket man hanterar situationen på om man inte skulle höja taxan. Då blir det en massa neddragningar, man tar bort saker och man skjuter andra saker på framtiden.

Nu har vi haft en diskussion om Söderort, och nu vill jag ta upp en del om Norrortsproblematiken. I det fallet är det ju så att S säger nej till utbyggnad av Roslagsbanan. Den vill ni inte ha. Den är ett jättebra sätt att öka intresset för att åka kollektivt åt det hållet. Jag ser framför mig en vidare utbyggnad.

Vad vi inte får glömma bort i den här debatten är att vi som politiker måste ha lite visioner, vi måste ha framsynthet – vi måste ha en ekonomisk bakgrund som är stabil, men vi måste fortfarande ha visioner.

Om man sedan fortsätter titta på de budgetförslag som finns så kommer man till Sverigedemokraternas. Där säger man: Ja, vi är för en utbyggnad av Roslagsbanan, men vi vill inte ha någon bana till Arlanda, för det är inte samhällsekonomiskt lönsamt. Där saknas verkligen visionerna för att vi ska få folk att resa kollektivt från den östra delen och in mot Arlanda – där i dag 22 miljoner människor rör sig på flygplatsen. Vi håller på att bygga upp en ny stadsdel, en regional kärna som S helt har glömt bort i sin Stockholmsbåge som går runt Sollentuna och Täby. Och Sverigedemokraterna vill dessutom inte att vi ska kunna ta oss dit! Jo – de vill köra med en BRT-buss. BRT-bussen är billig och bra, och så skjuter vi över alla kostnader på Trafikverket som måste bygga en helt ny väg för det finns ingen väg från Täby-Vallentunahållet till Arlanda.

Det har kommit fram mycket bra förslag tycker jag och det har varit intressant. Man har diskuterat olika biljettsystem och så vidare. Jag är av den bestämda åsikten att vi ska sätta oss ned och låta de olika utredningarna ha sin gång, låt oss se vad vi gemensamt kan komma fram till, så vi slipper stå här och käbbla om vi ska ha en eller tre zoner, om det ska kosta 30 , 40 eller 50 kronor och om vi ska ha spärrar eller inte. Låt de utredningarna bli klara innan vi tar något beslut!

Jag vill avsluta med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 163
C o n n y F o g e l s t r ö m (S): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag vill börja det här inlägget med att yrka bifall till Socialdemokraternas budgetförslag Dags att investera för framtiden.

Det har sagts mycket i den här debatten i dag, men inte ett ord om färdtjänsten. Därför tänkte jag uteslutande uppehålla mig kring färdtjänsten i det här inlägget. Kanske kan det av vissa ledamöter uppfattas som ganska begränsat, men för många medborgare är det en helt livsavgörande verksamhet.

Färdtjänst är som bekant kollektivtrafik som är anpassad för personer med en funktionsnedsättning, där den allmänna kollektivtrafiken inte är tillgänglig. Den finns till för att alla medborgare ska ha likartade möjligheter att transportera sig kollektivt, vilket ofta är helt avgörande för ett fungerande arbetsliv och privatliv.

Och det är ingen liten verksamhet jag pratar om. Omkring 70 000 stockholmare reser med färdtjänsten varje år. 2,3 miljoner resor genomförs med färdtjänsttaxi per år. Därutöver sker drygt 810 000 färdtjänstresor med olika specialfordon, rullstolstaxi och så vidare, och utöver detta omkring 860 000 sjukresor per år. Sammantaget omsluter den här verksamheten så mycket som 1,3 miljarder kronor per år. Då borde var och en förstå att detta är en både omfattande och viktig verksamhet inom landstingskoncernen.

Som socialdemokrat är jag dock bekymrad över hur styvmoderligt landstinget har behandlat färdtjänsten det senaste decenniet. Dagens situation för färdtjänsten är nämligen mycket problematisk. Verksamheten fungerar inte som brukarna har rätt att förvänta sig – beställda bilar som aldrig dyker upp, bilar som kommer men alldeles för sent därför att föraren inte hittar till den beställda adressen och äldre medborgare som blir avlämnade på fel plats. Faktum är att antalet klagomål på färdtjänsten har nästan fördubblats sedan 2009 fram till i dag. Så här kan det förstås inte få fortsätta. Visst måste väl vi som är förtroendevalda ha högre ambitioner än så här?
Jag tvivlar inte en sekund på att färdtjänstberedningens ordförande Fredrik Wallén, kristdemokrat, har goda ambitioner, och han är en synnerligen trevlig och timid person som det är lätt att resonera med. Men jag har faktiskt lite svårt att förstå varför han finner sig i de brister som finns – för att inte tala om alla de klagomål som vi i beredningen möts av flera

gånger i veckan. Det handlar om på tok för långa handläggningstider med färdtjänsttillstånden, det rör sig om närtrafikens rutter som inte går där folk vill att de ska gå, och alltför ofta handlar det tyvärr om dåligt bemötande. Och givetvis handlar det om taxiförarnas bristande arbetsvillkor. De har faktiskt hänt att färdtjänstchaufförer har jobbat ihjäl sig det senaste året!

Men den politiska majoriteten låter detta fortgå. Frågan är varför. Kan det vara så att Kristdemokraterna sitter i Moderaternas knä även i den här frågan? I så fall kan jag gärna informera Fredrik om att det finns andra samarbetslösningar att välja på, om man verkligen menar allvar med att man vill förbättra kvaliteten inom färdtjänsten.

Nu pågår som bekant en ny upphandling av färdtjänsttaxi, men enligt det förfrågningsunderlag som den styrande Alliansen har ställt sig bakom kommer den inte att förändra någonting nämnvärt. Vi kan krasst konstatera att man har ställt sig bakom den framställda förstudiens intentioner. Återigen är det lägsta anbud som kommer att få tilldelning. Därför är det ingen högoddsare att tro att det är samma oligopol som hittills, nämligen två stora taxiföretag med en och samma ägare, om kommer att fortsätta att köra så gott som all färdtjänst i vår region även de kommande åren.

De små, lokala åkerierna, som ofta är väldigt populära hos resenärerna på grund av en lokal närvaro och ibland även personkännedom, kommer effektivt att uteslutas eftersom de två stora företagens prisdumpning omöjliggör för dem att delta i anbudsgivningen på likvärdiga villkor.

Därför, mina vänner, kan tyvärr resenärer och förare inte förvänta sig några egentliga förbättringar förrän vid nästkommande upphandling 2018. Då kanske det förhoppningsvis finns fler partier i församlingen än vi socialdemokrater som är beredda att satsa på kvalitet före pris.

Vi anser nämligen att landstingets utgångspunkt måste vara resenärernas behov, inte vad taximarknaden kan leverera till lägsta pris. För oss betyder det tydliga krav och uppföljning av att fordon kommer i tid, att bilar lämnar på rätt plats, att det finns personal med kompetens att möta resenärernas behov och att leverantörerna har tillgänglig kundservice. Landstinget kan inte fortsätta att ensidigt skylla på företagen som utför resorna utan måste säkerställa att de tjänster som upphandlas utförs på rätt sätt.

Tyvärr ändrar den nu pågående upphandlingen inte på detta. Jag tycker därför att Stockholms läns landsting ska börja följa de goda exempel som finns genom en upphandlingsmodell där kvalitetsbetyg påverkar prioritering. Genom krav på kollektivavtal förstås och genom en bra uppföljning och en översyn av tilldelningen av resor skulle kvaliteten kunna höjas väsentligt. Vi som är förtroendevalda måste helt enkelt börja arbeta mer intresserat och mer initierat med den här verksamheten!

I grund och botten handlar det här förstås om medborgarnas förtroende för färdtjänsten. Här borde det inte råda några ideologiska motsättningar mellan oss som styr i den här församlingen, för om detta borde vi kunna samarbeta över blockgränsen – allt annat vore faktiskt att slarva med skattebetalarnas pengar! Vi socialdemokrater har en politik för bättre färdtjänst och vi ser mer än gärna att vi samarbetar kring den. Vi har en politik med en helhetssyn, ett tydligt dörr-till-dörr-tänk.

Därför, fru ordförande, yrkar jag bifall till Socialdemokraternas förslag till verksamhetsplan för 2016.

Anförande nr 164
Fredrik Wallén (KD): Ordförande, ledamöter, Conny! Jag blev ju så jovialiskt apostroferad så jag bara måste rusa upp – jag ska snart upp för ett ordinarie inlägg och beskriva hur jag och Alliansen ser på färdtjänsten och de många positiva saker som sker, har skett och kommer att ske där om bara vår budget vinner bifall.

Jag vill ändå uppehålla mig lite grann vid det här med nöjdhetssiffror. Många av oss vet hur svårt det är att mäta nöjdhet och andra parametrar inom offentliga välfärdstjänster. Vi ska alltid komma ihåg när det gäller specifikt färdtjänsten här i vårt landsting att vi har nöjdhetssiffror på gott och väl över 80 procent. Nu har vi ju 70 000 färdtjänstresenärer och det finns säkert möjlighet att finjustera hur vi mäter sådana saker, men man måste verkligen komma ihåg att ligger man på nöjdhetssiffror inom offentliga välfärdstjänster på över 80 procent så gör man en hel del rätt!

Det är dessutom så att när vi just nu mäter klagomålen inom Stockholms läns landsting innebär det att alla påpekanden vi får från någon av våra 70 000 resenärer som inte är odelat positiva räknas som klagomål. Det finns alltså en väldig spännvidd, allt från enskilda fall där vi kan konstatera att här fick man inte den hjälp och service som man har rätt till, till väldigt små och finjusterande saker. Det är en stor bredd i det som vi definierar som klagomål. Ändå är nöjdheten över 80 procent.

Punktligheten ligger gott och väl över 90 procent. Det är också bra – den har ökat något.

Kort sagt: Det är alltid så med de verksamheter vi har att ansvara för, att det finns saker att justera och saker att förbättra, men i väldigt många avseenden ligger vi rätt.

Anförande nr 165
C o n n y F o g e l s t r ö m (S): Du kan stanna kvar i talarstolen, Fredrik. Jag har två konkreta frågor till dig.

Det pågår nu en upphandling av färdtjänsttaxi, som vi alla vet. Den här verksamheten, som vi har att ansvara för, vänder sig till samhällets äldre och sköraste medborgare. Varför har då Alliansen valt att inte ställa tuffare kvalitetskrav i samband med den upphandlingen?

Den andra frågan gäller förarnas villkor. I höstens valrörelse var Kristdemokraterna *väldigt* tydliga med att det skulle ställas sociala krav och krav på kollektivavtal i kommande upphandling. Men det bidde ingenting av det. Varför, Fredrik?

Anförande nr 166
F r e d r i k W a l l é n (KD): Ordförande, ledamöter! Jag har tack och lov förberett ett förhållandevis långt ordinarie anförande, så jag kommer att återkomma, men jag fick några frågor från Conny som berörs även i det inlägget.

Först och främst, när det gäller kraven i upphandlingen: Vi skärper kraven redan nu, inför den upphandling som vi påbörjat och som vi vill gå i mål med till 2016 vad det gäller utbildningskrav på förare och annat.

När det gäller sociala villkor för förare är det så att vi kristdemokrater nu regerar landstinget i en väldigt välfungerande Allians, och där handlar det om att giva och taga. Det är ju alltid så i en koalitionssamverkan, att man får ge och ta. Jag tror dock att det var lite freudianskt att saker som förekom i valrörelsen nu lyfts upp som någonting vi ställs till svars inför. Någonstans tror jag att Conny med flera vill att Kristdemokraterna skulle ha 51 procent så att man helt och hållet skulle kunna utgå från exakt vad vi sade i alla detaljfrågor under valrörelsen. Riktigt där är vi inte än, men jag tolkar det så och känner mig lite glad för det.

Sedan är det ju så när det handlar om de sociala villkoren, eller kollektivavtal om man så vill, i färdtjänstsammanhang, att det inte är någon okomplicerad fråga. Det har jag lärt mig under det halvår som jag har haft en del av ansvaret för färdtjänsts- och tillgänglighetsfrågor under trafiknämnden. Det ska bli intressant att följa hur saker utvecklas när det handlar om möjligheten att ställa sociala villkor i den här sortens upphandlingar. Det är lagstiftningsärenden på gång i vårt land och vi får se hur vi ska anpassa oss efter dem. Andra upphandlingslösningar är på gång i andra delar av Sverige, som ofta framhålls som att här

har man gjort det och där har man gjort det – men detta är saker som man precis bara börjat göra. Jag är skeptisk till hur man ska ro i land en del av de ganska långtgående sociala kravsammanställningar som man har gjort i till exempel Göteborgstrakten, men vi får se hur de klarar sig. Jag hoppas för färdtjänstresenärernas skull att det går bra i Västra Götaland och på västkusten, men jag tror faktiskt inte det kommer att göra det.

Det finns alltså en rad saker att titta på. Då ska man komma ihåg att vi i Alliansen också utreder hur vi ska se på framtidens färdtjänst vad det gäller upphandlingar med mera. Jag stor tillförsikt till den utredningen. Jag tror att den kommer att synkronisera mycket bättre med framtida eventuella lagförändringar och andra anpassningar till EU-regelverk och annat än vad det skulle ha blivit om vi hade forcerat fram detta nu.

Anförande nr 167
C o n n y F o g e l s t r ö m (S): Ja, vi är säkert många i den här församlingen som hade önskat en bättre balans inom Alliansblocket när det gäller de här frågorna!

Jag konstaterar krasst, Fredrik, att vi hade en unik möjlighet för några veckor sedan att ställa tuffa kvalitetskrav i upphandlingen, men det bidde ingenting av det. Jag läser innantill: Färdtjänstupphandling E26 följer förstudiens intentioner likartad upphandling som i dag – ni vet, två företag som har oligopol med 98 procent av verksamheten – tilldelning utifrån ekonomiskt mest fördelaktiga anbud.

Pris före kvalitet!

Anförande nr 168
S a h i r D r a m m e h (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag ska också prata lite grann om färdtjänst, eftersom jag sitter i nämnden som ledamot för Miljöpartiet.

Den som reser med färdtjänst måste kunna lita på att den fungerar oavsett om man åker buss, tåg eller taxi. Det är inte ovanligt när man åker tåg och vill komma till sjukvården, arbetet eller annat, att råka ut för stopp i trafiken. Antingen är det växelfel, signalfel eller fel på spåren.

Många färdtjänstkunder väljer SL-trafiken under kvällstid eftersom det under rusningstid är svårt att få sittplats. Eftersom det blir fler färdtjänstresenärer som åker i den vanliga kollektivtrafiken blir det också känsligare med stopp i trafiken. Färdtjänsten är till för personer som på grund av funktionshinder eller annat har svårigheter att förflytta sig på egen hand eller resa med allmänna kommunikationer.

För oss i Miljöpartiet är det viktigt att företag som lämnar anbud till färdtjänst måste ha sjysta villkor till sina förare. Annars åsidosätts konkurrensen genom dumpning av priset som i sin tur leder till dålig kvalitet till våra färdtjänstkunder. Det är en extra kostnad för de företag som har kollektivavtal, men vi hoppas att deras sjysta arbetsvillkor ska gynna färdtjänstresenärerna. Vid upphandlingen måste vi kunna ställa krav på socialt ansvar. Stockholms läns landsting ska vara föregångare och givetvis bör vi kunna ställa krav på taxibolagen att de ska ha sjysta villkor för sina förare så att de kan utföra ett bra jobb och att våra färdtjänstresenärer som möter deras förare kan förvänta sig en service på hög nivå.

Det ska möjliggöras att personer med olika funktionshinder i större utsträckning ska kunna använda den vanliga kollektivtrafiken, eftersom den är billigare. Cirka 72 procent gör omkring 1,5 miljoner resor i kollektivtrafiken. Färdtjänsten omsluter cirka 1,3 miljarder kronor om året, ungefär samma summa som Stockholms pendeltåg.

Det handläggs cirka 30 000 ärenden per år och cirka 20 procent av ansökningarna avslås. Många handläggare är stressade och sjukskrivna, vilket i sin tur leder till att ansökningarna tar längre tid. Vi i Miljöpartiet vill att fler handläggare anställs för att underlätta deras jobb.

Sverige har undertecknat FN-konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning den 30 mars 2007. Därför måste vi säkerställa och anordna transporter för dem som har funktionsnedsättning på ett bra sätt. Cirka 87 procent av färdtjänstkunderna är nöjda – men vi har en bra bit till hundra procent! Vi i Miljöpartiet vill att vi ska nå dit.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets allmänna budgetförslag för 2016.

Anförande nr 169
P i a O r t i z V e n e g a s (V): Jag ska prata lite mer ur resenärsperspektiv. Jag börjar med att läsa upp de tre första allmänna principerna i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning: a) Respekt för inneboende värde, individuellt självbestämmande, innefattande frihet att göra egna val samt enskilda personers oberoende. b) Icke-diskriminering. c) Fullständigt och faktiskt deltagande och inkludering i samhället.

Hur stämmer då det överens med vår färdtjänst i dag? Att kunna ta sig fram och resa på lika villkor som andra är grundläggande för de här friheterna, och för många är färdtjänsten det enda alternativet. Men dagens regelverk ger rätt till 198 resor per år. De är dessutom fördelade på max 50 resor per kvartal. Utöver det får man ansöka om extra tilldelning – och då ska det vara resor av så kallad väsentlig karaktär. Det kan vara arbete, det kan vara *vissa* typer av studier, *vissa* typer av förtroendeuppdrag, man kan få besöka *vissa* anhöriga, och man kan få hämta och lämna barn under *en viss* ålder. Vad skulle hända om vi överförde samma regler i hela kollektivtrafiken? Eller varför inte i hela biltrafiken?

Sätt er en liten stund och fundera på vad ni gör för resor som inte ingår i ”väsentlig karaktär”, det vill säga åka till exempel hit eller till jobbet. Hur många resor i veckan gör ni? För färdtjänstresenärer ska det räcka med 3,8 enkelresor per person och vecka. Det betyder att om man åker och handlar två gånger så har man gått över sin kvot.

Resorna ska dessutom vara jämnt fördelade över året, så det är inte så att om man tar det lite försiktigt några månader kan man spara på sig resor om man nu vill vara med på lite extra kulturevenemang på sommaren eller så – aja baja! Vill eller behöver du resa mer så får du ansöka, och det är du själv som måste argumentera för att din resa verkligen är väsentlig – men bedömningen görs av en tjänsteman på förvaltningen.

Den politiken är inte förenlig med vare sig självbestämmande eller fullständigt och faktiskt deltagande. Därför är frågan om fri tilldelning av resor inom färdtjänsten en oerhört viktig principfråga för oss i Vänsterpartiet. Vi ställer oss väldigt frågande till att inget annat parti driver den här frågan. För vad är kostnaden för fri tilldelning i färdtjänsten? Den är mellan 50 och 65 miljoner kronor per år. Det motsvarar 0,8 promille av landstingets budget.

Ta med er detta till nästa budgetförhandling!

Anförande nr 170
F r e d r i k W a l l é n (KD): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Så kommer då ytterligare några ord om Alliansens budget avseende specifikt färdtjänsten och tillgänglighetsarbetet i vår kollektivtrafik. Man ska vara tydlig med och bära med sig, när det handlar om både färdtjänst och tillgänglighetsarbete, att det går bra för oss. Vi har genomfört ett omfattande tillgänglighetsarbete de senaste åren. Tittar vi på den allmänna kollektivtrafiken så ser vi låginstegsgolv i bussar, tillgänglighetsanpassning av bryggor och anläggningsplatser i skärgårdstrafiken, ledsagning vid 155 stationer och bytespunkter – för att bara nämna några saker.

Ett gott betyg för alla tillgänglighetsinvesteringar är förstås att antalet resor i den allmänna kollektivtrafiken för resenärer med funktionsnedsättningar ökar, och länets färdtjänstberättigade gör faktiskt fler resor med allmän kollektivtrafik än med färdtjänst – en hel miljon resor mer, 5,1 miljoner mot motsvarande 4,1 miljoner.

Nu vill vi i Alliansen fortsätta den här positiva utvecklingen. Stockholms läns landsting har stora ekonomiska utmaningar, men i vår hållbara Alliansbudget kommer vi avseende tillgänglighet bland annat att fortsätta arbetet med att förstärka, upprätthålla och underhålla rulltrappor och hissar i kollektivtrafiken, vi kommer att utöka och utveckla ledsagningen, och en detalj som faktiskt ökar tillgängligheten för oss allihop är att vi kommer att fortsätta förstärka den mobila uppkopplingen i tunnelbanan.

Specifikt när det gäller färdtjänsten är det alltså så att vi har en punktlighet på 95 procent. Trafikförvaltningen har under våren arbetat hårt med att få ned tiden mellan ansökan och beslut om färdtjänsttillstånd. Det arbetet går bra. Just nu är det en väntetid på cirka fem till sju veckor, och i kombination med att förvaltningen börjat skicka ut påminnelsebrev till de färdtjänstresenärer vars tillstånd håller på att gå ut bör risken för att den som ska få ett förnyat tillstånd ska behöva vänta länge efter att det tidigare har gått ut att bli väldigt liten.

Sedan fortskrider upphandlingen av färdtjänstresor med målet att det ska träda i kraft under 2016, och i den upphandlingen lyfter vi från Alliansen bland annat krav på utbildning av förare inom färdtjänsten inom en rad områden. Vi genomför också ett utredningsarbete för den framtida inriktningen av länets färdtjänst.

Vi har alltså en uppmätt nöjdhet på 87 procent av färdtjänstresenärerna. Som jag beskrev i ett tidigare replikskifte finns det alltid saker att titta på när man ska bedöma nöjdhet, att hitta rätt parametrar att mäta – men det kan faktiskt ofta vara så att lika gärna som man missar något berättigat klagomål man man också övertolka andra påpekanden. Så det där är en utmaning. Men 87 procent i uppmätt nöjdhet är ett kvitto på att vi i många avseenden ligger rätt!

Jag bland andra hoppas verkligen nu få vara med och surfa vidare på den här vågen av positiv utveckling avseende färdtjänsten och tillgänglighetsarbetet i Stockholms läns kollektivtrafik. Det finns det förutsättningar för i vår Alliansbudget. Men en viktig del för att få den möjligheten, precis som det är viktigt för hela budgeten, är förstås att den nödvändiga höjningen av SL:s månadskort genomförs, att den tillstyrks. Det vore djupt olyckligt att säga nej till denna för hela kollektivtrafiken så viktiga intäkt, som fortfarande skulle ge kollektivtrafikresenärerna i Stockholms län ett jämförelsevis lågt månadskortspris och som dessutom ger tillgång till Sveriges och ett av världens mest tillgängliga och omfattande kollektivtrafiksystem.

Jag vill därför med eftertryck yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 171
G u s t a v N o r d i n (FP): Ordförande, fullmäktige! Jag skulle vilja göra ett inlägg angående färdtjänst och fria resor. Det pratas mycket om färdtjänst och huruvida den är bättre eller sämre privat eller offentlig och så vidare. Jag är ju ganska ung, yngre än många andra här inne, men jag är tillräckligt gammal för att minnas hur det var innan färdtjänsten avreglerades, innan man tillät mångfald inom färdtjänsten. Det är ganska nytt. Det har funnits i över åtta år nu, men jag minns alltså hur det var innan. Oavsett vilket bolag man åkte med – för det har alltid varit så att flera olika bolag har kört färdtjänst – ringde vi som konsumenter av färdtjänst ett och samma nummer och så kunde det komma en 020, Kurir, Samtrans eller så vidare. För att vara garanterad att få en bil var man nästan tvungen – det sades inte offentligt men när man pratade med folk på färdtjänst så sade de att vill du vara säker på att få en bil så ska du beställa fyra dagar i förväg. Det är helt sant!

Sedan 2006 ökade tillgängligheten, fast man bara hade ett fåtal bilar i början, något otroligt drastiskt. Det här har inneburit en så stor kvalitetshöjning för oss som dagligen använder färdtjänst att det inte går att jämföra med någonting annat. Det är den största frihetsreformen på handikappfronten på många år! Jag tycker inte man ska raljera med vad det faktiskt innebär.

Jag kan och hålla med om att man bör utöka resandet, och det håller vi nu på att utreda. Själv berörs jag inte av det eftersom jag inte åker taxifärdtjänst utan färdtjänstbuss, men det finns många som har begränsade resor och det kan jag sympatisera med. Detta håller som sagt på att utredas, så den ambitionen finns.

Jag vill bara understryka att om man rullar tillbaka den reform som det var när färdtjänsten privatiserades så skulle det innebära otroliga försämringar i tillgänglighet och i kvalitet. Precis som föregående talare sade är kundnöjdheten inom färdtjänst hög, och det är till väldigt stor del förtjänsten av den avreglering som har ägt rum. Jag ville säga det för att vi ska ha lite mer nyanser i den här debatten och hoppas att jag kunde tillföra det.

Anförande nr 172
K j e l l J a n s s o n (M): Fru ordförande, fullmäktige! I sjötrafikberedningen pågår det upphandling, så det är inte så mycket att prata om i just den delen. Jag är glad över att vi har enats i beredningen om den upphandlingen och har en bred enighet – Socialdemokraterna var också med på det förslag som vi nu har gått ut med.

Men jag har några frågor. Jag är lite förvånad över Socialdemokraternas budget, som bygger på att man ska sälja fastigheter. När vi vill sälja fastigheter i Norrtälje brukar Socialdemokraterna fullständigt gå i taket. Det enda som upprör mer är när man vill sänka skatten, då blir man ännu mer arg.

Till min fråga. Ni har alltså en halv miljard mindre årligen i budgeten för trafiknämnden, och där ingår ju sjötrafiken. Vilka båtturer ska ni dra ned? Sommaren kommer nu och då kommer jag att träffa massor av folk som använder sjötrafiken. Jag vill veta vilka turer ni ska stänga – hur har ni tänkt? Det svaret vill vi ha här i fullmäktige.

Jag tycker också det är beklagligt att man inte kan gå med på att höja SL-kortet. Vi har näst lägst kortkostnad i landet – endast Gotland har lägre, som har tio busslinjer.

Lite nordostperspektiv också. Arlanda ska växa till 2030 med 20 000 anställda, planerar Swedavia. Att Socialdemokraterna och Miljöpartiet är emot att vi bygger ut Roslagsbanan till Arlanda förvånar mig kraftigt. Varför är ni emot det – vill ni inte knyta ihop Arlanda med regionen? Tror ni inte att det bor folk i nordostsektorn som ska flyga iväg till övriga Europa och jobba, som behöver komma smidigt till Arlanda – eller ska alla ta BMW:n dit? Hur vill ni ha't? Varför är ni emot det? Vi vill ha svar!

Och så vill jag absolut ha svar på vilka sjöturer ni ska dra in. En halv miljard fattas – det är luftslott i er budget!

Anförande nr 173
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Tack för frågorna, Kjell! Jag ska vara lite snabb så Staffan hinner prata om vår sjötrafikpolitik ordentligt, för det är ju egentligen det som hör till den här delen.

Vi ska spara på framför allt konsultkostnader, har vi pratat om tidigare en stor del av dagen. Jag tycker inte att det är prioriterat att de har ökat med 400 miljoner de senaste åren. Just vi som har varit involverade i sjötrafikdebatten och debaclet kring hela den förra upphandlingen vet ju också om hur fruktansvärt fel det kan bli när man blir beroende av konsulter som tror på en alldeles egen upphandlingsmodell. 20 miljoner kostade det. Delar av de konsulterna handlade enbart om att försöka få er att vara samman under den här processen – tills ni till slut lyssnade på näringen, på de boende och på oss och stoppade hela debaclet. Så det finns många onödiga konsultkostnader att skära i, man behöver inte skära i sjötrafikturer.

Däremot vill vi, för att kunna prioritera den sjötrafik som driver utvecklingen i regionen, faktiskt vänta med försöket med en av pendelbåtslinjerna. Staffan kommer att gå in på det sedan.

Det finns konsultkostnader att hämta, och det borde som sagt all vi som har jobbat med sjötrafiken vara mycket väl medvetna om.

Anförande nr 174
Kjell Jansson (M): Ordförande, fullmäktige! Nanna Wikholm, det finns 48 miljoner att spara på konsulter. Det återstår alltså 452 miljoner. Hur mycket sjöturer ska du dra in?

Nyss var Conny Fogelström från Täby uppe här och yrkade på att vi skulle göra en utredning om att förlänga tunnelbanan till Täby och Arninge. Det är vi också för på lång sikt, men det är kanske läge att göra det när man först har byggt till Arenastaden.

Där ligger det också konsultkostnader, så ena stunden vill ni spara, nästa gång vill ni öka.

Ge oss svaret om vilka sjöturer ni ska spara, mer än den mellan Ulvsunda och Södersjukhuset om jag förstod rätt. Det är ju småpengar i det hela!

Anförande nr 175
Lukas Forslund (C): Fru ordförande, fullmäktige! Som ordförande i trafiknämndens sjötrafikberedning är jag glad att Alliansen har presenterat en budget där vi satsar på sjötrafiken.

Pendelbåtar och skärgårdstrafik är populära transportmedel, som utnyttjar det unika faktum att Stockholm är en miljonstad byggd på och kring öar. Stockholms läge är en av Stockholms största tillgångar. Vi har en unik natur med närhet till vattenmiljöer i stora delar av regionen, inte bara en mångfald av ekosystemtjänster och blå lungor, utan vattenfaktorn är också en del av livskvaliteten för dem som bor här och dem som väljer att flytta hit.

Det är därför, mina vänner, som sjötrafiken har en sådan potential i Stockholmsregionen. Genom en väl utbyggd sjötrafik skapar vi förutsättningar för en växande stad vid strandlinjer och vattendrag. En tätt trafikerad båtlinje kan i princip fylla samma funktion som en stombuss.

Alla som har varit i vattenstäder som Amsterdam, New York och Venedig känner igen det här. Stockholm har liknande möjligheter, och det är något som vi ska utnyttja och bygga vidare på.

Det är min ambition att sjötrafiken ska ta ännu större plats i kollektivtrafiken på ett lönsamt och effektivt sätt. De tre nya pendelbåtslinjerna som nu kommer att sjösättas i Mälaren är ett bra exempel på hur Centerpartiet och Alliansen satsar på att utveckla vattenvägarna.

Vi har en trängselproblematik i kollektivtrafiken, som alla som åker kollektivt i rusningen upplever dagligen. Pendelbåtstrafiken kan utgöra en del av lösningen, som avlastning för den kollektivtrafik som går på vägar och spår. När vi genomför stora projekt som ombyggnaden av Slussen, kommer behovet av avlastning av kollektivtrafiken att öka. Pendelbåtstrafiken är unikt anpassad för att snabbt och utan större anläggningsarbeten kunna sättas in för att lösa de nya trafikutmaningar som uppstår.

Vattenvägarna kan också skapa nya genvägar och resmönster, som varken vi politiker eller stockholmarna har tänkt på innan. Det var förmodligen relativt få som ville åka raka vägen mellan Nacka och Nybroplan innan Sjövägen kom till – nu blir den allt populärare för varje dag.

Båttrafiken är också ett av de få trafikslag som kan transportera rullstolar, barnvagnar, cyklar och andra skrymmande saker utan den trängselproblematik som vi ser i andra delar av kollektivtrafiken.

Delar av oppositionen brukar prata om samhällsekonomisk lönsamhet. Vi vet att de modeller som använts för att beräkna lönsamhet och liknande är starkt begränsade. Hade vi bara hållit oss till kalkylerna så hade Stockholm varken haft tunnelbana eller tvärbana – ganska många satsningar hade nog uteblivit om man hade gått på den renodlade samhällsekonomiska kalkylen, det måste till en bedömning, och det är vad väljarna väljer oss för att göra. Om vi stannar till och ser hur verkligheten ser ut så finns det alltid fler faktorer att ta i beaktande. Som politiker är det vår uppgift att hela tiden se helheten och göra bra avvägningar.

Jag vill också lyfta skärgårdstrafiken. Den sjötrafikupphandling som nu genomförs kommer att ge en bättre, mer sammanhållen trafik med bättre valuta för skattepengarna. Samtidigt har vi möjlighet att utöka trafiken med hela 3 000 extra timmar. Så utvecklar vi sjötrafiken och skapar en ännu bättre grund för skärgårdssamhällena att fortsätta leva, växa och frodas. När arbetspendling, helg- och semesterresor blir enklare och möjligheterna för turister att resa runt i skärgården ökar, skapas nya möjligheter att bo och verka i skärgården.

Förlängningen av sommartidtabellerna och den nya tvärgående nord-sydliga förbindelsen är två Centerinitiativ som nu blir verklighet. Jag tror och hoppas att de kommer att bli lyckade.

Självklart brottas också sjötrafiken med klimatomställningen, och vårt mål är fortsatt att pendelbåtstrafiken ska bli fossilfri till 2030. Jag är övertygad om att utsläppsfri pendelbåtstrafik är genomförbart. Vi har redan en elbåt på Sjövägen, och med smarta investeringar i ny teknik kan vi elektrifiera all pendelbåtstrafik i Stockholm inom inte alltför många år. I skärgårdstrafiken har vi redan i dag möjlighet att ersätta diesel med CO2-neutral HVO – diesel som utvinns från tallolja. I takt med att batteritekniken blir bättre kommer vi förhoppningsvis också att kunna elektrifiera en del av skärgårdstrafiken, även om det ligger längre fram i tiden.

Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens budget.

Anförande nr 176
S t a f f a n H o l m b e r g (S): Fru ordförande, ledamöter! Om en barnfamilj ska våga satsa på att bosätta sig på en ö i vår skärgård, måste de veta att det finns ett jobb där på ön eller att det finns kommunikationer till en annan ö eller till fastlandet. De måste veta att det finns barnomsorg och att det finns skola, och de måste veta att det finns en livsmedelsaffär. Förändras något av det här, kan det innebära att familjen måste flytta tillbaka till fastlandet.

Vi socialdemokrater är därför stolta att den nya upphandlingen av skärgårdstrafiken tack vare vårt hårda arbete nu är bättre utformad att skapa stabila förutsättningar för skärgården. Trafikförvaltningen har fortsatt möjlighet att förändra turlistorna och politiken har fortsatt ansvar att vara lyhörda för förbättringar av turlistorna. Möjlighet finns också att utöka trafiken, som Lukas sade, med 3 000 gångtimmar, vilket gör att Stockholms läns

landsting kan uppfylla kravet i RUFS utan att minska trafiken på sommartid. När upphandlingen är avslutad vill vi ge trafikförvaltningen i uppdrag att genomföra utökningen till full RUFS-standard.

Vi slår också vakt om det historiska tonnagets roll i skärgårdstrafiken.

Sjötrafik i staden kan, när den är smart planerad, innebära kraftigt kortare restider inom Stockholm. Sjövägen har jämfört med landtrafiken en hög kostnad per resenär, men antalet resande ökar ju stadigt. Nybyggnation i sjönära lägen längs rutten, kombinerat med begränsade bussförbindelser, gör att linjen fyller en viktig funktion.

Försöket med elbåt är intressant för utvärdering, men i en svår ekonomisk situation där stora nedskärningar ska göras på landtrafiken måste nya kostsamma försök göras sparsamt. Den pendelbåtslinje mellan Ulvsunda och Södersjukhuset som visar på extremt låg samhällsekonomisk lönsamhet bör inte genomföras i det här skedet. Det talas om en kostnad på 50 miljoner kronor, och förutom detta är det stora problem med infrastrukturen till den här linjen då Stockholms stad inte har avsikt att göra de stora investeringar i bryggor och annat som behövs för linjen.

Jag vill också säga några ord om taxan beträffande sjötrafiken, därför att där skiljer vi oss från de borgerliga partierna. Vi socialdemokrater vill ha oförändrade taxor på sjötrafiken, medan de borgerliga partierna vill öka månadskortet med 90 kronor, öka ökortets avgift per kort och år med 50 kronor och dessutom öka kontantbiljetterna på Djurgårdsfärjorna med 5 kronor. Vi vill alltså ha oförändrade taxor i sjötrafiken.

Fru ordförande! Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 177
V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Ordförande, ledamöter! Stockholm har alltid varit en sjöfartsstad. Med dess läge mellan Mälaren och Saltsjön är det naturligt att vattenvägar har använts för att nå de olika stadsdelarna men också skärgården och Mälarens övärld. Under ganska lång tid efter bilismens inträde minskade dock den stadsnära sjötrafiken. Med den allt tätare bebyggelsen i Stockholmsregionen behövs det åter vattenvägar, men nu på ett nytt och mer modernt sätt.

Miljöpartiet välkomnar de nya linjer som kommer att tas i bruk inom Stockholms stad och dess närområde. Vi ser också att modern kollektivtrafik på vatten kan bli verklighet. Försöket med elbåt på linjen Nacka–Nybroviken är ett exempel, men det behövs fler initiativ. Det krävs nu en snabb utökning av sjötrafiken för att kompensera för sämre framkomlighet på land, bland annat beroende på de många gatuarbeten och byggen som pågår i staden. Inför ombyggnaden av Slussen bör också ny båttrafik sättas in för att kompensera för utebliven annan kollektivtrafik.

Miljöpartiet har länge förordat nya båtlinjer genom staden som avlastar landtrafiken. Det finns fler möjligheter, som ännu inte utnyttjas, med tvärgående sjötrafiklinjer både i kollektivtrafiken och med vägfärjor. Om detta ska kunna bli verklighet får inte landstinget fastna i onödiga diskussioner med staden om angöringspunkter och service ikring dem. Skattebetalarna är ju desamma vare sig det är en angöringspunkt eller en båtlinje som ska betalas.

Jag tror att de flesta av oss vill se skärgården blomstra och dra till sig liv och besökare året runt. Då måste servicen i kollektivtrafiken fungera. I det nya regionala programmet måste det kärnö-resonemang som man har där ses över. Båttrafik kan vara effektiv även till öar med färre invånare än de 100 som nu nämns i RUFS.

All landstingets sjötrafik ska vara tillgänglighetsanpassad – det gäller även angöringspunkterna. Sjötrafiken ska vara kopplad till landtrafik. Med rätt linjesträckningar och rätt service vid replipunkter och angöringspunkter kommer fler att färdas med

skärgårdsbåtarna. Lägger man också till hela resan-konceptet, som inkluderar anslutande landtrafik och service, så blir intresset säkert ännu större.

Så enkla saker som att det finns ett regnskydd eller någonstans att sitta för dem som väntar kan vara avgörande för om människor ska välja kollektivtrafiken. I dag har många av bytespunkterna en eftersatt kvalitet. Det ska finnas regnskydd och toaletter vid bytespunkter, anvisningar om bussanslutningar ska finnas och det ska finnas parkeringsplatser för dem som absolut måste åka bil till båtarna.

Servicen vid omstigning måste förbättras och Stockholms läns landsting ska ta ansvar för att samordna och delfinansiera infrastrukturen vid bytespunkterna och vid andra bryggor inom kollektivtrafiken på vatten. Miljöpartiet har i sin budget lagt 65 miljoner kronor för sådana investeringar.

Det är också viktigt att utveckla frakterna till sjöss. I dag diskuteras utökad kustsjöfart som ett sätt att underlätta och göra godstransporterna mer miljövänliga. Det vore väldigt önskvärt om vår skärgårdstrafik kunde vara med i den diskussionen. Många boende och företag i skärgården är helt beroende av att godshantering och post fungerar.

Det råder också olika förutsättningar under året. Under sommarhalvåret ökar skärgårdsbefolkningen mycket genom deltidsboende och turism. Det är då ännu viktigare med snabba transporter och service. Dagens turister nöjer sig inte med gårdagens pittoreska badortskultur! De vill vara i och se skärgården, men de vill helst ha det som hemma – samma service.

Skärgårdsrådet var en viktig part för dialogen mellan landstinget och Länsstyrelsen, kommunerna och skärgårdens intresseföreningar. Detta har nu saligen insomnat och många undrar vad som kommer att hända. En fråga till Gustav Hemming om detta har inte givit något klargörande besked, tyvärr. Det behövs mer dialog, inte mindre, när det gäller skärgårdens service och trafik.

Samma sak gäller den referensgrupp som inrättades till sjötrafikberedningen, där jag är andre vice ordförande: inget möte på ett halvår! Det behövs mer dialog, inte mindre, om skärgårdstrafiken – särskilt som den nya upphandlingen av skärgårdstrafiken snart kommer att vara klar. Vi vill att den goda anda som präglade omtaget av upphandlingen även ska prägla fortsättningen av skärgårdstrafikens utveckling – detta till skillnad från den hantering som har varit med busstrafikomläggningen i staden.

Väldigt viktigt för framtiden kommer att vara hur vi lyckas modernisera och ställa krav på mer miljöanpassade fartyg. Fartygen har en lång livslängd och därför är det viktigt att noga tänka igenom prestanda, bränsleanvändning och bränsletyp. I landstinget uppnås inte målet för koldioxidutsläpp för fartygstrafiken. Landstinget bör i större utsträckning än i dag ligga i framkant när det gäller miljöbränsle för skärgårdstrafiken – ja för all fartygstrafik som landstinget svarar för.

Vi har ännu inte sett den plan för utfasning av fossila bränslen som Alliansen aviserade i sin budget för 2015. Det är inte mycket dyrare att gå över till det nya syntetbränslet HVO, och det kräver inte att dieselmotorerna måste byggas om. Vi lägger i vår budget 10 miljoner kronor för i år för att påbörja en sådan övergång, och vi hoppas få hela övergången gjord väldigt snabbt – inte till 2030 utan de närmaste åren.

Jag yrkar med det bifall till Miljöpartiets budget, och då också till en bibehållen taxa i skärgårdstrafiken. Jag yrkar också bifall till en att-sats om förbättrad service och infrastruktur vid bytespunkter.

Anförande nr 178
L u k a s F o r s l u n d (C): Fru ordförande! Nu riktades en fråga till Gustav Hemming som inte sitter här, men den var säkert egentligen lika mycket riktad till mig som ordförande i beredningen. Vi har samma intentioner att ha en fortsatt dialog. Just nu är det en väldigt

känslig fas, som du känner till – det är tyst fas i upphandlingen – och då är det kanske inte den bästa tiden att ha samråd. Men vi kommer att återkomma med en plan för att träffa de referensgrupper som är satta till sjötrafikberedningen.

Sedan nämner du att det inte kostar mycket att ställa om bränslemodellen. Att båtarna inte behöver konverteras stämmer, men jo – det kostar jättemycket pengar. En uppskattning är att det kostar ungefär dubbelt så mycket som att tanka dem med dagens bränsle.

Det finns en problematik, som du känner till, att sjötrafiken världen över är skattebefriad. Det är inte lätt att jobba med styrmedel om man inte har något skatteinstrument. HVO kostar dubbelt så mycket, vilket skulle betyda ungefär 20 miljoner för att ställa om Waxholmsbolagets drivmedel. Det är mycket pengar. Jag vet inte om man har dem i budgeten, men vi kanske kommer dit. Jag hoppas det i alla fall!

Anförande nr 179
Vivianne Gunnarsson (MP): Ja, Lukas Forslund, jag vet att ni också vill ställa om men under en mycket längre tid. Jag tycker vi ska försöka nå koldioxidmålen så fort som möjligt – vi behöver komma till det hållbara samhället!

Det är ingen stor investering alls, det är ingen stor kostnad. Du fick ju samma dragning som jag av förvaltningen, där vi fick veta att det ligger i storleksordningen 20 miljoner – men att det inte på något vis är förhandlat. Så det kan mycket väl hända att det blir en lägre kostnad, och det är i landstingets stora budget en liten kostnad.

När det sedan gäller referensgruppen vet jag att det är en tyst period nu. Men det är ju just då man kan utöka sina relationer och diskutera vidare – inte i ett läge där man kanske är lite i konflikt utan det är bra att utveckla sina goda relationer när det inte är skarpt läge.

Anförande nr 180
Lukas Forslund (C): Jag delar inte uppfattningen att 20 miljoner inte skulle vara mycket pengar. I Waxholmsbolagets budget är 20 miljoner väldigt mycket pengar.

Jag har inte sett dem i din budget, men du kanske kan visa mig dem utanför när vi käkar middag sedan?

Anförande nr 181
Kjell Jansson (M): Fru ordförande, fullmäktige! När jag hör Vivianne Gunnarsson här måste jag gå upp!

Det gäller att ställa om båtarna med sans. Antingen prioriterar vi mer trafik i skärgården, eller också prioriterar vi att byta motorer i alla båtar.

Sans och balans! Mer trafik vill vi i alla fall prioritera från Moderaternas sida. Vi vill ha en levande skärgård.

Anförande nr 182
Vivianne Gunnarsson (MP): Men vi har ju prioriterat *både* en utökad trafik *och* omställning till andra bränslen!

Vi behöver inte byta motorer, det här nya bränslet går precis lika bra utan att man byter motor. Det behövs en liten kvalitetskontroll, men inte något byte av motor. Det går med precis samma motor.

Ja, det är klart att 20 miljoner är ganska mycket i just sjötrafikbudgeten – men i landstingets budget är det ju väldigt lite!

Anförande nr 183
Gunilla Roxby Cromvall (V): Även ett litet inlägg om sjötrafik från Vänsterpartiet. Precis som Vivianne Gunnarsson började sitt inlägg tänkte jag göra det. Stockholm och vår region finns just för att här möts Saltsjön och Mälaren. Sjötrafiken kan, om den är smart, ge oss gena vägar att passera Saltsjö–Mälarsnittet. Inte minst cyklister, har det visat sig, kan göra stora restidsvinster, och också få en mycket trevligare färd och slippa gator fulla med bilar och avgaser, genom att i stället ta båt.

Vi i Vänsterpartiet har också länge lyft frågan: Varför kör vi inte bussar på vägfärjor? Busslinjer skulle också kunna passera Saltsjö– Mälarsnittet där vi har så trångt. En del säger att vi ska bygga Förbifarten på grund av detta; vi tycker att det finns andra alternativ.

Sist men inte minst – jag har lyft det tidigare och jag lyfter det nu igen – samma taxa ska gälla i sjötrafiken som i landtrafiken. Alla betalar vi samma landstingsskatt, och i och med det ska vi också ha samma taxor oavsett om vi bor där det finns vägar eller där vi måste ta båt. Och vi har lagt in det i vår budget, Lukas! 53 400 000 skulle det kosta enligt landstingets beräkningar att ge samma rättigheter åt dem som bor på öarna att få åka på SL-kortet.

Och allra sist: Vi har stora utvecklingsplaner och ser stora möjligheter med sjötrafiken. Vi kan också köra mera gods, också i hela Mälaren, för att se hela regionen lite större än bara Stockholms läns landsting.

Med det återigen bifall till Vänsterpartiets förslag till budget!

Anförande nr 184
Christina Blom-Andersson (KD): Fru ordförande! Båttrafik handlar inte bara om vackra skärgårdsturer på sommaren. I vårt län bor och verkar människor i skärgården och på öarna i Mälaren. Det är därför viktigt att prioritera och underlätta resor till och från öarna både i skärgården och inne i Mälaren.

De satsningar på utbyggd sjötrafik som vi har sett de senaste åren är ju fantastiskt bra, och jag är så klart som kristdemokrat väldigt glad över att just mitt parti tog initiativ till den linje som heter Sjövägen, som trafikerar Nacka–Lidingö–Stockholms innerstad. Den går dessutom som tillgänglighetsanpassad elbåt, vilket är väldigt, väldigt bra.

I Alliansens förslag till budget finns det förslag om tre nya pendelbåtslinjer, bland annat den som vi hörde om alldeles nyss, Ulvsunda–Södersjukhuset, men också till min egen hemkommun Ekerö planeras det en linje som ska trafikera mellan Tappström och centrala staden. Den linjen, vill jag understryka, är otroligt viktig. Det är 87 procents utpendling från kommunen, och vi åker i dag buss och tunnelbana med gröna linjen, som är hårt belastade. Det kommer att byggas en ganska stor, välkänd väg, det ska göras omändringar vid Brommaplan och det ska göras trafikändringar i Stockholm som gör att det kommer att bli knöligt att få in alla de här människorna till staden. Därför är den här båten otroligt viktig.

Därför känns det för mig otroligt självklart att vi bygger ut nätet med pendelbåtar, både på Saltsjön och i Mälaren.

Anförande nr 185
Anna Sehlin (V): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Jag vill tala lite om upphandling. Vi har berört skärgårdsupphandlingen, som väl inte var så bra. Den förankrades inte bland skärgårdsborna, den förankrades inte väl politiskt, och den revs också upp.

Nu har vi en skärgårdsupphandling som vi tycker är mycket bättre. Den ger också möjlighet för politiken att fortfarande vara med och justera och förbättra. Jag skulle vilja dra en

parallell till den bussupphandling som nu pågår för innerstadstrafiken. Där har vi testat ett nytt koncept som innebär att entreprenören får välja hur de vill utforma linjenätet.

Redan innan trafiken har lagts om har det kommit in väldigt många synpunkter från medborgare som känner sig överkörda, som inte har fått lämna sina synpunkter. Det finns osäkerhet om tillgänglighet och sådana saker. I dessa frågor har politiken inte längre någon rådighet. Det är det som vi har gett bort till entreprenören, Keolis.

Jag vill säga att vi måste dra lärdomar av både skärgårdsupphandlingen och av upphandlingen E22 i innerstaden. Vi måste utvärdera våra upphandlingssystem och våra upphandlingskriterier. Kristoffer Tamsons berörde frågan om att vi skulle kunna göra det om vi vill studera medinflytande men också kostnadsökningstakten. Med nuvarande system av VPP till exempel så har vi nämligen ingen möjlighet att kontrollera att vi verkligen har kontroll över kostnaderna för köpt trafik. Vi har avhänt oss den till entreprenören.

Jag skulle vilja säga att vi sitter lite i knät på både entreprenören Keolis när det gäller trafiken i innerstaden och i det system som vi har nu och den nya kollektivtrafiklagen, en ren beställarorganisation där SL har enbart köpt trafik. Fler och fler beslut läggs på förvaltningen eller till och med på entreprenörer och inte hos politiken. Vi håller på att göra oss helt onödiga som politiker. Vi behövs snart inte längre i det här systemet.

Om man verkligen vill komma till rätta med kostnadsökningstakten så anser jag att vi måste studera det system som vi har för närvarande, lyfta på alla stenar. Kan vi minska kostnadsökningstakten för köpt trafik? Kan vi studera andra sätt att göra det här?

Vi måste också utvärdera de system som vi har. Vi kan inte bara köra på. Jag tycker att skärgårdsupphandlingen har lärt oss det. Jag är helt övertygad om att om vi gör en genomlysning av de system som vi har så kan vi också hitta sätt att faktiskt få både mer trafik och valuta för de skattemedel som vi ändå lägger in i detta och få mer trafik i skärgården. Vi kan satsa på de här olönsamma linjerna, där den samhällsekonomiska kalkylen kanske är lite svag men som vi vill ha – Spårväg syd, mer trafik i skärgården. Men med den skenande kostnadsutvecklingen har vi inte de möjligheterna, vi har inte det utrymmet och vi har själva satt oss i den sitsen med det system som vi har.

Det förslaget yrkar jag bifall till, och jag yrkar också bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 186
Mia Wallgren (C): Presidium, ledamöter och åhörare! Det är en stor glädje att få åtminstone en och en halv minut att tala om det som är så viktigt för så oerhört många i hela länet varje dag året runt, hela tiden – kollektivtrafiken.

Förra gången jag stod i den här talarstolen sade jag att periodens allra viktigaste och bästa beslut var just utbyggnaden av tunnelbanan och Stockholmsöverenskommelsen. Nu har vi kommit en liten bit längre. Nu handlar det om genomförandet, förverkligandet av de här planerna och det som de innebär.

Jag vill uppmana alla att svälja den lilla beska medicin som avgiftshöjningar innebär, för att vi ska få en fantastisk kollektivtrafik i framtiden och samtidigt en budget i balans och sund ekonomi i landstinget. Därför vill jag uppmana alla att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag!
Anförande nr 187
Rickard Wall (SD): Presidium, ledamöter! Torbjörn Rosdahl gick väl ut i massmedierna för en tid sedan och sade att Sverigedemokraterna var svaret skyldiga angående hur vi skulle få fram de 700 miljoner som vi avhänder oss genom att säga nej till SL:s taxehöjning.

Därför vill jag bara inleda med att fästa uppmärksamheten på vilket parti som har mest talartid kvar just nu. Att hushålla med tiden kanske kan vara en indikation på hur man sköter sina pengar också.

Nåväl. Svaret på Torbjörns fråga är helt enkelt att vi ändrar inriktning, hela strategin. Vi går från dyra spårvagnslösningar till flexibla busslösningar av olika slag. Detta löser på trafiksidan väldigt mycket av landstingets finansiella problem, både på kort och på lång sikt.

Vi vill nu också titta lite grand på vår bild av de olika partiernas lösning på de finansiella problemen. Då ska vi se på min bild. Den stora bilden är väl ändå att Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill ha skattehöjningar och lite olika omfördelningar. De vill ta pengar från Förbifarten och trängselskatten och sådana saker.

Alliansen går på linjen med avgiftshöjningar och besparingar. Socialdemokraterna säger: Inga skattehöjningar, inga avgiftshöjningar. Vi gör allting jättebra i alla fall med effektivitetskommissioner och allt vad det nu är.

Sverigedemokraterna säger: Inga skattehöjningar, inga avgiftshöjningar. Precis som Socialdemokraterna, men vi går in på linjen med kraftiga besparingar på framför allt spårvägssidan.

Skillnaden mellan Sverigedemokraterna och Alliansen är då alltså att vi gör andra prioriteringar.

Nu var vi i Sverigedemokraterna kanske lite vassa mot Socialdemokraterna. I själva verket, när vi tittar på att-satserna, så ser vi att det finns en hel del av era att-satser som vi spontant känner sympati för.

Vi kan titta på att-sats nummer 3 om en modell för BRT i Stockholms län. Ja, det här med Bus Rapid Transit innebär ju inte bara att man kör som Malmöbussarna utan också att man ska bygga särskilda bussgator, det ska vara signalprioritering och så vidare. Då blir det heller inte så jättebilligt och det går inte heller att göra så jättesnabbt.

Vi kommer att lägga ned våra röster i den voteringen, men här har vi vårt hjärta lite grand med er.

När det gäller att-sats nummer 7, att uppdra till trafiknämnden om högre kvalitet i färdtjänsten genom att ställa krav på kollektivavtal för all personal, så är det också sverigedemokratisk politik. Men lite av det här måste jag ta på mig ansvaret för, eftersom jag har varit långsam ut ur startblocken. Frågan har varit uppe i trafiknämnden tidigare. Vi har inte riktigt hunnit med i den frågan än.

Om vi kikar på Vänsterpartiets budgetförslag så ser vi en skrivning på sid. 7. Det måste ställas hårda krav på dem som driver skattefinansierad kollektivtrafik, att de har kollektivavtal eller villkor i enlighet med kollektivavtal med sina anställda.

Det där är lite grand av sverigedemokratisk politik, men även i den här omröstningen kommer vi att lägga ned våra röster, helt enkelt för att vi inte har synkat oss tillräckligt länge. Det är faktiskt så att om man ska leka politik som man leker blindbock och tror att man ska träffa varandra så blir resultatet ofta tvärtom nämligen, det gör man inte.

Att-sats nummer 9 i Socialdemokraternas förslag handlar om besparingar i pendeltågstrafiken. Även detta är något som bekymrar oss i högsta grad, de här nedskärningarna, besparingarna. Hur kan man dra ned pendeltågstrafiken och köra båtpendling i stället? Och så vidare. Vi kommer att lägga ned våra röster i den frågan också för vi är inte tillräckligt synkade, men egentligen finns det utrymme för att vi ska möta varandra.

Okej, nu hoppade jag över att-sats nummer 2 om enhetstaxan. Detta har varit uppe till diskussion tidigare här i landstingsfullmäktige. Å den punkten säger vi Sverigedemokrater igen att det nu finns en parlamentarisk utredning, så då tar vi och låter processen gå genom den.

Då kan någon säga: Hallå, hallå! Ni sverigedemokrater tog ju själva initiativ i enhetstaxefrågan! Det är riktigt. Det har vi gjort, men så sent som i första halvan av april var situationen väldigt annorlunda gentemot vad den är nu.

På den tiden var Alliansen och de röd-gröna inte ense i frågan om det skulle vara enhetstaxa eller inte, men det är man i dag. I en situation då man är ense tycker Sverigedemokraterna att en sådan här att-sats är att skriva era förhandlingspartner på näsan saker och ting. Nu utgår Sverigedemokraterna ifrån att aktörerna säger att lagda kort ligger, nu håller man fast vid sina ingångsvärden. Alliansen har sagt, eller åtminstone har Moderaterna gått med på förslaget om införandet av en enhetstaxa. Därför utgår vi från att det är det som gäller.

Sverigedemokraterna kommer att gå in i den parlamentariska utredningen med två förslag, för det första: att den ska vara kostnadsneutral. Vi vill inte gå med på att det ska var 25 kronor för enhetstaxan, för då vet vi att då kommer det att bli en förlustaffär. Om priset är 30 kronor så ser det ut som basen, som att det kommer att gå plus minus noll. Det tycker vi är en bra idé.

Vi tycker också att om man ska ha en enhetstaxa så är nog det vettiga att införa en sådan den 1 januari 2016. Man höjer trängselskatten och då kommer SL i alla fall att vara tvungen att förstärka trafiken in till Stockholm. Därför är det lika bra att införa enhetstaxan samtidigt. Även om vi kan se fördelar med detta så är det ändå viktigare för oss att det sker i gott samförstånd. Det är Sverigedemokraternas politik, att föra samman människor som kivas och att man tillsammans kan nå en lösning som håller över mandatperioderna. Vi kommer alltså att lägga ned våra röster även i voteringen om den frågan.

Att-satserna 22 och 23 kanske inte var så viktiga. Om SL-taxan. Sverigedemokraterna säger nej till höjd SL-taxa. Vi har formulerat en att-sats nummer 23 som vi tycker är heltäckande. Den är ganska enkel: oförändrade taxor över hela linjen. I det här fallet får jag ta på mig ansvaret. Om man tittar i taxetabellerna så ser man att Sverigedemokraterna inte har några förslag såvitt avser Waxholmsbåtarna och färdtjänsten. Det beror på att när jag har formulerat att-satsen om SL-taxor så menar jag att SL är allting. Det är SL, det är Waxholmsbåtarna, det är färdtjänsten. Allting är SL för mig, och nu har jag fått lära mig att andra inte uppfattar det på det sättet. Det tar jag på mig ansvaret för.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas förslag till budget!

Anförande nr 188
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Rikard Wall, du talar om sverigedemokratisk politik, men det verkar vara som att fega ut hela tiden. Ni tar ju inte ställning.

Politik är att säga ja eller nej. Man kan ju inte säga att man avstår hela tiden. Ni måste ju ta ansvar. Ni är väl här för att svara inför era väljare sedan.

Anförande nr 189
R i c k a r d W a l l (SD): Ordförande, ledamöter! Huruvida vi fegar ur eller inte får vi väl se efter omröstningen. Välkommen att ta upp diskussionen då!

Anförande nr 190
L a r s T u n b e r g (FP): Ordförande, ledamöter! Sjötrafiken och en levande skärgård är väldigt viktiga saker för oss folkpartister. Som ni vet sker ett omtag med upphandlingen nu, och det tycker vi är bra. Den betonar bland annat tillgängligheten genom bättre tidtabeller och turtäthet och en bra mix mellan stora entreprenörer och mindre. Att det historiska tonnaget ska få köra tycker vi är bra. Det möjliggör även en utvidgning av trafiken med upp till 3 000 timmar.

När vi har kommit i mål med allt detta ser vi fram emot en ännu bättre kollektivtrafik till sjöss i en skärgård med god tillgänglighet och en sammanhållen region. Den nyhet som nämndes är ju den här nord-sydliga turen, vilket vi tycker är ett bra tillskott, och i sommar utvidgar vi den tid som sommartidtabellen gäller, vilket också är väldigt bra för en levande skärgård.

Anförande nr 191
L u k a s F o r s l u n d (C): Fru ordförande! Jag har tidigare nämnt trafiknämndens ansvar och arbete med att vara en del av den gröna omställningen. Jag ska använda mina sista två minuter till att tala lite mer om det arbetet och våra visioner.

Många av de ambitiösa miljömål som vi har satt upp för trafiken ser ut att uppfyllas med råge. När vi nu investerar i kollektivtrafiken, med nya anläggningar och nya fordon, så blickar vi framåt mot en klimatneutral region. Bara för att vi är Sveriges miljöbästa landsting ska vi inte bli bekväma och trappa ned och leva på gamla meriter. Att ställa om transportsektorn är en av våra största miljöutmaningar, och i det fallet kan vi gå före i klimat- och miljöarbetet. Här kan vi vara exemplet som visar vägen för resten av Sverige och resten av världen.

I takt med att miljövänlig teknik utvecklas och blir allt billigare får vi allt fler möjligheter att lösa trafikens miljöproblem både tekniskt och ekonomiskt. De nya elhybridbussarna i innerstadstrafiken och elbåten, som tidigare nämnts, är små men viktiga steg för en framtida utsläppsfri, klimatneutral region.

Snart rullar även induktionsladdade hybridbussar i testtrafik på linjen 755 i Södertälje.

Ytterligare exempel på den snabba teknikutvecklingen kommer från sjötrafiken. För några år sedan var det tekniskt sett helt omöjligt att göra skärgårdstrafiken fossilneutral, inga alternativ fanns till dieseldriften. Nu finns det genom stora svenska projekt och bolag som har tagit fram tekniskt gångbart, om än dyrt, alternativ i form av HVO, biodrivmedel, som framställs av skogsråvara, vilket kan ersätta befintliga drivmedel i befintliga motorer. De här framstegen hade inte varit möjliga utan privata företag och tillväxt.

Som offentlig aktör tror jag att SL och landstinget mår bra av att samarbeta nära innovativa företag för att hitta nya lösningar. Om vi menar allvar med våra miljöambitioner kan vi självfallet inte begränsa oss till att studera olika drivmedel. Vi behöver se över även produktionen av vår egen energi.

Analyserna säger att bara genom att sätta solceller på taken på SL:s depåer, som man gjort på SL:s Södertäljedepå, kan vi täcka 57 procent av landstingets elbehov. Om vi i framtiden kan köra bussar, båtar och spårbunden kollektivtrafik på egenproducerad el som är billigare och mer klimatsmart än den som vi har i dag, så kommer mycket att vara vunnet. Alliansens gröna röst kommer att fortsätta att driva på för en offensiv miljöpolitik.

Anförande nr 192

Landstingsrådet Wikholm (S): Vi går mot debattens slut, och det är dags för beslut. Därför vill jag nu fästa fullmäktiges uppmärksamhet på ett förtydligande i tabellerna som vi ska votera om alldeles strax.

Vi har ju i våra tabeller beskrivit ett prissystem med enhetstaxa. Vi har ju ett system med kuponger. Vår enhetstaxa har varit samma sak som två kuponger.

Förtydligandet innebär att för det som i dagens kupongsystem betyder en kontantkupong i spärr så föreslår Socialdemokraterna 25 respektive 16 kronor, förköpskupong och sms-biljett 18 respektive 10 kronor och reskassa 12:50 respektive 7:50 när det översätts i det kupongsystem som vi har i dag, och det gör vi för att vi ska kunna ha en enkel och rak votering.

Anförande nr 193
Sara Svanström (FP): Ordförande! Nu har vi haft några timmars debatt om kollektivtrafiken. Jag må vara jävig, men jag konstaterar ändå att det finns ett budgetförslag som bäst främjar tillväxten och den hållbara utvecklingen i Stockholmsregionen. Även om S, MP, V och SD är överens om att de inte ska höja priset på trettiodagarskortet är de långt ifrån överens om hur de ska finansieras eller hur vi ska prioritera av allt det som vi behöver göra.

När jag lyssnar på debatten så konstaterar jag att S tror att enhetstaxa och minskade konsultkostnader löser det mesta. Vänsterpartiets och Miljöpartiets mirakelmedicin är höjd skatt, och Sverigedemokraterna å sin sida säger nej till viktiga investeringar i regionen.

Jag känner att Alliansens förslag till budget är det budgetförslag som kombinerar ambitiösa investeringar med en översyn av kostnadsutvecklingen och som samtidigt ställer höga kvalitetskrav på vår kollektivtrafik. Detta kombineras med att vi faktiskt har någon form av ekonomiisk realism där vi hushållar med våra gemensamma resurser.

Därmed vill jag tacka för den här debatten som jag tycker har varit intressant! Det är min första trafikpolitiska debatt. Jag vill också yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 194
Malin Karlsson (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Vi politiker här har ju i dag enormt stora, viktiga beslut att fatta. Vi fattar beslut om vilken utveckling vi vill ha framöver, men också den utveckling som vi själva väljer att begränsa. Vilken utveckling vill vi skapa förutsättning för under kommande generationer?

Vi inom Miljöpartiet vill skapa en hållbar Stockholmsregion där kollektivtrafiken är en viktig kärna i utvecklingen. Därför vågar vi fatta modiga beslut för att göra det enkelt och smidigt att resa. Vi vill skapa en öppen, välkomnande och attraktiv kollektivtrafik för att fler ska kunna och vilja välja att åka kollektivt som är klimatsmart.

Slutligen yrkar jag bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 195
Rickard Wall (SD): Presidium, ledamöter! Jag tackar för möjligheten till den här repliken som jag fick av Bosse som talade om tvivel på att det skulle gå att köra busstrafik i stället för att bygga förlängningen av Roslagsbanan till Arlanda.

Då är det ju så här. Om man har en stad eller en tätortsmassa så har vi ringlinjer, tvärförbindelser. Allt eftersom staden växer blir det fler och fler ringlinjer. Om man även har en stad som växer med satellitstäder så är det samma sak i det fallet. Det här är det som vi ser just nu.

Allt eftersom Stockholm växer blir det fler och fler tvärförbindelser, även vägar, till exempel Norrortsleden. Det här växer hela tiden. Då menar vi att de blåmarkerade tvärförbindelserna ska ske med buss. Radiella linjer, de röda, ska gå på spår. Det är grundregeln.

Tack så mycket för uppmärksamheten! Tack för debatten!

Anförande nr 196
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vill tacka för en bra debatt, som jag tycker på många sätt har tydliggjort skillnaderna i landstingspolitiken när det gäller för Stockholmsregionen och dess invånare viktiga frågor om trafik, tillväxt, arbete, mänsklig rörlighet och inte minst kollektivtrafikens framtid.

Det är inte ofta jag finner tillfälle att citera Molière, men jag tänkte göra detta. Han påstås någon gång ha fällt orden: Vi är inte bara ansvariga för det vi gör utan vi är också ansvariga för det vi inte gör.

Vi ska strax gå till beslut i en fråga som rör helheten när det gäller inte bara kollektivtrafikens ekonomi och verksamhet nästa år utan faktiskt också en väldigt viktig del i landstingets verksamhet som helhet när det gäller både hälso- och sjukvård och kollektivtrafik. Man kan välja att närma sig den frågan på lite olika sätt.

Jag kan konstatera att klubban nu har fallit i Sveriges riksdag, några kvarter härifrån, där Sverigedemokraterna har lagt ned sina röster i slutvoteringen för att markera att endera får man igenom sitt helhetsförslag eller så tar man ett steg tillbaka och markerar ansvarstagande för helheten när det gäller Sveriges möjlighet att styras och regeras. Man rycker inte bort enskildheter ur budgetförslag, man spelar inte Allan och ägnar sig åt opportunism och populism när det handlar om en så viktig fråga som landstingets ekonomi – och ytterst människors möjlighet att ta sig till jobbet!

Med detta sagt får vi också konstatera att den frågan om att ta ansvar för helheten ju i allra högsta grad också riktar sig till ett antal andra partier i den här församlingen – ett miljöparti som ju har baserat hela sitt budgetförslag på en skattehöjning som har röstats ned av landstingsfullmäktige, ett vänsterparti som har baserat hela sin budget på en skattehöjning som har röstats ned av detta landstingsfullmäktige och en socialdemokrati som efter fyra timmars trafikdebatt ännu inte har kunnat ge några svar på frågan om hur deras helhetsalternativ ska finansieras.

Kvar finns ett helhetsalternativ som fungerar, som det går att regera på, som möjliggör för oss att ta ansvar för helheten när det gäller landstinget som helhet, när det gäller hälso- och sjukvården och när det gäller kollektivtrafiken – och det är Alliansens förslag till budget för 2016.

Nu kvarstår tre alternativ för var och en av oss att ta ställning till. Det första är att rösta aktivt på Alliansens budgetförslag. Med detta kan vi med högburet huvud markera att vi tar ansvar för helheten, och vi är villiga att fatta också tuffa beslut därför att de är långsiktigt rätt och riktiga utifrån den här regionens behov och utifrån de ambitioner vi har för landstingets verksamheter.

Det andra är att markera att det egna helhetsalternativet inte kommer att få fullmäktiges stöd och att som konsekvens av detta lägga ned sina röster. Då kan man med högburet huvud markera att man står upp för sina egna väljare, för helheten utifrån det som man har presenterat inför landstingsfullmäktige men också markerat förståelse för att om helheten

inte går igenom så ägnar man sig inte åt taskspeleri gentemot länets resenärer, patienter och skattebetalare.

Det tredje vägvalet vi kan ägna oss åt är just att bryta ut en väldigt viktig del i ett budgetförslag och göra detta på ett sätt som innebär att konsekvenser kommer att följa för kollektivtrafik och sjukvård, för patienter, skattebetalare och resenärer.

För mig är valet enkelt. Jag kommer att rösta aktivt på Alliansens budgetförslag, för landstingsstyrelsens förslag till budget. Valet är nu alla er andras.

Ordningsfråga

Anförande nr 197
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Stockholmarna har just fått se oppositionen i landstinget visa färg. De rödgröna tillsammans med Sverigedemokraterna enas kring att rösta ned förslaget om taxeförändringar inom kollektivtrafiken – men de har inga gemensamma förslag till finansiering av detta. Det är en politik som är oansvarig, oseriös och som visar djup oaktsamhet rörande de effekter som detta får för stockholmarnas sjukvård och kollektivtrafik.

Vi inom Alliansen är däremot redo att ta ansvar för Stockholmsregionen även oppositionen har försatt landstinget i en svår situation. Vi vill ta ansvar för att i det här läget fatta beslut om en laglig budget i balans. Därför vill vi revidera våra yrkanden i enlighet med den bilaga som de politiska tjänstemännen nu delar ut.

Sammantaget innebär vårt förslag att trafiknämnden bär den huvudsakliga delen av de försvunna intäkterna och får en minskad ram på 299 miljoner kronor. Resterande del av de uteblivna intäkterna tillförs trafiknämnden genom ett ökat landstingsbidrag om 401 miljoner kronor.

För att kunna genomföra denna höjning av landstingsbidraget ökas resultatkravet för Landstingsfastigheter Stockholm från 234,9 miljoner kronor till 334,9 miljoner kronor, medan ett uppdrag ges till landstingsstyrelsen att genomföra åtgärder för att öka finansnettot med 97 miljoner kronor.

Därutöver höjs resultatkravet för Stockholm läns sjukvårdsområde från 75,3 miljoner kronor till 100 miljoner kronor samtidigt som landsting bidraget till hälso- och sjukvårdsnämnden minskas med 64 miljoner kronor.

Efter dessa ramförändringar, som genomförs på grund av det nyss fattade beslutet om trettiodagarskortet, uppgår årets resultat till 1,7 miljoner kronor.

Jag vill utöver detta lägga ett nytt yrkande: att uppdra åt landstingsstyrelsen att med anledning av nu gällande negativa räntor genomföra en översyn avseende räntebindningstider i landstingets skuldportfölj och likviditetsplaneringen kopplad till investeringsprocessen i syfte att reducera de finansiella kostnaderna.

Med dessa åtgärder har vi åter en gång en laglig budget i balans.

Det kommer att innebära att landstinget står inför tuffa prioriteringar för att klara besparingarna. Tyvärr kan vi nu på grund av oppositionens agerande inte satsa lika mycket som Alliansen hade önskat på att ge stockholmarna en så bra sjukvård och kollektivtrafik som möjligt. Jag beklagar det, men med dessa förslag kan vi fatta beslut om en laglig budget. En konsekvens av det hela är också att högkostnadsskyddet avseende färdtjänsten inte kommer att justeras utan kvarstå vid dagens belopp.

Anförande nr 198

Landstingsrådet H e m m i n g (C): Fru ordförande! Jag måste säga att jag tycker att det är mycket märkligt att oppositionen och viskar och har synpunkten att det inte skulle vara okej för vårt finanslandstingsråd att lägga ett nytt förslag till ramar när ni just har slitit ett stort hål i landstingets budget.

Innan jag fortsätter vill jag först be landstingsfullmäktiges ordförande att klargöra huruvida vi kan föra den här diskussionen under en ordningsfråga eller om en ny debattpunkt måste öppnas, för det är alldeles uppenbart att Torbjörn Rosdahl , jag och övriga företrädare för Alliansen har rätt i det här läget att yttra oss och motivera det nya förslag som vi tvingas lägga fram.

Anförande nr 199
T o m a s E r i k s s o n (MP): För Miljöpartiets del vill jag framföra ett antal saker i den här debatten.

Jag vill inte på något sätt förneka dig, Gustav, eller någon annan i Alliansen – om ni nu känner behov av att lägga fram nya yrkanden – att motivera dem på ett sätt som är rimligt enligt fullmäktiges arbetsordning. Men det som väcktes nu var en ordningsfråga. Jag uppfattade aldrig att det kom någon ordningsfråga. Däremot kom det helt nya yrkanden.

Jag föreslår i sådant fall en riktig ordningsfråga som skulle innebära att vi ajournerar mötet för att ta reda på hur vi ska ta ställning till de här yrkandena. Det kan vi antingen göra nu på en gång, eller så gör vi det efter det att vi har voterat färdigt om taxorna. Men det som Torbjörn Rosdahl nu presenterade, och det som vi ”gnusslade” över i oppositionen, var att det är inte var en ordningsfråga, det var en argumentation i sak.

Anförande nr 200
Landstingsrådet U l l b e r g (S): När fullmäktiges ledamöter begär ordningsfråga ska vi givetvis få en sådan. Då debatterar vi i tur och ordning och nu är det min tur.

Det är klart att Torbjörn Rosdahl, som har satt sig i minoritetsstyre utan majoritet i det här parlamentet, känner att han vill hitta på en kreativ lösning, men tyvärr är det inte så enkelt att frångå kommunallagen.

Kommunallagen anger att alla de yrkanden som läggs här i fullmäktige ska beredas av landstingsstyrelsen. Det har inte er lilla pappershög blivit. Vidare måste förstås de yrkanden som lagts fram i landstingsstyrelsen och som vi ska ta ställning till hanteras. Det är självklart att vi nu går vidare och voterar i alla de omröstningar som vi har framför oss så att vi klarar av det arbete som vi är kallade till och som är berett inför det här mötet.

Om ni sedan upplever att ni inte kan hantera det budgetläge som ni själva har försatt er i genom ett minoritetsstyre, så har ni förstås möjlighet att justera budgeten till november, att föra blocköverskridande samtal och ta ställning till det som fullmäktige beslutar. Men det finns ingen annan ordning än att folket har röstat och valt in 149 ledamöter som sitter här i dag och som ska ta ställning till budgetförslagen. Och endast beredda förslag kommer att behandlas.

Självklart går vi nu vidare med voteringarna.

Anförande nr 201
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): I ordningsfrågan har ju både Tomas och Erika sagt så mycket redan.

Jag tycker att det var väldigt konstigt när du började hänvisa till några papper, Torbjörn, innan alla ens hade fått dem.

Man får väl nu gå vidare. Vi undrar ju om det här är berett. Kan man göra på det här sättet? Varför har vi inte hört någonting om det tidigare?

Vi får väl ajournera det här mötet och reda ut saker och ting. Vi känner oss lite tagna på sängen, men det verkade inte ni bli. Ni har ju argumenterat under åtta timmar om vad som skulle hända om utfallet blev så här. Det är ju lite skillnad.

Anförande nr 202
N i n o s M a r a h a (FP): Jag tycker att det är lite oseriöst av Håkan att gotta sig åt det här beslutet på det här sättet.

Vi kan fortsätta debatten när ni vill, men det är så att det är sossarna som har föranlett den här situationen genom att varken höja skatten eller priset på SL:s månadskort.

Miljöpartiet lade sin budget på bordet i dag, inte via LS. Det är svaret till Erika.

Anförande nr 203
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Att oppositionen har mage att tala om landstingsstyrelsens beredningsskyldighet, när inget av oppositionspartierna mig veterligt har lyckats presentera en budget som var färdig och hade sina detaljer – eller till och med viktiga fundament – klara när landstingsstyrelsen gjorde sin beredning!

Socialdemokraterna hade, kan jag upplysa lyssnarna om, sitt förslag på nätet och inte i pappersform på landstingsstyrelsens möte. Det kan knappast anses vara en tillräcklig grund för att vi skulle kunna bereda Socialdemokraternas förslag. Vänsterpartiet har i går härifrån talarstolen gjort ändringar av ganska stor betydelse i sina förslag.

Landstingsfullmäktige måste kunna fatta beslut om en budget som håller ihop, där intäkter och kostnader är i balans, även om enskilda delar av landstingsfullmäktige delar upp budgeten i hundra olika delar, för att sedan ställa den ena mot den andra utan någon som helst gemensam lösning för hur det hela ska finansieras.

Jag tycker att det är ynkligt av oppositionen att försöka göra en formfråga av detta, när man så uppenbart har misslyckats med att själv klara av att ge landstingsfullmäktige förutsättningar för beredning.

Anförande nr 204
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande, fullmäktige! Jag är uppfostrad i en anda där ordningsfrågor används just för att diskutera ordning och laglighet av beslut. Sedan har vi en debatt där vi säger att de andra partiernas är dåliga, inte håller och så vidare. Det är så som i alla fall jag är uppfostrad.

Jag tänker avstå från att recensera de andra partiernas förslag, för det hör inte hemma i en ordningsfråga. I stället tänker jag hänvisa till 5 kap. 32 § kommunallagen, där det tydligt framgår att det i sådana här fall gäller beredningstvång. Vi kan alltså inte lyfta nya förslag som läggs på bordet på det här sättet och som är så pass omfattande. Brådskande ärenden får man däremot avgöra om alla ledamöter är för det och även är för det sakliga innehållet i själva beslutet.

Den möjlighet som finns för allianspartierna i det här läget är helt enkelt att komma med kompletterande budgetförslag ända tills den slutgiltiga skattesatsen ska fastslås i november. Ni har möjlighet att via landstingsstyrelsen ta fram kompletterande förslag.
Men ni kan inte komma och lämna över flersidiga dokument till fullmäktigeledamöterna som vi inte har möjlighet att studera i förväg. Det strider mot kommunallagen – jag beklagar.

Anförande nr 205
P i a O r t i z V e n e g a s (V): Det är lite tråkigt att vi ska bli beskyllda för att inte ha våra budgetar klara i tid, när det inte beror på oss. Vi har inte ändrat i vår budget. Vi har däremot ändrat i de felaktiga tabellverk som vi har fått från ekonomikontoret, och det har drabbat samtliga oppositionspartier. Oss drabbade det dessutom två gånger.

Vad gäller beredning: Ert förslag här i dag är landstingsstyrelsens förslag. Nu drar ni som parti eller som koalition av partier tillbaka landstingsstyrelsens förslag och lägger dessutom fram ett nytt förslag som ni försöker framstå som landstingsstyrelsens förslag. Det känns väldigt konstigt.

Den budgetprocess som ni har förändrat från och med i år har orsakat just denna stress och den, tror jag, omöjliga arbetsmiljön för dem på ekonomikontoret. De satt en söndag och räknade fram tre budgetar i tabellverk. Det är inte så konstigt att det blir fel då. Jag tror att ni fick lite mer tid av det kontoret för era tabellverk.

Anförande nr 206
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det känns lite grann som om man medvetet vill piska upp en stämning som kanske inte riktigt ger landstingsfullmäktige den typ av respekt som jag tycker att det ska ha, med att bryta ordningsregler i form av applåder eller burop eller att man börjar tjattra i bänkraderna bara därför att något sker som man kanske inte hade förutsett skulle ske.

Jag tycker att vi lite grann ska hyfsa både språket och vårt sätt att agera i den här situationen och förstå att vi nog alla vinner på en respektfull ton gentemot varandra.

Jag har i min hand – utifrån det synsätt som jag tror att våra jurister mycket väl kan ge ett fullödigt svar och resonemang kring, utifrån i så fall mångas argumentation som hittills har förevarit – ett dokument på 72 sidor med säryrkanden som inte har beretts av landstingsstyrelsen. Det dokumentet har inte beretts av landstingsstyrelsen. Det har processats mellan våra kanslier i sedvanlig ordning på det sätt som alltid har förevarit.

Jag har varit med om – det har ni säkert också varit med om i många sammanhang i kommunfullmäktigeförsamlingar och andra församlingar där ni har suttit – att folkvalda har använt sin rätt att yrka från golvet i olika sammanhang. Den rätten har man utifrån ett pågående ärende. Däremot kan man inte fritt väcka ett nytt ärende under ett pågående landstingsfullmäktigemöte.

Detta är jag helt övertygad om att våra jurister i landstingsfullmäktige kan redogöra för, om intresse och behov finns.

O r d f ö r a n d e n : Jag föreslår att mötet ajourneras en stund och att gruppledarna kommer fram till presidiet.

(Mötet ajournerades och återupptogs sedan.)

O r d f ö r a n d e n : Detta är en ovanlig situation. Vi har haft en diskussion med gruppledarna och vår chefsjurist. Man kan komma med yrkanden som rör ett ärende som är berett och anhängiggjort, som budgeten är. Det är en hel fråga, så att säga.

Mitt förslag om hur vi går vidare är att vi beslutar om de taxor som återstår och bordlägger frågan om landstingsbidragen till i morgon. De yrkanden som nu är kända och finns i skrift kommer då att formellt få läggas fram under landstingsstyrelsens del, som avser finansieringen. De kommer alltså tillbaka i morgon.

Anförande nr 207
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Ordförande, fullmäktige! I ett så här sällsynt allvarligt ärende kan jag inte nöja mig med en muntlig information till några av oss som knappt hörde vad chefsjuristen, anställd av Stockholms läns landsting, sade. Jag kräver att detta uttalande sker skriftligt och delges oss i landstingsfullmäktige, eftersom det finns som ett underlag för morgondagen.

O r d f ö r a n d e n : Så kan det bli. Chefsjuristen Anne Rundquist nickar bifall.

Ordningsfråga

Anförande nr 208
A r n o l d B o s t r ö m (SD): Något stämmer inte. Sverigedemokraternas förslag om pris per kupong avviker från övriga, enligt det utdelade papperet.

O r d f ö r a n d e n : När förslaget om enhetstaxa föll blev det förändringar, och då är det samma förslag som Sverigedemokraternas förslag.

Anförande nr 209
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Om man tittar i tabellen ser man en asterisk. Den pekar på att priset i tabellen motsvarar två kuponger. Kupongpriset är alltså den siffra som står i tabellen dividerad med två, alltså 18 kronor respektive 10 kronor och i förslaget under 12:50 kronor respektive 7:50 kronor.

Ordningsfråga

Anförande nr 210
P i a O r t i z V e n e g a s (V): Jag vill bara tydliggöra en sak. Eftersom vi har en att-sats om att regeln att en resa är 30 kilometer inte ska gälla och i våra tabeller har tagit bort den skrivningen blir det tokigt att vi står med den skrivningen här. Vårt förslag är alltså 70 kronor utan någon begränsning av resan till 30 kilometer.

Tillväxt, region och miljö

Anförande nr 211
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Herr ordförande! Som jag tidigare har påpekat i mitt inledningsanförande är Stockholmsregionen en mycket framgångsrik region i europeisk och internationell jämförelse. Vi har kommit längre mot och har bättre förutsättningar för en ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet än de flesta andra storstadsregioner. Men samtidigt har vi stora framtidsutmaningar och lever i en föränderlig och turbulent omvärld där vi inte kan ta vår framgång för given och luta oss tillbaka.

Vi har många styrkor i Stockholmsregionen, men det finns också många svagheter som snabbt kan försämra våra förutsättningar, om vi tappar fokus och handlingskraft. Det är viktigt att trycka på vikten av att vi inte lutar oss tillbaka. Jag hoppas och tror att det är en ambition som vi kan ha över partigränserna.

Spelar vi våra kort rätt, när vi hanterar de här utmaningarna, kan vi stärka oss som en av de mest ekonomiskt och socialt dynamiska regionerna, samtidigt som både vår lokala och regionala livsmiljö och vår globala påverkan blir grönare och når ekologisk hållbarhet. Detta måste naturligtvis vara målet och visionen.

Om vi inte hanterar ett antal utmaningar på kort och medellång sikt kan vägen till här målet bli både lång och krokig, och den kanske inte ens leder fram till målet. De utmaningarna vill jag återigen upprepa. Det handlar om bostäderna och bostadsmarknaden. Det handlar om trängseln och transporterna. Det handlar om att hävda oss som en kunskaps- och innovationsregion. Det handlar om vår internationella tillgänglighet.

Vi måste göra de utmaningarna till hävstänger och ledstänger för att nå ett samhälle som är ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart och som människor faktiskt trivs i och kan växa i, oavsett om man vill bo i en tätare, grönare och mer urban storstad eller på en modern och livskraftig landsbygd eller skärgårdsö.

Just detta att göra utmaningarna till hävstänger mot de framtidsmål som vi vill nå är det fina i kråksången. Kopplar vi ihop arbetet med de akuta trafik-, bostads- och kunskapsfrågorna med kloka strategier för miljö, företagsklimat, jobb, integration och inte minst en attraktiv och spännande stadsbyggnad kan alla delar stärka varandra och bidra till en positiv spiral. Det är därför vi behöver en bra regional utvecklingsplan och ett modigt politiskt ledarskap där kommuner, regionala politiker och staten räcker varandra handen och drar åt samma håll, inte leker blindbock eller hela havet stormar.

Det är tyvärr så att ett av de problem för Stockholmsregionen som pekas ut i internationell jämförelse är splittringen av det regionala ansvaret för regionens utvecklingsfrågor. I Stockholm har länsstyrelsen det regionala utvecklingsansvaret, medan Stockholms läns landsting har i uppdrag att vara regionplaneorgan. Det låter byråkratiskt, men enkelt uttryckt innebär det att vi i landstinget har regionplaneansvaret, samtidigt som länsstyrelsen har tillväxtansvaret, trots att det är två sidor av samma mynt. Det innebär inte bara byråkratiska och ologiska överlappningar, med allt vad det kan innebära av administrativa kostnader och ineffektivt använd expertis, utan det innebär också att vi tappar handlingskraft.

Därför är jag glad att den budget som Alliansen och landstingsstyrelsen har lagt innehåller ett förslag om att vi nu inleder en process mot att Stockholm ska bilda region, naturligtvis efter nogsamt samråd med länets kommuner.

Konkret innebär en regionbildning att man för ihop mycket av de regionala utvecklingsfrågorna under den folkvalda regionala församlingens paraply. Konkret kan det handla om att trafiklandstingsrådet också är ansvarig för den länsplan som distribuerar mycket av statens miljardbelopp till väg- och spårsatsningar i regionen, så att man får ihop det arbetet bättre. Det gör det också enklare för ett trafiklandstingsråd att väga ihop de samlade nyttorna av trafiksystemet och se till att de lirar bra med varandra.

För mig som regionplanelandstingsråd och skärgårdslandstingsråd – eller den som skulle vara i stället, Jens – handlar det bland annat om att vi får möjlighet att använda oss av det stora landsbygdsprogram som länsstyrelsen förfogar över och som är viktigt för att skapa utvecklingskraft i skärgården.

Det finns många andra delar. Det finns innovationsdelar. Det finns möjligheter att arbeta inom forskningsområdet. Det finns strukturfondspartnerskapet. Det finns många möjligheter att föra ihop de olika delarna, så att vi totalt sett får en tydligare samarbetspart för kommunerna och ett tydligare ledarskap och en tydligare röst inte minst mot staten.

Men det innebär inte – väl att märka – att ett enda uns av makt flyttar från kommunerna till landstinget. Det innebär enbart att statlig makt koncentrerad i en av en landshövding styrd länsstyrelse flyttas till en församling där det är möjligt att utkräva politiskt ansvar, som landstinget är.

Jag talade om att vi behöver en ny regionplan. Vi arbetar också hårt med att under 2016 ta fram en ny regional utvecklingsplan som kommer att bygga på den gamla regionplanen men vässa strategierna ytterligare och anpassa dem till dagens verklighet. Det här är ett arbete som sker i nära samverkan med kommunerna, men också med många andra aktörer i länet. Syftet kommer naturligtvis att vara att klara både de korta och mellanlånga utmaningar som jag tidigare har nämnt, men att också styra mot en långsiktigt god utveckling i länet, syftande till en hållbar tillväxt och en hållbar utveckling.

Målet är bland annat att motverka en urban utglesning genom satsning på regionkärnan och ett antal regionala kärnor där det finns särskilt goda möjligheter till utveckling och där det också underlättar möjligheten att skapa en bra kollektivtrafik och ett bra transportsystem. Om utvecklingen av nya verksamheter och bostäder kan koncentreras till de regionala stadskärnorna främjar det även tjänsteutbyten, möten, kultur samt interaktion och sammanhållning i regionen.

Men Stockholms län är inte bara urbana stadsmiljöer, och det är inte vi politiker som ska bestämma var människor ska bo. Vi ska facilitera och vi ska ha strategier, men vi ska inte i slutändan diktera var människor ska bo. Länet har även landsbygd, skärgårdsöar, småorter och villsamhällen. Många människor vill bo och kommer säkert även fortsättningsvis att vilja flytta till de här delarna av länet. Därför behöver den regionala utvecklingsplanen också ha strategier för hur de här delarna av länet kan utvecklas på ett hållbart sätt som leder till miljömässig, ekonomisk och social hållbarhet. Här finns mycket att göra. Därför kommer den regionala utvecklingsplan som vi nu arbetar med att innehålla en särskild strategi för en hållbar landstingsutveckling. Den kommer naturligtvis också liksom tidigare att ha en offensiv men kanske ännu bättre strategi för skärgårdens utveckling.

En väldigt viktig del i hur vi ska uppnå hållbarhet i den här regionen är naturligtvis hur vi väljer att arbeta med klimatfrågorna som är ett gemensamt ansvar för regionens aktörer, kommunerna, näringslivet, invånarna själva och naturligtvis även statsmakten.

Som ett led i arbetet med den nya Klimatfärdplan 2050, som också är en del av nya RUFS och står som ett förslag i budgeten, kommer vi att göra en kartläggning av vilka styrmedel som nationella, regionala och kommunala aktörer förfogar över i Stockholmsregionen för att se hur de kan främja en ökad bebyggelsetäthet och en bättre koordinering mellan bebyggelse och bostadsbyggande, ett ökat kollektivtrafikresande och en minskad miljöpåverkan. Det här kan ju vara ett första steg för att ge regionen en bättre verktygslåda så att vi kan se till att utveckla den i en mer hållbar riktning.

Kollektivtrafiken är naturligtvis oerhört viktig för regionens utveckling och om vi ska klara att nå målet hållbarhet. Det har vi talat väldigt mycket om i en tidigare debatt och vi kommer att få se hur vi ska utveckla detta framöver när intäkterna plötsligt ser väldigt mycket annorlunda ut. Dock ska man inte glömma bort att biltrafiken även i framtiden kommer att behövas i Stockholmsregionen. Där måste ambitionen vara att nå en fossilfri fordonsflotta 2030. Då kommer bilen fortfarande att ha med sig det problemet att den bidrar till trängsel, men vi kan radikalt minska den nödvändiga biltrafikens och de nödvändiga vägtransporternas koldioxidutsläpp.

För en del år sedan var det nog inte många som trodde att cykeln åter skulle bli en bärande del i Stockholmsregionens trafiksystem. Vi i Centerpartiet gjorde det. Jag tror att det säkert

fanns en och annan på andra sidan blockgränsen också som gjorde det, men de flesta på båda sidor om blocken pratade bara vägar och spår. Nu vet vi att cykeltrafiken kommer på bred front. Kommunerna satsar stort på det här området, men det saknas ett sammanbindande element i satsningarna på cykeltrafiken. Det här är också ett mycket kostnadseffektivt transportslag. Därför tar vi i den här budgeten ett steg framåt och säger att efter att landstinget har bidragit till att vi har fått en regional cykelplan, vilken antogs för ett par år sedan, ska vi nu också bidra till en koordinerande funktion, ett cykelkansli kopplat till vårt regionplanekontor. Det här handlar om att Solna cykelvägar inte längre ska sluta i en trottoar i Sundbyberg och så vidare utan att man ska kunna få effektiva cykeltrafiksystem över länet. Det är en koordinerande funktion där kommunerna som tidigare naturligtvis har den viktigaste rollen men där vi kan tillföra ett mervärde.

Stockholms läns landsting ska fortsätta att vara Sveriges miljöbästa landsting och fortsätta att utmana andra aktörer inom miljöarbetet. Vi arbetar för fullt med nästa miljöprogram och där kommer vi naturligtvis att bland annat höja de miljöambitioner som vi redan har så att vi tar ytterligare steg mot att nå ett läge där landstinget inte har någon negativ miljöpåverkan. Vi lyfter som nya områden in att vår livsmedelshantering ska stödja en hållbar antibiotikaanvändning. Det är en fråga som vi jobbar hårt med inom sjukvården, men det finns en risk att vi bokstavligt talat silar mygg och sväljer kameler om vi inte ser att det inte minst i det internationella jordbruket finns en antibiotikaanvändning som medför stora hälsorisker och som får användningen av antibiotika på våra sjukhus, även om vi använder lite för mycket antibiotika, att vara ett väldigt litet problem i sammanhanget.

Med det här inlägget, som kanske präglas av den sena timmen och den yviga debatten tidigare, hoppas jag ändå på att vi nu får en intressant debatt om regionens utveckling som kanske tar fasta mer på likheterna än på skillnaderna. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 212
T o m a s E r i k s s o n (MP): Herr ordförande! Jag kommer naturligtvis att återkomma med fler frågor och tankar utifrån Miljöpartiets eget budgetförslag i mitt eget anförande, men jag skulle vilja passa på att explicit fråga dig Gustav om en sak. Jag får väl börja med att tacka dig för din insats och det arbete som du har gjort kring frågan om regionbildning och att den äntligen står med i Alliansens budgetförslag. Men jag skulle vilja veta av dig, eftersom det här trots allt är en budget för 2016, om den remiss som ska gå ut till kommunerna kommer att gå ut och behandlas i landstingsstyrelsen under innevarande budgetår, 2015. Annars börjar tidsplanen för att hinna med en sådan här process till ett val 2018 att se kärv ut .

Fråga nummer två är mer en tanke om det som jag hoppas var lite olycksfall i arbetet från din sida. Du började nämligen prata om vilka funktioner i regionbildningen som skulle landa på vilka delar av landstingets organisation. Det är en sådan fråga som jag tycker att vi i bred diskussion och ganska öppet behöver utreda och diskutera mellan partierna och inte öppna upp för vare sig spekulation eller diskussion utan att ha tänkt efter före.

Anförande nr 213
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Jag försökte göra mitt bästa för att ge åskådliga exempel. Naturligtvis är det en senare fråga hur det här arbetet ska detaljorganiseras. Men när det gäller kommunsamrådet är det viktigt att det kommer i gång under hösten. Om vi kommer att vara klara vid årsskiftet är jag mer osäker på. Men jag är rätt säker på att regeringen kommer att vänta på Stockholmsregionens ansökan om vi arbetar för att den ska bli klar så fort som möjligt.

Anförande nr 214
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Tack, Gustav, för din inledning på den här debatten! Du talar dig ofta varm för miljöaspekterna, men vi kan

samtidigt konstatera att våra klimat- och miljömål riskerar att inte uppnås. Ett av dem som vi faktiskt har framför oss är att vi 2020 ska ha fossilbränslefri uppvärmning av alla fastigheter. Dessutom ska hälften av bränslena vara förnybara.

Samtidigt har vi i landstinget naturligtvis behov av att energispara själva, både av miljöskäl, att ligga före och visa vägen, och av ekonomiska skäl. Därmed minskar vi också energianvändningen. Min fråga till dig handlar egentligen om två saker. Den ena är om du är beredd att ställa dig bakom en ny målsättning för att halvera energiförbrukningen för landstingets egna verksamheter fram till 2030. Men jag vill också passa på att fråga dig om du är beredd att ställa upp på det faktum att vi behöver anlägga ett konsumtionsperspektiv också när vi tittar på de totala utsläppen som sker i regionen och som regionen bidrar med, alltså även sådant som varor och tjänster som vi köper från annan plats och som påverkar den totala globala utsläppsmängden.

Anförande nr 215
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Svaret på den första frågan är att målsättningen för vår energianvändning naturligtvis ska skärpas. Men jag vill inte stå i talarstolen och säga ja eller nej till ett 50-procenstmål utan att på något vis ha berett frågan. Vi jobbar hårt i Alliansen både med att öka energieffektiviteten och att se till att vi använder våra byggnader för att utvinna ny energi, bland annat genom att installera solpaneler. Jag hoppas bara att regeringen inte försvårar det med skattehöjningar.

När det gäller den andra frågan, konsumtionsperspektivet, är jag personligen mycket tveksam till om det är ett bra hårt mål. Jag tycker att det kan vara en bra kompletterande indikator, men det är inget bra hårt mål därför att det inte går att mäta på ett bra sätt.

Anförande nr 216
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Herr ordförande! Jag tycker att det är synd att du inte är beredd att göra det, för samtidigt pekar de flesta på att det är just det som ska till för att vi ska kunna utveckla sätten att mäta och kunna få kontroll över de totala globala utsläppen. Det är faktiskt så att vi i dag bara mäter den egna produktion som sker i Stockholmsregionen och lägger till energianvändningen. Det är väldigt snävt med tanke på all den import och all den därmed följande miljöpåverkan som sker runt om i andra länder, med andra ord det vi konsumerar.

Anförande nr 217
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Om inte ett sådant mått ska bli en tvångströja som innebär att vi blandar ihop väl producerade varor med dåligt producerade varor måste vi ha en information som följer varje vara ända från enskild fabrik i produktionslandet fram till konsument. Det är inte realistiskt. Det vi måste göra är att jobba för tuffa internationella styrmedel, inte minst ekonomiska. Det gör vi i Sverige sedan gammalt, men det arbetet måste komma fortare fram. Vi kan säkert arbeta för att hitta andra ekonomiska styrmedel på olika sätt, men det kommer inte att vara möjligt att styra klimatpolitiken med ett konsumtionsperspektiv. Det kan bara ge en indikativ vägledning.

Anförande nr 218
A n n a S e h l i n (V): Tack, Gustav, för en bra inledning! Jag fick svar på flera av de frågor som jag hade tänkt ställa genom att Tomas och Jens var uppe i talarstolen, men jag vill ändå förtydliga när det gäller regionbildning och RUFS-processen. Jag skulle säga att de måste gå hand i hand. Man måste på ett ganska tidigt stadium veta om det blir en regionfråga, för flera av de utmaningar som nu finns i RUFS kan lösas med en region. Då måste man veta om det blir så. Självklart ska inte det föregå remissrundan i kommunerna, men det är väldigt bra om det sker skyndsamt.

Sedan tänkte jag bara fråga om klimatfärdplanen. Jag är lite nyfiken på hur den ska haka i RUFS-processen. Spontant ser jag att det i innevarande RUFS finns flera objekt som kanske kan stjälpa målen i en klimatfärdplan. Finns det möjlighet för dig, Gustav, att bara försöka utveckla lite hur klimatfärdplan och RUFS egentligen ska gå hand i hand? Då kommer koncessionsperspektivet in också, för jag anser att vi självklart ska se på de totala utsläpp som regionen genererar, inte bara på de geografiska. Vi kommer aldrig att få en trovärdighet i klimatfrågan om vi bara ser på de geografiska utsläppen i regionen och inte ser på koncessionsperspektivet. Vi har varit inne på det.

Anförande nr 219
P e h r G r a n f a l k (M): Herr ordförande! Jag hoppas att Gustav gör sitt bästa av de sju sekunders talartid han har kvar.

Jag ska börja med att yrka bifall till Alliansens budgetförslag, men jag hade mer tänkt att prata om de utmaningar som vi står inför när det gäller att ta fram en ny RUFS. Det kan en kväll som denna ändå vara värt att påpeka att det arbetet, som leds av Gustav, i alla fall än så länge, innan allting har ställts på sin spets, enligt min uppfattning sker i väldigt stort samförstånd. Det tycker jag är bra och bör vara vägledande för en plan som ska hålla över tid, som ska hålla över flera kommuner och som ska hålla mellan olika hoppande majoriteter. Jag hoppas också att det konstruktiva samarbete som görs där kommer att fortsätta ända tills beslutet landar.

De utmaningar som är viktiga att ändå lyfta upp och som vi behöver lägga rätt mycket tid och kraft på är så klart bostadsproblematiken, som man nu väldigt tydligt i nya RUFS kommer att koppla ihop med infrastrukturen på ett bra och tydligt sätt. Det är klart att vi ska bygga ut infrastruktur där det finns mycket bostäder och där vi kan skapa möjlighet för nya bostäder. Men det är också klart att vi ska bygga bostäder vid befintlig infrastruktur. Gustav har varit väldigt tydlig i flera sådana fall. Jag kan väl som kommunalman säga att visst svider det när man blir trampad på och ens beslut ifrågasätts, men tar man ett regionperspektiv kanske det ibland är viktigt att påpeka det, även om det kan kännas obehagligt.

Den andra stora utmaningen är att få ihop den här regionen och faktiskt utnyttja den för att bygga en tät men ändå sammanhållen region. Då behöver vi en regional utvecklingsplan som faktiskt går över kommungränserna på ett tydligare sätt. Om man tycker att kommuner är en fragmentering är det ingenting mot vad den här regionen faktiskt är och de utmaningar vi står inför. Att det kan vara skillnad på en cykelväg mellan Solna och Sundbyberg är ingenting mot vad stadsgränser i övrigt sätter upp för hinder när det gäller stadsbildning, bostadsbyggande och möjligheter att utveckla den här regionen.

Den tredje utmaningen som jag tycker är viktig att ta fasta på, som också har med täthet, densitet, att göra är att bygga vidare på kunskapsregionsfrågan. En tät region, en attraktiv region, en region som har bra, starka och täta kunskapskluster är också en region som kan stå sig i den internationella konkurrensen. Där finns det stora utmaningar men också enormt stora förutsättningar för den här regionen och det här landstinget, både utifrån ett planeringsperspektiv och utifrån den kvalitet på sjukvård och forskning som vi har att förfoga över.

Jag tänkte avsluta med att tacka för det samarbete som faktiskt har påbörjats och konstatera att tonen än så länge är väldigt god och att det finns en förhoppning om en väldigt bra och stark grupp som håller ända ned i fullmäktige och där vi kan hitta ett långsiktigt perspektiv för den här regionens bästa, där man kanske lägger det kortsiktiga, politiskt egoistiska utifrån det enskilda partiets minimala vinning i varje lilla decimal åt sidan för att faktiskt se till en större helhet. Det arbetet tror jag att vi kommer att klara av.
Anförande nr 220
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill inleda detta anförande med att för Socialdemokraternas räkning uttrycka vår stora glädje över och

förhoppning till den starka uppslutning som bildandet av just region Stockholm har fått i detta fullmäktige sedan årsskiftet och sedan vår förra budgetdebatt.

Stockholmsregionen har stora tillgångar och förutsättningar. En del använder vi aktivt och en del är outnyttjade och väntar på förädling. Vi har en attraktionskraft som gör att många vill flytta hit, utbilda sig, forska, utveckla innovationer och jobba. Vi har en befolkning med erfarenhet, språkkompetens och kontakter från jordens alla hörn. Samtidigt har vår region utmaningar och inomregionala skillnader. Om vi vill denna region och dess invånare väl måste vi se och erkänna de problem som vi har i dag. Låt mig nämna några exempel.

I stället för att sluta folkhälsoklyftorna inom en generation, som WHO har i sitt mål, ökar folkhälsoklyftorna i vår region. Vi har i dag en skillnad på sju år i livslängd mellan Sundbyberg och Danderyd. Andelen av treårig eftergymnasial utbildning är 51 procent i Danderyd, medan Norrtälje och Nynäshamn enbart har 14 procent och ett snitt på 20 procent. Förvärvsfrekvensen i Nykvarn och Vallentuna är mellan 83 och 84 procent medan den i Botkyrka och Södertälje ligger på 66–67 procent. Av länets 96 000 arbetslösa är 30 000 ungdomar. Av de 69 400 arbetslösa inskrivna på Arbetsförmedlingen är 40 500 utrikes födda.

Trafikverkets prognos pekar på ett fördubblat bilresande till 2030 i stället för en minskning med 10–15 procent som behövs för att klara våra miljömål. I dag bor varannan 27-åring fortfarande hemma, för bostadsbristen slår hårdast just mot ungdomar, men också mot äldre och de med låga inkomster. Därför föreslår vi socialdemokrater att kommande RUFS ska ha social hållbarhet som utgångspunkt och mål samt att en regional jämlikhetskommission tillsätts för att föreslå åtgärder som minskar klyftorna mellan människors levnadsförutsättningar. Vi stärker folkhälsoarbetet med målet att sluta folkhälsoklyftorna inom en generation. Nya RUFS ska också påvisa, menar vi, att bostadsbyggande och infrastruktursatsningar leder till ökad social hållbarhet och vilka konsekvenser det får om man inte tar hänsyn till detta.

Bostadsbristen slår inte bara mot de enskilda invånarna utan är också ett hot mot regionens tillväxt, som vi tidigare pratade om, mot företagens möjlighet att expandera, mot forskning, personalförsörjning i offentlig verksamhet, företagsetableringar och regionens globala attraktivitet.

Vår region växer med mellan 35 000 och 40 000 invånare per år. I dag saknas det 135 000 bostäder, 12 000 fler än föregående år. Prognoserna pekar dessutom på att vi behöver 300 000 nya bostäder fram till 2030. Trots optimistiska tongångar över årets produktionstakt ligger produktionen över tid alldeles för lågt för att råda bot på bostadsbristen. Vid uppföljningen av RUFS pekas även på att andelen hyresrätter minskat från 61 till 31 procent på 20 år, och trångboddheten ökar. Nu krävs det även krafttag för att öka bostadsproduktionen i Storstockholmsregionen och då måste också hela regionen, alla inräknade, ta sin del av ansvaret. Vi socialdemokrater vill därför införa ett bostadsbyggnadskansli under tillväxt- och regionplaneförvaltningen för att underlätta, samordna och initiera processer och samplanering för ökad bostadsproduktion.

Ska vi vara helt fossilbränslefria 2030 krävs ökat tempo inom transportsektorn. Trafikverkets prognos om 50 procents ökat bilanvändande till 2030, att transportsektorn ökar sina utsläpp och att kollektivtrafikens andel minskar ger en dyster bild. Vi socialdemokrater vill se ett större ansvarstagande för miljön. All stadstrafik och regionplanering ska präglas av vårt åtagande att minska utsläpp av växthusgaser. Landstinget ska gå före genom att halvera sin energiförbrukning till år 2030. Vi vill lägga ett konsumtionsperspektiv på vårt miljöarbete och vi vill att kollektivtrafik och cykel ska vara norm i planeringsarbetet.

En växande stad kan också vara en ekologisk stad. Nya RUFS ska ge tydligt stöd när det gäller hur ett kraftigt ökat bostadsbyggande ska kunna kombineras med bevarande av viktiga grönområden och ekosystemtjänster.

I en Stockholmsregion där vi håller ihop måste det också vara lätt och gå snabbt att ta sig mellan olika delar, inte minst via en effektiv och snabb kollektivtrafik. Kollektivtrafikens utbyggnad ska självklart också gå hand i hand med omfattande utbyggnad av nya bostäder. Investeringar i fler sekundärutgångar, nya tunnelbanelinjer, BRT-lösningar, busslinjer och tvärförbindelser behövs. Vi måste dessutom binda ihop den norra och södra länsdelen bättre för ökade reseströmmar, däribland genom byggandet av Stockholmsbågen.

Stockholmsregionen ska bidra till att regeringens mål att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020 uppnås. Då måste också antalet platser på höga utbildningar i länet öka. Vi ser fram emot regeringens satsning på ett nytt kunskapslyft, stärkt validering och utbildnings- och sysselsättningsgarantier för ungdomar. Vi behöver också fler strategiska forsknings-, innovations- och näringslivsmiljöer.

Nu stundar sommar, semester, bad och förhoppningsvis värme och sol. Stockholms läns invånare har en enorm rikedom i sin vackra skärgård med dess många öar. Men skärgården är inte bara ett museum utan ska leva, fungera och utvecklas året runt, inte bara under den viktiga turistsäsongen. Fungerande IT-kommunikationer, utvecklat fraktstöd måste säkerställas för att möjligheten till studier, företagande, trygghet och modernt boende ska finnas. Servicepunkter med bland annat samordning av kommunal- och landstingsverksamheter behöver utvecklas tillsammans med exempelvis handel för att ge bättre förutsättningar för att leva i skärgården. Satsa på utveckling av ett antal öar som vänder sig till turister som eftersöker en högre standard på boende och service och som ytterligare kan stärka besöksnäringen!

Vår Stockholmsregion har alla förutsättningar att lyckas och bli framgångsrik även i framtiden. En förutsättning för detta är att regionen håller ihop, att vi ser och förstår varandras tillgångar som invånare. Att alla människor föds fria och har lika värde skapar förståelse för att alla måste få samma möjligheter att utvecklas. Mötet mellan människor med olika erfarenhet och kunskap skapar ett samhälle där förståelse för och nyfikenhet på andra människor ger sammanhållning, där samhällsplanerare och arkitekter gör gemensam sak med naturvetare och konstnärer för att bygga den hållbara staden socialt, tillväxtmässigt och klimatsmart.

Ordförande! Jag yrkar därmed bifall till Socialdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 221
T o m a s E r i k s s o n (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag skulle också vilja börja med att från talarstolen redan inledningsvis yrka bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Som regionpolitiker har man faktiskt en fördel – förmån skulle man till och med kunna säga – som får vara med i den roligaste debatten utifrån det faktum att det nog är den debatt där vi faktiskt mest pratar om det som vi har gemensamt och minst om det som vi uppfattar som stora konfliktfrågor mellan oss.

Trots det skulle jag vilja i mitt anförande både betona en del saker från Miljöpartiets sida och, även om Gustav nu inte har så mycket tid att svara så det blir kanske frågor ut i luften – påpeka några saker som jag uppfattar som viktiga.

Vi går nu in i en fas där vi ska gå från ord till handling när det gäller bildandet av en region. Vi i Miljöpartiet har förstås pratat med många av våra partikollegor runt om i länen där man redan genomfört en sådan här process. Många av dem betonar visserligen att det är bra att Stockholmsregionen nu tar detta steg, men de uttrycker samtidigt att de har upplevt det som att Stockholmsregionen tidigare har varit mycket sig själv nog. Jag skulle därför vilja föreslå en ny vision, en vision om en samarbetsregion.

Stockholmsregionen ska inte minst för att kunna vara attraktiv i form av att kunna erbjuda konkurrenskraft och forskning, innovation med mera och vara den del av Sverige som är mest öppen, mest tillgänglig och mest attraktiv att samarbeta med, både vad det gäller andra

delar av landet och i ett internationellt perspektiv. Det tror jag är en vision som vi skulle klara av gemensamt.

Däremot skulle jag också vilja prata lite om RUFS-processen. Precis som Vänsterpartiets företrädare berörde nyss, så är detta ju en fråga som hänger ihop med regionbildningen. Miljöpartiets vision är inte klimatneutral 2050 utan klimatneutral 2030. Vi har den visionen med utgångspunkten att det är hela vårt fotavtryck utifrån ett konsumtionsperspektiv som vi behöver räkna med när vi tittar på vilka steg som vi ska ta. Jag ser verkligen fram emot att vi går fram med det här arbetet i den nya RUFS och att vi kan ha en bra dialog med kommunerna om hur regionen ska utvecklas i en mer klimatneutral riktning.

Jag ser också fram emot att vi i den processen tar upp strategiska framtidsfrågor. Vi har ju helt plötsligt redan nu sett en debatt där bostadsfrågor, frågor om bostadsförsörjning, har fått en väsentligt annan roll i den här debatten än vad den någonsin har haft i den här församlingen tidigare. Det är positivt. Jag ser fram emot en debatt där vi tar upp frågor om hur vi ska kunna klara av regionens bostadsförsörjning utan att för den delen öka regionens klimatpåverkan eller krympa livsviktiga gröna kilar.

Men det finns också andra avgörande strategiska frågor som behöver tar upp i RUFS. Dit hör sårbarhetsfrågor och frågor som handlar om hur vi hanterar effekterna av den klimatpåverkan som redan finns. Dit hör inte minst frågan om hur vi ser till att vi har försörjning med rent dricksvatten och frågan om hur vi i regionen kan ställa om till 100 procent förnybar energi, och bibehålla och stärka den sociala hållbarheten.

Nu tänkte jag faktiskt övergå till att tala lite om landstingets interna miljöarbete, vilket även det ingår i den här debatten. Precis som Jens har jag också tänkt ställa frågan till dig, Gustav: Hur du ser på möjligheten att gå fram med att faktiskt gå från ord till handling när det gäller våra energieffektiviseringar? Nu fick jag ju delvis svar på den frågan, men jag tror att det finns stora möjligheter – precis som vi har motionerat om tidigare i den här salen – att hitta system som gör det både ekonomiskt lönsamt och möjligt att genomföra energieffektiviseringar som skapar intäkter till landstinget snarare än att generera utgifter i första hand, i alla fall när vi ser på det över längre sikt.

Dessutom är det så att det är något pinsamt att vi i Stockholms läns landsting ligger sämst till i Sverige när det gäller energianvändning per kvadratmeter i våra lokaler.

Men det är inte heller bara på energisidan som vi behöver bli bättre på miljöområdet. Vi behöver även titta på våra egna transporters klimatpåverkan. Det pratades lite här om Bromma flygplats förut – jag ska inte gå in på någon flygdebatt som jag inte har så stor lust att sätta i gång. Det är ett spännande faktum att Karolinska sjukhusets största miljöpåverkan är hänförligt till läkares flygande från Bromma flygplats till andra sjukhus. Vi i Miljöpartiet tror därför att det finns en hel del både miljö och pengar att spara om vi ser över vår resepolicy brett i hela landstinget och alla våra verksamheter.

Den sista fråga som jag vill ta upp i den här debatten om vad som gäller miljö- och klimatfotavtrycken är naturligtvis vår upphandling av livsmedel. Jag tycker att det är positivt, Gustav, och berömmer dig för det arbete som du har gjort med att ta upp antibiotikaanvändningen i de livsmedel som vi upphandlar. Däremot undrar jag hur det går med målet att minska klimatpåverkan för livsmedel, målet om att det ska minska med 20 procent under den här miljöutmaningens period.

Faktum är nämligen, Gustav, att utifrån den baslinje som gjordes år 2011 så vore det mer klimatmässigt smart, om vi undantar alla faktorer som har med kostnader att göra, att vi köpte Max hamburgermål till alla patienter i Stockholms läns landsting, för Max hamburger-restaurang har nämligen lägre klimatpåverkan per portion i sitt Max-mål än vad vi i Stockholms läns landsting har i de rätter som vi serverar i dag! Det är naturligtvis inte okej. Vi behöver sätta en helt annan fart i det här arbetet för att vara trovärdigt som miljöbästa landsting.

Gustav, om du hade haft tid kvar så hade jag frågat dig hur det går med det här arbetet och vilka ytterligare åtgärder du skulle vara beredd att vidta. Som helhet tycker jag att det är ett positivt område där jag tror att vi har stora möjligheter att se saker och ting på samma sätt. Jag ser fram emot att jobba i en konstruktiv dialog om hur vi kan göra Stockholmsregionen bättre och Stockholms läns landsting mer miljösmart.

Anförande nr 222
Mattias Lönnqvist (FP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag har i tidigare debatter stått i den här talarstolen och sagt att det är bra att ha ambitiösa mål så länge som målen är uppnåbara. Om vi då tittar på området regionplanering så gläder det mig att vi kan se att vi har ett uppnåbart mål, nämligen att Storstockholm ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion år 2030. Det är givetvis inget litet mål, det är inte lätt att uppnå. Det är inget mål som man uppnår genom att bara rulla tummarna. Det kommer att kräva ansträngning, det kommer att kräva politisk vilja – men det är ett mål som är möjligt att uppnå. Det är ett mål som måste vara vägledande i vår regionplanering.

För att nå dit är det tre aspekter som måste uppfyllas, för det första att kunna lösa problem, för det andra att hantera utmaningar, för det tredje att bidra till informationsspridning.

Om vi tittar på dessa tre aspekter och börjar med aspekten problem som måste lösas skulle jag vilja ge tre exempel. Exempel nr 1: om vi ska ha en attraktiv region, en region som växer, så måste bostadsbyggandet ligga på en hög nivå. På det området är landstinget ingen aktör, men vi kan bidra till detta genom att i samarbete med kommunerna se till att bostäder byggs där det finns kollektivtrafik eller att kollektivtrafik byggs det ska byggas bostäder och där det finns många bostäder. Det gäller att föra en kommunikation om detta.

Om vi ska ha en attraktiv region, vilket vi vill ha, så måste vi också minska de utsläpp och det buller som skapas genom transport av både gods och personer. Återigen spelar kollektivtrafik en viktig roll men även godstransporter bör finnas med på vår agenda. Om vi ska ha en attraktiv region så måste hela regionen vara attraktiv. Stockholms län är ju inte bara en stad, det är ett diversifierat län med allt från stenstad till grönområden. Vi har gröna kilar, och vi har stadsproblem. Skärgård, glesbygd och stad har olika problem, olika styrkor, olika svagheter, olika lösningar.

Den andra aspekten handlar om att hantera utmaningar. En region som växer kräver investeringar – mycket större investeringar än de skatteintäktsökningar som vi få av att det flyttar hit fler personer. Vi måste ha en så pass stor tillväxt att vi har råd med de investeringar som krävs för detta – utan att höja landstingsskatten. Skattehöjningar leder nämligen inte till Europas mest attraktiva storstadsregion.

Att ta fram en ny, heltäckande och genomtänkt RUFS är en utmaning, inte så mycket för våra invånare, inte så mycket för våra tjänstemän – det är en utmaning för oss politiker. Vi måste sätta oss ned gemensamt och diskutera de här frågorna och gemensamt få fram en RUFS som tar itu med de problem, utmaningar och annat som finns här. Men för att komma någonstans måste vi inledningsvis vara överens om en sak: tillväxt är inte bara nödvändigt, tillväxt är faktiskt önskvärt.

En svår men möjlig utmaning är den som handlar om hur vi skapar hållbar tillväxt, inte bara tillväxt i sig utan hållbar tillväxt, tillväxt som inte ökar vårt klimatavtryck, tillväxt som inte försämrar vår miljö och tillväxt som inte skadar de gröna kilarna.

Den tredje aspekten, slutligen, berör frågan om hur vi bidrar till informationsspridning? RUFS är ju på den här punkten inget svar. RUFS är bara ett medel. Svaret på frågan är hur vi kommunicerar RUFS, hur vi diskuterar RUFS med alla de aktörer som bör vara inblandade. Om vi inte kan kommunicera och diskutera RUFS så blir det bara en bunt papper som ingen har någon nytta av.

Information och kommunikation kan dessutom göra att vi kan bidra till att de regionala stadskärnor som finns blir fler och kan växa och skapa en position för regionala centrum. Det motverkar utglesning, det motverkar ökade utsläpp och det bidrar till att vi bevarar de gröna kilarna.

Slutligen. Genom att ge korrekt och utförlig information till kommunerna kan vi bidra till att bostäder byggs på rätt ställen och till att bostäder planeras på rätt ställen och till att planeringen mellan kommunerna och landstinget faktiskt samstämmer så att ny kollektivtrafik kanske är färdig ungefär samtidigt som nya bostäder.

Som en sammanfattning till slut är det inget lätt mål som vi har ställt upp framför oss men det är ett bra mål. Det är ett mål som vi kan nå, det är ett mål som vi ska nå. Genom att rösta bifall till Alliansens budgetförslag tar vi ett steg på vägen mot att nå detta mål. Med dessa ord vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 223
Anna Sehlin (V): Det är ju skönt att debattera regionfrågan för att taket lyfts lite, så att säga, och vi fokuserar mer det som vi är överens om och mindre det som vi inte är överens om. Jag tycker också att det är bra att regionfrågan får större tyngd och större utrymme i landstinget, för det är grunden för så mycket. Var i regionen vi väljer att etablera bostäder respektive arbetsplatser, hur vi väljer att justera och anpassa vår kollektivtrafik och våra vägar lägger grunden till hela utvecklingen i regionen.

Det läge som vi befinner oss i nu skulle jag vilja kalla för en vattendelare, skulle jag vilja säga. Det är inte bara så att vi ska göra en ny regional utvecklingsplan, det är inte bara det att vi ska ersätta RUFS 2010 med någonting annat – vi ska faktiskt göra viktiga val för den här regionen, vilket vi så klart har gjort tidigare i processen, men med den tickande klimatförändring som ändå pågår så är det nu eller aldrig. Det kanske låter som en ödesmättad profetia, men jag skulle vilja säga att de beslut som vi nu fattar och den regionala utvecklingsplan som vi nu utarbetar får väldigt stora konsekvenser eller förutsättningar för Stockholmsregionen.

Jag skulle säga att vi i det här läget inte längre kan bygga bostäder som saknar bra kollektivtrafik. Vi kan inte längre med infrastruktur kompensera snedvridningen med arbetsplatser i norr och bostäder i söder. Vi har kommit för långt. Det handlar inte bara om att Förbifart Stockholm skulle vara en sådan lösning på snedfördelningen, det handlar om ett grundläggande sätt att tänka. Vi har kommit så pass långt att vi inte kan ha enklaver av arbetsplatser, andra enklaver med bostäder och så reser vi däremellan. Det fungerar inte. Vi måste minska klimatavtrycken från just transportsektorn, det är på det området vi har en oerhört stor utmaning. Vi kan inte fortsätta att öka trafikarbetet. Vi måste bygga smart.

Vi i landstinget bygger inga bostäder men vi kan ha en väldigt god dialog med kommunerna om var bostäder men också arbetsplatser etableras. Det handlar så klart om tillgänglighet för människor – man ska inte behöva ta bil eller ens buss för att nå närservice, skola, förskola, arbetsplatser, utbildning. Man ska klara att komma dit med cykel eller genom att gå. Man ska nämligen bo i ett område som är integrerat, där de här olika funktionerna finns. Man ska inte behöva resa över hela staden. Att människor ägnar upp till två timmar per dag åt resor skulle jag säga inte är någon hållbar utveckling. Vid någon tidpunkt måste vi sätta ned foten och säga att vi inte vill ha det på det sättet i den här regionen.

Vi måste också sätta ned foten i frågan om de gröna kilarna. Ska vi ha en region som fungerar som en stjärna, som har en stjärnstruktur, där vi har gröna kilar som spretar ut och kollektivtrafik mellan dem eller ska vi bygga bort det? Vill vi ha det tätortsnära eller vill vi ha en struktur med gröna kilar som ligger nära människor bostäder så att det är lätt att ta sig ut i naturen för rekreation och naturupplevelser eller vill vi inte det? Vill vi bygga bort det? Det är viktiga frågor att ha med i diskussionerna.

Vill vi bevara närheten till natur och vatten som finns i Stockholmsregionen och bygga vidare på de kvaliteter som många människor uppskattar och som jag skulle vilja säga också är Stockholmsregionens dragkraft?

Nu har vi talat en del om tillväxt. Jag vänder mig mot tillväxtbegreppet på det sättet att det handlar om tillväxt för företag, BNP och sådana saker. Om vi nu ska ha en attraktiv Stockholmsregion så skulle jag vilja lägga in sådana kvaliteter som just naturupplevelse, närhet, cykelbarhet, att man faktiskt kan ta sin cykel dit man ska – till jobb, utbildning och vänner – och att man inte behöver ha bil och att man kanske inte ens behöver åka pendeltåg eller buss.

Vi måste jobba för det, för vi har jättestora utmaningar på det området. Vi har en utglesad region redan nu, och den kommer inte att bli bättre av Förbifart Stockholm. Jag skulle vilja säga att den kommer att bli oerhört mycket sämre. Den är heller ingen lösning. Vi måste jobba på att få områden som faktiskt har flera funktioner.

Det handlar också om klimatet. På den punkten har vi inte heller något val. Vi kan inte fortsätta, som jag nämnde tidigare, att geografiskt begränsa våra utsläpp. Vi lever i en global värld, utsläppen är globala. Vi måste ha konsumtionsperspektiv. Vi har inte möjligheten att välja att inte ha det. Världen pockar på. Vi har lagt vår produktion utanför Sverige och utanför Stockholms läns gränser. Vi får ta konsekvenserna av det. Om det sedan inte finns nätverktyg som är bra eller jämförbara så får vi lösa det, sådana saker har vi löst tidigare.

Vi måste kunna ta ett helhetsperspektiv. Vi måste ha ett konsumtionsperspektiv. Det är inte trovärdigt att inte ha det år 2015. Det är inte trovärdigt att inte ha det i en regional utvecklingsplan som ju spänner över flera år framåt. Vi kanske talar om ett perspektiv fram mot år 2050. Ska vi då fortfarande titta på den geografiska avgränsningen Stockholms läns landsting?

Däremot tycker Vänsterpartiet att vi ska titta på den regionala avgränsningen, den geografiska avgränsningen Stockholms läns landsting när vi studerar regionfrågan. Där kan vi sätta gränserna. Regionen ska inte vara större än de geografiska gränserna för Stockholms läns landsting, för det blir svårt att hantera.

Vi anser också att regionen med ett större ansvar för bostadsfrågan och till exempel med större ansvar för kollektivtrafik, utan att föregå någon diskussion, kan ha stora förutsättningar att lösa många av de problem som vi ser i regionen.

Vänsterpartiet är väldigt tydligt med uppfattningen att vi vill ha en regionbildning, vi vill att den regionala utvecklingsplanen tydligt anpassas till en regionbildning och att det i arbetet ska vara Stockholms läns geografiska gränser som gäller – men vi måste titta utåt. Vi måste se på det globala och vi måste ha ett konsumtionsperspektiv.

Jag slutar med att yrka bifall till Vänsterpartiets förslag till budget!

Anförande nr 224
Lennart Nilsson (KD): Ordförande och ledamöter! Jag är kommunpolitiker i Järfälla i första hand och ny i de här sammanhangen. Jag tänkte därför att jag skulle delge er lite av mina erfarenheter av Järfällas arbete.

Om jag tittar tillbaka lite på hur vår kommun har arbetat med regionplanen så ser jag ju att det har hänt otroligt mycket de senaste tio åren. Lite på skämt och lite på allvar skojade vi väl med varandra om att Järfällas slogan borde vara ”Grön, gömd och glömd”.

I dag är det annorlunda. Järfälla är på väg att bli en regional kärna. I dag har vi norra Europas mesta expansiva byggområde. Vi bygger Barkarbystaden med 18 000 nya bostäder.

Vi ser Mälarbanan växa med dubbelspår och Barkarby station förvandlas till en regional knutpunkt, Stockholm väst.

Vi planerar för utbyggnad av tunnelbanan, och Förbifarten kommer att passera vår kommungräns och ansluta till E18. Det här har varit en fantastisk resa, och Rufs har varit en ledstång som vi tillsammans i Järfälla har hållit i när vi har fattat beslut och planerat vår kommun.

Politiska förslag har mätts mot målen i RUFS, tjänstemannaberedningar har tagit sin utgångspunkt i RUFS och jag tror att många kommunpolitiker här känner igen sig i den beskrivningen.

När vi nu tar nästa steg så gör vi det i ett helt nytt läge. Stockholmsregionen expanderar i rasande takt. Bostadsbyggandet har ökat och de regionala kärnorna är på väg att formas. I vårt nya läge måste fokus ligga på att utveckla ett transportsystem som stöder den nya flerkärnigheten. Hög tillgänglighet är en förutsättning för att de regionala stadskärnorna ska växa. Goda vägförbindelser liksom goda kollektivtrafikförbindelser är faktiskt grundläggande faktorer för att näringslivet ska betrakta de här stadskärnorna som attraktiva alternativ för sina verksamheter. En stadskärna bör därför vara tillgänglig genom järnvägsnät, regionalt vägnät, tunnelbana eller spårväg. Dessutom ska människor kunna resa kollektivt till och från arbetet.

Stadskärnor som har en station för regionaltåg blir självklart ännu mer attraktiva än övriga områden. De regionala kärnorna har behov av tvärförbindelser för att minska sårbarheten och för att kärnorna ska kunna interagera och skapa mervärde.

Ett gott exempel är återigen min hemkommun, Järfälla, som i och med förbifarten i kommunikativt hänseende får två nya grannkommuner, Ekerö och Huddinge. Det är nödvändigt med ett utbyggt nätverk, inte bara för bilismen utan även för kollektivtrafiken. Förbifart Stockholm är en viktig tvärförbindelse och på sikt behövs en ringled runt Stockholm.

Det är viktigt att det nya cykelkansliet planerar transporter över kommungränserna. Vi vill underlätta för kombinationsresor med cykel och kollektivtrafik, till exempel genom förbättrade möjligheter till hyrcyklar vid stationerna, eller varför inte ett regionalt hyrcykelsystem som fungerar över kommungränsen. Vi behöver, liksom min hemkommun, bygga cykelparkeringar i anslutning till stationerna.

Vi kristdemokrater framhåller ofta båtpendling som har blivit väldigt populärt inte bara på sommaren. Allt fler väljer att båtpendla året runt, och det är även vanligt att man tar cykeln med på båten.

Antalet resenärer har ökat med 20 procent hittills i år jämfört med samma period förra året. Totalt har 700 000 pendlare åkt kollektivt i sjötrafiken i år.

En liten men mycket viktig fråga för kollektivtrafik på vatten är att kommunerna rustar upp sina hundra år gamla, bortglömda båtbryggor. Kajerna där pendelbåtarna lägger till behöver rustas upp till modern standard. Under nästa år kommer fler pendelbåtslinjer att börja trafikera Mälarens vatten, och vi kristdemokrater kommer att driva på för fler linjer – varför inte en mellan Järfälla och Ekerö? Det är bara ett stenkast mellan kommunerna men det är, ack, så långt att resa.

När vi nu tar nya tag för att utveckla en ny regional utvecklingsplan så vill vi kristdemokrater ta in fler sociala frågor, mer kultur och vi anser dessutom att ett nytt förhållningssätt bör ligga till grund för utvecklandet av den nya RUFS i och med att vi ser ut över landsbygden på ett annat sätt. Norrtälje, Nynäshamn och skärgården har mycket stora värden men liknar inte de urbana områden som vi har jobbat med hitintills i RUFS-arbetet. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 225
Tomas Eriksson (MP): Tack för ett bra inlägg, Lennart! Jag skulle bara vilja ha ett litet förtydligande eller en sakupplysning från dig. Jag uppfattade att du sade i talarstolen att det var ditt och ditt partis åsikt att det borde införas ett regionalt lånecykelsystem.

Precis som du säkert vet hade vi en att-sats om det som ställdes under särskild proposition under förra debattdelen. Jag uppfattade dock inte att Kristdemokraterna hade för avsikt att rösta för den även om vi inte begärde votering om just den att-satsen. Det kanske jag borde ha gjort. Jag vill bara höra vilken inställning ni faktiskt har på det här området, för det är intressant att veta.

Anförande nr 226
Lennart Nilsson (KD): Om jag uppfattade teateriskningen från Karl Henriksson korrekt så var frågan uppe till diskussion på trafiknämnden nyligen, och det pågår tydligen ett arbete i den riktningen. Så, visst, du hörde rätt.

Anförande nr 227
Ulf Landström (SD): Ordförande, mina vänner! Jag har fått uppdraget att presentera Sverigedemokraternas syn på regionplaneringen. Låt mig redan från början säga att regionplaneringen är väldigt bra, för den har lång planeringshorisont och man behöver inte bekymra sig om kronor och ören på samma sätt som i en årsbudget.

Vi ser inget värde i sig med en snabb befolkningsökning. Vi har sagt på riksnivå att hela Sverige ska leva, varför vi anser att regionen ska utvecklas på ett försiktigt och ansvarsfullt sätt där man tar hänsyn till de nuvarande invånarnas behov och intressen.

Vi menar att Alliansen har haft vissa svårigheter att hänga med i den snabba utvecklingen och att det därför uppstått brister och problem när det gäller infrastrukturen.

De nuvarande och kommande invånarna har behov av förbättrade transporter, fler bostäder och en väl fungerande sjukvård för att ta några exempel. Ett praktiskt problem är att de nuvarande invånarna hela tiden konkurrerar med nyinflyttade om till exempel bostäder.

Landstingets medborgare har landets högsta skatt, långa bostadsköer, brister i sjukvården, långa restider till arbetsplatser med en delvis otillräcklig infrastruktur. Främst gäller detta pendeltågen med frekvent förekommande fel på statens banor. Allt detta vill vi ändra på.

När miljonprogrammet genomfördes för att möta den tidigare snabba befolkningsökningen så skapade man bostadsområden som inte var de allra bästa ur miljöperspektiv. Detta vill vi inte vara med om att upprepa. Därför behövs en ansvarsfull utbyggnad där man tar hänsyn till miljöfrågor och behov av goda kommunikationer. Vårt minimikrav är att medborgarna på ett bra sätt ska kunna ta sig till och från jobbet. Kommande utbyggnad av

bostadsområden bör förläggas till kommuner som vill växa. Vi är motståndare till tvång och påtryckningar för att få kommuner att växa mot deras vilja. Kommunerna bör också ha rätt att bestämma vilken typ av bebyggelse de vill ha.

Vår uppfattning är att RUFS 2010 i huvudsak har varit bra för planeringen och ser fram emot RUFS 2016. Vi beklagar att vi inte fick någon plats i berörda nämnder.

Vi vill lyfta fram några punkter. Vi utgår ifrån att Alliansen tänker hantera länets utanförskapsområden på ett bra sätt så att man undviker att de blir fler. Vi anser att det är viktigt att utarbeta strategier för det här. Gör man inte detta är risken påtaglig att segregationen ökar inom länet.

Till följd av att miljöfrågorna påverkar havsnivåerna anser vi också att detta bör uppmärksammas i RUFS när det gäller vattenstrategier. Vi har interpellerat om detta och ser fram emot en kommande debatt. Vi menar att det är dags att ta också denna del av planeringen på allvar. Inget tyder ju på att världen genomgår radikala förändringar till det bättre. Vår slutsats är att det behövs mer forskning regionalt, nationellt och internationellt.

Vi anser också att man bör fundera över möjligheten att rena avloppsvattnet så att man får bort läkemedelsrester och hormoner. Risken är ju att hormonerna, om de sprids i alltför stor utsträckning, påverkar vår förmåga att föröka oss i framtiden.

Vi vill också att landstinget tar fram strategier för hur man skapar fler naturreservat för rekreation och naturupplevelser. Naturreservaten bör om möjligt ingå i de gröna kilarna. Naturreservaten behöver inte enbart ses som ett sätt att skydda naturområden utan också som ett sätt att skydda kulturlandskap och ge medborgarna tillfälle till rekreation och naturupplevelser. Vi anser att detta är bra för stressade storstadsbor.

Vi delar uppfattningen att det behövs ett ökat bostadsbyggande i regionen och att detta bör kombineras med god infrastruktur för att främja resandet. Därför vill vi välja bort dyra spårvagnssatsningar och dyra båtlösningar i innerstaden och i stället satsa på snabba lösningar i form av långa bussar drivna med miljödiesel eller annat miljövänligt bränsle.

Det finns många vittnesmål om att företagen har svårt att rekrytera personal därför att de anställda inte har någon plats att bo. Det gäller också studerande. För landstingets del skulle det förmodligen också vara lättare att rekrytera till exempel sjuksköterskor om man kunde erbjuda bostäder.

Vi oroas av att kommunerna frestas att bygga hamnområden för att skapa dyra bostadsrätter. Vi vill behålla hamnarna för att satsa på miljövänliga båttransporter av tungt och skrymmande gods. Hamnarna behöver också plats för reparationer och logistik samt anslutning till el, vatten och avlopp. När det gäller miljöarbetet saknar vi strategier för återbruk och möjligheter att förlänga livslängden på till exempel fordon och apparater genom uppdateringar. Att tillverka och slänga saker kräver mycket energi. Lyft över tunga transporter till järnväg och båt! Verka för att återupprätta kustsjöfarten! Bevara Bromma flygplats! Den behövs för ambulansflyg, transport av organ, affärsflyg och för att binda samman landet. Andra huvudstäder, till exempel London och Berlin, har också centralt belägna flygplatser.

Bygg ut österleden snarast möjligt och full följ de gamla tankarna på att skapa en ringled runt Stockholm! Stockholm är snart den enda huvudstaden i Europa som inte har en ringled. Albanska Trana får ju sin ringled klar omkring år 2020.

Regionen är till viss del sårbar för katastrofer och plötsliga händelser till följd av ett begränsat transportnät och elnät. Skulle till exempel Essingeleden slås ut eller skadas uppstår stora problem. Sårbarhetsanalyser bör göras och ges styrande inverkan på investeringar för att undvika obehagliga händelser i framtiden.

Anförande nr 228

Christina Eklund (M): Ordförande, ledamöter! Klockan är mycket, men det känns ändå viktigt att säga någonting på temat tillväxt, ansvar, hållbarhet. Jag ska försöka att inte upprepa vad andra har sagt.

Som ledamot i TRN har jag lyssnat på intressant information, dragningar och väl förberedda ärenden i syfte att belysa just tillväxt, ansvarstagande och hållbarhet.

Den region vi har i dag följer landstingsgränsen. Att prata om vår region utan att blanda in ordet tillväxt är omöjligt. Som exempel på andra omöjligheter har jag lyssnat på Jens Sjöströms beskrivning av hur Huddinge kommun gjorde naturreservat i stället för att bygga bostäder. Jag tycker att om du ska göra dig lustig på en kommuns bekostnad ska du vara ordentligt påläst. Här var du dåligt påläst. Vi har två stadskärnor i kommunen och det ska byggas 14 000 bostäder i Glömstadalen enligt den planering som finns nu – under förutsättning att man kan etablera infrastruktur. Ja, det där var riktat till Jens.

Jag går tillbaka till tillväxt. Tillväxt kostar ju pengar, energi och resurser i övrigt. Bostadsbyggandet i Stockholms län slår rekord. Här finns jobben. Ute i kommuner växer skolor, förskolor och idrottshallar fram i sällan skådad takt. NKS kommer att bli en viktig positionering för framtidens sjukvård. Jag tycker att Stockholms län gott visar vägen för vad vi behöver fundera över för framtiden.

Orosmolnet Förbifart Stockholm är nu inte längre ett hot mot vår tillväxt och välfärd, även om priset blev väl högt. Vi får alla betala för det som skedde.

Kvar att hantera är nu Bromma flygplats, till exempel. Det är märkligt att vi ser så olika på utveckling och behov av förutsättningar för att växa. För medborgare i stora delar av Sverige – för att inte tala om alla stockholmare – är ju flygplatsen en självklarhet för att kunna röra sig snabbt, enkelt och effektivt.

Flera har tidigare talat om att vi måste kommunicera och ha en dialog med de aktörer som är berörda av vad som händer i regionen. Här vill jag i så fall upprepa vad andra har sagt, men jag hade tänkt säga det i alla fall. Det är väldigt viktigt att aktörerna – landsting, kommuner, statliga organ och andra – går i takt vad gäller att få ut bästa tänkbara effekt av de satsningar vi vill göra. Det har inte riktigt varit så och är inte riktigt så i dag. Vi måste ha dialog och kommunicera om de viktiga frågorna, så vi skapar förutsättningar för det som vi vill ska hända.

Medborgarna förväntar sig av oss att vi tar ansvar. Ansvar utkrävs ju av oss vart fjärde år, men man måste också leva upp till det. Som en röd tråd kring detta kommer satsningar på utbyggd tunnelbana och annan infrastruktur att ses som en självklarhet om ett antal år. Till dess är det en hög grad av ansvarstagande som krävs av alla berörda för att de ekonomiska ramarna ska hanteras på ett respektingivande sätt.

Slutligen: Hållbarhet är det uttryck vi använder som grund för att vi tänker långsiktigt. En hållbar utveckling ger oss ramar för att vi ser jordens resurser som ändliga. Det är minst lika viktigt i alla ekonomiska sammanhang som vad gäller vår miljö. Det är viktigt att inte suboptimera. Låt oss arbeta för optimala lösningar för regionens bästa vad gäller tillväxt, ansvar och hållbarhet! Låt oss få en RUFS och regionplanering för framtiden!

Jag tillstyrker landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 229
Meeri Wasberg (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Låt mig först yrka bifall till Socialdemokraternas förslag i den här delen.

Stockholms skärgård är en fantastisk resurs för hela Stockholm, med unika förutsättningar för rekreation och turism, forskning och naturupplevelser. Skärgården är inte och ska inte vara något museum – skärgården ska leva, året om.

Den nya nord-sydlinjen som öppnade i går leder förhoppningsvis till ett ökat resande och fler besök i skärgården, vilket är bra inte minst för besöksnäringen.

Socialdemokraterna är stolta över den nya upphandlingen av skärgårdstrafiken, som tack vare vårt hårda arbete faktiskt nu är bättre utformad för att skapa stabila förutsättningar för skärgården.

Det krävs en offensiv och smart politik, som tar hänsyn till de särskilda förutsättningar som gäller för skärgården och skärgårdens befolkning. De verktyg som landstinget förfogar över är betydelsefulla för en fortsatt positiv utveckling i den storstadsnära glesbygd som är Stockholms läns skärgård. Jens nämnde både fraktstödet och vikten av tillförlitliga it-lösningar och telekommunikationer, som är viktigt både för företagande, för säkerhet och för en fungerande vardagsliv i skärgården. Här skulle de olika replipunkterna i skärgårdstrafiken kunna moderniseras och utvecklas med till exempel wifi och bättre komfort, och också reseinformation på ett bättre sätt. Landstinget bör, som Jens också underströk, tillsammans med övriga aktörer arbeta aktivt för att få till och skapa bättre servicekluster i skärgården, där offentlig och kommersiell service kan samordnas på ett bättre sätt. Landstinget borde också självt utforma en ordentlig utredning över hur landstingets verksamheter kan förläggas till skärgården och kustområden för att därmed skapa arbetstillfällen i skärgården.

Låt mig bara säga någonting kort om Skärgårdsstiftelsen, som skapar förutsättningar för en levande och tillgänglig skärgård – helt enkelt en garant för att framtida generationer kan ges tillträde till skärgården. Det ska vara enkelt att besöka skärgården även för oss som har olika typer av funktionsvariationer. I Stockholms skärgård ska alla alltid vara välkomna!

Anförande nr 230
N i n o s M a r a h a (FP): Tack, ordförande! Min kollega Mattias Lönnqvist sade många mycket bra saker. Jag ska betona några saker.

Vi måste gå i en riktning där vår Stockholmsregion blir en region i juridisk bemärkelse – det är nästa steg vi har framför oss i det fortsatta arbetet. Vårt landsting kommer då att få bättre förutsättningar att fortsätta vara en tillväxtmotor i hela landet, samtidig som vi också får en bättre utveckling av vår egen infrastruktur för byggande av bostäder och skapande av jobb samt social och miljömässig hållbarhet.

Genom Framtidsplanen och satsningarna på Citybanan, tunnelbanan och övrig kollektivtrafik skapar vi dessa förutsättningar för social hållbarhet och fortsatt tillväxt. I dag är landstinget dock alltför beroende av både Länsstyrelsen och kommunerna för att kunna ta detta helhetsgrepp.

En annan sak som jag vill tillägga är att RUFS måste bli en mer integrerad del i det fortsatta arbetet. Kommunerna måste känna ett större ägarskap över RUFS fortsättningsvis.

Anförande nr 231
N i k o l i n a B u c h t (M): Tack, herr ordförande! Mina kloka vänner i Alliansen har i princip sagt det mesta, så jag ska hålla mig kort.

Först och främst ska det bli otroligt spännande att vara med i arbetet med att ta fram den nya RUFS och även miljöprogrammet. Storstockholm står inför stora utmaningar när det gäller bostadsbyggande, infrastruktur och miljö. Vi har ett stort ansvar för att öka bostadsbyggandet i regionen så att fler kan söka sig hit men också stanna kvar.

När områden växer måste det finnas en plan för kollektivtrafiken för att människor ska kunna ta sig från område till område och till jobb och skola. Detta ska i linje med nuvarande miljöprogram och kommande miljöprogram vara hållbart och vi ska vara en grön region.

För att möta morgondagens utmaningar måste vi satsa både högt och brett. Därför yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 232
C a r i n a P a u l s s o n (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Stockholmsregionens framtid bygger på att vi skapar social sammanhållning och jämlika livsvillkor. I dag har vi stora inomregionala skillnader mellan kommunerna. Vi har flest ungdomar i riket som slutar grundskolan och gymnasiet utan behöriga betyg, vi har stora skillnader mellan södra och norra länet i utbildningsnivåer och det byggs alldeles för få bostäder för att möta upp för alla de människor som flyttar in i vår region.

Sysselsättningsgraden skiljer sig stort och i synnerhet mellan män och kvinnor som är utrikesfödda. Vi har en enorm potential om vi tar till vara de erfarenheter och kompetenser som de människor har som kommer hit. Den snabbaste vägen till integration är genom jobb. Samtidigt har vi i dag en arbetskraftsbrist inom ett flertal yrken, och den väntas öka. Arbetsgivare söker med ljus och lykta efter att kunna anställa och i dag skulle 8 000 personer av de 96 000 som är arbetslösa kunna få ett jobb omedelbart – det är ett tydligt mått på missmatchningen på arbetsmarknaden i vår region!

Att fler kommer i arbete är nyckeln för att hålla ihop ett samhälle och en förutsättning för att kunna investera i välfärden. Arbetslösheten är demokratins värsta ovän, och när människor ställs utanför gemenskapen växer demokratins fiender. Vi behöver mer jämlika villkor, där kulturen är tillgänglig för fler och ohälsotalen inte skiljer sju år i livslängd mellan Danderyd och Sundbyberg, där man har förutsättningar för att kunna leva sunt och möjlighet till en förebyggande och närvarande sjukvård.

Därför föreslår Socialdemokraterna att den nya RUFS ska ha social hållbarhet som tydlig utgångspunkt och mål, att agera för fler utbildningsplatser till Stockholmsregionen, att kulturens roll i regionutvecklingen måste stärkas och ge mer jämlika förutsättningar för människor.

Ordförande! Jag yrkar därmed bifall till Socialdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 233
F r e d d i e L u n d q v i s t (S): Tack ordförande! Länsstyrelsen släppte i förra veckan sin årliga rapport, och i den kan man läsa att kommunernas sammanlagda mål nu överstiger regionens uppskattade behov av 16 000 nya bostäder årligen. Men alla kommuner i länet uppger att de har underskott på bostäder, och behovet är som störst av hyresrätter och mindre bostadsrätter. Vidare kan man läsa att samtidigt som bostadsbyggandet ökar har det blivit svårare för allt fler hushåll att etablera sig på bostadsmarknaden. Kommunerna bedömer att det är särskilt svårt för ungdomar, studenter och nyanlända att komma in. Vidare kan man konstatera att andelen hyresrätter har minskat markant, bostadspriserna har ökat kraftigt, kraven för att få bostadslån har ökat och hyresvillkoren som fastighetsägarna och bostadsbolagen ställer upp är för många väldigt svåra att uppnå. Dessutom är det så att Stockholm är den storstadsregion där andelen unga vuxna med egen bostad är minst – knappt hälften av alla 20–27-åringar har egen bostad.

Med detta som utgångspunkt tycker jag att de tre att-satser som vi lägger i den här nämnden är extra viktiga att uppfylla och bifalla.

Den första handlar om att sätta upp ett tydligt bostadsmål till 2030 på 435 000 nya bostäder. Detta skulle betyda att vi med råge både uppfyller bostadsmålet om 16 000 bostäder per år och klarar av att bygga ifatt.

Den andra handlar om att ge tjänstemännen möjlighet att ta fram underlag till oss politiker för att fatta kloka beslut. Där behöver vi ett bostadsbyggnadskansli, som vi föreslår.

Sist men inte minst är det viktigt att regionplanebildningen blir till. Det har varit ett stort problem genom många år, att vi sitter i salar som den här och fattar beslut – och sedan går vi hem till våra enskilda kommuner och gör någonting helt annat.

Jag vill avslutningsvis bara ge ett litet exempel där man kunde ha bifallit en att-sats i trafiknämnden som handlade om sekundäruppgångar. I Sollentuna skulle vi kunna erbjuda 1 000 bostäder på en gång enbart genom att göra den utredningen! Flera sådana förslag kommer att ge bostäder till alla som vill bo i och flytta till Stockholm.

Anförande nr 234
E m m a L i d e l l (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Vi socialdemokrater vill se en hållbar region ur ett socialt perspektiv, där vi utnyttjar resurserna utifrån vad de planetära gränserna sätter som ramar. Vi vill ta ansvar och se till att klimatmålen uppnås utan att sänka ambitionerna. Om vi inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser år 2050, och vara helt fossilbränslefria år 2030, så krävs ett helt nytt förhållningssätt.

Vi socialdemokrater vill att all stads- och trafikplanering ska präglas av att minska växthusgasutsläppen. Vi vill att landstinget ska gå före och halvera energiförbrukningen till år 2030. Kollektivtrafik och cykel ska utgöra norm när vi planerar. Transportsektorn och privatbilismen bidrar mycket till utsläppen av växthusgaser. Trafikverket bedömer att bilismen kommer att öka med 50 procent till år 2030. För att vi ska klara klimatmålen måste bilismen minska med 10–15 procent – oavsett om det blir fler elbilar i bilflottan.

Högern i landstinget vill inte att man ska räkna växthusgaser som konsumeras här men produceras någon annanstans. Det är att lämpa över problemen på någon annan. Det är enkelt att stoltsera med fina ord om hållbarhet, men det är faktiskt handlingen som är det viktiga. Så när ska ni på allvar börja ta ansvar för miljön? När ska ni förstå att det verkligen är bråttom nu?

Vi socialdemokrater vill se ett utsläppsmål som beräknas utifrån det som konsumeras i regionen, inte enbart geografiska utsläpp. Det är realistiskt, det är att ta ansvar och det är att vara solidarisk.

Med detta vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 235
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Stockholms stads miljöbarometer visar tydligt att bilresandet i både Stockholms län och Stockholms stad har minskat med ungefär 10–12 procent sedan 2008, och det är en kontinuerlig utveckling. Så snacket om ökat bilresande per invånare kan vi lägga i byrålådan!

Kulturnämnden

Anförande nr 236
P a u l a T e r n s t r ö m (FP): Ordförande, ledamöter! Det är premiär för mig här i landstingsfullmäktige där jag är ersättare i Folkpartiet och jag är ersättare i kulturnämnden. Eftersom Anna Starbrink är sjuk i dag har jag äran att få inleda om kulturen. Det är jag mycket glad för, för kulturen ligger mig varmt om hjärtat.

Ett land utan kultur är som en människa som inte tillåts att drömma. Först blir hon sjuk, och sedan dör hon. Konst och kultur kan läka sår. Kulturen gör oss till människor och hjälper oss att förstå det mänskliga.

Kulturpolitikens övergripande mål är att bidra till ett fritt, tillgängligt kulturliv med hög kvalitet. I en växande Stockholmsregion har kulturen en självklar roll, som spänner över ett vitt område från att utforska vad det är att vara människa till att ge möjlighet att pröva och utveckla sina egna skapande förmågor och att erövra nya kunskaper.

2015 års budget, som gäller nu, är offensiv och stärker Stockholms läns kulturliv. Den budget vi föreslår för 2016 tar ytterligare steg, och jag är stolt och glad över att kunna konstatera att landstinget återigen har en offensiv roll i Stockholms kulturliv.

Landstinget ska prioritera människor som annars har det svårt att nå kulturen, till exempel patientgrupper med längre vistelsetider inom hälso- och sjukvården. Utbudet ska vara anpassat till respektive vårdverksamhet och patientgrupp. Fokus bör vara på barnsjukvård, geriatrik, hospicevård samt den slutna psykiatrin och annan långvarig sjukvård.

Men kulturen fungerar också som rehabilitering. Jag medverkade själv som skådespelare i ett pilotprojekt i Stockholm, där vi spelade teater för kvinnor med utmattningssymtom. Vi var på fem olika vårdcentraler. Att se resultatet av detta var verkligen fantastiskt! En kvinna fick tillbaka minnet, en annan kände plötsligt inte längre smärta och en tredje fick tillbaka sin livslust.

Kultur aktiverar delar av hjärnan som kan påverka vår återhämtning – inte minst viktigt då den psykiska ohälsan står för en stor del av sjukskrivningarna.

Mot den här bakgrunden är frågan hur vi kan arbeta för att stärka kulturen. Kultur i vården ska utvecklas som ledande kompetenscentrum för kultur i vård och äldreomsorg. Den forskning som redan i dag bedrivs ska stärkas och utvecklas med mer samarbete och spridning till hela landstinget.

Karolinska Institutets forskning med Den kulturella hjärnan i centrum ligger i framkant och driver utvecklingen på området. Jag skulle vilja rekommendera alla att gå in på hemsidan www.kulturellahjarnan.se. Där redovisas forskning om att kultur motverkar demens, psykisk ohälsa lindras av musik, musik förbättrar återhämtningen efter stroke, dans bromsar parkinson. Satsningen på detta i landstingets budget 2016 kommer att stärka och stadfästa kulturens roll i vården.

På Stockholms sjukhus utspelas avgörande skeenden i människors liv – glädje, sorg, djup och allvar. Vissa får livet tillbaka genom den mest avancerade vården. Andra tar farväl av någon de håller kär. Där kommer många att undersökas och behandlas. Men mitt i allt detta finns människan. Hon ska stå i centrum! Det är av omsorg om henne som vi lägger energi och resurser på att skapa en bra och läkande vårdmiljö. Det är därför konsten är så viktig: något som gör miljön mänsklig och trygg, något som ger utrymme för reflexion, tankar och känslor, något som skänker lugn och förtröstan – något som gör oss lite mindre till patient och lite mera till människa.

Även äldre miljöer som blivit slitna, känns otillgängliga och tråkiga ska lyftas med ny konst. Konsten spelar inte bara roll för patienterna, den bidrar också till en kreativ miljö där arbetsglädjen kan få spelrum.

Under 2016 är jag glad att landstinget ska undersöka möjligheterna till och formerna för en lässatsning för barn inom vården. Vi vet i dag att läsandet bland unga, särskilt pojkar, är alldeles för lågt. Det är klart att även de som inte kan läsa, unga barn eller de som inte har knäckt koden, ska få tillgång till kultur av hög kvalitet. Det vi vill är att fler barn utöver detta också ska upptäcka läsandet. De sagor och de berättelser du läser som barn bär du med dig hela livet. Vilken saga läste ni? Jag läste Häxan och lejonet. Man går in i ett skåp, och man kommer ut i en annan värld.

Filmen används i dag på ett spännande sätt i både vård och rehabilitering. Men film är också en kreativ näring, som kan bidra till positiv tillväxt och fler arbetstillfällen och sätta Stockholm och Sverige på kartan ute i världen. Vi behöver starka kontaktytor mellan kultur och näringsliv, så att fler investerare och entreprenörer vågar satsa. Att stötta unga filmskapare är också helt i linje med landstingets ambition att satsa på barn och unga. Stockholm Debut är ett bra exempel på det. Film Stockholm har blivit en plantskola för unga, begåvade filmare. Till exempel Anna Odells Återträffen kom till genom Film Stockholm, även Nånting måste gå sönder av Ester Martin Bergsmark och nu senast dokumentären Förvaret, som kommer att spelas under Bergmanveckan nästa vecka, där det kommer folk från hela världen.

Under året har Eric Sjöström på uppdrag av kulturförvaltningen genomfört en bidragsöversyn. Förvaltningen och nämnden arbetar under hösten med detta, och till nästa budget – budgeten för 2017 – kommer det att bli konkreta förändringar. Flera partier ur den samlade oppositionen vill med sina budgetar föregå arbetet med bidragsöversynen. Det tycker jag är mycket olyckligt. I stället uppmanar jag fullmäktige att bifalla Alliansens förslag, en offensiv budget för ett starkare Kulturstockholm, och att delta i arbetet med bidragsöversynen – så möts vi här igen om ett år med förslag till framtidens kulturstöd!

Anförande nr 237
R i c k a r d W e s s m a n (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! När jag var ute och sprang häromdagen så passade jag på att testa en av musikstreamingtjänsternas nya produkter. Där fick man välja vilken typ av musik man gillar och vilken fart man tänkt hålla, sedan valde tjänsten musik åt en. Efter några kilometer när jag började bli trött noterade mobilen att jag hade tappat farten och ställde om musikvalet till lite lägre tempo.

Det här är bara ett av många sätt som tekniken stöper om hur vi tar del av kultur, inte bara i vår region utan i hela landet. Vi har appar som väljer musik efter fart åt oss och snart kan vi få appar som kan välja böcker eller konst efter hur vi mår eller var vi är – kanske på ett sjukhus. Det där tror jag är en av de saker som kan ge oss inte bara kultur i vården utan också vård i kulturen.

Digitaliseringen driver just nu det kreativa Stockholm. Den bidrar till att göra vår stad till en spännande och dynamisk region. Youtube-succéer och andra digitala fenomen är motorn i det kreativa Stockholm. Det påverkar också kulturutbudet – hur många skivaffärer och boklådor vi har i staden, vad som efterfrågas på bibliotek och på teatern och vilka dansformer som frodas.

En annan trend, som är lite speciell för vår region, är alla privata initiativ som nu växer fram. Vi har privata privata museer, teatrar och konsthallar, som tar allt mer plats och inte bara levererar populärkultur, utan ofta är det vad som brukar kallas högkultur som hänger på de privata konsthallarna. Lockar stor publik.

Det här är två trender som vi som politiker måste förhålla oss till.

En relevant och framtidsinriktad kulturpolitik måste också anpassa sig på filmområdet. Vi har nyss hört mycket fint om hur filmen är en kreativ näring. Jag tycker att vi ska fortsätta med vår filmsatsning men framför allt utvärdera den. Som vi säger i vår budget är det hög

tid att det utvärdera hur stödet till Stockholm Debut har slagit ut. Filmen är också en näring under stor omstöpning.

En annan sak vi som kulturpolitiker måste förhålla oss till är hur vi ger stöd. Därför är den pågående bidragsöversynen så viktig. Nyligen presenterades en första rapport – gjord av en konsult faktiskt – som lade en bra grund. Men definitivt behöver det föras in fler perspektiv där. Därför är det, som sades innan, lite olyckligt om man går före rapporten. Jag tänker lägga mycket energi den här mandatperioden på att få en gedigen översyn och ett bidragssystem som är anpassat till det kulturliv som vi har nu.

Fru ordförande! Det är med kulturen som med andra politikområden. Oavsett om man vill satsa mer eller spara mer, är det avgörande hur man prioriterar och om man har en genomtänkt strategi för sina prioriteringar. Från Alliansens sida prioriterar vi till exempel Konserthuset. Det är en institution som hjälper oss föra vidare den bildningskultur som våra föräldrar förde vidare till oss. Det är också en institution som lyckas hålla sig relevant. Men i en värld av knappa resurser måste även Konserthuset ständigt söka nya finansiärer.

Kultur i vården är också en prioritering som vi från Alliansens sida vill fortsätta med, och barn och unga så klart. Det är en annan viktig strategisk prioritering att ge unga en chans att både möta kultur och få möjlighet att utveckla sitt eget skapande, och förstås också att engagera sig i föreningsliv och idrott.

Det är de här prioriteringarna som gör att jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

När jag läser oppositionens alternativ så ser jag i vanlig ordning inget av den här förmågan att göra de strategiskt viktiga prioriteringarna. Man lider lite av samma problem som ibland präglar svensk skådespelarkonst: man spelar över, lassar på med allt man har, på allt. Oavsett om man vill öka eller minska kulturstödet så tar man i på ett sätt som gör att det går ut över trovärdigheten.

Sverigedemokraterna – som väl är det enda av partierna här inne som faktiskt lyckats leverera en Youtube-succé – har en budget som över huvud taget inte går att ta allvar eftersom besparingen inte alls är motiverad.

Miljöpartiet, i den andra ändan, vill öka med 10 procent – lika mycket som Sverigedemokraterna vill minska – för något som man kallar ”kulturell infrastruktur”, men vad det är för något är svårt att förstå. Man får helt enkelt lita på Tomas Melins ärliga blå ögon.

Socialdemokraterna har döpt om det man tidigare kallade ”Snabba cash” till ”Kreativ fond”, men i övrigt ser jag inte heller i deras budget så mycket som är nytt och framåtblickande.

Jag ser helt enkelt inte något realistiskt alternativ till Alliansens budget, och det gör att jag yrkar därför bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 238
Robert Johansson (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill börja med att citera den före detta kulturministern Bengt Göransson: ”Kultur handlar inte om sjukvårdskostnader, utan om insikter som förändrar människor, som i sin tur förändrar världen. Kultur är källan till djupa, subjektiva insikter som skapar ett engagemang, som är lika med samhällsdeltagande och demokrati.”

Stockholm ska vara en växande region, med ett levande och jämlikt kulturliv för alla – det är Socialdemokraternas vision för kulturpolitiken, i en mening.

Kulturpolitiken ska ge plats för både det breda, det vill säga den kultur som många vill konsumera eller utföra, men också det smala – både för att utveckla nya kulturformer och för att sprida mindre kända sådana.

I dag finns en kulturkonsumtionsklyfta. Den vill vi överbrygga genom att fokus fortsatt ska ligga på barn och unga, så att alla, inte bara några, får utöva och konsumera kultur redan i unga år. Det lägger sedan en grund som minskar klyftan bland vuxna som vi kan se i dag.

I vårt budgetförslag vill jag peka på två viktiga inriktningar där vi menar att vår politik tar ett lite större grepp och ansvar och ser lite längre än Alliansen.

Det första är filmpolitiken. Vi vill att Stockholms läns landsting ska ha en större och mer aktiv roll för en sammanhållen filmpolitik. Som ett steg i detta vill vi att landstinget ska söka fullvärdigt medlemskap i Filmregion Stockholm–Mälardalen. Det finns två starka skäl för det. Det ena är att vi då får sitta med och besluta över regionens projekt. I dag är vi bara samarbetspartner och kan inte påverka helheten.

Det andra och kanske ännu viktigare är att filmpolitiken och filmen är ett område som skapar jobb och tillväxt – dels på kort sikt genom att tekniker, sminkare och skådespelare får jobb, men också genom att det runt de här skapas andra jobb. Filmarbetare måste äta, resa och bo. Men på lång sikt är de till och med och bygger en bild av vår region som genom filmens kraft kan spridas över hela världen och därmed ge investeringar till regionen men också turism. Hur många går inte varje år en vandring i Lisbeth Salanders fotspår?

Den andra strategiska reformen är att vi vill lyfta tillbaks hela kedjan för konst i vården till kulturförvaltningen. Vi vill det därför att proffs ska få vara proffs.

I dag ligger ansvaret för inventering av konst på verksamheterna i vården. Min bild, när jag pratar med anställda, är att det ibland fungerar inom öppenvården men inte inom slutenvården. Där ger det i stället negativa effekter eftersom någon sjuksköterska, läkarsekreterare, psykolog eller undersköterska känner stressen över att hen ska inventera och övervaka kvaliteten och placeringen av konsten, trots att hen inte fått någon utbildning i det. Hen som har det ansvaret – framför allt inom slutenvården – har inte tiden. Det blir bara ytterligare ett ok.

Socialdemokraternas lösning är i stället att de som är experter på vilken konst som passar var och som är experter på att se om ett verk behöver restaureras också ska få göra det. Låt vårdexperterna sköta vården av människor och låt konstexperterna sköta vården av konsten!

Sist men inte minst skulle jag vilja citera Olof Palme: Reformer som ni skildrar som elak socialism men som ni sedan slåss om att få ta äran av. Så är det även i landstinget. Det spelar ingen roll om det är mer tunnelbana, att avskaffa tjänstebilar eller att våga ta steg mot kultursamverkansmodellen. Fru ordförande! Det bästa med våra förslag är att de kommer att genomföras – antingen i och med att vår budget vinner majoritet eller genom att Alliansen copy-pastar dem i sin budget för 2017.

Anförande nr 239
P a u l a T e r n s t r ö m (FP): Att medlemskap i Filmregion Mälardalen skulle kosta 2 kronor per invånare betyder 4 miljoner kronor. Dessutom prioriterar Film Stockholm ung kvalitetsfilm och Filmregion Mälardalen prioriterar mest kommersiell film.

Anförande nr 240
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Och det är precis därför vi har 6 miljoner mer i vår budget än vad Alliansen har. Det är en satsning på filmpolitik som kan leda till arbeten och tillväxt i

regionen, det är en satsning på ett handslag med idrottsrörelsen och det är en liten satsning på kulturfonder eller så kallade snabba cash, som det tidigare hette.

Anförande nr 241
Tomas Melin (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Förutsatt att det inte kommer någon ny ordningsfråga, står jag här återigen för att presentera budgetfullmäktiges största kulturbudget. Det är så det brukar se ut. I år som tidigare år – också som det brukar se ut – kritiseras Miljöpartiet av framför allt Moderaterna för att vi ger för mycket till kulturen. Den kritiken har alltid slagit mig som något kuriös, men den speglar två skilda synsätt på kultur.

Miljöpartiet satsar på kulturen för att vi både ser kulturens stora egenvärde men också ser de stora värden som kulturen ger tillbaka till samhället. Kultur hjälper våra sjuka att bli friskare. Kultur stärker vår självkänsla och gör att vi står starkare som medborgare. Kultur ger oss både en röst och ett utlopp för rösten och stärker vår demokrati. Kultur ger jobb, lockar turister och bidrar därmed till hållbar tillväxt. Kulturpolitik är en investering i vårt samhälle, i vår framtid. Till och med landstingets egen regionala utvecklingsplan pekar på stora vinster i att satsa betydligt mer på kultur än vad vi gör i dag.

Det betyder inte att det är politikens uppgift att skapa kultur. Mycket kultur får inget offentligt stöd alls, och behöver inte det heller. Annan kultur hade aldrig sett dagens ljus utan offentligt stöd. Ytterligare annan kultur har startats och lagts ned igen utan något stöd. Vidare annan kultur hade varken startats eller överlevt utan den kulturens infrastruktur som finns i Sverige genom tillgång till lokaler, kultur i skolan, utbildningar för kulturarbetare med mera.

Det offentligas kulturpolitiska roll är dels att ge olika former av direkta kulturstöd, dels att strategiskt arbeta med kulturens förutsättningar och kulturens infrastruktur. Just det strategiska perspektivet är något Miljöpartiet driver på för. Det är med anledning av vår motion om en regional kulturpolitik som arbetet just nu pågår nonstop.

Småskalighet, decentralisering och individens egen kraft att bidra och skapa är nyckelord i grön ideologi. Miljöpartiet vill att så många som möjligt ska kunna ta del av kultur och själva kunna uttrycka sig med kultur. Vi ser att det här blir mest effektivt när det finns möjligheter till kultur i lokalsamhället, nära där man bor. Därför vill vi stärka strukturer som bidrar till starka kulturverksamheter runt om i länet. Vi vill stärka bibliotekens läsfrämjande arbete genom ett läsecentrum. Vi vill stärka möjligheterna till högklassig teater ute i länet genom en ny förmedlande teaterproduktion. Vi vill stärka ungas skapande och ungas demokratiska organisering genom att öka stödet till ung aktiv kultur och ungdoms organisationer.

Grön kulturpolitik utgår från varje människas egen skaparkraft, att var och en själv ska ha möjlighet att bidra med sin röst och sin kreativitet.

Grön kulturpolitik utgår från småskalighet, att kulturen ska vara nära.

Grön kulturpolitik utgår från att kultur är värt att satsa på.

Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 242
Rickard Wessman (M): Fru ordförande! Ja, Tomas, det kan verka kuriöst att ni har relativt stora satsningar men jag tror att det bottnar lite i att vi ser att allt det här goda som du skapar som motiv för dina satsningar sker just nu, i vår stad, i vår region, tack vare den dynamiska nya kultursektor som växer fram. Den är digitalt baserad, den är privat baserad, den växer fram på precis de sätt som du beskriver – men utan att landstinget behöver sätta skattebetalarnas pengar på spel. Det är absolut en tillväxtbransch, som vi bör stödja och som bör ha vår uppmuntran. Men det är faktiskt inte alltid vår roll här inne att skapa ramarna för de ekonomiska förutsättningarna för den.

Anförande nr 243
T o m a s M e l i n (MP): Förlåt, Rickard, men jag missade nog vilken bransch det var du pratade om. Menar du kulturbranschen generellt?

Som jag sade är inte kulturpolitikens uppgift att skapa kultur, men det är landstingets kulturpolitiska roll att se till att det finns förutsättningar för god kultur i hela länet. Och det är det som vår budget gör.

Anförande nr 244
K e r s t i n B u r m a n (V): Ordförande, landstingsfullmäktige och åhörare! Vänsterpartiet vill Stockholms läns landsting ska vara en relevant kulturaktör som driver en aktiv, långsiktig och progressiv kulturpolitik i regionen. Vi vill att kulturpolitiken ska värna det fria kulturutövandet men också vara en demokratisk grundsten. För kultur handlar också om att de som bor i den här regionen ska få känna igen sig i kulturella uttryck och att deras eget kulturarv blir erkänt och bevarat. Därför bör också vår kulturpolitik spegla alla dem som bor här. Det här tycker vi bör göras i en övergripande, fristående regional kulturstrategi, som saknas i landstinget i dag.

Stödet till föreningar och organisationer som bedriver folkbildning är ett sätt att se till att kulturen kommer närmare dem som bor i vår region. Det stödet måste få öka i takt med att föreningslivet växer och att regionen växer. I dag finns det knappt plats för nya aktörer inom det stödet utan att någon annan aktör får ett drastiskt sänkt stöd. Samtidigt innebär systemets uppbyggnad att ju mer aktiviteter som utförs, desto lägre blir ersättningen per timme eller per aktivitet. Så vill inte vi ha det. Systemet så som det ser ut i dag innebär en osäkerhet och en kortsiktighet i planeringen för verksamheterna. Därför vill vi avsätta mer pengar till förenings- och folkbildningsstödet, helt enkelt.

Landstinget har i dag olika länskulturfunktioner – vi har Konserthuset och vi har Länsmuseet. Vi vill utöka kulturfunktionerna i landstingets regi. I samråd med kommunerna vill vi utreda lämpliga ställen för lagliga graffitiväggar. Vi vill att landstinget tillhandahåller en scen till kraftigt subventionerat pris för fria teatergrupper för att stimulera den fria scenkonsten. Vi vill också inrätta ett kvinnomuseum för att dokumentera och bevara kvinnors kulturutövande, kulturkonsumtion och livsvillkor i Stockholms historia. Stockholms stad har påbörjat det arbetet, och vi bör vara en naturlig aktör i det arbetet.

Kulturens uppgifter är mångahanda. Det är inte bara att underhålla utan också att skapa debatt, vidga vyer och ibland undersöka det demokratiska spelutrymmet i samhället. Det leder också till att konstnärer runt om i världen förföljs och hotas på grund av deras kulturella uttryck. Som en av Sveriges största offentliga kulturaktörer bör landstinget försvara det fria ordet och det fria kulturutövandet, och därför bör vi också bli en fristad. Att vara fristad innebär ett åtagande om att under en period erbjuda kulturarbetare skydd från förföljelse och också möjlighet att utöva sitt kulturarbete. Detta är Stockholms stad och Sigtuna, men det hindrar inte att även Stockholms läns landsting blir en fristad precis som andra landsting i Sverige är. Tvärtom är det angeläget att fler aktörer tar emot förföljda och hotade konstnärer. Därtill får ju Stockholm en mycket angenäm kulturbonus – vårt kulturliv blir rikare på mångfald, bilder och berättelser.

Slutligen: kulturstödet. Att vilja förbättra kulturarbetares villkor är inte att föregå någon utredning – det är en medveten politik. Vänsterpartiet i Storstockholm har drivit den politiken länge – innan kulturstödsutredningen tillsattes – och bland annat också genomfört den i Stockholms stad. Därför vill vi också säkra arbetsvillkoren för kulturarbetarna i landstinget. Vi vill att de ska ha en möjlighet att arbeta långsiktigt och kvalitativt. Då måste det också vara möjligt för dem att få veta att man har ett kulturstöd längre än ett år i taget. Vi måste komma bort från projektifieringen av kulturen.

Vi stöder alltså inte Alliansens ambition att uppmuntra så kallade kulturella entreprenörskap, utan vad vi vill är att förbättra kulturarbetarnas arbetsvillkor. Så säkrar vi också den konstnärliga friheten.

Med detta yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 245
L e n n a r t N i l s s o n (KD): Ordförande, ledamöter! Först av allt vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag när det gäller kulturen. Här finns väldigt mycket positivt att lyfta fram, men låt mig börja med kulturens betydelse för Stockholmsregionen.

Vår region växer i allt snabbare takt har vi hört här i kväll. Tillsammans med stadsplanerare bygger vi nya bostadsområden och faktiskt områden vi kallar nya städer. Fokus hamnar med självklarhet på viktiga frågor som antal bostäder, kollektivtrafik, miljöfrågor, energianvändning och så vidare. Vi kristdemokrater utgår från den enskilda människans förutsättningar och behov, vilket självklart till stor del just är kollektivtrafik, bostäder och bra miljö. Kulturen är den samhällsbyggnadsfaktor som man ofta glömmer bort när man planerar nya bostadsområden. Kulturen är enligt min uppfattning en minst lika viktig samhällsbyggnadsfaktor som betong, asfalt eller avfallshantering. Kultur är den mänskliga dimensionen i samhällsbyggnadsprocessen och ett måste för ett fungerande samhälle.

På individnivå vill jag lyfta fram vår satsning på Kultur i vården. Kultur i vården är det kulturprogram som säkerställer kultur åt de av våra medmänniskor som drabbas av sjukdom. De flesta stockholmare har goda möjligheter att ta till sig kulturyttringar av de mest skilda slag, men för dem som hela eller en stor del av sin tid befinner sig på sjukhus eller hospis ser det annorlunda ut. Den psykiska ohälsan ökar och kultur som behandlingsmetod har visat sig vara en mycket bra väg till bättre psykisk hälsa. Därför är jag mycket stolt över vår satsning på Kultur i vården.

Som kristdemokrat gläds jag åt att hela kulturbudgeten präglas av en satsning på barn och ungdom. Här har vi vårt engagemang för unga filmskapare och våra föreningsbidrag som riktas huvudsakligen till barn och unga. Ett flertal av länsuppdragen har barn och unga som huvudsakliga målgrupper. Nytt för i år är sommarjobben som även kommer att erbjudas inom landstingets kulturverksamheter, vilket så klart känns väldigt roligt.

Jag vill också lyfta fram satsningen på regionalt samarbete, som initierades i förra budgeten och som förstärks i den här budgeten. Det händer så oerhört mycket spännande på kulturområdet i Stockholms län, men det är ofta svårt för kommuner att samverka kring ett projekt, och kulturskapare upplever ofta att kommer och landsting har olika regler att förhålla sig till. Med en ökad samverkan frigörs mer resurser till kulturen, något som kan leda till fler spännande evenemang och nya initiativ i länets kommuner.

Personligen är jag väldigt glad över skrivningar om kultur i kollektivtrafiken. Tack vare Alliansen i regering, landsting och många kommuner har vi nu en historisk utbyggnad av tunnelbanan framför oss, inte minst i min egen kommun Järfälla. Det innebär att det kommer nya konstnärliga utsmyckningar i samband med denna utbyggnad. Jag är väldigt glad åt att kulturnämnden redan nu får ett tydligt uppdrag att vara en resurs i det här viktiga arbetet.

Kulturnämnden har genomfört en översyn av Stockholms läns landstings kulturstöd. Utredningen har nyligen presenterats. Jag har läst den. Den är mycket intressant. Vi anser att flera av utredningens förslag bör beaktas i det framtida arbetet med kultur i länet. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!
Anförande nr 246
L i s e - L o t t e N o r d f e l d t (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vad ska Sverigedemokraterna ha att tillägga när det gäller kulturen i Stockholms läns landsting? Stockholms läns landstings stöd till kulturen i vår region är av stor betydelse för att kulturen ska kunna utövas, men även för att folk ska kunna njuta av kulturen. Vi tycker att man ska

göra den tillgänglig för barn, gamla och psykiskt sjuka. Det har ju varit prioriterat, och det tycker vi är jättebra, men för oss är det också självklart att alla ska kunna ta del av och njuta av kultur.

Det har varit av stort intresse att ta del av kulturen inom sjukvården, där vårdavdelningar och äldreboenden har kunnat boka kulturarrangemang som kommer ut till dem som är allra sjukast. Men redan efter tre månader 2015 kunde man tyvärr inte boka fler kulturarrangemang till våra vårdavdelningar. Jag tycker att det är jättesorgligt, därför att vi ser det positiva när kulturen kommer ut till den som är riktigt sjuk. Det får goda effekter i form av välmående och bättre aptit. På Karolinska Institutet har man använt kulturen för smärtpatienter med jättegoda resultat. När kulturen kommer ut till äldrevården kan man också se att de äldre får bättre psykisk hälsa. De får bättre aptit och de får ett bättre välbefinnande.

Vi tycker att det är jättebra att Stockholms läns landsting ger bidrag till kulturutövarna, men vi tycker att landstinget ska bli bättre på att göra kulturen tillgänglig för dem som kanske bäst skulle behöva den. Det är just dem jag har pratat om, de som ligger länge på våra vårdavdelningar. Med en budget på över 440 miljoner tycker vi inte att någon patient som vårdas länge på någon av landstingets enheter ska lida brist på kulturella arrangemang. Här önskar Sverigedemokraterna att landstinget ska bli mycket bättre.

I länet finns också stora skillnader i deltagande och utövande av kultur, idrott och föreningsliv. Det är väldigt segregerat och det kan explodera inom en del människor. Vissa aktiviteter riktar sig bara till en viss folkgrupp. Det gynnar absolut inte integrationen. Många av kulturbidragstagarna är en liten homogen grupp av människor. Här vill vi se över bidragsgivningen och lägga oss i, för vi vill prioritera att landstingets bidragsgivning ska gå till aktiviteter där alla människor, olika nationaliteter och svenskar, kan delta tillsammans. Vi ser det som ett positivt och naturligt instick i integrationen.

Vi vill också prioritera bidragstagare som utövar traditionell kultur som är förankrad i just vår region här i Stockholms län för att sprida kunskap och intresse för länet. Kulturen i landstinget ska i första hand fokusera sina resurser på den egna regionen.

Vi har absolut ingenting emot utländsk kultur, men det är fel att politiker uppmuntrar människor som kommer till Sverige att distansera sig från det svenska samhällets normer och värderingar. Det bidrar till segregation. I stället vill vi ge mer stöd till att bredda svensk kultur och samtidigt göra den tillgänglig för människor som flyttar in i vår region och även människor som har invandrat från andra länder. Vi vill inkludera människor via kulturen och inte segregera.

Stockholms läns landsting är en av Sveriges största kulturaktörer. Det betyder inte att det endast är landstinget i Stockholms län som finansierar kulturen. Med utgångspunkt i att regionen växer och folk blir äldre och sjukare, behöver mer vård, vill vi dra ned kulturbudgeten med 10 procent.

Anförande nr 247
B o s s e A n d e r s s o n (C): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Jag tror att antalet åhörare har ökat till två. Det är roligt när vi nu pratar kultur. Eftersom Centerpartiets representant i kulturfrågor inte hade möjlighet att vara med i kväll får jag, eftersom jag har ett förflutet inom kulturen, äran att prata kultur för Centerpartiet.

Vad är kultur? Kultur är egentligen allt som vi pysslar med. Kultur har vi runt om oss hela tiden. Kultur är hur vi tänker. Kultur är vad vi ser. Centerpartiet och Alliansen tar ansvar för ekonomin och alla delar inom landstinget på landstingets ansvarsområden. Det inkluderar naturligtvis också kulturen. Många steg har tagits eller håller på att tas för en effektivare kulturpolitik, där vi får fler penseldrag, fler musikalnoter och fler mosaiker per krona i kulturbudgeten.

Vi vill vara tydliga med att kulturen har en självklar roll i alla livssituationer. Då tänker jag förutom på vården också på kollektivtrafiken. När tunnelbanan, pendeltågen, tvärbanan och bussnoder byggs ut med nya stationer kommer den konstnärliga gestaltningen att vara central för tusentals stockholmare och stockholmslänare som reser i kollektivtrafiken. Att konstnärliga och arkitektoniska gestaltningar är av hög kvalitet, innovativa och spännande är inte bara en självklarhet när vi bygger nytt utan också när vi renoverar och rustar upp äldre delar av vår kollektivtrafik. Här tycker jag att det är självklart att nämna att de pendeltågsstationer som kommer att rustas upp i framtiden måste ta del av den kultur som vi kan få fram.

Kulturen har även en tydlig roll att fylla i vården, som det har resonerats om tidigare. Vi fick en väldigt målande beskrivning av Paula Ternström av vad det kan betyda. Harmoniska och passande konstverk, kulturella gestaltningar och underhållning som kan underlätta tillfrisknandet för patienter eller i varje fall göra sjukhusvistelsen något behagligare är kvaliteter som vi definitivt inte får underskatta.

Som representant för Centerpartiet är jag mycket glad åt att vi för första gången någonsin, tror jag, nämner modern konst sida vid sida med klassiska konstformer. Det är positivt att Alliansen tydligt markerar att alla konstformer ska behandlas på lika villkor, och kulturpolitik existerar för att vi ska kunna sätta konst och kultur till stockholmarnas bästa framför ideologiska låsningar.

Förvaltningen tar ett helhetsgrepp för att samordna sitt arbete med andra aktörer i regionen via ett fördjupat regionalt samarbete. Det är bra och kan komma att ge positiva synergier. Jag är dessutom mycket glad åt ett arbete som vi startade på den tiden som jag satt med i kulturnämnden, nämligen att förvaltningen nu har i uppdrag att utreda samverkansmodellen. Det är ytterligare en åtgärd som kan ge mer kultur för pengarna och förhoppningsvis öppna dörren för fler aktörer i regionen. Dialoger med länets kommuner, kulturutövare och organisationslivet kommer att vara viktigt för att förankra och utveckla vårt kulturarbete.

Med det vill jag, fru ordförande, yrka bifall till Alliansens förslag till budget.

Anförande nr 248
B e n j a m i n D o u s a (M): Fru ordförande! Jag ska börja med att erkänna ett par saker: Jag fick aldrig uppleva den svartvita TV:n. Jag kommer inte ihåg hur det var när man hade ett modem och man var tvungen att antingen välja telefon eller att välja att vara uppkopplad på Internet. Och bara om jag tänker efter riktigt noga kommer jag ihåg hur livet var utan Facebook.

En sak jag däremot kommer ihåg är TV-programmet, min mormors favoritprogram på TV, Antikrundan. Jag tror att de allra flesta av oss faktiskt har sett det någon gång. Det är en massa antika saker som analyseras och värderas i det programmet. Det kan vara mynt från 1600-talet, det kan vara en pall från ett känt franskt designhus eller någonting annat från det förgångna. Jag funderar faktiskt på att själv söka till det programmet. Hur mycket tror ni att jag skulle kunna få för det mest föråldrade som jag äger, nämligen en utskrift av Socialdemokraternas kulturbudget i Stockholms läns landsting?

Socialdemokraterna säger sig vilja prioritera barn och unga, men det är uppenbart att det handlar om barn och unga som faktiskt var barn och unga under Olof Palmes tid. Det märkte vi inte minst när vi lyssnade till tidigare inlägg här. Den kreativa form som de föreslår är snarare ett nytt kreativt sätt att slösa med andras pengar.

Vi ledamöter förstår förstås att läsplattor kan användas till att votera med och läsa handlingar med. Men sanningen är att läsplattor kan användas till att läsa nästan världens alla böcker, till att se på Youtube om hur har spelar in en film och till att titta på teaterföreställningar från Sverige men också från Tyskland, Indonesien eller från i princip vilket annat land som helst i hela världen.

Voteringsplattorna i fullmäktige har ersatts med läsplattor, ungas sätt att konsumera kultur på har också förändrats, men kvar ligger Socialdemokraternas gamla budget.

Vi moderater säger i stället: Prioritera barn och unga på det sätt som de vill bli prioriterade på! Moderna sätt ska finnas för stockholmarna att ta in och konsumera kultur på, och det ska avspeglas i vår egen verksamhet och i de bidrag som vi delar ut. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 249
Robert Johansson (S): Tomma tunnor skramlar mest! Jag förstod fatiskt inte riktigt vad Benjamins kritik bestod av. Sedan kom det: prioritera barn och unga på det sätt som de vill bli prioriterade på. Det är precis det Snabba cash gör. Det ger möjlighet till ungdomar att söka snabb och enkel finansiering för de kulturprojekt som intresserar dem. Du ser detta i vår budget, men tack för tillfället att få säga det igen!

Anförande nr 250
Adnan Can (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Kulturens och lärandets betydelse för individens utveckling och samhällets sammanhållning och välstånd diskuteras flitigt i dag. Kulturpolitiken är ett ideologiskt laddat fält, och skiljelinjen mellan olika ståndpunkter handlar om vilken syn man har på kulturen, kunskapen, samhället och människan.

Sverige anses vara ett öppet samhälle. Som sådant grundar det sig på omistliga mänskliga värden som frihet, rättvisa, jämlikhet och jämställdhet. Dessa kan dock aldrig uppnås om samhället inte tillhandahåller sina medlemmar reella möjligheter att utveckla sina inneboende förmågor.

Kulturen är ingen gåva utan en landvinning, en framgång som ständigt behöver omskapas, försvaras och vidareutvecklas.

Samhälleliga värden ges olika innebörd i olika tider och av olika generationer. Ständigt omprövas värdenas innehåll och förändras för att bättre anpassas till nya omständigheter. I slutändan är det alltid människor som definierar vad det goda, det sköna och det rätta är eller bör vara. Det är individer med unika erfarenheter och förmågor som formar sig själva och samhället i kommunikation och i mellanmänskliga relationer.

Det öppna samhällets värderingar grundläggs emellertid inte utan målmedvetna satsningar på bildningens, folkbildningens och kulturens fält där individerna fostras till allsidiga, harmoniska och ansvarskännande samhällsvarelser.

Ärade fullmäktigeledamöter, Stockholm är en växande region med ett levande och jämlikt kulturliv för alla. Ett aktivt och mångsidigt kulturliv är viktigt för såväl demokratisk som mänsklig och ekonomisk utveckling. Kulturutbudet och verksamheterna ska återspegla den mångfald som präglar och berikar Stockholmsregionen i stort. Alla medborgare ska ges ökade möjligheter att göra sig hörda, förmedla sina egna berättelser och ta del av andras.

Kulturens oberoende, styrka och tillgänglighet kan bara garanteras genom det offentligas stöd och granskning. Stockholms läns landstings stöd till kulturen har därför stor betydelse. Det finns stora skillnader i deltagande och utövande av kultur, idrott och föreningsliv i Stockholm län. Det skiljer stort mellan socioekonomiska grupper, mellan män och kvinnor, mellan flickor och pojkar.

Därför ska kulturnämnden för det första sprida kulturutbudet till hela länet. För det andra ska kulturnämnden ta hänsyn till den mångfald som är Stockholms av i dag. För det tredje ska kulturnämnden ta hänsyn till olika kön och åldersgrupper när det gäller kulturutbudet. Kulturutbudet ska ta hänsyn till dessa och utveckla en kulturpolitik som kan främja, inkludera, jämställa samt utjämna dessa skillnader i kulturlivet.

Vi Socialdemokrater vill med vårt budgetförslag utveckla kulturpolitiken utifrån ungas behov och inkludera olika livsstilar och subkulturer. Alla barn och ungdomar i grundskola och gymnasium ska ha rätt att ta del av och utöva kultur, konst och idrott under hela sin skoltid. För att uppmuntra och förenkla för unga att utöva kultur och förverkliga sina kulturella ambitioner måste det finnas möjligheter att snabbt och enkelt söka och få stöd från landstinget.

Ett starkt kulturliv är en viktig faktor för Stockholmsregionens attraktionskraft och tillväxt. För att Stockholms län ska bli en levande och jämlik storstadsregion och locka till sig kreativa och innovativa människor och företag behövs ett öppet och mångsidigt kulturliv. Därför vill vi att landstinget ska ta större ansvar för kulturens och de kreativa näringarnas roll i samhället. I detta arbete är kombinerade mötes- och arbetsplatser för olika typer av kulturarbetare viktiga för att främja samarbetet som i sin tur ger utveckling och hållbar tillväxt.

För att stärka tillgången till och utövandet av kultur i hela länet och ökad samverkan mellan landsting och kommuner vill Socialdemokraterna skapa regionala kulturcentrum. Vi vill införa en kreativ fond. Stöd till unga mellan 13 och 25 års ålder för att de ska kunna genomföra idéer och verksamheter ska vara lätt att ansökan om, och pengarna ska delas ut snabbt.

Vi vill införa en ny länsfunktion för scenkonst med särskilt direktiv att samarbeta med kommunerna med målet att alla grundskole- och gymnasieelever, med prioritering på åldrarna 13–19 år, ska ha rätt till minst två scenkonstupplevelser per termin.

Vi vill också skapa regionala kulturcentrum för att stärka tillgången till och utövandet av kultur i hela länet och skapa ökad samverkan mellan landsting och kommuner genom en mångfald av nätverk och kompetensområden och sammanföra olika aktörer i arbetet för kulturella och kreativa näringar i en hållbar regional utveckling.

Vi ska avsätta 2 miljoner kronor i en särskild satsning för att ge Stockholmsidrotten möjlighet att arbeta mer med inkluderande verksamheter och möjliggörande av spontanidrott för alla barn och unga i länet.

Vi vill också öka antalet utbildningsplatser på folkhögskolor och skapa möjligheter att utveckla övrig folkbildning i länet, vilken i dag är underfinansierad, så att fler ges möjlighet till utbildning och för att stärka folkbildningens ställning så att den görs tillgänglig för alla invånare i Stockholmsregionen. Jag yrkar bifall Socialdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 251
A v i v a B a r c z e w s k a (MP): Kära ledamöter, presidium! Miljöpartiet vill lägga 31 miljoner kronor mer än den styrande minoriteten på kulturen i landstinget. De 31 miljonerna skulle nätt och jämnt få upp kulturen till 0,7 procentenheter av den totala budgeten, vilket placerar Stockholms län på tredje plats av Sveriges tre storstadsregioner, Stockholm som är hela Sveriges tillväxtmotor!

Stockholms län som vi vill ska vara bästa platsen att bostad på för alla! Men vad är vi utan kultur och hur mycket mervärde skulle inte de 31 miljonerna kunna tillföra?

Vi som sitter i kulturnämnden får ta del av många av de fantastiska idéer och projekt som finns bland kulturaktörerna i länet och hos länets kulturfunktioner. De tar alla ett aktivt ansvar för samhällsutvecklingen. De tar ett viktigt samhällsansvar.

Våra kulturväktare bidrar med ett värde som faktiskt multiplicerar varje krona som tillförs. Jag ska ge några exempel på projekt som får mitt gröna hjärta att bulta lite extra.

Exempel på hur kulturen kan främja mångfalden och bidra till ett bättre mottagande av nyanlända och hur kulturen kan vara till för alla är Teater Oktobers treåriga projekt Embryo som involverar människor från olika åldrar, klasser, religioner och bakgrund i teaterworkshops där de får en röst och en plattform att berätta sina historier. Svenska med baby drivs av Föreningen Internationella bekantskaper i samarbete med Södertälje stadsbibliotek. Där har man skapat möten mellan olika språkgrupper och bakgrund, ett koncept som har exporterats till flera kommuner i länet.

Regionbiblioteket har utvecklat flera läsfrämjande projekt, bland annat ett projekt som involverar asylboende. Att skapa sammanhang och delaktighet är bara några av de mervärden som våra kulturaktörer bidrar med. Det är mervärden som i sig är ovärderliga och som betalar sig flera gånger om.

Att stärka kulturnämndens budget är att stärka länet. Att tänka långsiktigt och hållbart är en investering. Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 252
Antonia Jaksic (M): Fru ordförande! Barn och unga är något jag önskar sätta mer specifikt fokus på i den här debatten.

Ungas behov ändras i takt med den tekniska utvecklingen, digitaliseringen, och denna ökar hastigt. Bland äldre kan vi se en större uppslutning kring mer traditionellt kulturliv. Däremot ser vi att unga halkar efter. Vi måste bli bättre på att anpassa kulturpolitiken efter vad våra unga faktiskt är i behov av. I dag är det allt från Youtube till Snapchat som dominerar, och mycket av ungas intressen och behov finns utanför det organiserade kultur- och föreningslivet.

Alliansens budgetförslag tar ansvar för ett kulturrikt Stockholm som riktar sig till både kollektivtrafiken, sjukvården och till barn och unga. Därför vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 253
Edvin Alam (M): Ordförande! Stockholmsregionen mår som bäst när vi samarbetar. Vi har kunnat se detta på infrastrukturens område men också på forskningens område. Samverkan får dock inte innebära ”ovanifrånlösningar”, utan kulturen mår bäst när den får växa underifrån. Där ska landstinget vara en bra aktör.

Kultur för barn och ungdomar i dag kan innebära tillväxt och nya jobb i morgon. Några av Sveriges främsta musiker och producenter har sin bakgrund i vårt rika kulturliv i Stockholmsregionen.

Det var nog ganska få tillväxtmakare och prognosmakare som trodde att Sverige under 1990-talet skulle ha en framträdande datorspelsbransch, exempelvis.

Kulturen spelar alltså roll för Stockholmsregionens attraktivitet. Därför är det viktigt med samverkan inte bara mellan landstinget och kommunerna utan även med näringslivet för att säkerställa att vi kan få fler jobb i en dynamisk region.

O r d f ö r a n d e n : Innan vi behagar åtskiljas har det i era bänkar delats ut ett utlåtande av vår chefsjurist i frågan om att under budgetdebatten lämna nya yrkanden. Har alla fått det?

Då får vi önska varandra en god natt!

Hälso- och sjukvården

Anförande nr 254
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! I dag ska vi diskutera hälso- och sjukvårdens förutsättningar i länet. Alliansen har lagt fram en ansvarsfull reformbudget med fokus på hälsan. När vi har hälsa är vi starka och fria och kan verka med full kraft. Det är en central fråga för mig som liberal att arbeta för hälsa. Men de senaste dagarna har jag själv fått en egen liten personlig påminnelse om detta, så jag är glad att jag kan vara tillbaka här i dag.

När vi talar om hälso- och sjukvårdens utveckling handlar mycket om upprustningen och den fysiska utvecklingen av sjukhusen i länet. I Solna växer det nya sjukhuset fram. Med sin stolta fasad signalerar det hopp om vård i absolut världsklass och framtida medicinska landvinningar, och vi står mitt i ett epokgörande skeende.

Ändå ligger inte storheten i framtidens hälso- och sjukvård i rekordstora fastighetsinvesteringar utan i vårdens vardag. Framtidens hälso- och sjukvård skapas just där, bland människorna som arbetar och verkar i vården.

När människor skapar och förnyar arbetssätt – med nya sätt att möta patienter, bilda nätverk mellan olika aktörer och få innovationer att bli verklighet – då utvecklas vården. Det är krävande. Det ställer krav på ledarskap i hela organisationen. Det ställer krav på medarbetarna att vara aktiva i arbetet. Det ställer också krav på oss här inne att leda och förmå genomföra våra visioner med de politiska och demokratiska verktyg som vi har för att hitta lösningar i en öppen debatt, som i dag.

Jag vill lyfta fram några områden som känns särskilt angelägna. För mig som liberal är det självklart att patientens ställning i vården måste vara stark. En god hälsa för länets invånare är en huvuduppgift, och hälsoläget utvecklas positivt, men förutsättningarna ser olika ut för olika människor och i olika delar av vårt län.

Hälsan bestäms inte bara av hur hälso- och sjukvården fungerar, utan den bestäms kanske framför allt av att vi har en bra skola, att vi kan lita på de ekonomiska trygghetssystemen, att vi hyser hyfsad tillit till varandra i samhället, att vi har starka, sociala nätverk omkring oss och – förstås – att vi slipper uppleva våld och krig.

Men hälso- och sjukvården kan också göra mycket. I Alliansens budgetförslag finns en tydlig linje för ett hälsolyft, till exempel en ny ersättningsmodell för primärvården som tar fasta på invånarnas vårdbehov. Jag ser med viss optimism på den uttalade viljan från delar av oppositionen att hitta gemensamma lösningar på detta.

Men det går ju inte att tala om hälsan utan att nämna den psykiska ohälsan, som så många drabbas av. På senare år har utvecklingen i den psykiatriska vården, i psykiatrin, varit god. Vi har sett ökade resurser, ökad förankring i vetenskap och skapandet av en ny, psykiatrisk hälsovård genom psykologer på husläkarmottagningarna som tar emot allt fler besökare.

Men vi behöver utveckla psykiatrin mer och tydliggöra sambandet mellan den fysiska och den psykiska hälsan. Låt mig därför bara nämna ett av våra initiativ i den här budgeten. Vi tar nu första steget för att kraftsamla och stärka psykiatrins utveckling genom ett nytt regionalt psykiatricentrum, med ambitionen att få igång ett lika viktigt och kraftfullt arbete som det regionala cancercentrumet gör i dag för cancervården.

Valfrihet har väldigt många stockholmare kommit att uppskatta. Den är verkligen uppskattad, och de tar den rent av för given. Men den frågan tycks i den politiska sfären fortfarande vara högst kontroversiell. Förra veckan kunde vi fira vårdvalets åttaårskalas här i Stockholm, och nu går vi vidare genom att utveckla fler vårdval. Bland annat ska Stockholms läns äldre invånare som behöver geriatrik ges möjlighet att välja mellan olika aktörer.

Vårdvalet och mångfalden bland utförare betyder mycket för hälso- och sjukvårdens utveckling, för kvinnors arbetsmarknad och för det jämställda näringslivet – men framför allt för patienterna, som får del av den kvalitetsutveckling och den tillgänglighet som mångfalden bidrar till.

Att stärka patientens ställning, som jag sade tidigare, är en central uppgift, och med den budget som Folkpartiet och Alliansen föreslår flyttar vi fram positionerna ytterligare. Kontrasten är stor till oppositionens olika budgetförslag.

Jag har med stort intresse läst oppositionens budgetförslag. Det finns flera intressanta tankar och idéer i de rödgröna förslagen, områden där vi säkert kan diskutera vidare och hitta gemensamma lösningar. Men jag oroas av vänsterns kompromisslösa inställning till de entreprenörer, ofta kvinnor, som driver företag inom sjukvården. Att förbjuda dem att göra vinst till exempel är dåligt för näringslivet, dåligt för jobben, dåligt för jämställdheten och framför allt dåligt för patienterna.

Jag oroas av Sverigedemokraternas angrepp på den utrikesfödda medarbetarskaran i landstinget. 25 procent av våra anställda i hälso- och sjukvården är invandrare. Deras insatser avfärdas av Sverigedemokraterna som om det vore någon sorts arbetsmarknadspolitisk åtgärd, när det i själva verket är en stor del av den viktiga ryggrad som bär upp hela hälso- och sjukvården.

Jag oroas också av Socialdemokraternas chockbesparingar på sjukvården, som skulle slå brett mot många patientgrupper, även om ni klär in det i ord som ”stoppa den stora administrationen” eller ”ta bort alla konsulter”. När vi synar detta kommer vi att upptäcka att det var viktiga insatser för hälso- och sjukvården. Varje prat om reformer och satsningar klingar falskt.

Ordförande! Invånarna i länet förväntar sig en seriös budget som innebär ansvarstagande för utvecklingen av hälso- och sjukvården. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 255
Landstingsrådet L a r s s o n (S): I dag tänkte jag börja med att inte prata om systemet utan prata om tre medborgare i vårt län. Två av dem är föremål för sjukvårdens insatser, och en av dem har varit föremål för sjukvårdens insatser. Jag tänkte tala om Åke, Åke och Florence.

Åke Söderlind, som ni har kunnat läsa om i tidningarna, drabbades av NAP, någon-annans-patient-syndromet, som ibland råder inom sjukvården. Ni har kunnat läsa om honom i Dagens Nyheter.

Han har haft ont i magen, och sedan den 14 januari förra året har han träffat 66 läkare, oräknat de besök som han har gjort på sin lokala vårdcentral. Han har varit inlagd 47 dygn. Han har haft 15 olika antibiotikakurer. Han har genomgått ett otal cystoskopier, gastroskopier, ultraljudsundersökningar och röntgenundersökningar, men ingen har kunnat svara på frågan varför han har ont i magen. Han är helt enkelt någon annans patient. Åke skulle behöva en patientansvarig läkare, någon som hjälpte honom att hitta rätt i vården, någon som såg till att han faktiskt fick svar på frågan varför han har ont i magen.

Den andra Åke jag tänkte nämna är Åke Gustafsson. Han har skrivit brev till ett antal ledamöter här i salen och berättat om sin situation. Han lider av magcancer och får palliativ vård. Han behöver cellgiftsbehandling var fjortonde dag på Karolinska sjukhuset. Vid ett

upprepat antal tillfällen har Åke Gustafsson fått sina behandlingar inställda, och han har inte riktigt fått svar på varför behandlingarna är inställda. Han är oroad och bekymrad. Han undrar hur det kan komma sig att vårt landsting har köer inom palliativ vård. Är det rimligt?

Åke skulle behöva en fungerande fast vårdkontakt, och han skulle behöva en fungerande cancervård.

Den tredje person jag tänkte prata om är Florence Karlsson. Florence har jag pratat om tidigare här i salen. Hon finns inte med oss längre utan avled för ett par år sedan. Hon hade bröstcancer och behandlades på Radiumhemmet. När hon lämnade Radiumhemmet sade hennes läkare till henne: Du har en fantastisk prognos – du kommer att bli frisk. Hon blev utskriven till sin bostad på Norrmalm. Idén var sedan att den lokala primärvården skulle sköta omvårdnaden av Florence och se till att man hade kontroll på henne. Men husläkaren hann aldrig någonsin träffa Florence innan hon så småningom avled.

Resan och berättelsen om Florence Karlssons sista dagar är en skrämmande berättelse om en orolig familj som försöker komma i kontakt med primärvården, sjukvården och hemtjänsten och se till att Florence får en bra omvårdnad men misslyckas fullständigt.

De sista dagarna av Florences liv kännetecknas ånyo av NAP, någon-annans-patient-syndromet. Då utbryter ett patetiskt och förskräckande krig mellan Sabbatsbergs sjukhus och Stockholms sjukhem. Sabbatsbergs sjukhus hävdar att Florence är för sjuk för att kunna få vård hos dem, och Stockholms sjukhem hävdar att hon är för frisk för att få vård hos dem. Florences sista dagar och de sista dagarnas omvårdnad i Stockholms sjukvårdssystem förskräcker.

Tyvärr tror jag inte att Florence, Åke och Åke är ensamma. Alltför många drabbas av NAP, någon-annans-patient-syndromet. Vi måste få ett stopp på det. Vi måste kunna bygga ett sjukvårdssystem som präglas av medmänsklighet, omtanke och omsorg, där medborgaren hittar rätt i sjukvården och där vi tar hand om dem som behöver sjukvårdens hjälp.

Ordförande! Sedan förra budgetmötet i december har det skett en hel del saker. Vi har bland annat fått en socialdemokratisk regering, som i går dessutom fick igenom sin egna första budget.

Den socialdemokratiska regeringen har också angett en ny färdriktning för svensk sjukvårdspolitik. Det är stopp på statliga påtryckningar för att privatisera vården. Det är stopp på statlig detaljstyrning. Nu blir det mer av respekt för sjukvårdshuvudmännens och regionernas rätt att utforma sjukvård på olika sätt runt om i landet.

Det är också förhöjda ambitioner. Jag är oerhört glad över att den jämlikhetskommission som vi många gånger har efterlyst här i salen nu startas på nationell nivå. Vi behöver göra något åt de växande folkhälsoklyftorna i Sverige. Jag är oerhört glad över att regeringen nu har bestämt sig för att vi ska försöka förbättra cancersjukvården i Sverige, att vi ska lära av Danmark och införa strukturerade vårdkedjor.

Ibland har vi stockholmare en tendens att slå oss själva för bröstet och säga att vi är så fantastiskt bra på allt. Men när man tittar på cancersjukvården är det bara att konstatera att man på många andra håll i landet är bättre än vi på cancersjukvård. Vi har bra cancersjukvård på många områden, men det finns stora förbättringsmöjligheter när det handlar om cellprovtagningar, prostatacancer, lungcancer, hudcancer och för övrigt även bröstcancer, där andra landsting i Sverige presterar bättre än vad vi i Stockholm gör.
Jag skulle också vilja uttrycka tacksamhet gentemot regeringen. Regeringen har tagit ett större ansvar än vad regeringen egentligen skulle behöva göra när det handlar om hepatit C-läkemedel. De har tagit på sig ett kostnadsansvar som egentligen, om man ska följa lagens bokstav, ligger på landstingen. Regeringen har ändå varit beredd att lätta på bördan.

Jag hoppas att vi ska nå en överenskommelse när det handlar om framtidens läkemedelsförsörjning, så att vi också kan underlätta introduktionen för nya läkemedel. Där behöver Sverige och Stockholm bli mycket bättre.

Vi har ett antal svåra och stora utmaningar i Stockholms sjukvård, på vår egen hemmaplan. Jag var i kontakt med folk på Karolinska sjukhuset i går och pratade med dem om hur situationen ser ut. De berättade för mig att det bara på Karolinska sjukhuset, i Huddinge och i Solna, i går fanns 210 stängda vårdplatser. På akutmottagningarna hade man 103 procents beläggning. 6 personer var tvungna att övernatta på akutmottagningen. Detta är inte värdigt. Vi har ett permanent undantagstillstånd på Stockholms sjukhus.

Vi har också en situation i vårt landsting där den styrande minoriteten totalt har tappat kontrollen över kostnaderna. Trots att vi har landets bästa skatteintäkter ökar våra kostnader dubbelt så fort som våra intäkter gör. Det är en fullständigt orimligt situation, och det är egentligen det stora hotet mot att vi ska kunna finansiera sjukvården i framtiden och se till att intäkter och utgifter går ihop.

I december berömde jag er – hör och häpna! Jag sade att jag var glad över att vi äntligen levde upp till den nationella vårdgarantin. När man nu läser i hälso- och sjukvårdsnämndens tertialrapport får man läsa om växande köer, att det tar längre tid att möta en specialistläkare och att vårt eget löfte här i Stockholm om att få träffa en husläkare inom fem dagar inte längre hålls.

Vi har alltså i Stockholm en situation där ekonomin håller på att gå åt pipsvängen. Vi har stängda vårdplatser, och vi har växande köer. Vad är då lösningen på detta? Är det enskildheter som ställer till problem och gör att vi har dessa problem? Jag tror att det är strukturella bekymmer.

Det är, som ni hörde alldeles nyss, åtta år sedan vårdvalet infördes. Vi har sedan Vårdval Stockholm infördes fått en situation där akutsjukhusen håller på att drunkna därför att primärvården inte har förutsättningar att klara av sitt jobb. Vi har en befolkningsökning i Stockholm på 2 procent om året, men antalet besökare på våra sjukhus växer med 6 procent om året ända sedan det fantastiska Vårdval Stockholm öppnades.

Det kanske inte är så underligt. På många håll och kanter i länet litar ungefär hälften av medborgarna på sin lokala vårdcentral, medan förtroendet på andra håll och kanter är uppe i 90 procent. De medborgare som inte längre kan lita på sin lokala vårdcentral åker i stället in till det stora akutsjukhuset.

Jag tror att vi behöver arbeta med att förstärka primärvården. Jag tror att vi behöver arbeta med att bli bättre arbetsgivare. Jag tror att vi behöver arbeta med att förstärka det akuta omhändertagandet utanför sjukhusen. Jag tror att vi behöver förstärka den geriatriska sjukvården.

Men jag tror inte att vi behöver fler vårdval, där kostnaderna ökar med 7 procent om året. Det är orimligt. Sjukvården kan inte hantera en situation där man låter företagen ha fri dragningsrätt på skattepengar utan kontroll. Det är inte rimligt. Vi kan inte som enda landsting i Sverige fortsätta att rulla ut nya vårdval inom specialistvården när vi inte har kontroll på våra kostnader.

Men detta, ordförande, ska jag avrunda med att säga: Ni kommer säkerligen att få höra från alliansföreträdare att vi socialdemokrater vill skära ned på sjukvården. Men det är inte sant. Vad vi vill göra är att vi vill göra något åt den växande vårdbyråkratin och växande vårdadministrationen. Antalet administratörer på hälso- och sjukvårdsförvaltningen har gått från 300 till 750. De senaste uppgifterna om konsultanvändningen inom sjukvården som vi har lyckats få fram visar att man ligger på en bit över en miljard kronor. Troligtvis ligger man betydligt högre än man gör nu.

Ni konstruerar en sjukvård som inte ger rättvis vård. Ni konstruerar en sjukvård som föder byråkrati. Det vill vi socialdemokrater göra något åt.

Bifall till Socialdemokraternas förslag!

Anförande nr 256
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! I fredags fyllde vårdvalet åtta år. Det är åtta år av mer valfrihet och kortare köer för patienterna. Det är definitivt värt att uppmärksammas. På flera andra håll i landet ringlar köerna fortfarande långa, och människor är hänvisade till ett begränsat vårdutbud. Så ser det inte längre ut i Stockholm.

Det har sagts förr men tål att upprepas: Vårdvalet har gjort vården bättre på många olika plan och skapat snabbare vägar in i vården. Det tycker jag att vi ska påminna oss om även i tuffa ekonomiska tider. Vårdvalet är och ska vara fundamentet i framtidsplanen. På det fundamentet bygger vi ut vården utanför akutsjukhusen.

I dag står vi här med andra ekonomiska förutsättningar än i går. Men ett viktigt faktum kvarstår, och det är att Socialdemokraterna drar ned mer en halv miljard kronor på sjukvården i sin budget – i ett läge då sjukvården redan arbetar med att komma till rätta med stora underskott. Det är faktiskt inte att ta ansvar för sjukvården, och jag är oerhört besviken över att ni gör så. I Alliansens budget tillför vi 1,8 miljarder mer. Det är ungefär 3,3 procent mer än budgeten för 2015 – inte en halv miljard mindre.

Vi i Alliansen vill att vårdvalet ska fortsätta att utvecklas och att fler vårdval ska tillkomma, framför allt inom geriatriken. När kroppen sviktar och när krämporna tilltar behövs det vård av läkare och sjuksköterskor som är specialister på åldrandets sjukdomar. I ett nytt vårdval geriatrik vill vi säkra en helhetssyn kring patienten och på den vård som patienten ska få. Det vill vi göra genom att få till ett bättre samarbete mellan geriatrik, husläkare och närsjukhus eller den närsjukvård och hemsjukvård som behövs för patienten tillsammans med det akuta omhändertagandet.

Många människor drabbas av diabetes, inte minst äldre. Diabetes är en av våra stora folksjukdomar. För att samla kompetensen under ett och samma tak vill vi inrätta ett Center of excellence i diabetesvård, där specialistvård, forskning och undervisning samlas. Centret kommer att fungera som ett nav i nära samarbete med vårdcentraler.

Vi i landstinget måste ha en god relation med de vårdgivare som finns. Utan dem kommer vi inte att klara att flytta ut vård från akutsjukhusen i den omfattning som vi behöver för att framtidens hälso- och sjukvård ska fungera.

Vi måste lyssna och ta in vårdgivarnas synpunkter och förslag på hur vården kan förbättras, samtidigt som patienternas rätt att snabbt komma till vården aldrig får tummas det minsta på.

Inget system är perfekt. Därför måste vi hela tiden granska och genomlysa vårdvalet, så att vi kan styra åt det håll där vi får ut den allra bästa vården för stockholmarna.

Just nu pågår ett intensivt arbete med att se över ersättningssystemet, där kvalitet och tillgänglighet står i fokus. Jag har träffat många människor som arbetar i primärvården. De har signalerat att de tycker att vi ska hjälpa dem så att de kan dra ned på administration och skapa mer tid för att möta varje patient, och de vill styra om vissa patienter från läkarbesök till besök hos sjuksköterska eller fysioterapibesök i stället. Vi ska stötta den typen av förslag, för det kan leda till smartare arbetssätt och ett bättre användande av den kompetens som finns i vården.

Akutsjukhusens akutmottagningar ska främst vara till för de svåraste akuta fallen. Det är husläkarmottagningarna och närakuterna som ska ta hand om de åkommor som inte kräver

akutsjukhusets resurser. Vi behöver se över hela strukturen för det akuta mottagandet i länet och göra det mer enhetligt och lättillgängligt. Just nu pågår ett arbete med att ta fram en modell för närakuter. Vi har tillsammans med förvaltningen inlett samtal med vårdgivarna kring var de ska ligga, hur kompetensen ska se ut och vilket vårdinnehåll de ska ha.

Det är också dags att se över på vilket sätt ambulanserna används. Jag får hela tiden signaler från ambulanspersonal om att de upplever att en del patienter i dag använder ambulansen som något slags taxi – de är inte så sjuka att de behöver åka ambulans utan hade kunnat ta taxi eller kanske inte ens hade behövt uppsöka vården, men de väljer ändå att ringa efter en ambulans.

Så ska det inte vara. Ambulansen är och ska vara till för dem som är allra svårast sjuka. Därför måste den också finnas tillgänglig när någon blir sjuk och verkligen behöver en ambulans.

Därför vill vi utreda möjligheterna att införa en ambulansavgift, på samma sätt som man har gjort i många andra landsting. Det är ett brett uppdrag från oss till förvaltningen. De får samtidigt i uppdrag att göra en allmän översyn av ambulansverksamheten och bland annat belysa hur ambulanspersonalens kompetens bäst kan tas till vara, hur behovet av ambulanser ser ut under olika perioder av året och hur de icke-akuta transporterna mellan olika boenden och våra sjukhus och andra vårdenheter kan ske på det mest effektiva sättet.

Ambulanslyftet har möjliggjort tio nya ambulanser på våra vägar, samtidigt som en helt ny teknikplattform, med bland annat nytt EKG och journalsystem, kommer att förenkla och göra ambulanspersonalens arbete ännu mer patientsäkert än vad det är i dag.

Ambulansen innehåller den första, ibland livsavgörande delen av vården av akut sjuka. Det är därför vi utreder om en avgift eller andra lösningar kan göra att tillgängligheten till ambulans för stockholmare som verkligen behöver den kan bli ännu bättre.

Ett led i att förbättra livskvaliteten för de svåraste sjuka kan vara en erbjuda en hjälpande hand, en hand som leder rätt i vården. Genom att tidigt fånga patienter som har ökad risk för flera akuta vårdkontakter och erbjuda dem en personlig kontakt, någon som guidar dem rätt i vården, kan livskvaliteten bli mycket högre, samtidigt som de akuta besöken i vården minskar.

Jag pratar förstås om projektet med vårdcoacher. Det har gett ökad trygghet och färre akutsjukvårdsbesök för flera av de patienter som ofta har kontakt med akutsjukvården. Särskilt goda resultat har projektet haft för dem som kallas mångbesökare och de patienter som lider av KOL.

Kanske skulle en vårdcoach vara bra för Åke och Åke, som Dag just pratade om. Men, Dag Larsson, har du tänkt på att hela arbetet med vårdcoacher utförs av konsulter? Det är de där konsulterna som du inte längre vill ska vara kvar. Du vill ta bort alla resurser från dem. Jag tror att det vore förödande. Jag är nämligen jättestolt och jätteglad över att vi nu låter vårdcoacherna gå från att vara ett forskningsprojekt till att bli en del av den ordinarie verksamheten och det ordinarie vårdutbudet i Stockholms läns landsting.

I Alliansens budget ser vi till att ekonomin är i balans. Vården fungerar, och patienten står i centrum. Mot det har vi en opposition, en opposition i splittring med ogenomtänkta förslag och med en ekonomi som inte håller.

Med det yrkar jag bifall till Alliansens budgetförslag.

Anförande nr 257
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Fru ordförande, presidium, fullmäktigeledamöter, åhörare! Det finns en hel del att säga om hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting. Jag har valt att dela upp i mitt anförande i sju ställningstaganden.

Det första är att vården fokuserar mer på att behandla symtom än på att förebygga. Målet för alla beslut vi tar här i landstinget behöver vara en uppnå en god folkhälsa. Miljöpartiets mål för hälso- och sjukvården är att den ska vara hälsofrämjande, jämlik och jämställd. För att uppnå det krävs ett paradigmskifte, ett nytt sätt att se på vården där ordet ”hälsa” ges större betydelse och större resurser och där vården utgår från den sjuka medborgarens behov och förutsättningar, där maktstrukturen i vården plattas ut och där vi i landstinget satsar på våra egna medarbetare, som får resurser för att kunna möta våra medborgares behov.

Det handlar om förebyggande hälsovård – både för dem som är sjuka då och då och för alla som är kroniskt sjuka. Ett större preventivt arbete skulle bespara medborgarna mycket lidande, professionalisera sjukvården och minska landstingets kostnader. Därför satsar vi i Miljöpartiet på en social investeringsfond för förebyggande åtgärder. Vi satsar på gratis preventivmedel för unga kvinnor upp till 26 år. Vi satsar på gratis tandvård för alla upp till 23 år och på att vårdcentralerna ska kunna jobba hälsofrämjande, att vårdcentralerna ska kunna vara hälsocentraler. Vi lyfter fokus på habilitering och rehabilitering och stärker dialogen med patientföreningarna.

Det andra påstående som jag har valt att tala utifrån är att vården i dag är ojämlik och ojämställd. Vi behöver vidta åtgärder som gör att vården når fram till alla människor oavsett bostadsort, kön, utbildningsnivå, årsinkomst, födelseland, medborgarskap, sjukförsäkring, ålder, psykisk diagnos och funktionsnedsättning. En ojämlik och ojämställd vård leder till onödigt svåra sjukdomar och ibland till att människor dör i onödan.

Vi vill styra etableringen av vårdval för ett mer jämlikt vårdutbud, förbättra tolktjänsten inom vården och också ge papperslösa full rätt till vård. Vi vill ge EU-migranter rätt till vård, utöka det preventiva arbetet vid mödravårdscentraler och tillgängliggöra e-hälsa.

Jämlikhet och jämställdhet ska också beaktas vid besparingar. När ni drar ned på ersättningsnivåerna för vissa vårdval är det en skam att ni gör det på ett sätt som drabbar de mest sjuka och de människor som bor i de socioekonomiskt svagaste områdena. Dessa människor ska alltid ges högsta prioritet i vården.

Vården behöver vara personcentrerad och utgå från människors behov. Det är viktigt att vården ser hela människan och inte bara olika diagnoser som ska åtgärdas. Att hen som blir sjuk ska vara den centrala aktören i sin egen vårdkedja borde vara en självklarhet.

Det tredje påstående som jag har lagt upp att tala utifrån är att hälso- och sjukvården i Stockholms län befinner sig i kris. Kostnaderna är för höga, personalbemanningen för låg och vårdköerna alltför långa, och samordningen av vården brister. Många som vårdas återinläggs på grund av bristande vård eller avsaknad av nödvändig specialistkompetens. Här har vi ett stort spektrum som vi behöver ta tag i tillsammans. Och vi har ett antal lösningar.

Det fjärde påståendet är att vården i landstinget har blivit ett byggprojekt. Vi bygger ett specialistsjukhus, Nya Karolinska, där 25 miljarder kronor pumpas in i verksamheten utan att vi har en klar plan för vad palatset ska innehålla och utan att ha klart med den personal som ska fylla huset. I stället ser vi emellanåt artiklar om krisen som platsannonser.

Vi behöver en plan för hur primärvården ska utformas för att kunna ta emot vård som flyttas in eller ut från nuvarande Karolinska sjukhuset. Det är viktigt att komma ihåg att vården inte är ett byggprojekt. Det är ett vårdprojekt. Byggnaderna måste fyllas med mycket vård för att verkligen bli ett fungerande system för våra medborgare.

Det femte påståendet är att vården i landstinget har blivit ett vårdval för företag. Inget annat landsting har så många vårdval som Stockholms läns landsting, och inget annat vårdval har så många privata vårdgivare. Då kostar det också mycket.

Samtidigt väljer man i Alliansen att fortsätta hylla varje nytt enskilt vårdval, som om vårdvalen och företagens rätt till fri etablering har ett egenvärde. Här behöver vi tänka om. Det behöver vara ett egenvärde för våra medborgare. Det är dem vi har skyldighet att företräda. Det är dem vi ska värna.

Vården i landstinget har blivit en plats varifrån personalen flyr. Det är en annan rubrik som jag har valt att skriva lite under. Vi måste vara en attraktiv arbetsgivare. Inom vården är personalen vår absolut viktigaste resurs. Personalens arbetsmiljö ska vara bra. Lönenivåerna ska vara värdiga. De ska vara jämställda. Personalen ska ges möjlighet att bedriva sjukvård utifrån sin fulla kompetens, oavsett funktion inom vården.

Detta behöver vi verkligen ta tag i, för just nu saknar vi en tydlig personalpolitik från Alliansens sida. Att ha personalbrist som ett normaliserat läge inom hälso- och sjukvården kan inte accepteras. Så kan vi inte ha det. Då går också akutsjukhusen på knä och tvingas hyra in bemanningspersonal.

Vi eftersträvar att minska konsultkostnaderna. Ja, det gör vi, och det gör ni faktiskt också lite grann i er budget, även om det inte är lika tydligt som hos oss. Det gäller också inhyrd personal. Det handlar om att få en kontinuitet för våra medborgare och få en kontinuitet i utvecklingen och forskningen i hälso- och sjukvården. Är man inhyrd har man inte samma ansvar för kontinuiteten och medborgarna.

Därför väljer vi i Miljöpartiet att lägga 350 miljoner kronor på våra egna sjuksköterskor, för en bättre arbetsmiljö, för bättre löneutveckling och för en fördubbling av antalet specialistutbildningsplatser med bibehållen lön.

Avslutningsvis vill jag som sjunde fråga prata om det bristande politiska ledarskapet. Om ni tog ansvar för ert minoritetsstyre hade ni sökt dialog med oss i oppositionen, genom dialog och genom att söka gemensamma strategier. Så har nu inte skett.

Hälso- och sjukvården behöver ett tydligt målstyrt ledarskap. Vi i Miljöpartiet har fyra mål: vård i rätt tid, säker vård, hög effektivitet och högt förtroende för vården och personalen. Kan vi utveckla de målen tillsammans kan vi närma oss för att göra ett bra jobb. Om vi enas om målen och de genomsyrar vården på alla nivåer, från ledarskapet och ända ned till golvet då har vi möjlighet att svänga den utveckling som just nu pågår i Stockholms läns landsting.

Lika viktigt som ett målstyrt ledarskap är för produktion och upphandling, lika viktigt är ledarskapet för landstingets personal. Där är våra mål att se stolta medarbetare, en tydlig chefs- och ledarskapsutveckling och en utvecklande arbetsorganisation, det vill säga att man lever som man lär – en ständigt lärande process och ett systematiskt kompetensförsörjningssystem som vår personal kan tillgodogöra sig.

Men för att göra det krävs det ett inkluderande ledarskap, ett teambaserat arbete, som vi säger inom vården. Om vi säger att vården ska arbeta utifrån team gäller det att vi lever som vi lär i Stockholms läns landstings politiska värld.

Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 258

Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag tänkte visa några bilder, men de brukar bli så mörka, så i stället har jag gjort några kopior som jag kommer att visa upp, så tror jag att det syns lite bättre.

Det här är entrén till Hallstaviks vårdcentral. Hallstavik är ett litet brukssamhälle med ca 5 000 invånare en bra bit utanför Norrtälje. Vårdcentralen i Hallstavik, som drivs av Tiohundra, har de senaste tre fyra åren inte haft en enda fast läkare utan bara hyrläkare. Som en undersköterska sade när jag var där på besök: Stannar läkarna mindre än två veckor lär jag mig inte namnet på dem.

De borgerligas förslag för att lösa hyrläkarproblematiken på Hallstaviks vårdcentral var att vårdcentralen skulle säljas till en privat utförare. Men ingen privat lade något anbud i försäljningsprocessen. Vårdcentralen genererar nämligen inte vinst. Ingen privat ville ha den. Om marknaden får styra blir det ingen vårdcentral alls i Hallstavik. Marknaden förmår inte tillgodose medborgarnas behov och rätt till vård, men det är ju det som måste styra – eller hur?

Sedan kom vårdval fysioterapi. De partier som talar sig så varma för mångfald och valfrihet detaljreglerar detta vårdval. Den lilla orten Hallstavik, som tidigare hade sjukgymnastik och arbetsterapeut, fick lägga ned sin sjukgymnastik, för de kunde inte rekrytera en dietist. Nu står lokalerna i Hallstavik tomma. De gapar helt tomma och det ekar.

Trots allt tal om vårdval och privatiseringar, som ska lösa alla utmaningar inom vården, nedmonteras vården för Hallstaviksborna. Det är ett väldigt tydligt exempel på att vård ska styras utifrån medborgarnas behov och inte utifrån marknadens behov.

Medan detta sker sitter Alliansen och äter tårta och firar vårdvalet i bästa Marie Antoinette-stil. Om man ser på de neddragningar som redan har varit och det vi fick se i går kan man se att neddragningar och besparingar kommer att fortsätta att drabba sjukvården. Jag tror att grädden snart surnar.

Vänsterpartiets budgetförslag ser till invånarna i Hallstavik och vill se till patienter och personal. Jag skulle säga att borgarna formar en politik utifrån vårdföretagarnas agenda.

Vänsterpartiets budget är ett redskap för vård och behov där det behövs och inte lika vård till alla utan olika vård utifrån människors olika behov. Så når vi en jämlik vård.

Mina kamrater i Vänsterpartiet kommer att gå upp och mycket mer i detalj redogöra för de fantastiska förslag som vi har i vår budget.

Vårt budgetförslag är en verktygslåda för både sjukvård och hälsa i hela länet. Nog behövs verktyg, resurser och näst intill katastrofhjälp. Hur mår nämligen vården i Stockholm i dag? Det är neddragningar och besparingar och dessutom minst 300 stängda vårdplatser.

År 2008 var Vårdförbundet ute i strejk. Då sade man att det var samhällsfarligt och patientosäkert när det i och med strejken var stängda vårdplatser. I dag, när fler vårdplatser är stängda i Stockholms län än under strejken 2008, säger de borgerliga ingenting. De har inga idéer.

Nu kommer sommaren. Undersköterskor, sjuksköterskor och läkare – alla personalkategorier – slår larm. Det är bra att personal skriver öppna brev till landstingsdirektören. På KS-akuten är det minst 500 pass obesatta. På Södersjukhuset twittras det att det är över 1 200 luckor där det saknas personal. Barnmorskor skriver debattartiklar om att kvinnor måste få föda säkert även i sommar.

Nej, Alliansen har inga idéer utan fortsätter att pumpa ut kostnadsdrivande och ojämställda vårdval. Och när vårdplatser är stängda och det blir trångt i vården, då är det de som är svagast – de svårast sjuka, kroniker och äldre – som trängs undan.

Som ett feministiskt parti blir vi extra oroade av att mycket av de gigantiska vårdbesparingar som görs drabbar vård riktad till kvinnliga patienter, som nedläggningen av Venusmottagningen på Karolinska sjukhuset, som ger hjälp och rådgivning kring sexuell funktionalitet för cancerpatienter. Man har sänkt ersättningen för medicinska aborter, och Gynmottagningen på Ersta sjukhus ska stänga i september.

Nej, Vänsterpartiet vill ha mer jämställdhet och mer feminism i landstingspolitiken. Några av våra förslag är att stärka genusperspektivet i missbruksvården och att satsa på unga kvinnors psykiska hälsa. Vi vill ha ett särskilt fokus på forskning och svårdiagnosticerade sjukdomar, till exempel endometrios, fibromyalgi, smärta och ME/CFS.

Vi föreslår, som svar på Alliansens Vårdval Stockholm, Hälsoval Stockholm. En stor förändring är ett nytt ersättningssystem som tar hänsyn till patienternas socioekonomi och vårdtyngd. Därmed möjliggörs mer profilerade vårdcentraler, som Eriksbergs vårdcentral i Göteborg, som är inriktad mot kvinnors hälsa. Det borde självklart finnas i vårdutbudet i Stockholms län.

Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det finns faktiskt frågor som vi är överens om, de flesta partier. Det gäller exempelvis vård för hbtq-personer i Stockholm. På senaste mötet med hälso- och sjukvårdsnämnden tog vi gemensamma steg för bättre transvård och moderna regler för insemination för samkönade par. Vänsterpartiet har drivit dessa frågor länge, och i vår budget lyfter vi fler förslag. Titta gärna på dem och låt er inspireras!

Med det avslutar jag och yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 259
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium, ledamöter, åhörare! För två veckor sedan sprang jag tillsammans med mina kollegor Blodomloppet ute på vackra Djurgården här i Stockholm. Det var en härlig känsla att springa tillsammans med tusentals andra löpare, höra andhämtningen och löparskorna mot gruset.

Det loppet slog rekord i antal anmälda, 20 000, och många blev också nya blodgivare under de två dagar som loppet arrangerades. Faktum är att många motionslopp slår rekord i vårt län varje år. Jag tror att stockholmarna vill ta ansvar för sin egen hälsa.

Som jag ser det har vi som politiker en viktig uppgift i att skapa alla förutsättningar vi kan för detta. Det handlar om att undanröja hinder för hälsa. Hela hälso- och sjukvården ska arbeta förebyggande. Alla vårdgivare ska identifiera och följa upp riskpatienter för att förebygga komplikationer och följdsjukdomar.

Primärvården ska stödja människor till hälsosamma levnadsvanor. Det kan handla om råd kring rökning, alkohol, fysisk aktivitet och kostvanor – men utan pekpinnar och ovanifrånperspektiv.

Där det är möjligt ska vården också stötta och hjälpa patienter till egenvård och ge ett bra bemötande och goda vårdmöjligheter. Möjligheter till positiva måltidsupplevelser och ett kulturutbud är viktigt framför allt inom slutenvården.

Vi har ett handlingsprogram mot övervikt och fetma som sträcker sig mellan 2014 och 2018. Det fokuserar på både förebyggande och behandlande insatser och prioriterar barn och ungdomar. De förebyggande insatserna och samarbetet med andra aktörer förstärks i vår budget, allt för att nå målen om bättre hälsa för stockholmarna.

Alliansens förslag till budget 2016 är väl balanserat och fullt finansierat i alla avseenden. I vår budget tillför vi sjukvården 1,8 miljarder, och de närmaste fem åren investeras 29,4 miljarder i sjukvården.

Grunden för detta känner ni väl till. Den finns beskriven i Framtidens hälso- och sjukvård. Vården flyttar närmare patienten. Nätverkssjukvården är en bärande idé, en hälso- och sjukvårdsstruktur där olika vårdgivare samarbetar i en sammanhållen process runt patienten. Patienten ska få uppleva hälso- och sjukvårdens insatser som en enda helhet.

Det är två åldersgrupper som ökar snabbare än andra i vårt landsting. Det är barn och äldre. Vården måste dimensioneras utifrån detta faktum. I Alliansens budget är just de här två grupperna lite särskilt framträdande.

Geriatriken har hög status i vårt län, och det är fortsatt ett specialistområde. När andra landsting frångår geriatrik som specialistområde höjer vi i stället upp det. Jag har också fått rapporter om att läkarstudenter i allt högre utsträckning väljer att göra sin ST-tjänstgöring inom geriatriken. Geriatrik är populärt och får högre status då.

Utbyggnaden av vården för den äldre befolkningen fortsätter i enlighet med framtidsplanen. När Sollentuna sjukhus öppnar 2017 kommer det att finnas 230 vårdplatser för främst geriatrik. Alla de geriatriska klinikernas roll stärks för att kunna minska återinläggningar, arbeta riskförebyggande, underlätta direktinläggningar på geriatriken och ge god vård och tillgänglighet med kontinuitet. Det är det vi kallar guldkort eller gräddfil för äldre.

En viktig nyhet i vår budget är att nya stödjande bedömningsverktyg för alla inblandade aktörer ska tas fram i hela vårdkedjan. Våra äldre är vårdens VIP-patienter, och jag tycker att de ska behandlas därefter.

Vi satsar på ett vårdval inom geriatriken. Vi tror inte att det finns en bortre gräns där människors förmåga att välja upphör. Inom vårdvalen ska vikten av ett helhetsansvar kring den äldre patienten framgå tydligt. Då kan det som hände till exempel Åke undvikas. I ett nytt vårdval geriatrik är samarbetet mellan patienten, landstinget, anhöriga och hemtjänsten hörnstenar.

Det föds närmare 30 000 barn i vårt län varje år. Nya förlossningsplatser har tillkommit för att möta behoven. Jag vill utveckla förlossningsvården ännu mer i vårt län. Nyligen fattade vi, i den programberedning där jag är ordförande, ett beslut om att utreda barnmorskeledda enheter. Det är ett beslut som det finns bred politisk uppslutning kring. Det känns väldigt bra.

De allra flesta barn i vårt län är friska. Men för dem som behöver vårdens resurser ska de finnas där. Barnens hälsa är vårt ansvar. Fler barn än tidigare tillfrisknar från en svår cancersjukdom.

När jag förra veckan var på Q84 på Astrid Lindgrens barnsjukhus och satt med personalen där pratade jag om just det, att fler barn överlever tack vare nya, avancerade behandlingsmetoder. Men de behandlingsmetoderna har också en inverkan på barnens hälsa. En del är ganska starka, framför allt när det gäller medicineringen. Därför kan nya behov i form av rehabilitering uppstå. Det är jätteviktigt att de nya behoven av rehabilitering och stödinsatser identifieras. Det ska göras i samarbete med det nya cancerrehabiliteringscenter som planeras och kommer att starta inom några år.

Vi har ungefär 25 barn- och ungdomsmedicinska mottagningar i vårt län. Det är specialistmottagningar för barn och ungdomar upp till 18 år. Bara sedan årsskiftet har fem nya barn- och ungdomsmedicinska mottagningar öppnat tack vare vårdvalet. Flera av dem har tilläggsavtal för psykisk ohälsa. Det är jätteviktiga insatser för barnens och de ungas hälsa och välbefinnande. De är också väl geografiskt spridda över länet.

Nyligen kom patientenkäten för 2014 för våra ungdomsmottagningar runt om i länet. Det blev högsta betyg. 99 procent är nöjda med besöket som helhet – 99 procent! Vi har ungefär 30 ungdomsmottagningar. I den här patientenkäten svarade 97 procent att de upplevde att de bemöttes med respekt och hänsyn. 94 procent sade att de gärna skulle rekommendera någon annan att besöka deras ungdomsmottagning.

Det är såklart oerhört glädjande att ungdomarna har så högt beteende för ungdomsmottagningarna. Det är tack vare kompetenta och erfarna medarbetare som har en unik insikt i ungdomars livsvillkor. Det är ett hälsofrämjande arbete för kropp och själ som gör stor skillnad för tiotusentals ungdomar runt om i länet. Umo.se, som är ungdomsmottagningen på nätet och har vunnit många priser, har haft 2 miljoner besök från Stockholms län under förra året.

Vår budget innehåller en rad goda förslag och reformer på sjukvårdsområdet. Jag skulle ytterligare vilja lyfta fram några av dem som ligger mig varmt om hjärtat som kristdemokrat.

Lagen om papperslösas rätt till sjukvård ska alltid följas av våra vårdgivare i länet. Det är också viktigt att noggrant följa Socialstyrelsens arbete med nya riktlinjer. Jag vill inte att det ska råda några som helst oklarheter om vad som gäller för de papperslösa i länet.

Vi fortsätter implementeringen av landstingets hbt-policy.

Astma och KOL är några av våra vanligaste lungsjukdomar, och patienterna inom de här diagnoserna blir allt fler. Vi vill att de ska få vård utifrån sina behov och av personal som har stor kompetens just inom det området. Därför får vårdcentraler i landstinget möjlighet att inrätta särskilda mottagningar för patienter med svår astma, allergi och KOL.

Vi gör också en tydlig satsning på barn med autismspektrumsyndrom med avseende på behandling, vård och kunskapsöverföring.

Endometrios kallas den dolda kvinnosjukdomen, med stort lidande för framför allt fertila kvinnor. I vår budget säger vi att vi ska göra en genomlysning av vår kapacitet att ställa rätt diagnos, framför allt för unga. En kvinna berättade för mig att hon fick vänta sju år på diagnos. Så kan vi inte ha det.

Vi möjliggör också för primärvården att satsa extra genom att profilera sig på äldre och multisjuka. Ett nytt kunskapscenter för diabetes ska inrättas, ett Center of excellence. En plan för det tas fram under nästa år. Vi avsätter också pengar under det här året för den satsningen.

Jag vill till sist säga några ord om vår viktigaste resurs i vården: medarbetarna. Förmår vi politiker skilja på rubriker och löpsedlar och verkligheten? Mäktar vi med att föra en stark personalpolitik? Ja, i Alliansen har vi en genomtänkt plan för detta. En ny kompetensförsörjningsstrategi finns med i vår budget.

Just nu rullar studentflaken genom vår stad. Det är glada ungdomar som längtar efter sommarledigt. Jag funderar på om jag skulle kliva upp på ett av flaken och fråga hur många som vill bli sjuksköterskor. Jag tror tyvärr att det inte skulle vara särskilt många.

Den mediala bilden av vården är dyster. Men vården måste vara ett framtidsyrke. Det ska vara möjligt att göra karriär i vården. Jag tror att vi som politiker har ett ansvar i vår beskrivning av vården och våra medarbetare. Målar vi bilden av vården i svarta färger, eller kan vi välja ljusare kulörer? Jag tror på det senare.

Jag hoppas så småningom få ett vårdcollege i vårt län. Sjukvårdsminister Gabriel Wikström har också sagt att han ska ta ett grepp om kompetensförsörjningen från statlig nivå. Det är intressant, och jag skulle gärna vilja följa det arbetet närmare.

Både Vänsterpartiet och Miljöpartiet föreslår kortare arbetsvecka för sjuksköterskor, med bibehållen lön. Jag tror inte att det är något vidare bra förslag. Vi har till exempel redan problem med att rekrytera specialister. Vården har personalbrist. Det finns utmaningar, och det blundar vi inte för. Enligt SCB kommer det att saknas 170 000 personer med rätt utbildning inom vården till 2030. Inom bara något decennium kommer befolkningen att

behöva arbeta mer, inte mindre. I stället skulle det behövas en betydande strukturell utbildningssatsning.

Jag tror att det slår fel att införa arbetstidsförkortning för vissa personalgrupper i samhället. Andra kategorier i välfärdssektorn kommer ju att jobba heltid men kompenseras på samma sätt som dem som jobbar deltid. Dessutom har tidigare erfarenheter visat att detta inte har några påtagligt positiva effekter. När Västerbottens läns landsting drev igenom detta i vintras hade man ingen beräkning på vad en arbetstidsförkortning skulle kosta. Mina partivänner i Västerbotten, tillsammans med Alliansen, hade en interpellation i fullmäktige i slutet av april. De fick inget svar på frågan om finansieringen.

Jag läser Vänsterpartiets säryrkande i bilagan. I varannan mening återkommer ord som ”kostnadsfritt”, ”fri tilldelning”, ”avgiftsbefrias”, ”avgiftsfri” och så vidare. Men, mina vänner, ingenting är gratis. Vi hanterar skattemedel, och vi ska fördela resurserna där de gör bäst nytta. Jag skulle vilja lägga dem på geriatriken, på ännu bättre cancervård och på barn- och ungdomsmedicin.

Socialdemokraterna tar bort 600 miljoner från vården. Mot detta står vårt alliansförslag. Det är en budget som tar ekonomiskt ansvar och satsar resurserna där de behövs som allra bäst. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 260
P e r C a r l b e r g (SD): Ordförande! Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag i dess helhet.

Vi sverigedemokrater har i vår sjukvårdsbudget bland annat sett över onödiga kostnader och möjligheter till rationaliseringar och omfördelningar inom hälso- och sjukvården. Sedan budgetdebatten i december och efter att DÖ genomförts har vårt medlemsantal i länet skjutit i höjden. Vi har tagit till oss ganska många nya medlemmar, och med detta kommer också kunskap till oss. Det känns stabilt inför framtiden.

Under året har vi besökt ett flertal organisationer och grupper inom sjukvården. Det är en ovärderlig källa till information och insyn i verkligheten. Det är också en möjlighet för våra vardagshjältar på golvet att berätta för oss politiker hur neddragningar, så kallade utmaningar och effektiviseringar påverkar dem.

Vi har i vårt budgetalternativ kunnat lösgöra närmare 70 miljoner — i går sade Hemming att det var 40 miljoner, men det är 70 miljoner som är den korrekta siffran — genom effektivisering av den tolkservice som landstinget använder. Vi sparar genom att använda så kallade videotolkar i stället för att en fysisk person ska närvara vid översättning. De följer via telefon eller länk. Här har vi för avsikt att effektivisera ytterligare till nästa års budget.

Sedan ser vi det som mycket positivt att Alliansen ändrade sig angående avgiften på elrullstolar. Vi har svårt att se det nödvändiga i att en grupp ska extrabeskattas, och vi förutsätter att dessa hjälpmedel också i fortsättningen ska vara kostnadsfria. 1 000 kronor är i våra ögon 1 000 kronor för mycket.

Under våren har vi tittat närmare på något som vi så sent som i höstas var positiva till, nämligen förslaget om rullande röntgen. Förlåt, Håkan! I mars månad åkte nämligen en delegation från SD:s landstingsgrupp till SUS i Lund för att titta närmare på verksamheten med rullande röntgen, och i dag är vi inte alls lika positiva till den satsningen. Vi ser hellre att man satsar på de redan befintliga röntgenavdelningarna och att vi inte dränerar röntgenpersonal från avdelningarna. Tanken med en rullande röntgen är dock god, och i framtiden, när det finns fler röntgensjuksköterskor, kan läget vara ett helt annat. Då kan det bli aktuellt att satsa på en rullande röntgen.

I samband med verksamhetsbesök har vi också insett att vi behöver satsa på läkarbilarna. Det är ett sätt att ge god vård till äldre och barn i hemmet. Man kan jämföra med region

Skåne. Där körde läkarbilarna under 2014 ut på över 20 000 hembesök. I Stockholms läns landsting kom man upp till knappt 4 000 hembesök, trots att landstinget har betalat ut en stor summa i förskott för att denna tjänst ska utföras. I Skåne har man varit lite smartare. Där tar man betalt per hembesök. När vi framöver ska göra en ny upphandling av läkarbilarna kan det kanske vara en bra idé att titta på hur region Skåne har gjort, så att vi kan få ett effektivt läkarbilssystem.

Sedan vill vi se över systemet med akutbilar, så att akutbilarna så snabbt och smärtfritt som möjligt kan ta sig fram i trafiken. Vi vill därför att akutbilarna ska utrustas med blåljus.

Ett ytterligare steg i rätt riktning — detta är lite miljövänligt, Hemming! — gäller jumbolanserna. Det sades i går att vi inte hade något om miljö, så jag slänger in detta, trots att det inte står. Vi vill se över om inte landstinget kan investera i jumbolanser, som förslagsvis ska rulla mellan sjukhusen i vår region och också närliggande sjukhus i Mälardalen. På det sättet kan man lösgöra ambulanser, så att de kan köra på det som de är tänkta för, alltså akuta och mer allvarliga fall. Här ser vi gärna ett samarbete med Sörmland, Västmanland och Uppsala län när det gäller finansieringen av personal och inköp av jumbolanser. Vi har ingen att-sats om detta i budgeten utan inväntar vår motion, som kommer att behandlas senare under året.

Vi anser att EU-medborgare i första hand bör finansiera sina sjukbesök själva. Saknas resurser ska i andra hand medborgarnas hemländer genom ambassaderna står för hela kostnaden. SLL är inte och ska inte vara en socialbyrå för boende inom EU. Vi kan med gott samvete fakturera exempelvis Rumäniens ambassad med tanke på det enorma ekonomiska bidrag som EU och Sverige betalar till landet för att de ska ta hand om dessa mindre lyckligt lottade människor. Vi ska inte straffbelägga de hårt beskattade medborgarna i Stockholms län ännu en gång.

Kirurgiska ingrepp som inte är medicinskt nödvändiga ska inte utföras i landstingets regi. Dessa ingrepp får den familj som anser att ingreppen är nödvändiga själva stå för hos privata aktörer.

Småbarn bör ha rätt till specialläkare redan i kontakten med husläkare. Då kan man tidigt ställa rätt diagnos och inleda behandlingen, så att oroliga föräldrar får en snabbare hantering och på så sätt större säkerhet kring barnet.

Sedan får vi hoppas att utredningen om kostnaderna för NKS visar att vi inte har betalat för mycket och att inga oegentligheter har förekommit. Vi, som enda parti i den här församlingen, har inte varit med då man beslutade att bygga NKS. Vad ni har pratat om innan och vad ni har sagt då vet vi alltså mycket lite om. Däremot får vi hoppas att vi kan fylla våra skinande, dyra byggnader med personal när det är skarpt läge och att NKS blir ett riktigt bra sjukhus i världsklass.

Så ska jag ge ett svar till Anna Starbrink. Jag har jobbat inom vården i stort sett i hela mitt vuxna liv. Många av mina arbetskamrater där har haft invandrarbakgrund, och — kan du tänka dig! — många av dem sympatiserar med oss. Återigen bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 261
Karin Fälldin (C): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag är glad över att i dag få tala om Alliansens budget för hälso- och sjukvården. I det läge vi befinner oss nu, med stora investeringar och för hög kostnadsökningstakt i driften, är det otroligt viktigt att ta ansvar och göra rätt prioriteringar för att lägga fram en budget i balans.

Det är olyckligt att Socialdemokraterna den här gången lägger fram en budget som dels låter SL-kortet drabba sjukvården med besparingar, dels räknar in dynamiska effekter. Det är inte seriöst.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill höja skatten. Det har vi redan beslutat om i går, och tack och lov blir det inte så. I det landsting som redan i dag har Sveriges högsta landstingsskatt är inte en höjning ett hållbart alternativ.

Sedan har vi Sverigedemokraterna, som helt utan skrupler i sin budget beskriver hur de ska spara pengar på att inte erbjuda en jämlik vård till människor beroende på deras ursprung. Min slutsats är att det bara finns i ett seriöst förslag till budget I den här församlingen, och det är Alliansens förslag.

Framtidens hälso- och sjukvård, som ligger till grund för hur vi ska organisera vården, börjar få genomslag. Den nya patientlagen, tillsammans med den nätverkssjukvård som vi genomför i landstinget, är en garant för en starkt förbättrad patientmakt. Välfungerande arbetsflöden och vårdprocesser, patienten i centrum och vård på rätt nivå är grundstenar i nätverkssjukvården. Hög kvalitet och patientsäkerhet, i kombination med god tillgänglighet och gott bemötande, är självklara värden inom sjukvården. Den bästa formen för att nå dessa värden är det fria vårdvalet.

För Centerpartiet är ökad patientmakt och valfrihet en självklarhet. När vårdvalet först infördes inom primärvården var det en av de största frihetsreformer som genomförts inom hälso- och sjukvården: att själv få välja den läkare man känner förtroende för, att själv få bestämma om man vill byta vårdcentral och att verkligen få makt med de pengar som man har att välja med. Men det var inte bara en frihetsreform. Det är också en av de viktigaste — kanske den enskilt viktigaste — jämställdhetsreformer som den här församlingen har beslutat om. Det handlade om att äntligen släppa lös den majoritet av kvinnor som var fastlåsta i offentlig sektor utan möjlighet att byta arbetsgivare, starta företag eller påverka sina karriärmöjligheter.

För mig som centerpartist är viktigt att det finns vård oavsett var i länet man bor. Vårdvalsreformen har främst gynnat de områden där det tidigare rådde brist på vård. Det är jag stolt över.

Sedan kommer då den ekonomiska kritiken från oppositionen. Vinster och företagare tillhör inte era favoriter. Men att ni fokuserar på vinsten i välfärden gör att ni missar målet. Det är genom att vi ställer höga krav på god kvalitet som skattebetalarna får valuta för den inbetalade skatten. Den som lyckas generera vinster i en verksamhet med hög kvalitet till det pris landstinget betalar har inte på något sätt missgynnat skattebetalarna. Därför bör den som värnar skattebetalarnas intressen främst fokusera på att ställa krav på kvalitet och kvalitetsuppföljning.

Medan oppositionens regeringspolitiker försöker avskaffa valfriheten tar Alliansen i Stockholms läns landsting ansvar för att värna den. Personligen är jag inte ett dugg oroad över vinster i välfärden. Det är underordnat kvalitet och god vård. Däremot är jag bekymrad över förluster i välfärden. Vårt verkliga problem i dag är kostnadsökningstakten, och den ser vi framför allt på våra egna akutsjukhus, men det finns också höga kostnader inom vissa vårdval. I budgeten presenterar vi hur vi ska se över och ta tag i detta. Det kan vara lite olika för olika vårdval, med differentierade nivåer, tydligare förfrågningsunderlag och säkerställande av att andra aktörer, som skola och kommun, tar sitt ansvar. Men när det inte funkar måste man skruva i systemet. Det är självklart.

Jag är också glad över att vi nu kommer att införa fler vårdval i geriatriken och se över andra områden där det kan införas, IVF till exempel. Fler patientgrupper kommer att få ökad makt.

Ett annat revolutionerande område för ökad patientmakt, effektivitet och kvalitet är det arbete som sker med e-hälsa och olika e-tjänster. Det ger patienten ökad insyn i behandlingen. Man kan själv skicka in saker till sin läkare och följa sin sjukdomsbild och också ta del av sin journal på ett tillgängligt sätt. Mina vårdkontakter är ett viktigt arbete som behöver fortsätta utvecklas och bli ännu bättre. E-hälsa ger också helt andra förutsättningar att utveckla och förbättra den förebyggande vården, just för att den är ett stöd i den egenvård som är så viktig i tillfriskningprocessen.

Vi behöver tänka på den förebyggande vården på ett generellt plan. Att satsa pengar på förebyggande åtgärder är ett sätt att spara pengar för framtiden, men framför allt är det ett sätt att öka hälsan och livskvaliteten för människor. Där har vi till exempel handlingsprogrammet mot övervikt och fetma hos barn och det strukturerande omhändertagandet av patienter med hypertoni.

Innovationer och användning av ny teknik inom vården har alltid varit och kommer alltid att vara det som gör att vi har pengar och kunskap att erbjuda den bästa vården. Det handlar också om innovationer för hur vi organiserar vården och om att bli modernare och smartare när det gäller hur vi använder våra resurser, vilket är precis vad framtidens hälso- och sjukvård syftar till.

En förutsättning för att nätverkssjukvården ska fungera är en stark och välfungerande primärvård. Vi tillför nu mer pengar och ser över den ersättningsmodell vi har inom primärvården, just för att stärka och förbättra förutsättningarna för husläkarverksamheten. Vi ser också över husläkarmottagningarnas relation till närakuter för att närakuter ska kunna få ett mer enhetligt uppdrag och kunna erbjuda en likvärdig vård med röntgen och labb. Om de som inte behöver uppsöka akutsjukhusen kommer rätt från början sparar det pengar och ger ett bättre och snabbare omhändertagande av patienten. Närakuternas verksamhet handlar om att vården ska finnas nära dem som behöver den. Det är självklart för Centerpartiet.

För oss centerpartister är också vården av de mest utsatta i samhället något som vi prioriterar. En sådan grupp är injektionsmissbrukare. I Stockholm gjorde närmare 1 400 personer nästan 15 000 besök i verksamheten för sprututbyte under förra året. De flesta kommer för sprututbytet, men ibland kommer de också för att få träffa läkare, sjuksköterska, kurator, barnmorska eller tandläkare. Alla som skriver in sig i verksamheten testas för hiv och hepatiter. De som inte redan har skydd blir erbjudna vaccination mot hepatit A och B.

Många av dem som kommer till sprututbytesverksamheten har ingen kontakt med socialtjänsten. Verksamheten blir därigenom alltså ett sätt att nå människor som socialtjänst och sjukvård annars inte kommer i kontakt med. Verksamheten handlar därför inte bara om kanyler och minskad smittspridning utan om att skapa kontakt och bygga ett förtroende. På så sätt kan det förhoppningsvis i längden motivera patienter att ta sig ur sitt missbruk och bidra till ett minskat utanförskap. Det blir en vinst både samhällsekonomiskt och för den enskilda människan.

De utvärderingar som har gjorts visar tydligt att verksamheten behövs och gör skillnad. Under 2016 ska sprututbytesprogrammet utvärderas i sin helhet. Därefter kan det komma ett beslut om permanentning. Det är ingen hemlighet att Centerpartiet har varit en drivande kraft bakom sprutbytet, och vi kommer att fortsätta vara det. Sprututbyte kommer att permanentas.

Sammanfattningsvis vill vi i Centerpartiet se en god vård med hög kvalitet och säkerhet, en vård som är tillgänglig för patienten, där man får ett bra bemötande och känner förtroende för sin vårdgivare. Det är också en vård som tillhandahåller flera olika alternativ — en mångfald som snabbar på utvecklingen av en modern organisering av vården, där innovationer och e-hälsotjänster utvecklas, och där man tar till vara sin personals kompetens för en effektiv och säker vård.

År 2016 är framför allt ett år med fokus på att se över och förbättra många system och ersättningsmodeller för husläkarverksamheten, närakuter, vissa vårdval och sprututbyte till exempel. Vi stärker modellen för framtidens hälso- och sjukvård och tar ansvar för en god och säker vård för hela länet. Med detta vill jag yrka bifall till Alliansens förslag till budget.

Anförande nr 262
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Anna Starbrink, det händer ju mycket i Stockholms sjukvård. Jag berättade för en stund sedan hur det ser ut på Karolinska sjukhuset, med överbeläggningar och annat. Nu på morgonen har jag fått ett nytt meddelande från en av medarbetarna på Huddinge sjukhus. Han skriver så här: Hej! Det pågår diskussioner om att stänga barnakuten på natten mellan 20.00 och 08.00 på morgonen på Astrid Lindgrens barnsjukhus på Huddinge under hela sommaren. Det fattas 100 sjuksköterskor på hela akuten under sommarhalvåret.

Då vill jag fråga sjukvårdslandstingsrådet: Anser du att det är lämpligt att stänga barnakuten nattetid under sommaren?

Anförande nr 263
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Ordförande! Tack, Dag! Jag tänker inte bedriva politik på så sätt att jag svarar på frågor som du har fått på SMS. Jag tycker att situationen under sommaren och för övrigt under hela året ska tas på största allvar. Det pågår, vilket jag hoppas att du vet, ett idogt planeringsarbete för att göra den här sommaren i vården så bra som möjligt. Därmed är inte sagt att det inte finns utmaningar, för det gör det.

Vi vet att det svårt att bemanna alla platser som man skulle behöva bemanna, framför allt när det gäller sjuksköterskor. Det är positivt att det nu sker en bra samverkan mellan sjukhusen, och den måste fördjupas ännu mer.

Ambitionen är förstås att vården ska möta patienternas behov, oavsett om de är stora eller små. Men att gå in och diskutera hur man precis ska organisera detta tycker jag inte är min uppgift, och det är inte heller din uppgift.

Anförande nr 264
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Då återkommer vi till det som har varit Alliansens problem under alla år. När man hamnar i problem på sjukhusen brukar allianspolitiker ofta säga att det är sjukhusledningens ansvar. För min del utgår jag från att man från Karolinska sjukhusets sida, innan man bestämmer sig för att stänga barnakuten på Huddinge på nätterna, faktiskt pratar med det ansvariga sjukvårdslandstingsrådet. Det är ändå du som har medborgarnas mandat att se till att vi har en fungerande sjukvård i det här länet.

Detta är ett bevis på att vi har strukturella problem i sjukvården som förvärras. Vi har en eskalerande sjukvårdskris. För min del hoppas jag att du ingriper och ser till att vi har en fungerande barnakut på Huddinge sjukhus under hela sommaren.

Anförande nr 265
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Vi ska ha en fungerande sjukvård i hela länet och för alla medborgare hela sommaren, naturligtvis. Det arbetet pågår. Det är självklart inte bara en fråga för varje enskilt sjukhus. Vi har en bra samordning centralt i landstinget, och det måste vi fortsätta ha. Däremot tycker jag inte att det är rimligt att vi politiskt går in och detaljstyr varje enskilt beslut som fattas på sjukhusen, när man nu skapar en struktur som ska fungera och erbjuda patienterna vård under hela sommaren.

Anförande nr 266
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Tyvärr var jag inte här i går, men det innebär inte i dessa moderna tider att man inte kan hänga med i debatten. Jag har följt den via nätet. Jag har hört er i Socialdemokraterna raljera en del över den ekonomiska situationen. Ni verkar vilja råda bot på alla problem genom att dra ned på konsulter och svällande administration.

Då vill jag veta: Vad är det för någonting som ni ska spara på? Den administration som har utökats handlar ju om att man har inrättat ett regionalt cancercentrum. Är det Vårdguiden 1177, vårt nationella åtagande, som ni vill spara på, eller är det smittskyddsverksamheten, det tidigare medicinska kunskapscentret? Eller är det kanske katastrofmedicinsk beredskap? Det är de här verksamheterna som har flyttat in i hälso- och sjukvårdsförvaltningen och utgör lejonparten av den utökning av administrationen som du nu vill slakta. Svara på detta, Dag!

Anförande nr 267
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande! Jag tänker visa en bild. Det är svårt att tro, men en gång i tiden utbildade jag mig faktiskt till att bli lärare. Då sade de till mig att jag aldrig skulle visa bilder eller rita på tavlan, för då kommer det gå illa. Mycket riktigt blev det fel när jag nu försökte visa en bild.

När vi vill skära ned på hälso- och sjukvårdsförvaltningens administration hävdas det ofta att vi har en felsyn, eftersom väldigt mycket av detta beror på att man har flyttat från landstingsstyrelsens förvaltning till hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Men det är fel. Det är inte alls förklaringen till vad som har hänt.

I själva verket har antalet anställda på hälso- och sjukvårdsförvaltningen under de åtta alliansåren — vi är inne på det nionde nu — vuxit från 351 till 768, och landstingsstyrelseförvaltningen har vuxit från 585 till 859.

Vi försöker reda ut hur stora konsultkostnaderna är. Vi vet att de på Trafikförvaltningen ligger i storleksordningen 1,2 miljarder. De senaste siffror vi har fått fram är för 2013. Då handlar det om konsultkostnader och externa kostnader i storleksordningen 1,3 miljarder kr.

Det förvånar mig att Folkpartiet, som på 1950-talet satte upp affischer runt om i Sverige där det stod ”Bekämpa byråkratin och kösamhället!”, numera har förvandlats till att bli byråkratins kramare och administrationens vänner. Anna, jag tycker att du ska leva lite i liberal anda och bekämpa onödig byråkrati och se till att skattepengarna används till vården i stället.

Anförande nr 268
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Och du, Dag, kanske skulle leva i verkligheten! Vi lägger en tuff besparing på den centrala förvaltningen. Vi bedömer seriöst att det går att dra ner dem med 400 miljoner totalt. Men du måste ju berätta vad det är som har utökats. Jo, det är framförallt Vårdguiden 1177, som till 80 procent finansieras från annat håll eftersom det är ett nationellt åtagande.

Du kläder dina besparingar i ord som konsultkostnader och ökad administration. I verkligheten handlar det om väldigt centrala funktioner för att vården ska fungera.

Låt oss då granska konsultkostnaderna, som ni ska spara så mycket på! Det handlar om vårdcoacher, medicinska revisioner och även här Vårdguiden 1177, med all den kunskap som samlas där och också tekniken. Är det detta ni vill ta bort? En hel del av de externa tjänster som köps av hälso- och sjukvårdsförvaltningen är tjänster som man köper från andra delar av landstinget, för att man samordnar och gör det hela mer effektivt. Är det detta ni ska spara på? I så fall, Dag, har du byggt ett luftslott, för detta är inte seriöst. Det du ägnar dig åt kallas populism.

Du skapar en bild av att det finns en massa människor som inte har något vettigt för sig om dagarna och som inte bidrar till vårdens utveckling. Det är inte sant. Det är vård som du sparar på, Dag! Läs på lite, så kommer du att inse hur pinsamt detta är för dig.

Anförande nr 269
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ibland slås man av häpnad. Nu försökte Anna Starbrink hävda att vi har vårdcoacher för 1,3 miljarder kronor. Låt mig påpeka att så inte är fallet. Vi har inte vårdcoacher för 1,3 miljarder kronor.

Vad Anna däremot inte vill prata om är att vi har vårdvalssystem på ett sätt som inget annat landsting i Sverige har. Vårdvalssystemen och deras efterföljande kontrollapparat föder byråkrati. När man talar med vårdcentralschefer och andra, berättar de om en byråkrati som detaljreglerar och detaljinhämtar kunskaper om allt möjligt. Det är inte en slump att man skickar ut enkäter två gånger om året och ber vårdcentralen att berätta hur många batterier man har gjort av med och vad batterierna väger. Det är klart att det är en byråkrati som ställer krav på vården och får vården att ägna sig åt annat än sjukvård.

Vi behöver dra ned på byråkratin, så att vi kan ägna resurser, kraft och tid åt att arbeta med sjukvården i stället!

Anförande nr 270
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Nu trollar du till det med orden här. Jag har inte påstått att vi har vårdcoacher för dryga miljarden. Så är det inte. Men vi har en massa annat. Vi har till exempel Vårdguiden. Vi har medicinska revisioner, och vi har en hel del annat som faktiskt handlar om hälso- och sjukvård. Jag förstår att det är lite jobbigt för dig att prata om det, men det är fakta.

När du nu vill dra ned mer än en halv miljard på hälso- och sjukvårdsnämndens budget vore det rimligt att berätta för väljarna vad det får för konsekvenser. Det finns inte en massa onödiga byråkrater att skala bort. De finns bara i din fantasi, Dag, och det är oseriöst att påstå något annat.

Om olyckan är framme och ni vinner en votering blir detta mycket tydligt i vården på en gång, för då kommer Vårdguiden att kollapsa.

Anförande nr 271
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Vi har som enda landsting i Sverige infört ett trettiotal vårdvalssystem, där kostnaderna ökar med 7 procent om året. Det kan inte skattebetalarna i längden klara av att hantera. Vårdvalssystemet innebär också att man är tvungen att skapa en byråkratisk överbyggnad för att kontrollera alla de enskilda vårdgivarna. Det tycker jag är bra att man gör, men man gör det i detalj och för mycket. Detta föder byråkrati. Det går att använda skattepengarna bättre.

Anförande nr 272

Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Nu vill Dag inte längre tala om administrationen i hälso- och sjukvårdsförvaltningen, och det kan man för all del förstå. Nu vill han i stället prata vårdval.

Jag kan rapportera att jag just har fått besked från riksdagen. Där har man haft den sista voteringen före sommaren och beslutat att skrinlägga de rödgrönas planer på att stoppa vårdvalsmodellen i primärvården. Tack för det, Alliansen i riksdagen! Det tryggar möjligheten för invånarna här i Stockholms län att få fortsätta välja.
(Applåder)

Vi som gillar vårdval och vill fortsätta utveckla vårdvalen ska också ta ansvar för att de fungerar väl. Det behövs. Man behöver se över dem och se till att de inte blir kostnadsdrivande på ett dåligt sätt. Det arbetet pågår för fullt. Men ni vill gå åt andra hållet. Ni vill neka människor rätten att välja. Ni vill till exempel inte ha vårdval i geriatriken. Ni tycker inte att äldre stockholmare ska ha makten över vardagen i sitt liv.

Anförande nr 273
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag blev överraskad av att du ville fortsätta diskussionen, Anna. Jag tycker att detta är spännande. Du får gärna stanna kvar, så att vi kan fortsätta prata en stund till.

Ursäkta uttrycket, men nyss fick vi höra en klassisk alliansfloskel: Vårdval garanterar alltid medborgarna ökad rätt att välja. Låt oss titta på ett av de vårdval som finns i vårt landsting, Vårdval Förlossning. Där har man med pukor och trumpeter förkunnat att det innebär ökad rätt att välja. Innan det vårdvalet infördes var det 5 procent av de blivande föräldrarna i Stockholms läns landsting som inte fick rätt att välja. Sedan infördes vårdvalet, och Alliansen var jättestolt. Men nu på våren är det 7,5 procent som inte får välja. Andelen som inte får välja har alltså ökat från 5 procent till 7,5 procent, trots Vårdval Förlossning.

En tredjedel av alla dem som får sina förlossningar på BB Sophia har inte valt att ha sina förlossningar där. De skickas dit därför att ni inte kan säkerställa folks rätt att välja. Vårdval innebär alltså inte per automatik att folk har rätt att välja.

Anförande nr 274
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det var väldigt intressant att höra Marie Ljungberg Schötts anförande, där hon talade om hur man skulle få välja och så vidare. Jag tänker på dem som har valt att gå till Lättakuten vid Danderyds sjukhus. Jag undrar också vad den katapultpolitik kostar som ni nu för när det gäller Lättakuten vid Danderyds sjukhus.

För två år sedan öppnade man Lättakuten på sex veckor. På moderaternas hemsida kunde man se att ni gjorde storslagen PR av detta. Man kunde läsa om Carina i Danderyd, som var ute och kampanjade för Lättakuten. Men nu läggs den ned.

Vad säger du då till de patienter som har valt att gå till Lättakuten på Danderyd? Och vad säger du till Carina i Danderyd?

Anförande nr 275
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Tack för dina frågor, Håkan! Närakuter behöver vi. Det berättade jag alldeles nyss. Det pågår just nu ett arbete där vi ser över vad de ska ligga, hur de ska se ut och hur de ska vara bemannade. Därför gör vi förändringar här och nu, så att vi kan komma tillbaka med ett närakutssystem som blir heltäckande för hela Stockholm. Jag tror att detta är oerhört viktigt. Det är viktigt för befolkningen att man vet vad som finns på den närakut man går till. Därför behöver alla se likadana ut och innehålla samma saker. Det tror jag är oerhört viktigt.

Håkan talade om vårdvalet i sitt anförande. Ibland känner jag mig lite som en papegoja när du säger att köerna har ökat. Under de gångna åtta åren har köerna, tack vare vårdvalet, faktiskt minskat dramatiskt. Du försöker varje år att hitta köer. Du letar och letar, men sanningen är att sedan vårdvalet infördes har de minskat dramatiskt.

Kommer du ihåg vårdskulden, som vi pratade om när vi tog över? Då fanns det en vårdskuld till befolkningen. Man fick stå jättelänge i kö för att komma fram till vården. Den är faktiskt sedan länge reglerad. I dag finns det i stort sett inga köer till vården.

Anförande nr 276
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Det var ju nästan som om Marie tog replik på mig och började prata om en massa annat. Jag talade ju om Lättakuten på Danderyd. Du talar nu om att man ska se över detta. Var det alltså fel att inrätta den för två år sedan? Det dåvarande sjukvårdslandstingsrådet Filippa Reinfeldt gjorde ett stort nummer av att man inrättade den. Ni var ute i radio och på tidningarnas insändarsidor och pratade om Lättakuten. Då var det alltså fel för två år sedan.

Då undrar jag: Vad kostar det att man inte gör konsekvensbeskrivningar av sina beslut? För två år sedan startade man den på sex veckor. Nu lade hälso- och sjukvårdsnämnden ned den. Vad kostade detta, Marie?

Anförande nr 277
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Nej, det var inte fel för två år sedan. Det var ett bra beslut, och Lättakuten har gjort ett bra arbete. Men vi måste hela tiden se över hur utbudet ser ut. Nu tycker vi att det är oerhört viktigt att vi ser över de närakuter som kommer att finnas i länet, så att det blir lugnt och tryggt för befolkningen och man vet vad man kan vänta sig. Det ska finnas labb och röntgen, och det ska vara möjligt att bege sig dit i stället för att gå till den vanliga akuten. Det är egentligen detta som är den stora poängen med lättakuter.

Anförande nr 278
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Marie, jag har förstått att du vill tillsätta en utredning om detta med avgifter på ambulanser. Därför frågar jag dig: Tycker du att en människa som är beroende av försörjningsstöd ska fundera en stund innan man ringer efter ambulans om man har blivit sjuk?

Anförande nr 279
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Jag tycker inte att någon människa som behöver en ambulans ska fundera på om man ska våga ringa eller inte. Men jag tycker att den som behöver ambulansen ska kunna leva i vishet om att det finns ambulanser som är tillgängliga när man behöver dem. Om jag får seriösa signaler från personal i ambulansen om att de upplever att de kör som taxi med människor som borde ha tagit ett annat färdmedel till sjukvården, alternativt kanske inte ens behövde sjukvårdens resurser, tycker jag att vi måste ta det på riktigt stort allvar och fundera på hur vi ska göra för att ambulansen faktiskt ska vara ledig och finnas till hands den gång någon verkligen behöver den.

Anförande nr 280
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Bo Burström, som är professor på Karolinska Institutet, har gjort en utredning om dem som har försörjningsstöd. Han har frågat dem om det någon gång har hänt att de låter bli att gå till doktorn för att de inte har råd. Ungefär en sjättedel av dem säger att de har låtit bli att gå till doktorn. Av de ensamstående mammor som lever på försörjningsstöd svarar ungefär var fjärde att de ibland låter bli att gå till doktorn fastän de skulle behöva det.

Jag tror att du underskattar de problem som finns med människor som har väldigt svag ekonomi. De kommer att sitta och tveka om de ska ringa ambulans eller inte. En rimligare väg att gå vore att exempelvis se till att vi kunde använda de jourläkarbilar vi har. Där har vi beställt 6 000 utryckningar per år, men vi använder bara 2 000 utryckningar per år. Ambulanspersonalen skulle till exempel kunna ringa efter en sådan om de befinner sig i tveksamma lägen.

Det finns alltså bättre och smartare vägar att gå än att ifrågasätta fattiga människors rätt att beställa ambulans om de behöver det.

Anförande nr 281
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Ambulansavgift har införts i flera andra landsting. Merparten av dem är, om jag har räknat rätt, styrda av socialdemokrater i olika koalitioner. Jag ska inte kräva dig på ett svar om de gör rätt eller fel.

Jag tycker inte heller att människor i något läge ska tveka att ringa ambulans. Men låt oss tänka ett steg längre. När man ringer ambulans hamnar man ändå på en akutmottagning. Där kostar det pengar. I de landsting som har infört ambulansavgift har den i allt väsentligt legat i högkostnadsskyddet. Det finns några enstaka undantag i landsting som jag också tror är socialdemokratiskt styrda.

Jag säger inte här att vi ska införa en avgift på ambulanser. Jag säger att vi ska titta på det. Vi måste vara modiga. Vi måste våga vända på precis varenda sten, för den gång någon är riktigt, riktigt svårt sjuk ska det finnas en ambulans som kan komma. Då ska den inte hålla på och köra taxiresor med någon som inte hade lust att ta sig till vården på annat sätt. Jag tycker det är oerhört viktigt. Det är en skyldighet vi har gentemot medborgarna.

Anförande nr 282
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag konstaterar bara att i många av de landsting där man har infört en ambulansavgift har man en mycket kärvare ekonomi än vi har i landets mest välmående region. Utifrån vad Marie Ljungberg Schött säger just nu kan jag också konstatera att hon tror att det är en utbredd vana hos väldigt många människor att använda ambulanser som taxi. Jag tror inte att så är fallet.

Anförande nr 283
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Jag säger inte att den är utbredd. Jag säger att den ambulanspersonal jag har talat med — och jag har talat med väldigt många under de månader jag har haft detta uppdrag — berättar att detta för dem är ett mycket stort problem. Jag tycker att vi ska ta detta på allvar.

Det förvånar mig inte ett ögonblick att det kärvar i ekonomin för en del av de socialdemokratiskt styrda landstingen. Det skulle inte heller förvåna mig om de personer som bor där också har en kärvare ekonomi. Då är det än mer synd om dem, särskilt när man har valt att inte låta detta ingå i högkostnadsskyddet.

Jag tycker verkligen att vi ska våga vända på varenda sten. När det sedan kommer ett förslag, antingen om att vi ska införa en avgift eller om att vi inte ska göra det, kan vi diskutera om det är klokt eller inte. Det vi säger nu är bara att vi vill titta på detta, för vi tycker att det är viktigt. Jag vill gå ännu längre och vända på jättemånga stenar. Jag tycker att vi ska titta på om vi kan lägga ut driften av något av våra stora akutsjukhus. Det är inte alls säkert att det är möjligt, men att inte våga diskutera att utsätta ytterligare vård för konkurrens tror jag vore jättedumt, för det har en enorm dynamisk effekt att vi bara står här och diskuterar det.

Anförande nr 284
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Nyttja våra jourläkarbilar! Se till att bemyndiga våra specialistutbildade ambulanssjuksköterskor att säga nej till kända passagerare i ambulanserna! Det är en mycket bättre väg än att äventyra fattiga människors rätt till ambulans.

Anförande nr 285
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Det är precis detta som utredningen ska titta på. Om det finns olika sätt att göra så att ambulanserna blir lediga ska vi göra det. Att utnyttja jourläkarbilarna är alldeles självklart.

Anförande nr 286
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Ordförande! Håkan Jörnehed, du talade om Vänsterpartiet som ett feministiskt parti. För ett sådant tycker jag att ni är oväntat kvinnofientliga. Ni i vänstern gör vad ni kan för att stoppa valfriheten och hindra privata aktörer från att bidra till hälso- och sjukvården. Detta skadar både sjukvården, patienterna och kvinnors företagande och arbetsmarknad. Det menar jag är antifeministiskt.

Drygt en miljon stockholmare har valt privat husläkarmottagning. Ca 17 000 kvinnor går till privat mödravård. Jag tycker att det är förmätet att underkänna deras val, och det är knappast feministiskt.

Nio av tio aktörer i vårdsektorn är småföretagare med färre än 20 anställda. Det är dessutom en bransch som domineras av kvinnor på ledande befattningar. Drygt hälften av vård- och omsorgsföretagen leds av kvinnor, att jämföra med en knapp tredjedel i näringslivet i stort. Er kamp mot de privata aktörerna i välfärden är också en kamp mot kvinnors företagande.

Er politik för att stoppa vinster i välfärden gör att färre kvinnor vågar satsa på företagande. Två av fem välfärdsföretagare har avstått från nyinvesteringar eller nyanställningar på grund av osäkerheten som de rödgröna bär ansvaret för sedan valet. Lite har det klarnat i riksdagen i dag, och det är vi tacksamma för. Men de 18 000 personer som är anställda i privata vårdföretag här i Stockholms län — de flesta av dem är kvinnor — vad tänker du säga till dem? Menar ni allvar med att ni vill tvinga dessa verksamheter att slå igen och att de 18 000 medarbetarna ska förlora sin arbetsgivare?

Anförande nr 287
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande! Det var ett fullkomligt underbart inlägg av Anna Starbrink. Det finns ett ordspråk om att man inte ska kasta sten i glashus. Men Anna Starbrink har ju fattat beslut om att dra ned 5 procent på alla vårdval, vilket drabbar just de små aktörerna och kvinnliga företagare. Vi blir uppvaktade av dem, när det gäller både fysiologi och gynekologi. Där kommer man nu att säga upp personal på löpande band, för man klarar inte den något ogenomtänkta besparingen på framför allt medicinska aborter.

Om jag vore Anna Starbrink skulle jag inte kasta sten i glashus. Jag skulle i stället föra en politik som månar om de små företagen.
Anförande nr 288

Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Men du vill inte svara på frågan om vad du ska säga till de 18 000 anställda i företag som du inte vill ska finnas. Det handlar om företag som du inte vill ska få vara med i något vårdval över huvud taget. Du vill reglera dem och se till att de inte får vara framgångsrika. Kan du svara på det?

Vi inför fler vårdval. Vi tar ansvar för att kostnadsutvecklingen inte ska bli orimlig och för att vi ska använda skattepengarna varsamt. Men du vill förbjuda dessa arbetsgivare. Ge svaret, om inte till mig så till de 18 000 anställda!

Anförande nr 289
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Då är Anna Starbrink dåligt påläst. Vänsterpartiets förslag handlar om att reglera vinsten. Vinstdriften ska inte vara det drivande. De allra flesta små företag som du talar om kommer inte att beröras av detta. Du vet att vi vill lägga kraft och energi på att ge oss på de stora drakarna, riskkapitalisterna, och där är det nästan bara män som sitter i företagsledningarna. Det är dem du månar om.

Återigen: Det är ju du som har fört en politik som drar ned vårdvalen. När det gällde medicinsk gynekologi skrev ni i Dagens Samhälle att vi i Vänsterpartiet ville pumpa in pengar till de privata gynekologerna. Men om man har infört ett sådant system, Anna, så måste man ju betala de privata utförarna, för annars drabbar det patienterna. Och det är väl patienterna vi är här för, Anna, inte vårdföretagarna?

Anförande nr 290
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Ja, det är för patienternas skull som jag slåss för att få införa fler vårdval, vårdval som ni säger nej till. Er politik för att stoppa vinster i välfärden och allmänt krångla till det för företagare leder ju just nu till att färre kvinnor vågar satsa. Den leder till att de som driver företagen inte vågar nyanställa. Det är klart att detta drabbar patienterna.

Vi behöver fler som bidrar till hälso- och sjukvården, inte färre. Det faktum att vi i Alliansen tar ansvar för kostnadsutvecklingen är viktigt. Vi vill gärna göra de här förändringarna på ett sätt som fungerar väl för hela branschen. Det är en väldig kontrast gentemot dig. Du vill bara sätta käppar i hjulet och säga nej till fler vårdval. På riksnivå slåss ni med näbbar och klor för att stoppa LOV och annat.

Anförande nr 291
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Vi tar ansvar, säger Anna Starbrink. Hur kan man då lägga fram en budget som man inte har majoritet för i fullmäktige? Detta kommer att drabba sjukvården och patienterna. I varenda hälso- och sjukvårdsnämnd behandlar man besparingar och neddragningar i vården. Är detta att ta ansvar för patienterna och för kvinnors hälsa, Anna?

Anförande nr 292
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Kanske någon har glömt bort det, men i går bidrog ni till ett beslut som dränerar landstinget på 700 miljoner kronor. Dem måste vi i dag försöka hämta hem, och det kommer tyvärr inte att gå obemärkt förbi i vården. Men lägg inte ansvaret någon annanstans än hos dig själv, Håkan!

Anförande nr 293
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Höj skatten, som vi föreslår.

Anförande nr 294

Landstingsrådet B o h l i n (KD): Ordförande, ledamöter! Jag vill fortsätta på jämställdhetstemat. Håkan Jörnehed talar om endometrios och förlossningsvården. Vi har i vår budget lagt fram konkreta förslag om detta. Jag vill gärna känna dig på pulsen, Håkan. Tycker du att detta är bra förslag, eller är du mer intresserad av att slå in öppna dörrar och hålla ett högt tonläge i debatten?

Apropå förlossning och vårdval vill jag också säga att vi har haft fyra hänvisningar till ett annat län på ett halvår. Det är en väldigt bra siffra. Jag skulle gärna vilja att den var noll, men fyra är inte mycket. Vårdvalet fungerar.

Anförande nr 295
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): När det gäller endometrios var det en motion för ett tag sedan, Ella, som du inte biföll.

När det gäller förlossningsvården tycker vi att det är jätteviktigt att fortsätta med utbyggnaden och att öppna förlossningsavdelningen vid S:t Görans sjukhus.

Anförande nr 296
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ella Bohlin, man ska ju ha lite evidens och kunskap. Kan du inte lova mig att under det här året åker du och jag ner till ortopedkliniken på Mölndals sjukhus, som har infört sex timmars arbetsdag? Där har man anställda som är billigare och mer effektiva. Sedan kan vi prata om detta nästa år, för då har vi skaffat evidenskunskap om hur sex timmars arbetsdag fungerar i praktiken.

Anförande nr 297
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Fru ordförande! Jag berättade i går om de stora satsningar som Alliansen gör inom kollektivtrafiken. Ambitionerna inom sjukvården är på intet sätt lägre, tvärtom. Landstinget satsning på framtidens hälso- och sjukvård handlar om att strukturera om vården, så att den kan möta invånarnas behov. Det handlar om att bygga ut sjukvårdens kapacitet för att möta en växande befolkning, liksom att förändra arbetssätt och ta vara på de möjligheter som forskning och ny teknik möjliggör.

På NKS kommer vi att kunna erbjuda världsledande vård inom ett antal olika specialiteter. Redan nästa år öppnar de första avdelningarna, och år 2018 kommer hela sjukhuset att vara i drift. För närvarande pågår också investeringar på samtliga akutsjukhus utom Norrtälje, dels för att man ska kunna ta över de verksamheter på gamla Karolinska som inte ska flytta över till NKS, dels för att utöka den totala vårdkapaciteten. Därtill kommer närsjukhusen att renoveras och byggas ut för att tillgodose lokalbehov för geriatrik, psykiatri och olika öppenmottagningar.

När vi lite senare i dag kommer till passet om investeringar kommer jag mer konkret att gå in på planerna för varje sjukhus. Den sammanställning som finns på bilden här visar hur det totala vårdutbudet kommer att öka de närmaste åren.

Vi har inom Alliansen en plan för att bygga ut sjukvården för att möta såväl behovet hos en ökande befolkning som de förändringar som ny teknik och forskning möjliggör. Vi har en finansiering för detta.

Jag skulle avslutningsvis vilja upprepa den fråga jag ställde till Socialdemokraterna i går men som förblev obesvarad. Ni vill kunna sälja ett antal sjukhus för att finansiera er egen budget, men ni har inte angett vilka. Jag tror att väljarna förtjänar ett svar på den frågan. Vilka fastigheter, som fullmäktige inte redan har gett i uppdrag att sälja, vill ni ha upp på försäljningslistan för att få ihop era 20 miljarder kronor? Och hur ska ni hantera de verksamheter som har sina lokaler där i dag? Ska de vara kvar och betala en extern hyra, ska de hyra lokaler någon annanstans, eller ska vi bygga nya lokaler för dem?

Det behöver inte alls vara fel att sälja fastigheter, inte heller att flytta till andra lokaler eller att bygga nytt. Det kommer Alliansen också att göra när så är relevant. Men alla dessa alternativ innebär att kostnaden består eller till och med blir större, även om den hamnar på en annan rad i resultaträkningen. Hur menar du, Erika Ullberg, att ni ska kunna få ihop era 20 miljarder på tio år för att finansiera ännu fler investeringar?

Anförande nr 298
A n d e r s L ö n n b e r g (S): Ordförande! Nya behandlingsmetoder kommer i allt snabbare takt. Vet ni till exempel att på cancerområdet pågår i dag projekt med 12 500 helt nya behandlingsmetoder? Det rasar in nya lösningar och nya behandlingsmetoder I en takt som vi aldrig har sett förut. Detta ansluter till sjukvårdens grundläggande uppgift, och sjukvårdens värdeförädlingskedja ser lite annorlunda ut än den gör på andra områden. Den syftar nämligen till att göra dödliga sjukdomar till kroniska sjukdomar, att göra kroniska sjukdomar till akuta sjukdomar och att göra akuta sjukdomar förebyggbara. Längs denna värdeförädlingskedja har vi alla en skyldighet att försöka driva vården framåt.

Alla medborgare betala till det här systemet, men de flesta medborgare får i dag inte tillräcklig hjälp av systemet. Hur kan vi då leda detta i bevis? Mellan 80 och 85 procent av vårdkostnaderna i Stockholms läns landsting går till kroniker. Definitionen av kroniker är att de inte går att bota.

Men nu är vi inne i nästa våg av sjukvårdens utveckling, och nu kommer det att spottas fram metoder där kroniker faktiskt kan bli botade. Vi har just sett det komma när det gäller hepatit C. Det är likadant med malignt melanom, och på kanske bara 20 till 30 års sikt kan faktiskt kanske cancersjukdom bli förebyggbar. Det är alltid detta som är grunden när vi ska tala om framtidens hälso- och sjukvård och vad en landstingsbudget ska syssla med. Det är lätt att fastna i öppettider och frågan vem som ska hålla öppet under sommaren, men den riktigt stora uppgiften handlar om att rusta vår sjukvårdsapparat för framtiden.

Då har vi en annan politisk debatt som handlar om vad som är basen i hälso- och sjukvården. Är det primärvården? Är det drömmen om doktor Finlay som Anna har? Eller är det de kunskapsbyggande sjukhusen? Svaret är att vi i dag kan se att sjukvården behöver en helt ny bas för framtiden. Det vi ska bygga för framtiden är att mycket som möjligt av sjukvården kan bedrivas i sjuka människors hem. Sjukhus är farliga platser som har tio gånger så hög onödig dödlighet som trafiken. Akta er för dem!

Vi har sett hur systemen utvecklar sig i vårt landsting. En del är vi överens om, men vi har fokus på lite fel saker. Dagens budget har det också. Vi har ett system med fokus på kostnader, inte på kvalitet, på personal, inte på resultat, på nya resurser i stället för effektivitet, och på hela Stockholms sjuka: Vi är helt besatta av evidensbaserad vård och fattar inget om innovation. Det har till och med gått så långt att detta har blivit ett motsatspar. Inget ska användas förrän det är belagt, och eftersom inget nytt är belagt kan det inte heller användas eller prövas.

Utvecklingen går så snabbt att till och med den senaste historien som ska beskriva hur snabbt utvecklingen går känns lite gammal. Den handlar om att Avicii, som var helt okänd för några år sedan, har kommit på frimärke. Förr i tiden tog det 100 år att hamna på frimärke, om man inte var kung. Numera kan man hamna där på ett par års sikt. Detta delar in befolkningen i två olika grupper när det gäller hur man ser på digitaliseringen i samhället. De som är över 35 frågar: Vem fan är Avicii? De som är under 35 frågar: Vad fan är ett frimärke?

Skulle vi i dag fråga hälso- och sjukvården vad man där har för teknikutvecklingsbehov skulle vi få svaret: Ta gärna fram den mobila faxen, för den behöver vi, i stället för att använda Skype och andra moderna hjälpmedel.

Vi har ett antal problem som vi måste ordna. Vi har styrsystemet. Vi har digitaliseringen, där en stor del av patienternas otillfredsställelse är att man överallt annars i samhället kan

använda mobiler, it och andra saker men inte i sjukvården. Styrsystem, digitalisering, vårdstrukturer, nybyggen – allt är ju uppe och rör på sig, och allt är baserat på gamla kunskaper och föreställningar om sjukhus och primärvård och nu måste vi gå framåt. En central del i detta är hur det hela ska styras, och en central byråkrati är, evidensbaserat, en av de stora svårigheterna när man ska göra kulturella språng i organisationer.

Vi behöver mer patientmakt. Vi behöver mer forskning. Titta i ekonomisk forskning vad alla storföretag säger när de ska omvandla sig, vad Thomas Berglund, Capio säger om hemligheten bakom S:t Göran: Riv de centrala byråkratierna! Annars kommer vi ingen vart.

Anförande nr 299
Shadi Larsson (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag kommer att inleda med att prata om långa väntetider på akutmottagningen. För ett tag sedan kontaktade en kvinna mig. Efter 16 timmar på akutmottagningen på Karolinska sjukhuset fick hon träffa en läkare. Det var 16 timmar med fruktansvärd värk. Jag vill fråga Alliansen: Är det rimligt?

Akutsjukhusen har stora underskott och sjukvården är underutbyggd i Stockholms läns landsting. Detta har tvingat allt fler patienter att vänta många timmar på akutmottagningarna, och väntetiderna ökar hela tiden.

Nu till behovet av äldreakut. I Sverige får vi allt fler äldre. Det riktigt allvarliga är att väntetiderna på sjukhusens akutmottagningar är värst för äldre personer. Därför vill Miljöpartiet investera i en akutmottagning specialiserad på geriatrik. Det skulle gynna äldre patienter, samtidigt som det avlastar övriga akutmottagningar.

Vidare vill vi i Miljöpartiet ha en utökad satsning på ambulansen. När olyckan är framme ska alla känna sig trygga i att de får ett snabbt omhändertagande. För att detta ska kunna garanteras krävs både specialistkompetens bland ambulansvårdpersonalen och att ambulanserna är på rätt plats på rätt tid. Bättre prioriteringar och dirigering samt möjlighet att skriva journal redan i ambulansen behövs.

Hälsovård betyder inte att vi botar sjukdomssymtomen, sedan får folk klara sig själva. Då kommer de snart tillbaka, eftersom de blir sjuka igen. En förbättrad folkhälsa ska synas i organiseringen av vårdcentraler, vårdval och upphandlingar.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budgetförslag.

Anförande nr 300
Hans Andersson (FP): Ordförande, fullmäktige! Först vill jag tacka Anders Lönnberg för hans anförande – nu slipper jag hålla det, för jag håller med om precis allting han sade. Det intressanta är att han frågade, när han fick reda på att jag har tre minuter att prata: Kommer du att få in ordet kalv? Som tur är hade jag med mig den här bilden. Jag tänker avsluta med att tala om varför det är så viktigt. EU-numret på den här kalven som jag har hemma är 1177.

Jag är ordförande i norra sjukvårdsstyrelsen. Det är ett nytt uppdrag för mig. Framtidens hälso- och sjukvård, Framtidsplanen, kommer till stor del att hänga på den nätverkssjukvård som många har pratat om här. Nätverkssjukvården är ingenting som ska stanna i det här rummet, utan den ska implementeras i våra kommuner. En människa som känner sig otrygg i sitt särskilda boende eller sitt ordinarie boende hamnar på akuten.
De utmaningar som jag under det här halvåret har känt att vi måste ta tag i tillsammans – speciellt med de partier som leker med samma skattesats, för då har vi samma förutsättningar att möta framtiden – är delvis de vårdval som nu kommer att gås igenom. De ersättningssystem, de uppföljningssystem och de auktorisationsvillkor som ligger till grund måste ju gynna samverkan, så att det inte blir solitära vårdval var för sig.

Aktiv hälsostyrning tycker jag är ett bra projekt, men en organisation som måste ha guider för att visa människor hur den fungerar borde nog fundera igenom vad man har för struktur och organisation. Vad jag hoppas är att nätverkssjukvården ska vara liksom självsökande. Hamnar man i problem med sin hälsa och behöver vård och omsorg, ska man inte vara beroende av en guide utan systemet ska vara självguidande.

Därför är det viktigt när man går igenom vårdvalen att samverkansnyckeln verkligen lyfts fram och prioriteras.

En resurs som vi betalar rätt mycket för men som inte utnyttjas fullt ut är jourläkarbilarna. När jag åker runt bland de kommuner som jag har ansvar för så försöker vi göra en PR-kampanj för just jourläkarbilarna.

Nu har jag en halv minut kvar och tänkte avsluta med en annan viktig funktion: Vårdguiden. Den där kalven hade inte funnits i livet om inte jag hade haft så långa armar. Den hade felläge. Professionen stod där, tre veterinärer med för korta armar. Kompetensen fanns, men verktygen var felaktiga. Då dök det upp en gammal bonde, som kanske inte hade rätt kompetens men rätt verktyg.

Vård och omsorg är komplexa. Verktyg och kompetens ska hänga ihop. Det här med Vårdguiden är också någonting som vi måste göra PR för. Framtidens medborgare kommer att ha helt andra kunskaper om sin egen sjukdom och diagnosställning, och då måste Vårdguiden kunna ge svar.

Anförande nr 301
I s a b e l l e F l y g a r e (V): Landstingsfullmäktige, åhörare, presidium! Nu lägger Alliansen ned BVC och MVC i Hovsjö. Den borgerliga majoriteten i landstinget har mage att hävda att detta görs på grund av bristande patientunderlag och svårigheter att rekrytera personal.

Sanningen är att man systematiskt försämrat förutsättningarna för verksamheterna i Hovsjö. Jag pratade med en kvinna i personalen så sent som i förrgår, och hon berättade att på grund av dåliga öppettider var man tvungen att jobba högst 85 procent och bemanningen var två personer, så om en var sjuk var en sjuksköterska tvungen att jobba själv där. Det här är ett område där man har haft ordningsvakter som bland annat fått följa personal till och från bilar på kvällar. Under sådana arbetsförhållanden är det inte så underligt att det är svårt att rekrytera personal!

I stället har Alliansen satsat på den vårdvalsmodell där man skapar överetablering där det är mest lönsamt, det vill säga där patientunderlaget utgörs av relativt sett friskare och mer välmående medborgare. Detta har inneburit att Stockholms innerstad och Östermalm har fått en markant ökning av utbudet av vårdgivare, medan mindre lönsamma patienter i utsatta områden som Södertälje och Hovsjö har fått se sina lokala vårdgivare lägga ned.

I Hovsjö har barnmorskemottagningen och BVC målmedvetet och strävsamt arbetat för att verka rådgivande och uppsökande i ett av Sveriges mest utsatta områden. En nedläggning av dessa instanser kommer att innebära att många familjer inte får nödvändig, ja i vissa fall livsavgörande, hjälp och råd i ett avgörande skede i livet. Detta innebär även att många barn i området kan komma att vara ovaccinerade i framtiden, då många familjer inte känner till vaccinationsprogrammet – och inte kommer att få möjligheter att göra det heller. Detta blir ytterligare en tråkig milstolpe i vår väg mot ett Stockholm med ökade vårdklyftor mellan dem som har och dem som inte har.
Vänsterpartiet i Södertälje vill i sin budget satsa på en familjecentral i Hovsjö, vilket var tänkt att samverka med BVC och MVC. På det sättet skulle vi ha möjlighet att bygga ut servicen i området och se till att de så viktiga tidiga insatserna finns på plats där behovet är som störst. För att en sådan verksamhet ska fungera krävs det att man gör en adekvat satsning från landstinget. Den satsningen, ser vi nu, finns inte.

Det skulle också innebära att man behöver ombesörja ett bra stöd för den så viktiga personalen på plats och se till att man får goda löneavtal och arbetsvillkor.

En bra start i livet är en av de viktigaste satsningarna man kan göra – medmänskligt, ekonomiskt och ur folkhälsosynpunkt. Allra störst effekt får man om man satsar där behoven är som störst.

Vi är rädda om våra skattepengar och vill att de ska läggas på vård där behovet är som störst och där det är som klokast att satsa. Då ska vi inte ha ännu en vårdgivare på Östermalm. I stället bör alla resurser vi kan uppbåda satsas på de barn i utsatta områden som behöver få den hjälp man ibland inte ens känner till att den finns att tillgå.

Alliansens tal om valfrihet och vårdval låter kanske bra – men då är frågan: Valfrihet för vem? Ja, inte för barnen i Hovsjö i varje fall! Så här kan vi inte ha det!

Därmed yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 302
G u n i l l a H e l m e r s o n (M): Herr ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till Alliansens budgetförslag.

Sedan kan jag börja med att svara lite grann på det som Isabelle sade. Hon pratade om dåliga öppettider. Det är samma tider som gäller för alla med uppdraget BVC eller MVC. Om man ska ha den verksamheten över huvud taget så gäller samma villkor för alla utövare, så det är ingen skillnad.

Vad Isabelle valde att inte säga är att Södertälje kommun nu tillsammans med de här verksamheterna arbetar för att inrätta en familjecentral där socialtjänsten samarbetar med landstingets olika verksamheter och i bästa fall också en öppen förskola, som är kommunens ansvar. Det framgår också i de ärenden som sjukvårdsstyrelsen behandlade att arbetet pågår och man kommer att få till stånd det här. Man konstaterade att det faktiskt är så att man när familjecentralen har inrättats kan erbjuda både blivande mammor och barn precis det som BVC och MVC har erbjudit i dag.

Men det är också så att verksamheter i områden som inte har tillräckligt många listade tappar sin auktorisering därför att det är oerhört viktigt i just de här verksamheterna att man uppfyller kompetenskraven, och det kan man inte göra om man inte har tillräckligt många nyfödda barn till exempel. Det är mycket viktigt att vi håller på kvaliteten.

Jag hade tänkt beröra två saker inom hälso- och sjukvården, nämligen våra tre sjukvårdsstyrelsers samverkan med länets kommuner och stadsdelarna i Stockholm och lite grann om det första året med det nya uppdraget första linjens psykiatri för barn och unga med psykisk ohälsa.

Jag börjar med det senare. Det avser barn och ungdomar mellan noll och 17 år och är ett tilläggsuppdrag som kan sökas av både husläkarmottagningar och barn- och ungdomsmedicinska mottagningar som har öppenvård och som har rätt kompetens hos sin personal för uppdraget.

Jag tycker det är väldigt glädjande att det här tilläggsuppdraget nu finns på över 30 platser i vårt län – ganska många platser i södra länet, betydligt fler än i norra länet faktiskt, för omväxlings skull. Det finns också på många ställen inom Stockholms stad och Ekerös område, och det inkluderar då förorterna.

Bara under första tertialet i år har totalt över 2 000 barn i länet gjort nästan 5 600 besök. Vi vet ju alla att psykisk ohälsa hos många av våra barn och ungdomar är och tyvärr har varit ett växande problem, en verklig utmaning – en utmaning som nu möts med bland annat den här satsningen för att snabbt få hjälp med sina problem innan bekymren förvärras.

Vår samverkan med länets kommuner utvecklas efter hand. Bland annat ger de här mötena goda tillfällen att informera om respektive huvudmans planering av olika verksamheter som berör den andra huvudmannens områden, och också de förändringar och funderingar man kan ha kring utvecklingsidéer för våra gemensamma invånares bästa. För närvarande diskuterar vi också med ett flertal av kommunerna nya samverkansavtal, då de gamla löper ut efter hand. Då skärper vi skrivningarna om bland annat de överenskommelser som finns mellan kommunerna, framför allt genom KSL, med godkännande i respektive kommun, och landstinget genom hälso- och sjukvårdsnämnden, för att försäkra oss om att de kontinuerliga uppföljningar som ska göras verkligen genomförs.

Jag vill också påminna Håkan Jörnehed, som talar sig varm för insatser att möta psykisk ohälsa hos unga, om att det är bland annat ett svar på detta.

Anförande nr 303
Isabelle Flygare (V): Ja, vi har samma öppettider som alla andra – men det är ju det som är problemet, Gunilla Helmerson! Det ska inte vara samma för alla. Här behövs det större och bättre insatser. Sjuksköterskorna på plats säger att de behöver jobba uppsökande och på ett annat sätt, och då krävs det mer resurser.

Det är inte samma vård för alla som är en lika och rättvis vård.

Anförande nr 304
Gunilla Helmerson (M): Innan vårdvalet infördes inom de här områdena var det väldigt olika öppethållandetider. Nu är alla tvungna att ha öppet varenda vardag och hela tiden under normal arbetstid. Det är en väsentlig skillnad mot tidigare.

Det finns absolut inget förbud mot att ha öppet andra tider om man vill, och det finns tidigare exempel på att vårdcentraler eller husläkarmottagningar, bland annat i Södertälje – och då var det två privata, faktiskt – som frågade landstinget om de fick ha öppet lite andra tider eftersom patienterna behöver komma tidigare på morgnarna ibland, eller lite senare på kvällarna. Landstinget svarade förstås: Självklart får ni det! Därefter hade de öppet andra tider, och det passade både patienter och personal. Man kunde ha lite mera tunt med personal vissa tider när det inte var samma tryck.

Anförande nr 305
Michel Silvestri (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det är lika intressant som avslöjande att när den så kallade Framtidsplanen, Framtidens hälso- och sjukvård, ska debatteras här så är det inte ansvarigt sjukvårdslandstingsråd som för taktpinnen utan fastighets- och investeringslandstingsrådet Paul Lindquist. Det tydliggör Alliansens syn på Framtidens hälso- och sjukvård som ett renodlat byggprojekt – återigen, tyvärr.

Vi i Miljöpartiet har sagt det förut, Susanne Nordling sade det lite tidigare, men vi måste tydligen upprepa det: Framtidens hälso- och sjukvård är inte ett byggprojekt! Det är en historisk omställning av hälso- och sjukvården, där den resurs som är långt mycket viktigare än Nya Karolinska i Solna och alla andra byggkomplex är just vårdpersonalen.

Som alla här vet är syftet med Framtidsplanen att patienterna i högre grad ska få vård utanför akutsjukhusen. I stället är det i första hand primärvården som ska ha ett mer omfattande uppdrag. För detta måste det skapas förutsättningar.

Vi är flera partier, även över blockgränsen, som vill se mera av personcentrerad vård. Problemet är bara att vi tycks mena olika saker. För den styrande minoriteten tycks personcentrerad vård vara en verksamhet där konsulten står i centrum. Det är svårt att få fram siffror på totala konsultkostnader – vi har hört några siffror tidigare i dag – men de tycks ligga någonstans mellan 1,2 och 2 miljarder kronor för föregående år. Och bland alla dessa har ni i Alliansen dessutom anlitat konsulter för att hålla reda på alla konsulter. Detta, i kombination med världens dyraste sjukhus, är vad Alliansen menar med Framtidens hälso- och sjukvård.

Miljöpartiet menar i stället att landstinget måste börja ta hand om sin egen vårdpersonal. Därför satsar vi tydligt på personalen, inte bara på sjukhusbyggen. Vårdpersonalen måste finnas med, annars kan vi aldrig sätta patienten i centrum utifrån ett helhetsperspektiv.

Avslutningsvis: Det ser tomt ut på de ansvariga landstingsrådens bänk, men jag ställer ändå en fråga till landstingsrådet Paul Lindquist. Hur ser du på primärvårdens roll i Framtidens hälso- och sjukvård, och vilka åtgärder vidtar ni från Alliansens sida för att skapa bästa möjliga förutsättningar för primärvården i det viktiga uppdrag som den ska ha? Den frågan ställer jag med tanke på att ni så sent som i går kväll kastade fram ett helt nytt budgetförslag. Hans Andersson från Folkpartiet visade upp en kalv tidigare, men ni ska nu i ännu högre grad än tidigare använda SLSO som kassako och mjölka den ännu mer. Hur tänker ni att det här ska gå ihop?

Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 306
Landstingsrådet Ljungberg Schött (M): Tack, ordförande! Först ska jag säga att det inte alltid är av ointresse man inte är här inne – jag satt ute i matsalen och lyssnade till dig hela tiden, Michel.

Om du lyssnade på mig i morse, så berättade jag i början på det här passet att hela fundamentet för att Framtidens hälso- och sjukvård ska fungera faktiskt är primärvården. Därför behöver vi ha en riktigt bra relation med primärvården.

Framtidens hälso- och sjukvård är naturligtvis inte husen – det är självklart! Men vi behöver ha husen, för finns inte husen så finns det heller ingenstans att driva vården.

Anförande nr 307
Michel Silvestri (MP): Tack, Marie. Men ord är en sak, och sedan är det en annan sak vad man visar i både budgetförslag och handling.

Det var ju ändå så att när vi mer renodlat kom in på temat Framtidens hälso- och sjukvård var det Paul som var här uppe, och dessutom redogjorde på ett imponerande sätt för alla vårdplatser ni ska inrätta i sjukhusen.

Det var också intressant att notera att det är Moderaterna som tar åt sig äran för det – inte Alliansen, uppenbarligen.

Anförande nr 308
Jonas Lindberg (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! Stockholm växer, befolkningen ökar och fler blir sjuka. Mycket i vår vårdapparat i dag funkar bra – vi botar sjukdomar vi tidigare aldrig trodde att vi skulle göra. Vi har ett landsting med tung och högspecialiserad

vård, där man genomför avancerade ingrepp och behandlingar som inte finns i andra områden i vårt land.

Men vi har problem. Vissa problem blir faktiskt värre. Vårdplatserna, till exempel, har inte blivit fler. När platserna inte finns börjar man bråka: ”Vi har inte plats för dig, du är någon annans patient.”

Senast i går fick jag höra om patienten Eva, som skulle byta från högspecialiserad vårdnivå till en vanlig vårdavdelning. Hon hade både skallskada och bukskador. Ingen ville ta ansvar för henne. Neurokirurgen hade inte plats och vilja, den vanliga kirurgavdelningen likaså. Till slut blev ärendet en chefläkarfråga och Eva pressades in på en ortopedavdelning med redan tre överbeläggningar.

Eller Erik, som i sin djupa depression valde att försöka avsluta sitt liv genom att hoppa från Västerbron. När hans fysiska skador var åtgärdade ville inte psykiatrin ta hand om honom, för att han var för somatiskt sjuk, och på de somatiska vårdavdelningarna fanns inte kompetensen att behandla hans ångest och depression. Erik hoppade då från fönstret på sjätte våningen från vårdavdelningen och finns i dag inte med oss.

Klagomålen till patientnämnden har ökat med 11 procent från 2013 och med hela 25 procent från 2010. Vårdplatsbristen är det mest angelägna problem vi har i dag.

Vänsterpartiet föreslår därför i vår budget offensiva satsningar på att säkra kompetensförsörjningen i vården med 500 miljoner kronor extra. Vi tar ett större ansvar för arbetsmiljön och lönebildningen på våra akutsjukhus. Vi lyssnar till det som personalen säger fattas i deras verksamheter för att de ska kunna göra ett bra jobb.

Vänsterpartiet anser att politiken ska ställa tydligare krav på att patienter, närstående och personal i högre utsträckning ska involveras i utformningen av nya arbetssätt och förändringar i vårdapparaten.

I dag ser vi i stället hur Alliansens tänk med konsulter sipprar ned även i hur sjukhusen arbetar. Dyra konsultbolag köps in för att implementera modellen med värdebaserad vård. Det är inte ett ansvarsfullt sätt. Låt dem som har kompetens och erfarenhet från sjukvården och vet vad som behöver göras ta ledartröjan!

Sjuksköterskan Madeleine jobbar på Solnas akutmottagning och berättade för oss på ett studiebesök att för några år sedan ansåg man det vara en patientsäkerhetsrisk om patienter övernattade på akuten, att de fick trycksår eller inte kunde få hjälp till toaletten. I dag talar man i stället om att det är en framgång och ett mått på patientsäkerheten att ingen ska dö på akuten.

Vänsterpartiets budget innebär att vi tar in på en ny väg och börjar agera ansvarsfullt på de utmaningar och problem vi har i vården i dag. Vi har visionerna där patienternas valfrihet och delaktighet inte handlar om att bara välja mellan Aleris och Praktikertjänst – vi vill stärka patienternas ställning så att delaktigheten sträcker sig till att deras åsikter blir viktiga för vården av framtidens patienter, där man inte hamnar i kläm på grund av vårdplatsbrist och timmar på en brist på akuten och där patienterna anses vara en resurs i sin egen vård och vårdplanering. Då måste vi gå ifrån dagens tänk med att mäta pinnar och prata om vård som produktion. Det är så vi på allvar skapar en organisation som kan ge patienterna en värdefull och säker vård.

Bifall Vänsterpartiet!

Anförande nr 309
Inger Akalla (M): Ordförande och presidium, fullmäktigeledamöter och åhörare! Hälso- och sjukvårdsnämnden har tre sjukvårdsstyrelser, som har många viktiga uppdrag. Ett av dem har Gunilla Helmerson alldeles nyss talat om, nämligen att vi ska samverka och samråda med länets kommuner och med Stockholms stadsdelar när det gäller hälso- och sjukvårdsfrågor. En självklar samverkansfråga är ungdomsmottagningarna, som landstinget och kommunerna har ett gemensamt ansvar för och som landstinget bemannar med främst barnmorskor och läkare och kommunerna med kuratorer och eventuellt annan personal.

Ungdomsmottagningarnas uppdrag är att främja god sexuell hälsa, stärka identitets- och personlighetsutvecklingen, förebygga och tidigt upptäcka psykisk ohälsa och sociala problem för ungdomar i åldern 12 till och med 22 år och att bedriva en utåtriktad verksamhet, till exempel i skolor. Alla besök är avgiftsfria på ungdomsmottagningarna.

I dag finns det 33 ungdomsmottagningar i länet, och 11 av dem finns i Stockholms stad. Under 2014 gjordes 113 000 besök hos läkare och barnmorskor. Kuratorernas antal besök registrerar inte vi utan kommunen – vi brukar ha det också uppe vid våra samverkansmöten.

Ella Bohlin talade tidigare om hur nöjda ungdomarna är med den hjälp de får på ungdomsmottagningarna. Det är ju fantastiskt med siffror som ligger mellan 96 och 100 procent!

Vi har arbetat mycket för ökade öppettider. Ungdomarna ska kunna gå till ungdomsmottagningen inte när de arbetar eller när de är i skolan, utan på tider som passar mycket bättre. I dag kunde man läsa i Metro att RFSU var osäkra och inte tyckte det var bra att ungdomsmottagningarna var så mycket stängda på somrarna, men i Stockholm har vi fått beröm av RFSU för att vi har ungdomsmottagningarna öppna just under sommaren, och också för att vi har tider som ligger utanför 9 till 17. Två mottagningar i staden har lördagsöppet.

Hittills har ungdomarna kunnat välja vilken mottagning man vill gå på. Den valfriheten är väldigt viktig, så att också den tveksamma tjejen och killen verkligen går till ungdomsmottagningen och gör det första, nödvändiga besöket. Nu visar det sig, till min stora förskräckelse och förvåning, att den nya majoriteten i Stockholms stadsdelar begränsar ungdomarnas valfrihet och har bestämt att ungdomar som bor utanför stadsdelen inte får komma in och träffa en kurator. Att begränsa valfriheten på det sättet och att avvisa ungdomar som vill komma och behöver hjälp, det kan innebära att Emilie, som just har haft sitt första samlag och vill komma och tala om preventivmedel, och Emil, som är orolig för könssjukdomar och kanske mår psykiskt dåligt för övrigt, inte går till någon annan ungdomsmottagning och då inte får någon hjälp alls.

Moderaterna och Alliansen kommer att fortsätta arbeta för att den här valfriheten ska finnas inom alla områden och för att alla ungdomar ska ha rätt att gå och bli mottagna på den ungdomsmottagning som man själv väljer och önskar få hjälp av.

Med detta yrkar jag bifall till Alliansens reviderade förslag till budget.

Anförande nr 310
Lars Harms-Ringdahl (MP): Ordförande, ledamöter! Det är ansvarsfullt att leda vården i Sveriges största landsting. Det är väldigt många risker som ska hanteras, det är mycket som kan gå snett. Miljöpartiet vill satsa på en säker vård och lyfta patientsäkerheten. Den finns nämnd på många ställen i Alliansens budget, men mest som ett önskemål – ingenting om hur man ska nå dit. Det är liksom med som ett honnörsord.

Men det finns mycket att göra. Vi har runt 20 000 vårdskador, varav 700 dödsfall, varje år i vårt landsting. Enligt SKL kostar detta 1,5 miljarder kronor. Det kan man göra väldigt mycket vård för!

Statistiken för vårdrelaterade infektioner visar att Stockholm har bland de sämsta värdena av alla landsting i landet. Statistiken visar också att landstinget är sämst i landet när det gäller att följa hygienrutiner. Det finns således väldigt mycket att göra för att bli bättre.

Ett minimum borde vara att följa patientsäkerhetslagens tydliga krav. Ett sådant är att det ska finnas en patientsäkerhetsberättelse klar senast den 1 mars året efter, där det ska stå vad vårdgivaren har gjort och vilka resultat som har nåtts. Detta har inte landstinget gjort, varken för 2013 eller för 2014.

Därför yrkar jag bifall till Miljöpartiets budget för 2016, särskilt då att intensifiera det förebyggande arbetet avseende patientsäkerhet, och att landstinget årligen ska ta fram en patientsäkerhetsberättelse – det vill säga följa patientsäkerhetslagen.

Anförande nr 311
Olle Reichenberg (M): Herr ordförande, fullmäktige! Alliansen har nu styrt Stockholms läns landsting sedan valet 2006, och det är en historiskt lång tid för ett landsting som tidigare kännetecknades av majoritetsskifte vart fjärde år. Med respekt för våra partiers olika prioriteringar har Alliansen sedan dess utgjort ett väl sammansvetsat gäng med en offensiv förändringsagenda. Det gäller inte minst inom sjukvården, där vi inledde reformarbetet tidigt i och med införandet av de första vårdvalen för åtta år sedan.

Vårdvalen har överlag fungerat mycket väl. Det visar såväl landstingets egna utvärderingar som olika externa granskningar. År 2013 publicerades en omfattande granskning av vårdvalet inom primärvården, en rapport som heter Fem år med husläkarsystemet inom Vårdval Stockholm. Granskningen gjordes av en forskargrupp knuten till KI, Karolinska Institutet. Rapporten är mycket intressant läsning. Där slås bland annat fast att tillgängligheten till primärvården har ökat, liksom produktiviteten. Nyetableringar har skett såväl i Stockholms innerstad som i flera ytterområden. Kommuner och stadsdelar med låg andel besök vid de egna husläkarmottagningarna har fått relativt fler nyetableringar. Karolinska Institutets granskning lyfter alltså fram flera mycket positiva effekter som införandet av vårdval inom primärvården fått.

Detta sporrar oss i Alliansen att gå vidare. Därför rymmer budgetförslaget införande av vårdval inom geriatrik, som vi har hört tidigare i debatten. Dessutom vill vi utreda införande av vårdval inom psykiatri, allmänkirurgi, allmän internmedicin och för IVF-behandling. Utredningsarbetet ska ske i dialog med patient- och branschföreträdare.

Det krävs dock även åtgärder för att stärka kostnadskontrollen inom befintliga vårdvalsområden. Därför är uppdrag och ersättningar inom flera vårdvalsområden föremål för översyn. Förslag till förändringar kommer successivt att presenteras.

Ordförande! Alliansens förslag till budget för hälso- och sjukvården innebär en fortsatt utveckling av vårdvalen och förberedelser för införande av än fler. Det kommer att ytterligare stärka patientens roll i vården och bidra till att göra vården än mer jämlik. Samtidigt fokuseras arbetet med uppföljning och utvärdering, syftande till en ytterligare ökad kvalitet och skärpt kostnadskontroll.

Med det vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget för hälso- och sjukvårdsnämnden.

Anförande nr 312
Christina Enocson-Mårtensson (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Vårdval införs nu på område efter område inom den specialiserade sjukvården, utan att en ordentlig analys av alla befintliga vårdval genomförs. Risken är stor för en fragmentisering, för att vårdkedjor bryts och för att patienter måste gå till flera olika vårdgivare, som inte alltid samarbetar med varandra – och det vet vi ju att de inte gör. Självklart är att patienten ska kunna välja, men det får inte ske på bekostnad av en fungerande vårdkedja och en god tillgänglighet.

Inom några vårdval har nu gjorts fördjupade uppföljningar, inom logopedi och hörselrehabilitering, och vi har sett många förbättringsområden. Vi ser att många av våra förfrågningsunderlag har feltolkats av utförarna och att ersättningssystem inte fungerar som den styrning som vi har tänkt oss. Det är brist på uppföljningar från oss själva och dålig eller ingen information till patienten om till exempel landstingets eget utbud och kostnader för hörapparater. Och vi har den oroväckande kostnadsökningen inom flera vårdval, som vi måste titta särskilt på.

Därför är det dags att göra en ordentlig utvärdering av alla våra 31 vårdval, för att åstadkomma en mer jämlik, effektiv och rättvis hälso- och sjukvård. Vad har fungerat bra i de här vårdvalen och vad behöver vi förbättra? Vad behöver vi tänka på? Och hur håller vi kostnaderna?

När det gäller tillgängligheten kanske någonting håller på att hända. Det finns en trend att vi inte kommer att kunna hålla vårdgarantins fem dagar. Det är lite oroväckande, med tanke på antalet vårdgivare!

När det gäller ersättningssystemen: I dag är det fortfarande så att korta besök premieras före besök med flera och komplicerade besvär. Vi vet att läkare och sjuksköterskor ägnar mycket tid åt att fylla i olika listor, enkäter och annat, i stället för att kunna ge tid till patienterna. Vi måste se över våra ersättningssystem. Vården ska ersättas efter patientens behov och efter kvalitet, i stället för ingrepp och antal ifyllda enkäter!

Ibland kan det gå väldigt fel. Om vi tittar på Vårdval Gyn, ett redan från början underfinansierat vårdval, så har man nu valt att göra besparingsåtgärder genom att minska ersättningen med 5 procent. Flera vårdgivare har nu begärt förtida upphörande av sina avtal, och de anger ekonomin som främsta orsak – de får inte verksamheten att gå runt. Till exempel stänger nu Ersta i september, och där slutar den enda gynekologen som har arbetat med onkologisk eftervård inom vårdvalet.

Med färre vårdgivare riskeras längre väntetider. Ta Sara – hon fick alldeles i dagarna ett återbud på en tid som hon hade hos en av vårdgivarna inom gyn. De hade ingen tid förrän sent i höst att erbjuda henne. Då tänker hon: Vårdval – jag ringer runt till de andra! Hon ringde mottagning efter mottagning. Efter åtta olika mottagningar: ingen tid förrän långt till hösten! Men flera av dem sade: Vänd dig till akuten! Det var inget akut problem, men vad ska Sara göra?

Man tänker sig alltså att vården ska ut från akutsjukhusen, men i stället leder det här till att man styr tillbaka in mot dem – och det är ju fel riktning!

Inom det här vårdvalet har man också valt att sänka ersättningen för de medicinska aborterna. Den kommer att halveras, alltså sänkas med 50 procent. Sammantaget är det i det här vårdvalet stor risk för färre vårdgivare, längre väntetider och det medicinska målet om 90 procent medicinska aborter kommer bara allt längre bort.

I ett vårdutbud med allt fler vårdval, hur går det då med uppdraget fungerande vårdkedjor? En av våra stora utmaningar är ju att få till stånd fungerande vårdkedjor. Det får inte vara som vi läste om Åke och hans 66 läkare i tidningen tidigare i år. Det måste finnas en sammanhållen vårdkedja med läkare som tar ett helhetsansvar för vården, som planerar vårdtillfällena, samordnar med de olika vårdspecialiteterna och mellan sjukvård och annan

huvudman. Patienten behöver se sammanhang mellan vårdinsatserna, få en sammanhållen vård, känna sig trygg och få ett bättre inflytande. Ett helhetsansvar främjar vårdinsatsen och ökar kvaliteten.

Den rådande etableringsfriheten innebär att varje vårdgivare som lever upp till kriterierna för ett vårdval och blir godkänd har rätt att bedriva verksamhet där den anses mest lönsam. Det skapar en ojämlik tillgång till sjukvården i länet, och vi behöver vända på det. Vi socialdemokrater vill att en etableringsstrategi för specialistvård i närsjukvården tas fram, detta för att säkerställa att länets ska få jämlik tillgång till både primärvård och specialistvård.

Självklart är att en individ har rätt att välja, och visst är det så att en mångfald av vårdgivare ofta bidrar till bättre kvalitet. Men det får aldrig ske utan styrning, uppföljning och utvärdering, och valfriheten måste kombineras med ekonomiskt ansvar, med kvalitet i hela vårdkedjan och med samarbete med den medicinska forskningen.

Vi vill tillsätta en effektivitetskommission för att få en bättre fungerande vård utan onödig byråkrati och ineffektiva system – och alltid med patientens behov i centrum.

Bifall till Socialdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 313
M i c h e l S i l v e s t r i (MP): Ordförande! Ja, då är vi inne lite mer specifikt på vårdvalen. Miljöpartiet är för vårdval – men det ska vara när det tydligt ger ett mervärde för patienterna och medborgarna. Däremot har vårdval inget egenvärde i sig – särskilt inte när ordet valfrihet på Alliansbyråkratiska betyder att om du är sjuk måste du åka in till city och välja bland vårdföretagen.

Apropå Alliansbyråkratiska så fick vi ytterligare ett exempel alldeles nyss av Olle Reichenberg – jag tackar för det. Du nämnde apropå ersättningssystem i vårdval att förslag till förändringar kommer successivt att införas. Översatt till vanlig stockholmska blir det ungefär: Se upp där, vårdvalsaktörer, snart kommer osthyveln igen och kapar kanske 5, 10, 15 procent så som nyligen har skett.

De socioekonomiska skillnaderna ökar i vårt län, och detsamma gör skillnaderna i hälsa mellan de rika delarna och de utsatta miljonprogrammen. Av den anledningen ifrågasätter Miljöpartiet – och det nämner vi tydligt i vårt budgetförslag – den fria etableringsrätten i vårdvalet för primärvård. Vi menar att lagstiftningen, både LOV och hälso- och sjukvårdslagen, faktiskt ger möjlighet för landstinget att styra etableringen av vårdcentraler just till de områden som behöver ett hälsolyft – det var samma ord som Anna Starbrink nämnde tidigare, ”hälsolyft”.

Med anledning av det jag just har sagt är det faktiskt upprörande att dagen innan budgetfullmäktige inleddes fattade ni i Alliansen i sjukvårdsstyrelse Söder beslut om nedläggning av mödravårds- och barnavårdscentralen i Hovsjö – vi har hört lite om det alldeles nyss.

Jag instämmer med kommunstyrelsens ordförande i Södertälje, som menar att det är ofattbart att Stockholms läns landsting lägger ned MVC och barnmorskemottagningen i Hovsjö, ett av Sveriges fattigaste områden. Hovsjö i Södertälje är just ett så kallat miljonprogramsområde med stora utmaningar. Utanförskapet är omfattande, andelen arbetslösa är hög, andelen elever som lämnar nionde klass med godkända betyg är låg – och vad gör ni i den styrande landstingsminoriteten för att hjälpa Hovsjö? Jo, ni visar tyvärr Alliansens rätta ansikte, när ni lägger ned primärvården på det här viset. Det är att sparka på den som ligger.

Och det tydliggör att Miljöpartiets inställning är helt rätt: att ifrågasätta ert mantra om fri etableringsrätt för att i stället styra vården just dit där den behövs bäst, oavsett om den drivs av landstinget eller är privat.

Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 314
Olle Reichenberg (M): Herr ordförande! Michel Silvestri från Miljöpartiet ägnar sig nu åt att sprida myten att alla nyetableringar inom primärvården som har tillkommit genom Vårdvalet har hamnat i innerstaden, men de flesta andra här vet att så är absolut inte fallet, utan tvärtom har de fått en tämligen god spridning – inte minst i områden som tidigare har varit underförsörjda med husläkarmottagningar. Vi kan till exempel titta på norra länet där bland annat Sigtuna och Upplands Väsby har fått en rejäl dos av nya vårdcentraler som invånarna nu kan gå till, där det tidigare har varit få. Den bild du ger, Michel, är faktiskt inte sann.

Sedan har du synpunkter på att vi skärper kostnadskontrollen i de existerande vårdvalen. Jag kan bara konstatera att ekonomin är grunden för att vi ska kunna förse invånarna i vårt län med en kvalificerad hälso- och sjukvård, så där håller jag alls inte med dig. Det är självklart att vi ständigt måste se över hur vi jobbar med våra vårdval – och egentligen all vård – och vilka kostnader som de olika verksamheterna drar.

Här kan jag konstatera att det uppenbarligen finns en spricka i oppositionen, eftersom Socialdemokraterna flera gånger i den här debatten har stött just det arbete vi nu har initierat med en skärpt kostnadskontroll – men där går uppenbarligen Miljöpartiet emot.

Anförande nr 315
Michel Silvestri (MP): Tack, Olle Reichenberg, för att du försöker förklara Alliansbyråkratiska – även om översättningen inte var så övertygande.

Du vet liksom jag, Olle, att när det gäller Vårdval primärvård så visst har tillgängligheten ökat, men för dem som mest behöver vården har den försämrats – det pekar mycket på, inte minst Riksrevisionens rapport på det här området.

När det gäller det som du anför i övrigt måste jag ändå säga att det sätt som man har infört besparingar på senast vill jag påstå var en osthyvelsvariant. Apropå det Torbjörn Rosdahl uttryckte om ”hafsörnen” är det ett ganska slarvigt sätt att införa skärpningar och regleringar i ersättningssystem. Det kan man göra mycket mera finstämt och bättre än så, för att få bästa möjliga vård.

Anförande nr 316
Olle Reichenberg (M): Riksrevisionens rapport i all ära, men den är inte mycket att svänga sig med i Stockholms läns landsting. Den har ju inte tittat på våra vårdval utan utgår ifrån framför allt Västra Götaland och Region Skåne.

Vad som däremot verkligen har undersökt Vårdval primärvård inom Stockholms läns landsting är den undersökning som jag refererade till, det vill säga den från Karolinska Institutet. Den visar faktiskt inte alls det du säger, utan den visar tvärtom att en grupp som dragit nytta av vårdvalet och som nu har ökat sina besök på husläkarmottagningar är de äldre, och det är ju någonting som vi under flera år har verkat för.

Det du säger stämmer inte.

Anförande nr 317

Michel Silvestri (MP): Jag tror faktiskt att ni i Alliansen inte var inkluderade i den Riksrevisionsrapporten, för då hade den nog visat ännu mer vilka negativa effekter man riskerar med den typen av vårdvalsutrullning som ni har ägnat er åt när det gäller just primärvården.

Anförande nr 318
Amelie Tarschys Ingre (FP): Det känns spännande att man försöker dra slutsatser av en icke genomförd utrednings uppdrag!

Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! De senaste veckorna har många studenter i vita mössor sprungit ut i den ljusnande framtiden, naturen grönskar och sommaren är snart här. Men innan dess och innan vi får gå på sommarlov ska vi diskutera Framtidens hälso- och sjukvård och den stora satsning som just nu pågår för att skapa en vård i världsklass för stockholmarna.

Vi blir allt fler och lever allt längre. Stockholm är en attraktiv region, dit många vill flytta. Den medicinska utvecklingen går framåt och vi kan göra allt mer för att bota och för att lindra. Allt detta är naturligtvis positivt, men det innebär också behov av att arbeta smartare och på nya, innovativa sätt med våra framtida utmaningar.

Framtidens vård ska organiseras i ett nätverk runt patienten. Vården ska ges av den vårdgivare som är mest lämpad att vårda patienten utifrån medicinska behov och behov av omvårdnad vid varje vårdtillfälle. På akutsjukhusen ska den vård ges som kräver akutsjukhusets medicinska resurser – ”jätt sak på jätt plats”, som min tvååriga dotter brukar säga när vi tillsammans försöker städa hennes rum.

Precis som landstingsrådet Marie Ljungberg Schött sade tidigare i debatten, är det viktigt att använda ambulanserna rätt. Jag hade förmånen att tidigare i våras få åka med en dag, och jag kunde se att det fanns många förbättringsmöjligheter både när det gäller styrningen av ambulanserna, effektiv och modern utrustning, vilka patienter som transporteras och bättre möjlighet att ta till vara den kompetens som finns hos ambulanspersonalen, så att de kan ge kvalificerad vård till de svårt sjuka patienterna under transporten.

Det måste vara lätt för alla patienter att hitta rätt i vården och till ett ökat medinflytande. Redan i dag kan patienter med vissa kroniska och långvariga sjukdomar själva göra medicinska kontroller när det passar dem och vid eventuella avvikelser boka tid hos sin läkare. Med hjälp av e-hälsotjänster kan patienten utföra mer av sin egen vård, och det upplevs ofta som mycket positivt för patienterna.

En mycket viktig fråga för framtidens sjukvård är att det finns vårdpersonal med hög kompetens. Det kräver god personalpolitik, intressanta arbetsuppgifter, möjligheter till vidareutveckling inom sitt yrke och tillräckligt med utbildningsplatser för att säkra nyrekrytering. Det är därför glädjande att den nya regeringen fullföljer Alliansens inriktning att utöka antalet utbildningsplatser för sjuksköterskor i Stockholms län. Jag är också glad över att sjuksköterskorna i Stockholms län, som gör ett så viktigt arbete, i år fick näst högst löneökningar i landet.

Framtidsplanen kräver att vårdformer, avtal och vårdmiljöer utformas så att de motsvarar framtidens krav. Vårdformerna måste utvecklas i samarbete mellan landstingets vårdorganisation och olika entreprenörer. Redan i dag utför entreprenörer en betydande del av vården i vårt län och kommer att göra så även i framtiden.

I förra veckan kunde vi fira att Vårdvalet fyllde åtta år och att stockholmarna nu kan välja vård inom ett 30-tal specialiteter. Vårdvalet uppskattas av många stockholmare – även om Håkan Jörnehed kanske hade föredragit gravöl i stället för födelsedagsfirande.

Studenterna sjöng om den ljusnande framtiden och snart är det dags för soliga dagar med annan lektyr än fullmäktigehandlingar. Men innan dess ska vi fatta beslut om nästa års

budget. Om vi ska kunna leverera en vård i världsklass till stockholmarna, behöver Framtidsplanen förverkligas, de föreslagna förändringarna i vården genomföras och akutsjukhusens roll renodlas. Bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget för år 2016!

Anförande nr 319
K e r s t i n B u r m a n (V): Ordförande, landstingsfullmäktigeledamöter och åhörare! I går fick vi höra Folkpartiet kalla vårdvalet ett frihetssystem och att sådana kostar att införa. Då undrar jag: Frihet för vem? Och vem är det som får bära kostnaden?

Alliansen har infört ett vårdvalssystem i primärvården som är dyrt och som fungerar väl för vissa. Det har tillgängliggjort vård för dem som är rika – det bekräftar också KI:s rapporter och granskningar – och de friska i större utsträckning än dem som verkligen är i behov av vård. Det går heller inte att utvärdera vilken vård eller vilket hälsoutfall satsningarna verkligen har gett – och det här i det län där vi har de största hälsoskillnaderna i landet, där kön och din socioekonomiska bakgrund bestämmer både din hälsa men också din livslängd!

Trots det står nu det här vårdvalssystemet modell när man utformar styrning och ersättning till andra delar av vården, och trots det ska nya vårdval genomföras.

Ett frihetssystem för några få är inget frihetssystem alls! Och visst kostar det här systemet! Det kostar i folkhälsa och det kostar i livslängd. Och notan skickas till människor i områden med dålig folkhälsa och med låga inkomster. I områden som Salem, Skarpnäck och Skärholmen är tillgången till en vårdcentral betydligt lägre än exempelvis på Östermalm, Norrmalm och i Nacka – och den bilden är helt sann!

Vänsterpartiet vill att våra skattepengar ska användas till politik som har till syfte att motverka hälsoskillnader och som faktiskt kan styra vården dit där den behövs.

I vår modell, Hälsovalet, finns ett stort basuppdrag för varje vårdcentral och utöver det kan tilläggsuppdrag göras. Det ska vara möjligt att profilera hälsocentraler utifrån diagnos- eller symtomgrupper, eller genom öppettider på obekväm arbetstid. Det innebär en verklig valfrihet för patienten genom ett brett vårdutbud med olika inriktningar och kompetenser.

Ett rättvist hälsoval kräver också nya ersättningsmodeller. Vi behöver ett nytt ersättningssystem, där ett helhetsansvar och hälso- och sjukvårdens etiska principer är vägledande och där ett ord som Alliansen gärna använder, tillgänglighet, faktiskt fylls med innehåll såsom vårdtyngd och medicinsk uppföljning.

Vi behöver också en politik som kan styra vården dit där behoven verkligen är som störst. Några sådana styrmodeller eller direktiv finns inte i Alliansens budget eller förslag till utveckling av vårdvalen, och det beklagar vi.

Ska vi ha ytterligare åtta år med en sjukvårdspolitik som ignorerar hälso- och sjukvårdens grundläggande etiska princip, att vården i första hand ska gå till den som är i störst behov av den, som ignorerar länets stora hälsoklyftor och att klass och kön avgör ditt hälsotillstånd och hur länge du ska leva? Det tycker inte Vänsterpartiet. Därför yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 320
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Ordförande! Ja, vem är vårdvalen till för? Jo, för stockholmarna, för alla människor som bor och lever här i vårt län, men också för andra, som nu med den nya patientlagen har möjlighet att söka vård här. Det är inte några utvalda, exklusiva grupper. En miljon människor i vårt län har valt privat husläkarmottagning. Jag tycker inte vi ska underkänna deras val.
Vi har vårdval inom ett 30-tal olika områden. Det är uppskattat av patienterna. Går du ut och säger till patienter som har valt en privat vårdgivare, eller för den delen en offentligt

driven, men valt själv: Vi fixar det här, jag som politiker vet vad som är bäst för dig, jag vet vem du ska vända dig till för att få vård – de kommer inte att tro sina öron!

Vårdvalet har fastnat, slagit rot, hos stockholmarna. De vill ha detta kvar, och det vill jag också, dels för att valfriheten är så viktig och så central, det är så vi kan stärka patientens ställning, dels för att vi bidrar till tillgängligheten.

Vårdvalen har kapat köer. Människor som tidigare fick vänta långa tider på för dem viktiga insatser kan i dag snabbt få hjälp tack vare vårdvalet. Tack vare de många olika aktörerna, små som stora, som bidrar till hälso- och sjukvården ser vi en utveckling av både kvalitet, tillgänglighet och av nya sätta möta patienter och involvera dem i vården. Det är en framgångssaga.

Men även framgångssagor kan slipas och förbättras och göras ännu bättre. Därför ser vi över hur vi kan göra vårdvalen än bättre i framtiden.

Jag förstår att ni vill backa bandet tillbaka till den tid då det var långa köer och planekonomiskt tänkande för hur vården skulle fungera, men jag tror att stockholmarnas förväntningar i dag är att de ska få tillgång till god vård av hög kvalitet snabbt, nära sin bostad och med någon som man själv har valt och känner trygghet med.

Anförande nr 321
Kerstin Burman (V): Jag tror att Anna Starbrink är väl medveten om att vi inte vill backa något band alls. Vi har ett alldeles eget förslag, och i det förslaget premieras jämlik och jämställd folkhälsa. Det är det som ska vara ledande för sjukvårdspolitiken.

Anförande nr 322
Landstingsrådet Nordling (MP): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Miljöpartiet vill gärna att patienterna ska få välja fritt, men vi är helt övertygade om att vi behöver likställa det nu högst rådande värdet om valfrihet med värden ur medborgarnas och skattebetalarnas perspektiv, nämligen hälsofrämjande, jämlikt, jämställt och ett rättvist system.

Enligt hälso- och sjukvårdslagen ska målet för vården alltid vara en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Det finns alltså ett lagstadgat syfte med att ha en gemensam skattefinansierad vård. Vår uppgift blir därför att se till att sjukvårdssystemet och vårdvalen präglas av dessa värden. I dag känns det som att dessa värden glömts bort eller bara ramlat bort och att landstingsminoriteten satt valfriheten framför alla de här andra värdena. Med fokus på valfrihet har detta nu visat sig ge negativa konsekvenser genom ökad skillnad i hälsa, större ojämlikhet och en orättvis fördelning av vårdutbudet i länet.

I den allmänpolitiska debatten angavs i går att varje frihetssystem kostar pengar. Det kanske de gör, men när friheten blir så stor att systemet går på tvärt mot lagstiftningen, ökar sina kostnader utan förklaring och kontroll då måste man som ansvarig ta en paus, göra en översyn av vad som hänt, korrigera i systemet och få kontroll över kostnaderna.

Miljöpartiet anser att vårdens resurser behöver fördelas mer jämlikt och att socioekonomiska faktorer ska vägas in i ersättningssystemets utformning. Vi måste också se till att de som är mest sjuka har företräde till vården.

Den mest kostnadseffektiva patienten är ju den friska patienten. Det betyder att vårdvalet också måste vara ett hälsoval. Därför vill vi i Miljöpartiet fylla vårdvalen med värden om valfrihet, ja, men också hälsofrämjande, jämlikt, jämställt och rättvisa.

Anförande nr 323
Lotta Lindblad-Söderman (M): Herr ordförande, fullmäktige! I Alliansens budgetförslag för år 2016 tydliggörs vikten av satsningar på nätverkssjukvård i framtidens

hälso- och sjukvård, där olika vårdgivare samarbetar i en sammanhållen vårdprocess runt patienten. En viktig part i vårt län är länets kommuner som naturligtvis också är huvudmän i vård- och omsorgskedjorna.

En nära samverkan med kommunerna är till och med en förutsättning för genomförandet av framtidens hälso- och sjukvård. Här har de tre sjukvårdsstyrelserna en mycket viktig funktion att fylla, och det har flera talare redan pratat om. Det handlar ju framför allt om att kunna erbjuda kommunerna en ständigt uppdaterad och tydlig information om genomförandet och hur just deras invånare kommer att påverkas så att de hela tiden är med på tåget, som man säger.

Frågan om samverkan blir också allt viktigare när den vård som inte behöver akutsjukhusets resurser flyttar ut från akutsjukhusen och tas över av andra vårdgivare och olika vårdområden och specialister som vi ju av erfarenhet vet inte alltid pratar så mycket med varandra men som patienten kommer i kontakt med.

Önskvärt vore naturligtvis att följa patienten på dennes väg genom hela sjukvården, se en röd tråd från första konsultationen på till exempel akutsjukhuset, till rehabiliteringen eller hemsjukvården. Därefter en uppföljning som följer patienten och inte vårdgivarnas organisatoriska uppdelningar.

De viktiga investeringar som Alliansen vill göra för smartare e-hälsosystem, digitala kontaktvägar och kommunicerande journalsystem kommer att underlätta för oss att kvalitetssäkra patientens hela färd oavsett vårdgivare eller huvudman. Investeringarna kommer också att bidra till den framtida utmaningen att säkerställa vården utanför de traditionella vårdgivarna och inkludera den alltmer avancerade vården i hemmet.

Så till frågan om samarbetet – jag som Norrtäljebo vill ju gärna nämna något om Tiohundra också. När det gäller samarbetet mellan landstingets sjukvård och Norrtälje kommuns omsorg inom Tiohundraprojektet visar utvärderingarna många goda resultat.

Det har tagit tid – sedan år 2006 – och det har funnits hinder att övervinna, men i dag arbetar verksamheterna närmare varandra och har uppnått goda kvalitetsmått jämförbart lägre kostnader.

Med de här goda resultaten när det gäller samverkanslösningar borde intresset för jämförbar uppföljning och utvärdering från övriga landstinget vara stort. Men där är vi inte ännu.

På den politiska nivån är vi nu överens om att permanenta Tiohundraprojektet, och jag skulle vilja påstå att man redan har lyckats hitta lösningar på flera av de utmaningar som nämns här i dag inom Tiohundraprojektet. Man behöver inte alls kopiera den övergripande organisationen, men när det gäller samverkan och samarbete kring patientens färd genom vården och omsorgen så har verksamheterna utarbetat framgångsrika och kostnadseffektiva modeller väl värda att studera både i länet och nationellt.

Bifall till Alliansen förslag till kraftiga satsningar på framtiden vård och nödvändiga investeringar i IT-lösningar! Bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget som helhet!

Anförande nr 324
F r e d r i k O l s s o n (MP): Herr ordförande, fullmäktige! Vård är en svår produkt att sätta pris på. Det är särskilt svårt om man vill hjälpa dem som är sjukast. De som statistiskt sett är sjukare än andra är också sjuka på väldigt många olika sätt. Än värre blir det om de talar väldigt många olika språk. Då är det lättare att vända sig till dem som är friska. De friska är friska på ungefär samma sätt. Vården, fotvården och fysioterapin ökar i Stockholms innerstad, och kostnaderna skenar. Samtidigt får man inte den vård som man behöver om man hör till den sjukare gruppen.

Vården blir mer ojämlik, och kostnaderna ökar när vården inte ges de faktiska behoven. Vi vet det. I går fattades beslut om att lägga ned en mödravårdscentral och barnavårdscentral och Hovsjö i Södertälje, ett av Sveriges fattigaste områden. Det är de barn som vi senare kommer att se i statistiken om barnfetma, de som får dålig information om sina tänder. Deras första tänder kommer att ha hål, vi vet det. Vi måste ge vård utifrån behov.

Anförande nr 325
Anders Nilsson (MP): Herr ordförande! Alliansens företrädare skrev nyligen i en debattartikel i Dagen Samhälle att äldre ofta saknar alternativ till ett besök på akutmottagningen, trots att den bästa vården för dem finns på de geriatriska klinikerna.

Jag kan bara instämma i påståendet att äldrevården i Stockholm inte fungerar riktigt som den ska. Även landstingsrevisorerna instämmer i detta och pekar ut bristen på helhetsgrepp och samordning mellan vårdgivare som avgörande för bristerna i äldrevården.

Vi har under dagen hört om och man kan läsa i de olika budgetförslagen flera olika förslag till hur vi ska komma till rätta med problemen. Alliansens egentliga enda förslag är ytterligare ett vårdval. Vårdval är liksom lösningen på alla problem, vilka de än kan vara.

Om problemet är samordning så kan jag nämna att det bara i Stockholms kommun finns över 200 utförare av hemtjänst som vi ska samarbeta med. Att Alliansen tror att ytterligare ett obegränsat antal utförare av äldrevård ska lösa samordningsproblem är inte förvånande men orealistiskt och oekonomiskt.

Anförande nr 326
Nina Portocarrero Flores (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Under de senaste mandatperioderna har sjukvården på många sätt förbättrats genom beslut i bred enighet över partigränserna, men det finns fortfarande stora problem som förbises, framför allt vad det gäller frågan om jämlik sjukvård. Vi har ingen jämlik sjukvård i dag. Vi har oacceptabla skillnader, och Alliansens budget saknar förslag till hur dessa ska kunna minska.

Den styrande minoriteten talar ofta om valfrihet och att vårdval är lösningen på de flesta av vårdens problem. Samtidigt pekar flera utredningar på problemen med dessa vårdval, eller vissa av dem, och att det här inte blir jämlikt. Det finns alltså problem. Min poäng är att ni i ert budgetförslag saknar konkreta förslag till hur det hela kan bli bättre och hur problemen ska lösas. Det gör vi socialdemokrater, och jag vill nu berätta om några av dessa förslag.

Det var säkert några av er här i salen som såg Kalla faktas reportage förra veckan om BB Sophia, och vårdval förlossning har många gånger debatterats här.

Vi socialdemokrater vill i vår budget göra en total översyn av vårdval förlossning, se vad som är bra och som fungerar som det ska och vad som kan bli bättre. Reportaget i sig är ett bevis på att detta behövs. Sedan vill vi även ge ett barnmorskeråd ett riktigt inflytande i den översyn som görs och använda rådet som ett rådgivande organ inför politiska beslut som rör förlossningsvården. Vi vill också garantera att det finns en barnmorska per kvinna i aktiv förlossning. Vi ser inte det som orimligt. Det handlar om hur förlossningsvården ska struktureras.

Jag kan bara föreställa mig hur en sådan garanti hade gett mig trygghet när jag födde min dotter för två år sedan. När jag blev mamma förändrades mycket i mitt liv. De värderingar som jag hade dessförinnan blev starka med min dotter. Hon får mig ofta att reflektera över de barn som inte har föräldrar som är aktiva eller de föräldrar som är frånvarande av olika anledningar.

Vi socialdemokrater menar att arbetet med jämlikhet måste handla om att aktivt se dem som förbises. Med vårt budgetförslag vill vi därför vända utvecklingen vad det gäller familjecentraler som på många sätt i ett tidigt skede har räddat familjer.

Jag besökte nyligen Vårby gårds familjecentral. Där berättade personalen om hur de i ett tidigt skede, tack vare samverkan och närheten till varandra, har hjälpt familjer snabbt. Sedan år 2008 har familjecentralerna minskat i antal med en fjärdedel. Vi behöver vända den utvecklingen om vi menar allvar med att arbeta för en jämlik sjukvård och om vi menar allvar med att arbeta för en vård som också tar hänsyn till familjer som inte anpassar sig efter de system som vi upprätta. Vi socialdemokrater menar allvar, så för att uppmuntra den här verksamheten och ha tydliga mål för jämlik vård yrkar jag bifall till Socialdemokraternas förslag till budget!

Anförande nr 327
Margaretha Åkerberg (KD): Ordförande! Bara en kort upplysning om att barnmorskor finns med i sakdiskussionerna innan man fattar beslut om olika vårdval till exempel.

Anförande nr 328
Nina Portocarrero Flores (S): Ja, de finns med, men vi vill ge dem riktigt inflytande i våra politiska beslut och ha en riktigt stor grupp som tar del av våra beslut framöver.

Anförande nr 329
Marie-Helena Fjällås (MP): Ordförande, fullmäktige och åhörare! För väldigt länge sedan, nästan tio år sedan, då jag var en del av Miljöpartiet de grönas landstingsgrupp i Norrbottens läns landstings fullmäktige satt vi och pratade om en liten dröm som vi hade: att det skulle vara möjligt för kvinnor att fritt välja det p-medel som de ville ha. Den 1 januari 2012, då jag för länge sedan hade slutat där, genomförde man just detta. Redan första året såg man en minskning av antalet aborter med 15 procent. Nu när det har gått tre år har man halverat antalet aborter. Det är väl kanske inte en vinst i sig, men jag antar att om de inte ligger mindre med varandra så är det faktiskt så att antalet oönskade graviditeter har minskat.

Man har länge delat ut gratis kondomer, men det har inte gett något resultat på just abortstatistiken. Däremot har man sett att efterfrågan på andra preventivmedel än vanliga p-piller har ökat, att man vill att mer av de hormonfria eller dem med väldigt låg hormonhalt.

Jag tycker att man ska få välja helt själv. De vanliga p-medlen passa inte alla, och man borde inte vara diskvalificerad från att få ett p-medel som passar en bara för att man är lite disträ och glömsk och kanske inte kommer ihåg att ta det varje dag.

Vi har också pratat en hel del om just aborter i Stockholm den senaste tiden. Jag kommer ihåg den diskussion som vi förde för några år sedan, jag kommer ihåg hur överens vi var. Man var tvungen att öka ersättningen till medicinska aborter. Jag kommer också ihåg att vi talade om att det inte var någon permanent lösning. Det håller jag fortfarande med om, det är inte någon permanentlösning, men det har bara gått ett par år än, och det är lite tidigt att nu börja sänka den igen. Vi har hört från tjänstemännen att det finns risk för att andelen kirurgiska aborter ökar igen, en risk för att kliniker lägger ned sin verksamhet.

Därför föreslår inte vi någon kostnadsreducering som komplement till vårt förslag om gratis preventivmedel upp till en ålder av 26 år. Vi vill vara helt säkra på att vi inte äventyrar unga kvinnors rätt till och tillgång till fria aborter samtidigt som vi önskar att de oönskade graviditeterna minskar i antal.

Anförande nr 330

Cecilia Elving (FP): Ordförande, ledamöter! Varannan minut dör en kvinna någonstans i världen till följd av graviditetsrelaterade komplikationer. Sverige och särskilt Stockholms läns landsting är ett av de säkraste ställena i världen att föda barn. Det är något som vi ska vara väldigt stolta och glada över. Jag tror att vi alla här i salen faktiskt känner någon som inte skulle finnas med oss längre om det inte vore för vår fantastiska förlossningsvård. Men det finns ändå stora förbättringar att göra.

Därför är jag väldigt glad över att det verkar finnas en bred samsyn i viktiga delar av de förändringar som förlossningsvården och utvecklingar som förlossningsvården nu behöver göra.

Det är utmärkt att vi nu analyserar förutsättningarna för barnmorskeledda enheter, och vi verkar vara många som ser Södra BB som en bra modell.

Folkpartiet vill fortsätta att utveckla förlossningsvården med fokus på att skapa en trygg och positiv upplevelse för de födande kvinnorna och även att reducera förlossningsskadorna. Födande kvinnor måste få känna sig starka, inte maktlösa, och deras individuella behov och önskemål måste tas på allvar. Valfrihet även i förlossningsvården är väldigt viktig.

Jag är också glad över att det finns en bred samsyn om behovet av att förbättra vården för de 5000 kvinnor i Stockholms läns landsting som har endometrios. Det är ett väldigt glädjande inslag i Alliansens budgetförslag.

För Folkpartiet är jämställd vård en hjärtefråga. Arbetet med att säkerställa att den vård och behandling som erbjuds män och kvinnor är likvärdig ska fortsätta. Stockholms läns landsting ska vara ett modernt landsting och könstillhörigheten ska över huvud taget inte påverka tillgången eller kvaliteten på vården.

Anförande nr 331
Sofia Paulsson (M): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Jag har det ärofyllda uppdraget att vara vice ordförande i den för den här mandatperioden nya beredningen för stora folksjukdomar.

Det här är en sal som vi allesammans trivs väldigt bra i, och för några veckor sedan, den 1 juni, var jag här på ett mycket inspirerande seminarium som åter en gång gjorde att jag kände stor stolthet och glädje över det som vi i Alliansen initierar och faktiskt gör.

Det här seminariet hade rubriken 4 D, resultat i halvtid. 4 D står för, vilket ni säkert allesammans känner till, fyra diagnoser. De diagnoser som ingår i det här programmet är artriter, bröstcancer, diabetes typ 2 och hjärtsvikt. Det här är som ni alla säkert vet, några av våra absolut vanligaste stora folksjukdomar.

4 D är ett samverkansprogram mellan Stockholms läns landsting och Karolinska Institutet. Det huvudsakliga syftet är att skapa bättre förutsättningar för vård och forskning som gör att ny kunskap snabbt kan omsättas till individanpassad prevention, tidig diagnostik och behandling – allt för att göra vardagen enklare och tryggare för patienten.

Ett av målen med 4 D är att skapa generaliserbara modeller som också kan implementeras och användas inom många fler områden inom hälso- och sjukvården. Det som är viktiga ledord för Alliansens arbete i hälso- och sjukvårdsnämnden är att det alltid är den enskilda individen, det vill säga patienten, som är utgångspunkten. Därför är det oerhört viktigt att arbetet med generaliserbara metoder alltid sker i ett nära samarbete och samverkan med brukarorganisationer och patienten som faktiskt lever med den här diagnosen i vardagen.

De kan till exempel vara delaktiga i teknikutveckling för screening, provtagning och informationsöverföring så att ny teknik och nya arbetssätt ger förenklingar i vardagen och mer trygghet. Det var faktiskt något som vi också fick höra under det här seminariet, egna patientberättelser.

En annan viktig del för förenklingar i vardagen och insatser för att öka tryggheten för patienten är att se till att öka tillgängligheten och möjligheten att välja och välja bort. Därför är det viktigt att vi fortsätter att utveckla vårdvalet. Därför tycker jag att det är glädjande att vi kan läsa i fler budgetförslag än Alliansens att det också finns andra partier som hyllar valfriheten och indirekt vårdvalet. Till exempel säger Socialdemokraterna att individens rätt att välja är självklar, och att en mångfald av vårdgivare ofta bidrar till bättre kvalitet.

Miljöpartiet säger att ett värde kan vara att vårdvalet leder till mångfald av behandlingsformer, kortare väntetider eller ökad folkhälsa. Därför ser jag väldigt positivt på framtiden och en gemensam fortsatt utveckling av vårdvalen och yrkar bifall till Alliansens och landstingsstyrelsens budgetförslag!

Anförande nr 332
P e t r a L a r s s o n (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Skillnaderna i hälsa växer i länet. Klyftorna mellan bostadsområden och individer ökar.

Vi socialdemokrater vill ha jämlik vård, och den jämlika vården börjar med god primärvård. För att kunna tillgodose behovet hos stockholmarna borde vårdcentralerna kunna specialisera sig på olika områden, till exempel barn, äldre eller varför inte astma, allergi och KOL.

Vi ser positivt på bildandet av ett *centre of excellence* inom området diabetes. Vi har drivit den frågan ganska länge och är glada att Alliansen nu också är med på den båten, som man säger. Vi hoppas bara att det hela inte begravs i byråkratin.

Ett område där vi ser exempel på den ojämlika vården är cancervården. Bland män till exempel ställs flest prostatacancerdiagnoser hos dem med längst utbildning, men trots det är dödligheten lägst i denna grupp. Varför är det så?

Bröstcancer är den vanligaste cancerformen hos kvinnor, och enbart i Stockholmsregionen har 19 000 kvinnor fått bröstcancerdiagnos. Varje år insjuknar 1 800 kvinnor i bröstcancer.

Vården för bröstcancerpatienter är olika och den upplevs ofta som fragmentiserad. Bröstcancer är vanligare bland kvinnor från välbeställda förhållanden, men dödligheten är högre hos kvinnor i socialt utsatta grupper. Varför är det så? Är det rimligt?

Även lungcancer ökar kraftigt i Stockholmsregionen, och den största ökningen sker bland kvinnor, bland unga kvinnor. Socialstyrelsen har släppt en rapport, och i den kan man läsa att skillnaderna i överlevnad mellan olika socioekonomiska grupper är tydliga. I var och en av de studerade tumörsjukdomarna finns en tydlig gradient med bättre överlevnad i den högsta socioekonomiska gruppen. Då har man jämfört antalet insjuknade och den relativa överlevnaden i tolv av de vanligaste cancerformerna i Sverige.

Vi socialdemokrater skulle vilja ha en regional cancerstudie där orsaker till insjuknande, där förutsättningar för tillfrisknande och oförklarliga skillnader i vårdinsatser undersöks. Vi vill även utreda införande av screening för lungcancer.

Min son, som jag har med mig på magen här i dag, är född av en barnskötare boende i Akalla. Akalla tillhör stadsdelen Rinkeby–Kista, en av de fattigaste stadsdelarna i Stockholms stad. Jag hoppas verkligen att den här orättvisa vården, ojämlikheten i cancervården som vi ser nu, är borta, att hälsoklyftorna inte finns när Henry växer upp och blir vuxen. Bifall Socialdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 333
S a n d r a I v a n o v i c (MP): Vi i Miljöpartiet vill ju satsa väldigt mycket på prevention i den här frågan. Vi ser att det behövs tidiga satsningar på att förebygga folksjukdomar, och

därför gör vi den här särskilda satsningen i den sociala investeringsfonden. Vi ser också, som föregående talare berörde, den ojämlika fördelningen. Vi vill sträva efter en mer jämlik hälso- och sjukvård för att nå de grupper som verkligen har störst ohälsa.

Vi vill också föra en gemensam dialog med kommunerna där vi strategiskt skulle kunna utarbeta en gemensam regional plan för att komma åt folkhälsan. Vi vill också arbeta för att våra vårdcentraler ska omvandlas till hälsocentraler där både mer tid och mer resurser specifikt läggs på våra distriktssköterskor som ges ett särskilt folkhälsoansvar.

Jag vill avsluta med att säga att vi vill ha tidiga insatser som leder till stora folkhälsovinster.

Anförande nr 334
P ä r H o m m e r b e r g (FP): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Att inrätta särskilda mottagningar för äldre och för patienter med astma/KOL är någonting som nu äntligen är på gång och det är fantastiskt. Över en halv miljon människor i Sverige har KOL, kronisk obstruktiv lungsjukdom. Nu är det hög tid att denna diagnos hittas och får en vårdplan.

Fastän sjukdomen är så utbredd vet de flesta personer med KOL inte om att de har sjukdomen, och det beror på att det görs för få spirometrier i primärvården. Spirometri är, för den som inte vet det, ett utandningsprov där en läkare tolkar resultatet. Med hjälp av spirometri kan man tidigt ställa diagnos, och därmed sätter man in åtgärder så att sjukdomens utveckling bromsas upp. Men 80 procent av alla KOL-patienter förblir utan diagnos, vilket innebär ett väldigt stort onödigt lidande och stora kostnader.

Ett utmärkt certifieringssystem är den så kallade Skåne-modellen. Region Skåne var först i landet med att certifiera vårdcentraler som driver astma/KOL-mottagning med väldigt hög kvalitet. Som exempel måste alla ha spirometrikörkort, som visar att man klarar av att bedöma och tolka resultaten av en lungfunktionsmätning. Man måste kartlägga symptomen, tolka dem individuellt och sedan lägga upp en korrekt behandlingsplan.

De som har KOL är till största delen kvinnor och socioekonomisktutsatta grupper. De är en del av det glömda Sverige. De nya nationella riktlinjerna för astma/KOL är under utarbetande med planerat införande under hösten 2015. Det fortsatta arbetet med implementeringen kommer att bli avgörande för om riktlinjerna kommer att få önskad effekt samt hur vi kan arbeta vidare med att bland annat ha en bra rökavvänjning. Det förebyggande arbetet är av absolut största vikt men det är även att närstående får ta del av patientutbildningen.

Nu hoppas jag verkligen att gårdagens beslut inte får några konsekvenser som gör att den här satsningen inte kommer att bli av. Jag yrkar bifall till Alliansens budgetförslag!

Anförande nr 335
I f r a h - D e g m o M o h a m e d (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! Vänsterpartiet tar hänsyn till vårdtyngd och socioekonomiska förhållanden. Vården av äldre och multisjuka ska prioriteras så att den äldre och multisjuka inte behöver oroa sig över om den har hamnat inom rätt vårdval. Nu planerar man att införa flera vårdval inom detta område, vilket är märkligt då vårdvalet har inneburit att de mesta friska har fått bättre tillgång till vård medan de mesta sjuka får kämpa för att komma till rätt vård.

Som det är i dag med vårdvalsmodellen har den bidragit till ojämlikhet i sjukvården utan att kunna uppvisa motsvarande effekt i form av bättre vård. Dessutom är den mycket kostsam. Därför vill vi i Vänsterpartiet göra en översyn av befintliga vårdval och avvisar införande av nya vårdval.

Jag vill också säga att vi inte är motståndare till valfrihet och patientdelaktighet. Vi vill också gärna se fler icke vinstdrivande aktörer som vill bidra till en jämlik hälso- och sjukvård. Det

är också rimligt att ställa krav på dessa aktörer. Det läggs ju mycket mer kraft och energi på att utveckla upphandlingsformerna än att förbättra den vård som ges till medborgarna. Multisjuka äldre väntar i timmar på akuten. De får ofta vänta först på den medicinska bedömningen och sedan på en sjukhusplats eller en transport. Det är inte ovanligt att vårdrelaterade skador hos äldre uppstår just på akuten.

Därför vill vi i Vänsterpartiet införa mobila team som består av läkare, sjuksköterska, sjukgymnast och arbetsterapeut med flera, liknande det som finns i Jönköpings län, för att skapa trygghet åt de flesta sjuka äldre och deras anhöriga samt för att minska onödig vistelse på sjukhus. Meningen med teamet är att de ska samarbeta kring patienter i form av hembesök, skapa tydliga vårdplaner och lämplig läkemedelsbehandling samt skapa trygga övergångar och starka samarbeten mellan slutenvård och öppenvård. Det ska också råda nolltolerans mot trycksår inom akutsjukvården och geriatriken. Det måste finnas ett kvalitetsmått inom all vård av äldre.

Vi i Vänsterpartiet vill ha eget uppdrag för hemsjukvården med tanke på att det inte verkar bli någon kommunalisering av hemsjukvården i Stockholms län. Vi vill ge hemsjukvården ett eget uppdrag i primärvården liknande det som finns för barnavårdscentralerna. Därmed skulle hemsjukvården samverka med kommunerna i form av äldrevårdscentraler eller äldrevårdsteam med samlokaliserad hemtjänst.

Vi vill också förbättra äldrepsykiatrin. Det krävs att kompetensen inom primärvården höjs för att man tidigt ska kunna upptäcka om den äldre lider av depression eller demens. Det är så att den vanligaste behandling som oftast erbjuds den äldre är läkemedelsbehandling, som i vissa all kan vara direkt olämpligt, i stället för att erbjuda samtalsbehandling.

Närsjukvården måste ges rätt kunskap för att kunna bemöta den äldre människan med psykiska funktionshinder. Det krävs att resurser avsätts för att kunna genomföra kompetensutveckling inom detta område.

Det är också så att rehabiliteringen i dag inte fungerar som den ska. Vi har rehabilitering som delades in i flera olika vårdval utan möjlighet till flexibilitet och individanpassning. Patienter med kroniska eller långvariga funktionsnedsättningar skrivs ut efter viss tid oavsett om deras behov kvarstår eller inte. Det är till och med så att det läggs ned välfungerande mottagningar, som till exempel stressrehab på Danderyds sjukhus. Vi i Vänsterpartiet vill ha en sammanhållen och personcentrerad rehabilitering där patienten ges stor möjlighet till delaktighet. All vård måste genomsyras av ett rehabiliterande synsätt och långsiktigt perspektiv. Det ska genomsyra rehabiliteringen oavsett om det gäller somatisk eller psykisk vård.

Avslutningsvis vill jag säga att vi vill ha verklig valfrihet för patienten genom ett brett vårdutbud med olika inriktningar och kompetenser inom till exempel äldrevårdscentraler. Därmed yrkar jag bifall till Vänsterpartiets förslag till beslut!

Anförande nr 336
Maria Fälth (KD): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag vill börja med att yrka bifall till Alliansens och landstingsstyrelsens förslag till budget!

Jämlik och jämställd vård, finns det något viktigare? Att invånarna i Stockholm har fullt förtroende för att de får den yppersta kvaliteten på vården oberoende av allt är för mig en mycket viktig drivkraft nu när jag har engagerat mig i sjukvårdsfrågorna.

Något som är lika viktigt är att ge patienten makt över sin egen sjukdom och vardag. Att erövra patientmakten är centralt för oss kristdemokrater och för de patienter som har erfarit att de inte blivit tagna på allvar i sin sjukdom och sin kunskap om hur det är att leva med sjukdomen.

Varje enskild person som kommer i kontakt med sjukvården ska mötas med respekt för den man är och den åkomma som man söker hjälp för. Att Kristdemokraterna tillsammans med övriga Alliansen tycker att jämställd vård är något mycket viktigt manifesteras i uppdraget till förvaltningen att utarbeta kriterier för ett jämställdhetspris. Det här priset ska uppmärksamma verksamheter eller individer som har gjort särskilda insatser för att främja en jämställd och förhoppningsvis också jämlik vård.

Att cancerplanen som nu gäller ska fortsätta att implementeras ser jag nu som en självklarhet men också som en nödvändighet. RCC:s arbete med att följa upp denna samtidigt som den nya planen utarbetas är för mig om ordförande för beredningen för de stora folksjukdomarna något som jag ser att hela beredningen är engagerad i. Vi kommer att bli djupt engagerade i den nya planen och detta är ett led i arbetet att kunna erbjuda den bästa cancervård som går att uppbringa.

Många insatser görs varje dag, och dessa insatser ska uppmärksammas. Vi ska vara stolta över dem. Inom cancervården är standardiserade vårdförlopp något som utformas för att alla ska få en jämlik och jämställd vård. Att vara säker på att den vård som jag får och behöver samtidigt som någon annan som jag inte känner också ska få samma vård är något som vi eftersträvar.

Vi som gärna sätter patienten i centrum välkomnar den nya nätverkssjukvården, vården som ska spinnas som ett nät kring den enskilde och fånga upp dennes behov på ett mycket träffsäkert sätt. Trådarna i väven motsvaras av vårdgivare och yrkesgrupper, och den enskildes behov ska inte få ramla emellan de här trådarna. Patientens delaktighet, vårdbehov och förmågor ska alla vara viktiga i strävan efter en god vård.

Det finns åtminstone 26 viktiga samarbetspartner till landstinget i arbetet med att ge en så likvärdig vård som möjligt. Det är de kommuner som finns inom landstinget. Landstingets sjukvårdsstyrelser träffar samtliga kommuner och stadsdelar varje år, och oberoende av i vilket hörn av länet som samtalet förs är samverkan med landsting och kommun det som upptar oss till största delen.

Vi, både från landsting och från kommun, måste verkligen se var de största dikena är mellan oss och snarast fylla ut dessa med god vård och gott omhändertagande.

En stor grupp patienter som Alliansen vill fortsätta att uppmärksamma är de länsbor som lider av astma, allergi och/eller KOL. Inför årets, det vill säga 2015 års budget, beslutades att två allergikonsulenter ska kunna påbörja sitt arbete. Vi är mycket glada över att detta nu kommer till stånd. Pär Hommerberg pratade tidigare väldigt vältaligt om detta med KOL och astmamottagningar. Vi är alla besjälade av att ge möjlighet till mottagningar som vill specialisera sig på detta område att kunna få göra detta.

Andra landsting – här nämndes Region Skåne – har prövat detta och utarbetat ett certifieringssystem. Vi vill ge de länsbor som lider av de här sjukdomarna en mer professionell och adekvat vård så att det blir lättare att leva med sin sjukdom.
En annan stor folksjukdom som vi i beredningen engagerar oss i är diabetes. Vi är glada över att diabetessjuka under den här planperioden med största sannolikhet får se ett *centre of excellence* växa fram. Det är roligt att höra av Petra att även Socialdemokraterna har denna fråga på sin agenda - vi har nämligen blivit beskyllda för att det här bara är en KD-fråga, så det är jätteroligt att det är fler som är engagerade. Under år 2016 fortsätter och intensifieras det här arbetet. Allt baseras på patienternas behov av kunskapsstöd och expertis vad det gäller att leva med sjukdomen. Jag har själv hört Anders Lönnberg säga att det finns 110 000 experter på diabetes i det här länet, och det är alla de som lever med sjukdomen - de är värda att tas på allvar.

Vi vill se att det prövas nya, innovativa metoder, kunskapsbyggande och stöd för såväl patienter som vårdpersonal. Innan jag avslutningsvis yrkar bifall åter en gång till Alliansens förslag till budget, måste jag återkomma till detta med MVC och BVC i Hovsjö. Beslutet som

handlade om att säga upp avtalet med BVC och MVC i Hovsjö behandlades på Sjukvårdsstyrelse söders möte häromdagen. Det fattades på grund av att det inte fanns tillräckligt patientunderlag för att driva säker vård. Vi från Alliansen valde att följa förvaltningens förslag.

Som vårdanställd är det nödvändigt att träffa ett visst antal patienter för att kunna upprätthålla och bygga vidare på sin kompetens inom ett område. Detta har inte kunnat säkerställas. BVC eller barnmorsemottagningen i Hovsjö har haft stora problem med hög personalomsättning. Nu har all personal sagt upp sig. Ska vi kanske tvinga personalen att komma tillbaka till det här jobbet?

Beslutet kommer att innebära att vårdkvaliteten kommer att öka, patientsäkerheten kommer att höjas över lag eftersom den andra barnavårdscentralen i närheten har tillräckligt stort patientunderlag för att fortsätta att bedriva säker vård. Förvaltning räknar med att detta inte kommer att innebära förändringar gällande ekonomin, jämställdheten eller jämlik vård eller miljön. Patienten har ju valt en annan, för dem bättre, BVC i närheten exempelvis Luna och Vasa. Jag och Alliansen tycker ju att det är det fina med det fria vårdvalet.

Det här är kunskap och fakta. Vi här i salen vet ju att det finns olika ställningstaganden till frågan om nedläggningen, men detta är det som vi i Alliansen har haft som grund för att fatta det här beslutet.

Med detta, herr ordförande, tackar jag för mig och yrkar bifall till Alliansens och landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 337
T u v a L u n d (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Vårdval måste självfallet värderas från fall till fall. Vi socialdemokrater är mycket kritiska till vårdval inom geriatriken. Borgerliga politiker sjunger alla vårdvals lov som den enda lösningen på alla utmaningar och problem, trots riksrevisionens rapport och skarpa kritik om kraftfulla kostnadsökningar och ojämlik fördelning av vård. Kritiken gäller inte minst svårigheten för oss att när vi är som allra sjukast göra egna val.

Medan Alliansen har blivit systemkramare väljer vi socialdemokrater i stället att prioritera de mest sjuka äldre i vård budget. Det är därför som vi utökar det geriatriska uppdraget och ökat antalet vårdplatser så att äldre ska slippa att sitta timtals i akutmottagningarnas väntrum. Det är därför som vi förstärker hemsjukvården så att äldre får vård hemma och besparas ansträngande resor. Det är också därför som vi vill införa avgiftsfri hälso- och sjukvård för äldre över 85 års ålder. Vi vet att ekonomin spelar roll och att det är en viktig faktor som gör att äldre drar sig för att kontakta vården fast de egentligen behöver det.

Med en avgiftsfri vård kommer vårdpersonal att kunna ge insatser tidigare. Det är en väldigt smart reform som på sikt kommer att spara pengar när det blir färre dyra akuta inläggningar och mer av förebyggande och hälsofrämjande insatser. Det här är bara några av alla de smarta reformer för att förbättra hälso- och sjukvården för våra äldre i länet. Med detta yrkar jag bifall till Socialdemokraternas förslag!

Anförande nr 338
Anders Nilsson (MP): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Vården för äldre och multisjuka och Stockholm har en del brister. Det talas ibland till exempel om en lex Åke vilket beskriver fenomenet att patienten slussas runt mellan ett nästan oräkneligt antal vårdgivare. Det är korta, uppbrutna kontakter med en mängd olika läkare, sjuksköterskor, fysioterapeuter och så vidare. De äldre och multisjuka är kanske de som har störst behov av en sammanhållen vårdkontakt. I stället är det de som oftast hamnar mellan stolarna.

Vi i Miljöpartiet ser att det finns ett stort behov av att ändra ersättningssystemen och den fria etableringsrätten. Vi är även övertygade om att en äldreakut skulle kunna erbjuda rätt vård på rätt nivå och avlasta de nedtyngda akutsjukhusen. Vi ser att de äldre och multisjuka får tillbringa onödigt mycket tid på akutmottagningen – först får de vänta länge för att få vård, sedan får de vänta ännu längre för att komma därifrån när de väl har fått vård på akutsjukhuset. Det är kostsamt för landstinget, och det är smärtsamt för patienterna. Förutom en äldreakut behöver samarbetet mellan vårdgivarna och med kommunernas hemtjänst förbättras avsevärt.

För Miljöpartiet är långsiktighet ett honnörsord. Det känner ni säkert till. Vi vet att med förebyggande arbete som till exempel motion på recept, god och näringsriktig mat samt satsningar på psykisk hälsa bland äldre kan livskvaliteten öka och hälsan bibehållas. Därför måste också rehabiliteringsinsatserna bli en mer naturlig del av vårdkedjan.

Sammantaget måste vi se till att ett långsiktigt perspektiv på vården av patienter premieras och att vi förenklar möjligheterna till samordning mellan vårdgivare.

Anförande nr 339
Catarina Carbell (S): Ordförande, fullmäktige och ni som sitter på läkaren och ni som lyssnar någon annanstans! Jag representerar en grupp som är lyckligen pensionerade, som fortfarande är friska och glada och som tycker att det pratas alldeles för mycket om sjukvård när det gäller äldre. I många olika anföranden har man talat om att det behövs sjukvård och det behövs sjukvård.

Många med mig, ungefär 360 000 – 370 000 invånare i det här länet, är ungefär lika pigga som jag. De har några mediciner, de har glasögon, de har hörapparater och behöver kanske visst stöd och hjälp för att må skapligt.

Vi socialdemokrater tycker att vi vill ge primärvården ett friskvårdsuppdrag för äldre, och vi vill utveckla hälsosamtalet. Det är ju så att för vår skull, för våra nära och kära och också för samhällets skull är det en ren investering att genomföra de här sakerna när det gäller oss pensionärer, friskvårdsuppdraget men också att ge alla ideella organisationer stöd och hjälp för att hjälpa oss andra att hålla oss friska längre.

Jag yrkar bifall till vårt budgetförslag!

Anförande nr 340
Cecilia Löfgreen (M): Herr ordförande och alla pigga och glada landstingsfullmäktigeledamöter! Nu ska vi tala lite om psykiatri och folkhälsa. Jag hoppas att alla är taggade och ser mycket fram emot detta.

Jag tycker att man ska börja med att konstatera att det inom det här området liksom inom många andra områden inom Stockholms läns landsting pågår väldigt mycket bra. Att det pågår väldigt mycket bra är dock inte ett motsatsförhållande till att det alltid finns utrymme att fortsätta och utveckla och att man därför behöver fortsätta att ifrågasätta och förbättra den verksamhet som vi bedriver.

Inom psykiatrin är kanske en av de viktigaste faktorerna, liksom inom den mesta vården, att man kan få hjälp innan ett förlopp eller en sjukdom har pågått för länge. En viktig del inom psykiatrin för detta handlar om första linjens psykiatri där husläkarmottagningarnas roll och förutsättningar förstärks ytterligare för att skapa goda förutsättningar för en första kontakt.

Ett annat komplement som kanske kan fungera extra bra inom just det här området handlar om tillgänglighet via Internet som kan ge en första kontakt och snabbare kommunikation än vad som kanske är möjligt inom alla andra former.

Vården för gruppen unga vuxna behöver fortsätta att förbättras och organiseras med särskilda mottagningar för att möta det behov som finns och även underlätta övergången mellan barn- och vuxenpsykiatri.

Till hösten kommer en första utvärdering av det forskningsprojekt som landstingsfullmäktige har fattat rörande sprututbyte. Jag ser fram emot att ta del av de resultat som kommer, och jag tycker också att det är glädjande att nästan alla de budgetförslag som har presenterats inför landstingsfullmäktige också förhåller sig till att fullmäktige tidigare har fattat ett sådant beslut och att vi avvaktar den utvärdering som kommer.

En annan sak som kommer att återkomma till landstingsfullmäktige under nästa år är en ny folkhälsopolicy. Beredningen arbetar just nu aktivt och deltar i det politiska förankringsarbetet för denna folkhälsopolicy, och den kommer vi att ha möjlighet att diskutera vidare under det år som kommer.

Med detta yrkar jag bifall till Alliansens och landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 341
V i c t o r H a r j u (S): Herr ordförande, fullmäktige, eventuella åhörare! Hälso- och sjukvård i länet är ojämnt fördelad. Därför vill jag börja med att yrka bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget!

Vi ser underproduktion i stora delar av länet, skillnader som växer. Brister på förebyggande insatser och motverkande åtgärder till vidgade klyftor lyser med sin frånvaro. Ohälsotalen är högre i exempelvis Järfälla än vad de är på Lidingö, höger i Akalla än vad de är på Södermalm.

Tillgänglighet och förebyggande arbete är centrala faktorer för en mer jämlik hälso- och sjukvård, något som den styrande minoritetsbudgeten blundar för. Exempel som varit uppe i debatten i dag är det beslut som fattades i måndags i Sjukvårdsstyrelsen söder om BVC och MVC i Hovsjö. Det sägs att besöken är för få, men samtidigt kan vi se att statistiken visar att kvinnor i det området och däromkring föder betydligt fler barn än vad kvinnor gör på många andra ställen.

Tillgången till jämlik sjukvård handlar därför också om det förebyggande arbetet. Vi kan inte enbart titta på den statistik som finns över antalet besök, vi måste också våga styra hälso- och sjukvården. Vi måste våga jobba också förebyggande och jobba strategiskt.

Därför vill jag koppla det hela till vårdvalen. Utan styrning av vårdvalen får vi också en mer ojämlik hälso- och sjukvård. Vi har sjukvårdsstyrelser som inte har möjlighet att diskutera frågan om var vi vill att sjukvården ska bedrivas. Det i sig skapar en ojämlik hälso- och sjukvård. Vi kan inte styra vård för att vi behöver ha vård på ett visst ställe fastän vi ser underproduktion där. Vi har inte den garantin, och det tycker vi är väldigt problematiskt.

Jag vill även tala lite om unga kvinnors ohälsa. Det är en utmaning som vi behöver ta på allt större allvar. Många unga kvinnor mår allt sämre men samtidigt gör vi väldigt få insatser riktade mot den gruppen. På den punkten har vi förslag för att vända trenden.

En sak som också gäller unga kvinnor är sänkningen av priset på p-piller som kanske var en av våra heta frågor i den förra budgetdebatten i höstas. Då höjde Alliansen egeninsatsen till 100 kronor från 60. Vi yrkar på en sänkning då det är en viktig fråga ur ett jämlikhetsperspektiv.

För att öka jämlikheten i hälso- och sjukvården yrkar jag bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget!

Anförande nr 342
Karin Michal (MP): Ordförande, ledamöter! En sådan här dag blir det så tydligt hur vi utgår från olika verklighetsbeskrivningar, även om jag tror att just på området psykiatri och folkhälsa är motsättningarna kanske något mindre än vad de är på många andra områden.

Jag har frågat personal inom psykiatrin, talat med en hel del och hört vad de tycker att vi här i landstinget skulle behöva veta. Då fick jag höra om till exempel en hel grupp personal inom barnpsykiatrin, inom slutenvården, som sade upp sig för att de inte stod ut med att behöva göra ett dåligt jobb. Jag fick höra om brist på kompetenta sjuksköterskor, om växande mängder med dyra, inhyrda psykiatriker. Jag fick höra om den prestationsbaserade ersättningen och vilken stress den skapar. En psykiater sade: Den ersättningen talar direkt till vår korrupta och fifflande sida.

Platsbristen inom slutenvården gör att man skrivs ut tidigare än vad som är optimalt. Vårdkedjorna fungerar inte, personalen upplever att man skriver ut patienterna till ”ingenting”.

Inom landstingets psykiatri pågår en stor organisationsförändring, kanske den största sedan sektoriseringen på 1960-talet. Det får vi inte höra någonting om här. Jag undrar ofta varför. Den upptar i hög grad personalens tankar.

Samtidigt med detta utreder Alliansen frågan om att lägga ut öppen psykvård på vårdval. Man kan tänka sig en framtida oreda och ytterligare svårigheter att få vårdkedjorna att hänga ihop. Personalen oroar sig för utökad administrativ börda.

Miljöpartiet vill ju satsa långsiktigt på personalen. En felkalkylerad miljard på bygget av Karolinska skulle ju vara som en dröm för vården, men tills vidare får jag yrka bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 343
Jessica Ericsson (FP): Ordförande, ledamöter! Förra veckan skuttade ett stort antal skolbarn och ungdomar ut genom skolportarna. För flertalet var det en härlig dag, med en sommar som bjöd på alla möjliga lekar och nöjen – men inte för alla. I varje klass fanns det flera elever som inte har kunnat njuta av sin uppväxt.

Det är barn och unga som har haft svårt att klara skolan och kunna umgås med kamrater därför att de känner att de går sönder inombords på grund av ångest och känner sig sönderstressade eller på grund av depression ser världen i grått i stället för försommargröna färger.

Om de inte får hjälp är risken stor att de drar med sig sina problem in i vuxenvärlden. Ett litet fåtal av dem – men fortfarande alldeles för många – orkar inte ens ta sig dit.

Barnen och de unga är högprioriterade i Folkpartiets och Alliansens budget, för ju fler som uppmärksammas och får en diagnos och fort får stöd att komma igång med behandling, desto fler får möjlighet att njuta av sin uppväxt.

Därför införde vi för drygt ett år sedan ett tilläggsuppdrag inom primärvården för barn och unga som lider av psykisk ohälsa. Som Gunilla Helmerson och flera andra har pratat om tidigare har det medfört att ett stort antal barn får hjälp i ett tidigt skede.

Vi vill fortsätta att utveckla det stöd som kan ges inom primärvården när det gäller både kvalitet och kvantitet. Vi vill också fortsätta utveckla de möjligheter som e-hälsa medför. Som Ella pratade om tidigare har mer än ett par miljoner barn fått stöd under det senaste året via umo.se, som är en digital ungdomsmottagning. Vi vet att bara vetskapen om att stöd finns att tillgå gör att det blir lättare att klara sig och må bra. Det skapar trygghet.

De som behöver mer stöd lotsas vidare till den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrin. Där kan i dag 25 procent av barnen erbjudas stöd inom ett dygn, ett första besök. 90 procent av barnen och de unga kan erbjudas stöd, ett första besök, inom 30 dagar – trots att antalet sökande har ökat med 56 procent sedan 2007, då väntetiderna var betydligt längre.

Vi vill mer. Vi vill också se förbättrade möjligheter till stöd där barnen befinner sig, en smidigare övergång mellan barn- och ungdomspsykiatrin och förebyggande insatser med fokus på psykisk ohälsa. I vårt Stockholm behandlas inte psykiatrin som en vårdens askunge. Folkpartiet och Alliansen gör skillnad.

Vuxna i alla åldrar – också äldre och även de äldsta äldre – ska självklart också ha möjlighet att snabbt få hjälp av en psykolog som arbetar utifrån evidensprövade metoder genom vårdcentralerna. När de psykosociala insatserna inte är tillräckliga – men innan symtomen har blivit så jobbiga och svåra att man behöver specialiserad psykiatri – kommer man här att kunna få hjälp tillbaka till försommarglädjen.

Människor med psykisk ohälsa och sjukdom har rätt till en god vård på samma sätt som människor som drabbas av fysisk ohälsa erbjuds vård. Det förutsätter att vi blir mycket bättre på att ta reda på vilka behandlingar som utförs och bättre på att ersätta resultatet av de behandlingar som vi ger. Först då kommer det att bli möjligt för patienterna att välja vårdgivare utifrån vad vårdgivaren kan leverera i form av resultat och återvunnen hälsa, som ju är syftet med allt vi håller på med här.

Vi satsar också på förebyggande insatser och en förbättrad somatisk hälsovård för människor som redan har drabbats av psykisk sjukdom. Vi accepterar inte att människor som är psykiskt sjuka har en kortare förväntad livslängd än andra. Vi vill – och arbetar för – att de ska få både fler och friskare år.

Vi fortsätter arbetet med att knyta ihop maskorna i vårdnätet, så att de som är beroende av somatisk vård, psykiatrisk vård och beroendevård samtidigt ska kunna möta en vård som bättre möter patienten just där hen befinner sig och utifrån hens behov. Vi arbetar ihärdigt vidare med att patienterna själva ska få möjlighet att styra över sin egen vård, till exempel genom självvald inläggning. Det skapar trygghet och delaktighet, och det skapar framför allt förutsättningar för en bättre hälsa.

Eftersom många som drabbas av akut fysisk sjukdom – som hjärtattacker och stroke – också mår psykiskt dåligt utökar vi även den psykiatriska konsultationsverksamheten på akutsjukhusen. Den sjukvårdsbudget som vi lägger bidrar till att människor med psykisk ohälsa kan få det stöd som de behöver, bli sedda och behandlade som hela individer och också att de inkluderas i det hälsofrämjande arbetet.

Fler som lider av psykisk ohälsa ska kunna njuta av sin sommar och känna att deras liv har en mening. Det gäller oavsett var de bor, oavsett könsidentitet och oavsett röststyrka.

Därför yrkar jag med glädje bifall till Alliansens förslag.

Anförande nr 344
Birgitta Sevefjord (V): Ordförande! Även inom vården finns det hierarkier, precis som i samhället i övrigt. Hög status har till exempel kirurgi, cancervård och förlossningsvård. Låg status har psykiatri och beroendevård. Det kan man se på en massa olika sätt, bland annat om man tittar på vårdens lokaler. En stor del av slutenvården inom psykiatrin har lokaler som är så slitna och i så dåligt skick att ingen annan vård någonsin skulle acceptera att bedriva vård i de lokalerna.

Därför blev vi i Vänsterpartiet jätteglada när Folkpartiet för ett år sedan gick ut och sade: ”Psykiatrins patienter är värda de bästa möjliga vårdmiljöerna.” Man sade vidare att de ”är inte möjliga att skapa i våra gamla sjukhuslokaler.” Det handlade om slutenvården. Så beslutade vi i bred politisk enighet att vi skulle bygga ett Psykiatrins hus, och vi hoppades att det skulle stå klart 2019.

Men tyvärr blev det inte så. Psykiatrins patienter inom delar av slutenvården kommer även framöver att behandlas i undermåliga lokaler, i lokaler som bryter ned i stället för bygger upp patienten.

Pengar för detta finns avsatta i borgarnas budget, om jag har förstått det hela rätt. Men ni skriver också att ett Psykiatrins hus möjligtvis kan bli klart 2022 eller 2023, det vill säga inte den här mandatperioden och inte nästa mandatperiod men kanske mandatperioden därpå. I minst åtta år till kommer alltså psykiskt sjuka människor att vårdas i undermåliga lokaler, i lokaler som ingen annan vård skulle acceptera över huvud taget.

Därför vädjar jag till er som sitter i majoriteten: Gör allt ni kan för att påskynda arbetet med byggandet av ett Psykiatrins hus!

Exakt samma sak ser vi inom beroendevården. Titta på beroendeakuten, om ni har varit där! Besök den gärna! Den finns i dag på S:t Göransområdet. Faktum är att beroendeakutens lokaler är ännu sämre än psykakutens och psykiatrins. Det är ett gruvhål utan fönster, slitet och mörkt. Det är en dålig vårdmiljö. Det är en dålig arbetsmiljö.

Vi vet att vårdmiljö har jättestor betydelse för tillfrisknandet. Det kunde vi se när beroendeakuten under en kort period flyttades ut därför att man skulle göra vissa ombyggnader. Den flyttades till ljusa, fräscha lokaler. Då sade personalen att våldsincidenterna minskade och att patienterna blev lugnare. Och personalen mådde mycket bättre. Men nu är man tillbaka i gruvhålet igen.

Vi i Vänsterpartiet vill att Psykiatrins hus byggs så snabbt som möjligt. Vi vill också att man undersöker om det går att flytta psykakuten och beroendeakuten till det nya huset. Jag har berättat att beroendeakuten är ett svart gruvhål. Det är oacceptabel standard. Psykakuten är kraftigt underdimensionerad. Den är byggd för att ta emot 7 500 besök per år. Nu tar den emot 19 000 besök.

Med det yrkar jag bifall till Vänsterpartiets förslag till budget.

Anförande nr 345
Jessica Ericsson (FP): Visst är det skönt när vi är rätt eniga. Också vi tycker att den psykiatriska vårdens lokaler behöver utvecklas. Det finns också med inom ramen för framtidsplanen. Stora delar av de befintliga lokalerna är otidsenliga och trånga – de suger.

Beroendeakuten skulle jag kanske inte beskriva som ett gruvhål, men lokalerna kan definitivt fräschas upp. Och vi behöver nog lösningar på både kort och lång sikt. Men vi är absolut eniga: Vi behöver förbättra den psykiatriska vårdens lokaler.

Anförande nr 346
Birgitta Sevefjord (V): Beroendeakutens lokaler liknar ett gruvhål. Det går inte att fräscha upp dem. Vi måste bygga nytt.

Anförande nr 347
Margaretha Åkerberg (KD): Jag instämmer väldigt mycket i det som tidigare talare har sagt om betydelsen av färg, ljus och form i vårdmiljöerna. Det finns mycket bra litteratur att ta till om man är intresserad av det.

Men det var inte det jag skulle prata om, utan jag skulle lite grann belysa de geriatriska klinikernas betydelse framöver, i framtidens hälso- och sjukvård. Det låter som att vi är ganska överens om att det behövs. Vi vill verkligen minska att de gamla går via akutmottagningarna. De ska komma direkt till de geriatriska klinikerna. Det är det optimala för patienten, vården och tillfrisknandet. Det är inget konstigt alls.

Här gör vårdcoacherna, som nu blir en del av verksamheten, en ytterst viktig och värdefull insats. Det är oftast de geriatriska patienterna som de har ägnat sig åt. Bara vetskapen om att de finns har gjort att antalet inläggningar har minskat drastiskt, och det finns ett lugn i gruppen av de geriatriska patienter som har haft tillgång till vårdcoacher. Det har ju varit ett projekt, så det har varit vissa selekteringar.

Helhetsansvaret är mycket viktigt för den geriatriska kliniken, liksom samarbetet med hemsjukvård, primärvård och anhöriga. Det är inget vi kan blunda för. Detta måste fungera i framtidens hälso- och sjukvård.

Till detta hör också det som har nämnts tidigare, den prehospitala vården. Innan man kommer till sjukhuset ska man snabbt kunna få behandling och eventuellt diagnos. Av det följer det som sjukvårdslandstingsrådet Marie Ljungberg Schött talade om, att utvärdera ambulanspersonalens kompetens och se vad de kan göra mer. Det tror jag skulle inspirera den personalgruppen mycket – jämfört med att transportera patienter vid olycksfall.

De kommer att vara en betydande länk i vårdarbetet – det är jag helt övertygad om. Jag träffar många av dem i mitt arbete. Det gör att den patient som de har i ambulansen hamnar på rätt vårdnivå. Patienten kanske inte alls behöver till akuten utan kanske ska någon annanstans.

Vi har också talat lite om de jourläkarbilar som vi har i Stockholms läns landsting. Det är en bra extraåtgärd som finns men som behöver optimeras. Användandet av dem har hackat lite grann – det ska jag villigt erkänna. Det har berott på olika saker. Nu har man justerat avtalet mellan dem som dirigerar ut, 1177, och dem som kör bilarna. Det har gjort att det har blivit en större utdirigering av dessa jourläkarbilar. Men det behöver bli ännu vassare – det är helt klart.

Vi har rört oss med olika siffror. Det jag vet just i dag är att man under 2014 gjorde ca 5 000 dirigeringar. Fram till i dag är utdirigeringssiffran ungefär 3 000. Det är en bra, uppåtgående trend för användningen av jourläkarbilarna, som är ämnade för äldre, barnfamiljer och sådana som har svårt att röra sig. Vi ska verkligen se till att de används på ett optimalt sätt.

En annan intressant bil – om vi nu ska prata om bilar – är vår nya ambulans, som dirigeras ut från SOS till suicidnära eller suicidsköra patienter. Den heter PAM, psykiatrisk akut mobilitet – det kan man ha synpunkter på, men så heter den.
Den ser ut som en vanlig ambulans och är gulgrön, men det står PAM på långsidan. Några av er har kanske observerat det. Den är inredd på annat sätt. Den är inredd för samtal. Den är utrustad med personal: en ambulansförare, en skötare som kan köra blåljus om det skulle behövas, och två sjuksköterskor med specialistutbildning i psykiatri.

Det är ett tvåårigt projekt som finansieras med statliga medel, så kallade priopengar. Vi följer upp detta noga och ser med stort intresse fram emot användningen av den här ambulansen.

Birgitta Sevefjord nämnde Norra Stockholms psykiatri. De har specialiserat sig på äldrepsykiatri, som är ett växande område. Många av oss blir äldre och är friska, men när vi blir sjuka blir vi rejält sjuka. En demens kan börja med en svår depression, aggression eller självskadebeteende hos en äldre. Det handlar om annan kunskap än vad psykiatrin generellt har hanterat. Det har förstås funnits, men det accentueras nu. Man är mycket duktig på att ta hand om äldrepsykiatriska patienter. Första linjens psykiatri i primärvården blir här mycket viktig.

Det var en del av de saker som jag tänkte belysa. Bifall till Alliansen förslag till budget!

Anförande nr 348
Alfonso Morales (S): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Olika rapporter visar att hälsan i Stockholms län har blivit mindre och mindre jämställd och mindre och mindre jämlik. Livslängden för en individ varierar mellan olika kommuner och olika stadsdelar. Det kan skilja upp till sju år. Det finns en skillnad i livslängd mellan kvinnor beroende på om kvinnan bor i en socioekonomiskt stark kommun eller stadsdel eller inte. Så ser verkligheten ut i det av Alliansen minoritetsstyrda Stockholms läns landsting.

Att individer inte uppnår sin fulla utvecklingspotential eftersom hälsan är varken jämställd eller jämlik är i sig ett stort politiskt misslyckande. Ett sådant politiskt misslyckande leder såklart till mänskligt lidande och ökade samhällsekonomiska kostnader.

Vi socialdemokrater har antagit Världshälsoorganisationens uppmaning att minska och till och med sluta vårdhälsoklyftorna inom en generation. Det är numera också den rödgröna regeringens målsättning.

Därför vill vi att Stockholms läns landsting tillsätter en kommission för jämlik och jämställd hälsa, liknande Malmökommissionen. En sådan kommission ska analysera hälsans bestämmandefaktorer och lämna förslag som bidrar till att hälsoklyftorna i Stockholms län minskar. En folkhälsokommission är något annat än det Cecilia Löfgreen pratade om och det arbete som pågår inom programberedningen för folkhälsa och psykiatri när det gäller att ta fram en ny folkhälsopolicy, som vi tycker är ett intressant och mycket positivt arbete.

De senaste rapporterna från hälso- och sjukvårdsförvaltningen visar att psykisk ohälsa hos barn, unga och äldre ökar. Många kvinnor upplever försämrad psykisk ohälsa i form av stress, ångest och depression, och alldeles för många unga människor utvecklar till och med någon form av skadebeteende, som självmordstankar, självmordsförsök, missbruk eller något annat destruktivt beteende.

Vårdens ersättningssystem måste ses över, och det är positivt att den styrande minoriteten i Stockholms läns landsting äntligen har kommit fram till att man måste se över ersättningsystemet och att det måste främja att personal kan ha tid för att lyssna på patienters komplexa vårdbehov.

Vi vill att Stockholms läns landsting ser till att närsjukvården kan erbjuda kompetent stöd för patienter med psykisk ohälsa, att Stockholms läns landsting gör satsningar på att bygga upp en första linjens psykiatri för unga med särskilda uppdrag till vårdcentralerna att förstärka den psykiatriska kompetensen inom ungdomsmottagningarna.
Med detta yrkar jag bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 349
Jessica Ericsson (FP): Jag gillar ambitionsnivån. Det är vackert att vilja sluta folkhälsoklyftorna inom en generation. Jag är däremot lite skeptisk till vad en kommission

bland många andra föreslagna kommissioner ska leda till. För mig låter det som att det blir en himla massa snack, en himla massa administration, en himla massa extra kostnader och betydligt mindre verkstad.

Vi vill se effekt. Vi vet väldigt mycket om vad hälsans bestämningsfaktorer består av. Det är där vi ska jobba.

Med alla kommissioner som ni tillsätter, har ni inte problem med att få ihop en budget som faktiskt leder till någon form av effekt?

Anförande nr 350
Alfonso Morales (S): Tack, Jessica! Det verkar intressant att ni vet allt men inte har gjort det som ska göras. Det är beklagligt. Det är bara vänta och se. Under de här åtta åren har ni inte prioriterat folkhälsan. Det är bara att konstatera.

Det räcker inte med vackra ord. Det är resultatet som räknas. Vi måste gå från ord till handling.

Anförande nr 351
Jessica Ericsson (FP): Men snälla Alfonso! Nu tycker jag att du gömmer sanningen en hel del. Hälsan i länet har blivit allt bättre. Den har inte förbättrats i samma utsträckning, och den ligger till och med still för vissa grupper, men hälsan i länet har blivit allt bättre. Det har blivit allt lättare för personer att få den vård som de behöver. De behöver inte längre vänta på samma sätt.

Det trams du kommer med köper jag inte!

Anförande nr 352
Alfonso Morales (S): Ordförande! Om vi pratar om att den psykiska hälsan har blivit bättre eller inte har försämrats för stora grupper: Undantaget som vi tar upp gäller barn och unga samt äldre. I den gruppen är särskilt kvinnor drabbade. Det måste vi göra någonting åt. Det handlar om att kunna prioritera. Det handlar om att göra rätt saker vid rätt tid för rätt målgrupp.

Anförande nr 353
Thomas Drost (MP): Ordförande, åhörare, ledamöter! Jag tänkte ta tillfället i akt att lyfta fram ett förslag ur Miljöpartiets budgetförslag som jag tycker förtjänar lite uppmärksamhet. Det är vårt förslag att inrätta en vårdgaranti för psykologisk behandling. Jag tänkte bara kort säga lite om bakgrunden till det.

Många av oss vet säkert att Socialstyrelsen för ett par år sedan kom med riktlinjer för behandling av ångest och depression. Där rekommenderade man tydligt psykologisk behandling i första hand för många av dessa tillstånd. Vi vet också att detta är något som patienterna själva efterfrågar, att man får mer än bara läkemedel, att man också får psykologisk behandling.

Tyvärr har riktlinjerna inte haft så stort genomslag. Trots stora ambitioner och fina ord är det fortfarande så att många får vänta väldigt länge innan de får psykologisk behandling. Man kanske får någon typ av behandling inom vårdgarantin. Men den behandling som rekommenderas i första hand kanske man inte får.

Det finns säkert många orsaker till det. Vi har också sett att OECD har varnat Sverige för att vi har en orimligt hög förskrivning av antidepressiva läkemedel. Man kan alltså känna att detta är något som borde vara viktigt för oss. Det gäller nationellt men även här i Stockholms läns landsting.

Det är säkert flera faktorer som förklarar detta. Om man har en vårdgaranti för till exempel neuropsykiatriska utredningar men inte för psykologisk behandling kan man förstå att det kan bli en konkurrenssituation så att det kanske tas resurser från det ena till det andra.

Inget ont om utredningar – det är en viktig del inom psykiatrin – men om det är något som patienterna bör garanteras snabb tillgång till är det väl ändå den behandling som rekommenderas i första hand för deras tillstånd.

Utifrån detta har vi föreslagit att man ska ta fram någon sorts vårdgaranti för just psykologisk behandling, för de tillstånd där det är rekommenderat. Vi tror att det skulle leda till att de insatserna prioriterades högre och skulle sätta ljuset på om det faktiskt saknas resurser för att kunna ge de insatserna.

Vi tycker helt enkelt att patienter som har den här typen av problematik har rätt till den behandling som rekommenderas i första hand – inte bara behandling av något slag.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budgetförslag.

Anförande nr 354
L i n d a Ä l e g å r d (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det jag har att säga har flera talare i dag talat om, men det tål att upprepas.

MVC och BVC i Hovsjö i Södertälje ska läggas ned, enligt ett beslut som togs i måndags av Sjukvårdsstyrelse Söder. Vi socialdemokrater röstade då nej och vill att den styrande minoriteten river upp detta okloka beslut.

Två argument var: Det är svårt att rekrytera personal. Patientunderlaget är inte tillräckligt. Ansvaret för att rekrytera och vårda personalen så att de vill stanna på sin arbetsplats är ett viktigt arbete som minoritetsstyret, Alliansen, i landstinget misslyckas med. Vad har ni för plan för att få flykten av personal från våra verksamheter att upphöra?

En graviditet och åren med små barn kan vara det största, mest omvälvande och skrämmande i livet. Att åka känslomässig bergochdalbana med hormoner, oro och glädje kräver en trygg mottagning som lotsar, stöttar och peppar. Det är väl klart att patienter som får sporadiska kontakter med många olika barnmorskor, läkare eller annan vårdpersonal – eller i det här fallet en sönderstressad sjuksköterska som står själv – väljer en annan vårdgivare om de kan.

Hovsjö är ett av Sveriges fattigaste områden. Vi vet i dag att livslängden varierar med cirka fem år beroende på var man bor och socioekonomisk status. Vi vet att de som är fattigast och behöver mest stöd paradoxalt nog är de som konsumerar minst vård. Det är viktigt att vården finns nära och är tillgänglig för människor som har höga trösklar att ta sig över för att uppsöka den. I stället för förflyttning och nedläggning behöver man satsa offensivt och proaktivt. Med nya grepp, kontinuitet och uppsökande verksamhet kan vi få mottagningar som patienterna vågar lita på.

Södertälje kommun vill utveckla Hovsjö med en familjecentral, med ambitionen att stötta familjer i området. En familjecentral är en verksamhet där BVC, MVC, öppen förskola och förebyggande social verksamhet finns under samma tak. Det går alltså inte att ersätta BVC och MVC med en familjecentral. Men det verkar den styrande minoriteten tro. Då är det inte längre en familjecentral, utan då är det två skilda verksamheter, och all samverkan är försvunnen.

Ella Bohlin uttalar sig i Länstidningen i dag och säger att BVC kan tänkas integreras i en framtida familjecentral i Hovsjö. Men mina frågor är: När lämnade landstinget över sitt ansvar för tillgänglig primärvård till kommunerna? Var det i samma ögonblick som patienterna gick över från att vara patienter till att vara kunder och våra mottagningar från

att vara vårdgivare till att vara företagsliknande verksamheter? Vad är löftena om valfrihet värda när det inte finns några reella val?

Anförande nr 355
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Det är tråkigt när det kommer en massa missuppfattningar från talarstolen. Jag vill säga till Linda att jag har träffat kollegor i ditt parti som har varit villiga att arbeta tillsammans med oss med familjecentraler. Det är det vi jobbar emot. Vi tror att det kommer att höja kvaliteten i vården och att det kommer att bli en jättebra lösning i Hovsjö.

Vårdvalet innebär att man kan välja vårdcentral eller annan vårdenhet. Men det innebär också att man kan välja bort, och det har patienterna gjort i det här fallet.

Anförande nr 356
L i n d a Ä l e g å r d (S): Det jag känner till att mina partikamrater, med Boel Godner i spetsen, har velat samarbeta kring är att öka tryggheten med en familjecentral. Det betyder inte att man kan ta bort både mödravårdscentraler och barnavårdscentraler, för då faller hela idén med att stärka den sociala tryggheten i det här området.

Anförande nr 357
T a r a T w a n a (S): Ordförande! Det finns stora skillnader i tandhälsa mellan olika grupper i Stockholms län. Karies är en av de vanligaste folksjukdomarna. Trots att sjukdomen går att förebygga utgör den ändå ett betydande hälsoproblem.

Det finns ett samband mellan barns och föräldrars tandhälsa. Karies är två gånger vanligare bland barn och unga där föräldrarna själva har dålig tandhälsa. Det finns också sociala skillnader i utnyttjandet av tandvård. Majoriteten av barn och unga som drabbas av karies kommer från familjer som har låg utbildning och låg inkomst, och det är familjer med invandrarbakgrund eller där föräldrarna själva är unga.

Jag vill visa en tabell. Vid en mätning 2014, alltså förra året, hade bara 2,4 procent av treåringarna i områdena med bäst tandhälsa kariesskadade tänder. Motsvarande siffra för områdena med sämst tandhälsa var 13,8 procent, alltså en skillnad på 11,4 procentenheter.

Tabellen talar sitt tydliga språk. Där visas hur tandhälsan ser ut för treåringar med kariesskadade tänder per kommun och stadsdel i Stockholms län. Det är kanske inte så svårt att dra slutsatsen att den ojämlika fördelningen av resurser är huvudorsaken till ojämlikheten i tandhälsa hos barn i Stockholms län.

Det vore intressant att höra hur Alliansen tänker överföra mer resurser från områdena med god tandhälsa till områdena med sämst tandhälsa. Visst är det, när jag ser i er budget, förbättrad tandhälsa för dem där tandhälsan är sämst. Om det inte är det är jag väldigt oroad. När individen är som svagast ska samhället såklart vara som starkast. Det är dags för Stockholms läns landsting att ta sitt ansvar och visa att vi prioriterar jämlik tandvård i Stockholms län.

Anförande nr 358
U l f L a n d s t r ö m (SD): Ordförande, mina vänner! Jag ska ge er ytterligare några synpunkter på vad vi sverigedemokrater anser om dagens hälso- och sjukvård. Det jag har att säga passar inte riktigt in i något mönster, för det är en samling blandade karameller. Men efter samråd med vice ordföranden fann vi att det var lämpligt att jag pratade nu.

Vår uppfattning är att Alliansen har haft ett alltför ensidigt fokus på hur den ideala sjukvården ska se ut i framtiden. Härigenom har man missat problem med dagens sjukvård.

Vi menar att det finns flera näraliggande problem som behöver lösas. Låt mig ge några exempel.

Vi har runt 300 vårdplatser som inte kan nyttjas på grund av personalbrist. Väntetiderna är långa. Personalen utsätts för rovdrift, och flera orkar inte jobba heltid. Produktiviteten förefaller sjunka. Kostnadsutvecklingen oroar. Administrationen tar alltför mycket kraft. Det är ständiga semesterkriser. Flertalet problem är gamla, men lösningarna dröjer.

Budgetuppföljning, kostnadskontroller och kostnads-effekt-analyser behöver förbättras. När man har gjort den typen av analyser krävs det också snabba beslut för att ta ställning till om man ska tillföra mer pengar eller om budgeten ska vara styrande, om man är på väg att få ett budgetöverskridande. Blodgivarnas antal förefaller minska mot en kritisk massa.

Vår uppfattning är att vardagssjukvården måste prioriteras ordentligt. Om man inte kan lösa dagens problem, hur ska man då kunna lösa morgondagens? Det förefaller oss som om Alliansen tycker att det är behagligare att fördjupa sig i framtidsdrömmar än att ta tag i dagens problem.

Den moderate riksdagsmannen och läkaren Gunnar Biörck beskrev en gång styrningen av sjukvården som styrningen av en båt, där makthavarna flockades på promenaddäck och diskuterade intressanta frågor hellre än att styra båten eller att vara i maskinrummet och föra båten framåt. Jag anser att Gunnar Biörcks liknelse fortfarande till alltför stor del håller för vårt landsting och dess sjukvård.

Intresset för aktuella frågor är fortfarande för litet. Detta är desto märkligare eftersom Alliansen har varit vid makten i flera år och har planerat för att komma till dagens situation. Alliansen har också haft förmånen att inte ha drabbats av besvärliga yttre händelser, till exempel terroristattacker, stora skandaler eller jordbävningar.

Om man vill ändra och förbättra sjukvården, var ska man då börja? Vi sverigedemokrater anser att frågan är komplex men har en hel del förslag till bättre sjukvård snabbt. Den intresserade må ta del av vårt budgetförslag. Låt mig i alla fall ta upp några exempel.

Akutsjukvården är i dagsläget överbelastad. Det första omhändertagandet är viktigt. Är det dåligt kan det hota tillfrisknandet och i flera fall förlänga återhämtning och rehabilitering. Vi menar att man ska överväga att schemalägga läkare på samma sätt som övrig vårdpersonal. Det är en fråga som har diskuterats i flera decennier, men någon egentlig förändring har inte skett.

Vi vill minska antalet hyrläkare och annan inhyrd personal. Vi vill reformera lönesättningen och göra arbetet attraktivt. Det bidrar till bättre patientkontakter och säkrare vård. Landstinget behöver lyckas likaväl som privata vårdgivare.

Vi vill satsa på minnesmottagningar för att diagnosticera demenssjukdomar i ett tidigt skede. Alla som har fått en demensdiagnos ska också ha rätt till medicinering, till exempel bromsmediciner. Behovet av en ändrad organisation för geriatriken bör också övervägas. De funktionshindrades förutsättningar inom sjukvården behöver förbättras, menar vi.

Hälsovårdsarbetet, som kanske tillhör den här avdelningen, behöver också intensifieras inom ramen för en optimal organisation, där samverkan mellan staten, landstinget och kommunerna behöver ske. Vi vill peka på behov som är kopplade till överdriven alkoholkonsumtion, tobaksbruk, droger och liknande.

I många fall är det enklare och billigare att förebygga sjukdomar än att bota dem. Det talar för att man ska satsa på just det förebyggande arbetet. Men trots allt har det varit svårt för de satsningarna att slå igenom tillräckligt mycket. I det sammanhanget vill jag peka på vikten av att försöka förhindra självmord bland framför allt ungdomar.

Ett annat samhällsproblem som egentligen inte är landstingets är ensamheten bland äldre. Det leder till att det kan bli onödiga sjukbesök. Chefen för vårdcentralen i Hallonbergen skrev i tidningen för något år sedan att det var alltför många av hans patienter som kom dit därför att de inte hade någon att prata med. De var egentligen inte sjuka.

Vi ser också en del hot inför framtiden som Alliansen kan behöva hantera strategiskt och taktiskt. Den nuvarande regeringen kan ha en annan syn på Stockholmsregionen och vår ekonomi. Det kan försvåra eller förhindra en snabb utveckling i takt med befolkningsökningen och näringslivets önskemål.

Den snabba och i grunden positiva utvecklingen för regionen och dess företag kan resultera i att dagens ungdomar inte vill satsa på vårdyrken utan i stället väljer andra yrken och andra arbetsgivare. Beskrivningen av dagens problem kan skrämma många. Därför kan det vara viktigt att snabbt genomföra förändringar. Dagens ungdomar, med tillgång till mycket information, kan visa sig ha förmågan att ställa krav som kräver nytänkande.

Sammanfattningsvis vill vi påstå att vårt landsting har en gynnsam situation också när det gäller sjukvården men att det krävs mycket strategiskt och taktiskt nytänkande samt en prioritering av dagens vardagssjukvård.

Anförande nr 359
K a r i n F ä l l d i n (C): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag tänkte också försöka ge Tara lite svar på hennes frågor.

Jag är glad att jag får vara den som leder tandvårdsberedningen här i landstinget. Vår verksamhet riktar sig till barn, sköra äldre och vuxna i behov av särskilt tandvårdsstöd, till exempel på grund av sjukdomar.

Det viktigaste som nu händer inom vårt uppdrag är att vi utvärderar upplägget för barntandvården. Det är en bred översyn som gäller ersättningsmodellen, den förebyggande vården och behandlingen, hur vi samverkar med MVC och BVC på bästa sätt, indelningen i vårdbehovsområden och till vilken ålder vi ska erbjuda fri barntandvård.

En god tandhälsa grundläggs redan i unga år. Tandhälsan hos barn och ungdomar i Stockholms län är generellt sett god. Men det finns undantag, precis som Tara pekar på, och det finns ett starkt samband mellan socioekonomiska förutsättningar och tandhälsa. Det gäller inte i Stockholm specifikt, utan det ser likadant ut i hela Sverige och till och med hela världen, och det gäller heller inte tandhälsan specifikt utan hälsan på ett generellt plan. Det är också därför som vi lägger de största resurserna på områdena med de barn som har den sämsta tandhälsan.

Kariesprevention står i fokus. Projektet Stop Caries Stockholm rullar vidare fram till 2018. Vi hoppas såklart att vi ska få se bra effekter av det. Det går ut på att fluorlacka barn i utsatta områden i länet.

Samarbetet med skolorna fortsätter också vad gäller både information och fluorsköljning. Beroende på vad utredningen om barntandvården kommer fram till kan vi också sätta in fler förebyggande resurser. Personligen är jag väldigt intresserad av hur vi förbättrar kontakterna med MVC och BVC och även hur vi når ut till papporna i det arbetet.

Målet i dag är att alla 19-åringar som lämnar barntandvården har en god tandhälsa och tillräckligt med kunskap och motivation till egen vård för en fortsatt god hälsa och att de förstår värdet i att fortsätta prioritera den förebyggande vården och kommer regelbundet på kontroller även i vuxen ålder. Att 19-åringar ska få information och motiverande samtal och också få information om statens system för subventionering av vuxentandvården är inskrivet i förfrågningsunderlaget till alla våra tandvårdskliniker.

En annan grupp som är i behov av mycket tandvård är sköra äldre och vissa funktionsnedsatta, som erbjuds uppsökande nödvändig tandvård. Här krävs ett bra samarbete med kommunerna. Nyckeln till en bättre tandhälsa för de grupperna är ofta att få med sig personalen på boendena angående den egenvård som patienterna behöver men ofta inte klarar av utan personalens hjälp. Det är också viktigt att vi når alla patienter som har rätt till den uppsökande nödvändiga tandvården.

Vi har en mycket välfungerande tandvård i Stockholms län. Jag är också stolt över att vi så aktivt jobbar med att erbjuda samma förutsättningar för den landstingsägda folktandvården som för privata vårdgivare. Det handlar om att skapa en bra tandvårdsbransch i hela länet för våra patienter. Vi har kommit längre än andra landsting i den frågan, med bibehållen kvalitet och kostnadskontroll. Men det finns fortfarande saker som man kan titta vidare på och som jag tänker ta med mig i mitt uppdrag som ordförande för tandvårdsberedningen. Lika möjligheter att ta emot asylsökande barn är ett exempel.

Till sist vill jag säga att vi har otroligt duktig tandvårdspersonal i Sverige och också ligger i topp vad gäller tandhälsa i världen. Jag ser fram emot att få leda arbetet med att förbättra tandhälsan i länet än mer.

Anförande nr 360
F r e d r i k O l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter! De olika förutsättningarna syns redan nu i munnen på våra barn. I Tensta och Rinkeby har 12,7 procent av treåringarna karies. Den siffran är 0,7 procent på Kungsholmen. Miljöpartiet tror på det förebyggande arbetet, där tandhälsan diskuteras med blivande föräldrar, med småbarnsföräldrar, med barn och föräldrar genom förskolepersonal, kanske genom alla de föreningar som klarar av alla de språk som de upphandlade aktörerna inte klarar av.

Den ojämlika hälsan syns redan hos våra barn och våra unga vuxna. När den fria tandvården upphör halverar länets unga vuxna sina tandvårdsbesök. Miljöpartiet vill ge våra unga vuxna ett par extra år, för att få den ekonomi och kanske också den mognad som gör det lättare att prioritera tandvårdsbesöken. Vi satsar 81 miljoner kronor för att tandvården ska vara gratis upp till 23 års ålder.

Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 361
K a r i n F ä l l d i n (C): I utredningen för barntandvården finns er motion med, så det kommer ett svar på den vid ett senare tillfälle. Det är olyckligt om vi skulle ta ställning till något som jag för Västra Götalands del har förstått ligger hos kammarrätten för avgörande. Det kan vara bra att kolla på omvärlden innan vi landar, så jag är glad att motionen finns med i utredningen.

Anförande nr 362

Pia Helleday (M): Fru ordförande, ledamöter! Jag ska tala lite om patientnämnden. För inte så länge sedan tog vi här i fullmäktige del av patientnämndens rapport. Vi kunde då konstatera att antalet inkomna ärenden har ökat. Det är en ökning som man kan tolka på flera sätt, men jag väljer ändå att se det positivt, nämligen att patientnämnden kan möta patientens rätt och behov av att få framföra synpunkter när man inte är nöjd med vårdens insatser.

Det är positivt i den bemärkelsen att det visar sig att patienterna nu känner till patientnämnden och med förtroende vänder sig till den. Det är en bra utveckling. Då fyller nämnden sitt syfte och gör nytta. Patientnämnden kan hjälpa och stödja patienter och anhöriga som vill framföra frågor och klagomål, vilket är en av patientnämndens två huvuduppgifter. Vi kan också se det som ett proaktivt arbete från nämnden för att åstadkomma förbättringar i vården.

Självklart är det bäst för patienten och de anhöriga om det går att framföra klagomål och synpunkter direkt till vårdgivarna och de handläggs där. Det finns goda exempel där patienter och anhöriga kan få en förklaring till vad som har hänt, men det finns också exempel på att det har uteblivit.

Att vården tidigt tar emot och bemöter patientens synpunkter kan ha stor betydelse för förtroendet och den fortsatta tilliten till vården, och därför är det viktigt. När det inte fungerar vänder sig patienterna till patientnämnden för att få hjälp, upprätta en kontakt och få ett klargörande. Ibland kan goda råd räcka.

Det är, som jag sade tidigare, viktigt att patienten får framföra sina synpunkter, men det är lika viktigt för vårdverksamheterna och personalen att få ta del av de här berättelserna och beskrivningarna, som de sedan kan använda som underlag för sina förbättringsåtgärder och för att utveckla och höja kvaliteten i vården. Vårdens uppgift är att se till att patienterna får en god och säker vård men också att de känner sig väl bemötta och är nöjda med kontakten.

Även för oss politiker är nämndens arbete viktigt, tycker jag. Synpunkter och förslag till åtgärder blir en viktig länk mellan oss, patienterna och verksamheterna.

Patientnämndens andra huvuduppgift är att utse stödpersoner. Här är det en ständig ökning. År 2014 utsåg vi 378 stödpersoner. Det är glädjande att patienter som tvångsvårdas får denna möjlighet att ansöka och får en person som utses och matchas efter patientens personliga intressen, ålder och språk för att underlätta och skapa förutsättningar för en bra kontakt dem emellan, för att vara det stöd och den hjälp som patienten har sökt för.

Bifall till Alliansens förslag till budget för 2016!

Anförande nr 363
Eva Lannerö (KD): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Patientnämnden har som sagt tre huvuduppgifter: behandla klagomål från patienter, arbeta för patientsäkerhet och förordna stödpersoner. Den nya patientlagen stärker patientens delaktighet i vården, och i linje med det är det ännu viktigare att lyssna på patienterna. Patientnämnden bidrar till detta genom sitt grunduppdrag.

Patienternas synpunkter kan bilda ett mönster, och det kan möjliggöra analyser och utveckling av ett proaktivt arbetssätt. Det proaktiva arbetet sker via flera kanaler, bland annat månadsrapporter med direkt återkoppling till vården. Där kan man se att det har varit kvalitetsbrister eller att patientsäkerheten har brustit och då vidta åtgärder på olika sätt.

Ju mer kunskap och ju mer klagomål patientnämnden får, desto mer kan det analyserande arbetet utvecklas, ytterst till nytta för patienterna och patientsäkerheten.

Med det vill jag yrka bifall till Alliansens förslag till budget.

Anförande nr 364
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Lika säkert som att myggorna kommer tillbaka på sommaren, lika säkert är det att alliansmajoriteten alltid är lika förvånad över att sommarkrisen i vår sjukvård kommer tillbaka. Skillnaden är bara den att den ena är betingad av vårt biologiska kretslopp medan det sistnämnda är vare sig det eller obotligt – det går att göra något åt.

I början av maj kom de första signalerna om den så kallade sommarsituationen, att den hade börjat i flera verksamheter, med personalbrist och risk för att fler vårdplatser behöver stänga.

I början av juni saknade Karolinska i Huddinge 55 av 110 sjuksköterskor, som var målet. Vi kan läsa om att Södersjukhuset saknar bemanning på 1 200 arbetspass och att flera sommarvikarier är nyutbildade. Beträffande KS-akuten har vi kunnat läsa att bemanning saknas för 500 arbetspass och att antalet vårdplatser och bemanningen är lägre än förra året.

På onkologen har många specialistsjuksköterskor slutat, och många är nya i sin roll inför sommaren. Barnmorskorna föreslår nu snabbåtgärder, då man är orolig för att födande kvinnor i vår region kommer att ha svårt att finna en förlossningsplats. Är det detta man ska oroa sig för när det största i livet händer?

Redan före sommaren har vi drygt 300 stängda vårdplatser, beroende på att vi saknar bemanning. Till det vet vi att den så kallade sommarsituationen påverkar vården och antalet vårdplatser ända in i oktober, innan alla har fått sin semester och verksamheten återgår till det vi kallar den mer normala underbemanningen.

Därefter kommer, föga förvånande, jul- och nyårshelgerna, på nytt årligen varje år, vars situation påverkar vården ända in i mars månad. Med andra ord borde åtminstone fyra månader om året kunna betecknas som normalläge.

Det är dags att tänka nytt, tänka rätt, tänka långsiktigt och tänka strategisk kompetensförsörjning. Det är flera år för sent, men vi är glada att den styrande minoriteten nu har kommit till insikt om att detta verkligen är nödvändigt. Ska vi få ordning och reda på strategisk personalpolitik och kompetensförsörjning måste vi effektivt använda den personal och kompetens vi har, med en årsplanering där man ser till att olika personalkategorier används till rätt uppgifter och kompletterar varandra. Med en personcentrerad vård behövs fler och rätt kategorier runt patienten.

Personalutskottet har inte den strategiska roll som jag menar att vi i utskottet borde ha, bland annat beträffande kompetensförsörjning. Vi socialdemokrater har krävt att personalutskottet efter sommaren ska kalla alla sjukhusledningar till samtal om vilka förändrade förutsättningar som skulle behövas och vilka åtgärder de bedömer ger bäst långsiktig påverkan på bemanningen, detta för att säkerställa att det strategiska arbetet på koncernövergripande nivå fungerar för att skapa en bättre situation inför nästa sommar och bemanningen generellt. Då inga inlämnade skrivelser i utskottet kommer att behandlas förrän i november har jag dock inga stora förhoppningar om att detta förslag hörsammas från den styrande minoriteten.

Ordförande! Patientnämnden som fristående och opartisk instans gör ett viktigt arbete som har långt större betydelse än den uppmärksamhet man får. Att lära av sina misstag kan låta brutalt inom vården, men det är nog så viktigt för att systematisera åtgärder och brister som upptäcks eller fel som begås för att minimera risken att de återupprepas.

Under 2014 registrerades 6 033 ärenden med klagomål, förfrågningar och patientsynpunkter. Det är den största mängden ärenden hittills och en ökning med 11 procent jämfört med 2013. Inga tecken syns på att denna trend bryts de närmaste åren.

Möjligheten att utveckla sin verksamhet och öka patientsäkerheten går hand i hand med intentionerna i den nya patientlagen, där patientens ställning stärks. Men det är viktigt att alla eventuella brister når patientnämnden. I dag finns tecken på att antalet anmälningar till nämnden är färre från socioekonomiskt svagare områden. Kanske kan man uttrycka det så att den starkes röst hörs högre. Därför är det viktigt att stärka informationen för att nå alla grupper och göra geografiska nedbrytningar för att fördjupa sambanden med just socioekonomin.

Det är också viktigt att ge patientnämnden mer muskler för att kräva in yttranden och svar från verksamheter som anmäls. Patientnämndens viktiga arbete måste bli mer förebyggande och stärkas när det gäller att ta egna initiativ till utredningar, så att möjligheten att vidta åtgärder gentemot de verksamheter som inte lämnar yttranden ökar.

Ordförande! Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 365
L a r s H a r m s - R i n g d a h l (MP): Ordförande, ledamöter! Vi är helt eniga här om att Patientnämnden fungerar väldigt bra och har en viktig roll för patientsäkerheten. Vi har fått bra sammanställningar av de andra ledamöterna i patientnämnden.

Föra året hanterade vid 6 000 ärenden. Prognosen för 2015 är 7 000, alltså en ökning med 17 procent. Vi har dock en väldigt låg planerad höjning av budgeten. Det betyder att nämnden får svårt att hinna med alla ärenden. Nu ligger man dock bra till. Man är tio gånger snabbare än IVO är på att hantera ärenden som kommer. Man får också svårare att hinna analysera materialet och stödja det förebyggande arbetet. Patientnämnden behöver därför mer stöd och tillräckliga resurser.

Miljöpartiet har föreslagit att vi ska få ytterligare personella resurser med ett påslag med 2 miljoner kronor. Det är ganska lite pengar, men det möjliggör att man kan analysera materialet mycket djupare och ordentligare. Man får ut mycket mer av innehållet.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budget för 2016. Särskilt vill jag lyfta upp en att-sats som handlar om att ge patientnämnden verktyg att vidta åtgärder mot vårdgivare som inte återkopplar till patientnämnden. Om vårdgivaren inte rapporterar tillbaka kan det vara svårt för nämnden att göra ett bra arbete.

Anförande nr 366
E r i k L a n g b y (M): Jag ska tala om Tiohundra, eller rättare sagt, om Sjukvårds- och omsorgsnämnden i Norrtälje, som den sedan ett par år heter.

Fru ordförande, landstingsfullmäktige! Jag ska ägna några minuter åt detta gemensamma arbete som är unikt i Sverige. Den gemensamma nämnden har nu funnits i snart tio år. Det gör att vi har möjlighet att ha ett samlat huvudmannaskap för både den kommunala delen, alltså äldre- och handikappomsorgen, och landstingets hälso- och sjukvårdsansvar. Det är naturligtvis väldigt spännande.

När vi funderar över framtidens hälso- och sjukvård ställer vi oss frågan vad det är vi kommer att behöva mer av framöver. Jo, det är mer av att man vårdas hemma. Sjukhusen kommer mer och mer att behöva användas för det som är den väldigt kvalificerade men i tiden ganska korta vårdverksamheten, medan mycket av omvårdnad och eftervård kommer att behöva ske i hemmen. Vilka måste då landstinget samverka med? Jo, naturligtvis med kommunerna.
Man kan alltid fundera över i vilken mån vi ska använda just denna organisatoriska modell. Det kanske inte är jätteenkelt att ha 26 gemensamma nämnder i landstingsområdet. Efter drygt två år som ordförande är jag dock rätt övertygad om att mycket av de arbetsmetoder som vi har utvecklat är översättningsbara till samverkan i övrigt.

Vi kan möta människors behov i mera samordnade lösningar. Ett av de främsta exemplen är att vi möter medborgarna genom ett sammanhållet kundval för hemtjänst, hemsjukvård och hemrehabilitering. Här finns det alltså en samlad verksamhet där den enskilde kan välja mellan ett antal olika producenter, och på producentsidan måste man se till att samverka och hålla ihop.

När det gäller särskilt boende måste man som anordnare, antingen man är kommunal eller privat, också hålla med läkarinsatser. Det blir alltså inte olika läkarinsatser beroende på hur den enskilde har valt, utan vi får en möjlighet till ett samlat ansvar. Vi får färre länkar men starkare länkar i kedjorna på detta sätt. Det tror vi är bra.

Över huvud taget arbetar vi mycket med samverkan när det gäller det som är landstingets ansvar och det kommunala ansvaret. I vår värld existerar inga röda dagar för kommunala biståndsbedömare när man ska diskutera personer som är utskrivningsklara. Detta är annars ett stort problem runt om i Sverige. Som ni vet var den senaste jul- och nyårshelgen en så kallad arbetstagarhelg med många röda dagar. Det innebär ofta att människor blir kvar på sjukhusen, för det finns ingen på den kommunala sidan som kan ta diskussionen om hur man kan ta hem denna person som det inte längre är adekvat att vårda på sjukhus. I vårt fall kunde vi organisera detta så att man på den kommunala sidan arbetade även röda dagar. Sjukhuset är ju alltid i gång. Detta tror vi är en modell som är bra.

Vi jobbar nu för att ytterligare få ihop vårdplaneringarna. Det handlar om att få ihop landstingsansvaret och det kommunala ansvaret via elektroniska hjälpmedel och också, vilket är väldigt viktigt, att få med de anhöriga.

Låt mig kortfattat försöka ge en bild av vad vi har åstadkommit. Jo, det handlar om hög kvalitet till låg kostnad. Jag tänkte försöka visa en bild här. Här ser vi den kommunala delen. Detta ger möjlighet till jämförelser med andra delar av landet. Vi kan se att vi när det gäller nöjdhetsgraden i både hemtjänst och särskilt boende ligger klart över genomsnittet både i länet och i landet. Mitt intryck är att detta har väldigt mycket att göra med den goda samverkan.

När det gäller sjukvårdsdelen kan vi se en del resultat som är helt outstanding. Man kan naturligtvis alltid diskutera vilka moment som hänger samman just med samverkan, men när vi ser mönstret med låg kostnad och hög kvalitet är det slående att det ändå kan ligga någonting i samverkansmodellen.

Tar vi exemplet med utskrivningsklara kan vi se att vi på två år har blivit av med 90 procent av det. Tidigare kunde man debitera 6 miljoner per år från sjukhuset. Nu är summan nere under 600 000.

Nu har vi haft snart tio år av försöksverksamhet. Vi är alla överens om en permanentning. Det tror jag är klokt. Sedan ska man inte vara låst vid detaljer om det juridiska och formella. Men att jobba vidare med en nära samverkan kring den enskilde med kommun och landsting tror jag är en modell att följa.

Med detta vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag vad gäller sjukvårds- och omsorgsnämnden i Norrtälje.

Anförande nr 367
J e n n y H j a l m a r s s o n (S): Ordförande, åhörare och fullmäktigeledamöter! Jag har under dagen i dag suttit och lyssnat på diskussionen. Jag konstaterar att ni försöker överträffa varandra med de besök som ni har gjort på kliniker för att träffa personal och höra om hur vården är.

Jag har tidigare här i talarstolen berättat att jag är kroniker. Jag är lite avundsjuk på er som får göra besök på sjukhus när ni är fullt friska. Jag är där fullt tillräckligt när jag är sjuk. Det är speciellt vårdvalet för diabetiker och för äldre som jag ska prata om i dag.

Det är en speciell situation när man är svårt sjuk. Man önskar inget hellre än att få den bästa vård man kan, och man vill inte riskera att få något som inte är bra. Man är kanske snudd på medvetslös. Man har lyckats lösa det med barnen så att grannen kom och hämtade dem. Man ligger i ambulansen och känner: Det här var inte vad jag hade önskat mig. När man då får frågan vilket sjukhus man ska åka till är inte vårdvalet uppskattat. Då längtar jag tillbaka till Örebro, där det bara fanns ett sjukhus och man kunde vara säker på att man alltid hamnade på samma klinik.

I Norrtälje har vi denna förmån. Där har vi ett sjukhus. Vi har en vård som är samlad mellan kommun och landsting.

När man är gammal är det tufft. Det är många situationer som uppstår, där både kommun och landsting är involverade. I Norrtälje har vi förmånen att ha en samverkan. När jag till vardags som forskare tittar på hur vi ska kunna öka kvaliteten och bygga på nya innovationer i vården kan jag visa på denna erfarenhet. Oss forskare på Karolinska emellan brukar vi ofta säga att vi skulle vara mycket glada om vi kunde lösa detta med samverkan mellan kommun och landsting. Men i Norrtälje har man lyckats med det.

Vi tycker att det är oerhört viktigt att det här projektet permanentas. Det betyder mycket för Norrtäljeborna. Det betyder mycket för de gamla, och det är många som är äldre i Norrtälje.

Anförande nr 368
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Tioundra är ett lite bortglömt projekt. Stockholms läns landsting är så stort i förhållande till Norrtälje. När skillnaden blir så stor så försvinner Tiohundra lite i skuggan.

Det här borde vara landstingets flaggskepp, för Tiohundraprojektet är unikt i Sverige! Eftersom det möjliggör stora samarbeten mellan landstinget och kommunen i hälso- och sjukvårds- och omsorgsfrågorna så visar det på sådant som vi borde lära oss av.

Genom sitt arbete har de redovisat minskade kostnader och bättre kvalitet genom samordning.

I dag jobbar vi väldigt mycket i stuprör, som man säger. Det är just samarbetet över gränser som är så oerhört viktigt. Vi vet hur det gick med kommunalisering av hemsjukvården. Det här är ändå ett sätt att visa att det finns andra former där vi kan samarbeta över gränsen mellan kommun och landsting.

Vinster i det här projektet, det finns det. Vi har lyckats öka samordningen mellan vuxenpsykiatrin, barnpsykiatrin, socialpsykiatrin och beroendevården. De här enheterna har i dag en gemensam chef och kommer genom det att få nyckeln till god samordning.

Kostnaderna för sjukvården i Norrtälje har i fler år legat lägre än övriga länets, trots att man har en rätt så låg socioekonomisk nivå och hög medelålder. 6,2 procent är över 80 år, och i övriga länet ligger man på 3,8 procent. Det är ganska hög ålder på dem som bor i Norrtälje.

Avstånden är också stora. Genom bättre samordning under samma huvudman har man lyckats minska antalet utskrivningsklara patienter som ligger kvar på sjukhuset. Sist men inte minst så har faktiskt Norrtälje sjukhus kunnat erbjuda länets bästa akutsjukvård enligt landstingets egen mätning och har därmed petat ned S:t Göran från första plats – ett faktum som ni i Alliansen kanske kan tänka på när ni hävdar att driftsformen bidrar till hög kvalitet.

Men summa summarum har vi en hel del att lära oss av Tiohundraprojektet i stället för att se det som ett sidoprojekt. Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 369
C a t a r i n a W a h l g r e n (V): Ordförande, fullmäktige! Det råder i dag konsensus mellan partierna i både landstinget och Norrtälje kommun om att permanenta Tiohundrasamarbetet. Frågan är väl egentligen hur det ska vara i framtiden och hur det ska utvecklas. Alldeles självklart ska de ju utvecklas. Vi i Vänsterpartiet vill att det ska motsvara de behov som finns i Norrtälje kommun. Olika förutsättningar kräver olika lösningar.

Stora utmaningar kommer det att bli då en stor andel av befolkningen utgörs av människor som redan nu är äldre, och andelen kommer att bli ännu större. En annan utmaning är ökad psykisk ohälsa bland barn och unga.

Vi vill att det framtida uppdraget ska innehålla nya innovativa arbetssätt och samverkansformer med medborgaren i fokus. Vi vill arbeta med förebyggande arbete och kunna erbjuda ett brett utbud av kvalitativ vård i hela kommunen.

I vår budget här i dag föreslår vi också en extra ambulans i Norrtälje kommun året runt. Invånarna i norra länsdelen har rätt till snabba insatser vid akuta behov även när sommargästerna har åkt hem. Avstånden är inte kortare utan snarare längre på vintern. Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 370
H a n s A n d e r s s o n (FP): Ordförande, fullmäktige! Jag har haft förmånen att få leda Tiohundraprojektet i tio år och var med och startade det. Anders Lönnberg och jag var med på de inledande mötena. Vi hade ju erfarenheter från Norrtälje sjukhus som gjorde att vi ville starta det här projektet.

Det man kan säga är att Norrtälje kommun är den yta som Tiohundraprojektet arbetar inom. Ytan är en tredjedel av länets yta men har bara 3 procent av befolkningen. Det ställer ju stora krav och utmaningar. Om man säger att man ska införa valfrihetssystem i en så glest befolkad yta – jämfört med tätorten Stockholm. Därför är det jätteviktigt nu när vi ska permanenta det här projektet att man ser över och gör ordentliga utvärderingar så att man, när man permanentar verksamheten, går in med rätt parametrar och ser var kostnaderna finns.

Vi hade nämligen problem i början av projektet, och det visar att vi var underfinansierade. Man hade inte riktigt räknat med den demografi som någon nämnde här – 25-26 procent som är 65 år eller äldre. Det är egentligen ingen relevant siffra, för de springer Lidingöloppet och åker Vasaloppet, men det är över 6 procent som är över 80 år. I den åldern börjar man få lite krämpor som leder till kostnader.

Jag hoppas att vi, nu när vi sätter oss ned med företrädare för Norrtälje kommun och går igenom det här, går in med verkliga fakta och evidensbaserade siffror så att vi slipper bråka om det sedan när verksamheten blir permanentad.

Som jag har sagt tidigare kommer jag att använda den kunskap som jag har fått av det här projektet när jag ska jobba mot kommunerna i den sjukvårdsstyrelse som jag har ansvar för.

Den kvalitet på vård och omsorg som vi har är en av de bästa och standardkostnaden är mycket lägre än vad den är i andra kommuner i det här länet. Vi har mycket lärdom att använda oss av om vi ska möta framtiden med de begränsade resurser som finns i Stockholms län.

Anförande nr 371
Pia Ortiz Venegas (V): Till skillnad från Alliansen finansierar vi inte vår sjukvård budget med ett höjt pris på accesskortet. I stället finansierar vi vår budget fullt ut. Vi satsar ju 500 miljoner på kompetensförsörjning inom sjukvården medan vi har konstaterat i dag att Alliansen lägger hela sin besparing på 64 miljoner inom sjukvården på just personal, på bemanningskostnader.

Vi sänker också landstingsrådsarvodena från 111 600 kronor per månad till 99 200 kronor per månad. Det motsvarar ungefär 400 chipspåsar per landstingsråd och månad. Totalt räcker detta till två nya ungdomsmottagningar varav en mobil. Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 372
Landstingsrådet Larsson (S): Fru ordförande! Jag vill tacka för en väldigt bra och givande debatt! Jag tycker om debatter där det är högt i tak, lite rallarsvingar till höger och vänster men ändå med stor respekt, debatter där man också sitter och lyssnar och får lära sig en hel del spännande saker. Jag har lärt mig saker, och jag tycker om sådana möten.

En av svensk hälso- och sjukvårds största utmaningar framöver handlar om att göra något åt de växande hälsoklyftorna i Sverige. År 1970 var skillnaden i livslängd mellan dem som har det riktigt bra och dem som hade det mindre bra två år. Nu, år 2015, är skillnaden i livslängd fem år. Det är en ganska obehaglig utveckling och det är otäckt att vi har fått det på det sättet.

Här i Stockholm är skillnaderna i livslängd mellan dem som har längst livslängd och bäst hälsa och dem som har mindre bra 14 år. Det är en oerhört skrämmande utveckling! Nu kommer regeringen att tillsätta en kommission för jämlik hälsa. Jag hoppas att även det Alliansstyrda Stockholmslandstinget skulle medverka i det arbetet. Jag tror att vi skulle kunna bidra till arbetet att sluta de påverkansbara hälsoklyftorna inom en generation.

Anna Starbrink har tidigare signalerat en vilja att öppna möjlighet för en diskussion om ersättningssystemen i primärvården. Jag har vid ett antal tillfällen i den här salen försökt säga att jag tror att en bättre fungerande och mer jämlik primärvård skulle kunna hjälpa till i arbetet med att ge oss bättre folkhälsa.

Vi är villiga för vår del att ta del i en sådan diskussion, men vi vill inte mötas av ett förslag som är klappat och klart. Vi vill vara med i diskussionen från början, och jag vågar påstå att det skulle kunna finnas förutsättningar för att vi skulle kunna mötas i en diskussion om hur primärvården skulle kunna bli bättre i framtiden.

Avslutningsvis. Jag har läst alla partiers budgetförslag. Det nyaste partiet i vår församling, Sverigedemokraterna, har också lagt ett budgetförslag som är intressant på många sätt och vis. I den kan jag läsa i inledningen, redan på s. 2: Efter hand ska all tolkning upphöra och om så behövs bekostas av den vårdsökande själv.

Jag förstår ju att Sverigedemokraterna retar sig på att utlänningar kan behöva hjälp med tolk vid besök i sjukvården, men jag skulle vilja skicka med som en signal till er sverigedemokrater detta att fundera över. Om det är så att en läkare eller sjuksköterska möter en patient som kommer in på vårdcentralen eller sjukhuset och man faktiskt vill ge den här patienten rätt behandling och inte skada patienten, ska då läkaren eller sjuksköterskan inte få ringa efter en tolk? Om patienten inte har råd att betala? Det här är bara någonting som jag tycker att ni ska fundera på. Jag tror inte att ni heller tycker att det

är rimligt att läkarna och sjuksköterskorna oavsiktligt skadar patienter som man inte kan kommunicera med.

Med detta, fru ordförande, yrkar jag bifall till Socialdemokraternas förslag till budget!

Anförande nr 373
Landstingsrådet Ljungberg Schött (M): Ordförande, ledamöter och eventuella åhörare som har orkat följa hela debatten! När den här budgeten snart är antagen ser jag fram emot ett 2016 då Framtidens hälso- och sjukvård faller på plats och när ännu mer vård kommer att ges utanför akutsjukhusen. Därför vill jag ännu en gång poängtera att det är viktigt att vi har goda relationer till våra vårdgivare.

För många människor är det en trygghet att få vård i sin hemmiljö. Därför behöver sjukvården i hemmet utvecklas extra, framför allt för att de gamla ska slippa lämna hemmet med allt vad det innebär av oro, men också för att man ska kunna få ASIH och palliativ vård i hemmet när man så vill, inte som ett tvång.

Alla delar i vården är precis lika viktiga och allt måste falla på plats för att det ska fungera. Primärvård i vårdval är grunden i all sjukvård. Närakuter och sjukhus har en akut och specialiserad vård som de erbjuder befolkningen. Den prehospitala vården med en extra sommarhelikopter och med, något som jag glömde säga förut, en ambulans som under sommaren utgår från Hallstavik kan vara utgångspunkter i mycket av vården.

Akutsjukhusen genomför just nu ett stort och viktigt förändringsarbete för att klara en rimlig kostnadsökningstakt och samtidigt vara redo för det nya eller nygamla uppdraget att bedriva vård i framtiden.

Men år 2016 är också året då de allra första patienterna tas emot på Nya Karolinska Universitetssjukhuset, ett sjukhus som är specialbyggt för att kunna hjälpa de patienter som behöver den allra mest högspecialiserade vården.

Jag är oerhört stolt och glad över att få vara med om den här tiden, att få vara med och erbjuda en vård som har väldigt hög kvalitet här i vårt län. Jag vet att de allra flesta patienter är nöjda med den vård de får och de skulle, som det brukar heta, gärna rekommendera samma vård till någon annan.

Jag vill med detta tacka å hela Alliansens vägnar för en väldigt bra, spänstig, rolig åtminstone tidvis, debatt om hälso- och sjukvård som vi har haft i dag och hoppas att vi tillsammans kan se fram emot ett bra 2016.

Forskning och innovation

Anförande nr 374
Landstingsrådet Carpelan (M): Herr ordförande! Äntligen kommer vi till någonting viktigt! Forskning och utveckling är givetvis en viktig fråga för Sverige som nation men det är givetvis också en viktig fråga för Stockholms läns landsting.

Det är viktigt att landstinget bedriver ett framgångsrikt arbete inom området forskning och utveckling, att vi tar fram tydliga mål med ett utökat samarbete mellan akademi, landsting, näringsliv och regionala aktörer och inte minst patientorganisationer.

Som huvudman för sjukvården och kollektivtrafiken ska ju landstinget bidra till att utveckla våra kärnverksamheter utifrån ett patient- och resenärsperspektiv, och det gäller att hålla det i fokus vad det gäller forskning och utveckling.

För att Stockholmsregionen ska vara ett *life science*-kluster i världsklass så krävs det att vi fördjupar och förstärker vårt samarbete med bland annat akademin. I den frågan har vi ju

nyligen tecknat ett nytt avtal med Stockholms Universitet. Vi har ju sedan tidigare haft samarbete med KI och KTH, alltså Karolinska Institutet och tekniska högskolan, och nu alltså tecknat ett nytt avtal med Stockholm universitet som är bra därför att Stockholms universitet är bra på trafikforskning. De är duktiga på miljöfrågor kopplade till just trafiken.

Under år 2015 kommer vi också att lägga fram en ny FoUU-strategi, forskning, utveckling och utbildning. Ett samlat dokument kommer att läggas fram under hösten. I den globaliserade värld som vi ser runt omkring oss måste vi också från landstingets sida ta en ytterligare position som innebär att vi är mer inriktade på EU:s program och forskningsfonder.

Vi är nu aktiva inom Horisont 2020 där hela 80 miljarder euro ligger i potten och där vi ska försöka göra vad vi kan för att tillgodogöra oss delar av dessa stora anslag. Nu är det också samhälleliga utmaningar som är viktiga för landstinget.

Vi har hört en hel del diskussioner om NKS, Nya Karolinska i Solna. Vanligtvis har vi under de här två dagarna hört klagorop och en jämmer beträffande detta sjukhus. Vi måste se det som den största satsning någonsin inom forskning, utveckling och utbildning där sjukhuset kommer att ses i ett helt nytt ljus och där vi kommer att ha en integrerad del av vården där just forskningen och utbildningen blir centrala delar. Det har påverkat hela utformningen av det sjukhus som just nu byggs. I det här sammanhanget är det givetvis viktigt att vi utvecklar en stabil forskningsinfrastruktur där journalsystem, ett strukturerat kvalitetsregister, en byråkrati och ett föråldrat IT-system som bara är ett minne blott där vi arbetar från landstingets och Alliansens sida på att vi ska ha så bra teknik som möjligt i detta.

En annan viktig satsning gäller Stockholms Medicinska Biobank. Det är en viktig satsning, och under år 2016 kommer kostnaderna för en långsiktig finansiering av en strategisk biobank i den här nätverkssjukvården och prover av vård och forskning att utredas. Det är en dyr satsning men en nödvändig satsning.

Vi kommer att integrera Stockholms Medicinska Biobank med det som vi kallar *Karolinska Trial Allience*, alltså våra kliniska prövningar som finns inom Karolinska sjukhuset. Tillsammans kommer vi att kunna tillgodogöra oss kodade data från olika kvalitetsregister och från journaler som vi har för kunna skapa unika förutsättningar att utveckla hälso- och sjukvården och förbättra vården. Syftet är givetvis att ta ledartröjan, och vi använder oss av de kvalitetsregister som vi ändå har i Sverige och i Stockholms läns landsting.

En annan viktig fråga är det nya ALF-avtalet, som vi har pratat om här tidigare i fullmäktige. Vi har inte bara ett nytt sjukhus som jag nämnde, vi har också en biobank, men inte minst det nya regionala ALF-avtalet. Avtalet berör läkarutbildning och forskning. Nu är det fråga om ett avtal som gäller Stockholms län. I det fallet pågår ett samarbete och en diskussion med Karolinska Institutet där vi ska teckna ett nytt avtal. Vi fokuserar på universitetssjukvård, det är ett nytt grepp. Vi kommer att höja kvaliteten med fokus på höjd kvalitet på forskning och utbildning, samverkan med näringslivet centralt och med patientorganisationerna. Det kommer också att blir ett ackrediteringssystem för universitetssjukvården för att höja kvaliteten, det vill säga för få till stånd den prövning som behövs för att anse verksamheten vara universitetssjukvård.

Det finns givetvis också flera andra utmaningar som vi måste ta hand om. Det gäller att landstinget behåller positionen. Det gäller inte minst den kliniska prövningsverksamheten. Här är vi inte tillräckligt bra inom Stockholms läns landsting.

Vad är då klinisk prövningsverksamhet? Jo, det är då man mot patienter kan pröva medicinska, redan godkända, läkemedel i till exempel en klinisk prövning. Biobankning är också aktuell. I det här fallet krävs det ett samarbete med industrin och på den här punkten måste vi från landstingets sida också vara medvetna om att för att industrin också ska vara aktiv på det här området så måste vi skapa affärsmöjligheter för industrin. Det är också viktigt.

Jag vill nämna ett projekt som är viktigt för landstinget, det är 4D. Vi har varit väldigt framgångsrika i det arbetet. 4D står för fyra diagnoser. Man pratar om bröstcancer, artrit, diabetes typ 2 och hjärtsvikt som viktiga sjukdom att kraftsamla mot. Vi har ett bra projekt och vi ska fortsätta att utveckla det. Syftet är att väldigt snabbt få ut snabba behandlingsmetoder som kommer patienterna till del på ett snabbt och säkert sätt.

Vi är en av Europas snabbast växande regioner. Det innebär att vi har ett folkhälsoansvar, och vi kommer också att stärka forskningsnärvaron vad det gäller suicidprevention som vi talade om tidigare i dag och även nutrition. Vi kommer också att ytterligare bidra till en jämställd och jämlik hälso- och sjukvård och i det fallet behöver vi göra en del ytterligare.

Avslutningsvis vill jag säga att det är viktigt att vi i de forskningspengar som vi satsar från landstingets sida har en ordentlig uppföljning. Det kommer också att innebära att kvaliteten höjs och att vi utlyser alla forskningsmedel i konkurrens. Det kommer att innebära att varje forskningskrona kommer att användas så effektivt som möjligt och att det kommer patienterna till del i slutändan.

Jag yrkar bifall Alliansens förslag till budget på det här området!

Anförande nr 375
Landstingsrådet F o r s l u n d (FP): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! När jag stiger upp här och säger ord som innovation, e-hälsa, IT, digitalisering och medicinteknik, så tror jag faktiskt att några av er tänker att det är ganska torra och lite tråkiga och lite tekniska begrepp som kanske inte hör hemma i vården. Det är det där verkligen hälso- och sjukvård? Ska sådant där inte bara fungera av sig självt?

Det kan vara relevanta frågor, men det också är precis de frågor som är en del av problemet. Vi i den här församlingen och hälso- och sjukvården generellt har varit dåliga på att se de här frågorna som en strategisk ledningsfråga, som ett verksamhetskritiskt verktyg och som infrastruktur för all vår personal och för våra patienter.

Trots att hälso- och sjukvården är en såväl dynamisk som forskningsintensiv och högteknologisk sektor finns det uppenbara brister i vårdens vardagliga arbetsverktyg, i våra arbetssätt och hur vi nu ska hantera information på ett mer samlat sätt. Det är just det här som vi nu tar itu med. Det är just de brister som jag nämner som gör att innovation är min stora passion i livet. Dt är ju fullkomligt orimligt att vi som privatpersoner har bättre möjlighet att hitta information som vi behöver för vår vardag i den uppkopplade värld som vi lever i med olika smarta telefoner och annat, medan vårdpersonalen, när de ska rädda liv, tvingas att hanka sig fram med ålderdomlig teknik i en värld som verkar vara från innan Internet-erans intåg i Sverige. Så får de ju inte vara.

För om vi ska kunna rekrytera och behålla framtidens vårdpersonal, en ny generation vårdpersonal, så måste vi ge dem andra verktyg, bättre verktyg än vad de har i dag, än de gamla stationära datorer och Post it-lappar som de tvingas använda för att dokumentera på ute på fältet. Om vi ska behålla förtroendet från medborgarna måste vården gå i takt med resten av vårt uppkopplade samhälle och erbjuda flexibla, digitala kontaktvägar som möter människor i deras vardag, inte när det passar vården utan när det passar individen.

Det är därför som vi nu i Alliansen i årets budgetförslag tar krafttag för innovation och digitalisering. Vi gör det genom att samla alla insatser i två tydliga kapitel för tydlighet och uppföljningsmöjlighet. Vi ökar anslagen markant. Vi stärker mandatet rejält och låt mig ge några exempel på vad vi konkret gör.

Först och främst lanserar vi nu ett stort insatspaket för ökad digital tillgänglighet. Det innehåller ett antal olika delar. Det viktigaste är att vi nu skärper anslutningskraven på våra vårdgivare. Vi kräver att faktiskt ska använda de e-hälsotjänster som landstinget har erbjudit. Det ska inte längre vara okej att inte erbjuda elektronisk webbtidsbokning.

I dag kan vi utbyta rätt många papperstjänster med vården när man ska boka en tid. Det är ganska många telefontider som ska passas eller tider som ska bokas om när man inte fick den tid som man vill ha. I dag kan man ganska ofta bara önska sig en tid. Vi vill nu tvinga alla att faktiskt använda direktbokning av tider. Man ska kunna erbjuda förnyelse av läkemedelsrecept på Internet, man ska kunna se sin journal, man ska kunna utföra basala tjänster som vi kan göra i alla andra delar av samhället. Här finns det tjänster som är färdigutvecklade och betalade av landstinget men som ännu inte har införts och används. I det här fallet måste vi ha likabehandling av alla patienter som ska kunna förvänta sig god tillgänglighet även på Internet.

För att stödja detta kommer vi också att ha ett införandestöd till våra vårdgivare, utbilda dem i hur de ska använda de här tjänsterna som sina verktyg internt i vården. Vi ska genomföra ett kunskapslyft för patienter som kanske inte är vana att använda teknik – kanske de patienter som skulle vara mest betjänta av att slippa passa en telefontid en tidig morgon till exempel. Här kommer vi tillsammans med patientföreningarna att jobba med utbildning av patienter som inte är vana att använda e-tjänster.

Vi kommer också att satsa på att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning så att de också kan använda våra webbkanaler, 1177.se. Vi har redan i dag en bra tolkningstjänst för personer med hörselskada till exempel, telefontjänsten. Vi kommer också att genomföra en informationskampanj så att de här tjänsterna faktiskt är kända. Många som jag pratar med vet inte alls om att de kan förnya sina läkemedelsrecept på Internet. Det ska alla i Stockholms län känna till.

För att göra detta möjligt måste vi naturligtvis också modernisera den tekniska plattform som Mina vårdkontakter bygger på. Det gör vi tillsammans med andra landsting.

Vi gör också en stor satsning på vår personal med 3R-samarbetet, som jag talade om i går. Det är den största enskilda satsningen för att genomföra en historisk teknisk modernisering av vårdens informationsmiljö. Gammal, illa fungerande teknik fasas ut och avvecklas. Vi skrotar vårt gamla journalsystem stegvis, och vi utvecklar ett nytt system tillsammans med de andra landstingen, primärt Västra Götalandsregionen och Skåne. 3 miljarder kronor avsätts för denna stora investering, och jag ser fram emot en dynamisk process för att göra detta till en verksamhetsutveckling inte ett teknikprojekt.

Avslutningsvis vill jag säga att innovation inte heller bara handlar om teknikutveckling. Det handlar lika mycket om våra arbetssätt, om våra metoder, om vår förmåga att snabbt dra nytta av de senaste forskningsrönen och av den senaste tekniken i hela hälso- och sjukvården. Därför satsar vi också på en innovationsfrämjande ägarstyrning i SLL. Vi ger förvaltningarna i uppdrag att systematiskt identifiera och åtgärda hinder för innovation och förnyelse. Vi har i uppdrag att utveckla vårdens ersättningssystem, våra vårdvalsmodeller och våra vårdavtal för att de också ska främja innovation.

Vi ska upphandla på nya sätt, vi ska se till att innovation blir ett uppdrag för hela vården. Jag och Alliansen har en väldigt tydlig ambition. Vi har en ambitiös plan för hur vi vill uppnå den här förnyelsen av hälso- och sjukvården och landstingets alla verksamheter. Jag bjuder in er alla att delta att bidra till denna spännande resa.

Jag yrkar bifall Alliansen budgetförslag!

Anförande nr 376
A n d e r s L ö n n b e r g (S): Ordförande! Det här är ett område där vi traditionellt alltid lyckats samarbeta relativt väl inom Stockholms läns landsting. Jag skulle vilja beskriva det som att så är fallet nu också.

Vi är överens om att vi ska göra det här till ett ordinarie uppdrag av verksamhet, att vi ska ha tydliga uppdrag, tydlig budgetering, tydiga mål och tydlig uppföljning av det hela.

Vi skiljer oss på en del punkter, till exempel har vi 100 miljoner kronor mer för forskning och utveckling, vi har dubbelt så mycket för innovationsfonder och annat, men till skillnad från gårdagen kommer jag inte att utmåla er som något hot mot framtiden eller utvecklingen. Det är mycket mindre skillnader i en budget om 90 miljarder än vad som i går beskrevs som en katastrof trots att pengarna i fråga understiger felräkningsmarginalen i landstinget.

Det finns några saker som vi har lite olika syn på, ännu. Det är vi vana vid, det brukar lösa sig över tid, brukar jag säga. Vi har lagt ett förslag som går ut på att vi bör göra ett slags forsknings- och innovationsråd tillsammans med de andra parterna inom Stockholmsområdet, alltså med näringslivet, med akademierna, med sjukvården och med patienterna för att ha en ständigt pågående dialog mellan politiken och de parter som driver detta i frågor om vad vi behöver för framtiden. Det har visat sig, i de länder som har tillämpat detta, att det är mycket framgångsrikt. Det prövas nu på nationell nivå i Sverige också. Det görs med stor framgång i Göteborg och i Uppsala, men ännu inte här.

Det är fortfarande inget hot mot utvecklingen att ni inte går med på detta. Jag kommer aldrig att beskriva er som ett hot mot utvecklingen, möjligen ett alternativ till utveckling ibland men inget hot, skulle jag vilja uttrycka det som.

Vi kommer säkert att gå in på detaljer så småningom av de olika alternativen, men eftersom vi är så överens ska vi inte stå och käfta i onödan heller.

Det finns dock ett litet hot. Daniel har ju en fullkomligt frustande optimism som i och för sig vår vårdapparat har hört fem sex gånger förr när det gäller nya IT-system och har viss skepsis inför. Vi får försöka hjälpa dem att tro på det och hjälpa dem den här gången. Det var det ena. Men en punkt där jag har en viss oro är att 3R framställs som att vi i Skåne, Göteborg och Stockholm nu gör upp om hur det nya IT-systemet ska vara i framtiden oavsett vart forskningen eller universiteten är på väg, oavsett vad andra landsting möjligen tycker och tänker.

Man kan ibland uppfatta att vi får signaler om att detta uppfattas som lite upplyst despotism som ska påtvingas de mindre landstingen – jag vill inte säga bondlandstingen i det här sammanhanget, men man kan få sådana associationer.

Jag vill bara att ni ska inta en mer ödmjuk attityd och vara tydliga med att alla andra ska vara välkomna. Samtidigt finns det ett samarbete mellan sju andra landsting som också har ett nationellt system på gång. Det finns ytterligare sju landsting som har ett tredje nationellt system. Tre nationella system låter mer som UK än som Sverige. Vi måste komma fram till att ha *ett* nationellt system.

Vad ni ska lära av det här är inte de små skillnaderna. Vad jag tycker att ni ska lyssna på inför den slutdebatt vi snart ska ha är hur man kan samarbeta och samtala med varandra, ha sakunderbyggda fågelexempel i stället för buskskvättor, papegojor och duvor eller vad det nu är som är ute och flyger i politiken.

Jag måste säga att efter drygt två decennier i politiken så är det första gången som jag i mitt liv skäms över att vara landstingsman, över det sätt som debatten fördes på i går och över det sätt som man beskriver varandra på och de små skillnader som finns i en massa budgetar.
Ta lärdom av forskning och utveckling! Grunden för den är kunskap. Det borde det också vara när man debatterar skillnader, ganska små, i budgetar och att man ska ha tilltro till att de andra vill göra väl.

I går hade vi slagit rekord i att tala om för medborgarna att vi är värda förakt, ”Ni behöver inte lita på oss vi står bara och käbblar”. Ingen har väl gjort mer för att öka politikerföraktet

än vad vi gjorde tillsammans i går. Jag är inte oskyldig själv. Ingen av oss är oskyldig, vi dras med i kampen om att säga att vi är bättre än ni, att ni är ett hot, om ni inte får igenom det där så blir vi glada för då blir det en liten örfil även om den är meningslös.

Faktum är att ingen har majoritet, detta kräver samarbete. Kunskap och samarbete, låt det bli landstingets framtida melodi.

Anförande nr 377
Michel Silvestri (MP): Ledamöter, åhörare! Jag känner mig väldigt högteknologisk när jag har med mig två paddor upp i talarstolen – en för att jag ska kunna begära ny replik om det skulle hetta till.

Patientnära forskning och utveckling är av stor betydelse för att landstinget ska kunna erbjuda invånarna nya diagnostiska metoder och för att nya behandlingar snabbt ska komma vården till del.

Hälso- och sjukvården ska vara en ständigt lärande organisation vilket innebär att i princip alla medarbetare måste få tid till kompetensutveckling. Det ska de få genom att delta i forskning eller utveckling men också för att handleda och utbilda framtidens kollegor på ett bra sätt.

Landstingets forskning, utveckling, utbildning och innovation ska förankras i samtliga verksamheter och inkludera även externa samarbetspartner. Forskning och utbildning är också av största vikt för att höja patientsäkerheten. Vårdskador drabbar ett stort antal patienter och beräknas stå för mer än 10 procent av sjukvårdens kostnader. Därför är FOU-insatser att se som en investering och långsiktig besparing, inte minst vad det gäller patienters och människors lidande.

Tandvårdsforskning ska fortsätta att utvecklas och stärkas bland annat med fokus på äldres behov. Forskning på dentala ersättningsmaterial motiveras av direkta hälsoaspekter hos patienten men också av miljöskäl.

Vi har hört och pratat mycket om forskning, utveckling, innovation kopplat till hälso- och sjukvård, men vi vill från Miljöpartiets sida också understryka att vi även kan vinna väldigt mycket på att applicera det här även inom landstingets övriga verksamhetsområden, inte minst inom kollektivtrafiken. På den punkten gläds vi åt att även Alliansen tagit till sig det här på senare tid och börjat skriva in mer av kollektivtrafik och annat när det gäller FoUU till exempel i FoUU-strategin som vi ju har hört lite grand om.

Vi ska verkligen använda FoUU för att skapa bättre och mer attraktiv kollektivtrafik. Men då handlar det inte bara om teknik, det kan också handla också om beteendeforskning faktiskt. Vad är det som gör att jag eller någon annan dagligen väljer att ta bilen till arbetet i stället för att utnyttja kollektivtrafiken? Det är sådant som vi behöver få större förståelse för om vi ska kunna styra om till ett hållbart samhälle.

Vi behöver också utveckla trafiksäkerheten för länets cyklister. Vi vill att fler ska cykla och att de ska cykla på ett säkert sätt, naturligtvis. Även i det fallet kan forskning och innovation säkerligen komma in i bilden.

Häromdagen hade vi ett uppmärksammat kungligt bröllop i Stockholm. Oavsett vad man tycker om vårt statsskick så kan man inte låta bli att charmas av ett ungt förälskat par. Förhoppningsvis får de nygifta nu en fin smekmånad innan plikterna kallar.

Flera av de ansvariga landstingsråden på Allianssidan kom in som nya efter valet. Även ni har haft en smekmånad, men nu är smekmånaden definitivt över. Nu kallar plikterna, det är dags att leverera. Det gäller bland annat personal- och forskningslandstingsrådet Peter Carpelan och innovationslandstingsrådet Daniel Forslund. Era uppdrag är viktiga.

Forskning, utveckling, utbildning och innovation lägger grunden till hela landstingets framtida verksamhet. Därför blir jag bekymrad när forsknings- och innovationsstrategin som ju skulle klubbas vid just detta fullmäktigemöte nu dröjer till hösten. Är det våra kloka synpunkter från Miljöpartiet i forskningsberedningen som tar sådan tid att arbeta in? Frågan är om strategin hinner ligga till grund för den kommande FoUU-budgeten över huvud taget, den som ska antas senare i år.

Apropå budgeten för forskning och utveckling så ska den ju fastställas senare, men jag vill redan nu fråga Peter Carpelan om han kan säga någonting om omfattningen på den här viktiga delen av landstingsbudgeten. Anledningen till min fråga är att forsknings- och utvecklingsbudgeten successivt har urholkats i flera år. Det har landstingets egen förvaltning påpekat, det känner du säkert till, Peter.

Finns det en risk nu att forsknings- och utvecklingsbudgeten urholkas även inför 2016, detta med anledning av den underfinansierade budget som ni tycks stå med i nuläget.

En liten fråga kan jag passa på att ställa till Daniel Forslund också som gäller innovationsområdet. Ni har en väldigt tjock, ordrik budget text. Ni nämner ordet forskning dubbelt så ofta som vi i Miljöpartiet gör i vårt budgetförslag. När vi nämner ordet innovation så nämner ni det 59 gånger i er text. Men det blir inte fylligare och mer förverkligat bara för att man nämner något många gånger.

Därför undrar jag vad det blev av innovationssatsningen egentligen, Daniel Forslund. Blev det bara den här fonden om 10 miljoner kronor att söka pengar ur? Eller har vi något mer som vi kan se mer konkret när det gäller de satsningarna? Jag vill gärna ha förtydligande på den punkten. Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 378
Landstingsrådet Forslund (FP): Herr ordförande! Tack så mycket för frågan, Michel! Ja, det är en ordrik text för vill väldigt mycket och vi gör väldigt mycket på innovationsområdet.

Som jag försökte förklara lite grand i mitt inledningsanförande så innebär detta inte bara en satsning på digitalisering, som också är innovation som jag beskrev med våra 3 miljarder till ett nytt informationssystem till vården. Det innebär också att vi jobbar väldigt hårt med vår förmåga att ta till oss det nya. Då är de viktigaste delarna just hur våra förvaltningar, sjukhus, primärvård och privata utförare arbetar för att ta till sig detta. Det är det som vi nu faktiskt sätter fokus på.

Vi har aldrig i det här landstinget haft så starkt fokus på just systemhindren, att verkligen se vad det är som gör att ny teknik, nya arbetsmetoder, nya behandlingsmetoder och forskningsresultat inte sprids i vården snabbt nog. Det är det som vi studerar systematiskt. Det vill jag framhålla som en av de viktigaste sakerna.

Det här är inte bara ord. Det är konkreta insatser. Jag förklarar gärna mer om allt som vi kommer att göra, vilket också står i budgettexten.

Anförande nr 379
Michel Silvestri (MP): Apropå teknik så slocknade paddan som jag skulle använda för att begära replik.

Tack, Daniel! Vi kan börja med de 3 miljarder som du har talat om. Det kan man, tror jag, gå in på Folkpartiets egen webbsida och läsa om. Det är alltså en uppgradering av IT som nämns. Det anknyter lite grand till det som min kollega Anders Lönnberg var inne på. Det plöjs in väldigt mycket pengar i IT, och personalen är ganska luttrad i det avseendet. Frågan är om det hjälper dem i deras dagliga arbete. Det kan man nog ifrågasätta många gånger tyvärr.

Eftersom du berörde det så vill jag ta upp lite av det som du nämnde i ditt inledningsanförande. Det gäller det här med att personalen plågas av mycket ålderdomlig teknik. Jag antar att du syftar på vår egen landstingspersonal. I det sammanhanget vill jag bara påpeka att det är intressant att höra det från ett av de ansvariga landstingsråden för en allians som har styrt landstinget i åtta år och nu är inne på den tredje mandatperioden. Hur kommer det sig att ni inte kunnat tillgodose behovet av mer modern IT-apparatur?

Anförande nr 380
Landstingsrådet F o r s l u n d (FP): Jag tror att alla partier i den här salen har anledning att vara mycket självkritiska till det förhållandet att vi har underfinansierat IT-utvecklingen under decennier. Vi hade kunnat göra väldigt mycket mer väldigt mycket tidigare. Det kunde även Folkpartiet ha gjort.

Jag är glad över att vi nu tar det här ansvaret. Då vill jag också svara på din fråga och Anders fråga om 3R-samarbetet. Först vill jag säga att det inte är ett nytt system, det är en ny informationsmiljö. Vi sätter fokus på informationen, inte på den tekniska lösningen.

Det är heller inte bara Stockholm, Västra Götaland och Skåne som gör det här arbetet enskilt i ett slutet rum. Vi har skrivit in, vilket ni också har sett i våra programdirektiv, och det står i budgeten att det här görs i samarbete med alla landsting, det är förankrat i landstingsdirektörsgruppen på ett nationellt plan. Jag har träffat arbetsgruppen redan, den här gruppen som fem andra landsting har som är i samma fas som vi.

Vi kommer att bjuda på all kunskap som vi tar fram i det här arbetet. Vi kommer att förankra det hela på ett nationellt plan, i Inera och SLK-sammanhang. Vi kommer att starta en nationell samverkansgrupp med vårdprofessionens organisationer. Vi kommer att samarbeta med 4D-projektet lokalt här i Stockholm, och vi kommer att samarbeta med forskningen på nationellt plan för att se till att deras behov av forsningsunderlag kan tillgodoses, och vi kommer att samarbeta med myndigheter och departement för att se till att det här blir en nationell satsning. Var trygg i att vi har tänkt till!

Anförande nr 381
B i r g i t t a S e v e f j o r d (V): Ordförande! Nu har vi lyssnat till fyra personer som jag betecknar som forsknings- och innovationsproffs. Här har ni en glad amatör som försöker tänka politiskt när det gäller de här frågorna.

Dagens forskning är morgondagens sjukvård. Det är också morgondagens behandling. Jag tycker att det är spännande att ni nu försöker lyfta fram sambandet mellan vård, forskning, utbildning och näringsliv. Det är spännande att se vad som ska hända med Nya Karolinska. Det kommer att påverka forskning och utveckling liksom, till exempel, det nya avtalet mellan Stockholms läns landsting och Stockholms universitet. Allt detta låter jättespännande utifrån min amatörtillvaro när det gäller de här frågorna.

Jag har dock inte hört så mycket sägas om att forskning ska vara behovsdriven och nyttiggörande. Det är detta som ska vara styrande för forskningen. Den nya kunskap som forskningen genererar, lika väl som personalens kunskaper och möjligheter att utveckla vården, ska snabbt omsättas i praktisk handling. Här tänker jag att idérådet spelar en viktig roll. Jag menar att man kanske borde stärka idérådet som en sammanhållande kraft, som samordnar många aktörer som får bidrag av Stockholms läns landsting när det gäller innovation och utveckling.

Om jag har förstått det hela rätt verkar det dock som om idérådet i dag inte har någon personal. Man har inte heller någon budget. Det verkar som om det finns krafter som vill lägga ned hela idérådet. Från mitt perspektiv verkar det helt korkat. Det vore intressant att höra en kommentar om detta.

Självklart är det också viktigt med spetsforskningsverksamhet. Men framför allt vill jag då understryka att samarbetet mellan forskning och innovation är oerhört viktigt särskilt när det gäller framtidens hälso- och sjukvård.

I dag har forskningen industrialiserats mycket globalt. Man fokuserar till exempel på medicinteknik i stor utsträckning. Det är många som är väldigt förtjusta i det, inte minst alla de manliga forskare som vi ser runt om i världen. Därför är det viktigt att understryka att forskningen här i Stockholms läns landsting bör vara medborgarnära och patientnära. Därför är det viktigt att man satsar på till exempel folkhälsoforskning i stor utsträckning. Hälsogapet ökar i vårt landsting. Det har vi pratat om när det gäller diabetes, högt blodtryck, psykisk ohälsa, medellivslängd och så vidare. Lågavlönade kvinnor är den enda grupp i vårt landsting vars medellivslängd inte ökar. Detta borde vi forska på, tycker jag.

Forskning om jämlik och jämställd vård är också viktigt. Här vill jag lyfta fram Centrum för genusmedicin. Jag vet att det finns en del problem, men detta centrum spelar en viktig roll. Jag tycker att vi borde stärka och utveckla Centrum för genusmedicin. Vi vet att de hade en avgörande roll i diskussionen om hur hjärtsjukvården diskriminerar kvinnor. Jag skulle alltså gärna se att vi i de här sammanhangen diskuterade den roll som Centrum för genusmedicin kan spela.

Med detta vill jag yrka bifall till vårt budgetförslag.

Anförande nr 382
Landstingsrådet F o r s l u n d (FP): Herr ordförande! Jag är glad för att vi har ett brett stöd från alla partier i fullmäktige för idérådets verksamhet och för våra andra innovationsfrämjande verksamheter.

I förra årets budget beslutade Alliansen att permanenta idérådets verksamhet och utreda hur det kan organiseras på ett tydligare sätt. Det pågår nu en översyn där vi ska försöka samla idérådet, SLL Innovation och delar av det som görs på Innovationsplatsen på Karolinska i en ny, tydligare struktur, som kan stödja innovationsarbetet i hela SLL. I detta ingår att se till att man har tillräckliga resurser och mandatet finns för att kunna leverera detta som en central, stödjande funktion med lokalt tillgängliga innovationsmiljöer ute i verksamheten. Man lever tyvärr i ett mellanlägg just nu, men detta kommer att lösas till hösten.

Anförande nr 383
A r a m E l K h o u r y (KD): Ärade ledamöter! Låt mig först yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget för forskning och innovation.

Stockholm är ett biomedicinskt kluster i världsklass. Där är den forskning som bedrivs i Stockholms läns landsting helt avgörande. Den tid då vetenskapliga landvinningar skedde genom att ensamt geni mixtrade med kemikalier på en vindsvåning någonstans är över. I stället handlar det om forskare och forskargrupper i samverkan. Samverkan är också

nyckelordet i samhället i övrigt för att få forskningen på plats. Det krävs att näringslivet, högskolor, staten, landsting och patientföreningar tillsammans ger bästa förutsättningar. För Stockholms läns landsting är vår största tillgång och själva grunden till vår existens våra patienter.

Under 2015 utvecklas forskningsstrategin för Stockholms läns landsting, och vi tecknar hela tiden nya samarbetsavtal med olika organisationer för att ytterligare stärka vår position på detta område. Nu senast tecknades samarbetsavtal med Stockholms universitet.

Om forskningsregionen Stockholm bygger på samverkan mellan olika enheter ser vi att vissa enheter är viktigare än andra. Nya Karolinska i Solna är en sådan som vi har talat om länge, men det är under 2016, som är det budgetår vi nu diskuterar, som den första patienten är på plats samtidigt som NKS som forskningsmotor kommer att göra avtryck.

Samtidigt är en annan av Stockholms och Sveriges fördelar den så avgörande registerforskningen. Jag hoppas att vi gemensamt över blockgränserna kan jobba för att påverka makthavare att denna typ av forskning inte innebär något integritetshot utan tvärtom är en fantastisk möjlighet att rädda livet på patienter i hela världen.

Stockholms medicinska biobank är avgörande för förbättrad forskningskvalitet. Under 2016 ska en långsiktig finansiering utredas. Det är visserligen en dyr men nödvändig satsning. En integration mellan Stockholms medicinska biobank och Karolinska Trial Alliance skapa bättre förutsättningar för utvecklad medicinsk forskning.

Det finns väldigt många patienter och diagnoser. Vi som landsting måste kraftsamla. För att kunna hjälpa så många som möjligt har vi förstärkt vår satsning på de fyra diagnoserna diabetes typ 2, artrit, bröstcancer och hjärtsvikt. Inom dessa områden kan vi rädda många liv. Men det finns också många kroniska patienter vars liv kan förbättras enormt genom god forskning. Detta är en klok och långsiktig prioritering i landstingsstyrelsens budget, en av många.

Låt mig avslutningsvis också säga några ord om innovation. Aldrig tidigare har vi i landstinget i Stockholm satsat så tydligt på innovation, närmare 3 miljarder. Det handlar i stort om ökad vikt av tillgänglighet, teknisk utveckling och inte minst utveckling av vårt arbetssätt i förvaltningen och ute på sjukhusen. Det handlar också om en särskild innovationsfond, som ska bidra med finansiering för att hälso- och sjukvården ska kunna utveckla, testa, utvärdera och införa nya innovativa produkter, tjänster och metoder i hälso- och sjukvården. Projektansökningar ska dessutom påvisa hur projekt bidrar till en ökad jämställdhet inom hälso- och sjukvården.

Jag har även initierat ett samgående mellan SLL Innovation och idérådet samt långtgående och helt nödvändiga it-satsningar. Därför vill jag avsluta med att återigen yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 384
M o n i c a T e d e s t a m B e r g l ö f (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill först yrka bifall till Sverigedemokraternas förslag till budget.

Innovation och forskning är ett viktigt och intressant område när vi talar om hälso- och sjukvård. Jag vill inte minst tala också om friskvård och folkhälsa, vilket jag också tycker är viktigt att ta upp i debatten.

Stockholms läns landsting är förstås djupt involverat i innovations- och forskningsfrågor. Detta engagemang manifesteras inte minst genom skapandet av en av Europas, för att inte säga världens, mest framstående forskningsetableringar inom medicinområdet, Nya Karolinska i Solna. Men jag vill också nämna några andra sjukhus, bland andra Huddinge sjukhus. Jag vill också nämna Diagnostiskt centrum på Södertälje sjukhus, där man har en öppenvård för patienter för att tidigt upptäcka cancer. Det finns också väldigt bra projekt, till

exempel Goda levnadsvanor. Det är ett projekt som Stockholms läns landsting driver, där man arbetar sjukdomsförebyggande.

Det finns måltidsutredningar. Maten och måltiden är en viktig del av hälso- och sjukvården tillsammans med den medicinska behandlingen. Vi har också Barn- och ungdomspsykiatriskt centrum, för att nämna några.

Sverigedemokraterna menar att forsknings- och innovationsaktiviteter utgör en viktig grund för vårt lands fortsatta välstånd. Dock är vi inte positiva till den utveckling inom forskningen som vi har sett under de allra senaste decennierna. För den enskilde forskaren räcker det inte att prestera goda forskningsresultat. Man var också tvungen att ha goda relationer med personer i olika kommittéer, forskningsberedningar och forskningsnätverk. Så har det varit tidigare, även om det har förbättrats. Man var tvungen att vara med i beredningarna, kommittéerna och nätverken, för annars var man chanslös i konkurrensen om forskningsanslagen.

Detta förhållande leder till att den enskilde forskaren anpassar sig till anslagsgivaren, något som man kan ifrågasätta. Samtidigt är det helt klart att anpassningen hämmar den enskilde forskarens fria kreativitet. En effekt av att anslag bara ges till forskarnätverk är att den enskilde forskaren nu inte bara har att anpassa sig till forskningsfinansiärer utan också till en stor grupp av forskarkolleger. Detta lägger ytterligare en hämsko på den enskilda forskarens egna fria aktiviteter. Sverigedemokraterna önskar att Stockholms läns landsting främjar en bättre balans mellan forskarnätverken och den enskilde forskaren.

Jag vill också tala lite mer om friskvård och hälsofrämjande verksamhet, alltså inte bara sjukvård. Under dagens debatt har vi talat väldigt mycket om sjukvård. Det är många frågor som ska lösas och debatteras. Vilka typer av sjukdomar är det vi ska prioritera? Det handlar ju om att prioritera och se hur vi ska använda de resurser som finns.

Sverigedemokraterna skulle gärna se att det talades mer om satsningar på forskning om friskvård och förebyggande arbete. Vården i dag handlar i stor utsträckning om att behandla symtom. De fördelar vi skulle uppnå om vi kunde förhindra uppkomsten av sjukdomar och olycksfall är många, både för individen och för samhället i stort. Vi skulle kunna vinna väldigt mycket på detta. Det handlar naturligtvis om att undvika lidande för den som är drabbad och för anhöriga. För samhället handlar det om minskade vårdkostnader, minskade kostnader för sjukfrånvaro och produktionsbortfall och allt vad detta innebär för företag, liksom den negativa påverkan det har på samhällets utveckling i stort.

Hur ska vi då uppnå detta? Jag nämnde tidigare vår satsning på forskning och innovation, där vi vill se ett mer hälsofrämjande och hälsoförebyggande arbete. Också vi människor kan göra väldigt mycket i samhället. Vi kan bli bättre på att informera om god hälsa, fysisk aktivitet och god kost. Vi kan fostra våra barn att röra på sig och tänka på detta med hälsa, så att man redan tidigt började med detta. En annan sak är vår miljö. Vi måste minska gifterna i vår miljö. Det är en annan aspekt i det hela.

Vi behöver minska antibiotikaanvändningen. Antibiotikan rinner ju ut i miljön och påverkar inte bara oss människor.

Jag talade tidigare om Barn- och ungdomspsykiatriskt forskningscentrum, som är mycket bra. Vi behöver göra något åt våra barn, ungdomar och unga vuxna. Som det är nu är det ganska dystra siffror. Den vanligaste dödsorsaken för unga mellan 15 och 24 år är faktiskt självmord. Det är en oroväckande trend. Jag tror att vi behöver ta tag i våra barn, ungdomar och unga vuxna. Det är en del i det förebyggande arbetet, som jag ser det.

Bifall till Sverigedemokraternas budget!

Anförande nr 386
S t e f a n B e r g s t r ö m (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Man bör hålla fast vid tron på att det obegripliga kan förstås, annars skulle man inte forska. Det sade den tyske

naturforskaren med mera, Goethe. Själv är jag ingen forskare, så för mig är det mesta fortfarande rätt obegripligt, till exempel att man kan kartlägga mänsklig arvsmassa och sedan använda den kunskapen för att identifiera och mer precist behandla vissa sjukdomar. Detta forskningsfält har onekligen förutsättningar att revolutionera delar av sjukvården. Även om detta forskningsområde fortfarande i mycket är i sin linda är det ändå roligt att Sverige och Stockholmsområdet ligger i världsklass och att landstinget är och fortsättningsvis kommer att vara en tydlig aktör på detta område.

Det fascinerande med forskning och innovationer är att ingen här inne i dag säkert kan veta hur nyttan av dem kommer att vara om tio år. Egentligen vet vi inte ens hur det kommer att se ut i morgon. Det vi dock vet är att vi inte har råd att inte satsa på detta. Därför är jag glad över att arbetet med forskning och innovationer har fått en mycket tydlig del i Alliansens budget, som jag härmed än en gång yrkar bifall till.

Anförande nr 387
S u s a n n e S j ö b l o m (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Stockholms läns landsting är det största landstinget i Sverige när det gäller både budget och befolkning. Det är inget nytt för er. Tillväxten och inflyttningen pekar på att vi kommer att vara störst även i framtiden. Därför är det ytterst viktigt som Peter tidigare sade, att vi går i bräschen för satsningen på forskning och utveckling och att Stockholmsregionen tar ledartröjan i många av dessa frågor. Peter nämnde också många fina projekt, avtal och samarbetsformer som vårt landsting är med och finansierar. Det är jag stolt över.

Det är viktigt att landstinget även satsar på trafikforskningen. Ny teknik är avgörande för att få ned utsläpp och därigenom förbättra luftkvaliteten och minska miljöpåverkan, vilket leder till tydliga hälsofördelar. Samarbetsavtalen med KTH och SU bör vara en god grund för att initiera forskningsprojekt med bäring på trafiken.

Vi som politiker ska inte öronmärka pengar till särskilda forskningsprojekt utan se till att varje projekt har ett tydligt patient- och resenärsperspektiv. Varje skattekrona ska användas så effektivt som möjligt. Principen om att forskningsmedel ska utlysas i konkurrens ska även omfatta trafikforskning inom ramen för samarbetet med KTH och SU.

Det kommer att finnas en generation i framtiden som kommer att tacka oss får våra satsningar och de beslut vi fattar här i dag. Landstingets engagemang för forskning och utveckling är av stor vikt för framtiden, framför allt för kommande generationer. Jag hoppas att oppositionen inte är bakåtsträvande utan verkligen inser vikten av forskning och utveckling, som ger en rättvis framtida sjukvård och en god kollektivtrafik — en forskning utvecklad för alla. Därför yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag om en framtidsbudget som ger människor hopp och livsglädje redan i dag.

Anförande nr 388
V i c t o r H a r j u (S): Ordförande, ledamöter och uthålliga åhörare! Jag tänkte prata om innovation och e-hälsa.

Vi måste gå framåt. Vi måste våga mer, och våra förvaltningar måste våga släppa taget om gamla system och gamla arbetssätt. Vi måste ge våra sjukhus och primärvården förutsättningar för innovation och förnyelse. Landstinget behöver ersättningsmodeller och system som främjar ett innovativt tänkande och ökar jämlikheten.

Vi måste närma oss ett mer öppet förhållningssätt till hur hälso- och sjukvården utförs. Vårt främsta fokus måste vara friskare medborgare och bättre hälso- och sjukvård för våra pengar.
Innovationen måste få en tydlig roll och verkligen stimuleras i våra förfrågningsunderlag och i styrningen av alla våra enheter, inte minst gäller det förfrågningsunderlagen till vårdvalen, som vi har talat om här tidigare. Här väntar vi med spänning på nya initiativ från den styrande minoriteten.

En del handlar om politiska beslut. En hel del handlar om ändrade arbetssätt och ändrade arbetsmetoder, men det handlar också en del om pengar. Vi socialdemokrater vill exempelvis satsa dubbelt så mycket på den nyligen inrättade innovationsfonden. Antalet ansökningar som kommit in till fonden under den första ansökningsperioden var väldigt högt. Den lilla pott om 10 miljoner som finns i Alliansens budget kommer inte att räcka långt när det är så många som söker.

Jag ska även tala lite om digitaliseringen. Landstinget och de verksamheter som vi finansierar är hopplöst efter. I grunden handlar det om att säkerställa en god samhällsservice till våra medborgare, men framför allt handlar det om våra medarbetare, som många gånger jobbar i uråldriga system. I alla andra delar av samhället förväntar vi oss att kunna boka, kolla och planera vår vardag genom appar och tekniska lösningar. Själv betalade jag till exempel min hyra i morse med telefonen. Jag bokade en klipptid per SMS och gjorde andra saker som passade mig just där och då. Hade jag i stället velat boka en tid på en vårdcentral eller lista mig någonstans eller kolla resultaten från mitt senaste läkarbesök hade det varit snudd på omöjligt.

Det handlar om att medborgaren själv ska kunna ta kontroll över sitt vårdbehov. Detta förväntar sig våra invånare. Att kunna boka, lista sig, kolla provsvar, ställa frågor eller ens hitta en e-postadress till den verksamhet vi bedriver i egen regi är nästan en omöjlighet. Försök gärna!

När vi ändå är inne på detta med omöjliga saker i landstinget: Det är ju fantastiskt med våra e-hälsotjänster och att det blir allt fler som tar del av dem. Men de är jäkligt svåra att komma åt. För att man över huvud taget ska komma åt Mina vårdkontakter måste man beställa hem inloggningsuppgifter och så vidare. Det är ingenting som man får direkt I samband med att man har kontakt med hälso- och sjukvården. Det hade sparat mycket tid både för vårdgivarna och patienterna.

Viktigast är återigen personalens utgångspunkt. När jag senast var på läkarbesök på Södersjukhuset pratade jag lite grann med en sjuksköterska som sade att hon regelbundet, nästan varje dag, får faxa till kollegor på andra avdelningar för att systemen inte pratar med varandra. Det gäller inte helt olika delar av verksamheten utan på ett och samma sjukhus och i en och samma byggnad. Detta är orimligt.

Flera av landstingets tjänstemän som jag har pratat med menar att vi skulle kunna spara mycket tid — en del räknar med uppemot 30 procent av sjuksyrrors och läkares arbetstid — genom att ha system som pratar med varandra och undvika dubbelrapportering. Det vore en stor framgång. E-hälsan får mycket större fokus i dag och i budgettexterna från båda sidor. Stockholms läns landsting måste vara en motor i utvecklingen av sjukvården både i Sverige och Europa. Vi har förutsättningarna. Vi styr hälso- och sjukvården själva, för vi pröjsar den med skattemedel.

Låt mig helt kort ta upp 3R-samarbetet, det samarbete vi har med Västra Götaland och Skåne. Det är viktigt att vi som stora jättar går före och ta ansvar. Däremot måste vi, precis som Anders Lönnberg sade innan, vara ödmjuka och öppna både för forskningen och gentemot de mindre landstingen.

Detta är en chans vi måste ta nu. Det kommer att göra ont för många av våra verksamheter. Det kommer att göra ont för många av våra förvaltningar, inte minst om vi ska banta dem lite, vilket vi vill. Men vi hoppas att vi verkligen kommer att få se denna utveckling framöver.

Systemen ska inte bara utvecklas av it-tekniker på en central förvaltning. De nya system som vi ska utveckla för oss själva och inom ramen för 3R måste utvecklas gemensamt med professionen. Systemen måste prata med varandra, men det är på den enskilda avdelningen och på det enskilda vårdområdet som vi verkligen utformar system som stöttar och inte är en belastning.

Jag tror att vi har en ganska bred samsyn. Daniel talade om stora ambitioner. Det är lätt med fagra ord, men vi från Socialdemokraternas sida kommer att vara vakthunden för att det också blir leverans.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till den innovationsrika socialdemokratiska budgeten.

Anförande nr 389
M i k a e l I g e l s t r ö m (M): Ordförande, fullmäktige! Jag vill börja med att yrka bifall till Alliansens budgetförslag. Det är ett mycket bra förslag.

Landstingets uppgifter är egentligen två: Det är patienten och resenären. Det finns mycket som vi gör i landstinget, men detta är de två primära uppgifter som vi har. Här kan verkligen forskningen göra att vi blir bättre och levererar medborgarnytta.

Om vi ser till patienten är egentligen drömmen att medborgaren inte ska behöva bli patient. Det är ju ett litet misslyckande. Egentligen ska ju forskningen leda till att vi får hälsovård som hindrar att patienten blir patient. Det är ett lidande för patienten, släktingar och vänner och andra och en samhällsekonomisk kostnad att ha patienter.

När det gäller utveckling och forskning förstår alla de hårda sakerna. Det räcker med att vi tittar på vår tio år gamla mobiltelefon, som vi kanske har kvar i garderoben, och jämför med dagens moderna smarta telefon. Den kan vi snart göra allting med. Jämför vi en tio år gammal pillerburk med en av dagens pillerburkar kan vi tycka att de är likadana, men det är inte sant. Pillren innehåller helt andra saker och leder till stora förbättringar. Om fem eller tio år kanske vi har piller som når målet att man inte är patient innan man är patient.

Den budget som Alliansen nu lägger fram kommer att leda till detta. Det känns skönt att vi verkar vara så överens, till och med Anders Lönnberg är med. Det gläder mig.

Anförande nr 390
D e l m o n H a f f o (M): Fru ordförande! Jag har haft den stora förmånen att få vara en del av landstingets nya innovationsberedning. Jag har på det sättet fått ta del av den fantastiska verksamhet som bedrivs inom vårt landsting när det gäller just innovation.

Med dagens teknikutveckling och it-infrastruktur har vi alla möjligheter att förbättra tillgängligheten till hälso- och sjukvården liksom till kollektivtrafiken. En jämlik och tillgänglig vård måste vara flexibel och kunna möta patienter utifrån individuella behov och preferenser. Patienterna ska kunna välja att kontakta vården genom flera olika kanaler. Man ska kunna välja den kanal som passar en bäst som individ. Telefon, e-tjänster eller videokonsultation måste bli lika naturliga sätt att möta vården som det fysiska besöket.

Det är viktigt att patienter ska kunna ta del av det utbud som erbjuds. Därför måste man skärpa kraven på våra vårdgivare att ansluta sig till de viktiga e-hälsotjänsterna, som Vårdguiden 1177. Områden som är särskilt viktiga att fortsätta arbeta med är till exempel direktbokning av besökstider, förnyelse av recept och vårdhändelser, såsom möjligheten att kunna följa sin remiss och läsa sin patientjournal.

Alliansen ser utmaningarna, men framför allt ser vi den snabba teknikutvecklingen som medger möjligheter för Stockholms läns landsting att ligga i framkant när det gäller innovation. Därför vill jag yrka bifall till Alliansens budgetförslag.
Anförande nr 385
T h e o B o d i n (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det är premiär för mig i talarstolen, och det är lite nervöst. Jag tänkte att jag skulle prata om forskning.

Jag är glad att så många har påtalat vikten av förebyggande forskning, även om man snabbt glider över till annat. Det finns många bra projekt, till exempel 4D, men vi i Vänsterpartiet anser att en långsiktig hållbar samhällsutveckling förutsätter mer forskning inriktad på hur

ohälsa uppkommer och hur den ska förebyggas, inte bara diagnostik och behandling. Här finns det massor att göra.

Varför satsar vi inte så mycket på förebyggande forskning? Jag tror att det kanske är därför att vi har tappat initiativet och låter andra identifiera problem och lösningar. Jag ska försöka förklara genom att ta upp exemplet vårdcoacher, som många har pratat om.

Vi har ett problem: 1 procent av befolkningen står för 30 procent av hälso- och sjukvårdskostnaderna i länet. Här kan man spara mycket pengar och lidande. En konsultbyrå som heter Health Navigator har fångat upp det här problemet, som vi själva delvis har skapat genom att hacka upp vården. Man kom också med en lösning, det vill säga vårdcoacher. Då ska jag förklara vad som händer när man lägger ut problemformulering, lösning och forskning på entreprenad.

Beslutet att permanenta den här satsningen bygger på ett par studier. Flera landstingsmedarbetare är medförfattare till de studierna. Det är jättebra studier som håller hög kvalitet och presenteras ärligt och kritiskt i de vetenskapliga tidskrifter där man har publicerat artiklar. Men sedan är det ungefär som om det har varit viskleken, och det som står i studien är inte riktigt det som hamnar i landstingets informationsmaterial till slut.

I landstingets information till patienter och politiker står det att patienter som deltar förbättrar sin hälsa och livskvalitet såväl fysiskt som mentalt. Ja, det är delvis sant. Men man har inte jämfört med någon kontrollgrupp utan har jämfört patienterna före och efter, och det gäller bara för vissa sjukdomar.

Man skriver att patienter i mindre utsträckning har behövt uppsöka akutmottagning. Det är helt sant. Det finns jättebra effekter av vårdcoacher för det i den här studien.

Man skriver också att personer i mindre utsträckning behövt läggas in på sjukhus. Men det stämmer inte. Där hittar man inga skillnader, i alla fall inga signifikanta skillnader. Däremot skriver man att om någon behövt läggas in på sjukhus är vårtiden kortare, och det stämmer. Men man vet inte varför. Däremot spekulerar man ganska mycket. Det finns ingen rimlig förklaring till detta.

Det är alltså en osanning, två halvsanningar och en helt korrekt slutsats i landstingets information.

Vårdcoacher kan ändå vara superbra. Men det handlar om många miljoner. Vårdcoacherna är inte gratis. Det har gjorts en ny studie som presenterades tidigare i år, och där har man inte kunnat visa att detta är kostnadseffektivt.

Här kommer två personer från ett konsultbolag och fem personer från olika landsting i Mälardalen, och sedan är det viskleken. Resultat som stöder idén förstärks, och negativa resultat göms undan. Jag förstår att vissa tycker att detta är svårt. Man kanske känner sig lurad. Men det viktiga är att vi försöker ha kompetensen inhouse, så att vi kritiskt kan granska det vi gör och handla rätt till slut, baserat på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Anförande nr 386
Landstingsrådet F o r s l u n d (FP): Fru ordförande! Jag vill bara kommentera detta med vår spännande innovationsfond, som har varit en oväntat stor succé. Det är en fond som vi inrättade för det här året. På bara ungefär 20 dagars anslutningstid fick vi 120 ansökningar från hela vår verksamhet, från primärvård till sjukhus, förvaltningar, olika bolag och privata utförare i länet.

Det visar att detta är en mycket lyckad satsning. Jag välkomnar att bland annat Socialdemokraterna vill höja anslaget till fonden. Det är absolut något som vi kollar på inför kommande år.

Vi kommer att utvärdera hur fonden ska fungera på ett bra sätt. Jag vill understryka att den stora förändringen för innovation inte görs genom en liten, separat fond, utan det görs genom förändringar i beteende, styrdokument, uppföljning och upphandling som gör att alla våra 89 miljarder jobbar för förnyelse, utveckling, innovation och forskning. Det kan vi göra genom att ändra beteenden.

Jag välkomnar vakthundar som Michel Silvestri, Anders och andra som vill ligga på inom det här området, så att vi följer upp att vi levererar. Alliansen har stora ambitioner, och det vet jag att också oppositionen har. Jag tror att vi tillsammans kan gå vidare i de här viktiga framtidsfrågorna på ett bra sätt.

Anförande nr 387
M i c h e l S i l v e s t r i (MP): Ordförande! Beskyll inte mig för att vara vakthund, Daniel Forslund! Jag har aldrig hävdat att jag är det. De brukar ni annars ha på allianssidan. Kristoffer Tamsons brukar väl framföra att han är det på i fråga om kollektivtrafiken.

Du nämnde styrdokument, Daniel. Jag tror att IVO har sagt att något landsting i landet har minst 100 000 styrdokument. Jag misstänker att det är Stockholms läns landsting. Där finns det lite innovativt arbete att göra – helt klart – så att man inte belastar personalen i onödan.

På mina sista sekunder vill jag nämna bland annat att vi har risig teknik här inne, för talarstolen vill inte riktigt röra sig upp och ned, högtalaranläggningen strejkar emellanåt, projektorn är dålig och paddan slocknar. Det finns lite it-uppgradering och annat som behöver göras här inne, verkar det som.

Något som vi har pratat alldeles för lite om är utbildning. Det handlar om framtidens personal, för vår del framför allt inom vården naturligtvis. Forsknings- och personallandstingsrådet Peter Carpelan brukar ofta anföra att vi behöver fler utbildningsplatser och peka finger åt regeringen. Tidigare, när det var begränsat, var det egentligen er egen regering. Där finns en hel del att göra när det gäller kliniska utbildningsplatser, vill jag påpeka.

Beträffande FoU-budgeten undrar jag om du kan säkra kronorna där, så att den inte urholkas ytterligare. Tack för en bra debatt!

Anförande nr 388
A n d e r s L ö n n b e r g (S): Ordförande! Hade jag, Daniel, varit traditionell politiker hade jag nu sagt: Innovationsfond föreslog vi för tre år sedan, då var ni emot den, och nu är den högsta goda. Men jag säger inte det, för jag är glad för alla som skådar ljuset.

Sätt inte olika forskningsområden mot varandra! Det handlar inte längre om sektorsforskning, grundforskning och förebyggande forskning, utan det är ett kunskapsområde som handlar om mekanismer, hur människor och världen fungerar. Vad som blir vad – grundforskning kan leda till världens förebyggande och tvärtom – är en gammal modell.
Slutligen: Målen – varför vi gör detta – är tre.

För det första kan vi numera inte se hälso- och sjukvården bara som en kostnad. Den skapar företag, och den skapar nya läkemedel och medicinteknik som vi kan sälja och exportera och sysselsätta oss med.

För det andra sprider den kunskap i vårdsystemet mycket fortare. I dag tar det 17 år innan en ny behandlingsmetod är spridd.

För det tredje – det är det allra viktigaste – gör den bättre bot och lindring. Den gör helt enkelt livet mer uthärdligt för patienterna och höjer kvaliteten i vår vård.

Anförande nr 389
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Fru ordförande! Jag vill säga tre saker.

Till Miljöpartiet och Michel Silvestri: Självklart delar Moderaterna och Alliansen uppfattningen att trafikforskning är central och viktig, och vi kommer också att fortsätta att satsa på det.

Beträffande forskningsanslagen driver Moderaterna och Alliansen att vi ska konkurrensutsätta alla forskningsanslag som landstinget står bakom. Det innebär att till exempel genusforskning konkurrensutsätts som övrig forskning, och det blir alldeles utmärkt.

Till Anders Lönnberg från Socialdemokraterna vill jag säga: Självklart ser vi en stor samsyn i de här delarna, mellan Moderaterna och Alliansen och oppositionen. Det är ändå få stridsfrågor som det är fråga om.

Avslutningsvis, fru ordförande: Tack för en bra debatt!

Personalfrågor

Anförande nr 390
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Herr ordförande, ledamöter! Stockholms läns landsting växer. Vi har nu, som en av landets största arbetsgivare, passerat 44 000 medarbetare. Ett av våra viktigaste uppdrag inom organisationen som arbetsgivare är att behålla kompetensen hos vår duktiga personal, satsa på våra kärnverksamheter inom hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken och se till att vi har välutbildad personal och en organisation som gör att vi är attraktiva för ny personal.

Därför tar vi nu under hösten fram en kompetensförsörjningsstrategi som jag tillsammans med Moderaterna och Alliansen kommer att presentera här i landstingsfullmäktige. Vi ser ett behov av att ha mer av kompetensförsörjningsstrategi lite mer kortsiktigt och långsiktigt, där vi tittar på lönebildning, utbildning, vidareutbildningar och inte minst ledarskapsfrågorna. Vi ska ta fram ett mer samlat strategiskt verktyg för just de centrala delarna inom landstinget.

I praktiken kommer kompetensförsörjningsstrategin att fungera som en styrmodell, där syftet är att styra landstingets samlade insatser inom det här området och ge en långsiktig och stabil kompetensförsörjning. Vi ser snart sagt varje dag diskussioner om kompetensförsörjningen inom landsting i Sverige och i Stockholms läns landsting.

Medierna beskriver att hälso- och sjukvården saknar utbildad personal. Hur ligger det då till egentligen? Det är klart att vi kan konstatera att det finns en brist på vissa specialistutbildade läkare och vissa specialistutbildade sjuksköterskor. Men det är inget som – vilket ibland framhålls – är ett fenomen för Stockholms läns landsting, utan det är ett nationellt problem, där vi ser att vi har för få utbildade läkare och sjuksköterskor just inom vissa specialistfunktioner.

Vi behöver ha tillräckligt med personal. Man kan se på utbildningsplatserna. Miljöpartiet nämnde tidigare att vi pekade finger åt regeringen. Ja, vi pekar finger åt regeringen eftersom regeringen är ansvarig för utbildningsplatserna. Det är inte landstinget som utbildar läkare eller sjuksköterskor, utan detta är statens ansvar. De måste ta ett ytterligare ansvar.

Alliansregeringen påbörjade ett arbete med att skapa ytterligare utbildningsplatser. Den nya vänsterregeringen måste fortsätta det utvecklingsarbetet. Det är ett nationellt problem.

Vad som är viktigt är att vi har tillräckligt med personal som har tillräckligt med tid för att träffa våra patienter.

En viktig del i kompetensförsörjningsstrategin är att verktyget ska hjälpa oss med prognoser. Hur ser det ut på kort sikt, och hur ser det ut i framtiden? Vilka yrkeskategorier kommer vi att behöva framöver, inte minst när vi går in i Nya Karolinska Solna? Vi diskuterar ofta arbetsuppgifter för den typen av personal. Vi måste se till att de administrativa uppgifterna för läkare och sjuksköterskor minskar. De arbetsuppgifterna kan utföras av andra yrkesgrupper, och dit måste vi styra detta.

Stockholms läns landsting måste vara en attraktiv, konkurrenskraftig och relevant arbetsgivare som ligger i framkant som arbetsgivare och ger våra medarbetare till exempel möjligheten att arbeta på toppen av sin kompetens, som man brukar säga. Vad betyder då det, att en sjuksköterska eller läkare ska arbeta på toppen av sin kompetens? Jo, att mindre kvalificerade arbetsuppgifter och vårduppgifter kan skötas av annan personal, till exempel att man avlastar med undersköterskor, avlastar sjuksköterskor med farmaceuter som sköter läkemedelsbehandlingen och även har kuratorer som alternativ till både läkare och sjuksköterskor, så att de kan arbeta med vad de är bäst på.

Som sagt har regeringen ett ansvar. Vi märker att antalet utbildningsplatser måste öka framöver. Vi ser stora pensionsavgångar i framtiden. Man måste öka antalet utbildningsplatser. Vi gör vad vi kan från landstingets sida för att bistå i detta uppdrag.

En annan viktig fråga som har belysts lite kort är det vi kallar valideringsprocessen. Vad är då det? Jo, att man ska godkänna nyanländas examina på både sjuksköterskesidan och läkarsidan, så att de får komma ut i arbete snabbt och kan bidra till sin egen försörjning men också till vår kompetensutökning inom Stockholms läns landsting.

Även här har staten och regeringen ett ansvar. De måste tillse att valideringsprocessen går mycket fortare. I dag kan det ta sju eller åtta år innan en läkare eller sjuksköterska kommer ut i produktion och kan arbeta, trots att man har en färdig utbildning.

Från landstingets sida ser vi till att våra uppdragsutbildningar med utbildningslön specificerade just mot vissa bristspecialiteter kommer att fortsätta. Vi kommer också att samordna specialistutbildningen för läkare så att vi också där fokuserar på de brister vi har. Där ska vi bistå med ST-läkarplatser.

Arbetsmiljön är viktig för vår personal, vår viktigaste resurs. Här kommer vi fortsättningsvis att satsa ytterligare på arbetsmiljö i det vi kallar Arbetsmiljölyftet. Vi satsar ungefär 150 miljoner under tre år på lokala arbetsmiljöprojekt. Till det kan man addera alla nya lokaler och sjukhus som kommer inom en snar framtid.

Lönen är inte oviktig. Här kommer vi att titta på en ny strategi beträffande exempelvis sjuksköterskelöner, som vi har diskuterat en hel del. Vi kommer att gå ut med centrala riktlinjer för löneutvecklingen. Sjuksköterskorna måste kunna ha en lönekarriär liknande den som vi har på läkarsidan. Där är det ganska tydligt. Du är AT-läkare eller ST-läkare och har en lön som följer med den utbildningen. Det ska vi snegla på beträffande sjuksköterskor, så att det finns en tydlig lönekarriär även i den yrkeskategorin och det känns mer relevant att vidareutbilda sig än vad det kanske gör i dagens system.

Vi ska vara tydliga beträffande kompetens-, karriär- och löneutvecklingsmöjligheter inom alla de yrkeskategorier som vi har inom landstinget.

Vidareutbildningen är central. Vi har ett nytt så kallat LIF-avtal. De forskande läkemedelsföretagen har tidigare bistått vid vidareutbildningar framför allt på läkarsidan. Jag har kritiserat det systemet därför att det inte var transparent och man kunde diskutera om det förekom någon form av mutor, som man har hört talas om tidigare, nämligen att man finansierade läkares resor utomlands för vidareutbildning och att det sedan kanske blev något slags payback till läkemedelsföretagen.

Detta är nu förändrat, vilket är bra. Det innebär att vi som landsting måste ta ett större kliv framåt för att se till att läkare och annan personal har en vidareutbildning som håller måttet. Vi kommer att fortsätta att titta på den modellen.

En annan modell som är viktig inte minst för Nya Karolinska Solna är interprofessionellt lärande och teamarbete. Vissa enheter i landstinget arbetar på ett utmärkt sätt i team. Det måste bli bättre och genomgående för i princip alla våra verksamheter. Vi ska arbeta på ett modernare och bättre sätt. Teamarbete gör att vi får bättre kapacitet för patienterna, att det blir roligare att arbeta och att vi har nöjdare medarbetare.

Ser man till bemanningen är det viktigt att se över hela personalstrukturen vad gäller samordnad planering och schemaläggning. Här bör alla professionens arbetstider ses över. Det gäller läkare, sjuksköterskor och andra. Vi ska se till att schemaläggningen fungerar på ett bra sätt och att vi har arbetstider som står i samklang med varandra. Vi kommer att se till att vi har en samordnad planering för dessa grupper. Det blir mer effektivt för medarbetarna, och vi får större kontakt gentemot patienterna.

Avslutningsvis vill jag peka på de utmaningar som vi har under de kommande åren. Jag har räknat upp ett antal.

Det gäller för oss att vara attraktiva som arbetsgivare. Det är extremt viktigt för att kunna locka personalen inför framtiden. Det är också viktigt att vi följer upp. Vad tycker personalen om landstinget som arbetsgivare? Vi gör det.

Om man tittar på de senaste medarbetarundersökningarna ser man att vi går i rätt riktning. Det blir bättre och bättre resultat, och vi ser nöjdare och nöjdare medarbetare, även om man av debatten inte minst här kan tro att det är något slags jämmerdal ute på sjukhusen. Så är det faktiskt inte, men vi ska självklart inte slå oss för bröstet och vara nöjda, utan det krävs ett kontinuerligt förbättringsarbete från oss som arbetsgivare. Det kommer vi också att fortsätta med.

Anförande nr 391
Michel Silvestri (MP): Ordförande! Jag kan inte låta bli att gå upp, Peter Carpelan, när du direkt börjar peka finger åt regeringen. Jag måste åter påminna: När du skällde på regeringen förra gången – jag tror att det var Jens Sjöström som nämnde det då – var det faktiskt Alliansen som styrde i riksdagen, och det var i det fallet er egen budget som begränsade antalet utbildningsplatser. Det argumentet klingar alltså ganska tomt.

Om man ser det så här: Vet ni att landstinget är en av landets största utbildningsanordnare? Vi har 100 000 studentveckor per år. Det är ett ansvar som förpliktar. Det bör man hantera i samverkan med berörda lärosäten, framför allt Karolinska Institutet.

Jag har till och med handgripligen överräckt ett underlag till dig som visar att det bara under förra året var flera tusen utbildningsplatser på de kliniska enheterna – både landstingets egna och privata – där personalen så att säga studsade tillbaka studenterna och sade att de inte var välkomna. Jag tror att det var motsvarande 54 helårsplatser i det fallet.

Det hjälper inte hur mycket man än pekar finger åt regeringen, om man inte mäktar med att tillgodose behovet av den kliniska utbildningen. Vi kan ju inte ha helt teoretiskt utbildade läkare, sjuksköterskor, fysioterapeuter etcetera.

Anförande nr 392
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande! Tack, personallandstingsrådet! Du pratar om medarbetarundersökningen och säger att personalen trivs bättre. Då undrar man varför det är så stora personalrekryteringsproblem.

Du säger också att det är ett problem inte bara här i Stockholm. Men vi befinner oss här i Stockholm, och då ska jag komma med några aktuella siffror, som jag pratade om i ett tidigare anförande. Det är 500 pass som saknas inför sommaren på akuten på Karolinska. Det är 1 200 pass som inte är besatta på Södersjukhuset. Vad gör du åt det nu akut?

Vi har under ett år haft över 300 stängda vårdplatser. Det har framför allt varit brist på sjuksköterskor. Har det blivit ett normaltillstånd? Ska vi bara acceptera det? Vi vet också att vi snart ska gå in i Nya Karolinska, där vi behöver ännu mer personal. 25–30 procent fler sjuksköterskor räknar man med.

Vad gör du, Peter, i stället för att bara skylla på regeringen? Vad är ditt ansvar här och nu? Lite verkstad!

Anförande nr 393
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Herr ordförande, Håkan! Man kan titta på antalet sökande per tjänst, och man kan tycka att det är en smula paradoxalt. Beträffande exempelvis specialistsjuksköterskorna är det många sökande per tjänst, fler än vad vi har platser till. Det du säger stämmer alltså inte riktigt.

Sedan kan vi konstatera att det finns en brist – jag håller med dig i den delen. Vi har under sommarperioden svårigheter med att tillsätta all personal som skulle behövas. Så är det. Men man arbetar på olika sätt. Du nämner Södersjukhuset. Där arbetar man till exempel med att ha annan personal, att stötta upp med undersköterskor, farmaceuter och även kuratorer för att avlasta sjuksköterskorna, så att de ska ha möjlighet att arbeta med det de vill arbeta med.

Anförande nr 394
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Peter Carpelan säger att det jag beskrev inte stämmer. Men, Peter Carpelan, stämmer det att vi har 300 stängda vårdplatser i Stockholms läns landsting i dag?

Anförande nr 395
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Först och främst vill jag fylla i siffran för Michel Silvestri. Det var närmare bestämt 355 platser som sköts framåt i och med att regeringens budget föll i höstas. De har därmed förskjutits ungefär ett år framåt i tiden. Det är platser som är otroligt viktiga och värdefulla.

Alldeles nyss pratade Håkan om den stora numerär av platser som riskerar att inte kunna besättas och bemannas i sommar. Det är 500 på Karolinska och 1 200 på Södersjukhuset. Det är 55 av 110 sjuksköterskor, som var målet, anställda i dag på Karolinska i Huddinge.

Den ena frågan till Peter är naturligtvis: Hur ser sommarsituationen ut, och hur många stängda vårdplatser ytterligare, förutom de 300, beräknar du att vi kommer att ha under sommarmånaderna?

Så till den andra fråga som jag har. Som jag sade tidigare i dag beräknar Läkarförbundet att det i dag saknas någonstans mellan 200 och 400 läkare i vårt län, och Vårdförbundet menar att det saknas 500 specialistsjuksköterskor. Vad är din bedömning av hur många av de två personalkategorierna som vi saknar?

Anförande nr 396
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! För att sjukvård och kollektivtrafik ska fungera i vårt län går dagligen 44 000 personer till jobbet i våra egna verksamheter och många därtill i privat verksamhet. Dessa människor har valt yrken som är livsavgörande för oss som individer i att förebygga, vårda och hjälpa oss tillbaka efter sjukdom. Det är avgörande för regionens utveckling att kunna ta sig till arbete, studier eller fritid i en stor region oavsett var du bor.

Stockholms läns landsting har i dag och många år framöver stora rekryteringsbehov inom sjukvården. Vi ska vara en attraktiv arbetsgivare som ger förutsättningar för personalen att trivas med sitt arbete, att få arbeta med det man är utbildad för och att få utvecklas och ha inflytande över sitt arbete. Det handlar om att proffs får vara proffs och ha tid för patienten.

Nästan dagligen får vi samtal och rapporter från personalen i vården som vittnar om orimliga arbetssituationer. Det är stress, en känsla av otillräcklighet, underbemanning, att göra arbetsuppgifter som man inte är utbildad för, att inte ha tid för raster eller inte kunna gå den fortbildning som man gärna skulle vilja ha och skulle behöva.

Våra viktigaste ambassadörer för att fler ska söka sig till vårdyrkena är just vår personal. Genom erfarenhet och kompetens stöder de dessutom nyutbildade i vardagsarbetets rutiner. Erfarenhet och kompetens behövs om det dagliga arbetet ska fungera som bäst.

I dag saknar vi och riskerar sakna tillräcklig bemanning. Det gäller sjuksköterskor särskilt med specialistutbildning samt allmän-, röntgen- och barnläkare, för att nämna några. Enligt Läkarförbundet saknas som sagt 200–400 läkare, och Vårdförbundet beräknar att uppemot 500 specialistsjuksköterskor saknas.

Drygt 300 vårdplatser är stängda på våra sjukhus beroende på bemanningsbrist. Därtill kan läggas ytterligare ett stort frågetecken till raden vad gäller NKS och det faktum att ingen kan svara på hur många fler läkare och hur många fler sjuksköterskor som behövs för att bemanna detta nya, högteknologiska sjukhus. Men glömde innehållet, och man glömde tydligen att det är ett sjukhus som man bygger.

Därtill kommer det kända faktum att Stockholmsregionen är en av de storstadsregioner i världen där urbaniseringen går som snabbast. I och med det växer också vårdbehovet.

Men det kanske märkligaste i allt detta är att ingen egentligen vet hur mycket personal i olika kategorier som behövs för framtiden eller ens säkert i dag.

Det är därför glädjande – men många år för sent – som den styrande minoriteten nu inser att Stockholms läns landsting behöver just en strategisk kompetensförsörjningsplan eller om man så vill, Peter, en kompetensförsörjningsstrategi. Den måste omfatta flera delar: kompetenskartläggning så att rätt arbetsuppgifter utförs med rätt kompetens, kompetens- och bemanningsplan så att team runt patienten är rätt sammansatta, utbildnings- och fortbildningsstrategi för att säkerställa tillgång till personal och lönebildningspolicy som utgår från kunskap, erfarenhet och kompetensutveckling.

Den nya patientlagen stärker patienternas makt. Vår utgångspunkt ska vara en personcentrerad vård som utgår från patientens delaktighet i sin egen vårdplanering och att

teamet runt patienten anpassas efter det aktuella behovet, vilket inte alltid sker. Kontinuerliga bemanningsanalyser måste säkerställa att rätt kompetens används på effektivaste sätt i rätt sammanhang.

Vi socialdemokrater vill investera i personalens förutsättningar genom att använda sjuksköterskornas kompetens effektivt till rätt arbetsuppgifter, öka undersköterskornas möjligheter att specialisera sig, anställa fler medicinska sekreterare och annan personal, för att avlasta läkare och sjuksköterskor och ge dem mer tid med patienten, stimulera primärvården att ta mer handledarledd utbildning av ST-läkare, tydliggöra lönebildningen så att kunskap, erfarenhet och kompetensutveckling premieras och förbättra löneutvecklingen för våra sjuksköterskor och undersköterskor.

Landstinget ska ta ett samlat koncernövergripande ansvar för att personal och kompetensförsörjning fungerar i hela organisationen. Dialogen med staten och kommunerna är viktig för att säkra utbildningarnas innehåll, så att de svarar upp mot kompetensbehoven, men också för att antalet utbildningsplatser ska vara tillräckligt.

Vi välkomnar därför regeringens satsning på nya utbildningsplatser inom vårdyrkena. Vi behöver också ha ett samlat ansvar för specialistutbildningen, och det måste säkras. En samordning måste till för att garantera tillräcklig tillgång till ST-tjänster i verksamheterna.

Vi socialdemokrater vill också tillsammans med utbildningshuvudmännen starta en verksamhetsintegrerad specialistsjuksköterskeutbildning med kollektivavtalsenliga utbildningsanställningar, så kallade AST, i första hand inom bristyrkesinriktningarna.

Landstinget ska också tydliggöra olika behov av specialiseringar för undersköterskor och med utbildningshuvudmännen öka möjligheterna till specialistutbildningar.

För fjärde året i rad ökar nu sjukskrivningstalen. De har stigit från 15 till 19 sjukdagar per anställd. Kvinnorna står för nästan hela denna ökning, dubbelt så hög som för männen. Även den långa sjukfrånvaron ökar med ungefär 2 procent i relation till total sjukfrånvarotid.

Just nu genomförs ett viktigt arbetsmiljölyft i flera verksamheter runt om i landstinget, men det räcker inte. Grundproblematiken ligger i bristande bemanning, ökad stress och vilka arbetstidsförhållanden som vårdpersonalen många gånger tvingas jobba under.

Läkartidningen uppmärksammade detta så sent som i januari när det gäller treskiftesarbetets inverkan. Stressforskningsinstitutet gjorde samma sak när man genomförde en sammanställning av aktuell forskning. Där kan man bland annat läsa: ”En majoritet av dessa studier visar att skiftarbete … medför en ökning av hjärt- och kärlsjukdom och cancer. Det finns också ett antal studier som visar att skiftarbete innebär en ökad risk för magsår.”

Det kan inte vara okej att som arbetsgivare, med ansvar för framför allt sjukvård och förebyggande arbete, riskera våra medarbetares hälsa. Dessutom ser vi i dag att människor tvingas välja deltidsarbete för att orka med sin arbetssituation.

Vi vill ha en arbetsgivarpolitik som innebär att människor orkar jobba heltid. Heltid gagnar kontinuitet, kvalitet och bemanning, och jämställdheten ökar, då lägre lön och pension i kvinnodominerade yrken blir en klassisk kvinnofälla.

Därför ställer vi också krav på att medarbetaren i större grad ska kunna påverka sina arbetstider, att vi har en gemensam princip om att ingen ska behöva jobba mer än två av fem helger, att vi avskaffar de delade turerna och garanterar heltidsanställning som en rättighet för våra medarbetare.
En stor del av vår verksamhet – kollektivtrafik, däribland färdtjänst, och vård – utförs av andra arbetsgivare än Stockholms läns landsting. Det är viktig verksamhet som utförs på

uppdrag av oss och med samma skattemedel som vår egen anställda personal. Det är olika utförare men samma uppdrag som om vi hade genomfört verksamheten själva.

Tyvärr ställer vi inte samma krav och villkor på personal i dessa verksamheter på vilka löner de får eller att de får yttra sig om situationen på arbetsplatsen. Det borde vara självklart att vi på samma sätt ställer krav på den verksamhet som bedrivs i extern regi. Vi säger också att alla måste omfattas av kollektivavtal och ha rätt till heltidsanställning vid samtliga upphandlingar. Vid upphandling av leverantörer ska vi ställa krav på att anställda ska delta i landstingets uppföljningsarbete och kunna meddela brister utan risk för repressalier. Vi ska ställa krav på personalövertagande vid verksamhetsövergång, så att kontinuitet och kvalitet bibehålls och säkerställs.

Vi folkvalda har det yttersta ansvaret för att säkra kompetensförsörjning och bemanning. Som socialdemokrat är det en självklarhet att stå för en bra arbetsmiljö, rätt att påtala brister, rätt till avtalsenlig lön och rätt att påverka sitt arbete. Det är vi folkvalda som äger ansvaret för att ge vår personal rätt förutsättningar att kunna göra ett bra jobb och ställa krav på detsamma hos våra entreprenörer.

Till alla medarbetare runt om i Stockholms län vill jag säga: Ni gör ett fantastiskt jobb. Det är vi folkvalda som har skyldigheten att vara en bra och attraktiv arbetsgivare som ger er de rätta förutsättningarna.

Ordförande! Jag vill yrka bifall till Socialdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 397
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Ordförande, presidium, fullmäktigeledamöter, åhörare! Stockholms läns landsting har som mål att vara en attraktiv och konkurrenskraftig arbetsgivare. Stockholms läns landsting ska ha stolta medarbetare, utvecklad arbetsorganisation, systematisk kompetensplanering och chefer som har kompetens att bedriva ett positivt förändringsarbete.

Det är bra mål. Här är vi överens. Vi i Miljöpartiet vill också att Stockholms läns landsting ska vara en attraktiv arbetsgivare. Men ett mål borde följas av självklarheten att man arbetar hårt för att uppnå målet – att vara en god arbetsgivare för alla 43 000 personer som är anställda av landstinget. Det handlar om att sätta upp mål och ställa krav på åtgärder, och för att uppnå målen måste man också genomföra åtgärderna.

Det är här det börjar skava i skon. Det finns nämligen inga åtgärder i Alliansens budget, inte ens ett litet plåster att sätta på skavsåret. Låt oss titta specifikt på hälso- och sjukvården. Vi vet att arbetssituationen för vår personal till stora delar är mycket stressig och tuff. Alliansens främsta åtgärd för personalen 2016 är en utvärdering av tidigare satsningar. Ser ni inte några behov av att satsa på personalen? Jag bara undrar.

Vi vet att vår personal går på knäna och att många flyr från landstingets hälso- och sjukvård och söker sig till de privata verksamheterna. Det handlar om arbetsmiljön för 43 000 personer och deras arbetsförutsättningar, personer som har till uppdrag att rädda liv, bemöta sjuka personer på ett professionellt sätt och hjälpa människor att hålla sig friska och kunna leva med sina sjukdomar.

De senaste veckorna har vi läst en rad krisrapporter om bristen på personal och svårigheten att locka personal till våra arbetsplatser. Svenska Dagbladet har skrivit att akutsjukhusen går mot sin värsta sommar någonsin och att NKS har svårt att rekrytera personal och att det råder personalbrist inför öppnandet av sjukhuset, så det handlar inte bara om en sommarsituation.

Landstinget erbjuder en extra lön till sjuksköterskor som jobbar under sommaren och skjuter fram sin sommarsemester, men inte ens det räcker för att de ska vilja jobba i sommar. Jag misstänker att många redan är trötta efter en tuff vinter, eller också minns de

förra sommaren eller sommaren innan dess och innan dess och vill inte uppleva det en gång till, trots extra löneersättning.

Internt redovisas att landstinget har normaliserat en situation med personalbrist. Vårdförbundet kallar det personalkris. Det gör vi också – det är en kris – men Alliansen väljer att kalla det en utmaning. När Svenska Dagbladet skriver om personalkrisen på NKS hoppas Carpelan att artikeln ska bli en platsannons och locka personal till sjukhuset.

Jag önskar att dessa kriser var möjligheter. Men tyvärr kommer inte era omskrivningar att spela någon roll, för de är verklighetsfrånvända och löser inga problem. Människor vet att det är personalkris i vården.

Till alla er som lyssnar på Moderaterna när de säger ”utmaning” eller ”möjlighet”: Kom ihåg vad det betyder! Det betyder personalkris, stängda vårdplatser och inga åtgärder.

Till Kristdemokraterna, Folkpartiet och Centerpartiet: Vilka åtgärder vill ni se för att förbättra personalpolitiken? Vilken del av er personalpolitik är ni stolta över? Jag tror att ni har många idéer.

Från Miljöpartiets sida vill vi satsa på personalen. I 2016 års budget satsar vi 350 miljoner kronor på personalen, på höjda ingångslöner och förbättrad löneutveckling för sjuksköterskor. Vi storsatsar på att utöka antalet sjuksköterskor som kan specialistutbilda sig. Det gör vi genom att dubbla antalet utbildningsplatser och låta sjuksköterskorna studera med bibehållen lön, det vill säga vi skapar en attraktion för att vilja specialistutbilda sig. Det är ett första steg i en flerårig satsning på personalen inom vården, för en bättre arbetsmiljö, för mer professionell vård och för att på riktigt göra landstinget till en attraktiv arbetsgivare.

Avslutningsvis vill jag tacka all personal för att ni gör ett magiskt jobb trots tuffa förutsättningar. Det är ni som gör att landstinget klarar sin budget – inte Alliansen.

Anförande nr 398
Lise Lidbäck (FP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Den 19 september förra året hängde sig gasen i min bil. Det resulterade i en våldsam krasch rätt in i ett betongfundament. Kraschen ledde till många svåra frakturer för min del och två månader på sjukhus. Jag – och många med mig, framför allt min familj – är oerhört tacksam över landstingets absolut viktigaste resurs, den fantastiska personalen. Tack vare dem och deras kompetens sitter jag här i dag.

Därmed vill jag säga: Fina, moderna lokaler, sjukhus och utvecklad teknologi må vara viktiga faktorer, men vi vet alla att utan våra engagerade och kompetenta medarbetare skulle vi inte ha någon verksamhet. Jag vet att vi alla här inne är fullständigt överens om det.

Men precis som personalen är vår viktigaste resurs ska vi också vara deras, en bra arbetsgivare som erbjuder mer än bara arbetstider och lön. Stabilitet, trygghet och förutsägbarhet är viktiga faktorer. Men det är också viktigt att komma ihåg att sann och verklig trygghet kommer från konstant utveckling och att jag växer som människa om jag får utveckla min kompetens.

I Folkpartiets och Alliansens vision växer och utvecklas landstingets och vårdens attraktivitet som arbetsgivare och arbetsplats kontinuerligt. Vi satsar vidare på en optimal arbetsmiljö och en bra lön efter kunnande, ansvar och erfarenhet. Varje person i sin personalkategori ska få arbeta på toppen av sin förmåga, till gagn både för sig själv och för gladare och friskare vårdtagare.

Folkpartiet och Alliansen i Stockholms läns landsting har därför de senaste åren genomfört stora satsningar på personalområdet, så att vården och landstinget ska bli en än mer attraktiv arbetsgivare. Vi har bland annat ökat antalet sjuksköterskor med drygt 500 från 2009, trots att detta är ett bristyrke i hela landet. Vi vet att det är brist på sjuksköterskor.

Men det är inget problem som vi löser här och nu, utan vi måste jobba kontinuerligt med det.

Susanne använde ordet ”kris”. Kris betyder utveckling. Jag tycker att det senare ordet är mycket roligare att använda. Vi ska jobba på det.

Vi har infört möjlighet för sjuksköterskor att genomgå specialistutbildning med studielön inom vissa bristspecialiteter, och den satsningen kommer vi att fortsätta med. Vi har successivt utökat landstingets AT- och ST-läkartjänster. Detta är också ett nationellt problem.

Vi har bidragit med 240 nya utbildningsplatser per år för sjuksköterskor i Stockholm. På vårt initiativ tillkom även den speciella lönesatsningen, där över 100 miljoner kronor avsattes för att stärka lönerna för specialistutbildade sjuksköterskor, barnmorskor och biomedicinska analytiker.

Lönesatsning är en jätteviktig och strategisk fråga för vården och inte minst en viktig jämställdhetssatsning. 91 procent av dem som fick del av satsningen var kvinnor. Kompetens, erfarenhet och utbildning måste löna sig även i ett traditionellt kvinnodominerat yrke i offentlig sektor.

Men framtidens hälso- och sjukvård ställer givetvis nya krav på kompetensförsörjningen. Det har vi också pratat om här. Under de senaste åren har vi därför lagt stora resurser på att arbeta mer strukturerat med bedömningar om det framtida kompetensbehovet. Arbetet med en övergripande strategi för kompetensförsörjning har också påbörjats – det nämnde också Peter – och har högsta prioritet för landstinget i rollen som ansvarsfull arbetsgivare.

Såväl dagens som framtidens hälso- och sjukvård bygger på våra skickliga medarbetare. Vi ser behov av fler medarbetare inom fler yrkesgrupper och kategorier, vilket i sin tur kan möjliggöra att alla kan jobba utifrån sin egen nivå. Vi ser också behov av att använda den personal som vi har i dag på ett bättre sätt. Utgångspunkten ska vara rätt person på rätt plats och inte minst att rätt person ska känna att landstinget är den rätta arbetsgivaren.

Låt oss därför tillsammans arbeta för detta. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 399
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Här ska ni få några förslag från Vänsterpartiet.

Eftersom vi orkar höja skatten kan vi åstadkomma en halv miljard i personalsatsningar. Det innebär bland annat att vi kan tillmötesgå de nyutexaminerade sjuksköterskornas krav på 25 000 kronor i ingångslön utöver avtal för alla nyutexaminerade sjuksköterskor i landstingets regi och göra en anpassning av övriga sjuksköterskelöner i relation till denna ingångslön.

En sådan höjning skulle ungefär innebära att 130 av våra 500 miljoner i personalsatsningen reserverades för sjuksköterskornas löneökningar, men hur summan slutligen ska fördelas avgörs dock av parterna på arbetsmarknaden. Jag ska alltså inte förhandla om löner, om någon tror det – det kommer ju fram i debatten ibland.

Vi tror att vi måste införa akademisk specialisttjänstgöring, så kallad ASP, som Vårdförbundet vill ha. Det har man i Västra Götaland, och man har det i Region Skåne. Vi tycker att det är en självklarhet att vi ska ha det i Stockholms läns landsting. Vi föreslår även ett kliniskt basår för sjuksköterskor. Det har lyckats väldigt bra i Västra Götalandsregionen. Det vill vi införa.

Vi vill avsätta 9 miljoner kronor till en fördubbling av antalet lönebidragsanställda. Antalet ST-platser ska utökas med 20 i primärvården. Alla tjänster i landstingsfinansierad

verksamhet, i såväl privat som egen regi, ska vara fasta anställningar och heltider. Deltid ska erbjudas den som så önskar. Vi vill införa en hälsosammare schemaläggning.

Beträffande personalrekryteringsutmaningen: Har vi så många privata utförare som vi har i Stockholm måste landstingets avtal med de privata vårdentreprenörerna inkludera krav på praktikplatser, verksamhetsförlagd utbildning, AT- och ST-platser. De måste också ta sin del av ansvaret för att ordna sommarjobb för ungdomar och praktikplatser för invandrare med medicinsk kompetens.

Vi vill som bekant försöka sänka arbetstidsmåttet med bibehållen lön. Vi följer med stort intresse försöket med sex timmars arbetsdag på ortopedin i Mölndal. Där hade man svårt att rekrytera. Nu visar sextimmarsförsöket på Mölndals ortopedi att man har lyckats rekrytera personal. Man har fullt på alla schemarader, tar emot fler patienter och använder de medicinska investeringarna mer kostnadseffektivt. Till detta kommer att avdelningen drivs billigare.

Jag tycker att vi som personalutskott omedelbart borde åka till Mölndal på studiebesök. Ja, just det: Det bildades ett personalutskott. Ni som lyssnar kanske undrar vad vi gör i personalutskottet.

Den stora politiska stridsfrågan är om vi ska få skriftliga svar på våra skrivelser eller inte. En av de skrivelser som det har varit enorma stridigheter om gäller att tillvarata sjukvårdskunskaper och medicinsk kompetens hos syrianska flyktingar. På grund av det oroliga läget i vår omvärld flyttar det in ovanligt många medicinskt utbildade människor från Syrien och andra länder till Stockholm.

Eftersom hälso- och sjukvården har så många allvarliga problem med personalrekrytering bör man agera aktivt, menar vi. Vänsterpartiet anser att SLL borde ta till vara detta tillfälle och hitta innovativa lösningar för att snabbt få in sjukvårdspersonal från exempelvis Syrien i arbetslivet. Man kan även där följa hur de har gjort i Västra Götalandsregionen och Region Skåne, att erbjuda riktad språkintroduktion. Det föreslår vi i vår budget.

Men när vi hade den skrivelsen uppe i personalutskottet, vad gör den borgerliga Alliansen? Jo, det voteras om vi ska få ett skriftligt svar eller inte på den skrivelsen. Vi väljer hellre att lägga energi på personalpolitiken och idéer. Jag menar att personalrekryteringsfrågan är en för viktig framtidsfråga för att hamna i formaliadiskussioner på sandlådenivå.

Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 400
Aram El Khoury (KD): Ordförande, ledamöter! Stockholms läns landsting är en av Sveriges allra största och viktigaste arbetsgivare med över 44 000 medarbetare. De kvinnor och män och män som arbetar här påverkar livet för miljontals patienter och resenärer och gör dagligen utomordentliga insatser för att hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken ska hålla en hög kvalitet och tillgänglighet. Jag är stolt över medarbetarna i Stockholms läns landsting, och jag är stolt över att vi i denna budget presenterar flera nya förslag i denna vår allra största framtidsfråga. För ingen faktor är viktigare för svaret på frågan hur vi vårdar våra medmänniskor än hur vi lyckas med vår personal.

Vi står inför stora utmaningar när det gäller bemanning och kompetensförsörjning. Det krävs både snabba och inte minst kloka investeringar. Den särskilda lönesatsningen på specialutbildade sjuksköterskor och barnmorskor, biomedicinska analytiker och specialsjuksköterskor i onkologi, med totalt 104 miljoner under 2014 och 2015, är en välkommen satsning som har haft avsedd effekt, inte minst då de flesta som den berör är kvinnor. Satsningen har bidragit till en ökning av medianlönen för exempelvis barnmorskor med 7,3 procent.

Så kommer jag till frågan om kompetensförsörjning. Här tar vi fram en strategi som en styrmodell för kompetensförsörjningen, där vi får en enhetlig bild av nuvarande och inte minst kommande kompetensbehov. För att öka utbildningskapaciteten och stödja ett interprofessionellt lärande ska kapaciteten i de kliniska träningsmiljöerna stärkas. Successivt bygger vi ut landstingets modell för kompetensplanering, KOLL. Vi gör även särskilda satsningar på arbetsmiljön. Vi fortsätter satsa på sommarjobb och prao. Vi erbjuder auskultations- och praktikplatser för personer som genomfört sina vårdutbildningar utanför EU eller EES. Vi arbetar också med att ta fram en landstingsgemensam strategi för utbildning av chefer I syfte att säkra kompetensen och stärka ledarskapet hos chefer i hälso- och sjukvården.

Ett annat viktigt arbete är handlingsplanen för jämställdhet, jämlikhet och mångfald, enligt CMR-deklarationen, som antogs av landstingsstyrelsen i maj 2014. Här försöker vi även se över möjligheten att inkludera frågor om social hållbarhet.

En fråga som länge varit kontroversiell i vården är schemalagda arbetstider. Jag är väldigt glad över att vi nu tar tydlig ställning för att alla professioners arbetstider ska vara schemalagda. Med tanke på de enormt stora satsningar som görs på bland annat nya operationssalar är det av största vikt att vi kan schemalägga all nyckelpersonal, så att våra gemensamma resurser används på rätt sätt.

Låt mig slutligen säga att vi kristdemokrater och Alliansen anser att Stockholms läns landsting ska vara en attraktiv arbetsgivare och det landsting där alla är välkomna oavsett bakgrund. Om detta ska gälla patienter och resenärer måste det också gälla medarbetare. Med detta sagt vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag på detta område.

Anförande nr 401
D a n K a r e l i u s s o n (SD): Ordförande, ledamöter, åhörare! Ja, det här med personalbrist är ett stående kapitel när det gäller vården här. Tidigare var det ju inga problem med personal, för då var det nästan bara landstinget som gav arbetstillfällen. Sedan kom vårdvalet och privat verksamhet. Då försvann en väldigt stor grupp människor. Sedan kom Norge också. Jag hörde på P1 för några veckor sedan att i Norge finns det ungefär 23 000 sjuksköterskeutbildade personer från Sverige.

Då kan man fråga sig varför de lämnar Sverige. Det måste väl ha att göra med arbetsmiljön. Jag ser inte så mycket på lönerna, utan jag tror att arbetsmiljön är viktigare. Härom dagen intervjuade man sjuksystrar som hade gått över från landstingsverksamhet till bemanningsföretag. De förklarade den övergången med att det var en sådan belastning för dem att arbeta inom den offentliga vården. De orkade inte. De måste få en möjlighet att styra sina liv på ett annat sätt.

Jag skulle alltså vilja säga att landstinget inte har skött sin personalpolitik under många år. Man har varit van vid att det alltid har funnits folk, men nu gör det inte det längre. Nu finns de bara i grannlandet. Nu talar vi om att man ska rekrytera människor från andra världsdelar fastän de finns på så nära håll.

När det gäller Karolinska tror jag inte alls att det blir något problem att bemanna. Det är ju väldigt attraktivt att få arbeta i en sådan miljö. Det tror jag nog kommer att gå bra.

Om vi ska kunna bemanna våra platser tror jag att vi behöver se över personaltätheten snarare än lönebildningen. Jag har ju träffat läkare, barnmorskor och andra, och de säger att deras arbetsförhållanden är för hårda. De orkar inte. När jag träffade läkarkåren i vintras var det över hälften som inte arbetade heltid därför att det var för ansträngande. De ska ju ha också ett privatliv.

Jag tror att det är väldigt viktigt att vi ser till att få en arbetsmiljö som alla kan vara i. Det är ju inte bara sjuksystrar utan också annan personal — undersköterskor och så vidare — som sköter servicen för oss när vi blir sjuka, och alla måste få möjlighet att känna att de trivs på

sitt arbete och vara nöjda med det de har uträttat under dagen. Man ska inte behöva känna stress som man gör i dag. Man känner att man inte hinner med och inte orkar.

Det viktigaste för oss är att försöka ordna mer personal. Det kostar pengar, men om vi inte kan lösa detta har vi problemet stående för nästan all framtid. Många lämnar helt enkelt vården som yrke och går till helt annan verksamhet just på grund av att det är alldeles för ansträngande att arbeta här.

Jag tror att det är detta vi måste titta på. Hur är det med arbetsmiljön och arbetstrivseln? Då tror jag att man kan ändra detta. Personal finns ju redan. De finns i Norge och kanske i andra verksamheter än vård. Kan vi vinna tillbaka dem har vi inga problem med rekrytering.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 402
Jonas Lindberg (V): Jag har en kort fråga till dig, Dan Kareliusson. Du sade att lönefrågan inte var så intressant, utan det viktiga var personaltätheten. Då undrar jag: Vad föreslår ditt parti för åtgärder för att öka personaltätheten om ni inte ser över lönebilden? Fattar ni inte att detta hänger ihop?

Anförande nr 403
Dan Kareliusson (SD): Jag vet inte hur du tänker dig detta. Men det är ju klart att man i det här fallet inte rekryterar med högre lön. Det är ju inte detta det handlar om. Det handlar om arbetstrivsel. Det är klart att det kostar pengar, men det behöver inte innebära att man höjer lönerna. När man höjer lönen för en grupp följer ju alla andra efter, och den ekonomin har vi kanske inte. Man får lägga pengar på arbetsmiljön i stället. Jag tror att du inte riktigt förstod vad jag menade.

Anförande nr 404
Stefan Bergström (C): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag vill börja med att rikta ett stort tack till alla de 44 000 som gör en fantastisk insats inom vården. Det är nästan precis lika många som det bor i min hemkommun Sundbyberg.

Grunden för en bra hälso- och sjukvård är att vi har en kunnig och engagerad personal och att de också ges rätt förutsättningar när det gäller arbetsmiljö, kompetensutveckling och lönebildning. Arbetet framöver med att ta fram en landstingsövergripande kompetensförsörjningsstrategi kommer därför att vara väldigt viktigt. Lika viktigt är att kontinuerligt arbeta med att se över rutiner och regelverk, så att vårddokumentationen kan förenklas utan att man gör avkall på att väsentlig information om patienten finns med.

Vi vill också tydligt stimulera sjuksköterskors vidareutbildning inom definierade bristområden med en enhetlig modell för studielån och se till att det finns tydliga kompetens- och karriärutvecklingsmöjligheter också för sjuksköterskor.

För att ha en kunnig och engagerad personal är det också viktigt att landstinget är en attraktiv arbetsgivare. Även här vill göra satsningar för att ytterligare utveckla chefer och ledare inom landstingets verksamheter.

Vi har stora utmaningar när det gäller personalen, och vi får verkligen se till att göra allt för att lyckas med dem. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 405
Sandra Ivanovic (MP): Fru ordförande! Bakom den fina retoriken, alla bilder som har visats i debatten och musik som spelades i går, finns vi, verklighetens folk — vi som jobbar inom vården och upplever precis det där som vi beslutar om här.

Ingen har väl missat detta med stängda vårdplatser, att patientsäkerheten är som rysk roulette och att sjuksköterskorna flyr. Det är inget nytt. Att inte kalla detta för en kris är att ljuga. Så enkelt är det.

Jag talade härom dagen med en kollega som efter nio år slutade på Radiumhemmet. Hon specialiserade sig på strålbehandling, och det krävs en viss utbildning för det. Under de gångna nio åren hade hon märkt att antalet patienter på en och samma avdelning hade fördubblats. Det hade inte personalen. När man skolade in fem nya sjuksköterskor slutade sju. Det har alltså varit en extremt negativ spiral, och det har det varit på många avdelningar i många olika avseenden. Vad får då detta får konsekvenser för patienten, som ju inte kan vänta med sin strålbehandling eller cancerbehandling?

Jag är faktiskt inte intresserad av att trycka till i er i Alliansen. Jag vet att ni sitter i skiten. Jag är faktiskt mer intresserad av de viktiga åtgärder och satsningar som ni har I1 kompetensförsörjningsstrategi. Jag hoppas verkligen att det inte bara blir ett fluffigt dokument utan att det blir verklig politik. Därför har jag tre skarpa frågor till dig, Peter Carpelan:

1. När är tanken att strategin ska träda i kraft?
2. Hur ser finansieringen ut? Är det skattehöjningar, eller var kommer nedskärningarna att bli?
3. Vilka är de akuta insatserna fram till införandet? Vi har ju sådana också.

Jag vill önska er alla en riktigt trevlig sommar. Det vet jag att jag inte kommer att ha på min avdelning. Jag kommer att vara stressad och hungrig. Jag kommer att vara skittrött, och jag kommer att hoppas att jag inte vårdskadar någon.

Med det nya dokumentet ser jag helt klart en helt annan attityd. Den vill jag uppmuntra. Tack för den! Men svara gärna på frågorna.

Anförande nr 406
N i n o s M a r a h a (FP): Ordförande! Det har sagt många bra saker från den här sidan och en del bra saker även från den andra sidan. Jag har bara lite kommentarer till den sista talaren.

Om man sitter i skiten är det väldigt svårt att göra något. Jag upplever att vi har en framtidsinriktad budget som du lägger fram här. Vi vill utveckla hälso- och sjukvården. Vi vill utveckla möjligheten för personal att utvecklas på sitt jobb. Vi har gjort många bra saker. Jag tyckte också att din gruppledare ställde ödmjuka frågor om hur vi kan förbättra situationen för inte minst sjuksköterskorna.

Vi måste i landstinget bli bättre på att prognostisera kompetensbehovet. Det är en av de grundläggande saker som vi arbetar hårt med. Vi har digitala verktyg. Det är ett gediget arbete som vi håller på att genomföra och breddinföra i hela landstinget. Vi har också kompetensförsörjningsstrategin som vi har diskuterat och som kommer att presenteras nästa år i samband med den här budgeten.

Jag välkomnar också att staten tar ett större ansvar för utökning av antalet utbildningsplatser. Samtidigt måste vi bli bättre på att utnyttja de resurser vi har på bästa sätt. Vi har väldigt många läkare per capita jämfört med våra grannländer och Västeuropa. Det handlar om hur vi utnyttjar resurserna. Det finns sätt att förbättra detta. Till exempel har vi verktyget att schemalägga vår personal, vilket vi ännu inte fullt ut har använt oss av. Detta har påbörjats så sakteliga, bland annat på Danderyds sjukhus.

Jag är ödmjuk inför de utmaningar som vi har, men jag ser också att det sker en viss utveckling. Det vill jag att vi ska trycka på.

Vi måste också förändra synen på hur vi kan arbeta och organisera oss. Till exempel ska undersköterskor kunna ta över vissa av sjuksköterskornas sysslor, och servicepersonal ska kunna ta över vissa uppgifter som undersköterskor har. Dessa förändringar kan låta som myrsteg, men med tanke på att vi har 44 000 anställda blir det stora förändringar av denna inte helt okontroversiella åtgärd. Vi måste påminna oss om att landstinget och sjukhusmiljöerna är hierarkiska strukturer som vi stegvis måste förändra.

Anförande nr 407
J o n a s L i n d b e r g (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! I skrivande stund saknas bemanning av 500 arbetspass under veckorna 26 till 35 på akuten i Solna. Detta var sjuksköterskan Madeleines ord i ett brev som skickades till ansvariga sjukvårdspolitiker i Stockholm samt till landstingsdirektören. Hon är inte ensam. I själva verket har vi fått många brev av förtvivlade anställda på våra akutsjukhus som uttrycker en frustration och förslag på lösningar.

Hade jag själv varit ansvarigt landstingsråd hade jag lyft telefonen och initierat en kontakt med den personal som i brev ropar efter politisk handlingskraft för sin arbetsmiljö och för patientsäkerheten.

Vi har i Stockholm lägst andel specialistsjuksköterskor i hela Sverige per 100 000 invånare. Vi är sämst i hela klassen. I er nya budget kan man läsa att ni anser att befintliga specialistutbildningar eller uppdragsutbildningar ska fasas ut och en ny modell för specialistutbildning ska utredas. Den modellen finns redan. Den heter AST, och den är framtagen i samarbete med professionen. Den införs på bred front i hela Sverige i dag.

I Kalmar tecknade man nyligen det första kollektivavtalet som ska reglera denna utbildningsform. Det sker i landsting oavsett partistyre. Varför kan inte ni i Alliansen här i dag lägga era ideologiska skygglappar åt sidan och införa AST-tjänster i Stockholm?

Vi i Vänsterpartiet yrkar i vår budget på att Stockholms läns landsting ska införa AST-tjänster för sjuksköterskor och garantera en löneutveckling för dem som specialiserar sig. Det är så vi tar ansvar för kompetensförsörjningen i vården. Vi vet att det behövs rättvisa utbildningsförutsättningar, arbetsmiljöinsatser och resurser för en bra löneutveckling.

Alliansen säger också att det är bra när personal kan välja mellan flera olika arbetsgivare och att detta stärker löneutvecklingen. Hur kan ni då försvara den kartellbildning som nu pågår mellan våra akutsjukhus, där personal som byter jobb och verksamhet inte får en krona mer i lön för detta? Vänsterpartiet är av uppfattningen att den vårdpersonal som väljer att utveckla sin kompetens och bidra till verksamheten på ett nytt ställe i landstinget också ska bli individuellt bedömd och lönesatt för detta, inte fortsatt drabbad av er kartell!

Karin Fälldin från Centerpartiet sade tidigare att Vänstern vill låsa in kvinnor i den offentliga sektorn. Nej, det är ni som låser in folk i den offentliga sektorn med en dålig löneutveckling. Alliansen trampar på i samma slitna fotspår, med samma intetsägande budgettexter. Vänsterpartiet tar i stället ansvar för kompetensförsörjningen och utbildningen på våra akutsjukhus med AST.

Vi vill göra SLL till en attraktiv arbetsgivare med bättre och hälsosammare arbetstider och en skarpare lönepolitik. Vi har ett lyssnande ledarskap till vår personal i verksamheterna som vill framföra sina åsikter och sina upplevelser. Vi gömmer oss inte på våra kanslier, som vissa andra.

Anförande nr 408
P i a H e l l e d a y (M): Så här i sena timmen och i slutet av raden av alla talare blir det lite av upprepningar. Vi är alla måna om landstinget och att landstinget ska vara en attraktiv arbetsgivare.

Som arbetsgivare är det naturligtvis viktigt att kunna behålla sin personal men också att attrahera nya medarbetare. Det finns också något som heter återvändare, alltså sådana som man kan locka tillbaka, som har lämnat jobbet i landstinget.

Personallandstingsrådet har ju i sitt anförande så väl beskrivit vilka olika verktyg som vi planerar att göra för att på ett mer samlat och strategiskt sätt arbeta med kompetensförsörjningen, karriärvägarna, löneutvecklingen och utbildning både på lång och på kort sikt.

Det är ett nödvändigt och viktigt arbete som nu börjar för att vi ska kunna erbjuda patienterna god och säker vård som är utförd av kvalificerad personal, men också för att medarbetarna ska kunna utvecklas. Det är viktigt att ha rätt kompetens för arbetsuppgiften och den som också väntar i den nya Framtidens hälso- och sjukvård som vi snart ska gå in i. Då kanske det gäller att använda ny teknisk apparatur, nya arbetssätt och behandlingar och omvårdnad av patienten.

Rekrytering av personal kan ske på olika sätt, men jag tror inte att sjukvården skiljer sig så nämnvärt från andra yrkesområden. Det är viktigt att man som arbetsgivare har ett gott rykte och det handlar också om på vilket sätt som de som arbetar beskriver sin arbetsplats. Att personalen är beredd att rekommendera arbetsplatsen till andra är inte oväsentligt för nyrekrytering och för att behålla personalen.

Studenterna är också viktiga ambassadörer. De återvänder inte sällan till det sjukhus där de har gjort sin praktik. Då är det naturligtvis avgörande om det här har uppfattas som en bra tid med bra handledning och lärande och att man under studietiden också får svar på hur man som nyutbildad kommer att tas om hand, hur introduktionen ser ut, hur det kommer att blir med vidareutbildning. Hur är det med intern fortbildning, kan jag få det? Hur är det med karriärvägar, löneutvecklingen? Allt är viktiga frågor vid val av arbetsplats.

Mycket fokus på kompetens och andra personalfrågor finns ute i verksamheterna, och mycket görs redan. Här ligger ett stort ansvar på chefer och ledning, och därför välkomnar jag också den planerade utbildningen i chefs- och ledarskap som också ska implementeras så småningom.

Fler än tidigare uppger att de vill satsa på vårdyrket. Vi får bättre resultat i medarbetarundersökningar. Det får vi vara glada för.

Slutligen får jag välkomna att regeringen tar ansvar och kommer att se över och kommer att satsa på fler utbildningsplatser. Bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 409
Sandra Ivanovic (MP): Det är alltså väldigt bra saker som står i det här dokumentet. Men jag ser inte dig, Peter, här uppe. För det första: när blir det här av? För det andra: hurdan kommer finansieringen att vara? För det tredje: vilka är de akuta insatserna fram till införandet?

(Andre vice ordföranden: Ursäkta, jag trodde att repliken skulle riktas till Pia, men så var det inte.)

Repliken riktades till Pia: Det här var bra.

(Andre vice ordföranden: Och du tilltalade Peter?)

Och så tilltalade jag Peter efter det. Jag passade på, för det gör man här i salen. Det såg jag i går bland annat.

Anförande nr 410

Robert Johansson (S): Ordförande, ledamöter och kära åhörare! Jag är inte bara socialdemokrat jag är också mas. Jag gillar också fotboll, och eftersom jag är mas så klappar mitt hjärta självklart för IK Brage. Just nu ligger vi i Division 1 norra, men en gång i tiden mötte vi faktiskt FC Inter i UEFA-cupen. Vi gjorde till och med mål på San Siro stadium.

Vad har det här med personalpolitik att göra, kanske ni frågar er nu. Det är faktiskt så att fotboll och marknadsekonomi är mer lika varandra än vad man tror. När Brage och Inter möttes så visste de spelets regler. Trots att de var från olika länder, hade olika åldrar, olika bakgrund så spelade de efter samma regelverk. De som bröt mot regelverket straffades också med gula och röda kort.

På samma sätt bör marknaden fungera. Alla aktörer ska känna till regelverket, och den som bryter mot regelverket ska få en påföljd. Så skapas konkurrensneutralitet.

Därför är kollektivavtal viktiga. I den nordiska välfärdsmodellen är det nämligen arbetsgivarorganisationer och fackföreningar som genom förhandlingar beslutar om reglerna på arbetets marknad. Vi har i Sverige ingen minimilön fastställd i lag. Vi har lämnat den frågan till parterna. Så är det även inom fotbollen. Där har fotbollens aktörer, det vill säga klubbarna, förbunden och federationerna beslutat om reglerna. Precis som vi lämnar till fotbollen att fatta beslut om vilka regler som gäller där, borde vi låta arbetsmarknadens parter göra detsamma.

Vi ska inte gynna osund konkurrens. Vi ska inte styra lönebildningen. Vi ska i stället ge företagen på marknaden lugn i och med att vi anlitar aktörer som spelar efter regelverket.

Eftersom jag själv har arbetat som reparatör på Tvärbanan och Nockebybanan en gång i tiden så vet jag också vilken oro som man känner inför varje upphandling. Kommer det att bli osund konkurrens som ska prägla den? Kommer det att riskera påverka våra rättigheter negativt? Den oron ska vår personal inte behöva känna.

Nu kommer vissa här säga att man inte får ställa krav på kollektivavtal. Men det är en halvsanning. Konkurrensverket menar i sin rapport som kom tidigare i år att kollektivavtalsvillkor som uppställer regler tagna från ett kollektivavtal kan ställas utan att det strider mot LOU. Alltså blir det i konsekvensens namn ett krav på kollektivavtal.

Svårare än så är det inte. Jag yrkar därför bifall till Socialdemokraternas budgetförslag men framför allt säryrkande nr 4!

Dessutom hoppas jag så klart att Brage vinner på söndag mot IFK Luleå, men den frågan ska jag inte ställa under proposition här.

Anförande nr 411
Karin Fälldin (C): Ordförande, ledamöter! Jag borde egentligen ha begärt en replik, men jag kom precis in i salen när jag blev apostroferad, så jag hörde knappt innehållet i det som sades från Vänsterpartiet. Jag kände mig ändå lite felciterad.
Du kanske upplevde att jag sade så, men det jag sade var att det fria vårdvalet som vi införde för primärvården är den största jämställdhetsreform som den här församlingen någonsin har fattat beslut om.

Jag hörde också att du nämnde något om lönekarteller. Så vitt jag förstår vill väl ni i ert budgetförslag att sjuksköterskor ska ha 25 000 kronor i ingångslön. Då vill ni alltså att de ska anställas för 25 000 fast olika mycket 25 000. Hur är det inte en kartell annars?

Anförande nr 412
Jonas Lindberg (V): Om de 25 000. Nej, vi ska inte sitta här och sätta en ingångslön på 25 000 kronor till alla nyutexaminerade sjuksköterskor. Men vi stöder de sjuksköterskor

som i dag går ut och säger att de vill ha minst 25 000 i ingångslön. Sedan ska det vara ett individuellt samtal. Det är inget konstigt med det.

Det jag frågade var: Hur kan du stödja den lönekartell som nu pågår mellan sjukhusen där man inte får bjuda över varandra med högre lön?

Anförande nr 413
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Fru ordförande, ledamöter! Någon nämnde mas, jag vet inte om det var dalmas, skattmas eller möjligen medicinskt ansvarig sjuksköterska. Det var lite svårt att förstå.

Beträffande kompetensförsörjningsstrategin så det så att tanken är att den ska presenteras under hösten. Den kommer att gå fram med raska tag, det är vår ambition.

Så till frågan om ifall landstinget är attraktiv som arbetsgivare eller inte. Söker över huvud taget någon en tjänst inom landstinget? Kalla fakta är att utannonserade tjänster, utöver sjuksköterskor, så är det till exempel 6,5 sökande per barnmorsketjänst. När det gäller läkare är det 10,6 sökande per tjänst. Det är en kraftig överrepresentation av sökande till varje anställning som vi gör. Det är ingen tvekan om att vi är attraktiva. Men vi ska inte slå oss för bröstet, vi ska fortsätta att vara attraktiva.

Vad det gäller NKS och frågan om vi kommer att ha personal där över huvud taget. Självklart kommer det att vara den enhet som det kommer att vara lättast att rekrytera till! Det är ett attraktivt, nytt sjukhus som ligger i absolut världstopp. Det är klart att vi kommer att få personal till NKS! Det är det minsta man kan vara sömnlös över när det gäller landstingets verksamheter.

Sitter jag då på kammaren mestadels, som någon här antydde. Nej, jag är ute i verksamheterna snart sagt varje vecka och träffar personal inom landstingets olika verksamheter. Det som är intressant när man träffar sjuksköterskor är att nästan alla säger till mig att det är de erfarna sjuksköterskorna som vi ska koncentrera oss på.

Vi får rådet att se till att de erfarna sjuksköterskorna stannar, se till att det finns en lönekarriär som är värd namnet, liknande den som läkarna har, det vill säga trappsteg. När du blir färdigutbildad specialist, då ska det märkas i ditt lönekuvert att du har skaffat en ytterligare kompetens och att du har kompetens som sjuksköterska.

De nyexaminerade är sällan självgående med i så fall 25 000 kronor i ingångslön. Det viktiga är att de erfarna behålls, och det tror jag att de flesta ute i verksamheterna också är överens om.

Sammantaget tror jag också att kompetensförsörjningsstrategin kommer att ge en inriktning, ett verktyg för hur vi ska arbeta fortsättningsvis inom landstinget för att fortsätta att vara attraktiva och givetvis vara attraktiva för framtiden och att vi har en rekrytering som vi säkerställer genom denna strategi.
Sedan kan man alltid diskutera lönebelopp. Det kan vi givetvis inte göra i den här salen. Det intressanta är att fakta visar att vi har många sökande till våra platser. Det som man kan diskutera är att läkarna inte arbetar heltid och att barnmorskorna inte arbeta heltid. Bland barnmorskorna är det 48 procent som arbetar deltid. Bland läkarna är det också en stor del som arbetar deltid, men det är ofta för att läkarna också arbetar på andra ställen när de inte är inom landstingets hägn. Det är också sådana saker som vi får beakta. Det är inte så att man har en alltför jobbig arbetssituation. Det har säkert en del, det har jag den största respekt för, men det finns ofta andra förklaringar.

Sammantaget tycker jag att vi från Moderaternas och Alliansens sida är på rätt väg. Vi ska fortsätta att arbeta med strategin, men det finns mycket kvar att göra. Jag är verkligen ödmjuk och har inställningen att vi verkligen har svåra uppgifter framöver för att kunna

klara den personalförsörjning som vi måste sikta mot och den kompetensförsörjning som vi måste sikta på inom landstingets alla verksamheter.

Jag vill också tacka för en spänstig och bra debatt. Det är viktiga frågor på personalområdet. Personalen är vår viktigaste resurs. Det är bra att vi har duktiga och bra diskussioner från politikens sida också vad det gäller personalen.

Anförande nr 414
Jens Sjöström (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Peter, vi är överens om en sak åtminstone: det är mycket kvar att göra. Jag håller med dig fullständigt om det.

Jag vill också passa på, precis som du, att tacka för en bra debatt.

Jag vill samtidigt ställa en fråga. Jag nämnde det här med NKS, och jag har förstått även via tidningsartiklar att du inte är bekymrad över frågan om NKS och personalförsörjningen. Du tycker att NKS har stark attraktionskraft, vilket naturligtvis stämmer på många sätt.

Min blir fråga blir. Till att börja med vet vi inte, så vitt du inte har en annan uppgift, hur mycket personal av olika kategorier som måste tilläggsrekryteras för att fylla NKS på ett funktionellt sätt. Men den viktigaste frågan är: Hur påverkar detta övriga sjukhus runt om i länet och övriga verksamheter?

Vi har ett underskott på läkare med runt 200-400, och enligt Vårdförbundet saknas dessutom 500 specialistsjuksköterskor och andra sjuksköterskor trots att vi ju faktiskt har fyllt på med en del under våren. Men det räcker långt ifrån. Vi har stängda vårdplatser.

Hurdan är din bedömning av hur det här påverkar övrig sjukvård i Stockholms län?

Anförande nr 415
Landstingsrådet Carpelan (M): Fru ordförande! Jag tror att Jens och jag är överens om att NKS kommer att vara ganska lätt att bemanna, för det är en attraktiv verksamhet.

Vi kan alla ha farhågor om hur det kommer att vara i övrigt. Vi vet i dag att vi har brist på personal, särskilt inom vissa specialistfunktioner. Det paradoxala är att vi aldrig har haft så många läkare, aldrig haft så många läkare anställda inom landstingets olika verksamheter – ändå blir patientkontakten för liten.

Det blir för lite effekt för pengarna, om man uttrycker sig så, och det är en paradox som jag tror att vare sig du eller jag kan förklara nu, men vi är medvetna om den problematiken inom Alliansen.

Vi kommer att studera de här sakerna närmare, och ta ställning till vad vi ska göra för att effektivisera vården i de delarna. Ingen vet riktigt hur det blir. NKS är inte sjösatt just nu. Därför kan ingen ge ett säkert svar. Planeringen pågår vad det gäller NKS alla verksamheter, men vi är inte färdiga med det ännu.

Anförande nr 416
Jens Sjöström (S): Just det, Peter. Utbildningarna är inte heller påbörjade. De för dem som ska jobba på NKS påbörjas i bästa fall någon gång i mitten eller slutet på hösten.

Som du sade tidigare är det just det som är själva huvudpoängen. Ingen vet.

Jag tycker att det är ett fatalt misstag. Vi har hållit på så lång tid med NKS och det har hela tiden bara blivit ett stort byggprojekt i stället för att ta sin utgångspunkt i den vård och därmed det personalbehov som ska täckas i det här sjukhuset och hur det påverkar övrig personalförsörjning i resten av länet.

Jag kräver inte något just nu, eftersom du inte har något svar på frågan. Vi kan i stället ha en fortsättning av debatten vid ett senare tillfälle.

Det är klart att det är den här typen av strukturer och kunskaper som är otroligt viktiga att vi skaffar oss för framtiden så att vi inte hamnar i den här situationen igen utan kan bygga en långsiktig personalförsörjning där vi har koll på läget.

Anförande nr 417
Landstingsrådet Carpelan (M): Ett svar till Jens på den frågan. Jag menar att vi inte i detaljnivå har studerat exakt hur avdelningarna kommer att bemannas. Hela Framtidens hälso- och sjukvård har debatterats i landstinget innan jag inträdde efter valet i höstas, så det kan knappast vara en nyhet för Jens i den delen. Den planeringen har pågått under lång tid.

Jag menar att detaljerna inte är fullt ut klara. Sedan får vi komma ihåg att detta inte är ett helt nytt sjukhus. Det ska flyttas över resurser från det befintliga Karolinska sjukhuset till NKS. Sedan vet vi inte exakt hurdan bemanningen kommer att vara. Så långt har vi full koll på läget.

Anförande nr 418
Jens Sjöström (S): Peter, du säger det själv. Framtidens hälso- och sjukvård har diskuterats lång tid. NKS har diskuterats under lång tid innan både du och jag fanns i den här fullmäktigesalen.

Det paradoxala blir att man inte samtidigt har gjort personalplanering för detta gigantiska omställningsarbete. Utan personal kan vi ju rita hur många sjukhus som helst. Vi kan bygga 15 nya NKS – förhoppningsvis dock inte till samma kostnad – men vi måste ju i sådana fall ha personal. Det är ju det som är det grundläggande.

Därför är jag också uppriktigt glad att ni ändrat ståndpunkt när det gäller att utarbeta en gemensam kompetensförsörjningsstrategi för Stockholms läns landsting. Med 44 000 medarbetare så behövs det.

Anförande nr 419
Michel Silvestri (MP): Ordförande! Nu är vi inne på den andra långa budgetfullmäktigedagen. Vi har snart suttit här tio timmar i dag. Vi börjar känna oss lite mosiga. Frågan är om vi är hemma till midnatt eller därefter. Då ser vi framför oss hur vi kan pusta ut efter väl förrättat värv.

Tänk er då att telefonen piper, ett SMS kommer med en fråga om vi kan komma in och tjänstgöra igen. Sådan är verkligheten för en stor del av vår personal, inom vården framför allt. Det är en verklighet som vi måste se till att förbättra så att vår personal verkligen får möjlighet till vila och återhämtning mellan tunga arbetspass.

Det har på det hela varit en lång och bra debatt, tycker jag. Jag vill också tacka för de delar som jag har deltagit i och önska alla en riktigt trevlig sommar så småningom också!

Anförande nr 420
Landstingsrådet Carpelan (M): Fru ordförande! Jag tror ändå att vi har samsyn inom många områden mellan de flesta oppositionspartierna och Moderaterna och Alliansen. Vi ser allvaret. Vi måste fokusera på arbetsgivarfrågorna på ett ännu tydligare sätt från Stockholms läns landstings sida. Det är också vad vi gör.

Sedan kan man diskutera enskildheter. Schemaläggning och annat diskuteras gladeligen. Men vi får också komma ihåg att vi har öppnat möjlighet för personal att själva i väldigt stora delar att styra sin verksamhet. Vi har decentraliserat verksamheten så att vi från politikens nivå inte styr schemaläggningen, för det gör verksamheterna mycket bättre än vad vi gör, och därför ser det också bra ut. Vi ska inte peta i alla detaljer från politikens sida.

Jag vill också tacka för den spänstiga debatten! Jag hoppas att vi är klara före midnatt. Vi vill väl också ut och göra någonting annat lite senare.

Ordningsfråga

Anförande nr 421
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Om vi hade en votering där samtliga var närvarande och därefter en votering där en person var frånvarande fast ingen har lämnat salen, så har den tidigare omröstningen i det fallet gått oriktigt till och bör tas om i det läget. Då syftar jag på den första votering som vi hade vad det gäller personalfrågorna.

Det blir ju väldigt märkligt annars, när ni hävdar att den personen var frånvarande. Hur kunde den personen rösta i en omröstning men inte i den andra?

Den omröstningen bör tas om och den person som i så fall har röstat för en annans räkning bör ju fundera kring frågan om på vilket sätt man behandlar landstingsfullmäktiges beslutsförhet.

O r d f ö r a n d e n : Det är korrekt. Det är en riktig iakttagelse. Tack, Kristoffer!

Vi går tillbaka till det yrkandet. Vi tar yrkande nr 1.

Landstingsstyrelsen, övrigt

Anförande nr 422
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Herr ordförande! Efter att ha ställt frågan tre gånger utan att få svar kan jag bara konstatera att Socialdemokraternas budget är ett luftslott. De 20 miljarder i fastighetsförsäljningar som ska finansiera er budget finns uppenbarligen inte. Till detta kommer ett antal andra hål i budgeten som vi har diskuterat tidigare under de här två dagarna.

Men jag ska inte bara kritisera Socialdemokraterna utan tvärtom ge er en eloge för att ni stödjer Alliansens förslag att bygga ett nytt akutsjukhus söder om Söder. I stället för att bygga om gamla, uttjänta lokaler på Södersjukhuset till en mycket hög kostnad utan att få en bra lokallösning, kan vi få två bra, moderna sjukhus till lägre kostnad och som ger fler stockholmare närhet till ett akutsjukhus och ger utrymme till en framtida expansion. Jag hoppas att vi ska kunna fortsätta beslutsprocessen i en så här viktig fråga i en bred samsyn över blockgränsen.

Som jag nämnde i mitt förra inlägg, pågår och planeras projekt på samtliga akutsjukhus utom Norrtälje för närvarande. På Södersjukhuset byggs ett nytt försörjningskvarter, en ny behandlingsbyggnad och en ny vårdbyggnad. Därtill ska vi i dag ta beslut om en nödvändig teknisk upprustning av byggnad 04. Dessa investeringar kommer sedan att behöva kompletteras med ytterligare vårdavdelningar, men de besluten får vi återkomma till.

På Danderyds sjukhus pågår arbetet med en ny akutmottagning och behandlingsbyggnad för fullt, liksom den första etappen av de nya vårdavdelningarna. I dag tar vi också inriktnings- respektive utredningsbeslut om etapp 2 och 3 samt teknisk upprustning av byggnad 42.

På Karolinska i Huddinge pågår en rad olika projekt såsom ombyggnationer och anpassning av avdelningar, omdaning av entrétorg, utbyte av styrsystem för klimatanläggning, utbyggnad av brandalarm och byggnation av ett nytt parkeringsgarage. Till hösten kommer landstingsstyrelsen att återkomma med förslag till investeringsbeslut för en ny operations- och interventionsbyggnad.

Om- och nybyggnation av Södertälje sjukhus pågår enligt plan och kommer när det invigs 2018 att vara först ut bland akutsjukhusen med sin omdaning.

S:t Görans sjukhus har dessvärre råkat ut för en del förseningar på grund av överklaganden från grannar. Dock är det ingen fara för det samlade vårdutbudet, då man hanterar den uppkomna situationen med en flexibel planering. I dag ska vi dessutom ta ställning till en teknisk upprustning av byggnad 3040 samt ta inriktningsbeslut på en ny vårdbyggnad för psykiatrisk vård.

Den bild som ni nu ser visar hur vårdplatserna fördelas mellan akutsjukhusen så som planeringen ser ut just nu. Låt mig dock betona att detta är ett levande dokument och en ögonblicksbild, och platser kan komma och kommer säkerligen att flyttas mellan olika sjukhus utifrån kommande vårdplanering. I än större utsträckning gäller det fördelningen av platser på närsjukhusen, där till exempel fördelningen av platser mellan geriatrik och psykiatri inte helt är klar. Som ni ser kommer det största tillskottet i Sollentuna, som övertar geriatriken från Danderyd. Ett stort tillskott beräknas även tillkomma på Bromma.

När det gäller Handens sjukhus föreslår Alliansen att vi tills vidare behåller det befintliga närsjukhuset i stället för att bygga ett nytt eller förhyra externt, då det är det ekonomiskt mest kloka alternativet.

Inte heller är det aktuellt att landstinget ska bygga ett nytt sjukhus i Barkarby. Dels har vi ett fungerande närsjukhus i Jakobsberg med förhållandevis begränsat upprustningsbehov, dels vill faktiskt ett privat företag göra motsvarande investering – och landstinget förfogar inte ens över den aktuella marken. Vi kommer således att avvakta vad det privata fastighetsbolaget kan erbjuda i form av lokaler och på vilka villkor, innan vi tar ställning mellan Barkarby och Jakobsberg.

Däremot när det gäller Sabbatsberg tittar vi på olika alternativ, bland annat att bygga ett nytt sjukhus på delar av tomten och exploatera bostäder på resterande del. Men innan vi fattar beslut behöver vi ett mer fullödigt underlag.

Avslutningsvis har förfrågningsunderlaget för nya förhyrda lokaler till S:t Erik vid NKS nyligen skickats ut. I slutet av året vet vi om lämpliga lokaler till ett rimligt pris kan erbjudas, och i så fall kan vi gå vidare med exploatering även av den fastigheten för bostäder. Analogt med det resonemang jag fört tidigare vill jag bara uppmärksamma fullmäktige på att det finansnetto som i så fall uppstår behövs för att täcka S:t Eriks hyreskostnader och innebär således inget tillskott till den socialdemokratiska investeringsbudgeten.

Med det, herr ordförande, yrkar jag bifall till Alliansens reviderade budgetförslag.

Anförande nr 423
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Herr ordförande! Jag har tre konkreta frågor till dig, Paul. Jag lägger på en bild under tiden.

Den första gäller Barkarby. Filippa Reinfeldt och Cecilia Löfgreen stod i Barkarby och lovade ett nytt närsjukhus innan valet, men nu säger du: Vi vill se vad de privata kan erbjuda. Så min första fråga är: Tror du att privata fastighetsintressenter, byggare och olika byggbolag bygger på ren spekulation, utan ett besked från oss vilken vård vi skulle vilja ha och under hur lång tid?

Min andra fråga anspelar på den här bilden. När Moderaterna i valet går ut och lovar ett nytt närsjukhus i Handen, tror du att det uppfattas som ett löfte eller någonting som ni kan avvakta med och se om det kan bli någonting annat än det ni lovade i valet? Nu sitter Martina Mossberg i salen, så hon får välja själv om hon har lust att gå upp och svara på den frågan.

Min tredje fråga: 3 miljarder, är det inget tillskott?

Anförande nr 424
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Som jag svarade Anders Lönnberg i går har vi aldrig lovat att bygga ett nytt sjukhus, varken i Barkarby eller i Handen. Däremot har vi lovat att det ska finnas kvar närsjukhus i Järfälla respektive Haninge. Det är en stor skillnad.

Jag förstår inte vad du menar med att 3 miljarder är ett tillskott. Om vi förhyr lokaler för S:t Erik så innebär det en extern hyreskostnad, som måste finansieras. Den kan finansieras via ett finansnetto som uppstår när man får exploateringsintäkter på den försålda marken. Dock är det inga 3 miljarder vi får utan ungefär 600–700 miljoner kronor. De pengarna kan inte användas för att göra nya investeringar, om vi inte ska försämra resultaträkningen för landstinget totalt sett.

Anförande nr 425
T o m a s E r i k s s o n (MP): Herr ordförande! Jag ska hålla mig väldigt kort. Jag skulle bara vilja ha ett förtydligande av det du sade nu, Paul Lindquist.

När du, i form av det ämbete du har eller när Torbjörn Rosdahl i form av det ämbete han har som finanslandstingsråd, skriver på ett letter of intent – oavsett om det är med någon kommunföreträdare eller någon annan extern part – betyder alltså inte det att vi i Stockholms läns landsting förbinder oss att göra något som står i detta letter of intent? Är det så våra externa samarbetspartner ska tolka den moderatledda minoriteten här i Stockholms läns landsting?

Anförande nr 426
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Herr ordförande! Jag tror att Tomas Eriksson ska läsa det där letter of intent lite noggrannare, för det står att vi ska *utreda* frågan. Att utreda innebär inte att man lovar att genomföra.

Det vi har lovat och det vi står för är att det ska finnas ett närsjukhus i Handen. Det kommer vi att ha kvar – absolut!

Anförande nr 427
Tomas Eriksson (MP): Ja visst, Paul Lindquist, jag får väl erkänna att jag inte hade hämtat ut handlingen och jag hade faktiskt inte läst den. Men jag hade ändå läst den här artikeln och jag hörde ändå vad Torbjörn Rosdahl sade den gången vi stod här i fullmäktige och debatterade frågan, för två år sedan tror jag det var. Jag tyckte det var lite konstigt att det presenterades som en nyhet för fullmäktige utifrån ett Twitter-inlägg, eller ett inlägg på Instagram tror jag det var till och med.

Faktum är att det är vad man förväntar sig – oavsett om det kommuniceras via media som ett löfte så är det trots allt ett löfte, och jag tror att det är så som ni ville att alla skulle uppfatta det då och jag tror att det är så som alla andra också uppfattade det. Jag tror att det är ganska viktigt att oavsett vad som står på papperet är det så att vad man kommunicerar externt ska man också hålla.

Anförande nr 428
Landstingsrådet Lindquist (M): Jag tror att det är en klok slutsats Tomas Eriksson drar, att man ska läsa vad som står i handlingarna och inte göra antaganden utifrån mediala spekulationer.

Anförande nr 429
Rolf Lindell (S): Herr ordförande! Årets budgetöverläggning har visat att stora, betydelsefulla beslut ska beredas och bör beredas i så stor öppenhet som möjligt. Alla vi politiker vet ju att har man inte majoritet så måste man diskutera sig fram till en acceptabel lösning. Och ännu bättre är om vi kan nå samverkan i de strategiska beslut som vi behöver ta för framtiden. Ett exempel på sådant är den samlade investeringsstrategi som vi har antagit gemensamt här i fullmäktige.

Vi har ju ändå i stor utsträckning en gemensam syn på hur våra strategiska fastigheter ska hanteras inom det här systemet. Vi har till vårt förfogande en högst professionell tjänstemannaorganisation som hanterar finansiella och långsiktiga investeringsfrågor, och inte minst har vi tillgång till en erkänt kompetent revisorsfunktion, som ger oss viktiga erfarenheter.

Paul Lindquist, hur kunde det ändå bli så här? Hur kunde man före valet 2014 låta som om det inte fanns några moln på himlen när det gällde ekonomi och investeringar, för att bara ett halvår efteråt behöva skära i investeringar och driftkostnader?

Plötsligt får vi – dessutom via media – reda på att kostnaderna för NKS inte alls stannar vid 14,5 miljarder utan hamnar en bra bit ovanför 20 miljarder, och den tidigare så nödvändiga och extremt dyra Cityspårvägen verkar – trots redan nedlagda kostnader och trots att man tubbat Stockholms stad att lägga ned stora resurser för passagen av Sergels torg – fastna en bra bit nere på Hamngatan, långt ifrån Centralen. Och Kistaborna får vänta ytterligare något år på en tvärspårsförbindelse. Allt fler börjar nu också oroa sig för hur sjukvården i länet egentligen kommer att fungera då NKS med sitt minskade antal vårdplatser äntligen blir färdigt.

Kan det förklaras med att efterlevnaden av det ambitiösa regelverk som vi utvecklat i den samlade investeringsstrategin fick stå tillbaka till förmån för lockande visioner inför kommande val, att varningsklockor från revisorer och opposition inte fick störa lanseringen av braskande vallöften – att ni kort sagt struntade i de procedurer som lagts fast i strategin?

Hur vill du, Paul Lindquist, med ditt ansvar för investeringar och fastigheter, förklara hur sådant som före valet var frid och fröjd ett halvår senare behöver skäras ned och fasas ut i ett osäkert framtidsscenario?

Jag tror för min del att ni inte ville riskera röster genom att före valet erkänna SL:s intäktsproblem till exempel och att en taxehöjning stod för dörren. Det ville ni inte låtsas om då. Ni ville för allt i världen ligga lågt med att framtidens sjukvård står inför stora problem med NKS, dess kostnader och effekterna på sjukvården i övrigt.

Jag tror, Paul Lindquist, att ni måste inse att beredningen av de här stora, genomgripande framtidsbesluten inte mår bra av att mörkas – i synnerhet inte om man styr i minoritet.

Nu gäller det dock att gå vidare. Vi måste satsa på nya anläggningar och byggnader i stället för att lappa och laga, tillsätta en effektivitetskommission, minska användningen av konsulter och tillsätta en extern revisor för revision av NKS.

Sänk garden, Paul! Våga visa öppenhet! Ha inte beröringsskräck för oppositionen! Den vill inte alltid ont.

Anförande nr 430
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Herr ordförande! Till skillnad från många andra i den här salen har jag inte varit med när besluten har fattats kring NKS. Men jag kan konstatera att alla väsentliga beslut har fattats i enighet i den här salen. Det har funnits skiljaktiga meningar under resans gång, men det projekt som vi nu genomför har i allt väsentligt samtliga partier ställt sig bakom, så vi kanske inte ska peka finger så väldigt mycket åt varandra.

Däremot är jag den förste att erkänna att vi ska dra lärdom av det vi har gjort på NKS när vi ska bygga framtidens sjukvård – både det som har varit bra och det som har varit dåligt.

Men när man ska lägga ihop siffrorna så måste man lägga ihop dem på rätt sätt. 2010, när avtalet togs, fastställdes kostnaden till 14,5 miljarder. När vi i dag pratar om dryga 20 miljarder så ingår i det en omräkning av kostnaderna i 2015 eller om det är 2018 års priser, och då är vi uppe i 18,5 miljarder – det vill säga det är samma pengar, men det är nuvärdesberäknat.

Den tilläggskostnad som har tillkommit utifrån att vi har ställt nya krav på OPS-projektet ligger på 1 ½ miljard. Naturligtvis kan man ifrågasätta varför inte ni visste det när ni tog de besluten. Men det är beslut som har tagits i öppenhet, så det har inte funnits någon dold agenda här, Rolf.

Sedan kan jag konstatera att vi har en budget i balans. Vi har haft åtta budgetar i balans och lägger nu en nionde i balans. Vi bygger inga luftslott. När världen förändras ser vi till att anpassa oss till den. Blir kostnaderna högre så reviderar vi projekt – vi kanske skjuter på något, vi kanske lägger ned något och gör någonting annat. Så gör en ansvarsfull landstingsledning, och det kommer vi att fortsätta med.

Jag kan väl rikta en fråga tillbaka till dig, som Erika Ullberg har vägrat att svara på hela tiden. Var ska ni hitta de 20 miljarder som ni påstår att ni ska få in från fastighetsförsäljningar? Vilka akutsjukhus ska ni sälja? Det är den enda möjligheten att få fram de pengar som ni behöver för att finansiera er budget.

Det vore trevligt om ni också svarade på en fråga någon gång under den här debatten!

Anförande nr 431

Rolf Lindell (S): Men, Paul Lindquist, det är viktigt att lära sig att ni inte har majoritet, som ni har erfarit under den här budgetöverläggningen, och då får man faktiskt försöka anstränga sig, om man nu ska göra ändringar i budget och investeringar, att göra det i så stor öppenhet som möjligt.

Vad sedan gäller själva NKS har vi inte deltagit i annat beslut än att göra den slutliga justeringen, och dessutom har vi varit klara motståndare när det blev klart att det bara var en enda anbudsgivare. Det har inte vi accepterat.

Anförande nr 432
Tomas Eriksson (MP): Herr ordförande, ärade ledamöter och åhörare! Vid gårdagens fullmäktige, efter att ha förlorat en omröstning här i salen, valde Allianspartierna att för oss i fullmäktige presentera ett helt nytt papper med vad man kallade ”justeringar i budgetens tabellverk”. Tyvärr måste jag konstatera att det här papperet på många sätt tydligt sammanfattar Alliansens politik i den här salen – inte minst på det sätt det lagts fram. Visst kunde man ha tänkt sig att Alliansen hade funderat över konsekvenserna av att en majoritet här i salen hade sagt nej till en höjning av priset på SL-kortet och i stället presenterat det förslag man nu lägger fram, eller något helt annat förslag, som brukligt är, vid det tillfälle när landstingsfullmäktige behandlar sin slutgiltiga budget i höst. Så gör man dock inte. I stället väljer man att helt bryta mot fullmäktiges arbetsordning, gå upp och hålla ett anförande, förtäckt som en ordningsfråga men som egentligen de facto är ett helt nytt budgetförslag.

Jag skulle därför – precis som Kristoffer Tamsons sade innan – be Alliansen att visa respekt för fullmäktige och dess arbetsordning.

Nu till själva förslaget. Jag undrar om det är så att det här förslaget, som jag misstänker att ni har suttit och filat på under två veckors tid – för det är väl ungefär så länge som det har varit tydligt att ni skulle förlora omröstningen – över huvud taget är genomförbart. Torbjörn Rosdahl, kan du minska mängden köpt trafik med 400 miljoner? Kan Lisab och SLSO verkligen leverera en höjning av avkastningskravet på den nivå som du föreslår? Hur ska det i så fall gå till?

Från Miljöpartiets sida var vi som sagt tydliga med att vi finansierade vårt nej till höjning av SL-taxan med en skattehöjning. Men frågan är, när ni nu kommer med ett nytt förslag: Går det verkligen att genomföra?

Och till sist måste jag ju ställa frågan igen: Är det verkligen så farligt att bjuda in till en riktig dialog och på riktigt säkerställa att man har majoritet för sin budget?

Anförande nr 433
Landstingsrådet Rosdahl (M): Du ställer frågan om det är lagligt, om det går att göra och så vidare. Absolut! Vi har ju fått Anne Rundquists och Hanna Schraml Nyströms text så vi känner oss trygga i den delen.

Tomas, du ska ha heder för du har i alla fall finansierat din budget. Det har inte alla i oppositionen gjort, och det är det som har gör att vi lägger ett reviderat förslag, som jag ska presentera alldeles strax.

Anförande nr 434
Tomas Eriksson (MP): Kort, Torbjörn Rosdahl: Nej, jag tänker faktiskt inte här ge mig in i det lagliga med ert förslag. Juridiken har sin plats – det här är en plats för politiken.

Vad jag undrade var om det rent faktiskt är möjligt att genomföra – kommer SLSO och Lisab att *kunna* leverera det ökade avkastningskrav som ni nu sätter?

Anförande nr 435
N i n o s M a r a h a (FP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag vill börja med att avsluta mitt första tal i går, där jag sade att jag ser fram emot att vi ska hitta gemensamma ståndpunkter i viktiga strategiska frågor där vi delar samma slags visioner och värderingar och där vi vill gå åt samma håll.

Ett sådant exempel är faktiskt en budget i balans, som vi måste ha när vi lämnar det här rummet i kväll.

Ett annat exempel är en vass ägarstyrning, där vi också drar åt samma håll och skapar ett koncerntänk. Det gör vi genom att göra rätt saker, som leder till att vi faktiskt kan uppnå en hållbar kostnadsökningsnivå i landstingets olika verksamheter. Jag tycker att vi har börjat det arbetet på ett bra sätt i och med det nyinrättade ägarutskottet under landstingsstyrelsen. Jag ser också fram emot att fortsätta detta arbete.

Anförande nr 436
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Hej, fullmäktige! Jag har kommit hit först nu och har tyvärr inte hört er intressanta debatt och de klokheter som förhoppningsvis har sagts.

Jag skulle vilja berätta för er i Alliansen att när vi i Vänsterpartiet gick in och tittade vilken budget vi skulle lägga så tvingades vi med sorg se den otroliga kostnadsökningstakt som finns i vårt landsting, samtidigt som vi har en region som växer rekordsnabbt och samtidigt som vi har ett gigantiskt skatteunderlag, som bara blir bättre och bättre. För oss var det fullständigt självklart: Man kan höja skatten! Ett råd: då bibehåller man trafik, då utökar man trafik, då skapar man bättre personalvillkor.

Jag blev glad när jag kom in här i salen och såg att nu tog fullmäktige ett jätteklokt beslut, vi sparade 13 miljoner per år i och med att förmånsbilarna nu är borta. En liten droppe i havet, men nog så viktig. Eller som Håkan, mitt landstingsråd, säger: Det är så himla 80-tal att hålla på med förmånsbilar, äntligen är de borta! Nästa steg är att vi tillsammans hjälps åt att sänka våra arvoden. Också små droppar, men väldigt viktiga symbolhandlingar.

Nu går jag till våra sista att-satser. För oss i Vänsterpartiet är det också fullständigt självklart att landstinget ska tillsätta en extern revision av upphandlingen av Nya Karolinska. Varför blev det så dyrt? Varför skenade kostnaderna? Hur kunde endast en anbudsgivare anses vara tillräcklig konkurrens?

Skandalen är här. Stå upp för det och stå upp för att vi törs ha öppenhet! Vi kan även i den här salen dra lärdomar av en skandal som Nya Karolinska. För om vi inte gör det så kommer vi att göra samma misstag igen.

Jag kommer ihåg när jag kom in här i landstinget att vi fick kraftig kritik av revisorerna för att vi hade köpt in nya, oprövade pendeltåg, som jag tror hade 67 fel när de levererades och inte fungerade arbetsmiljömässigt. Man kan lära av sina misstag. Därför är det fullständigt självklart att vi ska ta en extern revision.

Vi måste också ha framtidsvisioner. Våra företrädare hade långa framtidsvisioner när de på 40-talet planerade för Stockholms utbyggnad genom att planera för tunnelbanan, som började byggas på 50-talet. Nu måste vi också göra en sådan framtidsplan, och därför ska vi säkra framtidens sjukvård genom att Locum ska titta på hur fastighetsbeståndet ska se ut och se till att det finns ändamålsenliga lokaler för sjukvården även framöver, så vi inte står där vi gör i dag när vi bara är rädda för vad som händer när Nya Karolinska öppnar och när vi inte har fått all annan sjukvård utbyggd. Därför har vi en att-sats om det.
Vi måste också i det här läget, när vi ska investera så stort i trafik och i sjukvård, se till att göra en ordentlig analys över att vi gör satsningar där de faktiskt gör störst nytta. Jag säger Spårväg City igen – en annan talare har precis nämnt Spårväg City. Vi har inte gjort det som har varit klokt!

Vi i Vänsterpartiet avsätter 5 miljarder för att utöka vårt investeringsutrymme, som naturligtvis landstingsstyrelsen förfogar över.

Vi vill också ha en genomgripande idé- och förstudie över tunnelbaneutbyggnaden. Det är bra att det byggs tunnelbana till Nacka, men det hjälper inte många människor som bor i andra delar av det inre av vårt län. Vi måste kunna se helheten, och då måste vi ha en idéstudie.

Nu tjatar jag – jag har kallats för trådbussens drottning – men det är så dumt att inte titta på om det skulle kunna vara ett alternativ, när det är en femtondedel av kostnaden mot en spårvagn. Det är faktiskt dumt att inte titta på det. Det gör 170 städer i världen, fler och fler satsar på det. Jag hoppas att ni vet att de moderna trådbussarna är exakt precis som en spårvagn. Vårt förslag är linje 4 och Spårväg Syd, som vi kallar för Linje Syd. Då kan den vara på plats om två år – och det är faktiskt bråttom med den linjen.

Och sedan sväljer man mygg och silar kameler, eller hur nu uttrycket lyder. Det plockas bort busshållplatser för att göra restidsvinster på två minuter med linje 4. Tänk vilka restidsvinster vi skulle få om vi lät folk gå på och av i bussens alla dörrar! Och hur mycket restid skulle vi inte vinna, om bussen kom fram och vi såg till att det inte stod dubbelparkerade bilar på våra gator! Vet ni vad restidsvinsten är för linje 4 på kvällarna, när det inte är så mycket trafik? Tio minuter! Nu plockar ni i stället bort några hållplatser för en vinst på två minuter. Det är dumt. Så rösta på Vänsterpartiets förslag!

Sist men inte minst vill jag lyfta upp dem som faktiskt dör i kollektivtrafiken. Vi gör ingenting konkret åt det, fast vi har sagt att vi sedan länge tillbaka har en nollvision. För oss är det självklart att vi måste investera bort de här tragiska dödsfallen och skadorna som äger rum, och vi föreslår att man börjar med plattformsväggar à 1 ½ meter höga på de mest frekventerade tunnelbanestationerna och så bygger vi bort den här risken. Ni vet säkert alla att två synskadade har dött i trafiken för att de inte visste var spåret började.

Med det yrkar jag bifall till Vänsterpartiets förslag till budget.

Anförande nr 437
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Herr ordförande, jag tycker att det kan vara på sin plats med en replik. Vi är helt och hållet överens om att vi ska granska och titta närmare på Nya Karolinska-projektet – men naturligtvis med måtta. Paul Lindquist har ju just redogjort för hur osaklig den mediakampanj har varit som har riktats mot Nya Karolinska. Självklart ska vi studera detta och se vad vi kan lära oss.

Och som Paul påpekar: Alla har varit med om de här besluten. Gemensamt ansvarstagande!

Det som gör mig lite beklämd är att Vänsterpartiet – och för den delen även andra partier i oppositionen – vill skära pipor i vassen på en osaklig mediakampanj där man jämför NKS byggkostnader med byggnader och byggprojekt i Dubai, med den typen av gästarbetare och slavarbetare med extremt låga löner och extremt dåliga arbetsvillkor, och med byggprojekt i Kina. Vad vet du om kollektivavtalen på den kinesiska arbetsmarknaden? Vi kan faktiskt också jämföra med Tyskland, men jag kan säga dig att byggförutsättningarna i Tyskland och Sverige skiljer sig ganska mycket åt.

Det här vill ni jämföra med, det här är en mediagranskning som ni går i gång på. Jag tycker att det är väldigt intressant. Vill ni att vi ska bygga NKS med en byggfirma från Dubai som tar hit gästarbetare? Det skulle jag vilja veta!
Anförande nr 438
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Gustav, du kan rösta på en att-sats och visa att ni vill vara fullständigt transparenta och öppna mot våra medborgare, som också läser tidningarna och undrar vad det är som händer i det här huset.

Anförande nr 439
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Men jag tycker att ni kan hjälpa till att sprida lite upplysning kring vad det är för skillnader på byggarbetsmarknaden i Sverige och i alla de andra länder som det jämförs med i den här mediagranskningen.

Och jag tycker också att ni kan hjälpa till, kanske som stödparti åt den nuvarande regeringen, att se till så regeringen tar sitt ansvar för att bryta de strukturella fel som kan finnas på den svenska byggmarknaden, som naturligtvis drabbar oss i hög grad i Stockholmsregionen även när det gäller våra sjukhusprojekt.

Anförande nr 440
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Nu är Vänsterpartiets tid nästan slut, men Gustav: 14,5 miljarder till 20 miljarder – det måste väl ändå granskas?

Anförande nr 441
A r a m E l K h o u r y (KD): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det kan inte vara någon hemlighet att landstinget befinner sig i ett ansträngt ekonomiskt läge. Mot bakgrund av den höga kostnadsutvecklingstakten i flera delar av landstingets organisation är det av yttersta vikt att både centrala förvaltningar och andra verksamhetsnivåer i landstinget genomför ett tydligt effektiviseringsarbete. Det är en mycket angelägen utmaning för oss politiker inom Alliansen, som alltid har som ambition att lägga fram en ansvarsfull budget, att hitta lösningar som ger bättre service till medborgarna utan att riskera att kostnaderna skenar.

Det är känt från internationella jämförelser att storstadsregioner leder till att människor ofta är friskare än sina bekanta som lever på landsbygden men att stadsborna trots det oftare går till läkare.

Vi vet att kollektivtrafiken är oerhört viktig för människors beslut att flytta till Stockholm. I högtrafik går såväl tunnelbana som pendeltåg och vissa busslinjer absolut maxtrafik, och trots det är det oerhört trångt i centrala delar av systemet i morgonrusningen.

Det är således av stor vikt att hålla igen kostnadsökningstakten såväl inom trafiken som inom sjukvården. Det är dock en rejäl utmaning, givet att befolkningen i länet växer så snabbt.

Vi är just nu inne i en historisk satsning, där miljardinvesteringar sker inom ramen för NKS och Framtidens hälso- och sjukvård och där trafiken har motsvarande megaprojekt med den framtida tunnelbanan och Citybanan och dessutom miljarder i övriga satsningar på depåer, tvärbanor, nya vagnar och signalsystem.

Jag vet att det finns en stor välvilja i salen och en stor iver att hitta nya investeringar, men den enkla sanningen är att om vi ska satsa på nya investeringar så krävs det att man gör plats för dem genom att prioritera bland de existerande investeringarna. Det har vi gjort inom Alliansen, och då har vi kunnat kombinera satsningar på Tvärbanan och Roslagsbanan med fortsatta utredningar och utbyggnader.

För oss är det inte rimligt att kollektivtrafiksatsningar ska vara begränsade till centrala Stockholm. Efter Alliansens framgångsrika överenskommelse med regeringen om en utbyggnad av tunnelbanan har oppositionspartierna slagits om att skapa flest nya, färgglada och fantasirika tunnelbanedragningar, utan att lägga särskilt mycket vikt vid hur de ska finansieras, och framför allt inte hur vi ordnar kollektivtrafiklösningar åt alla som bor i resten av Stockholms län.

Tunnelbana kan aldrig bli en lösning för alla, det är per definition en lösning där det är mer tät bebyggelse. För mig som kristdemokrat är det viktigt att hitta lösningar även för de mer glest bebyggda delarna och att såväl bussen som pendeltågen och Tvärbanan, och för all del

även pendelbåten, ses som viktiga verktyg för att underlätta för människor att få ihop vardagspusslet.

Därför yrkar jag bifall till Alliansens reviderade förslag till budget.

Anförande nr 442
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Tack, herr ordförande! Stockholmsregionen står inför en spännande utveckling de kommande åren. Flera stora investeringar som landstingsfullmäktige har fattat beslut om kommer under åren framöver äntligen på plats. Under 2016 kommer de första patienterna till Nya Karolinska, som då kan påbörja sitt uppdrag att erbjuda stockholmarna högspecialiserad vård. 2017 öppnar Citybanan, vilket fördubblar spårkapaciteten genom Stockholm.

Samtidigt står vi under de kommande åren inför utmaningar med de nya investeringar som ska genomföras. Den största utbyggnaden av tunnelbanan på 40 år pågår och landstinget har ett ansvar att leva upp till de överenskommelser som vi har ingått i och värna den historiska Stockholmsöverenskommelsen. Under våren har den nyinrättade FUT-beredningen startat sitt arbete med att överse den processen. Planen för Framtidens hälso- och sjukvård fortsätter också att genomföras för att kunna möta framtidens vårdbehov.

Jag vill vara väldigt tydlig med att ingen av dessa investeringar hade varit möjlig utan ordning och reda i ekonomin.

I nio år i rad har Alliansen tagit ansvar för att landstinget ska ha en budget i balans, och det ska vi även göra 2016. Förändringen av taxor i sjukvården som landstingsfullmäktige fattade beslut om kommer att inarbetas inom ram.

Med de nya ramarna i budgetförslaget som Alliansen föreslår har vi en budget i balans. Det gör att vi kan fortsätta att erbjuda stockholmarna sjukvård och kollektivtrafik av högsta kvalitet.

Jag vill även göra det yrkande som jag nämnde under gårdagen, att uppdra åt landstingsstyrelsen att med anledning av nu gällande negativa räntor genomföra en översyn avseende räntebindningstider i landstingets skuldportfölj och likviditetsplaneringen kopplad till investeringsprocessen, i syfte att reducera de finansiella kostnaderna.

Vi tar ansvar för Stockholmsregionen. Vi ser till att sjukvården byggs ut och att kollektivtrafiken fortsätter att byggas ut. Med detta vill jag yrka bifall till Alliansens reviderade förslag till budget.

Anförande nr 443
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Tack, herr ordförande! Jag sade i mitt inledningsanförande i går att Centerpartiet och Alliansen, som nu styrt landstinget i nio år, har haft den i särklass tydligaste och mest uthålliga prioriteringen av kollektivtrafiken som något styre i landstingets historia har haft. Det är lätt att läsa ut ur siffrorna hur mycket av skattebetalarnas pengar vi faktiskt satsar på att utveckla kollektivtrafiken.

Mitt i bedrövelsen över att den oheliga och oeniga pakten mellan socialdemokrater, sverigedemokrater, miljöpartister och vänsterpartister har rivit upp ett stort sår i landstingets finansiering, är jag ändå glad att vi i Alliansen står upp för vår höga prioritering av kollektivtrafiken även nu. Vi vägrar att låta hela tyngden av den uteblivna taxehöjningen falla som ett liehugg över våra ambitioner att bygga en hållbar storstadsregion med kollektivtrafik och bostadsbyggande i nära förening. Vårt förslag till nya ramar innebär att vi genom mycket tuffa åtgärder kan värja kollektivtrafiken från 400 miljoner kronor av den uteblivna taxejusteringen, som hade varit rimlig.

Det vi har sett de här senaste dagarna är ett bevis för kommunallagens brister i mötet med dagens tyvärr oförsonliga och polariserade politiska klimat. Till skillnad från i riksdagen kan man här dela upp budgeten i hundratals delar och räkna röster för var och en av dessa, utan att ställa något krav på att intäkter och kostnader går ihop. Jag hoppas verkligen – eftersom det här är en utveckling som går igen i kommun efter kommun och i landsting efter landsting runt om i Sverige – att vi efter den här debatten tar en gemensam diskussion, om vi inte behöver se en annan lagstiftning för kommuner och landsting och det ansvar som vi från både majoritet och opposition måste ta för att inkomster och utgifter ska gå ihop.

Bifall till Alliansens förslag till nya ramar!

Anförande nr 444
Landstingsrådet W i k h o l m (S): Nu har Gustav tyvärr ingen tid kvar så han kan inte svara på frågan, men det finns ju en hel allians som är ansvarig för den reviderade budget som Alliansen har.

Jag blir ju lite konfunderad när du säger att man ska prioritera kollektivtrafiken, när den justering ni gör är att specificera att besparingarna just måste göras på köpt trafik, på utförandet av trafik, på de bussar, pendeltåg och tunnelbanor som rullar – inte på överbyggnaden, på trafiknämnden eller på konsultkostnader, som vi vet har skenat, och inte heller åtgärder för att öka försäljningen med företagsförsäljning och liknande. Vi har fortfarande ett antal sådana förslag i vår budget. Jag hoppas att ni vill titta på dem. Vi har redan röstat igenom ett av dem, förmånsbilarna – det gav 13 miljoner. Det finns fler saker som ger pengar utan att vi skär i trafiken och återigen lägger kostnaderna för misslyckandena på länets resenärer.

Men jag ville egentligen prata lite framtid snarare än replikera på det andra.

Det handlar ju om att investera i framtiden, och under det här blocket pratar vi också om framtidens tunnelbana och tunnelbaneberedningen och att vi samtidigt som vi ska få plats med denna efterlängtade satsning också måste tänka på nästa steg. Det vi nu gör är ju att ta ikapp det eftersatta under de år då man stoppade tunnelbaneutbyggnad.

Därför föreslår vi, som vi har gjort i många år, en strategisk tunnelbaneutredning. Därför vill vi att man påbörjar arbetet med en ny tvärlinje, som verkligen kan göra ett nät i Stockholm, som går från Hagsätra–Älvsjö–Liljeholmen–Fridhemsplan och norrut.

Det finns många som vill att en sådan tvärlinje skulle gå via en ny knutpunkt vid Odenplan. Men ska en sådan tvärlinje gå via en ny knutpunkt vid Odenplan så måste vi bygga vid Odenplan så att vi möjliggör det!

Därför har vi avsatt pengar i vår budget för att möjliggöra en annan stationslösning, så att när vi ska fatta ett beslut om hur den här dragningen ska göras i en lokaliseringsutredning, precis som avtalet om tunnelbanan pekar ut att det är då man ska avgöra frågan, kan man välja det som enligt experter och utredningar är bäst för trafikering för framtid och nutid. Det har vi pengar till. Det säger avtalet att vi kan göra. Det möjliggör en framtidssäkring och mer tunnelbana i Stockholm.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas förslag.

Anförande nr 445
T h o m a s B e n g t s s o n (MP): Ärade presidium, ärade ledamöter och åhörare, medborgare i landstinget som lyssnar! Jag vill börja med att yrka bifall till Miljöpartiets budgetförslag. Jag vill även yrka bifall till att-sats 8 i det kommande omröstningsblocket.

Jag tänker att det är märkligt lite som har sagts om upphandling, när man betänker att det ändå är ungefär halva landstingets ekonomi. Vi ställer en mängd krav på vår upphandling

genom olika policydokument, för många av oss vill nog att landstinget ska vara en ansvarsfull samhällsaktör som bidrar till en hållbar utveckling. Vi har bland annat en policy, tillsammans med ett 20-tal landsting och regioner, som ska säkra ett socialt ansvarstagande i offentlig upphandling, vi har en handlingsplan för arbetet med barnkonventionen, vi har en jämställdhetspolicy, vi har ett program för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan bli delaktiga, vi har en uppförandekod för leverantörer, vi har en handlingsplan för jämställdhet, jämlikhet och mångfald som följer av en europeisk deklaration och inte minst har vi ett eget miljöprogram, som vi kallar Miljöutmaning.

Hållbarhet handlar ju om tre dimensioner – den ekonomiska, den miljömässiga och den sociala. Då undrar jag om vi kan ha lärt oss någonting om ekonomisk hållbarhet av hur vi handlade upp NKS. Jag undrar om vi kan ha lärt oss någonting av upphandlingen av datorer om social hållbarhet, till exempel arbetsvillkoren för dem som tillverkar datorer i Kina. Och jag undrar om det är riktigt att vi sätter ett mål om miljöbyggnad Guld, om vi upprepade gånger gör avsteg från sådana målsättningar, till exempel Danderyds sjukhus, Sollentuna sjukhus och Södertälje sjukhus.

Hur fungerar egentligen vår uppföljning för att nå nog så goda intentioner?

Anförande nr 446
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Jag ska ta er tillbaka till valet, landstingsvalet då Moderaterna förlorade 14 mandat i den här församlingen, när Alliansen förlorade sin majoritet i den här församlingen, när väljarna röstade in Sverigedemokraterna, när ni i oktober valde att konstruera en majoritet i landstingsstyrelsen, trafiknämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden som inte väljarna gav er.

Jag vill påminna om att de röd-grön-rosa väljarna var fler i landstingsvalet än Alliansens. Men FI fick 2,6 procent och kom inte in, som bekant. Det här gav en helt annan politisk förutsättning för det arbete som vi sedan har att ta ansvar för under den här mandatperioden.

Vi har ju inte parlamentarism, vi har ingen decemberöverenskommelse. Vi har kommunallagen som stipulerar samlingsstyre. Vi har en helt annan praxis för budgeten och den ska vi hålla. Vi ska inte hålla på och tricksa och fixa.

Torbjörn Rosdahl sade: Till skillnad från förra mandatperioden kan vi i Alliansen inte köra på med egna beslut som vi är vana, utan här måste vi räcka fram handen till de röd-gröna och på det sättet lösa frågor så att vi inte går till landstingsstyrelsen med förslag som är omöjliga. Utslagsrätten får inte missbrukas.

Det har varit två veckor mellan landstingsstyrelsen och landstingsfullmäktiges budgethantering – 14 dagar.

Jag läste i medierna att Torbjörn Rosdahl skulle kontakta oss och föra en diskussion om de budgetalternativ som vi lade i landstingsstyrelsen och som visade att det inte fanns någon majoritet här i salen för taxehöjningen. Det är möjligt att mobiltelefonen inte fungerar bra, men jag fick i alla fall inget sådant samtal.

Du sade i går att du var besviken. Jag är faktiskt också väldigt besviken. I stället för att samtala kör ni på. I stället för att lägga ett andrahandsyrkande under debatten när vi behandlar budgeten begär ni ordningsfråga när vi har gått till beslut. När ordföranden har klubbat för slut i debatten då begär ni ordningsfråga. Jag tycker inte att det är att räcka fram handen.

Jag tycker inte att det är seriöst att i Sveriges näst största politiska församling lägga fram ett reviderat budgetalternativ helt utan möjlighet för oss att ta ställning till vilka konsekvenser detta får för patienter, personal och resenärer. Jag tycker att Nanna gjorde ett glimrande inlägg som tydliggör de val som ni har gjort. När ni inte fick höja taxan så vill ni nu skära

ned trafiken. Det finns tydliga alternativ, mycket bättre alternativ, som vi har lagt fram. Det vore ansvarsfullt att diskutera dem, tycker jag.

Jag tycker inte att det är så här man ska styra. Jag tycker att ert agerande blir oseriöst, och jag tycker att det blir som en hämndaktion eller något för att ni är kinkiga över att ni inte kunde köra på precis som ni var vana vid, fast ni själva säger att ni förstår att ni inte kan göra det.

Jag tycker inte att man ska ha en lekstuga här inne. Men jag tycker inte att vi ska prata formalia heller. Som Tomas sade så finns det en plats för juridik och en plats för politik. Vi nöjer oss med att lägga in en protokollsanteckning gemensam från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet där vi kommenterar hur vi ser på ordningen i går.

I dag ska vi gå till beslut. Jag hoppas att ni inte har något nytt kort i rockärmen som ni ska dra upp mitt under voteringen. Jag hoppas att ni är lite mer ansvarsfulla.

Jag vill också gärna säga något om investeringarna. Det påstås så mycket. Man ska inte sälja ostrategiska fastigheter för bostadsbyggande och ta de intäkterna för att bygga nytt. Varför inte?

Man säger om det vi sade i valrörelsen till invånarna i Järfälla och Haninge: Nej, vi har inte lovat någonting, vi behöver inga nya närsjukhus där.

Jag tycker att det är helt fel. Vi pratar om att vi är överens om ett nytt akutsjukhus på södra sidan av staden. Låt oss då gå i gång med det arbetet!

Ni lovar en parlamentarisk taxeutredning för att vi ska bli överens om den långsiktiga synen på biljettsystemet – var är det arbetet?

Jag hoppas att vi går på sommarlov och återvänder till någonting helt annat i höst!

Anförande nr 447
L a r s T u n b e r g (FP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Locum är en organisation som ibland har kritiserats. Men låt oss komma ihåg vilken enorm ambitionsnivå vi har och att Locum arbetar med närmare 1000 projekt per år, som innefattar snart sagt varenda sjukhus i landstinget. Locum omsluter 3 1/2 miljard varje år. Jag tycker att Locum utvecklas på ett utmärkt sätt inriktning mot ökande professionalism och kundtillvändhet. Locum är bra. Bra lokaler ger bra vård.

För det andra vill jag kommentera SON, det vill säga något om vår kostnadsutveckling. I Norrtälje drivs det projekt vidare som tidigare hette Tiohundraprojektet och i dag heter SON, Sjukvårds- och omsorgsnämnden i Norrtälje. Det är en gemensam organisation för kommunens omsorg och landstingets sjukvård med en gemensam nämnd. Detta är inte problemfritt, kan jag säga. Men det är värt att studera resultaten. Vi har alltså en kostnadsutveckling där på 4 procent medan den i landstinget i övrigt är högre. Det är hög kvalitet, och nöjdheten är hög. Detta är ett exempel som är värt att ta med sig till andra delar, tycker jag.

Anförande nr 448
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Ordförande, fullmäktige! Fullmäktige har fattat beslut som innebär att intäkterna till landstinget bli betydligt mindre än det är vi från Alliansen anser behövs för att kunna bedriva den hälso- och sjukvård och den trafik vi tycker att invånarna i länet förtjänar. Nu är vi i den situationen, och då måste vi ta ansvar.

Det krävs inga överord. Jag tror att alla förstår att vi måste ta ansvar och lägga fram en budget som går ihop. Därför har Alliansen lagt fram ett förslag till hur vi kan anpassa

ramarna efter de nya förutsättningar som skapats av de rödgröna, som har gjort gemensam sak med Sverigedemokraterna.

Jag vill yrka bifall till det reviderade förslaget från Alliansen.

Anförande nr 449
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Ordförande, åhörare, ledamöter! Vi gör historiskt stora investeringar i både sjukvården och trafiken. För detta krävs en budget som är ansvarsfull och balanserad.

Kommunallagen är väldigt tydligt. Den säger att vi ska ha en budget som går ihop. Vi har tagit fram ett förslag till reviderade ramar. I går hände ju det att vårt förslag till finansiering föll, och vi fick inte igenom en höjning av SL-taxan. Sådan är demokratin. Men att inte agera i det läget hade varit ännu värre, anser jag.

Jag har hört att flera i oppositionen tycker att det är upprörande att vi nu lägger fram ett förslag om reviderade ramar. Men hade vi inte agerat hade det varit mycket mer upprörande.

Vi är ändå i majoritet. Jag vill nu yrka bifall till de reviderade ramarna.

Anförande nr 450
P i a O r t i z V e n e g a s (V): Jag skulle vilja rikta mig till Torbjörn. Jag har noterat att ni bara har justerat inkomstbortfallet för 2016 och inte för 2017 och framåt, vilket jag förstår. Jag konstaterar då att om ett år står vi i samma situation igen. Låt mig då komma med en uppmaning från Vänsterpartiet: Nu har ni ett år på er. Kom och samarbeta och sök lösningar för en alternativ finansiering utan taxehöjningar!

Anförande nr 451
R i c k a r d W a l l (SD): Presidium, ledamöter! Den här debatten kom ju att handla en hel del om trafik, och det är därför som jag hoppar in nu. Socialdemokraterna tog under debatten upp frågan om den gula linjens sträckning till Odenplan. Sverigedemokraterna har inte tagit något initiativ här. Vi ser att avtalen ligger på plats och är ganska långt gångna. Vi har heller inte kunnat klara av att hitta finansiering för en stationslösning under pendeltågstationen. Däremot vill vi gärna förklara att vi är högst bekymrade över den nuvarande lösningen. Det är på lång sikt ett problem att man nu ska bygga på ett sådant sätt att fortsättning mer eller mindre omöjliggörs. Vi har inga lösningar, men vi gärna förklara att vi ser detta som ett stort problem.

Detta gäller lite grann också Värtabanan. Det är en linje som går strax norr om innerstaden genom Bellevueparken, Hagastaden och går till frihamnen. I en avlägsen framtid skulle man mycket väl kunna tänka sig — om 10, 20 år eller längre fram — att den skulle kunna utnyttjas för spårtrafik. Det växer ju fram nya områden i Djurgårdsstaden och Albano.

Nu planerar dock Stockholms stad att bygga ett parkeringshus i Hagastaden. Så ligger detaljplanen. Det innebär att man bara får utrymme för ett spår ut på stambanan. Om man bara kunde flytta detta parkeringshus några meter norrut har man öppnat för en möjlighet för eventuell persontrafik där i framtiden. Det är på samma sätt som på Odenplan. Man stänger för lösningar. Detta med Värtabanan är alltså något som vi också är bekymrade över.

Gunilla nämnde trådbussar. Min mamma fick mig när hon var 18 år. Hon fick aldrig någon utbildning, men hon var lite streetsmart. Jag kommer fortfarande ihåg hur hon och jag stod vid Odenplan i början av sextiotalet då det kom en trådbuss. Då sade min mamma: Titta barn, de där bussarna är omoderna! De kommer snart att vara borta.

Det viktigaste som har sagts här i trafikfrågor sades av Gustav Hemming i debatten, och det är egentligen därför jag går upp här nu. Han summerade alliansstödet lite grann och poängterade att Alliansen har satsat rekordmycket pengar på kollektivtrafiken. Här ser man hur synen på trafikfrågor skiljer sig mellan Sverigedemokraterna och Centerpartiet.

En dag kommer vi sverigedemokrater att stå i den här salen och redovisa vad vi har åstadkommit när vi sitter i ledningsställning. Då kommer vi inte att tala om hur mycket pengar vi har kastat i sjön utan hur mycket resenärsnytta vi har levererat till stockholmarna.

Ordningsfråga

Anförande nr 452
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Jag måste tyvärr, innan jag blir social och önskar trevlig sommar, säga att vi har uppmärksammat – Vänsterpartiet sade ingenting – att det under en votering förekom något som inte var korrekt. Därför önskar vi i Alliansen lämna in en protokollsanteckning som jag tänkte läsa upp:

”Angående fullmäktiges arbetsformer. Under pågående votering har vi uppmärksammat att någon i Vänsterpartiets landstingsgrupp förefaller ha röstat för en frånvarande ledamot och sig själv i minst en votering. Vi ser allvarligt på det inträffade. Vänsterpartiet bör genom sin gruppledare redogöra för om de har haft kännedom om det inträffade samt i vilken omfattning detta har pågått.”

Jag tycker nog inte att du behöver svara nu, men vi ser fram emot en förklaring. Det är undertecknat av samtliga fyra gruppledare från Alliansen.

Ordförande, fullmäktige, åhörare! Därefter vill jag tacka er alla för två dagar med debatter som har tydliggjort skiljelinjerna mellan våra partier och våra olika visioner för Stockholmsregionen. Vi har kunnat föra en debatt som oftast har hållit en bra nivå och har visat stort engagemang för de viktiga frågor som vi har beslutat om.

Jag vill ta tillfället i akt att framföra ett stort tack till presidiet, som har ansvarat för att hålla reda på oss under dessa dagar. Ni har gjort ett strålande jobb. Tack så mycket!

(O r d f ö r a n d e n : Jag måste tyvärr backa bandet. Vi har inte riktigt tagit alla beslut än utan måste göra det först.)

Men jag tycker att ni har skött er bra så här långt.

Anförande nr 453
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ja, vad var det som hände? Ibland är livet större än det här fullmäktige. Det hände en dramatisk sak för en nära anhörig till Birgitta Sevefjord. Hon försvann då. Vad som skulle vara bra är att man loggas ut automatiskt om man försvinner härifrån. Jag tycker att vi ska titta på det när det gäller tekniken, som kanske kan fungera lite bättre.

När detta hände tillkallade vi it-teamet på en gång. Jag var också framme och pratade med ordföranden om att detta hade hänt. Vi var chockade och är fortfarande chockade.

Moderaterna har nu gått igång, och jag har pratat med Svenska Dagbladet om det här. Det är lite spännande att man i stället för att prata om sin politik och att man inte har fått igenom sin budget vill prata om den här händelsen.

Vi kommer att lämna in en protokollsanteckning med en redogörelse från Vänsterpartiet.

O r d f ö r a n d e n : Jag utgår från och kräver att detta aldrig kommer att hända någon gång mer i denna fullmäktigesal. Det är självklart att det kan hända saker, precis som Håkan har redogjort för – det är okej – och att man inte hinner logga ut. Man kan ju själv bli väldigt sjuk eller något sådant. Men det är helt oacceptabelt att någon annan då röstar för en. That's end of discussion.

Avslutning

Anförande nr 454
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Nu kan vi i alla fall konstatera att vi har en budget som håller ihop, som är laglig och som är i balans, efter mycket möda och mycket besvär.

Jag vill också ta tillfället i akt, här i mitt avslutningsanförande, att återigen tacka presidiet, och den här gången får jag väl säga att ni har lyckats ganska bra.

Arbetet inför budgetfullmäktige har också inkluderat stora insatser från många andra personer som jag vill tacka, till exempel all personal på landstingsstyrelsens förvaltnings kansli, vaktmästeriet och tryckeriet, tekniker, vakter och säkerhetschefer som har möjliggjort att vi har kunnat vara här, att vi har fått våra handlingar i tid och att allt har gått smidigt, med närvaro, talarordning och annat.

Tack igen till alla tjänstemän på ekonomiavdelningar, politiska tjänstemän, jurister och tjänstemän hos landstingsdirektören som har hjälpt oss att ta fram det underlag som vi har haft till grund för våra diskussioner! Jag vill också tacka våra stenografer, som tolkar våra tal så att det blir begripligt vad vi har sagt.

När vi nu står här i slutet av vårens fullmäktigemöten vill jag också från Moderaterna önska er alla och alla medarbetare i våra verksamheter en mycket bra midsommarafton och en trevlig sommar. Jag hoppas att vi ska kunna koppla av mycket. Tack så mycket!

Anförande nr 455
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Jag vill också tacka alla ledamöter i fullmäktige för en viktig och bra debatt, två intensiva dagar. Jag tänker på de badvågor som vi längtar efter ska skölja över oss i sommaren. Vi har väl ibland blivit lite översköljda av debattvågorna. Men det ska man inte sörja, utan det är positivt att vi har en livaktig debatt i Sveriges näst största politiska församling. Jag tycker även att presidiet har bestått detta väl, även när det stänkte lite väl friskt över kanten även på er. Jag tycker att ni har gjort ett fantastiskt bra jobb.

Jag vill instämma i det varma tack som Torbjörn riktade till all personal – jag skriver under på allt. Jag vill också tacka de eventuella åhörare som har funnits i salen eller via nätet, de medborgare och journalister som följer, tittar på och granskar det vi gör. Det tror jag är mycket viktigt.

Vi kanske ses i Visby. Jag vet inte hur vi ska orka med det, men vi kanske ses där. Om inte annat ses vi i höst igen.

Det är viktigt att göra saker och ting som vi brukar göra, att inte heller trixa och fixa med sommarrimmen. Jag ska försöka att avslutningsvis kort reflektera över några saker som vi har pratat om under dessa dagar.

> Låt mig då börja med SL-trafiken,
> även om den på senaste tiden lämnat många besviken.
> Inställda pendeltåg, stillastående rulltrappor och en vd-stol som liknar en katapult kanske löser sig med ytterligare någon konsult.
> Eller kanske en ny tunnelbanelinje från norr till söder vore bra.
> Nja, säger Alliansen, bara om den går på vatten är den riktigt bra.

När det gäller att göra av med skattebetalarnas pengar har Alliansen en alldeles särskild faiblesse.
Kostnaderna skenar ju numera inte bara inom NKS.
Fast det vet ju alla vems fel det egentligen är:
alla andras utom de som styr just här.
Och avslutningsvis, innan ni försvinner iväg till midsommardansen:
Kom ihåg att 77 myror är fler än 72 elefanter från Alliansen!

Varmt glad sommar!

Anförande nr 456
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare som orkar med oss! Jag vill börja med att rikta ett stort tack till presidiet för ert outtröttliga arbete med att ratta den här församlingen. Vi är nog inte så lätta att ta hand om, kan jag tänka mig.

Jag vill rikta ett särskilt tack till ordföranden, som lättar upp stämningen med jämna mellanrum, så att vi får skratta lite, för fjorton timmars arbetsdag är ganska tungt. Det är dessutom två dagar i rad, och då blir det ännu tyngre.

Jag vill rikta ett stort tack till er alla här i fullmäktige för de gångna två dagarnas debatt, en debatt som har gungat högt och gungat lågt men aldrig stannat av.

Jag tänkte nu använda mina få minuter till att med glimten i ögat reflektera lite över oss och vår omvärld. Men jag är inte lika duktig på att rimma som Erika.

Vi har förstått att new public management är ute. Därför har landstinget nu slutat räkna pinnar och i stället börjat räkna tallar. Först ut var en politiker som sade att man inte skulle bygga järnvägsspår för tallar, det vill säga ingen kollektivtrafik på platser där det inte bor en kotte, typ i Nynäshamn eller Tallkrogen.

För någon vecka sedan fick vi veta att Nya Karolinska blev 9 miljarder dyrare. Oops, sade vi, så dyrt! I Svenskan kunde vi läsa att man kunde bygga typ fyra sjukhus i Tyskland bara för de 9 miljarderna. Vi kunde också läsa att man för kostnaderna för NKS kunde bygga 13 Turning Torso. Men vem vill ha 13 Turning Torso?

Vi kräver också att februari åter ska få bli en vit och vacker vintermånad. Vi lägger skulden på varken SMHI eller Alliansen för att elaka baciller och virus har förvandlat något så vackert till en ”vabbruari”, en månad när många småbarnsföräldrar är mer i medicinskåpet än på jobbet.

Därför är vi glada för att vi under våren har fått stöd från Kristdemokraterna för vårt förslag med hygiensjuksköterskor på förskolor. Det behövs blocköverskridande samarbete i kriget mot vinterkräksjuka och förkylningar.

Sist men inte minst får jag väl ändå säga: Att lägga på ett kol – sådant säger man inte om man inte vill reta en miljöpartist i sommar. Simma nu lugnt, så ses vi till hösten!
Anförande nr 457
Landstingsrådet S t a r b r i n k (FP): Tack, alla debattglada ledamöter! I går kunde jag inte närvara. Jag fick följa debatten via datorn. Ni anar inte hur frustrerande det är när man får lyssna på er och inte har möjlighet att begära replik.

Jag kände hur jag inombords förvandlades till en av gubbarna i mupparna, de uppe på balkongen, som alltid ville kommentera allt som hände på scenen med stor ironi. Sådan blev jag i går, och det sitter i lite i dag. Men alla jämförelser i övrigt mellan The Muppet Show och landstingsfullmäktige är naturligtvis helt irrelevanta.

Annika är ju ingen Kermit. Hon bara leder mötet med samma fasta beslutsamhet, för att med gott humör föra oss framåt, precis som Kermit leder sin show.

Och Erika är ingen Miss Piggy. Hon är bara otroligt beslutsam – som Miss Piggy. Men Erika slåss inte – än.

Håkan och Gonzo är inte alls samma sak. Gonzo är en excentrisk liten figur som är rolig på ett väldigt speciellt sätt. Det råkar bara vara så att också Håkan har de dragen. Men jag tror inte att vi kommer att upptäcka att Håkan egentligen är från yttre rymden. Riktigt säker är jag dock inte.

Torbjörn är inte någon svensk kock. Jämförelsen vore absurd. Svenska Kocken är glad och mån om att det ska vara trevligt, m och ändå blir han hela tiden attackerad av maten. Men Torbjörn lagar ju inte mat – i alla fall inte här.

Daniel och Dr. Bunsen Honeydew har inte heller så mycket gemensamt. De bara råkar gilla nya grejer och innovationer. Daniel skulle aldrig någonsin satsa på en elektronisk näsvärmare – eller jo, det skulle han förstås göra om det fanns sådana.

Nej, det finns absolut inga likheter egentligen mellan landstingsfullmäktige och showen i New York, The Muppet Show – det bara känns så.

Tack, alla ni som har gjort de här dagarna möjliga, alla ni som har varit uppe i talarstolarna och slagits för det ni tror på och tycker är viktigt! Tack till presidiet! Tack till alla som arbetar för oss och hjälper oss och gör de här dagarna möjliga!

Jag önskar er alla en riktigt skön sommar.

Anförande nr 458
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande! Jag vill börja med att tacka mina kära vänsterpartister – så vi har kämpat! Så vi har kämpat för att få fram den här budgeten! Åh, vad vi har ställt frågor! Jag skulle vilja rikta ett särskilt tack till ekonomiavdelningen, som har räknat och fått nya frågor, och förhoppningsvis har vi fått rätt bra svar.

Jag vill faktiskt också tacka de andra partiernas tjänstemän. Ibland har vi försökt klura ut saker ihop. Fast vi tycker olika kan vi ändå ha respekt för varandra, och vi har kommit och tagit oss igenom de här dagarna.

Jag skulle vilja tacka presidiet, som är fantastiskt. Jag skulle vilja tacka all personal som finns här.

Sedan skulle jag ha ett rim, men det har jag inte. Jag pratade med Gunilla. Hon frågade: Har du förberett det du ska säga i slutet? Hon tyckte att jag var lite oförberedd vid julavslutningen. Jag hade ett förslag, men då sade Gunilla: Nej, jag vet inte, men du är ändå rätt kreativ. Så jag prövar det.

Jag tänker göra en cirkuskonst, så nu kan ordföranden säga ”Får jag be om största möjliga tystnad”, om vi kan samarbeta så.

Det här budgetmötet har ju handlat om att få en budget i balans. Här i min hand har jag en budget. Och nu – när jag har lagt den så här på mitt huvud – är den i balans! Häpp!

Glad sommar!

Anförande nr 459
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Ordförande, ledamöter och åhörare, i den mån det finns några sådana kvar i salen! Jag hade förberett ett långt linjetal. Men timmen är sen, och även

om det är trevligt att umgås med er längtar jag vansinnigt hem efter mina barn, så jag säger kort och gott: Tack för en god debatt! Vi kanske ses i rosornas stad Visby.

Anförande nr 460
D a n K a r e l i u s s o n (SD): Presidium, ledamöter! Jag vill tacka så mycket för den säsong som nu är avslutad. Vi sverigedemokrater tycker att det har varit givande och trevligt. Vi önskar er en trevlig sommar.

Anförande nr 461
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Tack, allihop, för en bra budgetdebatt! Tack, presidiet och alla i förvaltningarna som har hjälpt till att få fram förslag som sedan har förkastats!

Under de här parlamentariska förhållandena och med de beslut som har tagits blir det med rätta starka känslor. Men jag vill ändå tro att vi alla drivs av det som vi vill göra för landstinget och länet snarare än att detta skulle vara ett taktikspel och avse motiv som inte har att göra med att vi vill alla medborgares bästa.

Jag tycker också att man efter en sådan här debatt kan fundera på de läromöjligheter som finns av, om man säger så, den systematiska situationen som sådan – jag återkommer senare kort till det – men också de oerhörda läromöjligheter som finns i alla oss som finns här i lokalen.

Jag har faktiskt ett litet tack som jag vill rikta till oppositionen. Även om ni i era förslag inte behöver ta ansvar fullt ut har ni också en frihet i era förslag som vi behöver i landstingspolitiken. Ofta är det så att ni, mitt bland alla värdelösa idéer som kommer fram, ändå bidrar med rätt många guldkorn som letar sig in i den styrande minoritetens förslag.

Det är en viktig dynamik i den parlamentariska demokratin, att det finns en lärande process och ett levade idéutbyte. Ju längre man sysslar med praktisk politik, ju mindre intresserad tror jag att man blir av tomma ideologiska floskler och ju mer intresserad blir man av vad som faktiskt förändrar världen och regionen.

Vi kan naturligtvis också lära oss av den situation som vi har varit med om. Jag tror att vi alla gör klokt i att under sommarens ledighet reflektera lite grann över hur det politiska klimatet ser ut i landstinget, i många av länets kommuner runt om i landet och kanske även på nationell nivå. Jag tror inte att det är riktigt bra – oavsett om det är rödgröna majoriteter, blocköverskridande majoriteter eller alliansmajoriteter som styr utan att egentligen vara majoriteter – om vi hamnar i situationer där man skiljer intäkter och utgifter från varandra. Jag tror egentligen inte att det generellt sett gör vare sig den ena eller den andra sidan i landet till sämre eller bättre politiker eller moraliska människor.

Det är lyckligtvis så att vi har en utomordentlig möjlighet till den typen av reflektioner i sommar. Det är också närmast en plikt för alla oss landstingspolitiker.

Är det en fråga som jag numera uppfattar enar oss alla är det att vår skärgård behöver det nu etablerade försöket med nordsydlig sjötrafik. Själv åker jag ut på tisdag och kommer att vara borta i fem dagar. Det finns fortfarande en del vandrarhem att boka. Ta nu chansen att köpa ett båtluffarkort, checka in uppe i Arholma eller någon annanstans, åka runt och äta er igenom skärgården, cykla genom skärgården, leta konsulter i skärgården! Då är jag säker på att ni också kommer att få gott om tid att reflektera, och tillsammans kanske vi kan göra så att nästa budgetdebatt blir ännu bättre, ännu mer spännande och ännu mer lärorik.

Tack för en trevlig debatt! Oavsett vad vi ibland säger till varandra i debatten: Vi har några riktigt vassa personer – rätt många, närmare bestämt 149 – i alla våra åtta partier som är mycket väl värda att lyssna till i många lägen. Tack!

O r d f ö r a n d e n : För dem som vill ta Gustavs ord ad notam, vila ute i vår vackra skärgård och vara lite omoderna och ta med sig tidtabellen i handen och inte vara digitala: Ni har fått en liten gåva från oss och Skärgårdsstiftelsen.

Jag delar Ella Bohlins bedömning att vi vill hem så fort som möjligt. Låt mig bara säga så här: Jag tycker att ni inte är så svårstyrda. Ni är ganska lydiga, fast inte alla, men jag jobbar på det.

Det har varit en intressant och spännande debatt med många goda förslag och en del mindre goda förslag, fast dem kan man ju, som ni vet, hantera i en votering. Men framför allt tycker jag att det har varit gott humör med skratt. Temperament, Erika – I like that. Man måste kunna visa det ibland. Sedan går det inte alltid riktigt som man har tänkt. Men det är resultatet i slutändan som räknas.

Från presidiet till er alla: Stort tack! Ha en glad och vilsam sommar! Sedan får vi återkomma till hur vi ska göra detta nästa gång.

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Landstingsrådet Rosdahl (M) 5:1, 10, 13, 15, 17, 19, 21, 197, 433, 442, 452, 454
Landstingsrådet Ullberg (S) 5:2, 9, 11, 18, 20, 23, 26, 29, 31, 200, 423, 446, 455
Landstingsrådet Nordling (MP) 5:3, 12, 257, 322, 368, 397, 456
Ninos Maraha (FP) 5:4, 22, 24, 32, 45, 66, 202, 230, 406, 435
Landstingsrådet Jörnehed (V) 5: 5, 14, 16, 33, 35, 37, 52, 188, 201, 258, 274, 276, 287, 289, 291, 293, 295, 296, 392, 394, 399, 453, 458
Landstingsrådet Bohlin (KD) 5:6, 25, 34, 36, 43, 259, 294, 355, 449, 459
Dan Kaeliusson (SD) 5:7, 27, 39, 41, 44, 401, 403, 460
Landstingsrådet Hemming (C) 5:8, 28, 30, 38, 40, 42, 64, 198, 203, 211, 213, 215, 217, 235, 437, 439, 443, 461
Landstingsrådet Tamsons (M) 5:46, 48, 50, 78, 87, 89, 91, 94, 96, 98, 196, 206, 421
Landstingsrådet Wikholm (S) 5:47, 49, 62, 79, 86, 88, 97, 99, 101, 104, 107, 109, 130, 147, 155, 157, 173, 192, 209, 444
Tomas Eriksson (MP) 5:51, 58, 199, 212, 221, 225, 425, 427, 432, 434
Landstingsrådet Larsson (S) 5:53, 55, 57, 204, 255, 262, 264, 267, 269, 271, 273, 278, 280, 282, 284, 372
Lukas Forslund (C) 5:54, 56, 59, 85, 106, 108, 114, 116, 121, 123, 133, 175, 178, 180, 191
Karl Henriksson (KD) 5:60, 83, 103, 105, 117, 119, 126, 128
Landstingsrådet Ljungberg Schött (M) 5:61, 256, 275, 277, 279, 281, 283, 285, 306, 373
Malin Karlsson (MP) 5:63, 65, 80, 90, 92, 111, 113, 115, 118, 120, 135, 161, 194
Landstingsrådet Lindquist (M) 5:67, 69, 140, 297, 422, 424, 426, 428, 430
Anders Lönnberg (S) 5:68, 70, 73, 298, 376, 388
Landstingsrådet Sjöström (S) 5:71, 214, 216, 220, 364, 395, 396, 414, 416, 418
Michel Silvestri (MP) 5:72, 305, 307, 313, 315, 317, 377, 379, 391, 419
Vivianne Gunnarsson (MP) 5:74, 145, 177, 179, 182
Pia Ortiz Venegas (V) 5:75, 169, 205, 210, 371, 450
Gunilla Roxby Cromvall (V) 5:76, 82, 93, 95, 122, 124, 125, 127, 150, 152, 183, 207, 436, 438, 440
Stefan Bergström (C) 5:77, 385, 404
Sara Svanström (FP) 5:81, 100, 102, 110, 112, 193
Rickard Wall (SD) 5:84, 187, 189, 195, 451
Leif Gripestam (M) 5:129, 131
Elof Hansjons (S) 5:132, 134
Lars Tunberg (FP) 5:136, 138, 190, 447
Conny Fogelström (S) 5:137, 139, 163, 165, 167
Susanne Lund (S) 5:141
Sabina Edelman (MP) 5:142
Harry Bouveng (M) 5:143
Johan Wahlstedt (S) 5:144
Susanne Sjöblom (M) 5:146, 386
Stefan Johansson (S) 5:148
Arin Karapet (M) 5:149, 151
Sven-Inge Nylund (S) 5:153
Jessica Ericsson (FP) 5:154, 156, 159, 343, 345, 349, 351
Anna Sehlin (V) 5:158, 160, 185, 218, 223
Bosse Andersson (C) 5:162, 247
Fredrik Wallén (KD) 5:164, 166, 170
Sahir Drammeh (MP) 5:168
Gustav Nordin (FP) 5:171
Kjell Jansson (M) 5:172, 174, 181
Staffan Holmberg (S) 5:176
Christina Blom-Andersson (KD) 5:184
Mia Wallgren (C) 5:186
Arnold Boström (SD) 5:208
Per Granfalk (M) 5:219
Mattias Lönnquist (FP) 5:222

Lennart Nilsson (KD) 5:224, 226, 245
Ulf Landström (SD) 5:227, 358
Christina Eklund (M) 5:228
Meeri Wasberg (S) 5:229
Nikolina Bucht (M) 5:231
Carina Paulsson (S) 5:232
Freddie Lundqvist (S) 5:233
Emma Lidell (S) 5:234
Paula Ternström (FP) 5:236, 239
Rickard Wessman (M) 5:237, 242
Robert Johansson (S) 5:238, 240, 249, 410
Tomas Melin (MP) 5:241, 243
Kerstin Burman (V) 5:244, 319, 321
Lise-Lotte Nordfeldt (SD) 5:246
Benjamin Dousa (M) 5:248
Adnan Can (S) 5:249,
Aviva Barczewska (MP) 5:251
Antonia Jaksic (M) 5:252
Edvin Alam (M) 5:253
Landstingsrådet Starbrink (FP) 5:254, 263, 265, 266, 268, 270, 272, 286, 288, 290, 292, 320, 448, 457
Per Carlberg (SD) 5:260
Karin Fälldin (C) 5:261, 359, 361, 411
Shadi Larsson (MP) 5:299
Hans Andersson (FP) 5:300, 370
Isabell Flygare (V) 5:301, 303
Gunilla Helmerson (M) 5:302, 304
Jonas Lindberg (V) 5:308, 402, 407, 412
Inger Akalla (M) 5:309
Lars Harms-Ringdahl (MP) 5:310, 365
Olle Reichenberg (M) 5:311, 314, 316
Christina Enocson Mårtensson (S) 5:312
Amelie Tarschys Ingre (FP) 5:318
Lotta Lindblad-Söderman (M) 5:323
Fredrik Olsson (MP) 5:324, 360
Anders Nilsson (MP) 5:325, 338
Nina Portocarerro Flores (S) 5:326, 328
Margaretha Åkerberg (KD) 5:327, 347
Marie Helena Fjällås (MP) 5:329
Cecilia Elving (FP) 5:330
Sofia Paulsson (M) 5:331
Petra Larsson (S) 5:332
Sandra Ivanovic (MP) 5:333, 405, 409
Pär Hommerberg (FP) 5:334
Ifra Degmo Mohamed (V) 5:335
Maria Fälth (KD) 5:336
Tuva Lund (S) 5:337
Catarina Carbell (S) 5:339
Cecilia Löfgreen (M) 5:340
Victor Harju (S) 5:341, 387
Karin Michal (MP) 5:342
Birgitta Sevefjord (V) 5:344, 346, 381
Alfonso Morales (S) 5:348, 350, 352
Thomas Drost (MP) 5:353,
Linda Älegård (S) 5:354, 356
Tara Twana (S) 5:357
Pia Helleday (M) 5:362, 408
Eva Lannerö (KD) 5:363
Erik Langby (M) 5:366

Jenny Hjalmarsson (S) 5:367
Catharina Wahlgren (V) 5:369
Landstingsrådet Carpelan (M) 5:374, 389, 390, 393, 413, 415, 417, 420
Landstingsrådet Forslund (FP) 5:375, 378, 380, 382, 386
Aram El Khoury (KD) 5:383, 400, 441
Monica Tedestam Berglöw (SD) 5:384
Mikael Igelström (M) 5:388
Delmon Haffo (M) 5:384
Theo Bodin (V) 5:385
Lise Lidbäck (FP) 5:398
Rolf Lindell (S) 5:429, 431
Thomas Bengtsson (MP) 5:445